

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

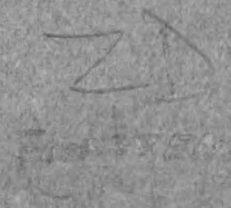
Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 08811911 4

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

häft 8-9, 12, 17

~~Fjerde Delen.~~

STOCKHOLM, 1847.

TRYCKTA HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

AF

SAMUEL J. HARRIS

1875

1875

STREET-SLIPSHABET.

1875

1875

SVENSKA MEDELTIDENS

KLOSTER- och HELGONA-BOX;

EN SAMLING AF DE ÄLDSTE

PÅ SVENSKA SKRIFTER

LEGENDER och ÄFVENTYR.

Åfter Gamla Handskrifter

AF

GEORGE STEPHENS. ESQ.

II.

ETT FORN-SVENSKT LEGENDARIUM.

FÖRSTA BANDET.

STOCKHOLM, 1847.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
228748B
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1948 L

ETT FORN-SVENSKT LEGENDARIUM,

INNEHÅLLANDE

LAEDELTIDS KLOSTER-SAGOR

OM

HELGON, PÅFVAR OCH KEJSARE

IFRÅN

DET ISTA TILL DET XIIGDE ÅRHUNDRADET.

Efter Gamla Landskrifter

AF

GEORGE STEPHENS, ESQ.

FÖRSTA BANDET.

STOCKHOLM, 1847.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

REAR

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

**ET FORNSVEENST
LEGENDARIUM.**

I.

JUNGFRO-MARIA SAGAN.

I.

JUNGFRO-MARIA SAGA.

Af þy hur waar fru warþ først scapath Blad 1,
Spalt 1.

Svþi tel heþer ok hans moþor mariu mð
ok *sancto dominico* ok allom halghom man-
nom tel lof ok allo lekfolke tel cristeleken
5. kændedom ok mik tel aflat ok lðsn minna sýnda ofrar
iak wærþoghar mit æruuþe

¶ af ioakim

War en iuþe ioachim at namne i nazareth : han tok
sik husfru mð guz laghum goþa ok guþleka annam :
10. af betheleem dauid kunugs æt ok slækt ¶ þe boþo
saman guþleka mð mýkle dýght allom tel gangn ok
ænghom tel genværþo ¶ Alt þæt guþ gaf þðm at
ægha skipto þe þrem lutum ok skipaðo : een delen
tel guz inðnstar ok þiænist annan fatðko folke þriþia
15. sik ok sinom boskap ¶. Tiughu aar boþo þðn saman
barnlðs . ok baþo guþ giua sik þæt barn hanom mate
þiæna ok louaðo for oburit barn giua guþi þæt gærna
tel þiænist ¶ I moysi laghum þa iuþa *ensamne þiæ-^{*Sp. 2.}
naþo guþi waro mæn ok kono sorbanaþ æn þe egh
20. barn fingo at ðkia guz folk ok þiænist ¶ Firi þæssa
sak sik ioakim blýght ok snýbho af iuþom firi guz
altare . i . *iherusalem* þa han ofra wilde vm en hðgh-
tiþes dagh ¶ Ioakim flýþe firi blýght wrækin fra ofre
ok war hemeleka fiærren . i . ðknom mæþ sinom
25. (*fæherdhum*) ok baþ guþ giua sik hughnath vm siþe

- ¶ Svz ængel kom een dagh tel ioakim lius som sol ok tröste han ræddan ok sagþe sik wara guz sæn-
debuþa at hans böne ok hans almusa waro guþi tōka ok at hans blýght skal ændas m̄ heþar : ok frammer
5. sua sagþe han : guþ menar stundom naturonne giua þæt han vil at hans vini þiena af naþom betre barn giua guz naþe : æn kiðteleka[n lu]ste : ok gerna ma huar hælre biþa tel naþa : ok tel bætra Saraa sörsta *moþer þins æþles : habraam husfru sic sit sörsta
- *Bl. 1. v.
*p. 1.
10. barn : gamul kærlingh þa (hon) hafþe liuat . xc ar : ok warþ ýsaac patriarca : got kærlinga barn : m̄ hanom iættar guþ signa vm siþe alla heþonna ¶ Rebecca iacob patriarcha moþer : sic eigh barn sör æn mæþ hanom : (Rachel) boþe lægge barnlōs : sör æn
15. (hon) fōde iosep egiptæ lanz hærra : ok wæruðenna helsara : Hua war starkare æn samson : hælagare æn samuel : huargens þera moþer fik barn sör æn guþ gaf sina særleka naþe : Tro ioacim : skælum ok domom : bæst ær vært at warþa guz naþe sörst ænlænge
20. ær biþat : væl hauin . ii . þu ok þin kona biþat Guþ giuar iþar goþa dotor hæna nampn skal vara maria ¶ hon skal hælagh warþa u moþor liue ok [siþ]an vp sōþas . ii . (gud̄) þiænist ok . ii . [ha]ns mōnstre mæþ renliuis louan : lak giuar þik *tekn at
- *Sp. 2.
25. min orþ sannas ii ierusalem port som aurea callas : mōter þik anna : Ængelen flōgh fra hanom tel annam : þær sat . ii . nazaret ok græt sin bonda tapaþan ok baþ han[a] koma skýt tel ierusalem ok mōta sinom bonda wiþ een port ok hete aurea ¶ Thær
30. mōtos þōm baþen hion læghit huart andro ok mæst af guz buþskapi

¶

- M**aria sôdes ok . a . þriio are tel ierusalem sôr-
 þes : faþer ok moþer satto barnet niþar . a . guluet
 ii guz mōnster : maria þrigia ara gamalt barn gik en-
 samez som væxen vare : vp at (xv) trappom tel guz
 5. altare : loachim ok anna gauo hana guþi som þōm
 gaf : ok satto hana þær atar at nima guz þiænist ¶
 Maria nam mer af guþi sialuum : ok hans ænglom
 æn af nochre mænniskio : hon skipte daghen . ii . þre
 tima fra *sôrsta daghæn ok tel terz tima var hon staþ-^{Bl. 2 r.}
 10. lekir enom staþ þiænande a bōnom sua at hon ægte^{sp. 1.}
 orþ viþ folk talaþe : fra terz ok tel nons sat hon
 viþ væf ælla ten : ælla naal : fra non var hon atar .
 ii . bōnom som sôr tel guz ængel kom mæþ hæna
 sôþo ok var hæna dagheleken drosate ok guþleken
 15. gōmare

¶

- S**iþan hon hafþe þer nokor ar varit þa bōþ his-
 copen at alla iuffru (som) upfôdes . ii . guz mōnstar
 ok tel aldar varo komna skuldo hem fara ok mannom
 fæstas : ¶ alla iugfru sagþo ia . viþ biskops buþi : vtan
 21. maria hon nekaþe mæþ tuem skælum : baþe þær mæþ
 at faþer ok moþer bundo hana sôr æn hon var sôd
 tel guz þiænist : ok sua : at hon sialf louaþe guþi
 renliue ¶ biskope var vanda bæggia væghna luua hæ-
 na liua . ii . renliue a mot iuþa laghum *ok siþum^{Sp. 2.}
 25. ælla brýta sína iat viþ guþ sialuan a mot þe hælgho
 script som biuþar at gialda þæt guþi lonas ok hafþe
 mæþ uitrom ræt : vm þæn vanda alle sagþo ræt vara
 læta guz ansuar mæþ hælghom bōnom þær biskopar
 ær a bōnom mæþ gōþo folke kumbar af himirike rōst

- sua at alle hōra Huar . o . giptar man af dauiz ko-
nogs slækt [ok] æt : sōre þōrran vand ii hāende tel
guz mōnstar ok af huilikins þera vande blomstar
vt spriggar ok duua cumber iui flýghazde : han
5. skal fæsta faghara iugfru som sōrsta mōbarna loua-
þe guþi liua ii renliue ¶ Þa alle varo saman komne
teþes ængen iærtekn sōr æn iosep lýpte sin vand som
han lōnte længho han bar blomstar . a . þōrrom gre-
nom ok duua flōgh af himirike ok sattes iui blomster
quisten : *maria for stoþ guz iartighne ok fæstes mæþ
trōst at guþ monde ok gōra frammer iartigine mæþ
hanne ok naþer : at halda louat renliue

¶

- W**æþan iosep rede brollōps kost ii bæþleem sat
maria ii nazareth i faþurs garþe : þær kom gabriel
15. af himirichi : tel hænna mæþ buþskapi guz at hon
skulde baþe vara guz mōþer ok mō sua som fulkum-
leka scriuas ii biblia ok lete þær har som vil vita
¶ Þe þingh vilium vi hær af vare fru visa / som eigh
finnas ii biblia scriueth ok æru þo fulkumleka san ok
20. prōuaþ : mæþ þōm vitnum siri næpnas : ok þe mato
vilium vi frammer vm al maal halda mæþ guz na-
þom / af guþlikum buþskap tel mariam ok at hon
varþ hauande mæþ guz son ii sino liue : haldar ker-
kian * þær af hōghtiþ : atunda daghen sōr æn aprilis
- *Sp. 2.
25. gangar in

¶

Wru vare fru buþsk[a]ps værs : ær hænne luuar
ok værþogar : prōuas þæt mæþ iartinghnum

Riddaren och Lilio-Bladet.

¶ En riddar rik ok væl burin gafs . i . clostar : ænghte lærfar : læsa ælla siugga : han formate ok eigh mer nima : æn aue maria . Þæt litla orþ han kunne ensamen læsa þæt gik hanom aldregh . w .

5. minne : vtan las þæt haþe naat ok dagh : æ huar han var ælla i huat sýslo han var Siþan han var døþar ok ii iorþ grauin : þa væxte vænast lilia up af hans graf : ok vp . a . huaroio lilio blaþum var aue maria scriuaþ mæþ gulstavum ¶ Mæn grouo tel rot-

10. enna ok funno at hon gik vt af hans tungo

Riddaren och Djefwulen.

nýmære af vare fru.

¶ En annar riddare var længe rþuare sat ii eno *fasto huse viþ almanna væghen ok læt roua alla^{Bl. 3.r.} þe þær fram foro at væghenom ¶ En goþar renliues^{p. 1.}

15. maþar kom þær vm siþe farande : riddarans suena rþuaþo han som flere han lik mæþ bøn at han kom firi riddaran sialuan : ok baþ han sua længe : at han prædicaþe firi hanom ok allo hans folc : prædicaren sagþe een riddarans man eigh vara komnan ok baþ

20. at han kome tel prædican : riddaren læt at hanom leta tel han hitez ok kom nõ[þo]ghar ok dræghin

- tel prædican : öpte och gal som han . ii . elde laghe
 ¶ Prædicaren böþ hanom . a . guz væghna : sit napn
 ok sina sýslo sighia : haz saghþe nõþoghar sik vara
 diæwl ok eigh man ok þit sændan . a . luciferi væg-
 5. na ok vacta riddarans huat dagh han læte at læsa
 *Sp. 2. aue maria ok gripa genstan hans * sial ok wald sþra
 tel hæluitiz ok eigh þæn daghen vald fa at mate læsa aue
 maria oc at han gat þæn dagh [eigh] pröuat riddaran
 læt at læsa versen ¶ Ridderen hörþe hans orþ ok fic
 10. dighara guþlika ræzl ok fiol . a . knæ for prædica-
 rans sþtar ok gaf sik guþi skýldogan firi sina sýnde
 ok böte ok bætraþe mæþ hans raþe ok ændaþe sýn
 aldar mæþ dýghþelekom lifnaþe : prædicaren . böt
 diæflenom sua fiæren flý at eghte vara fru folk finge
 15. vnaþe af hanom : diæuulin lýde nõþoghor ok huarf
 som rökar . i . væþræ

Af kyndelmæssa

- nnur vara fru höghtiþ ær siax vikum afte iula
 dagh : ok ær æfte þý som var fru ofraþe sin son
 20. guþi som moysi lagh buþu . ok þær af sighthar bi-
 blia : Sua mykit høre * os tel hær af sighia hui
 þe höghtiþ kallas kyndelmæssa ok hui folk plæghar
 þa vm kirkio mæþ liusom ganga : vi suarum þær
 tel : sþrsta at lius . a . latin hete candelæ ok
 25. þær æfte callas höghtiþin candelæssa ræt nampn :
 Sua som . a . þýþisco licet missa vtan lekfolket som
 eigh forstar sik callar kyndelmæssa fore candelæssa .
 Tel annat suarum vi ok givum þer tel fughur
 skæl : sþr[sto] skæl at [v]ænda heþna villa tel guz
 30. heþar .

Bl. 3, v.
 Sp. 1.

¶

- ¶** Mars var ǫrlǫgs man ok hans moþer hæt februa romara þiento giærna (ǫmarti) tel at han giorþe þǫm sighar sæla ok giorþo hans moþor mýkin heþar gauo enom manaþe nampz af hæenna nampne ok
5. hete februiarius som ingangar *kyndelmæesso afton : *Sp. 2. romara þiænto æn mer februe at gǫra sonen bliþan
- ¶ Huart femta aar hiǫldo þe hæenne hǫghtiþ . a . sǫrsta dagh februarii ok gingo kring vm romara borgh mæþ brinnande blusum ok baþo februam martis mo-
10. þor gǫra sin son romara bliþan ok þera ovinum vreþan

¶

- ¶** februus var ok en heþna manna guþ som andro nampne hæt pluto han saghþo þe vara valdoghan hæluetis guþ hanum ofraþo þe heþne varo huart ar
15. rict offer : ðk allom hæ[1]uitiz guþum hans vndi guþum þær tel at þe vari naþoghe þera forældra sialum ok læto brinna lius alla sǫrsto naat februarii manaz : þætta siugs ok . ii . heþnom (ǫvedium) : at februus pluto tok mæþ wald : een vænastan (^R qvyne) af
20. manz hem tel hæluitiz ok ær *þær drǫtnig : hæenna^{Bl. 4, r.} nampn ær proserpina hæenna saþir ok moþer ok fræn-^{ap. 1.} dar for(ǫ) mæþ liusom at leta (ǫv[i]þa) vm nætar ¶ Hær af toko þe heþno sik hǫghtiþ : sǫrsto naat februarii at ganga vm kring mæþ liusom ok þiæna proserpine
25. haluitiz guþ : þolika ok sua hemska varo heþna vil- lor / ok sua værþogha þem heþno ok eigh war lææt lætha þǫm af sæþerssens siþum vtan mæþ listom : ¶ Længe siþan rom var cristet hiǫldo þe (ǫcristne) varo heþna hoghtiþis siþi ok særdeles hæenna hǫgh-

tiþ sþr æn sergius paue gat aleþes komit at þrþn sami
høghtiþ hiðls vare fru tel heþars guz moþor mæþ sa-
ghurum skælum som hæz næst fylghia

¶

- A**nnor skæl þænna høghtiþ haua tekna *mariam*
5. guz moþor varaa rena mō ok skæra (som solinna lius)
*Sp. 2. som væxe æ liusare *fra daghnigene ok tel miþan
dagh / Sua var maria lius ii moþor liue hælagh ok
ren mæþ þæs hælgha anz næþe af allom sýndo (sððr)
sþrsta for sæþra : þætta lius vaxte sua þa hon com
10. ii væruldena at ængen sýnd matte fa noquara mact
mæþ hæne hiarta ¶ Siþan hon kom tel sin aldar ok
særleka siþan signaþ sool *ihsus christus* skeen ginum
hænna lif : var hon eigh at eno lius sik sialue ok
goþ : vtan giorþe þrþm ok goþa ok guþleka rena ok
15. liusa sum vm gingu mæþ hæne ¶ Sua at hænna
dýghþa sol gisla (slækto) huars mans sýndoghan lusta :
(hona fik at seea : Ok war tho *quiana* (ŷw) (sðof)
wænast swa at ængin gat vtan gudhlikan ælskogha
til hæne hafwat) : þæs vitne baro heþne iuþa sialue :
20. hænna sons [o]vini ok hænna ok ær ovina lof fast vitne.

Drømmen och Ljuset.

miraculum.

- P**riia skæl þæssa høghtiþ ær teken huru maria ok
iosep baro varn hærra tel templum domini : ok
*Bl. 4, v. sama *teknom vi mæþ liuse : vi bærom þý at mæþ
*p. 1. 25. liuse funnom vi þe þrý som væl tekna þre natura

- ihesu christi* : vax tekna hans licama : þý, at vax bæra
 bii ok górra vtan sinna natura bland ok spiæl sua
 sǫðe maria baþe moþer ok mǫ *ihesum christum* : vtan
 kiǫtlikan faþur : veeken tekna siælina : tende ok lýse
 5. mæþ skælum oc viti : lius tekna hans guþdom sialuar
 (som alla lyse)

(her bǫrias et miraculum)

- En ærlek ok væl buria fru hafþe digharan goþ
 vilia þiana vare fru . hon hafþe cappellam sialf ii
 10. sinom garþe ok præst at sighia daghleka mæsson varo fru

- En kýndelmæsson dagh : com hænne sua fal at
 hon gat eigh hema mæsson hǫrt : þý at hænna præ-
 star var siæren farin : ok eigh gat han tel hænna
 comit : *ok eigh hon tel sokna kirkio : þý at hon *Sp. 2.
 15. hafþe siin klæþe saalt : ok giuit fatǫko folkæ . firi
 guz heþar ok varra fru ¶ Hon græt ok illa læt at
 hon mate eigh þæn dagh mæsson hǫra ok la : for al-
 tare sinna capellu tel hon somnaþe : ok sa ii sýmne
 sik vara ii vænasto mǫnstre : ok þær koma moiok
 20. sagharan skara mæþ iugfrum ok vara fru sǫrst ii sku-
 ranom mǫ golkrono ok sattes . a . stolen : þær næst
 sa hon koma vænasta vnnga svena : ok sattes ok þe
 . a . stol(æn) Siþan sa hon en bæra lius ok skipta
 sua at huar fik sit : ok eet hon som soof : hær
 25. æpte sa hon præst klædan ok diækn ok subdiækn ok
 tua mǫ vphalz liusom Hænne sýntes som *christus* var
 sialuar præstren ok laurencius ok vincencius diaknane :
 ok tva ængla subdiækna : ok sa hon þær næst tua
 vænasto klærka býria (mæsson sangh) ok allan koren
 30. sotlika siughga tel offortorium ¶ Var *fru sialf ofraþe^{Bl. 5, r. sp. 1.}

- sǫrst sit lius ok huar æpte hænne som huar stoþ . var fru sænde buþ tel hænna som soof at hon ginge tel offer : hænne sýztes sik vara sua fægna liuseno at hon vilde ægoleþes þæt fran sik lata tel en com ok vilde
5. drægla mǫ alle af hænna hænne : hon wacnaþe þær viþ at liuset brast som þe droghos ok hiolt hon atar halft ii sinne hænne ok fan sik vara samstaþ en-samna som hon somnaþe : halft lusit hiolt hon tel iartekn fæglin ok al glaþ af guz naþom ok vara
10. fru ok lagþe liusit mǫ hælghom domom ok giorþos mæþ mangh saghar iart[e]kn

- ¶ ar fru hauar æn þriþi(ǫu) hoghtiþ þa mæraсто ok dýraсто . som kumber siax vicum firi michiallmæs-so : ok æ[r] aff þý : huru var fru for af þænna heme
- *Sp. 2. 15. tel himirikis : sua scriuas aff at siþan apostoli *skil-dos ok skiptos vm væruldena at prædica : boþe ma-ria ii iherusalem viþ montem sýon : ok gik opta vm kring landet : at vitia þe staþa gesus sǫdes oc dǫptes fastaþe ok prædicaþe . iærtigne giorþe ok
20. dǫþ þolde : hans graf ok þær han tel himna stægh ¶ Hon varþ siurtan ara gamul hauande ok sǫde sæm-tan ara : ok lifþe mæþ sinom sýni thri ar ok þræ-tighi . ok (ǫfiughur ar ok tiughu) siþan han for tel himna : ok æfte þæsse ræknig . var hænna aldar þæssa
25. hems . tu ar ok siutighi ar . sua scriuar epiphanius

miraculum

- ¶ n dagh hon sat ensamen ok græt for sǫt amin-nelse sins sons : ok for a . stundan tel hans ok gat eigh taram haldet . vtan runno som bæccar af aþþro kældom : ¶ teþes hænne guz ængel lius som sol .
30. ok baþ hana mǫ heþer hela sitia ok sæla af hans

- vægna som alla *sina vini gðr goða ok helaa ok ^{BL 5.v. sp. 1.} sæla : ok saghþe tel hæna . Se min fru þænna palm quist sðrþe iak þik aff paradis : han skal bæras for þinne likbaar . a . þriþia dagh fra þænna : þin kære
5. son biþar þin mæþ heþar ok aro . Maria talar tel ængelen : iak beþes aff minom sýni tua bðne þe sðrsta ær þesse at alle mine brøþar apostoli mate nær mik vara þæn tima iak giuar min anda up : annur (ær at) ængen diæuul derues coma nær minne siæng .
10. ælla sýn ¶ Ængellen suaraþe hæne min fru : alle apostoli coma en dagh tel þin . ok skulu þik ærlek tel graua sðra ¶ Æn hui þorf þu viþ : diæuul stýgias : þu hauar hans howþ vndi fote brutit : ok rænt hannom rike ok vald . : þo skal vara som þu vilt : æn-
15. gen diæuul skal diruaz tel coma þæn tima . for þin gghon ¶ Guz ængel slðgh tel hi- * -mirikis . ok palm-^{*Sp. 2.} quistær æpte stoþ grðn sialuar : ok lðuen skinu lius som stiærnor.

- Q**m þæn tima stoþ iohannes viþ ephesin ok pre-
20. dicaþe : ok com aff himnum skinande sky mæþ blæ- sande vinde : ok sðrþe iohannem up ii væþret : ok satte niþir ii ierusalem firi mario sðtar : iohannes helsar sina fru ok moþir : ok græto baþen firi sæghins funde : maria talar te iohannem : minis þik son min
25. þins mæstara orþ : som bðþ mik haa þik firi son : ok þik mik firi moþor : nu callar min son mina siæl tel sin / æn (* min likama) skalt þu gðma ok gðrla gðma : þý at iak for stoþ iuþa raþ : at brænna min hen siþan iak ær dðt : ok gðra vanheþar guz hær-
30. bærghe : þænna paradis palm skalt þu sðra firi mino like : iohannes oste aff guþi : at alle hans brøþar apostoli visten þætta ok nær varen : ok ii samu

*Bl. 6, r.
sp. 1.

- stund * stoþo þe alle firi mario dorom . feghne ok undersfulle . tel iohannes sagþe þðm tiþande : ok ærande . ok baþ ængen grata : ok sagþe : prðua iuþa at vi gratom : þa tala þe tel var spot : hui ræþas
5. þæsse dðþen . som prædica : sælare liif annars hems

hær como apostoli

- M**aria fagnaþe sægin sinom brðþrom : ok baþ sin son vara uæl signaþan firi alla naþe ¶ Apostoli wacto iuir hæenne . a . sinom bðnom . ok tændo mang
10. lius ok lampor ¶ Vm þriia tima . a . natene . com sialvar ihesus mæþ ænglom . ok allom hælghom patriarcom ok prophetom . ok allo himirikiz hærskaþe . ok tok mæþ [heþ]ar sinna moþor siæl . ii . sina hændar friþa ok faghara (fæghnare æn fugil daghi) ok
15. hørþes þær sðtare sang hans ok hænnan (ok ængla) æn nocor ðron sðr hørþo ¶ Ihesus sialuar bðþ iorþa mæþ heþar i enom dal iosafat moþer licama ok
- *Sp. 2.
sðrþe sialuar tel himiri- * -kiz sialena : ok aldar himirikis skari mæþ hanom lius com vm kring liket :
20. sua skinande at þe iuffru som liket þuaþo : kiændo liket mæþ handom ok gato eigh seet mæþ ðghom ¶ Sua længge sken liusit tel liket var þuaghit ok klæt

huru var fru bars tel graua

- P**etrus bðt iohanni bæra parad[i]s palm firi lik
25. har . ok paulo mæþ bæra likbarena ok alle apostoli folghþo ok sðtleka sungo sua hðght at iuþa hørþo : ok (baro) tiþande (Xok) sagþe flerum at alle apostoli sðra mariam tel graua dðþa ¶ Iuþa væmpto sik ok calloþo huar annan ok baþo dræpa alla apostolos
30. ok marie ben a bale brænna ¶ Iuþa biscopar var

- galin : han grep handom likbarena : ok vilde við
 iorþ casta : han fik brafa guz hæmd firi folsko derue :
 varþ numin . i . handom : ok worþo onýta : ok sua
 bundana við likbarena * at han gat ængalund liðu-<sup>Bl. 6, v.
sp. 1.</sup>
5. ghar ælla lós wrþet ok værkte sárleka ok óple .
 Sancte petre halp mik þu est van at halpa nðþsta-
 dom . petrus suaraþe vi ærum alle tomlöse . ii . vara
 fru þienist ok gitum nu eigh iartingne giort : villt þu
 þo tro . a . ihesum christum ok at hans moþer do
10. menlós mð þa varþar þu lós . han sagþe sik tro ok
 lóstes þaghar æn þo han stoþ eigh fastar : þo hafþe
 han en værk ok sar(ás)ðka : tel han mintes við lik-
 barena som petrus hanom ræþ ok sagþe sik tro som
 sðr ihesum vara guz son ok hans moþor mð (Avara)
15. sua siþan som sðr æn hon sðde : Siþan fik biscopena
 bðtar af allom værk ok varþ cristen : alle andre iuþa
 wrþo blinde ok gato ængom giort . petrus sænde pa-
 rædis palm tel þera ok fingo alle bðtar . som palmen
 hannaþo mð tro . a . ihesum christum ok at hans
20. moþer do menlós mð . ok ænge andre fingo bðtar vtan
 gingo blinde allan sin aldar : siþan *lagþo apostoli guz *sp. 2.
 moþor i graf . som hænnason bðþ miþ vact i dal iosafat

- Æmstan daghum siþan hon var dðt (oc) iorþat .
25. stoþ (hon) up af dðþ ok varþ likamen sæl mæþ siæ-
 lene ok foro baþen sæl tel himirikiz . vtan annur flere
 skæl æru æn þæssen som þæt prðua skælict ok
 trolect : var fru guz moþer hærbærgiaþe guþ . ii .
 iorþ[r]ike eigh at eno andeleca firi domadagh som
30. andre cristne : vtan ok licamleka . ii . sino renasto
 mðdoms rume ær þæt þa væl skælekt at guþ hær-
 bærgiar ok firi domadagh eigh at enost hænnasial ok

- anda vtan ok licaman . ii . bæzto ok sic næsto himirikiz rume Flere þing (Xannur) skriuas af marie döt ok hænnu likfærþ vtan sua mýkit þær sk[r]iuas þæt fullföres mý hælghom vitnom : vara fru klæþe sunnos
5. ii grauene siþan hon for tel himirikiz cristno folke tel aminelsa

(et miraculum aff ware fru kiortil)

- H**ærtoghen af norre india stride við en staþ som callas *carnotum ok bilagþe længe staþen : ii þæn
- ^{•Bl. 7, r. Sp. 1.} 10. staþen varo magge hælge doma vare fru kiurtel : . I stassens nót grep stassen^(s) biscopir kiurtellen ok fæste . a . märke stang ok gik vt vrefþer af staþenom mý varra fru trost . a . mot ovinum ok alt stassens folk mý hanom ¶ læm skýt varþ hærtoghen ok aldar hans
15. hær blinder . ok stoþo alle ok skuluo ræde ok annars hugha ¶ þe af staþenom gauos ofdighart fram við ouina misfælle ok (redho) a arma blinda mæn ok hioggo þóm niþar som nót ¶ þe milda mý varþ grýmmum wreþ ok naþogh nótstodom . ok flógh kiurtellen fran
20. þóm . ii . væþret ok fingo þe bótur for stoþo blinde

SKILJARTIG UPPTÆKNING.

(Hds. D. IV. Skrifven vid 1430—40-talet.)

^{•Bl. 235, v.}

*Swa finnom wi scriffwat . at en hertoghe war til . han lagdhis fore en stadh oc heet karnon mý mykith herskap Tha togh biskopin aff then sama stadhin iomfru marie kiortil som ther war gómdir oc hænde

- hængde han oppa ena stang som et baner oc foor wt mǫ alt folkith aff stadhenom mot thera owinom Tha wordho some galne oc some blinde. oc the fingo ther sina owine som the siælfwe willo oc thǫ giordhe
5. iomfru maria . swa blæste kiortelin op i wædhrith oc alle the som hafðho mist sina syyn . the fingo hona genast atir . oc sagho iæm wæl som fôr tha the sagho aldra bæȝst Thǫ giordhe iomfru sancta maria mǫ sinne mykle miskund oc mǫ sinne mykle nadh .
10. loff oc æra wardhe henna signadba nampn æ for vtæn ænda AmēN

Gaude Dei Genitrix!

*miraculum af vare [fru]

*Cod.
Bar.
bl. 7, r.
sp. 1.

- S**n klærkar vare fru giærna þiænande . han las hænnē daghleka tel heþar ok tel hughnaþ . gen
15. hænnā langa frædaz sorgh . Gaude dei genitrix virgo immaculata : gaude que ab angelo gau- * -dium sus- * sp. 2.
cepisti : gaude que genuisti eterni luminis claritatem : gaude mater : gaude sancta dei genitrix virgo : gaude sola mater innupta . te laudat omnis creatura :
20. genitrix lucis sis pro nobis perpetua interuentrix : þæt þýþe . a . vart mal . vm þænna mata . gǫr þik glaþa guz moþer mǫ . o . smittaþ : gǫr þik glaþa som viþ glæþi tok . af guz ængli : gǫr þik glaþa som sǫde æværleks lius solskin : gǫr þik glaþa
25. moþer : var glaþ guz moþer ok mǫ . gǫr þik glaþa ensamen ogipti moþer : þik louar al creatur . liu-
Su. Fornskr. Sällsk. Saml. III, 2. 2

- sens moþer . vi biþiom þik . var for os alla tíma
 biþiande : þænne klærkar fik i sinne banasot . dighar
 ræzl vm sina sial: milda moþer teþes hanom . ok
 saghþe . min son hui ræþes þu sua dighart . ælla
 5. quiþe . som mik bót . ok buþaþe daghleka glæþi .
 gýr ok þu þik glaþan . ok at þu moghe æværeleka
 glæþias . com mǫ mik . ii . guz glæþi

Riddaren och Djefvulen,
 eller den försälda Gustruns räddning.

af enom riddara

- * **G**n ridare rikar ok miok rum-giæuir : þæssa
^{Bl. 7, v.}
^{sp. 1.} 10. hæms . han warþ vm siþe sua fatðkar : at han þorpte
 væl viþ . at þigia smam . som sýrra gaaf ofsto-
 rom : hans husfru var goþ ok guþlek : ok vare fru
 giærna þiænande : þa en høghtiþ com ok alle
 men vildo rikeleka fara : reþ riddaræn heman siri
 15. skam : at han ængen kost gat haldet : ok lifþe viþ
 nõþ ok sorgh . ii . skoghe ¶ En miok ræþeleken
 (karl) com tel hans riþande . ok sporþe hans sorgha
 sak : riddaren sagþe hanom sin harm . at han var
 arbar wrþen . Hin karl iatte hanom rikare varþa æn
 20. han sýr var vm han vil hans raþe lýþa ¶ Riddaren
 louaþe hanom tro ok hans raþe lýþa . æn han vil
 folcoma sýr sina iaat : karlez baþ han hem fara . ok
 leta ok hitta enom staþ . ii . sinom garþe mer gul
 ok selver æn han allan sin aldar sýr atte : et beþes
 25. iak af þik sagþe karlen . mót mik atar i þænna

staþ ok þin husfru mǫ þik *. a . þæn dagh . ok ^{*Sp. 2.} næpnde daghen . ¶ Riddaren louar hanom sina tro atar coma mǫ sinne cono . ok far hem . ok findar gul ok (gǫrsuma) . ok kǫpe garþa mangha ok iorþe . ok

5. haldar rikt hof . sua at alle vndra . ok mæst hans husfru

Siþan en dagh talar han tel hæenna . ok biþar bana skýt sitia . a . hæst . ok riþa mæþ sik langa læt ensamna : vndra hon hans buþ . ok gǫr giærna

10. som han biþar ¶ þǫn huila sik en staþ . a . væghenom nær enne kirkio : frun gar ensamen in ii kirkiona . ok biþar sina bǫna firi varra fru bilætte . tel (at hon) somnar ¶ Milda mǫ guz moþer (later bona) længe ligia ok fast sova . ok gar vt tel hans

15. . ii . hans husfru ham . baþe . a . væxt ok klæþom lik ok talan . ok allom latom Riddaren far sin vægh mæþ bætra sǫlghe æn han vænte . ok com þit han hafþe louat coma Grýmbar karl kumbar mot hanom . sæghin . ok varþar ofæghin . ok þor ^{*Bl. 8 r.} eigh framganga .

20. vtan standar siærran ok griæna tannom . ok bannar ^{*p. 1.} hanom ok talar . sulaste falsare . sua dara þu mik firi væl giort : iak bǫt þik sǫra mik þina husfru : ok þu sǫrþe mik *mariam* himirikiz fru ¶ Jak huxaþe hæmnas min harm . a . þina konu . for alt þæt ve hon

25. gǫr mik . ii . guz moþor þiænist . ok þu sǫrþe mik sialua guz moþor : hafþe þin kona hæer comit . aldre skulde hon hæþan coma: liuande : nu sǫrþe þu mik þæn gæst . mik varþar tel langan þugga Riddaren stoþ annars hugha . ok gat ægte talat . for vn-

30. dar ok ræzl : maria talar tel dýævulen : for þý at þu vilde skapa minom vin . far þy niþir . ii . diupt

- hælnite . ok bli^(xx ff) þær tel doma dagh . sua at þu gðr aldregð noquorom men þær mik þiæna . ¶ diæuulin þøt ok græt ok lýde nðþoghar domom :
- *Sp. 2. guz moþer anite riddaren . ok bðþ viþar *siia dýa-
5. vuls gauor . ok trøsta tel ensamen *ihesum christum* . ok sagþe hanom . huars hans husfru la een oc sof Riddaren stoþ vp gratande . þær han la for hænnu fotom ok þakaþe . ok þiænte guz moþor æ mæn han lifþe . ok hans husfru . ok viþar sagþo alt þæt dýa-
10. wlin gaf þøm . ok varo ývret rik af guz naþom .

Serningarues Vågskål.

miraculum inagnum.

- S**n miok sýndoghar man . ledes .ii. sòmne for guz dom . hanom teþes þær en dýawl fram koma . ok prøua hans sial vara sina : sðrst tok han af gamblum guz
15. dome tel adam : at han skulde dø : hulikin dagh han ate forbuþna frukt : ok sagþe mannen vara skyl-doghan . gialda sðrsta faþur brut Annur skæl tok han af hans gamlo þianist . ok sagþe han sik haua þiænt þrætighi aar : þriþy tok han þær af . at hans ilgær-
20. nigga varo flere æn hans goþgærnigga ¶ var hærra baþ mannen svara tel skælen . ok *þa hanom varþ ægte tel ansuara . gaf guþ hanom atta dagha frest tel anzsuaara ¶ Hanom sýntes sik (ganga) sýrgbande fran domenom : ok quide huat hanom wrþe tel anzsuaara ¶ hanom
25. môte eet folk . ok spurþe hui han sýrghe ¶ han sagþe sin (wadha oc) wanda . folket baþ han eigh quiþa vm þæt sðrsta : ok sagþe sik vilia suara siri han

*Bl. 8, v.
sp. 1.

FRESKO - MÅLNINGAR

(från 1340-50- talet.)

föreställande Legenden om 'Gerningarnes Vägakål'

I östra delen af östra hvälvet.

Risinge Kyrka i Östergötland

I västra delen af västra hvälvet.

Risinge Kyrka i Östergötland

¶ Maþeren spurþe þæs nampn : þæt sagþe sik heta sannind ¶ hanom mōte siþan eet annat folk . ok spurþe samulund . ok baþ han eigh quiþa vm anzsuar vm an-
nur skælen . ok sagþe sik vilia þær tel suara . ok sagþe

5. sit nampn vara rætuiso :

tunda daghen kombar han atar firi domen . ok sa huar þa stoþo baþa syster sannind ok rætuiso . ok guz moþer sat . a . hans hōghro hand . þær com satan ok bedes anzsuar tel skælen . ællar dom iuir

10. mannen ¶ Veritas þæt þyþer san-^{*}-ni[n]d bōþ sik ^{*Sp. 2.} fram . ok suaraþe tel tes sōrsta (skiael) sua . ¶ vi vitum væl

vara tuænnga dōt . en ær licamans . han þola baþe goþe ok ille . for adam sýnd . som þin skæl prōua ¶ annar dōþar ær sialenna pina . af þōm lōste ihesus alla goþa

15. mæn . mȝ sins likama dōþ : ok æn þænne man ær goþar . prōua þin skæl ægte mot hanom ¶ Justicia þæt þyþer rætuisa bōþ sik fram . ok suaraþe tel annat sua . þik þirena ængen mȝ ræto vtan þu luka salogha dara . fra sinom rættom hærra mȝ falsom iat-

20. tom . ok for þy ær huarom louat skilias viþ þik mæn han liuar æn han vil . ¶ veritas ok iusticia ræþo mannenom . at æ biþia vara fru hialpa sik vm þæt þriþia / Satan baþ fast suara sik tel þriiþy skælen . saloghar maþar fan ængen anzsuar . domaren bōt vægha gæ[r]-

25. niggana goþa ok illa . þa siol mannen niþar firi vara fru ^{*sōtar} . ok baþ miskunna moþor hialpa sik ¶ Ma-^{*Bl. 9, r. Spalt 1.} ria þe milda mō . lagþe sina hand ii mætskalana mȝ goþgærnigomen : ok vogho þaghar mer æn sýndena . ok tapaþe satan sighar : maþren vacnade . som folk

30. vænte dōþan vara : ok bōte siin brut . ok þiænaþe guþi ok guz moþor

Jude-pilten i elden.

- B**ituricas hete en staþar þær timde þæt hæf sk[r]iuas . d . xx . vii . are vars hærra vm paska lop en iuþa smasuen m̄ cristnom smasuenom tel kirkio . þæn tima cristet folk tok van hærra . ok gik tel kirkio
5. m̄ androm smasuenom . ok to(ʒko) hans saþir sporþe huar han hafþe sua lægge varit : han sagþe sik haua varit mæþ sinom cristno skola cumpanom tel kirkio . ok takit m̄ þðm þera guþ ii sit liif sua sða : saþeren tende storan eld ii vgne . ok castaþe
- *Sp. 2. 10. sonen vt ii balet brænande . þý at han gat eigh *vænt suenen fran cristo guz sýný . suennen óptó : ok græt sua at baþe hörþe iuþa : ok cristne . ok como saman ok sagho suenen ii brænanda bale . ok eghte brinna ælla men af elde kænna . ok drogho han vt af elde-
15. nom ok spurþo huat hanom va[r]þ tel halp . ¶ han suaraþe en heþers fru som standar ivir cristno altare com mik tel halp . hon vænde fran mik allan lughan mæþ sinom mantolskóte : alle louaþo vara fru . ok castaþo fulan saþur . a . branda ok bran æmskýt
20. ii asko

Frelsning-Bönen.

Manghe vngge muncka ens klostars som stoþ viþ fluitande vatn . stoþo arla vp firi sin regholo tima at tala . ok talaþo manggen hægoma : diæfuala roþo

þær fram i manna hóm . ¶ munckren spurþo huarþan þe varo . þe suaraþo vi sþrom klostar lópara sial tel hælvitiz . þe wrþo miok rædde . *ok ópto alle *sancta*·Bl. 9, v. maria biþ for os . diæflane sagþo tel þera væl hialpar ^{*p. 1.}

5. iþar nu maria . haþþen ii eihg hana callat tel hialpa . þa varin ii nu alle viþ grund dóþe ok tel vaþa dómde . thý at ii talaþen vtan tima mangen hægoma .

Den Plågade Qvinnan.

¶

En salogh kona þolde mýcla nýþ ok mýþo af enom diæfle : hæne halp huarce cors ælla vikt vatn .

10. en goþar maþar gaf hæne raþ vm siþe . huar tima hon saghe diævulin : þa skulde hon sighthia *sancta maria* : hialp mik : hon giorþe som han ræþ hæne : diæwlin stoþ iæm skýt quar : som han vare slaghin mý stene : ok þorþe eigh nalkas hæne : vtan ópte
15. tel hæna : ildar diæwl dræpi þæn þik þætta ræþ : ok dirfþe siþan aldregh coma nær hæne

af wara fru sþzlotima.

Þarra fru sþzlo daghar var længge glómdar . tel en hælaghar ærmite *próuaþe . at æ[n]gla su[n]go sþ- ^{*Sp. 2.}

20. tan sang hvart ar vm þa nat vi haldom nu hæna hóghtiþ . Han baþ guþ daghleka visa sik . hui hans ænggla sunggo huart ar þæn sangh . vm þa naat ok eigh vm andra . ok sik anzvar vm siþe at guz moþer

sódes þa natena . ok at þe glæþas af ok siuugga sô-
tan sang alle guz ænggla . at visa þæt allom cristnom
þær tel . at þe halden . ok þæssa hems høghtiþ þe
samu ¶ Pauen skipaþe fasto ok bôner . tel at guþ
5. vilde þæt flerom visa . ok siþan han sik fulla visso .
þa skipaþe han þæs dags høghtiþ

Var Fru vid Torneringen.

En þriuin ridare ok vare fru giærna þænoghar .
reþ tel torneament . ok hórþe messo . a . væghenom
ii eno clostre . som hýkt var ok vikt vare fru tel
10. heþar . Riddarin lýste þóm alla hóra ok ingha lata . ok
dualdes þær siri sua længge . at tórneament var ænt .
ok han *môte þóm . a . væghenom : hanom môtô
mangge ok sagþo sik vara hans fangga : ok alle
sagþo han haua sua riþit vm daghen . ok giort sua
15. got torneament . at ænghen gat hanom liknas . ok at
han sic þæs daz pris allan ensamem . ¶ Han forstoþ
varra fru dýgh ok hqvisco . at hon sik hanom þæn
heþar mæ sins sons ængle . þý at han dualdes ii hæna
þiænist . ok for atar ii sama klostar . ok gaf sik þær
20. . i . guz þiænist . ok guz moþor allan sin aldar .

*Et. 10,
r. sp. 1.

Den Heliga Jungfruns Sång.

En biscopor goþor ok guz moþor miok þiænoghar .
gik vm miþia nat tel enna varra fru kirkio . for hæna

þiænisto skuld . ¶ Maria þe milda mǫ mǫtte hanom .
ok alla iulfrur af himirike mǫ . ok sungo tua firi
sǫtan sang ok alla æpte . ok ledo hiscopen fram ii
kirkiona ¶ Sangren gik ivir þænna *latins vers ¶ sp. 2.

5. *cantemus domino socie . cantemus honorem . dulcis amor christi (personet) ore pio ¶ þæt þýþer a vart mal vm þænna mato . siungum guþi sata sællor . siungom guþi heþar ok æro . siunge guþlek tunga sǫtan æl-scogha ihesu christi*
-

Den i pant tagna Christus-Bilden.

10. *miraculum*

- ¶ In salogh ensætu fru . hafþe son miok kæran . hans
ovini fingo han ok inne læsto . ¶ Moþer græt ok baþ
guz moþor . som hon hafþe længe þiænogh varit . lǫsa
sin son fangen vndan bandom . ok la hon længe baþ
15. ok. duglþe (rey) sǫr æn hon gik tel kirkio : firi
varra fru hilæte ok taleþe diærf orþ . fru iak huar
længe biþit þik . frælsa min son fangen . ok hialpar
eigh . frælsa min son æn þu vilt hua þin son fræl-
san : sua længe haldar iak þin son fangen . tel min
20. varþar lǫs : ok grep barnet . v . hænnu *knæ . ok bar ^{Bl. 10.}
hem tel sin . ok læt sic hua gripit goþan (fanga) : ok ^{v. sp. 1.}
sueþte ii huitu klæþe . ok læste væl ii sinne kisto ¶ næsto
natena kom var fru . þær frunna son la fangen . ok læste
vp (lukum ok) lasom . ok (hadh) han skýnda sik hem tel
25. moþor . ok hiþia hana giua sik sin son atar liþughan . vm
hon huar sin son atar fanget ¶ suennen giorþe gærna som
hon bǫþ mǫ þakkom Salogh moþer for glaþ ok sæghin
tel kirkio . ok þakaþe marie guz moþor for hænnu naþe
-

Den Fængde Tjufvens ræddning.

- En þiuvar ok røuare þiænaþe þo giærna guz moþor . ok las þikla hænnæ helso værs mǝ knæfallom .
 ¶ Mæn gripu han vm siþe . ok dømdu ok vp hængdu
 ¶ maria mild mǝ som ængen forsma . kom hanom tel
 5. hialp . ok hiolt vp som hanom sýntes . hans sǝtar mǝ
 *Sp. 2. sǝtom (handum) þrý dýgn . *sua at han eigh hæ[n]gde
 (ǝtan) (stodh) . a . liuuu lowm ¶ þriþia daghen foro
 þe . han hængdu . sin ærande eigh langt fran galghanom .
 ok sagho han liua bliþan ok glaþan . þe vænto at
 10. snæran var eigh væl at runnen . ok iogo niþar
 mæþ swærþe ok vildo hals hugga . ¶ Maria grep
 handom gen suerþeno . ok gato hanom giort ægte men .
 þe vndraþo dighart huat þoliko sætte . tel han sagþe
 þǝm þæt han ensamen sa . þe louaþo guz moþor .
 15. ok gauo liþughan røuaran for hænnæ heþar : røuaren
 gaf sik ii guz þiænist allæn sin aldar .

Klerken som rymde från silt Bröllop.

¶

- En vngor klærkar enga bærn . var guz moþor
 giærna tel þiænist ¶ han kускаþo frændar at giptas
 æpte saþor ok moþor dǝþa ¶ han sæste som frændar
 *Bl. 11,20. væþo . ok reþ en dagh mǝ frændom at gǝra *brulǝpe .
 Sp. 1. a væghenom var en kirkia . ok mintes klærken
 hans tiþe . ok stegh af ok gik in ii kirkiona . (ok
 laas oc løste sin skulda giæld:) guz moþer teþes ha-

- nom wreþ ok obliþ . ok kærþe at hans dare hafþe
 andra kærare æn hana . ok kallaþe han falsara renliue
 louat . Suennex skýnde sik tel sinna frænda . ok læt
 þòm æghete fa vita huat hanom teþes . ok lýste ængte
 5. af sino hiarta . vtan reþ ok giorþe brullöp som þe
 ræþo ¶ brullöpes afton at quelde . þa alle vænto
 han soua mǫ sinne bruþ . rymde han fran bruþ ok
 sæþærne . ok gaf sik ii guz þiænist ok guz moþor .
 allan sin aldar mæþ clostarmannom
-

Presten och Messan om Guds Noder.

10. *miraculum*

- En goþar præstar ok litet bok lærþar . han sagþe
 daghleka mæsson af guz moþor . ok ænga andra mæsson
 kunne han sighia . han rōghþes ok kallaþes firi biscop .
 ok gik viþar sannind . at han ængha andra mæsson læsa
 15. kunne : biscoppen snýbbe *hanom oc kalla han suika-^{*Sp. 2.}
 ara ok fulan falsara . ok menar hanom mæer mæsson
 sighia . Næsto nat teþes guz moþer vvreþ ok obliþ bisco-
 penom . ok haldar hans *capitolum* harþare æn han præ-
 stens . ok giuar hanom dighra skuld . at han mōde ok
 20. qualde caplan hænnan . ok hōte hanom dō innan þrætighi
 dagha . vtan han atar gaue hænnan klærk mæsson sang .
 ¶ biscoppen læt kalla firi sik klærken . ok tok han mǫ
 heþar . ok baþ han for giua sik þæt han giorþe ha-
 nom gen . ok (xgaf) hanom atar mæsson sangh
-

Klerken som drömde sig inför Guds dom.

miraculum

- En klæ[r]kar krankar ok skøt tel sin limnaþ .
 ok þiænæþe þo giærna vare fru : sang ælla las dag-
 leka hænnu tíþer . han sa ii symne sik ledan firi guz
 5. dom ræddan . ok hørþe guþ tala tel ængla ok hælgha
 siala . huat dom vilin ii giua þænna manne . som
 mykit ilt huar giort : ok iak huar længe vmburit
 *ok þolt . ok eigh ær han þæs bætre . mæþ þera
 ia dømde guþ han tel hæluitiz ¶ Guz moþer þøn
 10. milda mō . baþ sin son gōra við han lifs naþe . æn
 þæssa sin for sina sækir : guþ gaf hænne mannen . ok
 mý hænnu naþom . hon baþ han gōma sik firi gra-
 menom : ok bætra sin brut ok bōtaþ : klærken vacuar .
 ok þaka mario : ok viðar sighthar væruldena . ok gi-
 15. var sik ii klostar ii guz þiænist . ok fik hans aldar
 gōþau ænda .

*Bl. 11,
v.
sp. 1.

Theophilus och Djefvulen.

¶

- En provastar var ii cicilia . d . xx . xv . ii .
 ær vars hærra . ok ræþ allom biscops æmbitum sua
 væl (ok vitherlika) . at æste biscopen dōþau vildo
 20. han alle biscop vælia . han hæt þeophilus . han við-
 þar saghþe biscops vald . ok sagþe sik lata nõghia
 at þøm sýslom ok skiplsom . han sōrra hafþe . ok læt
 annan liouare biscop varþa ¶ þæn biscopar varþ

- hafþe þeophilum mindre man . ok rænte han sins æmbitis ok prouento ¶ Þeophilus tok eigh sik bætra raþ ii harme . vtan en iuþa diæwls anbuþ . tok han þær tel . at han mate sin heþar ok vald atar vinna .
5. ¶ Juþen com þõm saman diavulin ok þeophilum . oc at þeophilus viþar sagþe guþ ok guz moþor . ok cristo trolouan . ok skref þær iuir bref ný sino bloþe . ok satte firi sit insigle . ok fik diæflenom insighlat . ok varþ hans man vsal man . ¶ Annan dagh
10. þæn næsta þa læt biscopen kalla þeophilum . ok varþar hans bæste ven . ok giuar hanom atar heþar ok vald som han sör hafþe ¶ þeop[h]ilus skæmmes viþ sin vaþa : ok ætar sik allan innan viþ angar . ok vil eigh slæppa sit hop oc trõst tel ihesuni *christum* .
15. vtan kalla hans mildo moþor af allo (hiæarta) sik tel hialp . ok tel naþa ok tel raþa ¶ Maria var hanom bræt tel bota : teþes hanom værþogh o værþoghom . ræþ *hanom ok trõste viþar sighia diæwlen .^{Bl. 12.} ok læna sic atar ihesu *christo* vndi cristo tro ¶ han^{r. sp. 1.}
20. giorþe gerna som hon hanom ræþ ok bõþ gõra . ok rædes þõ æn vm breuet sua darleka scriuat : ok vt giuit : tel var fru teþes hanom annan tima . ok fik hanom breuet atar takit af diævelenom . tel visso at hans vaþe ok vande var lõstar . þe[o]philus vacnaþe
25. sæghin (*oc tak[a]de) guz moþor : ok las breuet sialuar firi biscope ok allo folke . ok blõte manght hiæarta tel guz lof :: ok guz moþor . ok do þriþia daghen . i . guz friþi.

Mörderskan som räddades af vår fru.

miraculum

- Eu hion gipto sina dottor vngom svene . ok hafþo
 han hema at sin sua kiæran som sin eghen son . ok
 næst moþeren : tel alla vændo þæt tel illo . at svæ-
 5. ran monde haua maghen sua kærán for vdýgh . ok
 *Sp. 2. eigh for dýgh . ok vaxte *fast hænná v frægh mer æn
 hænná skuld var ¶ Salogha fru rædes at lýghn wrþe
 of rik . ok sic egh annat sik tel raþa ¶ vtan le-
 ghia mꝯ pæniggom tua næn . at dræpa sin magh æste
 10. diæwls ægian . ok mýrþa lönleka : þær tel at hænná
 lughin vfrægh matte læias ¶ Siþan hon sa sina dot-
 tor grata sin skaþa : þa græt ok moþeren sin siala
 vaþa : ok bar saran harm ok angar i hiærta . ok tok
 af præste script ok lönleka lön . ¶ præstren ok hon
 15. wrþo vm siþe vuini ok deldo : sul præstar diæwls
 dare . bra bondanom af harme . at hans kona mýrþe sin
 magh mꝯ hans raþe . þo var han saklön baþe tel raþa
 ok tel gærnig . þær æste væxte quinnonna ofrægh
 mere . tel hon varþ vm siþe draghin firi dom . ¶ A
 20. væghenom tel domen stoþ en varra fru kirkia . ok
 *Bl. 12, satte salogh fru alla *sina tröst tel mildo mö guz
 *p. 1. moþor . ok fik mꝯ böñ in koma . i . kirkiona . at biþia
 litla stund sina böne tel vara fru naþa . ok græt af
 saro hiarta for hænná altara . tel hon varþ atar vt
 25. draghin firi domen þær dömd . a . baal ok . a .
 brand . hon tröste mꝯ hiærtano ok öpte mꝯ munnenom
 tel varra fru hialp . ok viþ hænná nampns . a .
 kallon . slæctes alt balet vtan hænná skaþa ¶ Mæn

baro saman mere við . ok tændo balet vm kring
hana . ok sluknaþe slæt som fôr . við akallan marie
napns . þa kændes domaren við guþlekt vald ok
varra fru naþer . ok (dømde) salogha fru tel lif ok
5. af o frægh

SKILJÆTIG UPPTÆKNING

utaf

Maria-Sagan.

(Hds. D. iv. Skrifven vid 1430—40-talet).

- — — — —
- *hand The komo som biskopin hafðhe them buthit .^{*Bl.232.}
oc ængin aff allom them hafðhe then wand i hæn-
de ther blo[m]stir a wæxte Tha spordhe bisko-
pin them . æn ther waro alle men komþne ther i
10. iudha land waro Tha swaradho the at en man war
then ther ey war komin . oc han heet iosep . badhe
gudhlik oc witiþ . oc wæl oppa sin aldir komin Tha
sænde biskopin budh æptiþ honum at han skulle til
the stæmpno koma . Tha han kom i kirkiona ther
15. biskopin war oc alle mæn . aff iudha lande . tha
blomstradhis hans wand allom asiandom . oc then
hælghe and sattis oppa wandin i duwo like Tha
thykte them allom thþ han skulle mariam ægha . oc
thaghar fæstis hon honum Sidhan foor hon heem til
20. sin fadher til nazareth oc siw iomsrwr mþ henne .
oc han foor heem til siin at radha til bryllþpis.
Mædhæn hon sat i fæstom tha sænde gudh sin ængil
gabrielem til henna oc sagðhe swa Heel maria full

- mȳ nadh . gudah ær mȳ thik signadh se thu owir alla
 quinnor . oc signadh se the frwktin som thu skal
 bæra Tha hon hōrdhe hans rōst . tha wardh hon ræd .
 oc thænkte mȳ sik hwilkin the helsan war ther æn-
5. gelin helsadhe henne mȳ Tha sagdhe ængelin til henna
 Rædȳ ey maria gudȳ miskund ær mȳ thik . thu skal
 fōdha son oc han skal kallas *ihesus* . han wardhir
 mykin . oc thæs hōxsta son skal han kallas Tha
 sagdhe maria til ængelin . Hwru ma thetta wara mæ-
10. dhan iak aatte aldre man Ængelin swaradhe Then
 hælge ande skal koma owir thik . oc thæs hōxsta
 dygdh skal thik omskyggia . fore thy skal aff thik
 fōdhas hælgher gudȳ son . thu skal ey thȳ vndra .
 thy at elizabet thiin frændkona skal fōdha en son i
15. sin aldirloom . sidhan siæx manadha waro lidhne fra
 thy at hon war i barnbyrdh . for thy skal thu thȳ
 ey vndra . thȳ ær alt wæl thȳ gudah wil gōra Tha
 swaradhe maria Se gudhȳ thiænista quinna wardhe
 mik som thit budhordh ær Tha hwarff ængelin bort
20. oc foor op til himerikis Tha war en stund ther i
 mællan Sidhan kom iosep henna fæsteman heem til
 ioachim oc annam Tha fingo thȳ fadher oc modher
 wita thȳ hon war haffwande oc sagdho thȳ iosep
 henna fæsteman . fore thy at han war badhe witir
25. oc gudhlikir . Tha han thȳ hōrdhe . tha thykte ho-
 num thȳ illa wara . oc foor thiit som hon war . oc
 wille thȳ ey oppinbara . for thy at swa war tha i
 moyses laghom . at hwilkin mō ther lōnluka toghe
 man oc finge barn hon skulle stenas i bææl Tha
 wille han hældir *lōnluka fra henne Tha han thænkte
 hurw han skulle fara fra henne . Tha syntis gudȳ
 ængil

*Bl. 232.30.
 versō.

- ængil honum i sómpne oc sagdhe honum Josep dauidz son . rædz ey Tagh mariam fæste mó thina . oc góm henne wæl . Fore thy at aff henne skal fódhas gudz son oc han skal kallas *ihesus* . oc han skal
5. frælsa alt folk aff syndom . Tha foro the aff galilea land aff then stadh som nazareth hetir . oc foro til en stadh som hetir betlehem som litith ær fra *ierusalem* Tha foro the swa længe til thæs nio manadha waro lidhne. oc at the stwnd war komin at gudh
10. wille lata sik fódha i thæssa wærlð fore wara skuld . oc lósa os fra them wanda som adam hafðhe os i komith . Æn the nat ther iwla nat hetir tha lot gudh sik fódha i thæssa wærlð Josep oc maria the waro i thy hwse ther heet *diuersorium* . thz war et gæsta-
15. hws som alt wtlændzst folk war wti . fore thy at the waro oc wtlænzsk Tha war gudh fódðir i thy hwseno . sidhan han war fódðir . tha swepto the han i fatighom klæðhom . oc lagdho han i asna iætww ther the ato w . ther war swa thrængt at ey fingo the
20. annars stadz rwm mz honum i hwseno æn i iætwwne Tha waro saarahirdha i thz sama hæredh som wak-taðho sit fæ om the sama nættena Tha sken gudz byrdh owir alla wæggha . swa at the ræddos ther widh Tha kom en gudz ængil oc sagdhe them Ræd-
25. hins ey fore thy at iak budhar idher mykla glædhi . oc allo folke ther i wærlðinne ær Fore then skuld at fódðir ær . i dagh helare then ther alt folk skal lósa aff syndom *Christus* ær fódðir i them stadh ther betlehem hetir . oc sigher iak idher thz til iær-
30. tekn . at barnith skal ther finnas swept i klæðhom . oc ligger i aasna iætww Tha hórdho the mykin ængla
- Sv. Fornskr. Sällsk. Saml. III. s.*

- sang . loffwandis gudh oc sighiandis swa Æra wardhe gudhi i himerike . oc *fridh* wardhe i iordherike godhwiliande mannom Tha the hórdho thæssin ordh tha sagdho the swa mællan sik : Farom til betlehem
5. oc seem thȝ gudh haffwir os teet The foro tha til thȝ hws som gudh lot sik i fódha oc hitto ther barnith swept i klædhom oc laght i aasna iæt^w Tha the sagho barnith . tha kændos the widher thȝ propheta hafdho spaat oc i bókir scriffwith war . at gudh wille
10. læta sik fódha fatelikau i thæssu wærlð . oc alle the thȝ hórdho vndradho thȝ hwru hans fótȝlo time war Tha foro hirdhane *atir* heem oc loffwadho gudh Widher gudȝ byrdh sagho *thry konunga ena stiærno óstir a himilen . som aldre saas fór . oc the thre
15. konunga heto swa iaspar melchior oc baltaȝar . the waro wiise men i book oc til all ærlikin thing Tha the sagho stiærnona . tha sagdho the at gudh war fódðir i thæssu wærlð Sidhan foro the til *ierusalem* til herodem konung . oc spordho hwar thȝ barnith war
20. fódðt som iudha konungir ær fore thy at wi se stiærnona i óstir the tha skulle koma tha gudh ware fódðir . oc wi wiliom fara oc leta æptir honum oc bidhia han os til nadha Tha herodes hórdhe thȝ . tha thykte honum thȝ illa wara . oc allom them som i
25. *ierusalem* waro . fore thy at han thænkte sik badhe wara gudh oc konung . Sidhan læt han sampna alla hóffðhingia saman oc spordhe them at hwar *christus* war fódðir Tha sagdho the honum . thȝ han skulle fódðas i then stadh ther betlehem hetir Tha herodes
30. hórdhe thȝ . tha kalladhe han fore sik the thre konunga oc sagdhe til them Farin til betlehem . oc tha i finnin han . tha komin hiit i gen oc sighin mik aff

*Bl. 233.
r.

- honum* . fore thy at iak wil oc fara til hans oc
 bedhas nadhir aff *honum* . Tha the hórdho thȝ tha
 foro the bort Herodes sagdhe thȝ ey for thy at han
 wille *tro* a gudh . vtaⁿ han wille dræpa han . for
 5. thy at han hafdhe awund widh at nakar *konungir*
 wara bætre æn han . Æn stiærnona som *óstir* war
 sagho the fara fore sik oc gladdos ther mykith widh
 Ok tha hon kom *owir* hwsith tha stadhnadhe hon oc
 the gingo in i hwsith . oc hafdho mȝ sik offer thȝ
 10. the *willo* *honum* offra . oc sagdho swa . Ær han san-
 dir gudȝ son skapare himils oc iordh tha taghar han
 thetta offer til sik Tha the hitto ther smaswenin oc
 hans modher oc iosep . tha fiollo the a knæ fore
 swenin . oc fingo *honum* sit offer . thȝ war rókilse
 15. mirram oc gull . tha sagdho the at han war sandir
 gudȝ son i himerike . oc *konungir* oc foro swa bort
 thædhan . Om ena nat kom gudȝ ængil thil thera oc
 sagdhe swa Farin ey til herodem *konungx* . farin
 hældir en annaz wægh i idhart rike Tha kom gudȝ
 20. ængil til iosep i sômpne oc sagdhe swa Stat op oc
 tagh swenin oc hans modher oc far til egipto land
 oc war *ther* Tha herodes fik thȝ at wita at . the thre
konunga hafdho sakt fals fore *honum* . oc the komo
 ey i gen til *honum* tha wardh han wredher oc sænde
 25. folk om alt sit rike oc bôdh dræpa all the swen-
 barn som the *sunno* i hans rike . enkte barn læt
 han dræpa ældra æn twæggia aara all the yngre waro
 læt han dræpa . oc the barn ther dræpin wordho
 fore gudȝ skuld the waro at tali fyra thusand . oc
 30. *hundradha* oc fyretighi Tha herodes hafdhe lætith
 dræpa *barnin . tha fik han *aldra* handa soot . oc ^{BL239,}
 mangha handa pinor at ængin mæn kunne ther sighia ^{v.}

- aff oc miste sit liiff oc ær i hælwite for vtan ænda
 Tha han war dōdh . tha kom ængelin til iosep . oc
 sagdhe honum Tagh swenin oc hans modher oc far i
 gen til bethleem fore thy at the han willo dræpa .
5. the ærw nw dōdhe . Tha stodh han op oc togh swe-
 nin oc hans modher oc foor i gen i sama stadhin
 Tha han kom atir til bethleem tha hōrdhe iosep at
 herodis son archelaus war konungir i iudea lande .
10. tha reddis iosep fore honum . om ena nat tha drōmpde
 iosep i sōmpne at han skulle aff iudea lande fara oc
 in i galilea land til nazareth ther ioachim oc anna
 the waro . thiit foor iosep mȝ swenenom oc hans
 modher mariam . Hær sigx ey meer aff hans barndoom
- Skrif- 15. Then signadhe gudh mȝ sina nadhe
 vet som gōme wart liiff oc siæl badhe AmeN
 prosa.

- D**e obitu beate marie virginis gloriose
- S**wru war frw iomfru sancta maria war op takin
 til himerikis thȝ finder man scriffwath til
20. **S**anctum iohannem ewangelistam . oc sigx
 ther swa aff . At tha alle apostoli waro swndirlika i
 them landom som war herra hafdhe them til sænt .
 oc iomfru sancta maria war widh syons bergh . tha
 sōkte hon alla the stædher som war herra hafdhe sōr
25. i warith . badhe ther som han war forradhin . oc pintir .
 oc ther han op aff dōdha stodh . oc ther han til himpna
 foor . til them alla foor hon mȝ mykin ōdhmiwkt Ther
 aff sigher en man hetir epiphanius . at hon war fiortan
 aara gamul tha hon wōrdh hafwande mȝ sinom
30. dyra son ihesu christo . oc a thȝ fæmptanda aarith tha fōdde

- bon han . oc thry aar oc thrætighi war hon m̄ *horum* til thæs han dóðb tholde . oc æptir hans dóðb lifðhe hon siæxtan aar swa mykin war henna aldir thry aar oc siæxtighi Tha apostoli predicadho hwar i sit landskap swa som ther
5. aff sipher en book som hetir *ecclesiasticus* At en dagh war iomfru *sancta maria* gratande oc syrghiande . oc hafðhe mykla giri til at skilias widh thæssa onda wærlð . ther hon la gratande oc sukkande . tha tedhis henne en ihesu *christi* ængil m̄ otalikith mykith
10. liws oc helsadhe henne som wæl til hórdhe . oc sagðhe swa Heel se thu maria signadh owir alla *quinnor* . thu skal tagha ihesu *christi* signilse . som han gaff iacob *propheta* . thin kære son haffwir thik sænt en palm . han hafwir iak fôrt aff *paradiis* . then skal
15. thu læta fôra fore thinne baar . fore thy at thu skal fara aff *thinom* likama aa thridhia dagh . oc thin kære son han bidhar thik m̄ alt himerikis herskap Tha swaradhe *sancta maria* Jak bidher thik at thu sigh mik *thit nampn . oc bidher iak thik at mins Bl. 234.
20. kæra sons apostla komo til mik . at iak matte them se m̄ *minom* óghom . fôr æn iak dóðr . oc fôr æn iak gifwir warom herra op min anda Ther næst bidher iak thik . at tha miin siæl far wt aff *minom* likama . at hon skal ey se nakan ræðhelikin anda .
25. oc diæwlsins wald kome ey mot mik Tha swaradhe ængelin . Ædhla iomfru hwi girnastu mit nampn at wita . th̄ som ær vndirlikt oc mykith . æn thins sons apostla skulu sampnas ther thik skulu gôra ærlika iordha færðh . Hwi skulu hæluitis ængla eller
30. diæwlsins wald thik til nakan ræddogha koma . mæðhan thu haffwir hans hoffwdh brwtith . oc rænt aff *horum* alt hans wald . thin wili skal wardha at the

- ondo diæffla skal thu ey se Tha ængelin hafðhe thæs-
sin ordhin sakt . tha foor han til himerikis mǫ my-
kith liws Then palmin han henne fórdhe mǫ mykin
kærleek han war grón oc hans klædhe waro som
5. morginstiærna Ok i the sama stwnd predikadhe
sanctus iohannes i et land ther heet *ephesus* . oc tha
tok til at dynia oc et bwiit sky tok han op oc satte
han fore *sancte marie* herbærgbis dór oc han gik in
oc helsadhe henne . Tha hon sa han . tha vndradhe
10. hon hwru han war thiit komin . oc fore the glædhi
ther hon tha fik aff hans komo . tha gat hon sik ey
længir haldith aff graat . oc sagdhe swa . Læt thik
minnas thins mæstara ordh at han satte mik i thina
gõma Jak kallas nw aff minom kæra son . oc skal
15. iak fara then wægh som alt mankõns fara skal . mi
likama sætir iak thik til gõmo æptir min dõdh .
fore thy at iak hafwir hørt at iudhane gingo a raadh
oc sagdho swa Wi skulom bidha til thæs at hon ær
dõdh som *ibesum* fõdde . oc skulom genast tagha
20. henna likama . oc brænna han . Ok thenna palmin
skal thu tagha . oc fõra han fore minne baar . tha
thu fõlgher minom likama til graff Tha swaradhe
sanctus iohannes Gudh gaffwe at apostlane mine kære
brõdher waro alle her at wi mattom gõra thina
25. iordhafærdh mǫ wærdhighheet som thik wæl hørir
at hafwa . oc os hør at gõra Tha han hafðhe thǫ
saght . tha waro alle apostlane takne op i et sky .
hwar aff thǫ land som han predikadhe i . oc sattos
alle fore *iomfru marie* hærberghis dór Tha the waro
30. ther alle sampnadhe . tha vndradho the alle . hwar
fore war herra læt them ther *sampnas* Tha the stodho
ther fore oc vndradho hwi the waro ther *kompne* .

- tha gik *sanctus iohannes* til therø oc sagdhe swa
 Nw skal wars herra signadhe modher maria skilias
 widh wærlidina . oc i skulin idher wakta at ængin
 idhra ƿratir tha hon ær dôðh . at iudha folk skal thȝ
5. ey se . oc sighia at thæsse mæn som allo folke præ-
 dika opstandilse hurw the rædhas fore dôðhin Tha
 iomfrw maria sa alla apostlana wara saman komþna .
 tha sagdhe hon swa Signadher se thu min son *ihesus*
christus . oc hon læt alla lampor *op tænda . oc gik^{Bl.234.}
10. mit i bland alla apostlana at sitia Oppa then thridhia
 timan a nattinne tha kom *ihesus christus* mȝ mykith
 hærskap aff himerike mȝ *sancto* michaele oc mȝ al-
 lom ænglom oc archænglom . mȝ patriarchom oc
 prophetom . mȝ allom *martyribus* oc *confessoribus* oc
15. mȝ allom mõiom oc ænkioim mot the signadha iomfru
sanctam mariam hans dyro modher . Ok swngo swa
 sòtan sang at mykin frygdh war at hõra þa . Hwru
 ærlika oc bedhirlika iordhafærdh iomfru *sancta* maria
 fik thȝ sigx i the book som war scriffwath til *sanctum*
20. *iohannem* . at henne dyre son swa fore sang Kom
 miin wtwald brwdh . oc i thik skal iak skipa min
 stoll Tha swaradhe *sancta* maria Min kære son iak
 ær redhoben at gõra thin hælgha wilia Tha thȝ war
 saght tha swngo the alle mȝ *honum* som thiit waro
25. mȝ *honum* kompne Thetta ær the som ængin synd
 fõlgdhe Tha sagdhe *sancta* maria swa Alle the i
 wærlidinne ærw skulu mik kalla sæla Tha sang then
 ærlike mæstarin hõgxt owir alla Kom miin kæra brwdh
 oc kom miin enfald duwa Tha swaradhe hon Jak
30. kombir min son oc min gudh oc min kære herra
 som all miin helsa æst Swa foor henna siæl aff henna
 likama oc i sins sons fampn Tha sagdhe *ihesus christus*

- til sinna *discipulos* Minna kæra modher likama skulin i fõra til iosaphat dall . ther finnin i ena nyo graff . ther skulin i henna signadha likama i læggia . oc bidhin mik ther . a thridhia dagh kombir iak til idher
5. Tha war ther mykin ængla skære oc alle apostla . oc alt himerikis herskap Tha ropadho alle apostlane Aldra wænasta oc renasta iomfru *sancta maria* . æ hwar thu far tha haff os i thinne aminnise Tha togh then skarin at ropa som atir war i himerike . oc sagdhe
10. swa . Hwa ær thæsse som op far mȝ swa mykith hærskap oc hwilas i wars herra ihesu *christi* arme Tha swaradho the som honum fõlgdho Thȝ ær iomfru *sancte marie* siæl . ther i himerike skal wara mȝ sinom dyra son ewerdbelika Swa togx hon op til
15. himerikis oc sitir ther a hõghre hand sins sons ihesu *christi* Ok alle apostlane sagho henna siæl wara swa hwita at vndirlikt ware nakre tungo ther aff at sighia Thre mõia waro ther som henna likama fõrdho æff klædhom oc thwogho han oc swepto . oc sidhan
20. togho han apostlane oc lypto han op a baar . oc *sanctus iohannes* sagdhe til *sanctum petrum* Thenna palm skal thu bæra fore henna baar Tha swaradhe *sanctus petrus* til *sanctum iohannem* Thu æst wtwaldir aff warom herra . oc ær thȝ wærdhught at iomfru
25. skal bæra palm fore iomfru Thu war oc wærdhogher at læggia thit howdh a henna sons bryst . oc fik ther mere snille æn nakar hans apostol . oc ær thȝ at swa myklo mere lõðn thu fik swa myklo mere æro skal thu gõra hans signadha modher Tha swaradhe
30. *sanctus paulus* Jak ær mintȝster aff idher iak wil bæra henna baar mȝ thik Tha lypto *sanctus petrus* oc **sanctus paulus* op barena Ok *sanctus petrus* togh til

*Bl. 235.
r.

- at siwnga *Jhesu christi* modhir far nw wt aff thik wærlid mȝ fadher oc son oc them hælgha anda . oc sidhan swngo alle apostlane æptir . oc ther swngo ænglane mȝ apostlomen swa sôtlika aff [? at] iordbin
5. gaff liwdb aff sik mȝ mykin sôtma Alle the ther i stadhenum waro waknadho widh then sôta sang oc lupu genast wt . oc letto hwath thæsse frygdh matte wara Tha sagdhe en aff *ihesu apostolis* . at iomfrw maria war dôdh . oc thȝ ær henna iordha færdh ther
10. i hórin Tha lupu alle til siin wapn æ hwar som mæst matte . oc sagdho swa Skyndoom os alle oc huggom henna baar nidher . oc dræpom hans *discipulos*. oc brænnom henna likama ther *ihesum* fôdde Tha kom iudha forman suldir mȝ wredhe . oc sagdhe swa .
15. Hær ær the han fôdde ther alle ware slækt haffwir skam giort oc rifl wom hona nidher Thȝ fôrsta han togh nær henna signadha likama . tha wisnadho badha hans hændir . oc ther swa fæstis widher at han matte them ey thædhan koma vtan ôpte oc græt
20. oc alt thȝ iudha folk wardh swa blint . at ængin matte annan se Tha ôpte thera bôffðhinge til *sanctum petrum* oc sagdhe swa Pædher hiælp mik aff thenna wanda oc bidh fore mik til thin herra . lat thik minnas hurw iak halp thik tha en wara rôgdhe thik
25. Tha swaradhe *sanctus petrus* Jak bidher gerna fore thik æn thu tror a *ihesum christum* oc hans signadha modher iomfru *sanctam mariam* Tha wordho hans hændir genast lôsa Tha waro hans arma æn wisne . Tha sagdhe *sanctus petrus* til honum Minȝ widh baa-
30. rena oc sigh swa Jak tror a *ihesum christum* som iomfru maria fôdde . oc at hon war skæær iomfru badhe fore byrdh oc æptir Tha trodhe han oc genast

- wardh han helbrigdho Tha sagdhe *sanctus petrus* til hans Tagh thenna palmin aff *sancto iohanne* hand . oc læg han a thetta blinda folkith oc hwa som tro wil a *ihesum christum* han skal syyn faa oc ðghon .
5. oc hwa ey wil tro han skal aldre se Tha baaro apostlane *sanctam mariam* oc lægdho i the nya graffwena som them war wiist A thridhia daghin kom war herra *ihesus christus* m̄ mykin ængla skara til sinna apostla . oc helsadhe them oc sagdhe swa
10. Fridher ware m̄ idher Tha swaradho the Æra ware thik gudh ther en ḡor all vndirlik thing Tha sagdhe war herra til sinna apostla Hwath æro thykkir idher at iak skal ḡora minne kæro modher Tha swaradho the Th̄ thykkir os raadh . at swa som thu siælf aff
15. dôdh op stodh swa rees thu hona op aff dôdha . oc sæt hona a thina h̄oghro hand Tha sagdhe war herra . Stat op miin kæra modher thit herbærghe ær thik til redho i th̄ ewerdhelikith liiff himerikis m̄nster swa som thu giordhe ænga synd swa skal thu op standa
20. vtan alla môdho Swa foor henna siæl genast til henna likama . oc stodh tha op oc foor m̄ sin dyra son m̄ alt himerikis herskap *til ewerdhelikith lijff
- *BL.235.
verso.
- Sanctus* thomas war ey m̄ them tha hon war op takin Tha giordhe iomfrw maria m̄ sinne mykle
25. miskund . at hon wille ey at han skulle fortapas . vtan sænde honum en linda nidher som hon siælf haffdhe giort then tima som hon i wærlidinne war . at han skulle tro at hon war op taghin til himerikis glædhi . badhe m̄ siæl oc likama . oc hana ther
30. ewerdhelika finna for vtan ænda amen . Ok sidhan wordho alle apostlane op til himerikis takne æptir thera pino vtan alla môdho Tha wilde iomfru maria

fore sina mykla miskund ey os lata vta: sina amir-
nise wara tha lagdhis ther atir i henna graff aff
henna klædthom som henne til iordh fólgdhe kristnom
mæznom til hughnadh At

[*Det lúthörande järtecknet är redan anfördt sidan 16.*]

De transitu beate marie virginis gloriose

Sæn tima war frw war op farin til himerikis
tha syrgdhe *sanctus iohannes ewangelista* my-
kith æptir henne oc badh idhelika i sinom

10. bõnom at gudh skulle honum tee . i hwath nadh war frw
war Tha weette war herra honum bõn oc han wardh
andelika op fórdher oc hórdhe at war herra oc war frw
the taladhis widh . om the angist oc sorgh som war frw
hafðhe fore honum her i iordhrike Tha spordhe war
15. herra sina modher at . hwilka sorgh hon hafðhe fore
honum / War frw hon swaradhe Min kære son the waro
marghfalla . oc særdelis waro the sæm ther mik mæst
dróifdho Første ær the at iak bar thik i mõiustridh oc
symeon spadhe mik . at thin dõðh skulle mik gõra
20. swa ilt som et swærdh skare mit hiæta swndir . oc
fra then daghin war iak dróifdth oc til then daghin
at iak sa at thu war op standin aff dõðha The andra
ær the . at iak hafðhe thik thre dagha tapath The
thridhia ær the . at iak wæl wiste at thu war fangin
25. The fiærdha ær the at thu hængde a korsith a thins
mandooms *natura weyna* The sæmpta ær the at thu
war taghin *nidher aff korsith oc dõðher a min arm^{*Bl.236,}
lagdher Tha swaradhe war herra sinne modher . oc
sagdhe swa Miin kæra modher . Hwa thik amiznir fore

- the fôrsta sorghena . at thu mik til mônstridh bær oc symeon spadhe thik at min dódh skulle góra thik swa ilt som et swærdh skære thit hiæta swndir . honum wil iak forlata hans syndir oc góma han fra
5. alt ilt . Hwa thik aminnir fore the andra sorghena at thu hæfdhe mik thre dagha tappath . honum wil iak gifwa thre thróffelika dagha fôr æn han dóðr Then fôrste daghin rættan angir fore sina synder Annan daghin ræt scriptamaal Then thridhia daghin
10. fulkomplikin lóðn som han hæfdhe mik thiænt i fytetighi aar i godho liwerne Hwa thik aminnir fore the thridhie sorghena . at thu sa mik fangin wardha . han wil iak frælsa aff allom hans sængilsom badhe til liiff oc siæll Hwa thik aminnir fore the fiærdha
15. sorghena at thu sa mik a korsith hængia a mins mandooms natura weyna . honum wil iak thþ gifwa at miin pina skal aldre wardha glómd i hans likama eller siæll . oc ær han swa krankir oc siwkir at han giter mina pino ey all tiidh thænkt som han skulle .
20. tha wil iak honum the sama lón gifwa som han hæfdhe i allan sin lifftima a mina nódh thænkt oc a min dódh Hwa thik aminnir a the fæmpto sorghena . at iak war nidher aff korsith taghin oc dóðher a thin arm lagdher oc thu hæfdhe angist oc sorgh fore mik
25. fore thy at thu sódde mik aff thiit liiff vtan synd . honum wil iak fore thina skuld forlata mina wredhe ther iak til honum hæfwir oc wil iak gifwa han i thit miskunnelika wald at thu ma mþ honum góra æptir thinom signadha wilia
-

SKILJAKTIG UPPTÆKNING

af

Maria-Sagan.

(Hds. A. 54. Skrifven 1434—1450.)

- S**xiiit edictum a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis &c lucas & sanctus lucas sigher i ewangelio som nu j mæssone hafdhis at j them tima vt gik budh af kæsara augusto at al wærlin sculle bescrifuas epter ty han mæg-
5. togher war ofver alla werldina wiliandis wita hwru mykit folk til ware som sculle lydha vnder hans kesare dømme j swa matto at først sculle bescrifuas hvru mang lanþskaper til warin oc huru manghæ stædher j huario landscapino warin oc mang fæste oc mange bya oc huru manghe mæn
10. j huarion stadhinom oc hu[a]riom bynom warin oc bødþ at alle mæn huarsom hælþt the warin scullo færdhas til sin stadh som han war først komin vt af oc bæknennas sik vndher bughna wara romara kesara dømme oc ther om scullin wita huru mang land oc stædher oc mæn lyddin vndher
15. en herra thænna hær bescrifning war først giordh j betleem for thy at then stadhin war mit j landeno oc ty for josep af nazareth som ligher j gallilea lande til betleem af ty at han war ther foddir oc hafde jomfru maria mæ sik for then sculd at han engte wiste af
20. sinne aterkomo naar han sculle jgen koma oc tordhis ekki skilia sic widhina epter ty han sana framarla wara hafuandhe oc ængilin hafde budhit honum at han sculle engte skilias fran hæne vtan bliua alt stadhu-gher nær hæne / oc nar the komo j stadhin beth-
25. leem tha war ther swa mykit trang af mycla almo-ghanum ther war saman komin oc thæ ledh fast at

*Bl. 57.
veiso.

- stundiinne at *jomsfru maria* sculle fœdha barnit oc *josep* kunde huarghin komana in ther hon matte hafua haft sit mak tha gik han mædhazne in i et hus som stodh oppa *almanna wæghinom* oc the som foro the
5. torghs plæghadho stundom ther in sætia sin farkost oc ty war ther jæta æller krubba bygdh huar asnane ato w oc ther war vti litit af hõ boos som annat stalz wrak huast oc groft som diurimim ofuer lop ther hafdho ætit w oc ther waro the tha then daghin
10. oc nattena oc om minnatz tima fœddhe *jomsfru maria* sin son oc swæpte han i klædhe oc lagdhe han j jætuna / j them sama thimanum waro fæhórdhane widh bethleem som wakadho om nattena ofuer sæno gømandhis thz fore thiwsuum oc diurum oc andro to-
15. lico oc i thz sama som *jomsfruin* lagdhe barnit j jætuna for gudz ængil nidher af himerike oc syntis fæhørdonum i mænniskio like . oc ginstan kom swa mykin clarhet oc lyste kring om them at ekki kunne liusare wara middagx tima nar solin skin clarast
20. æn kring om them war oc alra waghna ænnar stadz tha war myrkt ty at nattin war oppa tha wordho hirdhane gansca illa widher af storom ræddogha oc vndradho huat thz sculle hafua betydha . tha taladhe ængilin til them oc sagdhe swa rædhins ekki jak
25. budhar idher stora glædhi som scal wara allo folke j dagh ær os fœddhir wærlidinna helare oc thz til jærtekn at j sculin finna barnit swæpt j clædhum oc lagt j iætuna oc j thz sama kom ginstan mykin ængla moghe oc himerikis hærschap lofuande gudh oc si-
30. ghiandhe æra wari gudhi j himerike oc fredher j iordhrike godhwilioghom mænniskiom &c.

II.

S. JOHAN. DÓPARENS SAGA.

II.

I. JOHANNES DÖPARENS SAGA.

S. Johannes Baptista och hans Högtid.

- S**æx mannaþom sör . æn maria sode sin son . Cod. Bar. bl. 12. v. sp. 1.
sode elizabet iohannem baptistam . ok maria
ok elizabet. varo systara döttar ¶ huru guz
ængel . buþaþe iohannis baptiste byrþ . hans faþer
5. za*-charie . ok huru iohanes sodes . ok lifþe ok lærþe^{sp. 2.}
ok do . scrivas i biblia fulcomleka . æn þe þingh af
hanom scrivv hæghe mæn siþan vilium vi lær gær-
na sigha ¶ Johannes crisostomus vis mæstare . ok moiok
hælaghar . skrivar af iohanne baptista . at sua som huart
10. got klæþe ok væl litat . huar sit lof . tel bætra ok bæ-
tar litat klæþe kombar fram . þa huar þæt pris
siþan ænsamet ¶ sva æru ok alle hæghe mæn got
lof værþe . vtan iohannes baptista . huar ensamen ii
sinom lifnaþ . en pris for allom hægghom . hans daghar
15. ær en misomars daghar . æfte þý som han var sodar .
ok annar hans daghar . kombar þrem daghum (firi)
septembrem manaþ af hans dōþ

Döparen och Evangelisten jemngoda båda.

- S**anctus iohannes baptista . ok *sanctus* iohanne[s] ewangelista . agha baþe missumars dagh . þý at baptista sýdes þa . *ok ewangelista do sama dagh . æn baptista haldar sin dagh . þý at han sýdes sýr æn han
5. do . væl hundraþa arom sýr . ok bær ældre rætar tel at agha daghen . ok iohanni ewangeliste . fyllas hans heþar þær mæþar . at hans daghar sýres . i . vars hærra sia[1]s höghtiþ sýzla . eigh vikar þa ewangelista . iohanni baptiste for þý . at ewangelista ær minn vær-
10. þoghar . vtan for þý . at baptista ær hanom iæmværþoghar . at halda þæt hanom bær tel ældre ræt . Ok at þe æru væl . iamværþoghe ii himirike . prþuas þær mæþ . at tue mæstara varo : ok hafþe annar þera . baptistam tel patronum . ok annar ewangelistam . ok
15. vilde huar þera . sin patronum sýra fram sýri annan . ok þæt var þera daghleik dela . þe næmndo dagh tel vm þo di[s]puteran þe materi-*am mællan þæs at þe dagho komo . studeraþo huar þera tel þæn skæl : þe mato bæzst sæsta mý huar sit hald . a .
- *Sp. 2. 20. næmndom dagh . þa þe vildo disputeru væl tel rede . teþes þðm huarom þera sin . patronus ¶ ok sagþo sua . væl ærum vi sate vm al mal . ok ful sæle baþe ii himirike . þý þorven ii eigh . disputeru vm os ii iorþrike . vtan varin ok ii baþe sate vm os . mæþan
25. vi ærum sialue væl sate . þe mðtos ii skola . ok kal-laþo saman folk . ok lýsto baþe firi lekom ok lærþom . huat þðm var visat . ok louaþo guþ . ok þðm iamnugga baþa .

Döparens Ben-flyttningar.

- Annur iohannis baptiste högbliþ haur namn af hans dōþ . eigh for þý at han þolde dōþ þæn (*Rxdagh*) þý at han var dræpin vm paska eno are sōr æn var hærra . vtan for þý at hans höghtiþ gat *eigh haldes^{Bl. 13. v.}
5. vm paskana for vars hærra höghtiþ som værþoghare^{Sp. 1.} ær : ok vika som vært þæn mindre þōm mera : tel kirkian gitar hanom giort særleka höghtiþ baþe for hans dōt ok for annur ærlek þing hanom siþan dōþom ivirkomo ¶ *Julianus* kesare læt vp græva iohannis baptiste ben þær hans dicipuli iorþaþo mællan eliseum ok abdiam guz profetas . þý at *iulianus* bar awnd viþ guþlekt iartighne som giorþos ivi hans hælgho benom ok bōþ lata brænna þōm ok askona viþa kasta ¶ *Munkka* komo ibland mæþ þōm som
15. grouo af *gerusalem* tōr kænde . ok komo vndan mæþ manghom hans hælgho benom tel *ierusalem* . ok fingo *philipo* propheta ii hændar *philipus* patri-* -arka rædes^{Sp. 2.} at þe (*χυρ*) vist wrþen ok gate þōm eigh gōmt ælla haldet firi guz *ovinum* ok sænde þōm ata-
20. nasio patriarke ii *alexandria* : þeophilus patriarca *alexandrie* vigþe þōm kirkior som sōr varo asguþa mōnstar . ok lagþo þær mæþ heþar tel þe af *ianua* bæzste staþ *lumbardie* fingo þōm ok sōrþo þōm hem tel sin ok bliua þær æn sanneleka ii dýrkan
25. ok heþar sua som þe pava *alexandar* þriþi ok *innocencius* siarþe prōua mæþ sinom breuom .

Om S. Johannis Baptistae Hufvud.

Sögðtiþen af hans dōþ hals ok for þý þæn daghen at þa var hans howoþ funnet han var hals-huggen . ii . enom st: þ som kallar sabastie herodias drotningh som ra þ hans dōþ rædes at han vp stoþe

5. af dōþa gōmde hans hovōþ

[Här fattas ett blad i Codex Buræanus. Det felande är upptaget ur Codex Bildstenianus.]

*Codex
Bildst.
Bl.12.v.

*oc læt ey nidher grafwa m̄ andrum hans limum ok benum : Vtan swepte th̄ oc nidher groff lønllica j enne wra konungx palacij j sebastie : Oc laa ther hwarium manne lønt (^xlangan tima) til sanctus iohannes

10. tedhis siælfwir twem munkom : oc viiste them hwar hofwodhit laa : Ok bōdh thēm thit fara ok hofwodhit vp grafwa : Ok *(^Rthædhan) sora : The soro ok sunno hofwodhit swept jnnan har klædhe som hans

Bl.13.r.

(^Rklædhe var j hans listima oc sora)-dho lønllica thæ-

15. dhan j sæk : En fatøker grytakarl (^Raf emissena stadh cicilie rikis) kom j sølghe m̄ thēm ok bær sækkin m̄ thēm som the badho : Sanctus iohannes talar til grytakarlin : Ok sigher sik wara : iohannem baptistam : ok biwdher honom koma lønllica fran

20. thēm munkomen m̄ hofdheno ok gōma th̄ væl (^xoc thiæna gudbi) (m̄ knæfallom) for swa godhom hælghedomum : (^{xx}m̄ wyrdhning) (^Roc m̄) gudhi . (licom bōnom) daghlica : Ok jættar hanum war(dh)a jfrit rik(^{xx}an) Grytakarlin komber vndan m̄ hofdheno :

25. ok wardher j gud̄ thænist (^Roc sancti iohannis rikir fulkomlica sua lenge han lifdhe) : Ok bodhe vnder eno biærgh : Ok lagdhe hofwodhit innan biærghsko-

rouna : Ok las ther sina bōne daghlica : Ok wiste th̄ ensamin til han (^{xx}wiiste th̄) a sinom døj dagh .
 sinne syster : Ok hon sinom arlua a sinom døj dagh :
 Ok (^{xx}langan alder wiiste) swa hwar androm : ok
 5. wordbo alle rike . oc lykko sæle : Mædhan the swa
 giordho til hofwodhit g(l)ømdis ok gik swa fraz
 minne ok bygningin lagdhis ødhe : sidhan fik hofwo-
 dhit ther ængin bedher

Pther langan alder sattis (ther) *sanctus marcellus*

10. j ærmitta lifnadh mang aar : han saa j sømpne : ok
 hørdhe gud̄ ængla siwnga : Ok sighia : Seen / hær
 komber johannes baptista . Ther næst : saa han io-
 hannem koma . leddan wærdbelika : mellin twægga
 ængla : ¶ Ok saa johannem gifwa sina sighnan jfwir
 15. alla : Marcello thotte sik oc a knæ falla for iohannem .
 ok beddis sighnan : Ok iohannem lypta han vp (^{xx}wyr-
 dbelica m̄ sinom handom :) Ok mintes widh hans
 mwn : Ok thotte hanum spøria sik johannem hwad-
 han han kome : Ok johannem swara sik wara komen
 20. aff sebastē : Ther widh waknadhe marcellus : ok vn-
 dradhe dighirt : Hwat slikt sætte . ok wardh at
 sompna til en kom . ok wækte han aff sømpne . han
 waknadhe . oc saa vakin ena stiærno nidhre nær sik
 j enne wara : j fiælskoruene : han wilde kiænna m̄
 25. handom stjærnona : Ok stiærnan wek oc flutte sik til
 annat rum vndan hans hand ok (han) gik epter hæn-
 ne . til at hon støddis vm sidhe : J the rwme *sancti*
iohannis hofwodh laa grafwit : Ther groff *marcellus*
 epter : Ok fan fæghin *godha gørsom : Ok forstodh^{Bl. 13. v.}
 30. wæl at th̄ war iohannis hofwodh / som sagdhe sik
 (thiit) wara komin aff sebastē stadh : hofwodhit laa
 j lukto kari nidher grafwit ok stodh j enne stentroo :

- Marcellus callar saman folkit : Ok læter vp lypta karit m̄ gū lowi : En war ther j bland flere : som ey trodhe th̄z wara sancti johannis hofwodh : honom wardh hans hand onyt : Ok lodde widh karit som
5. limdh ware : til at han kændis widh s^(xxina) vantro : Ok trodho gud̄z jærtekn̄m : Tha wardh han løss : (^{xxfore} ther̄a gudhelic̄a b̄on som nær waro) Ok tho (^{xxey} ferdhugher) Sanctus (^{xxmarcellus} badh han) koma nær karino tha th̄z (^{xxkome}) jn j kirkion-
10. na : Ok faa ther b̄otir sinne onytt̄o hand : Hangior-dhe som han rædh hanum : ok wardh hanum (handen) atir wæl nytt aff onytte

- M**arcellus fik juliano biscope budh : Ok kom biscopin siælfwir : Ok s̄ordhe m̄z hedher som wæρθ
15. war : hælaght hofwodh jn j stadb̄z̄sins dom kirkio : Ok laa ther til valens R̄omsker Keysare : wilde th̄z s̄ora til constantinopolim : Ok tha han kom til calcedoneam tha giordhis hælagh byrdh swa thunḡh at w m̄ghelik̄it

[Här vidtager åter Codex Buræanus.]

Codex

Bur.

*Bl. 14, 20.
r. Sp. 1.

- *var af staþ s̄ora . vtan la þær skrinlact . tel þeodosius hin goþe var konuggar . han fiol . a . sin knæ firi skrinet ok la længhe . a . b̄õnom . ok tok . a . houoþet i sin gulveps klæþe m̄z õþmiuko hiarta . ok s̄orþe m̄z heþar tel constantinopolim . ok bygde þær
25. eel vænt m̄õnstar sancto iohanni baptiste . ok skrinlagþe þær hans houit . ok la þær tel pippini franca konog^(xxx) dagh . þa s̄orþes þæt þæþan tel en staþ ii francha rike . som callar pictauia . ok s̄ingo manghe dõþe lif . ok siuke helso . viþ þæs como . ok lig-
30. gar þær tel þæssa dax . i . faghorom heþar

Om S. Iohannis Baptistae Ræk-finger.

5. **E**n tima þe hefno brændo iohan[n]is baptiste been .
 ok al annur ben brunvo . þa beet ængen eldar . a .
 þem hans fingre . som ræcte gen varom hærra . þa
 han saghþe . ecce agnus dei . ecce qui tollit pec-
 10. cata mundi . som þiþer . a . vart mal : sen guz
 *lamb . sen (thæn som) af takar væruldena sýnd ¶^{Sp. 2.}
 Muncka fingo finggren v brændan ok gýmdo . tel
 sancta tecla sik han . ok sýrþe mý sik þænna vægh
 tel normandiam : ok býgþe þær vænt mýnstar . ok
 15. skrin laghþe fingren ¶ ok for þý at mýnstar vigþes
 þæn daghen som nu var sýr vm talat . skipaþe pa-
 uen han hælghan halda . vm alla væruldena

En Fru fár Döparens Summe.

15. **E**n fru ii franz . sancto iohanni gærna þiænande .
 haþ guþ iþkeleka giua sik ok sænda noquot af sins
 hærra iohannis baptiste benom . muld ælla klæþom .
 hon haþ daghleka la[n]gan tima . þa hon sa at hænnu
 býn var ensamen miok sen . þa fæste hon hana mæþ
 ivirmato fasto . ok iate sik aldre æta ælla drikka .
 sýr æn hon finge sina býn .
 20. **A**fteptu naquara dagha sua fastat . com een þu-
 mulfinger . saghar *ok miok skinande . for hænnu^{Bl. 14.}
 óghin ok laghþes . a . guz altare ¶ þri biscoþa^{v. Sp. 1.}

komo þær for vndars skyld . at seia guz iartigne .
ok þigia sik noquat af hælghom domom : þri bloþ-
drupa drupu af fingrenom . ii þera æsyn . ok sik
huar þera sin . ok foro sægne huar hem tel sin .

Þöparen hjelper Longobarderna.

5. **G**öta drotnug som vtlændes kallas longobardi .
þý at þe læto skiæg væxa som rýzom . bygde
sancto iohanni baptiste saghra kyrkio . ok gaf rikt
goz vndi guz þiænist . ok kirkiona klærkom . Lanct
þær æfte vilde constans kunogar brýta lo[n]gobardos
10. vndi rom . ok kom . a . mot þðm mæþ striþ . hon
spurþe en hælghan spaman sþr æn þe mōtos vm stri-
þenna sighar : ok sik anzsuar at iohannes baptista
hialpar þðm longobardos . ok at aldre tapa þe si-
ghar . mæþan þe hanom þiæna
-

Santillus fær hjalp af Þöparen.

¶

15. **S**antillus hæet en man han louaþe for en fanga
sit lif for hans liif . æn han sluppe . ok nõde fan-

- gan vndan *flýa ¶ Santillus varþ gripin ii hans*Sp. 2.
 staþ . ok dōmdar vndi suærþ . ok starker longo-
 bardus valdes tel at hugga . ok þæn tima han lýpte
 sværþet hiðgt i væþret . gþte santillus ok baþ
 5. *sanctum* iohannem baptistam hialpa sik . ok taka gen
 suærþeno . ok ii samu stund hæugdo hins hænder ok
 armar ii væþreno . som hugga vilde : som þe vārin
 iarnom bundne . ok sværþet ii handom ¶ tel þæs
 han iatte guþi mꝫ svornom eþe . aldre lýpte sværþ
 10. ælla dragha at cristnom manne . mæþan han lifþe ¶
 æpte sva iatal ok svorit : baþ santillus for hanom .
 ok wrþu hans arma hanom lifugh
-

Gud hāmnað Döparens död.

- Gup hæmde *sancti* iohannis dōþ . baþe þæssa
 hems ok annars . herodes ok herodias dōmdos vtlæn-
 15. des haþen . ok doo ii nōþ ok armgþo : ok dotter
 herodiadis druncknaþe : al þera slækt huar hon kvm-
 bar . danzar ii oviti huarn *sancti* iohannis dagh tel
 sannmæles . ok ær þæt prouat viþa vm varuldena
-

Författarens Förklaring öfver de nu berättade
Sagorna.

*Bl. 15,
r. Sp. 1.

*Sara fru ok *sanctum iohannem* baptistam sattom
vi sörst ii þæssa bok sör æn van hærra sialuan :
baþe for þý at han var sörste ok hon at manz aldre
ok sva for þý at þe baþen visto han væreldena mo-
5. þer sörþande ok guþsaþir prædikande ok döþande

III.

SAGAN OM VÅR HERRE.

III.

SAGAN OM VÅR HERRE.

Vår Herre och Hans Födelse.

* **H**är herra *iherus christus* var försto nyio lagha ^{*Bl. 15.}
præstar ok paue þrý ar ok þrætighi : ok ^{r. Sp. 1.}
sialuar ii moþor liue folkomin baþe at viti
ok valde fra þe stund moþer var först öken mæþ
5. hanom þo la han niio manna þa ii moþor liue som
annur barn : æn þo at alle dagha ok högh-tiþe æru
hans ok af hans naþom þo hauer han noquara högh-
tiþ særleka af hans særlekom naþom

Iul och dess tillkomst.

Hans förste högh-tiþ ær hans sözla : som mæn
10. kalla iul ok sik þæt nampn s[ö] [r] æn var herra s[ö]-
des : *þý at *iulius* kunugar vældoghar ivi værelde- ^{*Sp. 2}
böþ allom halda þæn daghen m[å] friþi ok frygh ok
glæþi sik tel heþar ok kalla þæt iula dagb af sino
nampne som hætt *iulius* ok kioz þe högh-tiþ viþa vm
15. værelde- : mæþan han var heþen ¶ siþan cristnan
com þa vændes högh-tiþen tel rætare dýrkt ok haldar
þo nampnet gambla ii mangom landom ¶ Sua som
manghe andre daghar som æn hauer nampn af heþ-
nom afguþum ok þo cristna dýrkt som ofens daghar
20. ok þors daghar ok : flere calla hær ilandom hælgha
þors dagh : en. vars herra vpsærþ tel himirikiz ok
havar dagheren eriatana dýrkt ok þo heþet napa

De fyra sätten att födas.

- ¶ Mars hærra sözla prisas eigh at eno ii biblia vtan ok mæþ skælum ok heþnom vitnom ¶ Anselmus *giuar þær tel faghar skæl at guz son skulde af mö söþas ok sighar som sant ær fiurum lundom ma ma-
5. þar varþa ok eigh flerom lundom : ena lund vtan faþur ok moþor som vtan man ok quinno sva varþ adam : andra lund af manne vtan quinno sva varþ eva þriio lund som daghleka söþes af manne ok quinno : ok fiarþo lund gömde han sik sialvar af
10. quinno vtan man : ok sighar *sanctus bæ[r]nardus* at guz son sömde eigh söþas vtan af renne mö ok rena mö eigh söþa vtan sannan guþ

Kejsar Octavianus och Sibyllas spådom.

- ¶ Pæt sama læstes ok mý heþnom vitnom ¶ Octo- uianus kunogar var een vældoghar alz iorþrikiz hærra
15. ra : sua ræþeleken at ænghen þorþe se han vrefar sva væn ok þækar at hvar man lýste tel at se han bliþan ¶ Róm ska raþ talaþe *tel han þu hauar guþlekan krapt : ok dygb : vi veliom þik ii guþa tal taka ok göra þik höghstan guþlekan heþar Octo-
20. uianus viis man ok vitar kændes við sik vara döþ-[l]ekan ok rædes við at taka vdöþeleket namþn vtan bede friþ tel anzvara ok læt kalla sik ena visasta spakono hon hætt sibilla : tiburtina ok spurþe raþ af

- hænne æn (nokor) mæte varþa iamvældoghar æpte han hon tok sik þrigia daga fasto tel anzuara þriþia daghen teþes hænne en altare hõggt gen himnom ok en væn mō iui altareno ok eet kronat suenbarn ii
5. hænna knæ ¶ Sibilla læt o[c]touiianum se þæt hon sa ok sagho baþen ok hõrþo rōst af himirike at þæt var himirikis altare ¶ oktouiianus forstoþ huat tekn hafþe þýþa ok siþl niþar við iorþ ok giorþe guþleko valde guþleken heþar m̄ offar ok dýrkt ok for-
10. bõþ allom *kalla sik guþ

*Bl. 16,
r. Sp. 1.

Spádomen om Kejsar Octaviani efterträdare.

- Skriuar orosius at en tima þa octouiianus lete anzuar af afguþum huar æpte han skulde landom raþa : kom rōst af himirike ok sagþe himirikis sma suen skal heme raþa sōdar af liuande guþi : firi
15. sōrsta dagh som een skal skyt sōþas af renne mō vtan smit Octouiianus býgde eet altare læt iui scriua liuandes guþ

Tre Solar bebáda Vár Herre.

- Þæn tima var hærra sōdes teþes þre soler . a . himnom ok gingo saman vm siþe alla ii ena sol ok
20. teknaþe þe ærleka þre natura komo saman ii guz son þa han sōdes þet ær ren likama lius sial ok magtoghgar guþdombar

Freds-Templets fall och andra Märtecken.

- En tima þá romara hafðu frið goðan ok ræþo ríke mǫ ro : þá býgdo þe mǫnstar ok vígþo þæt friði tel heþar ok kallaþo þæt fríz mǫnstar ok letto anzsvar af diæflom huru længe þæt skulde sta ok
5. fingo anzsvar at tel mǫ wrþe moþer þe vænto þæt
 *Sp. 2. aldre varþa ok læto *skriua iui altareno æwinnelekt fríz mǫnstar : vm iula nat þá var hærra sǫdes ii bæþleem væstan iorsala haf : síðl þæt sama mǫnstar víþ iorþ ii rom ok prǫuaþo sanleka at mǫ var mo-
10. þer vorþen ok standar nu ii sama stad varra fru mǫnstar víþa væghna vm væruldena fiollo þá niþar mǫnstar afguþa bilætte ok brusto ¶ Sanctus augus[tinus] sigþar at guz son vare lango sǫr sǫdar æn han stygdes (ǧeigh) víþ ena fula sýnd som mæniskio na-
15. tura var smittaþ mæþ : ok heter sodomia som skriuas af ii biblia ok sk[r]iuar sanctus ieronimus at alt þæt folk mǫ þe sýnd var smittat do braþom dǫþ : þá samu iula nat guz son sǫdes þý at han vilde at al þe natura vare ærlek som hanom varþ sua na
20. bunden

Oljo-källan, Våg-hållningen, och Gåld-Afskrifningen.

Annar vægh tiberim ælf ii rom var eet hus býgkt vansǫrom riddarom ok aldroghom tel værn at haura þær

- þær *sin æruoþes lön mæþ mak ok ro ok þæn sama^{Sp. 2.}
 dagh guz son sôdes brast up ii sama buseno en oleo
 kælda vællande ok ran allaz daghen striþom strômom
 þæt skriuas (Ok) ii romskom bokom at octonianus
 5. kunungar gen þý guz son sôdes læt gôra alla almen-
 nigns gatu rena ok væl bronafar ok gaf alla romara
 liþugha af allom vt giældom

Tecknen vid Vår Herres födsel.

SKILJAKTIG UPPTECKNING.

(Cod. A. 3, folio. Skrifven år 1502.)

- ***R**ubrica her æptir standir af wars herra^{bl. 133. sp. 1.}
 ihesu christi vndirs teknom som hænde j
 10. hans sôdzlo tima om werllena

- S**anctus anselmus scriffwir / at fyra handa
 lundh haffwir *gudh mænniskiona skapat^{Sp. 2.}
 Førsta lundh vtan manz oc qwinno hiælp
 Swa skapade han adam første man J andra matto aff
 15. manne vtan qwinno som Euam J thridia lundh aff man
 oc qwinno som natwrena almænnelikin nw sidber ær /
 oc haffwir varit Fiærdha lundh aff enne iomsfru vtan
 man oc manna hiælp Swa som nw a Jula nath hænde /
 at maria gudz son af thæs hælga (anda) dygdh
 20. oc kraft oc makt sôdde Oc ær aldrigh sôrra hørt oc
 aldriq meer spors ællir skeer / at nakor qwinna barn

- vtau man fødhir Thy som *sanctus* bernardus sigher var gudʒ sons fødʒla / vppa hans væghna vndirlikin Før thy at j hans *persona* møttos thry thing vndirlica eet æwærdelikit eeth gamalt oc ær [æt] nyt Swa som war
5. hans æwærdelikin guddombir . hans mandombir aff gambla adams licama Oc hans hælga siæl ny skapadh . oc swa som gudʒ fødʒla war vndirsam j sik / swa var hon i mangom vndirlikom teknom oc liknil-
*bl. 133,
v. sp. 1. som vidhar-*la vppinbarat j wærlidhizne Swa som hær
10. æpther følghiande scriffwat ær Først vppa hans væghna som foddir wardh som nakot sakt ær Ther næst vppa henna vængna som fødde hwilkin som jomfrw var sør oc bleff sidhan / oc bliffwir æwærdelica Oc war theknat mʒ aarons thorra vand som grønskadis blomstradis
15. oc bar dattils frwk

-
- wars herra ihesu' *christi* fødʒlo tima war største fridher swa at en kesare octouianus styrdhe alla wærlidena Oc theknadhe at thæn sanne fridʒmazznin war fødder som alt mankønit wilde
20. frida oc sæta mʒ gudh oc ænglomen J them fridʒ timanom bygdo romara eet gæst oc kostelikit fridʒ mønster / oc satto ther i romuli aff gudh som room bygde oc spordho aat *apollinem* af gud huru længe thæn fridhin skulde vara Them swaradis alt ther til en
25. iomfru fødde barn Tha sagdho the / tha bliffwir thʒ oc varar æwerdelica fridʒsins mønster The mento at
*Sp. 2. æwerdelika *skulde aldrih iomfru barn fødha Swa scriffwadho the vte sør mønstens durom . æwerdelikit fridʒsins mønster / vppa the nattena ther maria
30. fødde sin son tha fiøl mønstridh nidher til iordhena /

oc ther ær nw j samma stadhenom byght en kirkia
som kallas *sancte Marie noue*

ud; fød;lo dagher ær vppinbarandher
m; mangfaldelikom oc mangskona Crea-
5. turom

ørst mædh fridhsins monster nidherfal Oc
romuli belæte som sakt ær Oc ey atenast
ther vtan æmuæl fiollo nidher all ænnor
margh aff gudh j hedhninga landhom

10. Jtem annat vndirlikit tekn

At thæn nattin wardh clar oc liws som liwsaste
dagher

Tridhia

at j room en watn kælda wændis til olio Oc væxte
15. oliona wæjska swa høght oc øktis at olian fløt allan
thæn daghin . nidher i tyberim flodh Swa som the
wisa qwinnan sibilla prophetissa haffdhe spaat at tha
the kældan wændis til olio oc wordhe flytande tha
skulde værldena frælsare fødhas

20. Fiærdha tekn

ppa wars herra fød;lo dagh som Crisostomus
scriffwar . *wpran oc syntis en ny stiernna^{bl.184,}
them hælga threm konungom som waro sa-^{r. 5p. 1.}
man vppa eno bæрге J therom bønóm / hwilkin som
25. haffdhe liknise æptir eno wæno swæn barne Oc ta-
ladhe til them at the skuldo fordha sik oc fara j iu-
dha rikit Ther skuldo the finna th; barnit som stier-

nan nya them teknadhe Oc skuldo wara thera vægha ledhare

Fæmta vndirs (tekn)

5. ppa iula dagh j østreno syntos tree sola hwilka som længdan saman kommo / oc wart aff en sool . m̄ hwilko theknadhis mædhir / at gudh som ær j threm gudelikom personom en sandir gudh . haz skulde vppinbar wardha oc kwnnoghor mænniskiom j wærldene Oc thæn war tha føddir j
10. hwilkins persona varo thry thing Guddomin / mandomin oc siælin saman

Siætta vndirs tekn

15. ppa iula nat hwilkit moot naturena ær / tha blomstradhis thæn vingardhin som kallas Engaddi hwilkin som bær oc fødher balsam J the samo hælgæ nat bar haz frukt / oc gaff aff sik balsam wædzsko

Siwnda vndhers tekn

- *Sp. 2. 20. th vxin oc asnin som stodho ofwir barneno / vndirstodho at th̄ var thera skapare / oc fiello vppa knæ før barnit oc hedhradho th̄ oc giordho thy vyrdning j stalleno som barnit laa / oc war føth widh bethleem

viiij

25. t gud̄ ængla vppinbaradho herdomen m̄ storo liwse oc skin oc clarhet gud̄ fød̄z slo tima / oc swngo then glædhis oc loff sang-

- in som aldrih før war hørdher Gloria in excelsis deo Thz ær æra wari gudhi j høghdhizne / oc fri-dher mænniskiom j iordhrike Oc aldrih lindz skriffwat at ængla syntos mænniskiom / nakot sin førra j tho-
5. like clarhet som tha syntes Oc aldrih bodhadhis mænniskiom tholikin glædhi nakot sin før

Nionde tekn

10. om *sanctus ieronimus* scriffwar alla syndara som øffdho syndena / som ær mot natu-rene badhe mæn oc qwiznor / the doo brædblika vppa iula nat før æn gudz son lot sik fødha / til thæs at tholikin fördømelikin oc stiugh / oren- ^{bl.134.} *Ighet ^{v. 5p. 1.} skulde ey finnas j mænniskio natur / hwilka gudh wilde til sik mildelica taka ¶ *Augustinus* sipher at
15. gudz son stygdhis fore at warda mænniskia / oc vilde nær offwir giffwa mænniskia at wardha / før the ledha syndena som øffdhis j mænniskio natur

Tionda tekn

20. mbrosius scriffwir aff solizna træ oc manans / som wæxto ylarst J india lande hwilkin som æru hwart thera / hundrada alna høght Thæssin træ bæra æple stoor som ens manz licame Thænna æple vara thry hundradha aar orutin . tæssin træ hafdho thæssin naturlikin sidh / at tha solizna
25. skin kom owir thera høgxta skata oc værmde them. tha boriadhe the at roras meer oc mer / swa længe at hoxste skatane bøgdos nidher til iordhena oc ro-tena Oc hwar en som tilkomande thing vilde at wita / han taladhe oc aatsporde træn Oc fik swar *oc visso ^{Sp.2.}
30. til sinna ordha oc spørrian / oc tilkomande thing .

æn tha *christus* rætwiseona sol wardh føddir / tha
thysnado thæssin fornæmpdo solinna oc manans træ
Oc gaffwo aldrigh swar nakrom sidhan

Ællopte tekn

5. gudʒ fødʒlo tima siøl eth vndirlikit haghel
j vngaria rike / swa at i blandh haghleth
siøl somlikit som hafðhe enna iomfru lik-
nise / oc eth swenbarn j sino skøte . thʒta haghel
oc sniø belætitt warade oc bleff længe / før æn thʒ
10. til watn smæltis

Tolffte tekn

- hʒ watnit som laa inne j iherusalem stadh /
som kallas j læstinne piscina j hwilkit gudʒ
ængil nidherkom oc rørdhe watnit / thæn
15. første siwker oc krankir ther næst j watnit kom .
æpther thʒ at watnit war rørt aff ænglenom / han fik
sina helso aff allom siwkdom Ok ekki wtan en sæn-
dir / thʒta samma watnit thʒ fik makt oc dygdh vppa
iula nath tha gudh læt sik fødha Mangh annor thekn
*bl. 135, 20. *haffwir gudh giorth aff sinom nadhom / oc bewist
r. sp. 1. mænniskiom hwilkom wari hedher oc æra oc loff før
wtan ænda.

Vår Herres tideråkning. Flykten till Egypten.

*Codex
Buræ-
anus.
bl. 16, v.
sp. 1. 25.

- * ra adam ok tel var hærra fødtes : lifu sæm
þusand aar ok þrætighi aar ¶ Fra þy rom
bygdes siu hundraþ ok samtighi ok tu aar

- Sax manafom var elizabet sör mæþ barne æn maria ok eno are do (johannes) sör æn var hærra : sua lifþe var hærra sax manafom þæssa heims længar æn iohannes baptista ¶ Försto are varshærra flufþo maria
5. ok iosep tel egiptim mæþ barneno ok viþ hans komo flollo uiþ iorþ alle egipti lansz afguþ sua som ysaias længdom spaþe
-

Grædet som böjde sig. Källan som bröt fram.

- * Nicodemus sk[r]iuar at þær þe huiltos entima, ^{sp. 2.}
 . a . þøm væghenom vndi eno palm træ ok iumfrun
10. var miok hungrogh þa böghþe sik træt tel hænnu : at barnsens buþi sua længhe mōn at sik mætta af þæs frukt ok reste sik siþan up atar sialft : a . þom sama væghenom þa iosep þörste fast brast up æn kælda vællande þær iorþen var þörrest
-

Drakarne och Lejonet.

15. Sn tima . a . þøm væghenom þa þe vildo huilas vndi eno bærghe mōto þøm tue store draka ok þa maria ok iosep rædos viþ þera sýn : worþe þe baþe at barnens buþi iamskýt sua spaki at þe nighu barneno sva diupt m̄ hōfþom ok flufþo siæran tel
20. okna ¶ J þøm væghenom kom eet leion ii fylghe m̄ þøm ok var þøm þiænande ok værn tel egiptim
-

Vár Herre och hans pina.

*Bl. 17,
r. sp. 1.

- A** siutanda are vars hærra var pilatus iuþa domare . a . niuunda are ok tiughu burþe iohannes præ*-dica ok a þrætiughunda are ok tuem arom warþ han dræpin . a . þratiughunda are dýptes var
5. hærra . a þrættanda dagh iula ok a sama (dagh) vars hærra sýslo are komo þri kunuga tel hans mæþ sino offre ok a sama dagh eno are æpte hans (døp-tilse) vænde han vatn ii vin at brullðpe (^{xx}sum *sanctus iohannes* scriuer) for þý at biblia sigþar alt
10. fult vt af vars hærra prædikan ok iærteknom viliom vi nu frammer tala nokot : af hans pino : ok hænta þæt alt saman som viþa skriuas af hænne : ok þæn-
kia mý þakom guz ælskogha ok ma þæt bætar mæþ
bõn varþa æn andra lund

15.

af adama

Skrifvet^{20.}
som
prosa.
*Sp. 2.

Adamas ær en sten sua harþar han gitar ængen brutit vtan mý bucka bloþ ok mý angom androm slagum : adamas ær mins hiæarta moþ ii guz þiænist hart ok þørt : iak gitar þæt eigh vekt ælla stýrt :

i hesu guz son i hesu goþe
bløt mit hiæarta *mæþ þino bloþe
at þænkia mý þakom þina pino :
af allom hugh ok hiæarta mino :

I.

En Vers om Simon och Maria.

Simon sagþe tel mariam

¶ þæssa samu profeciam :

þit lif som hans suærþ
skal ginum gangha:

5. þæt sannaþes hæne
fredaghen langa

*Föl-
jande
verser
äro
skrifua
älsom
prosa.

II.

Ett Qvåde om Christi Dina.

¶ ihesu goþe :
mæþan þin pina :

var min skuld :

for ængha þina :

5. gif at þinna pino

sara suærþ :

þin bla siþa

ok bloþogh hæþ :

naghlar ginum

10. hændar ok sōtar :

groe ginum

mina hiarta rōtar :

- Sua gaar annars
 men hanom nær :
 15. som han ær hanom
 liuvar ok kær
 Guþ biuþar os haua
 han iui alt mæran :
 iui faþor ok moþor
 20. liuvan ok kæran :
 Vare þæt aldre buþit
 vi skuldom þo h^(xv)aro :
 haua han kærare
 liue uaro :
 25. handen takar
 gen houoþ sare :
 sva som þæt
 hænna eghet vare
 ¶ Gør hænde men
 30. þæt hovoþet liútar :
 þý at handenna lif
 af hofþeno flýtar :
 vi havum síf
 af varom hærre :
 35. hans lif æn uart
 skal os vara kærre :
 við moþor dōþ
 *gat iak fast gratet :
 sukat ok sýrkt
 40. ok illa latet
 ¶ Mer skulde iak
 þinom dōþ varkunna
 æn iak hafþe eigh
 dýgþ for þunna

Bl. 17, v.
 Sp. 1.

45. ¶ Mindre var
 minna moþor mǫþa :
 þa hon skulde mik
 tel dozens sǫþa
50. ¶ æn þins hælgha
 likama nǫþ
- ¶ þa þu kǫpte mik
 lif mæþ þinom dǫþ
- ¶ helso ok lif
 som aldre fa ænda
55. ¶ slikt mate guþ likan
 ælskogha tænda
- ¶ þu æst blomstar
 huit ok rǫþ
 þu liktar lust
 ok riukar sǫt
60. ¶ huit ok rǫþ
 for vtan last
- ¶ Rǫþ for þý
 þu blǫde fast

III.

¶ Ett Qvæde om Christi Lidande.

¶ Min hærra þin pina
 ær sent tald :
 horo sar hon var
 ok manghfald

5. ¶ Min hærra þin pina
æ'r miok lang
¶ aldar þin aldar
var mōþa ok þrang
¶ þu sōdes sōrst
10. a gatun ute
¶ sueptar 'ok vafþar
ii fatōkom klute
¶ himirikiz frýgh
ok ængla glæþi
15. ¶ þu græst nykomen
ii var klæþe
¶ þaghar nysōdar
atunda dagh
¶ þolde þu saklōs
20. moysi lagh
¶ þolde saar
*Sp. 2. ok saraz *værk :
burþe giva bloþ
firi var værk
25. ¶ daghleka siþan
þu sōdes sōrst
¶ þolde hungor
ok myken þōrst
¶ daghleka vast þu
30. i lifsen[s] vaþa
¶ firi þæt mæst nutum vi
þina naþe
¶ firi þom þu frælste
af þrældom
35. ¶ som farao kunug
þōm ikom

- ¶ siri þø̄m þu ledde
iui þø̄rt haf :
ok sænkte farao
40. kunun̄g ii quaf
- ¶ siri þø̄m þu sō̄de
uiþ himna brø̄þ
- ¶ sīyritighi ar
þa iorþen var snø̄þ
45. ¶ siri þø̄m þu valde þik
tel folk ok
- ¶ gaf þø̄m land
m̄; hunagh ok miolk
- ¶ vældar ok flytar
50. iorþen al :
þe skækto þik þær siri
ætikio ok galla
þe þu kände
gø̄þ siþi ok rap
55. ¶ þe giorþo mæst af þik
spot ok haþ :
¶ þe gouo þik ful
ok smælek orþ
- ¶ siri manght got
60. iartigne giort
- ¶ þe sagþo þik vara galin .
ok diæw[1]s man .
iui alt þit sō̄lghe .
lýsto þe ban .
65. ¶ æ þa þu giorþe .
aldra bæst
- ¶ þe talaþo vm þik .
aldra værst

70.
*Bl. 19,
r. Sp. 1.

- ¶ þe sagþo þik bryta
moysi lagh .
- ¶ þa þu *bōte siukom
vm hælghan dagh
- ¶ Sua var iuþen
galin ok vildar
75. þe vitu þik
at þu uast sýndoghom mildar
- ¶ at þu for gaf þōm
synda brut
- ¶ ok vrakt . v . folke
diæwlin vt
80. ¶ Slikt var þin skuld
ok ænghen annur
- ¶ for slik þolde þu
snydbo ok bannor
85. ¶ þe callaþo þik vara
timbremanz son
sæl se þin moþer
mō ær hon
- ¶ ena lund sannas
90. iuþans lýgh
al væruld ær
af þinom sæþar býgd
-

IV.

Stt Qvæde om Jesus och Maria.

Pæt var eigh minst
ii þina þranga

¶ þa sat

þina moþor ganga

5.

¶ vaþeleka

þunga ok langa

¶ þa herodes

vilde þik fanga

¶ fôrþe þik liten

10.

mællan landa

¶ ok hafþe mō barnet

manghen vanda

¶ baþe dagh ok nat

vm þit lif ræd

15.

¶ mōd ok hungrogh

ok þunlika klæd

¶ Sua liten þu vast

þu viste þæt væl :

þu hafþe ii moþor

20.

live ful skæl

Om det Heliga Korset.

(Codex Bildstenianus. Skrifven 1400—50.)

*Cod.
Bildst.
bl. 109,
r.

- * Elena constantini modher war wm thæn tima vestan haf nær ierusalem vend fra hedhno ok til judha sidh^(xxi) oc spurde at henna son war *cristin* wrdin ok lofuadbe gudh j brefuom til
5. hans at han war wendher fra villo fra stokka dyrk^(ye) ok stena ok kerde tho sik syrgbiande at han trodhe a *christum* corsfæstan ok ey a sannan judha gudh *Constantinus* badh sino modher m̄j brefuom koma til rom m̄j mæra^{sto} juda mæstarom ok vrdela th^(xxj)
10. (*R* m̄j *cristnom* clærkom.) hwilk^(xr)a thro rættare ware ok sanast ¶ Helena kom til rom m̄j cxi. lagh-uisom iudhom tolf aff them hioldus visaste . ok størsto mæstara / siælfuir pauin ck *cristne* clerka . (m̄j constantino) m̄^(tto) them a^(t) næmdum dagh til di-
15. sputeran ^(h)til taknom twem hedhnum mæstarum a badha sidhur) craton ok jænophilus rætuise mæn ok wisaste philosophi (*R* som thom skulle rættan dom mællan seghia) ¶ Abiater en aff them visasto tolf judha mæstarom burde disputeran . ok sagdhe / guþ
20. lagh ^(h)visa / at en ær gudh ther *cristne* kalla thre a mot / guþ laghum . thy fara the m̄j fals ¶ The sighia ok at ibesus er gudh thy at han giordhe mangh jerthigne tha er th̄j engo wært thy at mange (ware) propheta giordho jerthigne / ok (tho) sagdhe enghin
25. thera sik gudh vara ¶ Silvester swaradbe Thz fôrsta abiater argument ganger jamfast gen judhum som *cristnom*

- crīstnom thy at j iudba bokom finnas (the) thre scrif-
uadho fadir ok son ok then hælge andhe aff fadher
ok syni scref dauid swa aff fadhirs wægna (^R j him-
merike) til sin (^R son) Jak fōdde thik fōr æn lucifer
5. vardh ¶ Aff them hælgha anda scref then sami dauid
swa himna æru feste m̄ gud̄ orde ok all thera dygdh
m̄ hans anda / ok iæmfast hōrir Judhum ther til
at swara som os crīstnom horu the thry æru en gudh
mædhan badhe scriuas j thera bokom / ok wil iak nu
10. swara badhe for os ok them at war (gudh ær) en ok
tho ey ensamin sonalōs *ok naturliks hugnadba . ¶ Ok ^{Bl.109.}
the fædgha æru ey kærleks løse thera ælskogha bandh ^{versu.}
ær then hælge and(χ b ^h e) swa at ens natura ær en
ok o (at) skyld swa som lius ok hiti skilias aldre
15. widh lughan ok hær wil iak tåka eptedōme af kesa-
rans mantle ok lægdhe siluēster pel(^h lit) j thre(χ a)
falda (^R oc sǫgdhe æru her ey thre falda) ok tho alle
eet pel(χ d) ¶ Til annat abiater argument swarar jak
swa engin prophete then iertekne giordhe sǫgdhe sik
20. gudh wara thy at enghin thera war gudh ok (χ om
^h æn) nokor thera lughi sik wara gudh tha ware han
gudh̄ owin oc forgiordhe gudhlikt wald at gōra
jerteghne mer ¶ En war ihesus sǫgdhe sik wara gudh
thy at han war gudh ok' er ok prōfuas ther m̄ at
25. han sǫgdhe sant thy at han giorde jertighne sidhan
som fōr domara gafuo siluestro sighbirs priis ok sǫgdho
abiater vara wnnin (^R for thy skælin wisa / om han
hafdbe sakt sik vara gud' oc hafde ey varit tha for-
matte han ey hafua dōdhum liiff gifuēt) ¶ Epte abi-
30. ater vm̄giordan / giordhe jonas judhe sit argument
Abraam war rætuis ok all hans slækt m̄ skyrda

- sk(^Yæ^{xxi})rsl. ¶ Cristne mæn . idhna ey the sk(^Yæ^{xxi})rsl for thy æru the ey rætuisse oc thera thro ey ræt ¶ Silvester swarade kunde jonas bætre (sina) bok tha wiſste han wæl hwat scrifuat ær at abraam wær gudſ
5. win før æn hanum budus skyrda sk(^Yæ^{xxi})rsl ok enghin ma guſ win wara vtan han ær rætuis tha ær thſ ey (o)møghelikt at (^H cristne mæn) magho wara guſ (^Yo)vini ok rætuisse vtan skyrda sk(^Yæ^{xxi})rsl (^Rsom hon ær ey budhin / oc ey gafs skyrda skirsl)
10. abrahe til at warda rætuis som nu er visat vtan til tekn at hans slækt var ensamin i them æwm / swa som ey ær for thy viin j tæwerne at ther hængher fore viin(^Ya) tekn vtan for thy hænghis ther wiin (^Ya) tekn at ther ær viin inne ¶ Domara sagdho jo-
15. nam wara wnnin ¶ Godolias iudhe giordbe ther næst sit argument guſ natura ær ey wmskiptelik / oc gudh ær ey dodeliker ¶ Cristne mæn sighia ihesum vara gudh . oc han annan tima foddan af modher som før foddis af fadher . ok sighia han sidhan wara fre-
20. stadhan ok forradin (pintan) oc dræpin thſ ær amoth skælum . at ihesus ær gudh / silvester swarade Judha bøker scolu brýta (^Hthit) argument(um) ¶ Ysaias scripuar (sua) aff gudhſ likamleke føſlo. ¶ En iomfru skal fødha son then hæta skal emanuel som
25. tydher gudh mſ os ¶ Thſ ær at sighia at hon fødde then til manna mſ mændom som før var ok er then sami at gudhdom ¶ Aff hans frestilse scrifuar zacharias propheta sik hafua fiærren seth j spadoms liuse ihesum høgxtan biscop standa for diæfwls frestilse . ¶
30. Daud scrifuar oc huru han war forradhin . (swa /) Mins friſ madher som mit brødh aat forrædh mik / af hans dødh skreff osee propheta ¶ Dødher / iak skal

- warda thin dødher / ok iak skal bita fra thik hel-
 uite / helgh(ŷe^ha) patriarchas ok thik æpte lena for-
 bannada mæn Nw *wardha iudha swara m̄ os crist-^{Bl.110.}
 nom ok wæria sina boker . huru gudh ær siælfuir ey^{r.}
5. wmskipteliker . j allom thæssom mandoms qualum
 swarom wi cristne at swa som kesarin ær en then
 sami hwilika lundh hans klædhe vm skiptas . swa ær
 ok war ihesus æ thæn sami at guddom en tho at
 hwario at hanum er ymst ifuir gangit . at hans man-
10. dom ¶ Domara dømdo godoliam for wnnan ¶ Færde
 som heth annas sagdhe nei gen siluestri skælum
 vtan argument [annat æn] at siluester bar christo
 fals vithne ok the witne (waro) ey aff hanum scrifuad
 / siluester swaradhe mædhan ey lughu gud̄ propheta
15. tha wisa os nokon annan som thera witne (Roc spa-
 dom) sannas m̄ / eller ken̄ widh ihesum gud̄ son
 som all thera withne sannadho ok spadom fulkomp-
 nadhe / . annas gat engin annan fuznit ¶ Siælfuir
 constantinus dømde han wm striddan ¶ Fæmte doek
20. spurde siluestrum . hwi christus en han war gud̄ son
 (R Oc hælaghir foddir som crisne mæn seghia) læt sik
 dōpa . j jordan ok af syndom sk(ŷæ^hy)ra ¶ Sil-
 uester swaradhe swa som christus ændade skyrda
 skærsl . tha han læt sik siælfuan (Rom) sk(ŷæ^he)ra .
25. swa burde han cristna dōpilsē tha han læt sik siælf-
 uan dōpa . ey ther til at han læt sik sk(ŷæ^hi)ra af
 syndom . vtan at gifua vatneno gudhlika(ŷn) krapt
 m̄ sino dōpilsē . at magha thwa them som widher
 thærfua synda skærsl . doek thyghde oc constantinus
30. sagdhe æy thyghde doek en (h han nokor skæl hafdhe)
 ¶ Siætte som het kuse spurde siluestrum hwi ihesus
 modher sculde m̄ wara ¶ Siluester swarade for thy at

- adam første man giordhis af iordh før æn h(χa^ho)n pløgdis ok sabbis . Ok then sami brøt først(^he) man(χna) gudþ budhordh thy war thþ skælikast . at thæn som bōta wilde brutit ok gathe skulde fødhas
5. af ospiældade mō . ¶ Siwnde beniamin spurde hwi *christus* vilde thola diæfwls frestilse til han møddis af hunger eller hwi skapadhe han ey brōdh af stenom som hanum war j budhi mþ sith gudhlikt wald Siluester swarade thy at adam brøt ther mþ budhit .
10. at han dirfdis æta aff forbudhne fruct . thy wilde war herra (fasta oc) læta sik fresta ok ey gifuas widh hwnger til nokor skons fødho (^Rhan frestadh[is] a li-camans vegna oc ey [a] guddomsins) ¶ Attunde aroel sagdhe gudh ær fulkomin ok alþwaldogher hwi torfte
15. han annan tima fødhas eller hwi matte han ey frælsa andra lundh wæruledena / siluester swarade ey thorfte guþ son annan thima fødhas for sina skuld . thy at han war iamfædra fōddir før æn wæruledin vardh swa som iak swara(χr^xdhe) idhrom första mæstara / vtan
20. han vilde madher warda at frælsa männin thy at thþ skulde (man) bōta(χs) som ma(^hnnin) brøt ¶ Nivnde Jubal spurde siluestrum huru gudh matte dōdh thola ¶ Siluester swaradhe ¶ Jhesus tholde dōdh a (sinom) mandom / vtan gudhdoms men ok thþ ær mōghelikt
25. mþ exemplo ¶ Litat klædhe ær wl . eller liin før æn thþ lita- *-dis sidhan thþ snodis ok spanþ j thradh th(χo^ha) tholde wl æller liin vmskipte ok litrin enkte ¶ Thiunde thera sagdhe exemplum ay dugha vtan litin ok vllena badhe i sændher snoos oc tha
30. hiollo badhe domarene oc *constantinus* amot them mþ siluestro ¶ Tho gaf siluester annat exemplum Solin skiin a nokro thræ ok en . yxen hugger træet sunder

*Bl. 110,
v.

- tha ær tho solskinit menløst (i) hwarre skirdinne ¶ Ellipte (ÿc^hs)ilion spurde siluestrum hwi *christus* thorfte thola swa mangha pinor Siluester swar[ad]e her sculde cilion swara siælfuir til hwi thera propheta spadho ok
5. scriuado them swa mangha ¶ Vtan iak swarar for *crístna* thro *christus* tholde alla thæssa hems pinor ok mædho os til godh(ÿo) tholomod(ÿo^hh) ok astundan bimerikis ro ¶ Tha gafuo alle siluestro sighers priis badhe *crístne* ok hedhne ok judha siælfue ¶ Wtan
10. thæn tholste mæstarin som æpte war han het zambri han øpte siluestrum yfri(ÿkt^ht) ordoghan vara ok (^hkiæpt) hardan / ok enghin til nokra *gerninga* / oc bødth sik (i) enwighe m̄z hanum til maktogha *gerningh* ok sagdhe sik kuzna eeth gud̄z nampn swa maktukt at biærghin
15. springa en th̄z næmpnis ok engh(^hte *creatur* gitir th̄z lifuandis hørt) ok th̄z wil iak prøwa lætin hiit ledha (^hgrymmastan oc villastan) thiwr ok en han dør widh at iak hwiskar namnit j hans ør(ÿon^ha) ok gitir æy siluester swa giordh wid *anna*(ÿt^hn) tha
20. ær han wnni(ÿt^hn) ¶ Siluester spurde huru gat(ÿe) thu numit th̄z nampn som ænghin gate hørt lifuandis / zambri swarade owerdogher ær thu th̄z at wita . som ær iudha owin . ¶ Siluester bødth fram ledha thiwrin ok kom fram swa grymber . at mange
25. mæn gato hanum warla styrt ok fiol dødher widh iordh fōr̄zsta zambri swiskade namnit j hans øron tha øpte iudha . ok sagdho sik sigher hafua wnnit en siluester gate ey samulundh giordh ¶ Siluester sagdhe værsta diæwls nampn næmde zambri ok ey gūz ok
30. th̄z wil iak prøfua ¶ Gudh s(ÿa^he) g(ÿdhe^hhir) siæluir iak dræper ok (ÿ kan ^h jak) liff gifu(ÿa^hir) / wm thænna thiwrin do for gūz nampn tha gifui ok hanum

- liiff m̄ thy sama nampne ¶ ꝥambri sagde hwarghin
thera th̄z gita giort (^R oc badh siluestrum oc louadhe
alle iudha [*cri*]sne vardha en han tiwren upreste) ¶
Siluester stodh siærræz ok øpte ok reste wp thiwrin
5. m̄ akallan namps ihesu *christi* ¶ Tha fiol elena con-
stantini modher. widh iordhinna . a knæ til siluestri
føter ok alle iudha ok hedhne m̄ hæne ok beddus
crisindom ok wrdho al *cristin*.
-

10. Elena *constantini* modher for atir til *ierusalem*
ok læt alla iudha samæz kalla ¶ Judha ræd-
dus thy at the visto hona *crisna* wordna ¶
Helena bødth them visa sik th̄z dyra thræ som *ihesus*
tholde dødth a . Judha bed-^o-dos . dagh til an̄swara .
ok gingo . a . radh ¶ En som beth iudhas saghdhe
15. til thera . min fadherfadher ꝥacheus manadhe min fadher
symonem *symon* manadhe mik aldre visa thræt hwar
th̄z ligger . thy at aldre wardha iudha rike til æro
ok aldre thrifs war slækt sidhan th̄z wardher vpuist.
Jak swaradhe minom fadher hwi wildo ware ætmæn
20. dræpa *christum* ¶ Han swaradhe mik aldre war iak
ther i radhum m̄ vtan iak aftaldhe ok ey drap ([^]a ^{xx} o)
the han for andra skuld vtan (at) han æwitte them
for osidhi ([^]men ^{xx} æn) han stodh sannelika thridia
dagh wp aff dødth ok til himna vpstegh ok thiin brod-
25. her *stephanum* drapo iudha for (thy) at han predi-
cadhe *christum* ¶ Oc rædh min fadher mik . aldre
([^] dræpa ^{xx} hata) *cris*tit folk ok sagdhe at thera
rike skal wara æwinnelikt ¶ Judha komo ather for
drotningena . ok . sagdho enghin thæn sinna . som
30. thræt kunde visa ¶ Helena høtte them briinna a bale

•Bl. 111.
r.

- tha gafuo the wt Judam redde for ellenom ok sagdho han wara visan son hælaghs prophete ¶ Helena læt them lidugha . ok thok iudham . Judhas sagdhe omög-belikt wara sik nokot vittha aff thy thræ . som bort
5. war kastat for hundradha . aarom . ¶ Helena læt kasta iudham j diupastaz thørran brun ([^]ok ^{xx} at) swelta til dødth vtan han sagdhe hwar thræt ware ¶ Siætta dagh nær (dødth) sultin gik iudhas widh sanno ok wijste drotningenne thræt ok gik mǫ ok grof . epte
10. træno. Jæmskøt skalf al iordhin ok (wt) rø(^{xx}k) sötasta lokt / tha lypte iudhas hænder til himna : ¶ Thiioalna diwp groff iudhas ok sunno thry kors ¶ Wm then tima laa en frw widh dødthin ok en vnger man dødher mǫ allo helena wilde wiis war(dh)a hwil-
15. kit korssit wars herra ware oc læt fresta them olikasto (først) ok dughdo enkte som ængin dygdin war mǫ ¶ Tha wars herra siælfis kors lagdhis wppa fruna ok a thæn dødha tha fik frun bøther ok thæn dødhe liiff ¶ Tha øpte diæfwlin j wædhreno ¶ Awi iuda . olikir
20. minom iud(^γ ha ^{xx} a) / han forredh ihesum til corsith en thu forræd corsit fra mik han giordhe mik mykit (^R waldughan) ok thu æltir mik wt af rike ok æro ¶ Jak skal thik skipa annan kesara som thik skal atir fra christo througha ¶ Judhas hørðhe røstine som ðere
25. ok læt sik døpa ok kalla quiriachum ok wardh patriarcha . j ierusalem epte macharium patriarcham dødhan ¶ Han lette ok epte wars herra naglom ok fan them . skinandhe som (^R gul) ther han grof ok gaff drotningginne ¶ Helena for hem ok sordhe mǫ
30. sik dighran del aff korseno ok naghlana ok (^h arons wand) ok manna ok mangha andra hælgho doma ¶ Mǫ thwem naglum læt hon pryðha sins sons hiælm ok

*Bl. 111
verso.

en læt hon fæsta m̄ gulle widb hans beʒl til *sighirs thrøst. ¶ Gregorius thuronessis scrīfuar at naglane waro fyre . ok sighir at hon læt sækia thez færdha j iorsala haff ther swalghit war (ⁿ wadhelighast)

5. pelagrimum til thrøst sidhan tæppadus aldre folk ther nær sighlande ¶ Siluester paue bødth halda . thridia dagh maii manaz helghen (x huart aar) som helena hitte vars herra cors.:

¶ Scruuas j læst nichomedi [nichodemi] huru

10. th̄z hælgha kors hittis først ¶ Adam siukir wrdhin aff elle sænde sin son sæt til paradiis ad bedhas af guʒ ængle (til) lækedom oleum aff miskumna thræ ¶ Michael swaradhe hanum ey thorf thin fæ[a]dher vænta sik bōtir for æn fæm thusand ar æru vmgangin vtan jak fa(a)r
15. thik en qwist aff thy thræ thin fadher at aff forbudhna fruct . qwistin skalt thu sætia rōtfæstan . a lybano biergh . thæn thima quistrin bar fruct tha far thin fadher bōther ¶ Seth kom atir ok hitte sin fadher dōdhan ok sætte quistin rōtfæstan ifuir sins fadhers
20. graf ok vaxte quistrin ok wardh stort thræ til salomon wise bygdhe guʒ mōnstir tha biogs th̄z nidher m̄z androm dyrastom thræm til mōnstrins byghning ¶ En-gin timberman gat thy sama thræ fanghit ræt lagh . vthan hwar th̄z lagdhis tha war th̄z annatthiggia ofslanght
25. eller ofskamt ¶ Mæn wreddus widb ok kastadho bort thræt ok la (ther) til drotningin aff saba kom til ierusalem ¶ Hon sagdhe salomoni som gudh hæne wiste sik see ther eth wndherlikt thræ oc sagdhe . at a thy thræ(no) skæl en man dōdth thola vm sidhe ok for
30. hans dōdth alt iudha rike fordærfuas ¶ Salomon læt grafua thræth diwpt . i . iordhena til ther grofs en

- sio damber til mōnētir (sins) thiænist at thwa gudþ offer . som kallas i læstinne probatica piscina. ¶ Thæn thima war herra prædicade flōt wp thræt fra grun-dom ok bōtis hwarn dagh eno siwko folke som først
5. læghadis j walneno swa som scriuvas j læst iohannis ¶ Judha visto ey at jertigne giordus for thræsins sculd ok fingo thþ grypa ther thþ flōt . nær lande ok giordho aff thy wars herra kors. ¶ Fiughur thræ waro i kor-seno ligna crucis . palma cedrus cipressus oliua . ¶
10. J eno fæstis stolpin nædhan . annat war stolpin . thridbia war thwær thræt Fiærdhe war taflan som scriuat war a . ihesus nazarenus rex iudeorum ok taflan war fæst thwært ifuir stolpan ifuir ihesu hofdhe ok war stolpin swa la(ŷngher ^hgbir) owan thwær thræt ath
15. ihesus hafdhe enk rwm at læggia sith hofwdh widh

SKILJAKTIG UPPTÆKNING,

(Hds. D. IV. Skrifven vid 1430—40-talet.)

*De ligno domini

*Bl. 237.
Verso.

- pter thþ at adam war wt wrækin aff paradis oc gudh hafdhe loffwath honum miskunnena olio . oc minþskas skulle hans angist oc genwærdha . tha kom
20. han i en dall som heet ebron . ther tholde han mykla thwang swa at seent ær ther aff at sigbia. Tha fingo adam oc ewa til saman xxx synir oc lxx . dōttir vtan abel oc chain . the wæxto oc fōddos op widh thera ærffwodhe Sidhan the hōrdho at gudh war til . tha
25. togho the offra honum aff thera ærffwodhe Ther fore at gudh ælskadhe abels offer . tha hafdhe kain mykla

- awnd widh *honum* oc om sidher drap han abel sin brodher Tha *adām* hōrdhe thȝ . tha ōktis *honum* hans *angir* oc togh at awiita sina *husfru* ewam . oc sagdhe swa . Alt ilt haffwir iak fangith fore thæssa kono .
- Bl. 234. recto.
5. Fore henne war iak wt kēstader aff *paradiis . Fore henne drap brodhorin sin brodher oc aldre skal iak optare thydhas henne . oc ey barn mȝ henne affla . oc skildos at gratande oc illa latande . hundradha aar war thera skilnadher Ther æptir bōdh gudh adame at
10. han skulle tagha sina *husfru* ewam i gen . oc ælȝskæ hōna mȝ fulkomplikom ælskogha Adam togh atir sina *husfru* ewam . oc fingo saman en son ther heet sæt . Han wæxte oc giordhis kær oc lydhugher sinom fadher Sidhan adam hafdhe lifswath nio hundrath aar oc tw
15. aar oc thrætighi . i them dall som hetir ebron . Tha togh han at siwkna oc rygdhe sik mykith . oc kalladhe til sik sæt sin son . oc sagdhe swa Min kære son . kom til mik . oc iak wil sænda thik til then ængil ther cherubin hetir . han gōmir paradiis mȝ brinnanda
20. swærdhe Sæt swaradhe Redho ær iak . sigh mik hwath iak skal sighia *honum* Adam sagdhe *honum* . Hit cherubin . oc sigh *honum* aff minom ryghleek . oc bidh *honum* giffwa mik nakan kuzleek aff miskunnena olio som gudh iætte mik . tha han wrook mik wt æff
25. paradiis oc i thetta ōnkelika liiff Sidhan sæt war redho . tha kænde adam *honum* wæghin oc sagdhe swa Gak ōstir aff thæssom dall . oc genast findir thu en grōnan wægh . oc han ledher thik til paradiis . oc a them wæghenom findir thu bleek footspor som the waro
30. brænd . oc thȝ ær miin fotspor oc thinna modher . oc aldre wæxer græs a them mædhan wærlidin staar . fore wara syndir skuld . Ther æptir gik swenin a(†f)

- stæðb oc kom til paradiis Tha þan kom þiit . tha syntis honum cherubin . oc spordbe hwi han war ther komin Sæt swaradhe Min fadher ær mykith gamal oc illa siwker . han wiiste mik hiit oc badh thik at thu
5. skulle gðra honum nakan kunleek aff miskunnena olio som gudh iætte honum tha þan wrok han wt aff paradiis Ængelin swaradhe Gak til paradiis poort oc se oc skodha athyggelika alt som ther ær inne Sæt giordhe som ængelin bððh honum . oc læt in sit
10. hofwðh . oc sa ther swa mykla fægðrind oc mykin faghath at ængin tunga gitir ther æff saght . Ther sa han ena kældo skæra oc rena . oc fyra flodhir rinna wt aff henne . som swa heta . fison . gion . tigris oc eufrates . The fyra flodhir rinna kring om alla wærlidina
15. Owir the kældo sa han et træ standa mykith barklðst oc blomstir lðst Tha sæt sa thý . tha græt han . thy at han wiste thý at thý war fore hans fadhers oc modhers synda skuld Tha han sa in annath sin . tha sa han en orm krypa om thý sama trætb . Tha han
20. sa in thridhia sin . tha sa han et træ mykith hðght at thæs hðghlekir togh op til himilen . oc ðwærst i træno sa han et barn som thý ware natta gamalt Tha sa han nidher ginom iordhinne *oc sa nidher til heluitis . oc sa han vndir thæs træ rotom sins
25. broðbers siæl kains Tha rygdhe han sik mykith . Ther æptir tha kom ængelin til honum i gen oc sægdhe honum bliidh antýswar . aff thy som han hæfðhe ther seet . hwath thý hæfðhe at thydha som han hæfðhe ther seet Thý barn som thu sa oppe i træno thý ær
30. sandir gudý son i himerike . han gratir synder oc misgærninga thins fadhers oc thinna modher . oc thwaar aff them thera synder mý sinom taarom . han

• Bl.
238.
Verso.

- ær the miskunnena olia ther godh iætte thinom fadher .
 oc hans miskund kombir til thin fadher oc til thinna
 modher oc til alla them som æptir them sôdhas . Æn
 ængin tunga gitir saght aff the sæghrind oc bughnath
5. som han ther sa inne Sidhan fik ængelin honum thre
 æple kærna the som i paradiis waro wæxte . oc sagdhe
 honum swa at hans fadher skulde dô a thridhia dag-
 henum ther æptir . oc tagh hans likama oc iordha han .
 oc læg vndir hans tungo thæssa thre kærnana . oc
 10. aff them skal thry thre op wæxa Thz sôrsta ær cedrus .
 thz ær thz hõgxsta træ i wærlidne ær . thz haffwir
 at tekna fadherin Annath ær cipressus thz ær sôtast
 oc bæjst loktande . oc thz haffwir at tekna sonin
 Thz thridhia ær gran . hon ær lææt . oc thz tekna
 15. then hælgha anda . Ther æptir skildos the aat . Ok
 sæt foor som mæst han matte oc kom til sin fadher
 oc sagdhe honum . alt thz som han hafdhe ther seet .
 oc hõrt Tha war adam mykith gladhir . oc lo aat .
 ey vtan en tiidh thz sama sin i allan sin aldir . oc
 20. sagdhe swa Min herra nw lætias iak at lifwa .
 iak bidher thik at thu tagh aff mik mit liiff . oc
 a sama dagh doo adam . oc sæt iordhadha han som
 ængelin haffdhe honum saght . oc genast runno
 op trææn oc wæxto alna hõgh Ok sidhan stodho
 25. the fra them dagh . oc til noe kom . fra noe dagha oc
 til abrahams dagha . fra abrahams dagher oc til moyses
 dagha . Sidhan moyses kom aff egipto lande . oc
 pharao konung oc aller hans hær war nidher swnkin
 i rødha haffwith . tha kom moyses til ebrons dall .
 30. ther hitte han thre telninga alna hõgha standa . oc
 togh them grøtelika op oc sagdhe swa Sannelika haffwa
 thæsse thre telningane at thydha . fadher oc son oc

- then hælgha anda . oc swepte them i reent silke oc
 skriinlagdhe them . oc fórdhe them m̄ sik oc war
 mykith gladher aff tholke fynd . oc alt th̄ som them
 kom nær th̄ siwkt war . th̄ fik bôter Ther æptir kom
 5. moyses til et bergh som heet tabor . ther plantadhe
 han the teelningana . oc groff ther sidhan sina græff .
 oc foor swa i hona oc doo ther The thre teelningane
 stodho ther nær honum i thusanda aar til thæs at
 dauid wardh konung *i iudea . Om ena nat tha
 10. kom gud̄ ængil til honum oc sagdhe honum . at han
 skulle fara in i arabiam til th̄ bergh ther tabor hetir
 oc tagha ther the qwistana oc fôra them til ierusalem .
 oc a nionda daghin kom han til th̄ bergbith . oc
 bitte ther qwistana oc togb them op m̄ mykin priis
 15. oc lofsang . oc hwar the fôrdhos giordhos mykin
 iærtekne fore thera skuld . A nionda dagh kom dauid
 konung til ierusalem oc lagdhe them i en lônlik stadh
 til morghonin oc læste wæl om them Om morghonin
 wilde han them op taka m̄ mykin priis oc planta
 20. them i en wærdhoghare stadh . tha stodho the ther swa
 rootfaste som the hafdho ther standith aff aldir Tha
 konungin sa th̄ tha loffwadhe han gudh ther tholik
 iærtekne gôr . oc mang annor oc tha waro the
 thre quistane alle saman wæxte i et træ oc giordhe
 25. sidhan en saghran mwr om the qwistana . oc th̄ sama
 træ som war herra siælfwir plantadhe stodh ther oc
 wæxte i xxx aar . Ok hwart et aar tha læt dauid
 konung gôra en ring aff silff om trædh . thil thæs at
 han wille wita hurw mykith th̄ trædh wæxte om
 30. aarith . Sidhan fram waro lidhin xxx aar . tha togb
 dauidh konung idhra sina syndir oc misgærninga oc
 gik vnder th̄ sama trædh oc græt sina syndir . oc

* Bl.
 239.
 recto.

- togh at læsu psaltarin . Ok sidhan han hafðhe læsith oc lyktadh psaltarin . tha byriadhe han at byggia gudh; mōnster . oc fore thy at han war mandrapare . tha wille ey gudh at han skulle th; fulkompna . oc
5. sagdhe swa til *honom* Daudid ey ma thu mit hws fulkompna . thy at thu æst mandrapare Daudid swaradhe oc spordhe hwa th; skulle fulkompna Rōstin swaradhe Salomon thin son skal th; fulkompna . Ok ther aff vndirstodh dauid konung at han skulle ey længe lifwa .
10. oc kalladhe til sik the wisasta mæn som i iudea waro oc badh them hōrsæmia sinom son salomoni . thy at gudh siælfwir walde han til konung Eptir dauid konungx dōdh tha wardh salomon konunger oc fulkompnadhe gud; mōnster a adhro aare oc thrætighi
15. Tha th; war alt fulkompnath tha war en biælke aasaat som the skulle hafwa i nōnstridh oc foro om margh bergh oc skogha oc funno enkte træ swa langt som ther til hōrdhe Tha hioggo the op th; sama træth som hælghath war oc fōrdho th; til gud; mōnster oc mærk-
20. to th; oc giordho biælkan xxxij alna langan . Tha the baaro han til then stadhin som han skulle liggia wti . tha war han længre æn til hōrdhe . oc tha the hafdho aff *honom* huggith tha war han stækkre æn til hōrdhe . oc æ hwar the lagdho han . tha war han
25. antiggia længre eller stækkre æn til hōrdhe Tha the hafdho th; saght konungenom *tha læt han bæra biælkan in i mōnstridh m; mykin priis . oc badh at alle skullo æra han oc the giordho som han badh Sidhan kom ther en quinna oc heet maximilla . oc hon sattis
30. nidher a biælkan . oc iæmskyt brunnō all henna klædhe aff henne . oc hon kalladhe a *ihesum christum* . oc badh han hiælpa sik . oc ther m; slæktis eldin Tha

• Bl. 25.
239.
Verso.

- iudha hórdho hona kalla a *ihesum christum* . tha togho the hona oc stendo hona i hæxl . oc hon war then første martir Fore thy at hon tholde først martirium oc pino fore *ihesu christi* namn . Sidhan togho the
5. thea biælkan oc kastadho han wti et fly . thz som heet *probatica piscina* Tha wille ey gudh at thz trædh skulle ther liggia iærtekna löst . vtan sænde sin ængil hwar dagh aff bimerike oc nidher i thz sama flydh oc iæmsköt togh watnith at róras . oc hwa först kom i
 10. watnith sidhan thz togh at stadhna tha wardh han heel aff allom *sinom siwkdoom* Tha iudha hórdho thz tha togho the biælkan oc giordho aff ena sæ bro owir et fly som hetir syloa . oc willo swa minzska thæs hælgha træsins iærtekne mz sino sæ trudhe Ther æptir
 15. kom sibilla drótning aff österlandum til *ierusalem* at hóra salomons wiisdoom oc snille . som war then wisaste man i alle wærlinne war Tha kom hon til brona oc stegh aff *sinom* bæst oc drogh aff sina sko . oc fiól a siin knæ och mintis widh trædh . oc wodh
 20. sidhan vtan mz træno . oc kom til salomon konung oc hórdhe mykin wiisdoom aff honum oc hwart thera aff andro Sidhan foor hon atir til sit rike mz mykin glædhe Sidhan la then biælkin ther til thæs at then timen war komin at *ihesus christus* skulde thola pino
 25. Tha war herra *ihesus christus* alla wærlinna skapare war dömpdir til dódha . tha ópte en iudhe som galin ware oc badh them tagha thz træ som la owir thz fly som syloa heet . oc góra ther kors aff som han skulle pinas a Thz sagdhe han fore thy at enkte trø
 30. fanz i *ierusalem* swa oreent som thz war Sidhan togho the thz sama træth oc giordho ther aff kors siw alna hóght oc baro thz pa et bergh som kaluarie hetir

Sidban the hæfðho mȝ mærgþællelikom pinom pinath
war herra ihesum *christum* . tha korsfæsto the han
pa thȝ sama træth . oc tha bar thȝ sama træ the
frwkt som badhe adam oc allo mankyng gaff miskun-
5. nena olio . oc atirlōste them mȝ sina signadha blodhe .
hwilkins nampn signath oc loffwadd wardhe æ for
vtan ænda AmēN

IV.

SAGAN OM SANKT PEHR.

IV.

SAGAN OM SANKT PETER.

* Af *sancto petro*

*Cod.
Bur.
bl. 18, r.
sp. 1.
†Sp. 2.

- P**etrus var þførste paue æpte van hærra . son iobannis af galilea lande . ok bætsaide staþ ¶ hans stauar ok stol var þførst ii østarlandom siughur
5. ar ¶ þæþan flytte han staf ðk stol tel antiochiam . ok uar þær þa[ne] siu (ar) Siþan sattes han niþ staf ok stol . i . rom . sæm ar ok tiughu . ok siu manaþa ok atta dagha ¶ ok var sva *sanctus petrus* paue þretighi ar . ok siu ar ok siu manaþa . ok atta dagha ¶ han skref tua
10. epistolas som (canonice) callas ok þe læsten tel *sanctus marcus* skref . þý at hon ær *sancti petri* predican . ok *sanctus marcus* hans kennesuen . skref hana af hans munne ¶ han sænde sina *dicipulos* viþa vm væruldena *prædica* . ok varþ mæst delen af væruldene cristen ii
15. hans daghum . þæsse varo mæraсте hans *dicipuli* . *apolinaris* sende tel rauænnam . *marcum* tel egiptim . *sirus* tel lombardiam . **Sauianus* ok *potencianus* ok *altimus* ok *marchalis* tel franz ok tel þyþisland ¶ þførsta ar þauadoms *sancti petri* . varþ *paulus* af saulo ¶ ok
20. *uiliu* sighthia nu þførst af *sancto petro* ok *sancto paulo* . ok þær næst af allom guz apostolis . som hafþo iamt vald af guþi : ok þførst af *sancto petro* fult ok fulkumleka .

S. Petri lof; hans Staf.

Sanctus petrus huar mere pris . for androm apostolis . han hafþe mere andelekan eld . ok guþlikan æl-skogha-bruna . æn andre apostoli : þæt fullfõra tue þe visasto . *sanctus* august[i]nus ok iohannes crisostomus .

5. þe sighia hæþe af enom anda . at var hærra vilde eigh næmna sin forraþara . þý at petrus monde slita han mý tannom : ok teþe var hærra hanom mer hemelek æn androm . ok mera vald tel *iartigna . som læsten prõuar . þý at han troþ hauit . han tok w fiske tolþæ-
- * Sp. 2.
10. nigh : han sa varn hærra skina som sol : han var ok viþar þa mõn stoþ af dõþ ¶ han fik at raþa himirikiz nýclom : han dõpte tel cristo a enom dagh þry þu-sand carmen ¶ han slo mý orþe tel dõþ ananiam ok saphiram for fals . gaf enom krýmplinge lif . dõpte
15. cornelium . gaf lif tabite : lækte siuka mý skuga : lõste guz ængel han af iarnom . ok erodis kunug^(s) hand . *Sanctus* clemens skriuar . at hans sõþa var brõþ en-samit ok oleum : hans klæþe (en kiurtæl ok) enbýrþ kapa ælla mantol ¶ huar tima han mintes vars hærra sõta sam
20. varu . gat han eigh haldet tarom ¶ huarn tima han mintes at han nekaþe sin hærra . runno hans õghon som en kælda . han græt huarn tima han hõrþe skriptamal . ok nokors folks synda fal ¶ huara nat stoþ han (vp)
- *Bl. 19, r. sp. 1.
- *vm sõrsto hõns gallo tel sinna bõna : sua var hans
25. kindar som þe uaren brenda af tarom ¶ En hans *dicipulus* sændar af hanom mæþ androm kompane at prædica : do . a . leþenne ¶ hans kompan iorþaþe han . ok bar atar tiþanden *sancto petro* ¶ *Sanctus*

- petrus sænde sin staf atar mæþ hanom . ok bõþ mana þæn dõþa mʒ stauenom up standa ¶ firritighi dygn var han dõþar ¶ sör æn hanom kom buþit atar mæþ stauenom ¶ han limnaþe ok lifþe siþan siuritighi ar .
5. biscopar ii treuer staþ : som æn ær þæn sami stauar gõmdar mæþ soma ok heþar

Simon Magus i Rom.

- ¶ M þæn sama tima var . i . ierusalem koklare en klokar . hæf simon magus . sua fuldiærvar ok guþi fra gangen : at (^{Rx}han) sagþe sik vara sörsto sannind .
10. ok (thõm) alla (æuerdhelica lifwa) hanom tro . ok ænghte (^xomõgligt) þæt han vilde ¶ han sæste sina lýgh for hemsco folke . (^{Rx}sagde) ok min moþer rakæl . sik mik sikil at skæra . iak hængde sikil ii solgisl . han skar næra *korn Sp. 2.
- þær han hængde ii væþreno . æn nokor annur ii manz
15. hand . iak ær guz orþ . iak ær sæghrinda fuldar ¶ iak ær siala sæstesven . iak ær ande(^xli)kar hugnaþar : iak ær guz sial : iak ær alz valdoghar ¶ han læt orma rõras . alscona bilæte lee . hunda quæþa . ¶ Sanctus petrus disputeraþe mæþ hanom . ok prõuaþe han fara mʒ fals for
20. hemsco folke . Simon magus ræddes siþan . ok rýmde tel rom . (Sanctus petrus for aff ierusalem oc til rom eptir hanum) ok kom þær . a . fiarþa are claudii konogs : ok prædicaþe cristno : giorþe manga goþa gærninga : lækte mʒ tungo mangha salogba sial ok siuka
25. likama . var hærra teþes hanom ii rom . ok varaþe han viþar at nero konogar . ok simon magus vildo han

- forraþa ¶ trøst þik væl . þik kombar . i . morghon
 goþar kompan . ok trygar broþer tel hialp . ænnars dax
 morghon kom paulus tel rom . ok troste huar annan .
 ok guþ þørm baþa : nero kunugar haþþ^(xe) simon-
- ^{*Bl. 10. 5.} (Yem) magum sva kæran *at (^{xhan}) vænte han vara
^{v. Sp. 1.} sins lifs værio . ok romska borgh gømara . vm en dagh
 þa simon stoþ for nerone . þa vændes simons anlata
 tel alskons aldar : ok sýntes vara stundom gamal . ok
 stundom vngar . ok stundom . a . mæþaldre : þa vænte
10. nero han vara sannan guz son Simon læste frammer sina
 vantro . ok baþ neronem læta dræpa sik . ok tro siþan
 han vara guz son . vm han stoþe þriþia daghen vp
 af dōþa ¶ nero bōþ enom gōra som han baþ . ok þær
 simon sýntes vara vndi sværþe . þa var þær en væþur
15. i hans like . simon kom vndan mꝝ coklara const . ok bar
 bort lōnleka væþuren dōþan . ok lōnte sik þre dagha
 ¶ ok vænto alle han uara dōþan . þriia daghen stoþ han
 for neronem . ok vænde þa fulkumleka hans (wentho) tel
 villo . han sýntes ok stundom baþe vara vte ok inne .
- ^{*Sp. 2. 20.} þy at mæþan han var inne nær [nero]-*nem . þa talaþe
 diæwl i hans hami vte við folket . Rømsco hærra hioldo
 han sva værþoghan . at þe læto hanom bilæte gōra .
 (ok) iui skriuua simoni bælaghom guþi

Simon Magus lider Guds straff.

- P**etrus ok paulus vildo eigh længar þola guz van
 25. heþar . ok gingo vreþe firi neronem . ok prøua mæþ
 skælum at simon ær falsare . ok sagþe petrus . at i
 eno liknæs olike . simon ok sandar guz son . at sua som

(ihesus) haur tua naturas . guþdom ok mandom . sua
 bor innan simoni sandar diæwl mæþ hans mæniskio . ¶
 Þa hōtes simon við petrum . ok sagþe (sina engla / ok
 sik) eigh vilia han læta længar liua ¶ Petrus suaraþe
 5. ok sagþe . eigh ræþas han ælla hans ængla : nero
 snybde petro hui han rædes eigh s[i]monem . som prōuar
 sannan guþdom mǝ gærnigom : petrus suara nerone . ær
 simon guþ þa sighi for os huat iak huxa . ok iak vil
 iþar sigha huat iak þænke . þa maghen

[Här fattas flera blad. Det felande är uppta-
 get ur Codex Bildstenianus.]

10. *j prōfwa at han far vilder . Nero badh petrum sighia ^{*Cod.}
 sik hemelica sin wilia : Petrus sagdhe sik wilia hafwa ^{Bild.}
 en biugleff j sino skøthe Sidhan brōdhit war (^R hanom) ^{bl. 17.}
 lōnluka burit : tha badh petrus symonmagum sighia : ^{verso.}
 hwat huxsat war oc hwat war taladb . (oc) hwat
 15. war giort Symon swarar sighi petrus mik . hwat jak
 huxsar : Petrus swarar sighi (han) mik hwat jak
 giordhe : Tha vil jak sighia hanum *hwat (^H han) ^{Bl. 18.}
 huxsar . Tha bōdh symon aff harme At størsta hunda ^{recto.}
 kome at rifwa petrum : ok koma jæmskøt diæfla j
 20. hunda hami a mot petrum : Petrus giordhe kors a
 biuglefue ok bōdh : thøm æta : Ok flydho thagher
 diæfla for korseno : Petrus sagdhe tha til neronem
 nw viisar min gerningh hwat simon huxsadhe : han
 bōtthe mik (medh) ænglom ok komo frām hunda : Ok
 25. thǝ viste jak wæl : Tha jak beddis biugbrōdhit . hunda
 fōdho : Thy at han hafwir (^{xx} hunzlica) ængla : ok
 enga gudhlika : Symon sagdhe tha til petrum ok paulum :
 Gither jak ey nw idher giort men : vi komum æn
 tha saman jak gither : jak gifwir idher nw lidhugha :
 30. Tha talar æn symon ifwir sik : Ok sigher sik dōdhum

- gita liiff gifwit : Ok wardher ey lankt til røna : ok wordho badhe kalladhe . petrus ok symon jfwir een dødhan mæn Symon lagdhe siælfwir forlaghin : Ok dømde thæn til dødth aff thøm twem som ey gate
5. dødhan vp rest aff dødha : Symon lass swa længe galdra ok giordhe sina coclara konst at thæn dødhe syntis røra hofwodh ok hærdha : Tha øpte alle enum munne at petru(^Ym at ^{xx}s) han skulde dræpas : Petrus fik vm sidhe liwdh mǝ nødhum : ok sagdhe swa . Symon
10. vænder jdher syn mǝ troidom læti thæn dødha ganga ok tala æn han lifwir : Ok gange symon siælfwir bort fra sængenne (^R iæmskøt the skildo symon fran sængene) : Tha laa thæn dødhe v sør som sør : Petrus stodh fiærrin fra sængine : Ok badh sina bøne til
15. ihesum christum Ok øpte ther næst at thøm dødha : J nampn ihesu christi nazareni stat vp ok tala : Tha stodh thæn dødhe vp ok thækkadhe gudhi : Tha munde symon faa siælsins dom : Æn petrus ware ey bæther æn han : (^Rtha wilde folkit dræpa symonem oc petrus)
20. (^{xx}formen)adhe mann(^{xx}om) dræpa badhe gudǝ owin ok sin Ok sagdhe swa : Thǝ ær hanum yfrit hermd at han wet sik wara wonnin / swa kænde os : war (^{xx}mæstare at) løna wæl jllum (^Roc gøra got for ont) Lifwi ok see thǝ hanum ær letb : at cristnæ æflis ok
25. gudǝ hedher : Symon gik tha thædhan mædh skam : Oc hem til (en) sin discipulu(^Ys ^{xx}m) som beet marcellus : ok bant en storan hundh widh hans dør : Petrus ok paulus komo epter hanum : ok løsto mǝ korse hundin aff bandum : Ok war ængom grymber vtaen symon
- *Bl. 18, 30. verso. *mago sinom hærra : bonom munde han (^{xx}til) dødth (^{xx}hawa riswit) Æn petrus (^{xx}hafdhe hanom thǝ cy a guǝ vægna forhudhit) Tho sleth han al hans klædhe

aff hanum : Mykyt folk ok mæst vnkt folk mǝ hundenum ælto som wlf : Ok hudǝsadho naknan koklaran wt aff stadhenum swa at engin wardb hans war A thy are Marcellus skipte mæstarum læt fara symon . ok
5. thok thæn bætra mæstarin *sanctum petrum*

Simons ándalykt; S. Petrus död.

10. Symon kom atir til Rom : Ok fik neronis winscap (som før) ok sagdhe sik wredhan wara wærlidinne for *cristna manna* sculd : Ok sagdhe sik wilia til himpna flygha : Ok wandadhe eygh længer j thæsse
10. (*xxwærlidh*) blifwa : Ella rømsca borgh hafwa meer vnder sinne wærio A nempdum dagh kom mykyt folk vtan rom at see symonem flygha til himpna Petrus ok paulus waro ey fiærrin A gudǝ wæghna : Ok tha coclarin fløgh : Tha sagdhe paulus til petrum :
15. Mik hører til at bidhia gudh : Ok tik hører til at biwdha a gudǝ wæghna : Oc tha nero øpte symonem wara sannan guǝ son : Ok thøm badha liwghara wara petrum ok paulum : (*xxTha*) manadhe paulus petrum ey længher thola gudǝ wanhedher : Tha bødth petrus
20. aff gudǝ wæghna diæflum som ferdho symon magum at slæppa hanum j wædhreno : Jæmskøt slæppte diæflane hanum : Ok fiol koklarin nidher widher jordh dødber brutno halsbene : Nero kiærdhe sik dighran scadha (vara) (*xxgiordhan*) Ok thøm sina scadha (*xxmæn*)
25. (vara) petrum oc paulum : Ok fik thøm j gømo mærestum herra : paulino : Ok paulinus fik thøm badha fran sinne handb Mamertino : *mamertinus* fik thøm

- frandelis twem riddarum processo ok martiniano The wordho badhe *cristne* widh *thera predikan* : ok læto thøm fara lösa ok lidbuga : *Cristit folk ræddis mæst vm sanctum petrum* : Ok badho han rýma : Ok gato
5. han swa længe bidhit at han for a wæghin tho nød-hugher : Ok tha han kom (wt) at portenum som kallar *sancta maria ad passus* / saa han warn *herra siælwán* mæta sik : *Petrus* spurde wan *herra* hwart han wilde : war *herra* sagde sik æn en tima *wilia korsfæstas* j
10. rom som før j *jerusalem* : *Petrus* vnderstodh thð aff sik *siælfwm : Oc for atir j gen : Ok sagde thøm hwat hanum tedhis (^R oc wttydde thom wars *herra* ordh oc *wilia*) j samu stund kom *neronis* budh epter hanum : Ok sordho han for waldit : Thær *petrus* stodh
15. for domstole sken hans ænlite liust som sol : (^{xx}*Agrippa*) borghamæstare dømde *petrum* til korss : Ok *paulum* vnder swærdh ok war *agrippa* grymber aff harme widh *sanctum petrum* : Thy at han kom mð *predikan* iij hans frillur til renlifuis : *Sanctus dionisius* sigher
20. (siælfuir) sik hafwa tha nær warit : The dømDOS badhe til dødth ¶ Ok *scrifuir* swa til *sanctum timotheum* kiænneswen *sancti pauli* : Min kære brodher *timothee* hafde thu seet ok nær warit : j *thera* ytersta tima (stridh) oc mødho Tha matte thit mæghin
25. (^xhafua vanðkadð) for anger ok sorgh : hwa munde tarom haldha j th(^{xxe}) stund domber war gifwin : At korsfæsta *petrum* ok halshugga *paulum* : Tha matte (man) see *iudha* ok *bedhna* (^Rflokkom) koma Ok pusta *thera* kinben : ok sputa ok sp(^hy)(o)tta j *thera*
30. ænlite : Tha helsadhe hwar *thera* annan : *Paulus* sagde swa til *petrum* *Gudð* fridher see mð thik tronna grundwal Ok *cristnu* kirkio *gudð* fara fædhare :

*Bl. 19,
recto.

- ok siæla gømare : Petrus sagdhe swa til paulum :
 faar i gudꝫ fridh godher predicare . himerikis (^R dagh-
 thingare oc helsona) ledhsaghare : Tha petrus kom
 fram ther korssit stodh : Tha taladhe han swa : Thy
5. at min hærra ihesus gudꝫ son kom owan æff hym-
 pnum nidher til jordhinna : Thy skulde ok hans
 kors : hans hofwod atir vp lypta : gen hypmnum fran
 jordhinne : Ok mine søther som gudh kallar aff
 jordhinne til hýmerikis skal mit korss gen himpnum
10. wænda : Ok for thy at thꝫ ær . owærth (^R at jak
 liknas minom mæstara thy vil jak) at j wændin mit
 korss : At hofwodhit veet nidher til jordh : Ok söt-
 (^{xx}hrene) gen hýmpnum : Tha tedhis gudꝫ ængla allo
 godho folke vm kring stodh / ok kronadho petrum mꝫ
15. alskozna blomster ros ok lilio : Ok ihesus *christus*
 siælfwir tedhis (^{xx}oc syntis) faa sancto petro bok (j
 hand) : Ok læt petrum læsa aff henne (^{xxal} the ordh
 som scriuat waro) for folkeno : Tha munde moghin
 dræpa neronem : (om) Æn (^{xxey} hafdhe petrus) thøm
20. (^{xx}thꝫ forbudhú) aff gudꝫ wæghna : Tha lofwadhe petrus
 sin skapara Ok (^{xx}aterlösara) Ok anduardhadhe hanum
 siælw m atir siæla gømo ok kirkionna styre . ok siælf
 sins (^xanda) J hans hænder

S. Pētrus och S. Pauls ben.

- * Sanctus dionisius scrifwar ok sipher at han saa ^{Bl. 10,}
 25. them badha petrum ok paulum æpter thera dødth atir ^{verso.}
 inganga j rom badha kronadha : Ok klædda mꝫ solinne

- liwse : Ok hioldhos j hænder sate ok sæle Thær nest fik ok nero sin løn : Han drapsik siælfwir ok vlua ato han En tima : stalo grekar thera ben : petri ok paulj : Ok vildo sora hem til grejland : Tha øpto diælla nødhoghe
5. til romara ok waradho thøm : at the lethin ey bortbføra sina gudha : Tha ræddos the hedhna vm sina afgudha : Ok the cristine vm sina apostolos ok foro alle saman en (^{xx}hughadhe) eptir grecum : ok annan wægh kom thordinna bræstir ok asikkia elder swa rædhelikir : at
10. grecu slæpto benin J een brun : ok rymdo siælfwe vndan : Romara furno thøm ok atir sordho hælgha benin : Ok wisto ey væl (at) skilia ben firi ben : hwilkin waro petri ben : ok hwilke pauli : sora æn the fastadho ok badho gudh wisa . som alt weeth :
15. Them andswaradhis aff hymphnum At fiskarins ben æra mindre ok predikarens mere

S. Pehr, Augencius och den sjuka mön.

- Augencius heth en man j rom j sancti petri kirkio sokn (^{xx}dygdhelikin) hælagher ok lætlatugher j sancti petri kirkio laa en møø daghlica wanför kriplingher :
20. Ok beddis bøther aff sancto petro : sanctus petrus tedhis henne vm sidhe : Ok sagdhe : gak til augencium Ok sigh hanum A mina wæghna at han bøthe thinom benum : The sælughu møø mødde sik widha vm hwaria wra til at hon fan thæn man widher gik
25. augencius nampne : Ok sagdhe hanum (^{xx}sik vara til hans æpter helso sænda af sancti petri) wæghna :

Augencius swaradhe hæne æn swa bōdh sanotus petrus :
Tha stat vp thu hafwir bōtir fangit : Ok jæmskōt
stodh hon vp A sina fōther væl heel.

S. Pehr visar sig för enkan Gallia.

- EN frw j rom heeth gallia godh ok gudhelik rik
5. ok ærlík komin aff bæjsto romska slæktum : hæna
bonde doo A fōrsta are : hæna aldir ok skipilse
kraftho hona til andra gipto . ok frenda fortalan :
Henne thectis hælder gudhlik gipta : som ær ren en-
sæta : som thæssa hems mōdho lyktar m̄ glædhi .
10. en licammans luste som ændas m̄ (^{xx}sorgh) hon fik
enskons (^{xx}vndi(r)likan lit j sit ænlite Oc thy) rædho
hæne lækiara at giptas æn hon vilde ey faa mere
blygdh : (¹ thy) at hæne waxte skiæg a kinnum :
ok sagdhe at hæne munde engin annar lækedombir
15. dugha : hon aktadhe ænkte hwem hæna kin ware
*thæk (vtan til) : Æn hæna hiæta ware (^{xx}reent ^{*Bl. 20,}
oc gudhi kært jnnan) til ok ænkte wandadhe hon ^{recto.}
wærldene fult wara : Æn th̄ ware gudhi liwft : hon
kastadhe wærlðj klædhum : Ok walde sik closter widh
20. sancti petri kirkio : Ok thianadhe ther længe gudhi
m̄ bōnum ok almosum : Tha hon laa j banasoth tedhis
henne sanctus petrus mællan twiggia blusa som ofwir
hæne brunno ther hon laa wakin : hon wardh sæ-
ghin aff hans faghnadh(^{xxa}) (komo) Ok spurdhe han
25. ¶ Min herra æra mina synde forgifna mik : han swa-
radhe henne ok sagdhe hona wara lidugha oc lōsa

aff allom syndom ok bødth hænne (gladhelica) fara :
 Tha budh kome mǝ sik til himerikis (xx rike) : Ok
 næmpde for hænne ena kloster syster hænne skulde
 fylghia : Thridhia daghin eptir doo tha badha

En prest ser SS. Mehr och SS. Paul.

5. EN hælager prester som han laa j banasoth j æm
 nær hæl som heme wardh bradhelika swa sæghin at
 han øpte høkt fore folke : Væl kompne mine herra
 wæl kompne herra mine som wærdhughis vitthia mik
 litit værdhan : jak komber mǝ idher Jak komber The
10. vm kring satho spurdho thil hwem han taladhe : han
 spurdhe hwi the sagho ey gudǝ apostolos petrum ok
 paulum : Sidhan øpte han optare thǝ samma til at han
 gaff vp sina siæl mǝ sammum ordhum ok (r)ope

SS. Mehrs första höglid: — Martyr.

- SS Sanctus petrus hawir tre högtidher the første ær
15. ok dyrast aff hans pino ok dødth som kirkian halder :
 vi daghum æptir johannis baptiste vm midh(i)an som-
 mar : Ok æn tho hwarro at the waro badhe dræpne
 en dagh petrus ok paulus : Tha skipadhe tho sanctus
 gregorius pauē : at thæs daghs höghtidh wara særlica
20. sancti petri oc næste daghin sancti pauli : Badhe for
 thy at sancti petri kirkio wardh wigdh A thæn dagh :
 Ok swa for thy . at petrus war ældre At crisindom :
 æn paulus : Oc apostolorum höfdhinge ok Rømske
 biskopir ok første pauē :

S Peters andra högtid: — **V**incula.

- N**nnar högtidh *sancti petri* bether *aduincula* som thýdher band : ælla fængilse : hon komber första dagh augusti manadh : Hon ær skipadh for fira saki sculd : Första ær thæsse : Herodes konunger judha lanþ herra
5. kom til rom ok fik ther hemelikin vinskap : Gaij som war sonason tyberij keysare : Oc *keysare* æpter han dødhan En dagh som the sato saman j waghne Gaius oc herodes : lyp^{*}-te herodes handum vp gen ^{Bl. 20, vers.} *hymnum* (oc) vste sik see gambla karls (^R tyberij
10. *keysara*) dødth : ok *gaium* (æptir han) vældughan wærlidinna herra : Thætta hørdhe herodis wangn karl : Ok sagdhe rikum karle tyberio . *keysare* . Tha læt tyberius smidha herodem ok (^{xx} halda) (^R han) j hæptom Herodes stodh en dagh ther han war j hæftum
15. Ok stude sik widh eet træ ok en vuir sat ofwan (^{xx}ifair hanom) j træno : Thær war en annar fange j bland flere : viis man ok spaa aff fughla galdrum : han spadhe (^{xx}herodem sæla)re (vardha) æn før ok døþ j waldum : Ok waradhe han at hwilkin tima han
20. saghe (^R ther æptir) tholikin fughil (^R ofuir sik sitia) tha munde han døþ jnnan fæm dagha . Epter stakottan tima do tyberius ok war(dh) gaius æpter han *Keysare* ok gaff herodem lædhughan ok sænde han hem til landa vældughan iudha konung / herodes løstir aff iær-
25. num ok hæsthum : læt gripa *sanctum petrum* : Ok smidha han j iærn ok hæptha ok (^{xx} forethænkte) at dræpa han æpter pascha hælgd Gudþ ængil løste petrum aff iærnum vm nat : Ok læt (han) lidhughan Herodes vitte hans vaktara vsanna sak at the slæpto *petrum*

- mǫ vit ok vilia : (oc) tha han sat ok wilde dōma thōm til dōdh : Tha fik hān brat budh : Ok for tagher aff *iherusalem* til *cesaream* : Herodes sat a thinge klæder mǫ gulwæfnum : Gullit (^{xx} skeen af *solina* skiin
5. oc) lias swa at (^{xx} *neplica*) fik nakar fæst øghom A hanum : Ok syn(^{xx} *tis faku*znogho) folke hafwa gudhlika(^Y *n*) krapt : oc øpto han wara mere æn man : Ok gudhi likastan : Herodes war bedbirs giærn : Ok høgghdhis hanum H(^{xx} *ogher*) vidh lofuit / oc kændis
10. ey vidh sik dōdhelikan : sør æn han rōnte gudǫ bæmd badhe for thǫ : ok for *sanctum petrum* J samu stund saa han sins dōǫ sendebudha : Thalkan fughil som han saa fordhom jfwir sit hofwodh sitia : Tha han war fangin : Ok fik bradha banasot fula ok ledha
15. (^{xx} sua at lys oc madka wullo flokkom) vnder gulle aff vslo lifue (^{xx} Oc doo jn)nan f(^{xx} *æm*) dagha frest : (^{xx} Oc for thy ær tha) thæs daghs hæl(g)d at gudh frælsadhe : *sanctum petrum* badhe aff bandum . ok banǫsattum manne : swa som thæs daghx epistola visar :
20. Annor skiæl thænne høggtidh æru thæssen : Alexander siette paue epter *sanctum petrum* : Ok hermes rōmske borghamestare : (^{xx} the) sato badhe j sænder j iernum for *cristna* tro : ok ey badhe jnnan eno huse : Quirinus hærtughe hafdhe hand juer thōm : Quirinus
25. talar en dagh til hermen jak vndra vm vitran man : at thu slæppir swa jordhrikis æro : Ok lætir thik drōma vm annat h(e)em : hermes swarar hanum Jak hafdhe *ok længe alla thōm for fool som annat hem vænte wara bætre æn thætta : Quirinus badh viisa
30. sik mǫ skiælum at folk lifwir annars beems : tha vil jac vardha *cristin* som thu : Hermes sagdhe at alexander
(paue)

*Bl. 21,
recto.

- (pauē) munde hanum th̄ kuzna bæther viisa æn han Quirinus gat ey hørt alexandrum nempdan : Vtan bannadhe hanum at (han) var thær nempder Ok sagdhe til hermen : Thu sculde viisa mik sannindh ok (thu)
5. viisar mik till mæstan falsare : Jak skal lata idher badha annan tima smidha twefallum jærnum : Ok bandum for enfald : ok finder jak sidhan at j gitin the saman komit : Tha vil jac hœra jdher ordh / han giorde som han sagdhe thøm badhum : Alexander badh
10. til gudh : Oc kom gud̄ ængil ok fœrdhe alexandrum til hermem : Quirinus fan thøm ther badha saman : Ok badhe thæs mere vnder Tha talade hermes for quirino huru alexander reste hans dottor aff dœdh Quirinus sagdhe sik hafwa dottor lytta : Ok jætter
15. sik vilia cristin wardha æn alexander bœtte henne : (^{Rxx}alexander badh haz skœt ganga æptir henne) Ok koma (sua) badhin nœdhgine thit som han sat fœr(^Ye) (fangin) : huru komber thu thit vtan manna h(^{xxi} ælp) sipher quirinus Swa komber jac sipher alexander :
20. hædhan som lit : Ok swa thit som thædhan m̄ gud̄ hiælp : ok ey manna : Quirinus ok hans dottor balbina funno alexandrum som han sagdhe : Ok fiol balbina hanum til fota : Ok mintis vidh hans boior : Alexander (for)menadhe henne minnas vidh sin iærn :
25. vtan badh quirinum leta the boior som sanctus petrus var smider m̄ j rom : Ok kalbinam minnas widh thøm : Ok faa bœther Quirinus letar ok hitter ok balbina min(^{xx} tis) vidh them : Ok fik j samu stund belæ bœther : Quirinus bedhis nadhe aff alexandro :
30. Ok lœs(^{xx}er) them badha aff bandum : Ok thok han vidh cristindom : Ok alt hans hærskap : Sidhan ski-

- padhe alexander paue thæssa s(^{xx}ama) høgthidh : for thæssa sculd (^{xx} af *sancti petri* boyom) Thridhia sak thænna høgthidh ær thæsse Romara giordho : Octouiano *keysare* ok *augusto* . swa dighran hedher : at epter
5. han dødhan : Gauo the *augusto* manadh nampn epter hanum som før beth *sextilis* : Ok (^{xx}hioldo) høgthidh epter han första dagh *augusto* manaf fra them tima . Octouianus *Augustus* do . Ok (til) *theodosius* wardh *keysare* *cccc*^o *xxv* arum epter wann herra : *Eudoxia*
- *Bl 21, 10. ^{verso.} *theodosii* dotter godh *ok gudhlik som henne fadher for pilagrims færðh til *iherusalem* : Ok j bland mænga hælghodoma henne varo ther gifne : Gaff henne en judhe : The boior som *sanctus petrus* var smidhadher m̄ vnder herode konunge : *Eudoxia* komber æther hem
15. thil Rom : ok theer *pelagio* (pawa) *sancti petri* boior : ok *pelagius* teer henne andra hans boior : (^{xx}som) b̄(^{xx} tt) o *balbine* Ok *gingo* badha boionar (^{xx} saman oc wardh een boya oc gik hwar thera) *gønnum* andra som (the saman) smidhadhe waro : Ok vordho badha
20. boior (en boya) (^R M̄) thænna iertekne komo the badhin pawen oc frwn *romara* ther til at the forlæto hedhna høgthidh första dagh *augusti* manad̄ Oc hioldo hona *sancto petro* Hwat gudhlikin krappt thesse jærn hafua : Thedhis j (^{xx} *keysar otto*) *dagbum ix* hundradh ok
25. x(^{xx} *liiij*) arum wars herra : En tima ther *otto* (^{xx} *keysare*) war j rom : grep *diæfwlin* en hans greua for hans øghøm swa *harmelica* at han slet sik siælfwan m̄ *tannum* : *Otto* (^{xx} *keysare*) læt han ledha for *iohannem* (pawa) : Ok badh han læggia *sancti petri*
30. boior ifwir hans hals : Pauans klærka foro først ville som the wildo : Ok lagdho ifwir han *annar* scones (^{xx}boior) : Ok komo hanum aff them ængen dyghd

- som engin war jnnan : æn första *sancti pætri* boior komo fram siælfwa : tha øpte hin ille som i elde laghe : Ok flydhe for gudhliko valde : Tha grep biscop thidbrik aff mænþ boionar til halþ oc (^{xx} suor) at hanum
5. sculde før handin aff skiæras æn han slepte thy sinne Ok waxte dighirt bang ok wadhelikit mællan pauan Ok biscopin Ok thera klærk(^{xxa} :) Otto (^{xx} keysare) sætte thøm ther mþ at pauin gaff biscopinom en ring aff boiomen : Ok liggir han æn j mænþ kirkio : Diæfwlin
10. læt sik hafwa fangit mikla badhe skam ok skadha : badhe tha han war (wt) ælter aff sit hærberghe ok swa for thy mæst at han miste sin hedher ok högtidh : Ok hemde thþ a otalika iudha som (^{xx} een iudhe) giordhe Tha han gaff *keysarens* dother boionar som wolte allan
15. thæn skadha ok skam (ther diefwlin fik) : han tedhis judhum j moysi ham : Ok sægdhe sik vilia ledhra them thørrrom fotum ifwir jorsala haff som han lede flesta thera forfædher : Ok samnadhuss til hans vtallike iudha widha aff værlidne : Ok drenkte thøm til grunda : Ok
20. the vordho alle *cristne* vndan komo : Fiærdha skiæl ok sak Thæsse höghtidh ær thæssin / thy at swa som war herra løste *sanctum petrum* aff bande : swa gaff han (hanom vald at løsa) os aff warum syndum som wi ærum aff barn-dom (j bundne) (^R Oc thorfuom wi opta vidh hans afløsn
25. oc nadhe Oc thy haldom wi höghtidh aff hans banda løsn at wi maghum faa nadh oc løsn aff warom syndom) . (^{xx} Oc thy viser thes dagx) epistola huru han war badhe bundin ok løster : Ok læstin (^{xx} hon) sigher huru gudh gaff hanum wald badhe binda ok løsa thþ
30. viisar (^{xx} oc thes) (^R dax collecta som bedhis os af) løsn aff gudhi som gaff *sancto petro* waldh binda oc løsa
-

Den syndige kloster-mannens återuppvaknande.

*Bl. 22,
recto.

- * **J** hittom scrifwat j kolne J sancti petri clostre war en sælughir (fawisker) closter man lætter ok løs til allan lusta : Ok fik hardhan dom ok doo bradhum dødh : diælla willo han til sin hafwa ok øpto af hans
5. lasta wæghna En sagdhe jak ær thin giri som thu følg(^{xx}dhe) a mot gudhi : Annar sagdhe jak ær thin rosn som thu læst thik wara godhan m̄ Thriddhi sagdhe sik wara hans lygn ok flærdh Ok swa øpte flere . Aff flera synda wæghna : Ok øpto hans godh-
10. gerninga annan wægh (amot) En sagdhe jak ær thin lydhna som thu thiænadhe m̄ thinom formannum : Annar sagdhe Jak ær thin sangher ok læsning Ok thin mødha j gud̄z thiænist : Sanctus petrus badh for (^R sinom closter) (^{xx} munke) war herra sagdhe til
15. sanctum petrum / sigheter ey min propheta (a mina wegna) at engin komber til himerikes vtan (^{xx}then reen er) ok rætuis ok thæ(^{xx}ssom) brister th̄ badl(^{xxe}) : For hanum badh gud̄z modher ok sanctus petrus : Ok fingō m̄ bøn vm sidhe at siælin kom ater til licammen :
20. Tha ælte sanctus petrus diæfwlin bort m̄ sinom nykle : Ok fik munkin (^{xxj} hænder) (^R andrum munke dødhum aff samma clostrena oc bødth sora siælena) ather thil licamman Sidhan lif(^Ydhe ^{xx}nadhe) han ok sagdhe Alt th̄ han saa : Ok sagdhe at thæn som han ater ledde
25. beddis ærwodhis løøn aff hanum at han sculde læsa hanum hwar dagh eet miserere mei deus : ok opta sopa sør aff hans graff

S. Pebrs tredje högtid: — Cathedra.

- C**hridhia sancti petri högtidh hether cathedra hon ær aff hans staff ok stol som først var j antiochia ok ær hon sk^(xx)ripat) for fira saka / första ær thesse at (tha) sanctus petrus predicadhe j antiochia : tha war(dh)
5. theophilus stað herran wredher ok læt fanga han (^R oc sætia fõdholðsan j hæpto) War herra wiisadhe paulo : Ther han predikadhe hwat petro war ofwir komit : Paulus for tagher til antiochiam ok sagdhe for theophilo sik wara sløghan at alscons script (oc
10. gærning) : Oc ængen ware the handa gærning han ey kunde (^R fulkomlica) Theophilus war fægihin aff hans komo : Ok hiolt han wærdughan j sinom gardhe : Paulus kom jn vm sidhe ther petrus saat sultin næstan tha dødher : Ok thok han j sin fægim ok græt harnie-
15. lika Oc melte Aui petre min brodher Ok min æra min glædhi ok mins hiærta (^{xx} helning) Petrus læt vp sin øghon Oc kændis vidh paulum : Ok felde tarum : ok gat ey talat for *vmæghne : Paulus lyste vp hans ^{Bl. 22. versu.} tender mʒ fingrum : ok lagdhe hanum math j mun til
20. han fik mæghin : Sidhan græt petrus aff glædhi : Ok paulus aff harme : Paulus kom sik badhe in ok vt lönlika : Ok thalar en dagh til theophilum : Thu æst en hedhers hærra ok dygdha fuller væl veeth thu at litit (grand) (^{xx} ma dyghdena smitta oc litin dygdh
25. ær at hæfta fatika stafkarla : ok swæltu tholika som thænne petrus ær : som thik matte hælder thiæna lōss ok lidhugher : Æn thʒ er sant som folkit talar at han gifwir siwkum helso ok dōdhum liiff : Theophilus sagdhe til paulum : Thʒ ær ænkte wært vm

- hans jertekne . gate han dødhum gifwit liff . tha gate han sik siælfwan giort lidhughan oc lō^(xx san) aff hæfthum : Paulus sagdhe til theophilum thȝ thaladhis ok swa vm hans mæstara *christum* : at han vilde ey
5. stigha nidher aff kors seno : Ok tho hwaro stodh han vp tridhia daghin aff dødha : Theophilus sagdhe til paulum gate han liff gifuit minum kæra sȝni som doo xiiij arum tha munde han wardha lōss : aff hæfthum : Ok thætta vil jak at thu sigh hanum : paulus kom
10. ater til petrum Ok sigher bænum herrans ordh : Petrus kom vt mȝ thom formælum : Ok ^(xx ther æptir) stodh : vp aff dødha mȝ hans bōnum : xiiij ara giæster ænnars hems : Tha trodhe theophilus . ok ælt antiochia : Ok bygdhe tha *christo* kirkio : ok hedhers stool petro /swa
15. hōghan ofwir moghan at alle matto han badhe see ok hōra : Thær sat sanctus petrus biscopir vij aar som fōr ær saght : for æn han kom till rom . Ok for thy at tha burdhis kirkionna bedher : Ok hænnæ formænna . halder hongærna thæssa hōgtidh ok hedhers hæg(ȝh:xxdh)
20. Ok lofwar gudh som bænnæ gōr allan hedher ¶ Annur sak thæsse hōgtidh . var thæsse . at sidhan petrus for vidhare vm værldinna oc *predicadhe* wænde symon magus *Antiochiam* til villo : Petrus kom atir vm sidhe til *antiochiam* : Ok ^(xx tha miætis atir folkū)
25. hans godhgerninga . ok godha lifnadh . ok læto sik angra aff allo hiærtæ : at the lyddo symon mago A mot hanum : The klæddo sik j harklædhom Ok mōtto hanum barfōtte : Petrus takkadhe gudhi som them gaff ødhmyukt biærtæ . Ok thok vidh them thækkællica .
30. vndher gudȝ ^(xx nadh) : The fōrdho for petrum alla sina siuka oc aff diælum qualda : Ok jæmskōt petrus kalladhe *gudȝ nadhir ofwir them : tha fik bwar

*Bl. 23,
recto.

- bøther som vidher thorste : Ok (^{xx}fullo) petro til fota : Ok kysto (gratande) ok klappædho hans føter ([^] mǫ tarum) Tha redde theophilus atir hans stol : ok (^{xx}gudǫ) kirkio Ok thedhis lius aff himpnum : ok
5. *crístnadhos* (^{xx}mæn oc *quinnor* vij dagh tio . M .) folk : Thridhia sak thenne högtidh ær thæsse at forðum war *gammal villa* ok fulgdho henne mange længe : At tha siæla ey dømdus til *hæluitis* : Ok ey komo til *bimerikis* (^{xx}genstan) foro villa vm kring grafwa
10. *sødhæløsa* ok *klædha(løsa)* Oc for thy ferdho thera warnadha alscons sødho thil graff : hwart ar en dadh [dagh] J februario manadh . Ok ey gat these villa før afgangit : før æn hælge mæn komo thæs aledhis at hon sculde hedher haldas : *sancto petro* a them
15. sama tima / som gudhlikt vald hafwir til afløsn siæla : Oc gafwo hæne for thy nampn aff hans hedhers valde : Fierdha skiæl thæsse högtidh ær thessin : Then tima *petrus* predikadhe først j *antiochia* : Oc (^{xx}the sagho hæz vara wrøkin) vm harflættar (sina) som
20. *karmanna* sidher ær j thøm landum Tha rakadhe the hanum har aff midhiu hofdhe til spot ok siurning *Petrus* læt sik ælt thǫ wara hedherlikit som hanum giordhis for gudǫ sculd ok læt fraa thøm (tima) raka sik krono Ok allum klærkom at the hafwa thǫ til
25. hedhers tekn ok somo som første *crístnum* preste war giort til vanhedher for gudǫ skuld ok the hælgho troo

V.

S. PAULS-SAGAN.

S. PAULS-SAGA.

S. Pauls lidanden.

- * **A**ulus mæraſte *apostolus næst sanctum petrum* *Cod. Bild. Bl. 23, recto.
 Tholdo ([^] manga) (mykla) mæðho oc nøðh
 for vars herra (skuld) opta satter innan
 b(^{xx} æfto) : Thryſwar hwtstrukin / *stenum* kaſtadher ſwa
 5. at the vænto han (vara) døðhan : Oc wt gifwin
 grymum diwrum for leona tender . (^H oc biørna) /
 jnne læſter oc bunden : Ok røgðher mǫ lygn (^{xx} til
 vanfregðh oc laſtadher) *Sænc*tir til hæfs grunda dømder
 til døðh / aff ſulum *maune* ſwærdhe halshuggin

S. Paul och Satrodus, och Heros grymhæt.

10. **A** xxv are æptir wars herra pino kom paulus til
 rom vnder (^R neronis) *keysare* dom . ok prædikadhe .
 oc diſputeradhe tu aar j rom (^{xx} vtan) (^R meen)
 (^{xx}ther æptir) for han mǫ *keysarsins* loſwi vester til
 ſpania land : Ok burðhe ther (^{xx} *cris*tindom oc)
 15. kirkio Oc for atir til rom ſidhan ok ændadhe ther

*Bl. 23,
verso.

- sina mōdho : Hans snille ok renlifue : frægdhadhis wi*-dha vm værldizna Ok hafdhis værdhugher / han hafdhe manga vini j keysarans gardhe : Ok manga kom han til *cristno* aff *thom* / hans bøker oc epistole
5. lāsus for nerone oc hans radhe ok vordho lofs værdhe aff *allum* visum : Rømska herra hioldo (^R han) for en thæn visasta ok vitbrasta : En dagh ther paulus *pre-dikadhe* j rom for myklo fólke : var ther j bland *flerum* en vælborin vnger man kiær nerone som (^{xx} var key-
10. sarins skænk) *Patrodus* at *nampne* : Han for vp j eet vindøgha . at han gate swa myklo helder hørt paulum j moghanum : Han fik sofna ther han sat : Ok fiol nidher dødher A jordhena : Nero syrghde dyghlirt hans dōdh : Ok skipadhe sit kar andrum swene : Paulus
15. læt likit koma for sik : Oc stodh vp thæn dōdhe til lifs ok helso : Ok sænde paulus han belan til neronem . mǰ hans kompanum : Nero ther han sat ok græt han dōdhan : Fik tidhande (at) *patrodus* stodh for porten lifwande (^{xx} Nero vndrathe oc vardh) annars hugha
20. vidh tidhanden Ok bōdh mena hanum in koma : Hans (^{xx} thianara rædho) hanum enkte rædhas ella styggias . vtan hælder vardha fæghin at swenin lifdhe : ok læta han inkoma : Ok sighthia siælfwan hwat hanum timde : *Patrodus* komber in ok staar fore nerone : Nero spør
25. æn han ær *patrodus*: ok æn han (Y san^{rx} visse)lica lifwir : *Patrodus* sigher sik thæn sama vara ok (Y sanne^{xx} visse)-lika lifwa : Nero spør hwar hanum gaff liff : *Patrodus* swarar at *ihesus christus* æwerdheliker oc alǰwaldugher konungher : Nero gaf *patrodus* pust : Ok spurdhe æn
30. han thænadhe them konunge (^{xx} Oc æn) han munde al rikin vnder sik bugha : *patrodus* swarar at swa munde wardha . ok sik sannelica hans man vara fæm

- neronis (*xx* fatabwrs) swena a witadhe neronem som hanum ware næste Ok kæraste . hwi han slo swenin for ænkte ok sagdho sik Thiæna them sama konunge : som dødhum gifwer liff Ok aldre dør siælfwir : Nero
5. læt thøm jnne læsa ok pina swo myklo mera som the waro hanum (*xx* før kærare) Tha læt nero letha . ok for sik ledha all thþ cristit folk (*xx* han gat sunnit j rom) ok læt thøm sarlika pina : Tha war ok paulus fram leddir . j jærnum for neronem : Nero talar til
10. paulum (^R stora konungx riddare oc min fange) hwi lokkar thu mina riddara thinum konunge (^R til handa) : Paulus swarar neroni jak samna minum konunge mæn ey *at enast aff thinne w(*xx* ra) vtan swa widha som værlidin ær : thy at (^R war konunger) gifwir all(*xx* um)
15. sin(*xx* om) m(*xx* annom helso) ok the lifs løn aldre faa ænda Vilt thu ok hanum thiæna : Tha wardher thu sæl mþ hanum : Tha han komber at dōma alla (*xx* værdlena) ok ødher (*xx* hona) mþ brande ok hyggir oc (be)sætir himerike siælfst mþ sino folke : Tha
20. nero hørdhe at værlidin skulde brinna tha wardh han galin (^R mþ allo) : ok dōmde alla himpna konungx mæn at bræna a bale : Ok paulum halshugga : Tha doo swa mykit cristit folk j room at rømsca radh hōtte at dræpa neronem : æn han vände ey ather
25. at dræpa : Ok sagdhe swa til neronem haf keysara ho(o)f mþ hughi : Gør linare thina hardha doma : The æru ware (*xx* borghara) thu bræn(*xx* nir) The æru vare frender thu dræpir : The wæria som wi rømska rike : Tha ræddis nero ok vände domana at engin
30. skulde skadha cristno folke før æn the visto hwat the visasto wiisa

*Bl. 24.
recto.

Neros dom och S. Pauls svar.

- S. Paulus vardher annan tima ledder fram for nero-
nem : Nero vardh galin tha han saa paulum : ok øpte
(^{xx} til hielpa) dragh(^{xxix} bort diæfuls manni) hals-
huggin vill(^{xxaren}) Lætin ey lifwa ilgerninga lim
5. takin aff daghum thæn hughin gør galin ok vitit
vænder : Paulus swarar neroni litla stund jnæe jak
pino Ok sidhan lifwir jac vtan ænda sæl mȝ (^{xx}minom
hærra) ihesu christo : Nero hærdher illan hugh ok
biudher hugga hofwod aff paulo : Ok prouin sagdhe
10. nero hwat jak forma mera læta dræpa thøm som
lifwa : ella hans herra thøm jac dræpir liiff gifua :
Paulus swarar neroni . Jak lifwer sidhan jac ær dræpin :
Thæt skal thu proua sidhan siælfwir : Tha thu seer
mik lifwandis Jinganga for tik siælfwan oc mat thu
15. tha vidherkænnas at min konungher hafwir wald badhe
juer lifuit ok dødhin

S. Pauls död. S. Pantillas hufvud-duk. S. Paul hos Nero.

- Chre riddara som sølghdho ok sørdho paulum til
(^{xx} pino stadhin) the taladho til hans a væghenum :
Sigh oss paule hwat konunge ær thæn j virdhin swa
20. mȝkyt at j wilin (^{xx} hællir) døø for hans sculd æn
lifwa mȝ wærlidizne : Ok hwat lön ælla hwat æra
væntin j idher aff hanum : Paulus predikadhe (for)

- them swa A væghenum aff himerikis æro : oc hælf-
 nitis pino at the trodho ok gafuo hanum loff at fly
 Paulus sagðhe til thera Jak ær himpna konungx *rid- ^{Bl. 24.}
 dare ok ey (xx thi)uir ælla mordhare ok ey some ^{verso.}
5. mik vndan ryma hælder gifwir jak gudhi lættæn dødð
 som litla stund lidher fore siæla belso oc ewinnelikt
 lif / fôrsta Jak vardher halshuggin tha cristne mæn
 hempta mi(xxn licama tha) sculin (j) mærkia hwar
 (the) læggia likit Ok komin thær ather a morgþen
10. arla ther sculin j finna twa mæn A bønnum som min
 ben (xxlaghu) : Annar hether titus ok annar lucas tha
 j sighin them at jak sænde idher til thera at bedhas
 döpise tha cristna the idher ok gøra (idher) himerikis
 arua : Nero viste sik enga roo . for æn han viste
15. paulum halshuggin (vara) : Ok sænde æn twa riddara :
 at skynda hans dødð : Ok tha paulus vilde thøm til
 guþ vænda Tha swaradhe the : Stander thu (op) aff
 dødðe sidhan thu æst dræpin tha vilium wi troo A
 thinum ordhom : Thÿta sinne wardher thu (xxdomin)
20. thola : A wæghenum møtte (them) en hælagh frw
 plantilla (^R andelic dotter sancti pauli) : ok badh
 sanctum paulum bidhia for sik : paulus badh hona
 bela lifwa : ok beddis hænnæ hofwodh clædðe at binda
 for (siin) øghon vnder swærdhe : Hon fik hanum sin
25. rikan hofwodh duk æff silke ok gulle : Ok actadhe
 ænkte thera sput vm kring stodho Paulus kom thit
 han skulde hædhan skynda . Ok heddis ok fik ena
 stund til bønæ : Sidhan hulde han sit hofwodh mÿ
 (howudh) duke(nom) Ok rætte røst(xxir) hals for
30. swærdhe (∧ oc rætuiso) : ok badh hela lifwa alla
 gudÿ wini : Tha hofwodhit skildis widh halsin (^R xxtha
 sang æn tungann sotelica) : Thÿ søta namþnit

ihesus christus (^xebrej) sco male : Söt war thȝ nampnit /
hanum mædhan han lifde : (ȝ ok) sæm hundradh(a)
sinnum næmpde han thȝ i sinum bokom : Miolk ran
aff hans reallifuis licamma : Før æn blodh . Ok stænkte

5. riddarins clædhe som han halshiog : Lius kom aff
himpnum vm kring likit : oc sötaste røker gik aff
hans licamma : Siælfwir paulus jnnan eno øghna
bragdhe : løste hofwodh dukin ok døpte howth dukin
j blodheno ok swepte saman oc fik (^x han) plantille
10. ther hon sat hema : plantilla møtte riddaranum ok
spurdhe hvar han skildis vidh henna mæstara :
Riddarin

[Här vidtager åter Codex Buræanus.]

*Cod.
Bur.
Bl. 20,
recto.
Sp. 1.

- *sagþe han liggia nær androm sigharlōsom kiæmpom
¶ hær sa iak . sagþe hon tel hans . før æn þu komt .
15. þom baþa saman in ganga petrum ok paulum . væl
klæda ok cronap̃a liusa som sol : ok fik paulus mik
atar min howtdok . drōptan mæþ dýro bloþe ¶ hon
teþe hanom ok mangom androm duken . ok worþo mange
cristne af þom iarteknom . Nero spurþe þæsse tiþande .
20. ok hafþe raþ vm þolikt nýmære ¶ mæþ vinum ok
vitrom mannom : ok þær nero sat a raþe . kom paulus
in lyktom lasom . ok stoþ for nerone ok sagþe ¶ Se
nu hær kunugar . at iak ær hær paulus ævinnelekk :
ok ovinnelekk kunugs riddare : prōua nu ok tro at iak
25. liuar æpte dōþen : æn þu vsal dō skyt æværþe[li]kom
dōþa : iam skýt var paulus af þera sýn þær han vilde

¶ ölet

Mötet vid Pauli graf.

- Uero varþ annars hugha . ok at sik allan innan af harme . hans vini ræþo hanom . læta lōsa patroclum ok barnabam . ok þera flere kumpana : kænne *svena petri .^{sp. 2.} ok pauli . ok wrþo þe liþughe som guþ vilde : þe
5. þri ridda[ra] longinus . magister ok acrestus . som paulus vænde tel cr[i]stno . a . væghenom : komo som paulus bōþ þōm alle . i . daghning . tel pauli graua . titus ok lucas rædos þōm . ok runno vndan fra grauene . tel þe oþto æpte þōm : ok sagþo sik vara hulla vini ok
10. cr[i]stna compana . ok sænde tel þerra . a . pauli væghna . at taka dōpelse . ok sagþo sik seia paulum mællan þerra ¶ Siþan vændo þe sægne atar . ok sulcomnoþo m; þōm cristendom .

S. Pauls hufvud.

- All sancti pauli ben . ok limi sunno cristne mæn .
15. vtan hans howþ . þæt var kastat diupt . i . en dal . ibland m; flerom dræpna manna hofþom ¶ Mangom daghum siþan paulus var dræpin . þær een grop rensaþes . kastaþes vp houþet sancti pauli . ii . sōre af dikeno ¶ En fara herþe satte þæt up . a . stawr . (vidh
20. sina fara kætto) . han ok hans hærra . sagho vm nætar lius vm kring howþet . skina som sol . ok sagþo biskope : biscopenz *ok cristet folk . sōrþo huuþet i staþen in ^{BL 20.} m; beþar . ok sagþo næste vara howþ sancti pauli . ^{verso.} ^{Sp. 1.} biscopenz þorþe eigh lægia þæt nær hans halls bene .
25. sōr æn haz singe mere visso af guþi . Mæn biscopenz

var . a . bōnom . vændes likamen tel huwþet . ok fæstes houoþet viþ likaman . alle louaþo guþ . ok ænghen iævaþe þær . at þæt var eigh howoþ sancti pauli

SS. Paul och den hängfärdige.

miraculum

5. **Þ**n salogar man ok sýnda fuldar . som diup var comin . i . diæwls vald . lagþe sik sialwm snaru um strupa : þo lifþe æn nokor guz naþa gnista ii hans brýste . ok baþ sik *sanctum paulum* tel hialp . Stýgar skuge . teþes hanom . ok baþ han skynda ok eigh
10. dualia ¶ **Æ**n callar þæn saloghe *sanctum paulum* tel hialp . þær han redde sik snaruna ¶ þa teþes hanom sagher skuge . ok talaþe tel þæn leþa skugan . flý nu vslasta vætar . nu kumbar *paulus* hanom tel
- *Sp. 2. *hialp . som han callar . þær viþar stýgdes anstyggar
15. skuge . ok sik þæn auita var . ræt samuit . ok læt sik angra fula gærniga . ok bōte misfælle mý scriptamalom .

SS. Pauls bojor.

- Þ**æþ hans iærnom gōr guþ mang iartingne . præste senda siuko folke (mold) . mý fæle af hans iarnom . Stundom faldar mulden lōs vndi fæle : ok stundom
20. harþna iarnen ok giua ængte ¶ Af andre hōghtiþ *sancti pauli* . som han vænde sik . a . bætre vægh . ok heter *conuersio* . ær alt sult ut scriuat j sōrre þokene . hær næst viliom vi skriua af allom hælghom appostolis . sōr æn vi talum af flerom pauom . Þý at þe hafþo
25. alle sult paua vald : æn þo bar petrus sōrsta namp

VI.

S. ANDREAS-SAGAN.

VI.

S. ANDREAS-SAGA.

*af *sancto andrea*

*Cod.
Bar.
Bl. 20,
verso.
Sp. 2.

- A**ndreas *sancti petri* broþer . þriþi *apostolus* . þær þe tælias i letania ¶ Alle prædicaþo i sithia . siþan þe skeldos ¶ *Sanctus matheus*
5. prædicaþe . i . næsto rike . som hete *murgundia* . þe hannopþo illa maþeum . stungo hanom vt oghon (aff bõse) . ok bundo *ok inne læsto . huxa dræpa innaz fa-
dagba . guz ængel teþes andree . ok baþ han fara Bl. 21,
recto.
Sp. 1.
10. tel *murgundiam* . ok hialpa maþeo ¶ andreas sagþe sik eigh vita væghen . en ængel baþ han ganga tel strand . ok fara i sþrsta skip han sunne ¶ Engelen var hans leþsaghare . ok kom andreas vtan hindar tel *murgundiam* . ok þær in at oþnom porte . som matheus sat ok græt iui blindom karle . ok baþ sina bõne : tel guþ
15. gaf hanom atar oghon

S. Andreas gripes i **M**athei stalle.

Matheus for þæpan ok tel *antiochiam* . andreas var æpte . i . *murgundia* : *Murgundie* men gripu andream for *matheum* . ok drogho han vm gatu bunden

handom ok fotom : þa andreas sa sit bloþ . a . ior-
þenne flýta : þa baþ han guþ vara nafoghan sinom
skaþa mannom . ok þær mǫ blótte han þera bryst ok
hierta . ok vænde tel cristendom . ok for sua þæþan
5. ok tel antiochiam

nnebránninen.

miraculum.

Sp. 2. n vælbu-^{}-rin ungar suen . forlæt værudena ok
folgþe andream : hans frændar vildo þǫm baþa inne
brænna . ok tændo brand iui þera hærbærghe Smasuen-
10. nen slækte balet mǫ litlo vatne ¶ þa vildo þe kliva
i huset . ok wrþo alle iæm skýt blinde : þa ópte en
at allom : vaþe ær striþa við guþ siæluan . som haldar
mǫ andrea . ok þǫm hanom sólgher . hæf af worþo mange
cristne . ok troþo þý andreas prædicaþe

arn-sángs qvinnan.

15. n syndogh kona . var mǫ ens mandrapara barne .
ok quafdes ii barnsiæng : hon sænde sina sýstor tel
eet af guþ . som hæf diana . ok bedes hænnna naþe af
lifs vaþa . diæwlen suarar nǫþoghar . sik ængte mogha
for andrea . ok bætar ma andreas hænnne hialpa : hon
20. for ok bedes naþe af andree ¶ andreas baþ hana

sighia sinne sýstor . at hon fík sǫrst qual af þý . at hon
 hafpe bland mǫ mandrapara . ok þær af mæra *at hon ^{Bl. 21.}
 trǫste mera . a . diæwlen ¶ þo tǫpe han hæne guz ^{vers.} Sp. 1.
 vald ok naþe (^x vara) mera æn diæwlin . ok lǫste sa-
 5. logha kono af qualum .

Den gamle syndaren.

- En aldregar karl . læt nicholaus . kærpe sina nǫþ
 ok siala vaþa . for andree . ok sagpe ¶ Min hærra iak
 ær siutighi ara gamal sýnda karl . ok skǫrs likama ¶
 iak huar opta takit tel trǫst guþleka læst . a . min
 10. licama . ok aldre ær iak þý bætre ¶ sua ær iak guþi
 for gangen : af gamle villo ok ondom vana ¶ En
 tiþ þa iak var . a . vaþa vægh . tel sýnda siæng . kom
 mik eigh ii hugh . at guþlek læst va[r] ii mino sǫlghe .
 þa ǫpté salogh kona ok syndogh at mik ¶ Gak hæþan
 15. goþar man . þu æst guz ængel : gæk hæþan ren fra
 vreno : iak se iuir þik guz vndars iartekne : þa kom
 mik ii hugh hælagha læst . ok vaknaþe iak tel guz
 naþa . af sýnda synne Sua huar iak þo rǫnt mik sialuan
 skǫran ok orenan . ok aldre varþar iak bætre vtan *þu ^{Sp. 2.}
 20. biþar for mik tel guþ sialuan ¶ Andreas var kunnaþe
 saloghom karle . ok fastaþe fæm dýgn . tel rǫst kom tel
 hans af himnom ¶ Sæl ær nicholaus (^x for) þina bǫne
 (þan) ær fræls af frestnigom for þina fasto : þo
 skal han sialuar sax manaþa fusta . ok bǫta nokot sialuar
 25. som ofmýkit brǫt ¶ Sua længe lifpe nicholaus siþan .
 som han fulkomnaþe sina fasto . ok lifpe þæssa herns

sax manafþa . æpte hæn dōpan . kom rōst tel andre-
am . þu hauar mik nicholaum vunnet mȝ bōnom af
hælu[i]liz porte . som tapafþar var

Den kyske sonen.

- S**n vngar cristen suen talaþe tel andream ¶ Min
5. moþer sa mik vænan . ok baþ mik tel sulan last : þa
iak stygdes við þolikt odōme . vænde hon sina sak tel
min for (wærlǫ) dome . ok skal iak nu dō for hænn
odȝgh : sōr vil iak þiia ok aldre ne gen sighia . æn folk
vænte minna moþor vara sua fula : ok þær tel at minna
*Bl. 22,10. moþor skam ær hold iak . vil gærna *bæra hænn
recto. skuld ¶ andreas for mȝ suenenom for domen . ok þa
Sp. 1. moþeren rōgþe hanom fast . ok han þigþe : andreas
bōþ sik tel anzsuaara for suenen . (†tha) dōpte galin kær-
ling . ok sagþe sin son vara galin af hans sōlghe : þa kom
15. lygne eldar af himnom . ok brænde bansatta kær-
ling : þa siollo alle for andree sōtar . ok bedes naþe . ok
domaran tok við cristno . ok alt hans hærskap
-

Djeffarne i Hunda-hamn.

- S**n tima þa andreas var . i . nichea . sua calla-
þom staþ . kiærþo bura for hanom . at siax diafla lagho
20. við almanna væghen . ok drapo þōm alla fram foro :
andreas bōþ diæflenom . ii guz namn . ok komo iam

- skýt for han ii hunda hami ¶ han manaþe þðm . a .
 guz vægna þæþan bort fara . ok ængen skaþa gðra . ok
 skðt flyþo(^xthe) siri hans buþi : þa andre[a]s kom af
 nichea tel næsta staþ . þa mðtto hanom . i . (^x stadð)
5. lukune . folk mð like . han spurþe þðm huat hanom
 varþ tel dðþa : þe sagþo at siax galne hunda ko-^{*}-mo . *sp. 2.
 ok bitu ok slitu han tel dðþa . andreas græt iui dðþom .
 ok baþ hans saþur gina sik suenen tel guz þiænist .
 at guþ gave hanom lif : saþeren sagþe þæt gærna
10. gðra vilia : alt var sændar . andreas baþ sina bðna
 tel guz . ok suennen lifþe

Skeppsbrottet.

miraculum

- Syrilighi mæn . a . eno skipi . foro tel andream .
 at beþas cristendom . diæwlin vælte up sion af grunnom .
15. ok giorþe ¶ sua digharan storm . at skipet tapaþes . ok
 folk sanc tel grunda ¶ þera lik baros for andream .
 ok vorþo tel lifs æpte hans bðnom . ok sagþo
 þe hanom huat þðm timde

Den grymme Egeas och S. Andreæ död.

- Andreas fylte alt acaie land mð kristno kirkiom .
20. ok frun lanð hærrans (ÿ kona) varþ cristen mð andro
 folke . egeas hætt lanð hærran . han varþ vrefar at hans

*Bl. 22,
verso.
*Sp. 1.

- kona varþ cristen . han kom tel en staþ som hætt
patras . þær var for hanom *sanctus andreas* : egeas
nôþ-^{*}-ghæþe cristel folk . at slæpa cristno : ok þiæna
stokom ok stenom ¶ andreas sagþe tel hans . þik sǫme
5. som andra d(ÿomara) kœnnas við þin skapara . ok
þiæna þinom domara alsvaldorghom kunuge . ok (^x ey)
niþþra þina natura . som skælek(ÿt) ær skapaþ ok
ærlekt . vndi stoka ok stena . som minna æru værþe
æn þusialuar ¶ Egeas suarar andree . æst þu þæn andreas
10. som prædica folke hemska tro . ok ensetu limnaþ . ok
otrǫsta tro . som kunuga buþu mik fordærua . ok allom
lanz hærróm (^x som) (^{xx} vare) kunuga kændos Andreas
suarar egee . r(^{xi})ke kunuga kændos eigh æn við sannan
guþ . ok guþlekan siþ . som sialuar guþ prædicaþe ok
15. kiænde : at iþre guþa æru ængte vtan diælla . som giua
ansvar vndi stokom ok stenom : þe visa iþar gǫra guþ
vræþan . ok giua iþar . ii . diælla vald . syndogha fanga
*Sp. 2.
sva længe . at ii skilins við lika-^{*}-man . mǫ syndom
ok ængom goþgærningom . egeas svarar andree . þænna
20. hægomma prædicaþe iþar guþ . tel iuþa drapo han
ok corsfæsto ¶ andreas suarar egee . *ihesus christus* þolde
dǫþ . a . corse . vtan nokra nôþ ælla sýnda skuld ¶
vtan at frælsa væruldena mǫ sino bloþe ¶ Egeas sagþe
tel andream ¶ huru sighar þu andrea . han vara cors-
25. festan mǫ vilia . mæþan han var forraþen ok saldar . af
sinom svene . fangen af iuþom . ok corsfestar af riddarum

¶ Andreas prǫuaþe mǫ fœm skælum . *ihesum* cors-
fæstan mæþ hans vilia ¶ sǫrst þær mæþ . at han sǫr
viste sin dǫþ . ok vitraþe sinom kœnne suenom . annat
3). þæt . at han snýbde petro . þa han af ræþ banom

- döþen . þriþia ær þæt . at han sagþe sik sör æn han var fangen . hava vald giua sit lif ok atar taka ¶ siarþa ær þæt . at han sör viste ok vitraþe sina forraþara komo . sæmta var þæt . at han sælde *sörst þöm alla^{Bl. 23.}
5. við iorþ . han vildo fanga . ok gaf sik siþan ii þera^{recto. Sp. 1.} hændar ¶ Andreas sagþe . at þæsse mal sik haua hörðt ok set . ok sagþe cors vara eet valdelekt tekn

- geas sagþe eigh mogha calla cors tekn . vtan pino . ok sagþe tel andream : sigher (Ƿ þu) [eigh] alt þæt iak
10. sighar . ok gör alt þæt iak biuþar . þa skal iak lata þik rōna huat corset tekna ¶ andreas svarar . ræddes iak corset þa vare iak eigh cors prædikare : ok vil iak þik visa corsens værþelekt tekin ok æro . at þu matte ok fa himirikis naþer . æn þu vilt tro ¶ andreas
15. visaþe hanom mæþ sæm skælum . at þæt var skælekt . at guz son þolde döþ . a . corseno

- örsta var þæt . at adam brøt vars hærra buþ . a . træno . þa han at forbuþna fruct . for þý böte guz son hans brut . a . træno . þa han læt sik corsfæsta . annur skæl . adam ræk[te] hand tel forbuþna fruk(xt) . for þy rækte guz son sina hændar . ok arm(xxa . a) corsens (Ƿ arma) ¶ þriþi skæl . at adam at *sōta frukt af^{Sp. 2.} træno . guz son drak ætikio ok galla . a . corseno . tu annur skæl gaf andreas af vars bærra sōzlo . mæþ varom
25. mandom ¶ sörsto skæl þær adam sýndaþe ok brøt . var skapaþir af ospiællaþe iorþ . som eigh var plögþ ælla saþ ¶ for þy sōdes þæn bruten skulde böta . af renasto mō vtan alt m(xxen) ¶ annur skæl . at vi matom af guþi æuinnelekt lif þigia . vilde han við sik udöþe-

leken vara : döþe[le]ka natura binda , at han mæte af hænne vdöþeleken vara . þý at vtan guþ vare döþelekar . aldre vare mænniskian udöþeleken

- E**geas sagþe þæt alt hægoma vara . ok baþ andream
5. ofra sinom af guþum ¶ andreas suarar . iak ofra dagþleka alzvaldohom guþi . et menlöst lamb . som liuar ok ær helt siþan þæt ær ætit ¶ Egeas baþ visa sik hulika lund . þæt vare möghelekt . andreas baþ egeam sætia sik ii kænesuena staþ . æn han vilde *sua værþelekt
- *Bl. 23,
verso.
Sp. 1. 10. sacramæ[n]t nima . egeas læt han inne læsa tel annaz dagh . ok siþan atar for sik vt leþa . ok hôte hanom manga pino . ok harþa . andreas suarar ¶ læt mik rōna hual pino þu kant mæst linna ¶ þæs kærare varþar iak minom mæstara . at iak þol mera for hanom ¶
15. Egea[s] bōþ enom manne ok tiughu . bæra han ok huþstryka . ok siþan binda hanom hændar ok sōtar . viþ cors træ . ok þænia han tel döþa : þa þe leddo andream tel döþ . þa samnaþes folket ym kring han (Y ok öpte) . dömes menlöst tel döþ . andreas baþ
20. þōm eigh hindra hans döþ . ok öpte tel corset þær han sa þæt upræst ¶ iak helsa þik þæt hælgha cors . som vikt ær af vars hærra liui . ok sua klæt af hans limum . som þu vare sat mȝ dýrastomstenom . sōr æn min hærra stoþ vppe . a . þik . þa vast þu
25. huariom stýg ok ræþelek : nu ær þin ælskoghe sua liuuar . *at huariom ær liost tel þin ok venlekt ¶ glaþar ok bliþar kumbar iak tel þin . tak þu viþ mik hans kænne suene . som hængde . a . þik : iak hauar þik helsat alla tima : ok astundat falla . ii . þina
- *Sp. 2.
30. samna . kæra cors som sæghrind ok soma hauar af guz

- litium : længe astundat ¶ (ÿhiertel)eka ælskaþ . længe
 letaþ . ok nu tel reþo giorþ girughum hughi : tak
 mik fra mannom . ok fa mik minom meistara ii hænder :
 af þinne hænde taki han mik . som mik lōste af dōþa
 5. mǫ þik . hær næst af klæde han sik siæluar . ok fik
 mörþarom klæþen : tu dygn hægde han liuande ii
 cors (bundin) handom . ok þrædicaþe . a . corseno for
 tinghu þusand klærkom ok quinnom ¶ þa vilde folket
 dræpa egeam . æn han læte eigh lōsan andream . ok
 10. sagþo þólikan man mýclan ok mildan . ok goþan
 kænnefaþur eigh vara værþan dō for goþgæ[r]niga
 ¶ Egeas gik nõþoghar at frælsa andream af corse ¶
 andreas sa egeam coma ok *opte . hui kumbar þu nu^{Bl. 24,}
 hær . egea . huar þu trægga þinna ilgærninga . þa mat^{recto.}
 15. þu fa æn naþe ¶ æst þu kumin hær mik at lōsa .
 þæt gitar þu eigh giort : nu se iak sæl min goþa
 kunuog : nu ær iak ii frýgh for hans oghom : þe
 vildo han lōsa . þa dumnaþo þera arma

- A**ndreas sa at þe vildo han lōsa . ok baþ þæssa
 20. bōn tel uaræ hærra : min hærra læt mik eigh liuande
 niþar koma . for þy at nu ær time . at þu gif muld
 atar mædene . Sva længe huar iak hona burit . ok mǫ
 anduakæ gōmt ok armōþo at giærna vare iak nu fræls
 af tyþno þæsse sýslo . ok lōs vndan þunga lase .
 25. Mins mik likomans huru þungar han ær at dragha :
 striþar ok stor at styra . bliþar at borþe . vanfōr tel
 æruuþes ¶ vest þu mina mōþo . huarn tima han vilde
 min hugh atar dragha fra þin ok tel sin : huarn tima
 han vækte mik af sōtom sýmne . ande[le]ka ro þins
 30. ælskogha . huru ma[n]gan værk ok siukdom *han giorþe . *Sp. 2.

- Milldaste hærra sua længe hauar iak standet ii striþ
 mot hanom . ok æn sighær haldet m̃ þinom naþom :
 ok ¶ hans lusta niþar castat af þik mildom lönara .
 biþar iak bön at lat mik liþughan af hans gømo :
 5. fra þæn[na] tima ¶ tak þit eghet atar ok sa sialfs
 hans moþor at gøma tel doma dax . ok þa atar ut
 giua . at taka lön m̃ mik . þolik iak hauar þiænt mæþ
 hans andbuþum . sa muldena iorþene sinne moþor . ok
 læt mik eigh længar vaka iui krankom likama : vt[an]
 10. frælsan fara tel þin æuinneleka glæ(ÿþi) kældo . ok
 suala som alla gør (sæla)
-

- Æpte þæssa bön kom lius af himnom . ok sken
 vmkring han som sol . sua at ængen manz øghon gato
 fæst sýn . a . hanom . ok . i . þy liuse gaf andre[a]s
 15. sin anda . ii . guz hændar . ok fylgþe fra corseno liuset
 sialene ¶ þa varþ egeas galin . ok tok diawlin lif af
 hanom . sör æn han hem kom ii sialfs sins hus sua *at
 alle sagho . Maximilla ihesu kær . egee kona . ok andelek
 dotter *sancti andree* . mæþ heþar iorþaþe *sanctum an-*
 20. dream : oleum flöt af andree benom . ok manna som
 miol . m̃ sölantom rök . ok hua mæn gørla mærkt . at
 þæt flytar litet þa varen varþar . ok þæs bætra ær .
 at mera flýtar oleum af hans benom
-

*Bl. 24,
 verso.
 Sp. 1.

Gätorna, eller Djefvulen i Qvinno-hamn.

- S**n goþar biskopar hafþe andream kæran . ok mæran
 iui andra apostolos . ok hælgha mæn : ok huat han
 giorþe . þa hafþe þætta munhof . tel guz heþar ok
sancti andree . diæwlin avundaþes hanom . ok lette allan
 5. sin clokskap . at koma hanom tel oquemelek þing . han
 skapaþe sik þi quinmanz ham . ok kom tel biskopen
 ok baþ hõra sin lõnlek skripta mal . biskopen visaþe
 hæne tel sin klærk . som hans vald hafþe at lõsa ok
 binda . hon suor sik aldre uilia te sit hiarta nokrom
 10. klærk . vtan hanom enom . Sua drogh(^xhon) *biskopen*^{sp. 2.}
 m̄ sino raþe . at han hana sialuar hõrþe . hon fiol . a .
 knæ for hans sõtar . (Ok sagdhe) var kunna mik hær(^xre)
 biskop . iak ær en arm m̄ . ok rikeleka up sõd .
 kunogs dotter ok drotnig . en rikar hærra baþ min .
 15. faþer ok frænda vildo mik hanom giua . iak sagþe
 mik som sant ær eigh magha : þý at iak ær lõnlika
 fæst ihesu *christo* tel renliues . mik lagþos tue andre
 costa . antingia at giptas ælla þiena vfræls ¶ iak valde
 þæn þriþia costen . som mik lagþe *christus* . at flý
 20. faþur ok frændar lõnleka . ok guþi þiæna ok hans
 moþor . i . m̄þo ok arm̄þo . iak hauar letat viþa
 ok can eigh annan sinna . æn iþar som mik mate trõsta .
 at þiæna m̄ friþ ok ro ihesu *christo* . iak flýr min
 hærra vndi iþra værio . vndi þina naþa vinga
-

- B**iskopen varkunnar hænne . ok vðra hænna slækt
ok vænlek . hænna vitorleka orþ ok guþleka akt . ok
talar tel hænna bliþo anlite : trøst . a . *ihesum*
**christum* : goþa guz dotter . han giuar þik þæssa
*Bl. 23, recto. Sp. 1. 5. hems naþer ok annars hems æro . iak ær hans þiænisto
suen . biuþar iak þik at boua við þolika kirkio þu
vilt . ok þiænna þær guþi . a . kirkiona koste . ok . i .
dagh skalt þu mý mik æta ¶ hon þakaþe hanom for
buþet . ok ursækte sik fra hanom ok hans borþe . ok
10. sagþe eigh þora . þý at þæt mate koma ii folks tælan .
ok spilla bæggia vara heþar . biscopopen sagþe at hon
þorþte þæt ægte ræþas . þy at flere folk ætar þær
inne som iak æta(*r) : biscopopen skipaþe hænne heþars
sælu . ok sat hon genuart biscopopenom Sva rørfþe diæwlin
15. hans hugh innan . ok skapaþe hænna lit ok lat sva
væn vtan . (* at) aldre gingo biscops øghon af hænne .
ok varþ diauulin sua rikar . at biscopopen gaf sin hugh
af sinnom . ok huzar langa stund . a . synda æmne mý
hænne . ok rum ok tima . ok varþ sva næstan gul
20. at mæssing
-

- *Sp. 2. **Þ**a kom goþar gæstar andreas (j pilagrimis ham) .
ok bedes inkomo for biscops borþ . þa vaxte
møn diærf ok sagþe . ii biscops hus som klærkom
burþe sitia . skal ængen in coma vtan han kuzne væl
25. bok . ok suara tel cloka prøulse . Alle þænktu þæt vara
skæl .

- skæl . ok baþo hana disputera mǫ gæste prǫuelse . ok læta han vtø læsa æn han vil þær i hus koma . hon sænde hanom sǫrsto prǫuelse . a . huar litlo þinge guþ huar mæst vndar giort. Gæstren svara tel prǫuelse
5. ok sænde in ansuar . at þæt litla þing ær manz ænlite . for þy at maþar ær manne likastar . ok þo ængt ænlite . ær andro sua lict . at eigh ær huart andro nokot olikt . ok æn þy mera vndar at al þǫn fæm manuiten æru al . i . manscens ænlite sua litlo rume . þy at
10. anlitet ær miok litet . ok far vit um alla væruldena ¶ alle sagþo at væl var ansvarat . ok baþo *at gæstren^{Bl. 25.} mate in coma . þær var ætar blena som mǫn var . ok ^{verso.} Sp. 1. menaþe hanom inganga sǫr æn han lǫste andra prǫuelse . ok sænde hanom ok spurþe . huar iorþen var hǫgre
15. æn himinen ¶ Gæstren lǫste prǫuelse . at vars hærra licame som han tok af mario . com af adam ok adam af iorþene . ok for þy æ[r] hans licame ok alt manz-kǫn iorþ (at ædhle) : at hans licame sitar hǫgra æn nokor himil . a sins saþurs hǫghro hand . alle baþo þa
20. gæsten in ganga . vtan mǫn etar blena menar æn þæsso sinne . ok biþar han æn lǫsa ena prǫuelse . huru lanckt ær mællan himins ok iorþ þær hon ær diupast : gæstren sagþe tel suenen som hanom bar buþskapit . biþ þæn sama (^x swara) som spurþe . þy at han mælte væghen
25. entima . þa han fiol af himirike ok tel hæ[1]uitez . suenen varþ annars hugha . *ok sagþe at han þorþe eigh for^{Sp. 2.} sinom hærra sua at alle hǫrþo : þa mǫn hǫrþe suenen . þa huarf hon som rǫkar . i . væþre : þa kændes biscoþen viþ guz naþe ok sin vaþa . ok græt sarleka
30. at han giorþe guþ vreþan . ok negh hans naþom mǫ ǫþmiukom þakkom . ok baþ in lata goþan gæst ¶

engen kunne finna þæn man siþan . ok ængen kunne
sigia af hanom siþan . sþr æn biscopen baþ guþ sialuan
at guþ visaþe hanom . at þæt var *sanctus* andreas
hans goþar vin . ok kær *patronus* . ok øktes bær af
5. *biscopsens* ælskoghe tel guþ ok *sanctum* andream

VII.

S. JOHANNIS EVANGELISTENS SAGA.

VII.

I. JOHANNIS EVANGELISTENS SAGA.

S. Johannis Lidanden.

- * *anctus iohannes ewangelista . som ihesus* ^{*Cod. Bar. Bl. 25. verso.} *christus* callaþe . renan tel renliue . kærastan af allom þem han hafþe miok kæra . for tel asiam þæn tima appostoli skeldos . ok aflaþe þær
5. kristendom . ok bygde mangha kirkio ¶ *domicianus* kunugar sænde iui haf æpte hanom . ok læt *han sǫra^{Bl. 26. recto. Sp. 1.} tel rom . ok raka hanom alt har af hofþe tel spot . ok siuþa haa liuande . ii . vællande oleo panno : sua som hanz liif var menlǫst af allom kiþtlekom lusta .
10. sua var hans likame . i . vællande oleo menlǫs af pino . eigh læt *iohannes* at prædica : hældar þa æn sǫr ¶ ok for þý (Yfor) sænde *domicianus* han tel patmos . ǫ . som ængen hanom hulpe tel likaman . ok han ængom tel siælenna : þær fik han sua myklo
15. mere hugnaþ af guþi . at han hafþe mindre af mannom . ok skref þær allom cr[i]stnom tel trǫst : þe þing guþ hanom teþe : dýr ok ærlek sacramenta . som haa scriuar (j) apocalipsim

Hvarföre de Christne förföljdes.

- S**wi monde rikar kunugar hata þõm *christum* prædicaþo : eigh for þý næst . at þe prædicaþo han sannan guþ . þý at romara toko við allom guþum :
 *Sp. 2. vtan for þý mer . at hanom var guz namn giuit *mer
5. þõm eigh at spurþom som fulcomnaþo heþna guþa ¶ Sua skriuas at pilatus skref . af iorsalande tel tiberium kunung . af vars hærra iartingnum . ok at þa tiberius vilde for romara raþe taka ibesum . i . tal . ok heþar mǫ androm guþum ¶ Þa læto romara sik
10. forsma . at pilatus skref eigh (thõm) sǫrst af hanom . ok for toko tiberio fræmia sin vilia . ok for þý drap tiberius manga rǫmska hærra ¶ annur sak at han teþes eigh sǫrst romara . þriþi sak for þý . at cristen tro sigþar ne gen androm guþum . som romara
15. hioldo værþogha . fiarþe sak for þý . at apostoli forsma prædica af þæssa hems æro . som romara stoþo næst æpte . femta sak for þý . at þe sag(*d)ho cristna manna guþ vara alt of hǫghfærþoghan . som ængen annan guþ vilde þola mǫ sik ¶ Siætta sak at þe hafþo
- *Bl. 26,20. *hǫrt af iuþom . at þera *christus* skal var[a] enualdoghar
 verso.
 Sp. 1. þæssa hems kunugar . ok for þý ræddos þe *christum* . at han vilde varþa þæssa hems kunugar .

S. **J**ohannis miskund ; — **D**rusina lesfver åter.

- P**æn tima *sanctus* iohannes com atar af patmos :
 æpte domicianum dǫþan tel asiam : þa varþ
25. han takin mǫ myclom heþar . i . efeso staþ . ok ǫpto

- alle vælsignaþar som kumbar . ii . guz namn ¶ j samu stund sörþes döþ vt af staþenom (^x en frw) som hætt drusina andelek dotter *sancti iohannis* . som dighara æstundan hafþe tel hans atar como . hæenna frændar
5. ok vini fiollo . a . kne for iohannem . ok sagþo at eigh var drusina værþ . at se sin kæra guþsaþur som hon daghleka stundaþe tel ok sagþe . matte iak entima se guz apostolum sör iak doe : nu ær all sændar min hærra þu æst komin ok hon ær döþ ¶ fatökt
10. (folk) fiol (a knæ) for iohannem *gratande . ok sagþe^{Sp. 2.} min hærra döþ ær drusina : þin kæra dotter . som os klæde ok söde . ok æstundan dagleka (hafðe) at se þik liuande ¶ þa böþ. iohannes sætia niþar barena . ok lösa liket ok baþ iohannes *ihesum christum* up
15. resa drusinam ¶ ok talaþe tel hæenna . stat up drusina ok gak hem tel þit hus . ok reþ min dauarþ ¶ j samu stund stoþ hon up sva som af sýmne . hel ok vælsör . ok giorþe som apostolus böþ.

De brutna ädelstenarne: — Cratons omvändelse.

miraculum

20. Annan dagh æpte sua giort . callar craton philosophus saman mýkit folk . at te þöm huru man skulde væruldena forsma ¶ ok lede fram tua r[i]ka suena . som hans kænnedome lýddo . ok læt þöm bryta (ok spiælla) sina dýgþa stena . dyre æn gul ok bort
25. kasta ¶ Johannes kumbar ga[n]gande . ok talaþe tel philosophum ¶ þu far mý dighrom hægoma : ok eigh

*Bl. 27,
recto.
Sp. 1.

- kænde min mæstare sua for sma værul- *-dena . at spilla þy goz som guþ skapaþe : vtan bõþ giua fatõko folke . ok þiæna guþi ¶ Craton sagþe tel iohannem . æn þin ihesus ær guþ . ok vill þu at iak varþe cristen .
5. Þa læt saman læsa stenbruten . ok sæt þõm saman sua hela som þe sþr varo ¶ iohannes sulcomnaþe þæt mǫ guz iærtignom . ok varþ craton cristen ok kænnesuena . ok gaf þera stena værþ fatõko folke . ok þiænaþo siælue ihesu christo . i . fatõkdom .
-

Legendan om de tvenne Ungersvennerne.

1. S. Johannes skapar skatter och guld.

10. **S**ue unge suena læto værulderna . ok sölghþo iohannem . i . guz þiænist . þe sagho siþan smasucna r[i]þa som ridara gulle klæda . ok suepta . ii . selke : ok sik sialua ganga manga stigha þranga : ok fingo angar af goþgernigh ¶ Johannes sa þõm sýra ¶ ok
15. læt bænta sik af strand ok skoghe sma stena ok grenna . ok callar firi sik salogha suena ok sagþe . takin atar gul ok stena iam . i . guþi gauin . þý at bi-
*mirike hauin . i . mist . for þæssa hems fikt : ok worþo iamskýt þore grenna at gulle . ok stentar af strand
20. smaragdi : þe foro siu dagha som iohannes bõþ mællan mæstara . ok fingo een ansuar af allom . at þe aldre sagho bætra gul ok gimstena ¶ Þa sagþe iohannes tel þera ¶ Cõpen iþar þær mæþ iorþ ok æghor . þý at . ii . hauin mist himirike ¶ varin som
25. blomstar þæt skyt falnar ¶ varin fa dagha rike . ok vtan ænda fatõke
-

* Sp. 2.

2. Johannes predikar emot rikedomem.

- P**a disputeraðe iohannes . a . mot rikom mǫ siax skælum : sǫrsto skæl tok han af læstene . þær hon talar af þǫm rika : som hiolt rikt borþ ok gaf ægte þǫm fatǫka . ok sǫrþes at iorþa tel hæluitis . ok
5. af þǫm fatǫka þæn rike gaf ængte siukom . som ænglom fylgþe tel himna ¶ annur skæl tok han af naturo . som alla hit fǫdde ok alla hæþan sǫre iæm fatǫka . þriþio skæl tok han *af himiltuglom . som allom skina iamt rikom ok fatǫkom mannom . tel kænnaedom ok ængen
10. skal sik enom nokra guz naþe egna . vtan glæþi[a] huar annan mǫ þý guþ giuar hanom . þarþe skæl tok han af mangs riks manz vlyko . som gǫr sik siæluar tuigia þræl . diævuls ok (silfs) . (Silfs) for þý at pæningen raþar hanom . ok han raþar eigh pænigenom . sik tel
15. nokon aldars heþar : diævuls for þý at læsten sighar . at pæninga fikt ær diæwls heþar ¶ sæmte skæl tok han . af uaku ok quiþo . ok ræzl ærwþe . þý at rikar ærwþar . ok quiþer at hæghþa . ok ræþes ran . ok gitar eigh souit . for þænna þrem sorghom ¶ siætto
20. skæl takor han af þý . at þæn liken ær . a . pænigen . takor tu il ok tapar . i . kǫpe tu goþ ¶ han takar hǫghmoþ hæz ok forðǫmelse annars hems : *han tapar . sp. 2. þæssa lifs dýgþ . ok himirikiz æru .

*Bl. 27.
verso.
Sp. 1.

3. *Den döde får lif: — Ungersvennerne göra bot.*

miraculum

- P**a *sanctus* ioha[n]nes disputeraþe þesse skæl . þa sörþes en dōþar tel graf . þrætighi dagum sör giptar ¶ moþeren ok ænkian vini ok frændar . fiollo
5. for kne iohannis . ok bedes þōm dōþa lifs naþer . þolika han gaf drusine ¶ johannes gaf dōþom lif mǝ bōnom . ok baþ han sigia þæm salogha suenom fra guþi var gangen . huat naþom þe castaþo atar . ok huat uaþa þōm var for hænde . han giorþe som *apostolus* bōþ .
10. ok prædicaþe sua þōm tuem af himirikis glæþi . ok hæluitis elde . at þe fiollo for iohan[n]is kne mǝ þōm dōþa . ok bedos naþe . Johannes satte þōm þrætighi dagha skript . ok siþan sænde han þōm atar tel skogh . ok stranda . ok vændos atar gimstena . i . strand stena .
15. ok gul . i . grenna .

Dianæ Tempels Fall.

*Bl. 28,
recto.
Sp. 1.

- P**a iohannes hafþe komit *mæsta del af asia tel cristendoms . þa tok[o] þe (hedhnu) handom iohannem . ok drogho tel eet afguþ mōnstar . som hæet diana . ok kuskapa han at ofra ¶ Johannes sagþe tel
20. þera . callen . a . dianam ok biþin hana brýta niþ mins guz mōnstar . æn ii vilin at iak ofra diane ¶ Siþan diana gitar eigh þæt giort . þa vil iak calla a min guþ . *ihesum christum* . at bryta niþ diane mōnstar .

þa skulin ii ofra ihesu *christo* . Flæste sagþo fult vara telbuþet . ok þa diæwlj acallan gat eigh þæt giort . þa kallaþe iohannes . a . sannan guþ . ok fiol diane mǫnstar niþar við iorþ . ok brast afguþa bilætte

5. alt ii sma stykke

Giftbágaren: — Aristodemus tror.

Aristodemus afguþa biscopar . vilte digran del af folkeno . at þe vildo striþa mǫ þe cristno . ok þe cristno reddo sik annan vægh tel striþ . vreþe ¶ Johannes sagþe . tel aristodemum . hual vill þu at iak

10. skal gǫra tel . at þu *varþe satar við min guþ ¶^{sp. 2.} Aristodemus suarar . drikar þu þæt etar som þri men druko sǫr ok doo . ok haldar þu siþan liif . þa ma þin ihesus vara sandar guþ . Johannes giorþe cors firi etar cari . ok lifþe æpte dryken væl ok osiukar ¶ aristode-

15. mus talar (æn) tel iohannem . giuar þin ihesus þem þrem liif som sǫr druko ok doo . þa iævar mik ængte at han ær sandar guþ ¶ Johannes fik ar[i]stodemo sin kiurtel . ok baþ han læggia iui þe dǫþo . ok biþia þǫm liua . i . *gesus* nasn : aristodemus giorþe som

20. iohannes bǫþ . ok limnaþo þe dǫþo . ok aristodemus varþ cristen (ǫ ok lans hærran) ok al þera slækt ok hærskap . ok bygdo kirkio ii *sancti iohannis* heþar .

Johannes och Röfware-höfdingen.

miraculum

- S
 en tima þær iohannes prædicaþe . fik han se en ungan suen vænan ok þo vildan : iohannes fik biskope suenen ii hand . ok bôþ hanom gôma hans sial gôrla .
- *Bl. 29. 5. ok visa hanom guþleca *siþi : æpte skaman tima . vandes
 verso.
 Sp. 1. suennen m̄ companom drika ok dobbla . ok for fram at folsko raþe . for biskops glômsko . þær tel han varþ rôuare ok rôuara mæstara . Iohannes kom atar tel staþen . ok sporþe at suenenom ¶ biscoppen sagþe hanom vm
10. suenen som sant var ¶ Johannes gaf biskope skuld for vangômo . ok reþ sialuar tel et bærg . som hans andelekar son nu wrþe[n] diæwls . haþe for rôuara borgþ ¶ þa rôuaren sa ok kænde gambian karl . þa (skæmdis) han viþ hans como . ok sluþe vndan for blýgh ¶
15. gamble karl slo m̄ spurum hæsten . ok glômdede sin ald ¶ ok rænde som mæst han matte ok ôpte fast æpte hanom . biþa (Y for) (xx fadher) þinom sôstaste son . hui slý þu þin faþur . væmptar uvæmptan . vngar aldroughan : var eigh ræddar iak skal gôra guþi beþar for þik :
- *Sp. 2. 20. iak vil þola dôþ for þik som guþ þolde for *mik ¶ vænt atar son (vænt atir) tel min som guþ sænde tel þin . Rôuaren fik guþlek ræzl . ok vænde atar tel iohannem . ok siþl . a . knæ for han (Ok græt) af allo hiarta ¶ Johannes lýpte hans hand up tel sin mun . ok
25. siþan stoþ suennen sæghin . a . sôtar ¶ Johannes fik hanom atar mæþ bônom ok fasto . sôrsto naþe ok vigþe han biskop æpte annan biskop .

Johannes och Fogeln.

- J**n tima var en fugul sændar iohanni . ok iohannes læt væl væn han . ok læk mǫ ii handom : þær stoþ en suen nær ok for smæþe hans læt . at gamblan karl lýste leka . þo þænkte han mæþ sik ok þorþe eigh
5. tala ¶ Johannes vndistoþ hans hiarta . ok spurþe suenen hwi han hæfþe bugha ii hænde . suennen swarar tel at skiuta dior ok fugla mǫ . Johannes bæþ han skiuta ok suenen skøt . entima ok flere sinnom . Siþan iohannes bæþ eigh mer skiuta . þa lýste suennen bugha strægen .
10. ok læt (ǫ bughan) atar

[Här fattas tvenne blad. Det felande är upptaget ifrån Codex Bildstenianus.]

- *A bæk lidhugan : Johannes spurdhe hwi han swa giordhe Swennin swarar at ælla brister bughin : ok værdher ey swa stærker som *til hørðhe Johannes swarar : swa æru kranka mænniskior / faa the ey
15. stundom lisa : tha værdha (xx the) thagher vlostugha ok thunga j gudǫ thænist : ørnin flygber fughla høgist / tho flygber han ey længe swa høght at han far ey stundom nidher til sinna tharfwa : stundum scal mænniskian (xxforlostu) sik oc (vp) vækkia sin lata lusta
20. til gudǫ thænist
-

*Cod.
Bildst.
Bl. 32.
recto.
Bl. 32.
verso.

Johannis sista budord, och död.

-
 lle asie biscopa badho johannem scriŵa them (gudꝫ læst) til aminnelse (*xx* oc styrkilse) rættro tro : thy at falsara vændo trona til villo : Mædhan iohannes war for sænder : Johannes skipadhe cristno folke fasto
5. oc bōne før æn han screff : Sidhan valde han sik lōnlīkan stadh oc beddis thȳ Rume til nadha oc fridh aff gudhi . at thær aldre kome striit ræghn ælla drif ella stormber aff hympnum Swa længe lifdhe iohannes at han war eno are minna æn hundradha ara gamal :
10. fra thy at han war fødder : (*xx* oc han lifde siæx) (^R aar oc) lx (*xx*æpter) wars herra dōdh / oc tha han war swa vanfør at swena baro han . oc leddo : Tha war jnnan hans mwæne æ thȳ sama : Mine syni ælskin hwar annan mȳ gudhlicom ælskogha : The spurdho
15. han aat stundum hwi han taladhe æ thȳ sama han swarar : at ælscoghe ær gudȳ budbordh som ensamit ær yfnit til himerikis lōn . æn thȳ vardher gōmt : Johannes lifdhē længst aff allom apostolis oc til thæs cristna kirkia hafdhe fridh vidha vm værldena ok til
20. thæs ihesus siælfwir kom : oc kalladhe han til sin oc sannadhis ther mȳ . thȳ ihesus sagdhe til petrum aff johanne : Jac vil han swa læta wara til at jak komber : gen hans ytarsta dagh : tedhis hanom war herra siælfwir oc sagdhe swa : Min kære kom til min :
25. nw ær thæs time at thu scalt æta vidber mit bordh mȳ thinom brōdbrum : Ok tha johannes wilde vpstanda ok ganga mȳ hanom : tha badh var herra han bidha til sunnadagx (^R oc tha koma) : Vm sunnadagx nat

- tha (^{xx} alt folk) var aat kirkio : Predikadhe johannes :
 fra thy først gool hanin : Ok mænadhe them vara
 fasta j trone : Oc heeta j gudꝝ elskogha : Oc
 sidhan læt han grafua sik graff widh altar(^{xxe}) j
5. the kirkio som j hans nampn war wigdh : Ok foor
 sidhan siælfwir j grafuena : ok *lypte hænder til^{Bl. 29,}
 himils : Ok badh thæsse bøn : min herra ibesu budhin ^{recto.}
 kombir jak til thit bordh : Jak komber til thin mꝝ
 takkom at thu værdoghis at biwdha mik til thina
10. glædhis krasa : thy at thu viste væl at jak astundadhe
 til thin af allo hierta : Eptir thæssa bøn kom swa
 mýkýt lius aff hypnum : vm kring johannem : At
 ængin gat sæst øgon a hanom Tha sagho the ænkte
 annat j grafuine æn vællande manna aff jordhinne som
15. aff adhru kiældo : Ok swa sighia the oc æn Rinna

S. Edvard af **S.** England, och **S.** Johan
 i stafkarls liknelse.

- S.** Sanctus ethwardus englanꝝ konunger [hafdhe
 sanctum johannem m(^{xy})k(^{xit}) kiæran ok mæran :
 Ok sunde the bøn engum (^{xt}ther) nokor bedhis j *sancti*
iobannis ewangeliste nampn : æn hon war møghelikin
20. oc skiælikin En man kom en timæ j stafkarls klædhum
 for konungin tha hans kæmmenær var ey nær : Ok
 beddis nokot aff hanom : Konungin badh han bidha
 til at kiæmmenæren kome : stafkarlin var trætthin oc
 badh æn gifwa sik nokot j *iobannis* nampn : Konungin
25. thok en dyran gulring aff sinom fingre ok fik thøm

- fatika : Lankt ther eptir swa giort for en (ærlikin) ænglanꝝ riddare ifuir haff til iherusalem : Ok thæn tima han sculde sik redha til ather færðh hem : Tha dwaldis han j kirkio mædhan dromundin sighlde fran
5. lande : han læt illa vm sin lot at han eptir laa ok fik at sompna j sorghizne : En man A hwitom hæste : tedhis hanom i sympne oc badh han ridha mꝝ sik : Ok fik hanom en gulring at fœra ænglanꝝ konunge ok takka hanom aff iohannis ewangelista
10. wæghna J samu stund waknadhe riddarin hema j ænglande : Ok hafðe gulringin j sinne hand . han fœrdhe gulringin ethwardo konunge : Ok kiændis konungin widh gulringin at thæt war thæn sami gulringin som han gaff j namn iohannis ewangeliste

VIII.

S. JACOB DEN STØRRES SAGA.

VIII.

9. JACOB DEN STÖRRIS SAGA.

*de sancto iacobo apostolo qui vocatur mayor *Cod. Bildst. bl. 33, recto.

Anctus jacobus brodher johannis ewangeliste

for aff iudha lande til yspsaniam at predica :

Ok gat ther litit (gagbn) giort Thy at

5. folkit war ther mykit hart . ix . kiænneswena (^{xx} fik

han thy) sinne j hýspania : thua satte han ther nidher

at predika : Ok mǫ . vij . for han ather jfwir til judeam :

Vm thæn tima war j judha lande en magus *som heet *Bl. 33, verso.

ber(^{xx}moge)nes han sænde sin discipulum mǫ judbum

10. at disputera mǫ jacobo : Ok prøfua han (vara) falsara

for iudhum Discipulus heth philetus : Jacobus (^{xx}wrok)

ather philetum swa (mǫ skælum) at philetus kom næstan

cristin atir til sin mæstara : Ok rædh hanum taka

vidh cristindom : hermogenes (^R vardh wredher oc) bant

15. swa philetum mǫ diæfwlskap at han gat hwarkin røt

hænder ælla søther : Philetus læt sighia jacobo . buru

han laa bundin : Jacobus sende hanum sin swetta duk

ok bødh hanum læsa en værs j psaltaranum : Dominus

soluit compeditos dominus erigit elisos : som thydher a

20. wart mal : war herra løse smidhadha : War herra

resær vp nidherkastadha : Jæmskøt clædhit kom vidh

philetum : Tha vardh han løss : Ok skæmde mǫ ordhom

hermogenem : Ok skildis vidh han : Ok wardh disci-

pulus sancti jacobi

ermogenes omvändes. — acobi och
osie martyr-död.

- ermogenes kallar sina diæfla : Ok biudher them binda *sanctum jacobum* . oc *philetum* . oc föra them badha til sin j bandum Diæfla komo til *jacobum* : Ok thutu som vlua j wædbreno jfuer hanum : Ok øpto
5. *jacobe apostole* : haf miscund jfuer os wi brinnom för æn war time komber : *Jacobus* bødth them sighia sik sit ærande : The swara : *Hermogenes* sende os at binda tik : Ok *philetum* : Ok guz ængil bindher oss swa hær m̄z eld bandum . at os sarlica swidher *Jacobus*
10. badh gud̄z ængil læta them lösa . Ok bødth them föra til sin *hermogenem* bundin ok tho (^{xx} oskaddan) ok helbrygdo : Diæfla bundo *hermogenem* hænder a bak ok fördho han bundin til *jacobum* : Ok sagdho til *hermogenem* : Haff thu thætta ok lig(^Yh) hær bundin :
15. Thy at thu sænde os thit som wi sarlica brunnom Ok the badho *jacobum* gifwa them wald at hæmpna jfwer han fore th̄z at the brunno : *Jacobus* spurde the hwi the ænkte giordho *phileto* som stodh for them : the sagdho sik ey thora min̄sto my(^{xxg} göra oro j
20. hans) herberghe : *Jacobus* sagdhe til *philetum* : *christus* kiænnde os . væl løna illum : løss thy thu *hermogenem* : thy at han bødth thik binda : *hermogenes* stodh for *jacobe* løss (^R aff bandom) . Ok (^{xx} ey aff skammom) *Jacobus* sagdhe til hans Gak lidhugher
- *Bl. 34, 25. hwart thu villt *Thy at *christus* bødth oss : ængin
 recto. nødhugan dragha til hans nadha *Hermogenes* sagdhe til *jacobum* *Jac* kiænner diæfla lund : tha the vordho

- wredhe : Ok ey læsta the mik lifwa vtan jak nýwte
thin . Ok thu gifwer (mik) thina wærio (^{xx} mǫ nokro)
tekne : *Jacobus* fik hanom sin staff : til wærio for
disæflum : *hermogenes* bar atir alla sina bōker for jaco-
5. bum : at brænna : *jacobus* sagdhe . ey (^{xx} vilia) gōra
wædhrit siukt af thera rōk . Ok bōdh *hermogenem*
sænkia them til grunda : Sidhan siol *hermogenes* for
fōther *jacobi* . ok kyste them (oc) clappadhe . ok sagdhe
til *jacobum* siela frelsare : Tak (vidh) mik til scripta-
10. maal (^R oc bætring) : som thu tholde mik lifua af-
undǫsiwkan owin : *Jacobus* tok vidh *hermogenem* : Ok
wardh swa godher oc hælagher : At han giordhe
(^R ther æpter) gudhlik jætelne : Sidhan judha sagho
at *hermogenes* war *cristin* . Tha komo the til *jacobum* .
15. ok disputeradhe mǫ hanum Hwru thæn matte gudh
wara som dōdh tholde *Jacobus* prōfuadhe thet mǫ
script oc skiælum at gudǫ son skulde mæn wardha .
Ok dōdh thola . Ok aff dōdh opstanda Ok til himerikis
vp fara Mange iudha toko væl vidh hans ordhom .
20. Ok wordho
[Här vidtager åter Codex `Buræanus.]
*kristne . abiatar (*Judha*) biscopar [war] vrefar af
harme . ok casta caþal vm hals *iacobi* . ok lede for
herodem kunug . ok bedes dom at dræpa *iacobum* .
herodes dōmde *iacobum* at hals huga : a . væghenom
25. þa han ledes tel dōþ . mōte en saloghar siukar man .
numin ok onýtar *Sanctus iacobus* baþ han helan liua .
[ok] vp standa væl fōran . i . hans namn sagþe *iacobus* .
iak skal . i . dagh dōþen (^xfore) þola . var (ǫþ) þu væl
fōr ok loua þin guþ . i . samu stund varþ han væl
30. fōr . ok louaþe varn hærra ¶ *Josias* en iuþa klærkar .
som *sanctum iacobum* drogh tel dōþ . vændes viþ þe

*Cod.
Bur.
Bl. 29.
recto.
Sp. 1.

- iartingne . ok fiol for sǫtar *sancti iacobi* . ok bedes varþa cristen ¶ abiathar biscopar . læt gripa klærken . ok hǫte hanom dǫ . mæþ *iacobo* . æn þan eigh bannaþe *ihesus* namne ¶ *Josias* suarar biscope . bannaþar vart
5. þu ok þine guþa . *ihesus* namn se væl signat æuinneleka . Abiatar læt sla hans mun ok tendar : ok sænde buþ tel herodem . ok bedes kunugs dom . at
- *Sp. 2. hals huga *iosiam* *mǫ *iacobo* ¶ *Jacobus* dǫpte *iosiam* . ok fingo baþe ens lifs ænda vndi suærþe . ok annars
10. hems lif ok lǫn for vtan ænda . *sanctus iacobus* varþ dræpin . a . vara fru dagh gen pascom . ok atta daghum for *augusta* manaþ . com hans lik tel *compostellam* . ok þæn daghen haldar kirkian hǫghtiþ af hanom .
-

S. Jacobi lik föres till Spanien.

15. *Discipuli sancti iacobi* . toko hans lik vm nat . rædde for iuþom . ok fluþo mǫ hælghom domom iui haf ensamne . vtan leþsaghara ok stýre . (hem til *yspaniam* : Som the varo sǫdde : Guþ ængil styrðhe) þem tel hamn . i . *galicia* rike *yspanie* lanz . som wluild drotnig væþ .
20. som lupa hete . a . latin . þe baro . a . land hælaghan *licama* . ok lagþo . a . en sten . som þe sǫrst funno . stenen veks for benom som vaks for insighle
-

Konungen i Portugal blifver christen.

- D**icipuli foro (for) drotnig som þolik var at rōna som
 hōr namn hafþe ok sagþo ¶ Guz appostolus som hær
 prædicarþe livandes vægh tel æværþelet *lif. han sænde<sup>Bl. 29,
verso,
Sp. 1.</sup>
 sin ben hær tel lanz . ok beþes þōm hær biþa doma
 5. dagh . Giuin hælgom benom nokot ærlekt rum som
 þōm sōme . drotnigen læt sik bliþa vara for þōm .
 ok sænde þem mæþ suikom tel en grýman (Y man) .
 kunugen af portugalia ¶ han læste þōm inne . (Ok
 hōtte them dōdh :) tel guz ængel com ok lōste þōm
 10. vt . ok wrþo liþughe ¶ kunugen viste at fanga þem
 annan tima . ok bræst en bro vndi hans riddarom . som
 han sænde . ok sunko tel grunda . kunugen rædes við
 þoliken tiþande . ok sænde æpte þōm mý bliþom
 bōnom . at þe atar komo . ok iataþo þem af hjarta
 15. huat þe bedos . ¶ þe vændo kunugen tel cristendoms .
 ok fingo hans bōne bref tel drotnugenna

Spanska drottningen omvāndes. — S. Jacobi sik-begāngelse.

- D**rotnigen vndraþe : at þe gato sua grýman man
 vænt . ok viste þōm æn mý suikom tel sinna hiorþ .
 mý orþom ok taka ýgsn for vagn . ok sōra sin hærra
 20. huart þe vildo ok iorþa . þæt huxarþe hon þōm tel
 haf . þý *at hon viste at . ii . hiorþenne varo ænge *Sp. 2.

- ygsn . vtan þiura otami ¶ þe samu þiura . sǫr varo galne ok oþe. wrþo sua spaki for hælgho lasso . at þe gingo rættan vægh vtan leddhare ok kǫresuen . ok stados ængen staþ sǫr æn . ii . drotningenna sal .
5. þa vændes hon tel cristendoms viþ iartigne . ok giorþe kirkio af sinom sal . ok gaf rik ingiald vndi kirkiona . ok læt þær iorþa *sanctum iacobum* . þæt ær innan *compostella* .
-

Fángen som hoppade ifrån Tórnet.

- En man af mutina staþ lombardie . som hætt
10. bærnardus . la fangen . i . eno torne . diup viþ iorþena harþleka smidar . han callaþe arla ok sirla *sanctum iacobum* sik tel hialp ¶ *Sanctus iacobus* teþes hanom . ok brót sundor iarnen . ok bǫþ hanom fylgia (Y sik) tel galicia land . fa[n]gen fylghe ok
15. hængde brutin iarn iui sin hals . ok stegh up iui tornet . som þæt var hǫgst . ok flǫgþe niþar at eno siaxtighi alna hǫgþ . a . iorþena . hel ok men lǫs .
-

Mannen med brefvet i Compostella.

miraculum

*Bl. 26,
recto.
Sp. 1.

- * (H) En man) hæfþe miok fula synd (H giorth) ok
20. leþa (Y at) en biscop (Y ar) som han skriptaþe trǫste sik eigh sætia hanom fulla sk[r]ipt . vtan skref hans synd . a . bref . ok bǫþ hanom fara m; breueno .

- tel *sanctum iacobum* . i . *compostella* ¶ han lagþe . a . *sancti iacobi* dagh . breuet . a . hans altare : ok baþ gratande *sanctum iacobum* tel guz naþa . siþan læt han vp breuet . ok var þær alt af skrapat . som
5. sýnden stoþ i . han þakaþe guði ok *sancto iacobo* . ok lýste for allom guz iartingne .

De falska Vännerna och Liket.

- P**rætighi mæn af lorin ¶ (M^o) ok þrætighi arom æpte vars hærra pino . foro saman tel *sanctum iacobum* . þær louaþo huar androm þiænist . i . noþ
10. vtan en ¶ En af þem louat hafþe trona . varþ siukar . a . væghenom . hans compana bido iui hanom sæmtan dagha . ok foro siþan alle fra hanom . vtan þæn ene hanom ængte louaþe . han bide mǫ hanom vndi eno bærghe . som hæet *sancti michaelis* bærghe .
15. þæn sama dagh at quelde . do þæn *siuke . hans ^{sp. 2.} compan tok ræddes . baþe for þý . at naten vaxte mýrk . ok han var ensamæn vte . mǫ like staddar . a . oþe mark . ok þæt var hart folk . ok grýmt vm cring boþe ¶ J samu stund teþes hanom *sanctus iacobus*
20. riþande . ok baþ han sa sik liket at sǫra . ok han sialuan up at bak sætia . sæmtan dagha leþ riþu þe . sǫr æn solen gik up . ok uaro þa fram comne tel *montem gaudii* . halua milo fra *compostella* . þær satte han þem niþar . ok bǫþ þem som lifþe calla
25. saman sina (kanoca) . at iorþa þæn dǫþa . ok sigia sinom companom . at þera pilagrimis færþ var ogild . for brutna tro .

SS. Jacob räddar en oskyldig ifrån hängning.

*Bl 30,
verso.
Sp. 1.

- En (i þy)þiskar mǫ sinom sýni . þusanda ok attalighi arom æpte vars hærra þino . a . pilgrims færþ tel *sanctum iacobum* geste en staþ som hele tolosa . husbonden giorþe han druken . ok lagþe
5. mæþan han sof . sit self car . i . hans sæk ¶ Siþan for han mǫ suenom . a . ueghenom . æpte þǫm . ok vite *þiumnaþ ¶ þe buþu sik diæruleka undi dom . æn þiufnaþ hittes mǫ þǫm ¶ silf kar hittes . i . þerra sæk . o[k] dǫmdes at annan þera skulde hangia .
10. ok bondanom alla þera þæniga : faþeren bǫþ sik vndi domen for sýninom . ok sonen sik for faþoren . ok deldo længe . hua sǫr annan hængia skulde ¶ þe hængdo sonen vm siþe . ok faþeren for mǫ sorgh tel *sanctum iacobum* ¶ æpte siax dagha ok þrætighi .
15. siþan sonen var hængdar . com faþeren atar tel galghan . ok græt ok illa læt ¶ sonen talaþe tel faþeren . sǫte faþer grat eigh . aldre var mik sua væl . som mik havar hær varit . mǫ *sancto iacobo* . som mik vppe haldar . ok sǫtleka sǫþe . þa varþ
20. sæghin faþeren . ok lop in . i . staþen ok sagþe ¶ folket af staþenom gik vt . ok (*suano*) sonin pilgrims helan liua . ok lǫsto han niþar menlǫsan ok hængdo liugharan .

Djefvulen och Sjelfspillingen.

- S**nom pilagrim *sancti iacobi* *teþes diæuulen . ii . *Sp. 2.
 manz ham . ok prædicaþe for hanom . a . væghenom .
 huru dighar ýsæld (ær) . ii . væruldene . ok sagþe
 þæn vara sælastan . sik drape sialvar guþi tel heþar
 5. ¶ salogbar man giorþe som han ræþ ¶ hans hær-
 bærges husbonde . rædes at hanom mon morþet vitas .
 ok viste sik ængte tel raþa : þa limnaþe þæn døþe .
 ok sagþe at þæn sami diæwl . hanom ræþ døþen .
 fõrþe hans sial te[1] hæluites . þær tel at *sanctus*
 10. *iacobus* mõtte . ok manaþe . ok grep siælena af
 diæulenom . handom . ok bar for guz domstol . ok
 delde þær sua længe næþ diæulenom . at guþ gaf
 hanom . at siælen com atar tel licaman

¶ Mannen som lemlästade sin egen kropp.

- S**en vngar man . i . leons biscops dõme . var
 15. van huart ar fara tel *sanctum iacobum* ¶ En tima
 han buxaþe sik færþas . fik han at synda næsto nat-
 tene . mǫ löske *quinno* . a . pilagrims færþene .
 teþes hanom ena nat en diæuul . ok sagþe sik vara
sanctum iacobum . ok sagþe *hans pilagrims færþ .
 20. haa varit sik længe liuua . ok þæka . vtaþ þæssa ^{Bl. 31.}
 færþ vara vgilda . ok bõþ hanom atar hem fara .
 ok skripta sik for löska læghe . ok siþan fram fara _{recto. Sp. 1.}

- ¶ Mannen troþe ok for hem . ok vilde skripta sik . diæwlin teþes hanom slikar som sþor . ok sagþe at han gate sina sýnde aldre bót . vtan han hamblaþe sik niþro lima . ok sagþe han sælan varþa . æn
5. han drope sik siæluar . ok wrþe guz martir : saloghar troþe hanom . ok hamblaþe sik sþorst niþærsto limi . ok siþan tok han sik sialuar af liue : han stoþ up af dõþ viþ grauau bakka . ok rædde sva mæn at vndan runno : siþan þe staþnaþo . viþ hans ord . þa
10. sagþe han huru diæfla foro mþ hans siæl . þær tel *sanctus iacobus* com lþpande . ok kallaþe þem liughara . þe deldo længe . tel *sanctus iacobus* com þõm nõþogha for vara frv (siælwæ : Thær mange bælgæ mæn sato mþ hæne) ¶ var frv snýbde diæflom . ok
15. gaf sialena *sancto iacobo* . ok han gaf atar licamanom .
- Sp. 2. arren *teþes ensamen iui hans sarom . vtan al lýtæ ok sar(ys)þka : þriþia dagh æpte þæsse iartingne . for han atar . a . pilgrims særþ . ok fan æn sina compana . ok sagþe þem þæssa saghu .

Pilgrimen och den länta Åsnan.

20. En man af frans . þusanda ok hundraþa arom æpte vars hærra pino . for pilgrims særþ . mþ sinne cono ok barnom . tel *sanctum iacobum* . hans cona do viþ pamphiloniam . ok þerra hærbærghes husbonde . tok up alla þerra pæniga . ok hæsten som (barnia) bar .
25. saloghar man bar siþan som barnen a . sinom bak . ok som drogh han æpte sik . þær tel en mþtte hanom .

- ok læste hanom sin asna . at fōra mǫ barnen tel
 compositellam ¶ *Sanctus iacobus* teþes hanom . vaknom
 . a . bōnom : ok sagþe sik vara *sanctum iacobum* .
 ok sik hawa lænt hanom asnan þit ok atar hem . ok
 5. bærberghes husbonden . ii . pamphilonia fallen af
 lupte ok dǫþan . ok hans hæst : ok *pæniga biþa ^{Bl. 31.}
 hans . i . fullom giældom ¶ alt var hanom þæt sant ^{verso.}
 han sagþe . ok for glaþar atar hem tel sin (mǫ
 lantum asna) . ok . i . hans garþe . siþan barnen varo
 10. . a . iorþ cumin . huarf asnen af hans ǫghsya .

Æornet som bǫjde sig.

- Æn (kǫpman) vrælleka ræntar sins goz . la sængen
 . i . diupo torne . han callaþe mǫ trǫst (til hiælp)
sanctum iacobum arla ok sirla ¶ *sanctus iacobus* com
 tel hans . sva at uactara sago . ok ledde han hǫght
 15. up a tornet . ok tornet bǫgþe sik som bugha niþ tel
 iorþ . sua at baþe ænda varo iamne iorþene . at
 eigh þorpte fa[n]gen flǫia . vt(ʳan) stegh androm fote
 niþ ok flýþe . ¶ Vactara lupu æpte atar gripa han .
 ok lupu fram mǫ hanom . ok sagho han eigh hældar .
 20. æn þe varo blinde

Æ. Iacob och de trenne Riddarne.

Þri riddara af leons biscops dǫme . foro saman
 tel *sanctum iacobum* . en fatǫk quinna baþ . a .
 væghenom en þera fōra sin pusa . han tok pusan ok

- *Sp. 2. *fōrþe. siþan fan han en siukan man. ok sette hæn vp a sin hæst. ok tok hans staf. ok bar mȝ hanom. ok eonona sæk .a. sinom baki. ok fylgþe mōþar sinom hæste. han varþ hæþe þrōtar ok siukar. af solenna
5. hita ok þunga. ok fik bana sot .i. gala(ȝcia) hans compana minto hæn tel sinna siala þarua: han gaf þōm ængen anzsuar. vtan la þre dagha dumbe. siarþa daghen fik han atar mal. þa hans compana vænto han af liua . ok talaþe tel þera mȝ sare sukan ok sagþe
10. ¶ Jak þaka guþi ok *sancto iacobo*. at iak ær frælsapar fange. væl hōrþe iak ok vndistoþ iþur orþ ok raþ. ok gærna vilde iak mine siæl hialpa ¶ *Diælla* qualdo sua mit hiæarta. at iak gat iþar ængte anzsuarat . fōr æn *sanctus iacobus* com. ok hafþe kiær-
15. lingena sæk for skiold. ok siuka manzens staf for suærþ. ok slo diælla sua at þe flȝþo ¶ þak havi *sanctus iacobus* mik gaf nokra *stund liua oc tala: lætin calla mik præst ¶ þȝ at iak ma eigh længe liua . han vænde sik ok tel en sin kompan. ok sagþe
20. þiæna eigh længar þinom hærra. þȝ at han ær nu dōmdar. ok far skȝt vndan dōþa ¶ Siþan han var iorþapar for (R^xhan) hem. ok varaþe sin hærra. (*en) han acta þem ængte. ok varþ dræpin ii. striþ .i. fa dagha

Bl. 32,
recto.
Sp. 1.

¶ Jacob bespisar en Vallareman.

25. Enom pilgrim af wercelliaco. tel *sanctum iacobum* brast costar. ok wnos eigh pæniga. ok var bliughar at þigia. hanom drōmde som *sanctus iacobus* fōde han

ok þá han vaknaþe, fan han eet bröþ. som han at sik væl mættan af seomtan dagha . ok var æ bröþet huar daghen helt.

Borgaren som inga kedjor kunde binda.

- En bure af barchjona. þusanda ok hundraþa
5. arom . æpte varn hærra. pilagrimbar *sancti iacobi*. bedes ænga bön af hanom. utan ena. at han aldre varþe þæssa hems fange sinna ouina ¶ Saracheni fangaþo han. þa han for hem iui *sicilie rike. ok ^{Sp. 2.}
 10. varþ flerom sinnom salda. ok bunden. utan iarnen brustu af hanom. tel han varþ vm siþe bunden mǫ þrem iarnom sændar ¶ þa com *iacobus* ok sagþe. þý at þu bedes þik ænga siala hialp .i. minne kirkio. þý com þik þæssæ likama qual. vtan guþ ær naþoghor. ok sænde mik at lōsa þin band: samu stund
 15. brusto iarnen. ok for længhe iui heþen land. ok bar en del af iarnomen .i. sinne hand. ok æ huar han vilde fanga ælla men gōra. þa hōtte han mannom. ok: alekons grýmum djurom. ok alt rædes han ok rýmde for iarnom
-

Svennen som räddades ifrån bål och brand.

20. Þusanda ok tu hundraþ. ok þrætighi ok atta arom. æpte vars hærra býrþ. timde þæt som hær næst skrinas .a. *sancti iacobi* apton við flørænciam ¶ en vngar man brænde gærþe ok akra sins

•Bl. 32,
verso.
Sp. 1.

- molz manz. som ræþ hans fæþerne. þy at han vilde
 vær- *-magha goz. mʒ suikum vndi sik coma ¶ Suennen
 dōmdes tel dōþ for sin værk. fōrst slipas. ok þær
 næst brinna .a. eno bale. suenen skriptaþe sik. ok
 5. iataþe sik *sancto iacobo*. ok þa hæsta drogbo han
 iui stengatu. ok han ōpte tel *sanctum iacobum* sik tel
 halp ¶ þa bet eigh sten ælla skoghar. huarce hans
 kiōt. ok eigh hans klæþe. ok ængte men giorþe þe
 pina hanom. siþan bundo þe han viþ stulpa: ok bæro
 10. saman stoka. ok tendo bal vm cring han. suenen ōpte
sanctum iacobum tel halp. ok bran hanom huarte kiōt
 ælla klæþe (hudh ælla haar) ¶ þe vildo han annan
 tima brænna ¶ *Sanctus iacobus* tok han mʒ vald .v.
 brandom. af þera handom. Siþan læto þe suenen li-
 15. þughan. ok louaþo alle guþ ok *sanctum iacobum*

S. **S**acob gifver seger öfver de **O**trogne.

miraculum

- P**usanda arom ok þry hundraþ. ok fiurilighi arom.
 ¶ æpte guz sōzlotima .a. *sancti andre* aptne.
 var mikin bardaghi saman sattar. mællan heþna ok
 sp. 2. 20. kristna manna ¶ .a. þe heþ som buse- *-ra hete. ok
 liggar mællan tua staþa: annar heter carife. ok an-
 nar sicera: þa hioldo saman ýspanie kunugar: ok
 portugalie som baþe æru cristne ¶ annan uægh var
 heþniga hær. o[c] þær varo innan sæm kunuga.
 25. þæn fōrste var af liiamære. annar af benemarin: þriþi
 af granat. fiarþe af butea. sæmte af tunix. portugalie
 kunugar

- kunugar som ær cristen. hafþe .i. sinom hær siu þusand riddara. ok ysþanie kunugar sænde hanom siughur þusand riddara ¶ Þæsse hioldo sörsta bardagban. mot kunugenom af granat. som hafþe mǫ sik
5. læm þusand riddara ¶ Siþan sænde kunugen af be- [ne]marin: hanom tiu þusand riddara ¶ Þæne bardaghin. stoþ fra morghonenom. ok tel miþdagh. ok manghe bliuu döþe af baþom lutumen. Siþan toko þe dagh tel annan dagh vm morghonen: ok komo saman
10. ysþanie kunugar. ok portugalie kunugar: ok taldo sit folk. þa hafþo þe atartan þusand riddara: þa komo .a. mot þem þe læm heþno kunuga. ok en quinna. som hafþe læm *þusand riddara .i. sinom hær. en-
*Bl. 33, recto. Sp. 1.
15. riddara. vtan allan almoghan. vm tærz tima. þa skutu heþninga vt al skipen af strandene. ok ængen skulde a þem bort fly ¶ Siþan flyþo þe cristno .i. sörsta bardaghanom. vm tærz tima ¶ þa syntes þøðm cristno *sanctus iacobus* vpenbarleka. ok stöðrkte þøðm starkleka.
20. þa vændo þe cristno sik vm. ok toko manleka sik at væria. ok wnno siggar. ok drapo vtallekan mogha. ok glados mýkit at guþ vilde stöðrkia þøðm. vm ap- tonsangs tima. samnaþos heþninga saman. ok þe cristno kunugane varo þa skilde at mǫ sino folke.
25. ok heþnugane nalkaþos fast ysþanie kunuge ¶ þa vndistoþ þæt portugalie kunugar. ok kom mǫ sinom hær tel ysþanie kunugs. ok siþan fylgþo æfte þe cristno .i. þæn staþ som hete sicera. ok wnno han atter af þøðm heþno. ok fangaþo *i hanom kunugen af
Sp. 2.
30. bene[m]arin. ok hans son. matugho quinnona. ok andra flere höðþinga. ok siþan drapo þe alla andra heþ-

ninga. þætta tímaþe .a. sancti andree dagh ¶ Stríþen
 stoþ fra þý solen gik vp. ok tel þæs hon bærgþæs.
 Siþan annaz dagh. læto þe vp hanta alla galeidas.
 ok al annur skip: þe varo at tali þry þvsand: ok tu
 5. hundraþ: ok fæmtighi: ok sörþo þóm. ok alla fanga
 tel þæu staþ. som hete sibia

IX.

SANT THOMAS-SAGAN.

IX.

SANCT THOMAS-SAGA.

Var Perre skickar **S.** Thomas till **I**ndien.

*Pær *sanctus* tomas prædicaþe við cesaream. teþes ^{*Cod. Bur. Bl. 33, recto. Sp. 2.} hanom var hærra ok sagþe hanom ¶ Gundo-
lorus indie lans kunugar. havar sænt hæf tellanda
(xx en sin myndogha) foghata. som heter abbanæs. at

5. leta en mestara sløghan. at dicta hanom eet palacium
¶ þu skalt fara mæþ hanom .a. mina væghna ¶ tomas
suarar. sænt mik tel huat land þu vilt. vtan tel india
land: var hærra *trøste han ok baþ han fara v ræddan ^{*Bl. 33, verso. Sp. 1.}
.a. sina trøst ok gømo. ok sagþe hanom at han skulde

10. þær martir varþa ¶ tomas suarar þu est min hærra.
iak ær þin kōpþræl. varþe þin vili. þær næst mōte
abbanes varom hærra þa tomas gik mǝ hanom. ok
spurþe þæn mæstara dicta kunne ok gēra þolict pa-
lacium. som standar .i. rōmsko borgh ¶ var hærra sik
15. hanom *sanctum* tomam. ok sannaþe han vara bæstan
ok wisastan mæstara þere const.

Den Hebreiska Jungfruns sång.

- Tomas ok abbanes sightholdo af sesarea gen indie land. ok como þæs mællan .i. en staþ. som þæs lanz kunugar giorþe brulðp sinna dottor. ok lystes ok ðptes vm staþe almænelekt brullðpes buþ. allom þðm eigh
5. vildo gðra kunugen vreþan. tomas ok abbanes como
 *Sp. 2. tel þæt hof mð *guz for seo ¶ En hebrezk mð sæng for borþe. ok læk sðta noto .i. pipo. æn ær sandar guþ iuþa guþ. tomas lydde ok lyste at lýþa þæt guþlekt var. ok lypte up ðghon gen himnom. ok ac-
10. taþe huarte mat ælla dryk. vtan baþ æ mðna sionga þæt sama ¶ skænkiaren kunugs. gaf hanom pust at han vilde eigh drikka som þær var siþar. tomas sagþe tel hans (^{xx}lik) ær bætra bæra þæssa hems skam. ok braþa hæmd. æn biþa ok fa hæluitiz pino som
15. aldre lidz E[i]gh star iak up fra borþe. sðr æn iak se hund bæra þina hand in for borþ. ok sannaþos hans orþ. þý at leion slet han tel hælia viþ kældo. ok (hunda ato han: Ok) en suartar hundar bar hans hand in for borþ .ii. munne. ok ræddos ok louaþo sannan
20. guþ. ok fiollo for sðtar sancti tome

De tvenne Dy-giftes dröm.

- Kunugen baþ sanctum thomam vighia sinna dottor
 brvþa *siæng. tomas vigþe siægena mð fa orþom
 dygþa fullom. ok sagþe sua. Min hærra sandar guþ
 vighie þænne tu vngfolk ¶ mð sinne hðgro hand. ok
- *Bl. 34,
 recto.
 Sp. 1.

- gif þóm blomstar æuinneleks lifs ¶ Siþan *apostolus* var bort af hærbærgheno. fan bruþgummen en palm træ quist .i. sinne band. fullan mǫ dattila fruk[t]. ok ato þen baþen hæn ok hans mǫ ¶ þær næst somnaþo
5. þón baþen. ok sagho ii sýmne baþen en drǫm ¶ ok þa þe sagþo siþan huart andro drǫmen vakin .i. siængþ. þa syntes þóm som en væn kronaþar kunugar. tok þóm .i. sin famn baþen. ok sagþe sin *apostolum* hauer vikt þóm tel æværþelekt lif. þa kom thomas
10. in tel þera luktum *durum* vuarandes. ok saghþe tel þem. ok prædicaþe buru dýr ær renliues dygþ. ængla sýster ok guþi likast. hon sigþarar giri ok diælla ¶ hon ær alz sagnaþa æra. ok ægha trona sigþar helso (fruct) ok aldre salnar þera glæþi trǫst (aldre) fa
15. ænda ¶ En af giri ok lusta likamans kumbar (X heþers) *spæl. ok þær af ful sǫr ok smitan. ok af þóm *Sp. 2. sýnden ok lastar ¶ Mæþan thomas talar. coma tue guz ængla ok sightha sik vara þera gǫmara. ok ræþ þóm at lýþa þý raþe som thomas ræþ þóm. ok
20. sagþo gærna vilia sǫra tǫkeleka. þera renliues louan for guþ sialuan. þón toko gærna mǫ þakkom baþen sændar viþ cristendom ok renliue. hon hætt pelagia. vigþ nunna vm siþe ok martir. han hætt *dionisius*. ok varþ þæs stæz *biscopor* baþen halagh ok fulkumin .ii.
25. trone

Slottet som uppbyggdes i Himmelen.

Siþan þær var kirkian ok cristnan fulcumnaþ. þa sigholde þe thomas ok abbanæs tel indie lanz

- kunung. kunugen var sæghin þera como. ok sîk thome dighart seluar tel bygning. ok for sialuar fiærran tel andra sinna landa: ok eigb atar sôr æn tu ar varo liþin. ok vndistoþ at haz hafþe ængte annat bygkt.
- *Bl. 34, 5. vtan kirkio ok kristnat folk ok *giuit vt alt hans self
 verso.
 Sp. 1. .i. kerkio bygning ok fatðko folke ¶ þa læt kunugen fanga þðm baþa tomam ok abbanæm. ok þær mýrkast var insætia. ok gaf þera dom at þem skulde sôrst fla liuandes ok siþan brænna ¶ Mæþan: þe sato .i. 10. hæptom. do kungsens broþer som hætt gad. ok stoþ af dðþ siarþa daghen. ok þe wrþo alle rædde ok rýmdo. þa ðpte han æpte sinom broþar. Min broþer þæn man þu vilt læta fla. han ær kær ven ok mæar hðgsta guz. ok gvz ængla þiæna hanom ¶ þe leddo 15. mik tel paradis. ok teþo mik. þæt ærlkast palacium nokot ðgha ma se. som thomas havar bygkt mþ þit gul ok siluar ok dyrom stenom. ok þæt ær þit vm þu vilt hans raþe lýþa. ælla vil iak þæt kðpa. ok gialda þik ater sua mýkit som þu sikt þðm 20. goþa manne ¶ þa læt kunugen lðsa þðm baþa tomam
 *Sp. 2. ok abbanem. ok siol for sðtar tho- *-me. thomas talar tel þera brðþra. Digh(ÿ)a ra naþe hauar guþ viþ iþar giort. ok visat iþar sin lðnlek þing. þær for skulin .ii. gærna tro ihesu christo. ok varþa cristne 25. ok dðpas: þe toko viþ guz naþom. ok dðptos baþe ok wrþo, sulkumleka cristne

De tolf Bygde-trapporna.

Snom manaþ siþan mþ kunugs buþi. læt tomas calla saman alt landet. ok alt siukt folk for sik sðra.

- tomas las iui þǫm siuko. ok com lius af himnom som lýgne eldar. sua at alle rædos. ok baþæ hele ok siuke sǫllo niþar við iorþ. tel þæs tomas trǫste þǫm ok baþ þǫm vrædda up standa. þý at guþ ær lius. þý
5. kumbar han .i. liuse ¶ Alle stoþo vp skaþalǫse. þe alle hele þit komo siuke. þær næst visaþe han ok lærþe himirikis up gang at tolf dýgþa trapom. fǫrsto trapo ær. at tro en vara sannan guþ. ok þo at hvaro þre personas. faþer ok son ok þæn hælghanda. ok
10. visa þǫm þæt vara mǫghelekt mǫ naturlekom skælum ok exem- * -plis: fǫrsta exemplum hittes .i. siælenne ok ^{Bl. 35,} hænna þrem (kraptom) nimne ok minnas ok undar- ^{recto.} ^{Sp. 1.} standa ¶ Annat .i. vintreno som huar (Y eet) þe þry. bol ok lǫf ok frukt ¶ þriþia ær manzens houuþ
15. som eet huar flero vit. baþe se ok hǫra ok þækka. Annur himna trapo ær dǫpelse. þriþia kiǫz bindoghe. af hor ok lǫskalæghe. ¶ siærþa bindoghe þæssa bems tel giri ok pæniga ¶ fæmta bindoghe iviruætes luste tel mat ok ǫl siæta æru scriptamal (Siunda ær at ey
20. bryta scriptamal) ¶ atunda giva fatǫko folke ok væghfarandom Niiunda at lata vita huat guþ huar buþit. ok fylghia ok fulkuma allan hans vilia. tiiunda at lata vita huat guþ huar for buþit at see við vaþa ¶ ællepta at gǫra got vinum ok ouinum. tolpata at giua
25. huariom fult for mǫþo. ok gǫma þæt nu ær sakt ¶ æpte þæssa prædican .i. samu stund ok staþ. cristnaþos ællevo þusand mæn utan barn ok quinno

S. Thomas predikar om Guds Ord.

*Sp. 2.

- ***P**æþan for tomas tel indie land østra. ok sken hans kōmd vm alt rike mǝ kǝnedom ok iartignom ¶ han gaf øghon enne blinde fru som hæt sinticem baþe tel himirikis lius ok vǝruldz. Migdonia
5. var hǝnna goþ vina. husfru carisii kunugs frǝnda ¶ hon sporþe sina vinu sinticem. huru hon mate fa se tomam ¶ sinticem rǝþ hǝnne fara .ii. fatøkk klǝþe. ok sinna sua han þǝr han prǝdicaþe fatøko folke ¶ Migdonia giorþe som hon rǝþ. ok kom tel hans prǝ-
10. dican goþom tima som han prǝdicaþe. huru fals ok flǝrþa sult æ[r a]lt þǝtta hems lif. ok slippar þa hǝlzt af hǝnde. man vǝnte sik halda ¶ J þe prǝdican visaþe han fiurum skǝlum. at folk skal gǝrna høra guz orþ ¶ lørsta þý at guz orþ æru andelek colle-
15. rium. ok lysa blinda siala at sea. ok kǝnnas viþ sin skapara ¶ annur at guz orþ æru andelekar (ǝ? lørn xkraft) som hana *lørse ok rensa af sýndom ok lastom ¶ þriþia at guz orþ æru ande[le]k (plaster) som lǝkia siǝlenna sar. fiarþa þý at guz orþ æru siǝlenna sǝþa.
20. som hǝnne giua ¶ himirikes lusta . Ok suasom siukar far ænga hialp af þem mati. han ætar eigh gǝrna. sua hialpa guz orþ þømm eigh. som þømm eigh høra mǝ goþvilia
-

*Bl. 35,
verso.
Sp. 1.

Migdonia och Drottningen blifva Christna.

- Migdonia tok við cristendom. ok vilde síðan eigh koma .ii. sins bonda siæng. vtan han wrþe cristen ¶ carisius bedes lof af kunugenom. ok satte tomam .i. mörko hus ¶ Migdonia gik tel mörko huset. ok baþ
5. tomam for lata sik. at han mōdes for hænnu skuld ¶ tomas trōste hana. ok sagþe sik gærna þola harþa pino for guz skuld ¶ carisius baþ kunugen at drotningin mate tala for sinne sýstor migdonie. at hon mate vænda hænnu hugh fran cristno. Migdonia visaðe sua
10. drotningene guþlek orþ ok iartingne tome. at drotningin *ōpte þōm alla vara bansatta. som eigh troþo^{sp.} 2. þolikum iartignom ok varþ cristen. þa kænde tomas folke sua at drotningin hōrþe. ælska kirkio. heþra præste ok sōkia prædican.

S. Thomas bindes.

15. Kunugen spurþe hui drotningin var sua længe. drotningin suarar. iak huxaðe mina sýstor vara dara. ok fan iak sannare at hon ær wrþen en þe visaste. ok lede mik tel þæn hælgha mannen tomam. han kænde mik sannan vægh æværlæleks lifs ok helso.
20. ok alle æru þe dara eigh tro cristno ¶ kunugen kærþo for sinom frænda: iak vænte vænda þina kunu mō minne. nu huar þin kuna sua vænt mina. at hon ær nu værre æn þin ¶ kunugen læt binda tomam vm

- hændar. ok framleþa for sik. ok bōþ sua hanom vænda
 quinnona hugh atar tel sinna bōn[d]a. thomas prōuaþe
 mǫ þrem exemplis. at þæt var eigh skællekt. sǫrsta
 *Bl. 36, recto. Sp. 1. 5. þienist. ok renfærþokt þienisto folk. ok æn mon hældar
 sua uilia guþ siæluar. som ær kunuga kunugar:
 huat skuld skal iak bæra þær fori. at iak prædica
 guþ eigh sua vilia som þu vilt: annur tu exempla
 tok haz af torn ok kældo. ok sagþe hauar iak býgt
 10. hōght torn. þæt ær eigh skæl. at iak brytar þæt atar
 niþar: iak hauar býgt .a. mins hærra iorþ æpte hans
 buþi. hauar iak samulund grauit goþan brun. huru
 ma iak han sialuar atar tæppa.

S. Thomas och Afguda-bilden.

- Kunugen læt koma brinnando iarn hællō. ok læt
 15. thomam standa barfōtan .a. brænnanda iærne: þær brast
 up kald kælda. ok slækte iarnet: hær læt kunugen
 bal gǫra .i. limoghne. ok casta tomam .i. brænnanda
 balet. ok þær liggia tel a(yn)mæle ¶ Sua vart oghnen
 sual. at tomas gik ut menlōs af hanom. þa bōþ kunugen
 20. tome. at dýrka þera guþ ok solenna bilæte. ok var
 *Sp. 2. þæt carisii raþ som sag- *-þe sua ¶ vi gitum hanom
 ængte giort. mæþan hans guþ ær hanom (xblidher)
 vtan læt han veta uarom guþum heþar: þa varþar
 hans guþ hanom vreþar. ok lætar (xhonom) kænna
 25. þa pino vi at hanom sǫrom ¶ tomas sagþe tel kunugen.
 ærlekare creatur æst þu æn nokot þæt bilæte ælla
 skript. þu hauar lætit gǫra. ok hui æst þu sua ban-

- satter. at þu ueter ok lætar ueta guþlekan heþar þi-
nom afguþum. ok handauærkom ok þinna manna. ok
glöme þin sannan guþ ok þin skapara ¶ þu vænte
som carisius sighthar. at min guþ varþar mik vrefþar.
5. han skal varþa sör þinom guþ vrefþar. ¶ Jak vil
veta heþar minom guþi. ok æn min guþ brýtar eigh
niþar þin guþ. þa vil iak ofra þinom guþi ¶ bristar
þin guþ ok saldar niþar. þa tro .a. min guþ. kunugen
vredes viþar. at han ta[la]þe iamn orþ viþar han.
11. ok baþ han skyt falla .a. kne for bilætet

SS. Thomæ seger-död.

- ***T**omas fiol .a. knæ ok saghþe sua .a. hebrezko^{Bl. 30,}
male. iak heþrar ok þo eigh bilætet ¶ iak heþra ok ^{verso.}
eigh gullet. iak heþra sannan guþ ok eigh diæwlen.
iak heþra min hærra ihesum *christum*. ok .i. hans
15. namn biuþar iak þik leþe diawl .i. bilæteno bo. at
þu brýt ok mal .i. miðl þætta bilætte. iam skýt som
vax brindar .i. elde ¶ varþ gul at miðl. þa þutu
afguþa præste som vlua. ok þera biskopar öp[te] sik
vilia hæmna sin guþ. ok slo mꝯ kæsio goþan karl
20. ginum liuet: þa vildo cristne mæn inne brænna bi-
skop ok præste. kunugen siæluar ok carisius rýmdo
for bange ¶ cristne men röktarþo tome lik ok graf
ærleka. ok býgdo kirkio ok aflades cristendome fra
þem dagh .i. þem landom. tu hundraþa ok þrætighi
25. arom æpte vars hærra döþ. slytos hans ben tel edissam.
som sör hæet rages medorum mæþ *alexandri hialp^{sp. 2.}

for alla sirie landa bön. J þem staþ ma ængen heþen.
 eigh iuþe ængen cristna tro falsare liua. ok ængen
 valz ælla ranz hærra þriuas ¶ Siþan abbagarus þæs
 stas kunugar. fik bref af vars hærra hand skriuot: ok
 5. fra þem daghenom. æn staþren varþar bilagþar. læs
 nycristnat barn iui portenom vars hærra hand bref.
 ok iam skýt flýia fiianda ok giua friþ. for vars
 hærra bref dýgþ skyld. ok sancti tome. ok hans
 hælgo doma. hans daghar ær fæm natom fori
 10. iula nat

— 1000 —

X, XI.

S. JACOB DEN MINDRES

OCH

S. PHILIPS SAGOR.

I. JACOB DEN MINDRS SAGA.

S. Jacobs likhet med Vår Herre.

* Sanctus iacobus son alpei. vars hærra moþor ^{Cod. Bar. Bl. 36. verso. Sp. 2.} sýstor son. callas vars hærra broþe[r]. Þý at han var hanom mænna likasta at ænnes

laghum. sua at uant (var) at kænna en for annan:

5. ok for þý gaf iudas iuþom tekn. at þæn vare *christus*. han mintes við. þý at þe kændo eigh *christum* firi iacobum. sua varo þe like. vtan iudas kunne bætar skelia for daghleka *saman varu ¶ Sua scriuar ok ^{Bl. 37. recto. Sp. 1.} ingnaciús tel *sanctum* iohannem ewangelistam. Gærna
10. vil iak tel *ierusalem* fara mý þino loui. at seia þæn beþar værþogha iacobum. som ræt vis heter. at viðar-namne. sumi sigia varom hærra vara licastan. at æn-litis siþum ok limnaþe: som þe varen baþe tailinga æpte allom licamans lit ok limalaghum ¶ ok sigar
15. folket at sua ær. som iak se varn hærra sialvan. æn

- iak se iacobum hanom sua lican. ¶ han callas ok vars hærra broþer. þý. at þera móþar varo systar. ok þe hælga skript calla næ^(xr) skýlda mæn brøþar. ok bar þø̅m sua skýldskapar saman. at iosep vars hærra folstar
5. faþer. ok cleofas varo brøþar. ok þæn sami cleofas var (modher)^(xxfaþir) iacobi. ok stiufaþir varra fru ¶ han callas ok vars hærra broþer. for þý. at han lifþe hælagastom lifnaþ af allom appostolis. han callas ok mindre iacobus. þý at ¶ var hærra (Y han) tok hans
- *sp. 2. 10. sylunga iacobum zebedei *sþr .i. sit værþskap æn han. ok þo ær iacobus alphee ældre. æn iacobus zebedei son. sua som æn ær ^(xsidher) mæþ clostarmannom. at þe haa mere røst at raþa. som sþr como. æn þo at huaro. at þe (andre) sen ældre (at aldre) ok
15. iamfolcomne at dýgh ok viti ¶ han hete ok iacobus rætvis for hans hælagha limnat ok dýghþa fullan

Egisippi beskrifning om S. Jacob.

- ¶ Sanctus ieronimus scriuar af (hanom at) huar han gik þa þrængdes folk coma nær hans klæþa feld ¶ egisippus vis mæstare som var nær appostolorum tima.
20. skriuvar sua af hanom ¶ Jacobus af allom ræt uis callaþar: tok viþar at raþa ok stýra ierusalem kirkiu. ok haldar æn viþ aldar fra vars hærra dagbum. ok tel varra dagha. hælaghar af moþor liue ¶ han drak aldre vin ælla nokon druken drýk. ok aldre at han
25. kiþt mat. ok aldre com harkniuvar ælla sax iui hans

- howþ. aldre oleum viþ hans licama ælla linklæþe.
 ok aldre com han *.i. lǫgh ælla .i. bastouo. tel þæs^{Bl. 37.}
 baþþe han .a. knæ fallet .i. sinom bǫnom. at þolika^{verso.} sp. 1.
 varo hans knæskali som hans hæla. þý callaþo mæn
 5. han rætuisan ok folks faþer ok lanz værn. hanom enom
 af allom apostolis var louat af iuþa væghna. in
 ganga .i. guz mǫnstar: þær ensamen iuþa biscopar ær
 in louat. þæt (rum) heter *sancta sanctorum*.
-

Þurn S. Jacob hedrades.

- Þan sigs haua saght fǫrsto mæssa æpte varn hærra
 10. sialuan. þý at alle apostoli læto hanom þæn heþar
 for hans hælgho lifnaþ ¶ Huaru dagh æpte varn hærra.
 vigþo alle appostoli varns hærra licama. ok nǫto
 sialue ok gauo cristno folke. æn fǫrsto hǫghliþes mæssa.
 mǫ ærkebiscops ælla paua bonað. sagþe *iacobus* .i.
 15. *jerusalem*. ok *petrus* .i. *antiochia*. ok *marcus* euange-
 lista .i. *alexandria* ¶ ok for þý hete þera þrigia staþa
 biscopar. heþars namne patriarche. han gǫmde mǫdoms
 renliue æ mæn han lifþe. sua som **sanctus ieronimus*^{Sp. 2.}
 scriuar: ok þæn tima var hærra var dǫþar. þa suor
 20. *sanctus iacobus* sik aldre æta ælla drika fǫr. æn var
 hærra stoþe up af dǫþ: ok paska dagh teþes hanom
 var hærra mǫ fterom. ok baþ sætia borþ ok vighia
 þær sin hælgha licama. ok gaf *iacobo* ok sagþe sua
 æt nu *iacobe*. þý at iugfruna son ær up af dǫþa
 25. sta[n]den
-

Judarnes första anfall mot S. Jacob.

- (Sunda) are hans biscofs dömes. þær alle apostoli varo saman comne vm pasca .i. ierusalem. ok iacobus spurþe huat naþom ælla iartigne. guþ hafþe giort mǫ þø. þa lýsto appostoli guz iartigne for
5. folkenu. huar af þý lande han hafþe prædicat ok varit. alle baþe iacobus ok þe alle. þe siax dagha: siatta daghen þa iacobus stoþ høght iui folkenu. ok prædicaþe for caipha iuþa biscope. ok flerom iuþom. ok andre appostoli varo nær. ok folket villde þa
10. gærna taka við cristendom. com en galin iuþe diæfla fuldar ok øpte ¶ æþla *mæn israël slækt. lætin eigh (Y for)gærniga mæn ok cloca coclara. gøra iþar af guþa. ok lop vpp þar iacobus stoþ ok castaþe við iorþ ok brøt ¶ hans ben. ok haltaþe mæn han lifþe: ok
15. com sua dighart bangh af enom galnom iuþa. at flæste iuþa wrþo galne. som þær sör varo. ok vildo tørua tel døþ mǫ stenom alla appostolos. þætta timde .a. siætta are siþan var hærra for tel himna

*Bl. 38,
recto.
Sp. 1.

 udarne drápa   acob.

- þrætiugunda are *sancti iacobi bisco*ps dǫme. siþan iuþa sagho at þe gato ængte men paulo giort. þý at han appelleraðe tel kunugez vndan þera dom. þa vændo þe al æmne at hænna iui *sanctum iacobum*.
5. som þa var ensamæn *apostolus .i. ierusalem*: ok sva scriuar *egisippus*. iuþa como mǫ gýru raþe tel *iacobum*. ok sagþo sua. vi biþiom þik at þu lǫs þe villo folk ær .i. comit. þý at bæþe vi ok alt folket bærom þik vitne. at þu æst som þu hete bæþe rættar
10. ok rætuis. ok alle viliom vi lýþa þino raþe ¶ þe leddo han tel guz mǫnstar ok satto han hǫgt *a.*^{Sp. 2.} mæstara stol ok ǫpto hǫght ok sagþo ¶ Manna rætuisaste som vi ærum alle skýldoghe at lýþa. folket far alt vilt siþan *ihesus* var corsfæstar. sigh os af
15. hanom þina sannind ¶ *Jacobus* suarar iam hǫght som þe spurþo ¶ huat skal iak iþar annat svara af guz syný. vtan han sitar hǫght .ii. himnom .a. hǫghoro hans hǫghsta valz ¶ *cristne mæn glados* ok hǫrþo þæt gærna ¶ *Juþa* ok hælzt þe sǫrsto. ok þe visasto.
20. læto sik þæt dighart angra. at þe læto sik tel hans vitne. (Ok) giorþo sik raþ fara vp tel hans. ok casta viþ iorþ sua at huart ben ma brista ¶ at (^x jngen) dýrues at tala sua mer .a. þem stole. ok ǫpto alle iam skýt som enom munne. hǫr: hǫr: rætuis maþar
25. far vildar: ok foro tel hans up som han stoþ ok

*Bl. 3^a,
verso.
Sp. 1.

- castaþo við iorþ. ok tǫruþo han mæþ stenom. ok
 ǫpto dræpum iacob rætuisan. eigh at eno gato (ey)
 han dræpit vtan giorþo ey han vrefan. *þa baþ
 han bæzt for þǫm hanom giorþe værst: ok sagþe.
5. min hærra forlat þǫm. þý at þe uita eigh hvat
 þe gǫra ¶ En goþar iuþa præstar rætuis ok af
 (ǫ? rab) rætuisom (ǫ æt) vt comin. ræþas (^{xx} gud).
 han hǫrþe hans orþ ok ǫpte. vændom atar at casta
 rætuisan man. som æn biþar for os som illa gǫrum
10. við han. þa lop en iuþe mǫ enne klæþa stang. ok
 slo sundar houoþet iacobi. sua at (^{xvi}) lop hærnem
 ok do .i. sama staþ ok stund. fyra ara ok sæmtighi
 æpte vars hærra dǫþ ¶ folket vilde hæmna hans dǫþ.
 æn iuþa rýmdo vndan þem. þý sinne. tel guþ gaf
15. harþare hæmd iuþom. som iosephus scriuar. ok
 finna(^{xj}) ma frammer .i. þæsse bok mǫ guz naþom:
 þær vespasiani dagha ok dýgþe scriuas ¶ Cristet folk
 iorþaþe iacobum við guz mǫnstar. .i. ierusalem

XI.

SANCT PHILIP SAGA.

Philip i Psala.

- * **P**hilipus prædicaþe tiughu ar .i. sithia. som^{*Bl. 39.}
 nu callar suerike. fra ostarlandom ok ^{verso.} *tel^{Sp. 1.}
 oðrasund ¶ heþne gripu han vm siþe ok ^{*Sp. 2.}
 drogbo tel moðstar .i. opsalom. ok cuskaþo han tel
 5. at ofra marti som suæiar calla oþen. ¶ En draki com
 braþleca vndan iorþenne ok drap af guþa præsts son.
 som þiænaþe tel altara. ok tua lanz hærra som læto
 sina suena dragha philipum. ok giorþe væþret sua
 siukt at alt folket sik fula sot ¶ philipus sagþe tel
 10. þera. þær tel at siuke bōtar fa ok dōþe lif. brýten
 niþar af guþen ok resen vp cors þær þæt stoþ: alle
 oþto þe siuke varo ¶ Gōr at vi varþom hele þa sculum
 vi han sanneleka niþ brýta. philipus bōþ dracanom
 bort flyia tel oþe marca: ok ængo folke mer skaþa
 15. gōra. ok ængheþ sa þæn draka siþan fra þōm dagh
 ¶ philipus gaf þær næst allom siucom helso. ok þōm
 baþom lif som drakin drap. ok cristnaþe alt þæt land
 ok rike. ok dualdes þær siþan eet ar: vm kring. ok
 fæste trona mþ prædican ¶ sueia worþo opta cristne.
 20. ok opta *castaþo þe cristno sua som prōua gæsta^{*Bl. 39.}
 gotorum ^{recto.} Sp. 1.

S. Philips och hans döttrars martyr-död.

- Philippus for af suerike ok tel asiam som byrriar .ii. ryzalande. som þa callaþos galathe. ok fan þær cristno for sik: vænda tel villo: hebionitarum som nekaþo *christum* haus sannan ficama. vtan sýnas li-
5. camlican som skuga. þæssa vilto ok vantro slýkte philippus ok com þem atar tel cristendom ¶ phi[li]ppus hafpe tua dōttar halagha iugfru. þa como mýkit folk tel cristna træ. philippus var firi spa sins dōz. ok læt calla saman siu daghum sōr. biscopa ok præste ok
10. fæste þæra tro: ok trōste: siþan com[o] guz ouen[i]: ok trona: ok corsfæsto han: þý at han prædicaþe corsfæstan guþ: þær iorþaþes han: ok tua (x hans) dōttar. annur venstra vægh ok annur hōghbra vægh viþar han ¶ helena constantini moþer sōrþe hans ber
15. tel treuer .i. þýsco lande. som þe ligia æn mý *sæcto mathia*

—*—

XII.

SAGAN OM S. BARTHOLOMEUS.

XII.

SAGAN OM S. BARTHOLOMEUS.

S. Bartholomeus och afguden Astarot.

* Bartholomeus com tel indie land. som næst ær ^{*Cod.}
værulz ænda: ok var som pilagrim .i. eno ^{Bar.}
afguþa mǫnstre: afguþet calla mæn astarot ^{Bl. 30,}
^{recto.}
^{Sp. 2.}

- ¶ J þem afguþa stoke boþe en diæwl. som mýkit
5. siuk folk sote tel. ok fik þær bǫtar. eigh þær mǫ.
at han lækte þem. ælla gaf þem helso. vtan han
mǫde þem sǫrst ok qualde: ok siþan þe como tel
hans mǫnstar. þa vænde han atar af þera qualum. ok
fingo þær mǫ bǫtar ¶ han qualde þem eigh længar.
10. ok com þem þær mǫ .i. villo. at þe vænto han vara
guþ. ok giua siukom helso ¶ Engen fik annar bǫtar
af hanom. vtan þen sǫr var siukar af hanom: ok hans
qualum. vm þæn tima. var sult afguþa mǫnstar. mǫ
siuko folke. ok fik ængen bǫtar ok (x ey) præstar
15. ansvar. som þe varo vani. af þem dialle fa
-

SS. Bartholomeus och afguden Berit.

*Bl. 30,
verso.
Sp. 1.

- P**e sændo tel annan staþ thær næst. som annar afguþa *diæwl boþe. ok leta anzsvar. hui þera guþ var sua vrep̃ar at han vilde huarte tala. ælla bõta nokrom ¶ berit suarar. ok sagþe þera guþ.
5. vara sua bunden m̃ elde. at han gitar eigh draghit andan. ok eigh þora tala. siþan bartholomeus com þar ¶ þe spurþo huat manne. þæn bartholomeus vare. han svara þem ¶ han ær ven alzualdox guz. ok ær hær cumin .a. hans vægna. at niþra alla indye lanz
10. guþa. þe baþo berit. visa sik nokot hans mærke. at þe mato kænna ok finna. berit suarar: hans har ær suart ok karot. han hauar liusan hý: ok breþ ðghon: iamna næsa: sit skiæg m̃ sam harom: r̃stan vaxt: ok iamnan: ok huitan tabarþ: ok mantol saman s̃-
15. maþan m̃ belz listom .a. sax ok tiugu arom s̃rghas aldre hans klæþe. ælla slitna ¶ hundraþa knæ fal g̃r han *vm dagh. ok hundraþa vm nat ¶ Guz ængel gangar m̃ hanom. ok g̃r hanom sva mýcla glæþi. at han aldre þr̃otes. hungra ælla þ̃rste ¶ han hauar
20. sama hugh ok hý. o[k] hiarta ok anlite æ glæþar ok bliþar. han ær firispa. ok vet alt. ok vndistar alla tungor ok talar ¶ ok nu vet han væl. huat iak talar viþ iþar. væl finnen .i. han. æn han sialvar vil. ok eigh vtan han uil sik sialuar teia. biþin han þa .i.
25. han finnen. eigh hit coma. at han g̃ri sua mik. som han giorþe iþrom guþi astarot minom cumpane

*Sp. 2.

S. Bartholomeus heilar konung Polemii dotter.

- P**e letaþo hema tua dagha. ok sunno eigh. sýr
 a þriþia daghen. diauulen ópte .v. ens salogs
 manz munne: som innan qualdes af diaffenom ¶ Guz
 apostolę bartholomee. þina bõne brænna mik innan.
5. bartholomeus baþ han þighia. ok þæþan fara. ok fik
 þæn man iam skýt bõtar: ok frælse af illom gæste.
 þæsse tiþande *como for polemium. indye lanz konung^{Bl. 40,}
 ¶ han sænde hanom buþ. baþ han kuma tel sin. ok ^{recto.} sp. 1.
 bõta sinne dottor. som var brutsfælingar. bartholomeus
10. han com. ok þær han sa hana ligia .i. bandom. þý
 at (^x hon) bet (ok) slæt alt þæt hon naþe tel. þa bõþ
 han læta hana lōsa ¶ þænisto suena som hana gõmdo.
 sagþo sik eigh (^x tora) nær hæna coma ¶ bartholo-
 meus sagþe tel þem ¶ iak haldar þæn diæwl .i.
15. minne hand. som hana qualde. ok ópte .i. rædens æn.
 at lata ena mō lōsa ¶ jam skýt hon varþ lōs af
 bandom. þa varþ hon lōs af diæflom. ok væl vitande
 ¶ þær næst viste ængen androm visa. huart bartho-
 lomeus var cymmin. konugen læt lassa gul ok self iui
20. vlualda ok fara ok leta barþolomeum. ok sýra hanom
 mæþ þakom. þe foro ok atar como ok sunno huarce
 han. ælla nokon spurdagha af hanom

S. Bartholomei Predikan om återlösningen.

Annars dax arla. com bartholomeus .i. talan mý
 konugenom. þær *han var ensambar luktum durum. ok *sp. 2.

- sagþe tel kunnugen. hui læst þu leta allan gar dagh.
 mæþ gul ok self ok dýrom stenom ¶ þolik present
 høre æke mik: vtan þóm þænna hem ælska ¶ jak
 akta ængte iorþrikes þing. ængte kiþtlekt. ælla likam-
5. lekt ¶ þa burþe *sanctus bartholomæus* sina prædican.
 fori kunuge .a. þý. huru guz son lǽste mankǽn af
 diæffenom ¶ Sǽmeleka. vældeleka. vitarleka ok ræt-
 uisleka ¶ Sǽmeleka for þý. at sua som adam var ska-
 paþar. af þe iorþ. som aldre var plǽgþ (ælla sath).
10. brǽt guz buþ orþ. ok bant os mǽ bruti sino. vndi
 diæuulen: sva sǽdes guz son mǽ mandom. af menlǽse
 mǽ. ok o. spiællaþe mǽ. ok bǽte var brut. ok lede
 os lǽsa ok frælsa fra diæulenom. vældeleka. þý at
 han niþra hans vald mæþ sino valde ok iartignom. þý at
15. sua som þæn kunugar ælla valz hærra. amars land
 vil viænna vndi sik. visa sina suena ok makt. casta ni-
 þar hans mærke *(Yok) fanur ok baner. ok rese þær
 up sin mærke ok sighar tekn. sua sænde var hærra mǽ
 guþleko valde sina prædicara. lǽsa ok binda. ok hans
20. iartigne (gǽra). resa ok afla cors ok kirkio ¶ Viterleka
 mǽ sinne list. var hærra dref atar diæuulen mǽ
 sinne list. diæwlsens list var þætta. at han lede
christum tel ǽkna at fasta ok fresta. ok vedde han
 som fughalare fugel. þý at han gat eigh prǽuat han
25. hu[n]gra. þa viste han væl at han vare sandar guþ:
 ok hafþe hældar hindrat iuþa fra. æn tel hans dǽþ. þý
 at han viste sik þær mǽ mista vald iuir væruldena.
 æn prǽuaþe han hungar mæþ hanom. þa vænte han
 ængte han vara. vtan cranka mæniskio. ok sik gita
30. kumit han tel sýnd mǽ frestnigom. som han kom adam
 sǽrsta man. æn *christus* uar clokare æn han. læt sik
 hungra. ok uek eig fori hans iartignom ok frestnigom

*Bl. 40,
 verso.
 Sp. 12

¶ han frel- *ste os af hanom m̄ ræt. þý at sua som^{Sp. 2.}
 diæwlen vm stride f̄rsta m̄n m̄ ato. sua vm stridde
 guz son diawlen fastande.

Afguda-templets rensning.

- Si þan sagþe bartholomeus tol kunugen. vilt þu
 5. taka við cristendom ok d̄pas. þa vil iak leþa þin
 guþ bunden iarnom. for þin øghon ¶ annan dagh. þa
 afguþa præste (offradho) þera afguþi. for kunugs
 palacio. þa øpte diæwlen .v. bilætteno. ok baþ vsla
 mæn atar vænda. æn þe vildo eigh vær fara æn han
 10. sialuar ¶ ok sagþe sik vara bunden .i. elde. af ihesu
christi ænglom. som iuþa corstæsto. ok uænte æn
 haldas .i. d̄søens handom. os sannas annat sagþe
 diæwlen. þý at þæn sami ihesus valdf̄rþe vara drot-
 ning helena: ok læste m̄ eldez bandom varn mæstara
 15. helena husbonda. þa castaþo mæn stora linor vm af-
 guþa stok: ok vildo dragha við iorþ. ok gato eigh
 r̄rt þý sinne: ok siþar af staþ f̄rt: bartholomeus
 *b̄þ diællenom af guz væghna. ok gik þaghar vt af<sup>Bl. 41.
 recto.</sup>
 bilætteno. ok br̄t við iorþ sit eighet hærbærghe. ok^{Sp. 1.}
 20. huart þæt af guþa bilætte. vm kring var m̄nstren

Afguda-Djefvulen visar sig f̄r folket

af *sancto* bartholomeo

Bartholomeus vigþe þæt sama m̄nstar guþi. som
 f̄roar diæða. ok (b̄ðb) diæwlum r̄yma fiærren fra manna
 býgdom. þa com guz ængel flyghande. ok sæste cors

- fiura vægna a. mōnstrens vægiom. m; sinom fingrom.
ok sagþe sua .a. guz vægna ¶ Sua som iak giorþe
iþar alla hela. hærlaghen siuke. sua gðr iak þætta
hus hælaghat. ok rent af diæfla sðr ok inuaru ¶ Þo
5. skal iak iþar lata seia. þæn fula gæst. sðr æn han
flý. at .i. maghen prðua hulikom .i. þiænten ¶ E[i]gh
skulin .i. ræþas for hans sýn: vtan gðrin þolikt tekn
for iþþro ænne. som .i. saghen mik gðra .a. kerkio
vægiom. þa teþes þðm en leþar .i. blamans like. suar-
10. tare æn cul. ok hafþe horn .i. ænne. ok sit skæg var
*sp. 2. tel fota. lughande ðghon. ok flughu gnisto *af þðm.
som af eldaþo iarne. hans mundar lughafþe. ok rðk
som brænnesten ¶ hans hændar lagho bundna .a. bak.
lughande bandom ¶ þa sagþe guz ængel tel diæuulen.
15. for þý. at þu lýdde bartholomei buþi. ok brðst niþar
þit eighet hus. þý lðse iak þin band. ok far þit
som bartholomeus bðþ. þit ængen mænniskia bor. ok
uar þær tel doma dagh. þa foro þe huar sin vægh
þæþan .i. folks asýn: guz ængel tel himna. ok diæwlen
20. þit hanom var buþit. vslande sik

SS. Bartholomeus flás till döds.

- Kunugen ok drotnigen ok hans barn ok folk. varþ
alt cristet. ok varþ kunugen sua fulkumin .i. guz
þiænist. at han viþar sagþe rike. ok varþ bartholomei
kænne suen. ok sðlgþe hanom. afguþa præste ok bi-
25. scopa. foro tel astr[i]agem kunug polimii broþor. ok
kærþo iui bartholomeum: at þera guþa varo forðær-
uaþe

- naþe. ok polemius vændar fra viti. ok þe vt castaþe
 *af heþar ok æro. astriages sænde þusanda mæn. ok ^{*Bl. 41.}
 læt fanga bartholomeum. ok for sik sþra. ok spurþe. ^{verso.}
 hui han vænde hans broþor fra viti ¶ bartholomeus ^{Sp. 1.}
 5. suarar ¶ iak vænde þin broþor tel ræt samvit. som
 sþr var avita ok vildar. som þu æst æn sialuar ¶
 astriages sagþe tel bartholomeum. sua som þu vænde
 min broþor. fra sinom guþi. sua skal iak þik vænda
 fra þinom guþi. bartholomeus suarar: iak læt binda
 10. þins broþors guþ: ok læt iak han nõþoghan bryta
 niþar sit eighet hus. (Gitir thu swa giort vidh min
 gudh: Tha munt thu gita mik vent epter thin vilia:)
 ¶ Gitar þu e[i]gh sua giort viþar min guþ. þa vil iak
 sua gþra viþ þin guþ. ok tro siþan bætar minom
 15. guþ æn þinom ¶ Mæþan bartholomeus talaþe viþ
 kunugen. sik han huþ. at baldach hans guþ. la viþ
 iorþ. ok malin .i. muld: kunugen slet af sik pæl. som
 han var klædar mþ. ok ref sit har af hþsþe .i. harme.
 ok læt bartholomeum sla mþ stangom. ok þær næst
 20. huþ *fla af hans limum mþ kniuom. ¶ j samu stund^{Sp. 2.}
 drapo diænna astriagem kunung. ok alla afguþa biscopa.
 ok polemius kunugar varþ guz biscopar. ok lifþe bis-
 copar tiughu ar. ok do dygþafuldar .i. guz friþi

S. Theodori berättelse om Bartholomens.

- S**anctus þeodorus sighth ok skriuvar. af sancto
 25. bartholomeo. at han prædicaþe sþrst .i. indye lande.
 ok vende þe læst sanctus matheus skrivar af hebrezko.
 Sv, Fornskr. Sällsk. Saml. III, 2. 14

tel indye laas (tungo), ok sigbar at han do siþan
 cors fæstar: som *sanctus petrus* .i. mæsta staþ armenie
 rikes, som heter albana, ok var þæt høgt iartigne.
 ok dyrt mærtirium, at liua sua længe, siþan han var
 5. slaghin, ok hittes þæt skrivat, at han do eigh .a.
 corseno, sþr æn han varþ balshugen

Om S. Bartholomei ben på Sicilien.

Þe þne mæn sagho guz iartigne, mang gþras iui
 hans benom, ok vildo eigh þola þem .i. sino lande,
 vtan lagþo .i. blýkisto, ok kastaþo vt .i. haf: ok
 10. vænto þær mþ skula sænkia, blýkistan flöt: ok
 sighelde som guþ stýrþe

[Här fattas många blad i Codex Buræanus. Det
 felande är upptaget ur Codex Bildstenianus.]

*Cod.
 Bildst.
 Bl. 44,
 verso.

*jfuor jorsala hæf Ok kom til sicilia land mþ *dyrum*
 benum oc lagdhos jnnan *scrin*: Ok lagho (ther) længe:
 A. ccc. xxi. vars herra aare, komo saraceni Oc øddo
 15. sicilia land oc brutu *sancti bartholomei scrin* Ok
 kastadho hwart ben fran andru j bland androm benum:
 Thæs folks, the drapo Ok andra gambla hælg(^{xx}hra
 manna) ben(ŷ a): Sidhan saraceni varo bort farne:
 Thedis *sanctus bartholomeus* enum munk Oc bædh ha-
 20. num vpstanda Oc hempta saman sin ben: Munkin
 swarar hwi sculum vi thin ben saman hæmpta ælla
 thik nokon hedher gþra: Mædhan thu (^{xx} leeþt) vort
 land ødhe (*leggiar*) aff hedhnum mannum Oc vette os
 enga værio *Sanctus bartholomeus* swarar længe læt
 25. gudh thþta land standa for mina sculd j fridhi: Ther

- th; ware ælla lengo nidher sunkit til grunda for sula
 synde sculd: Vtan nu vax- *-(te swa stora ok (xxohy)rlica <sup>*Bl. 43,
 recto.</sup>
 þessa lang; synder at jac gat ey længir vmbarit gu;
 vanhoder: Muskis spurde heru han matte finna hans
 5. ben: Ok kænna them for sanur ben: Bartholomeus
 swarar vm netta tima soalt the them leta: Oc (xxthom)
 vp lypta som the seer ifuer liusan lugha: Munkin
 giordhe som hans ordh stodho: Ok bitte som hanum
 var visat: Oc kom sik m; godhe fund: jswer til en
 10. than bæyste stadh som hetbir beneuentum Oc (nu)
 sighs (thom) vara thædhan komin til rom: Tho sighx
 ther aff j beneuento at hans ben blifua ænj beneuento

Partecknet med Oljan i S. Bartholomei kyrka.

- EN kona gaff oleo til sancti bartholomei kirkio at
 breyna j lampo for altara: Tha the hælto j lætit At
 15. læta ther aff j lampona: Tha stodh skiært oleum:
 starkt som sten swa at the gato ey m; fingrum dra-
 ghit en drupa wt j læteno hælto En sagdhe at bar-
 tholomeus mænde vædica vilia hafua th; for andrum
 altarum hælder Ok ther j lætit jnnan andro lampo:
 20. Tha ran vt oleum j lampona som strømbir nidherlidhis:

Guru Kejsar Fredrik straffades.

Keysare fredbrik læt nidher bryta beneuentum ok
 bødþ æmuel nidher bryta kirkionar Ok atlan stadhin

- af stadh flyt(i)a: Tha theddhis enom mænne manga mæn standa saman A samtalan: Ok thera klædhe skinu som solin: han vndradhe hwat slikt vare: Tha sagdhe en hanum Sanctus bartholomeus stander hær ok andre
5. hælghæ mæn mǝ hanum hulkræ ben æpter blifwo j thænna stadh ok hafwa radh alle saman hwat giæld the vilia hanum gifwa. som them vt kastar af thera husum Ok hafwa nw thǝ alle stadblica (^{xx} stadhgat) at (han) skal skõt koma for guǝ, dom: Ok ther swara
10. sakum: Epter (^{xx} stuntan) tima ændadhe keysarin vsulica sit lijff

Gåtorna, eller Djefvulen i Qvinno-hamn.

- S**N mæstare hafdhe bartholomeum kiæran ok mæran patronum oc hiolt hwært aar hans høghtidhis dægh mǝ dighrum hedher Diæfwlin bar thæs awnd Ok en
15. dagh han predikadhe vendis hans hugher vidher ena mø Anlite som hanom syntis vmatto fagher Ok han saa tho aldre mǝ øghom før han bødth henne til sit bordh: Thǝ war en diæfwl j mænniskio ham Ok skapadhe Oc skipadhe sik swa thækkan Oc sin lat Ok ænlite
20. swa liuft / at hon drogh thæn visa til dara ok alt hans hiærtæ til illan lusta: Tha kom bartholomeus for (^{xx} porten) jnnan pilgrims cledhum (^R oc klæppadhe fast) Ok beddis jn koma: Møn (for) menadhe hanum jn koma: Tha sænde bartholomeus jn (budh) mǝ
25. swe(ne)nom ok badh mæstarin (^{xx} suara sik til siin spørilse) hwat manǝsins natur fylghe enkannelica *Mæstarin swarar: som æn sighia mæstara: at swa følghdhe

*Bl. 45,
verso.

- manz naturu enkaunetica At (^{xx} lee) som nøteno hörør at røta ok fareno at brækia: Ok hæstenom gnægia: Møn giordhe sik visare æn mæstarin Ok sagdhe at synden som mannin fødhis m̄z Oc vpfødhis j̄nnan Oc
5. dør m̄z: The sændo badhin sin andzswar til pilagrimen: han sagdhe them badhin hafwa væl andzswarat: Oc tho mōna æmuæl Ok sænde them j̄n andra questionem bwar man finder et thz fotzrum gudh hafwir mest vnder (^{xx} a. teet): Mæstarin swarar at thz helst hittis
10. A korseno som var herra stodh Ok løste os m̄z sit blodh Møn sagdhe at thz rum ær naturlica manz (^R howudh oc) ænlite som hwart ær andrum badhe likt Ok vlikt ok man faar vita m̄z alla værlдена: Pelagrimin sagdhe them badhin hafwa væl swarat Ok
15. sænde them j̄n thridhia questionem: Huru lankt ær fraz thy h̄ym(^{xx}ilen ær) høghaster (^{xx} oc til) hæluitis diwp: Mæstarin sagdhe sik thz ey vita: Møn sagdhe sik hafwa farit thæn wæghin en tima Ok mæstarin wardh annars hugha vidh andzswar Oc giorde kors for
20. sik Tha hwarff diæfwlin som røkir j̄ wædbre (^R oc foor venande bort at haz var vunnin som thenkte ænman baus vunnit): Mæstarin læt leta pilagrimin Ok fan engin Sidhan tedhis hanum at (^{xx} han) war *sanctus bartholomeus*

 Bartholomei lof. — *Järtecknet med Vulkanen.*

25. *we hælge mæn ok mæreste mæstara Sanctus ambrosius Ok sanctus theodorus. bæra sancto bartho-*

- lomeo vitna vm alt thj̄ hā giordhe ok thoide for
gudj̄ sculd: Ok (thj̄) vilium (vi) hār scriſwa s̄t ordh
sancti theodori Sanctus bartholomeus predikadhe j
licaonia Ok sidhan jnan ytarsto Indie landam sidhan
5. jnan mere oc større armenia j them stadh abbanum
bother: Ther han wardh først űaghin Ok sidhan hals-
huggin Gudh s̄nde han til thera landa Ok tr̄ste
hans hizerta m̄j̄ s̄ta tungu Swa munde var herra til
hans tala: Far v̄el min k̄nneswen Gak at predika
10. (xx wt far) j stridhena: Tak m̄j̄ takkom: Vidh liifs
wadha: Jak full̄r(dh)e først (mins) fadhors s̄randhe
Fylgh thinum m̄stara ffar fram aat hans fotsporum /
v̄egh wt blodh for blodh / gif wt k̄t for k̄th Thol
m̄dho som iak thoide for thik / Jak gifwir tik vapn
15. til v̄erio: (xx weluilioghet j swettenom) godhwilia til
s̄ruodhis: spect vidh them thik pina: L̄etta hundh
vidh them tik illa hanna: Tholomodh ok s̄mt hizertta
vidh vsa: Th̄er war (xx gifuaren mildir) Ok tr̄ster
Ok (R han) lydhugher sin(s) herra budhi: F(xxoor)
20. f̄eghin A w̄eghin som v̄erldinna liws at (R liusa thom
j m̄rkreno waro) (xx Som) jordhe(xxrikis) s̄akt at
ḡora hedhn̄nn̄ gudhi *(^ muntokan mat) (w̄elsma-
kanda): Godhir akir karl at saa gudj̄ ordh jnan sīe-
linna / j̄ampn (xx Oc likir sancto petro i storom ger-
25. ningom oc gudj̄ jerteknom) / midhwakt satter (xx j
apostla tal) / Giffwa(xxnde dygdhana liwdh b̄eggia
vegna som) harpo str̄ngir: Th̄en th̄er midhwakt
sitir: See(ŷn) hwru han pl̄ghir sīela m̄edh thungo
See(ŷn) hwru han sār trona j hizertan: Se(ŷn) hwru
30. han plantar gudj̄ vingardh See(ŷn) hwru han vprifwir
v̄ d̄ygdher m̄j̄ rothum See(ŷn) hwru han quistar āff
Ok kastar bort lastana Se(ŷn) huru han gīerdhar

*Bl. 46,
recto.

- mædh godhom radhum: (^{xx}Hwat lønum fik han aff
 ondem mannom fore) vælgerninga: (^Rvisselica) Wan-
 tedder for hedder Ban for blæjan: saran wærk for
 godha gafwor: Bescan dødth for søta samwaru:
5. Eptð andra vt(^{xx}ofelica) pinor: Flogho (^{xx}the han
 lifwande / æn ey for thy æpter sin dødth glømde han
 sinom draparom oc owinom vtan giordhe mang iær-
 tekne a) gudj wæghna for (^{xx}thera siæla helso).
 Æn enkte war thj got them giordhe godha Ok ænkte
10. bløtte thera forbannadha grymw hierta: The wroko
 fran sik siwka (^Rmauna) lækiara(ŷn): Ok blinda
 ledhara(ŷn). Skipbruta styreman: dødha lifgiwarin:
 kastadho bæjsta gøjsko / gulwægh(^{xx}na gærsom) hans
 hælgha been j haffuæt v sinnughe: Tha sighildhe arkin
15. (^{xx}jæmskøt øff) armenia mædh andrum fyrum hælghum
 archum som j waro fyra (^{xx}helghra martirum)(^Rben
 som wt waro castath mǰ hans ark fore the nadh oc
 iertekne som gud giordhe fore thera skuld.) Ok læto
 ey (guj) apóstolum fara (^{xx}ensamnan) Vtan foro for
20. hanum som swena for herra: ok giæsto enga hampa
 for æn tipparis øø sicilie lanǰ swa som gudh siælfwir
 (^{xx}tedhe) thera komo enum cardinala aff rom hostiensi
 biscope som tha var j sicilia Til fatikan stadh kom
 rikt liggiande fææ. til litins wærdhan by dyraste mar-
25. garita / til (ŷ faam) (litit) nampn kunnogh(^{xx}an
 skinande liws) Thær skildus (^{xx}the fyra archana fran)
 hanum for lande Ok (^{xx}læto) han ensamin athir A
 ønne (^{xx}Och them) fyra sænde sanctus bartholomeus
 thædban fran sik til andra stadha: Ok landh / En
30. som helther sanctus papinus til mulas (^Rj sicilia) Annan
 sanctum lucianum til messananam: Andra twa til cala-
 briam land: gregorium til columpnam stadh Atanasium

til tale som alla skina liusum iærtéknum Sæctus bartholomeus war takin m̄ sang ok soma. mædh lofs glædhi Ok sæghins komo ok fagnadhe (^R oe banum bygdis ærlíkú n̄onster) Wilkanus biærḡh som all(id)

5. lugh̄ar: Ok rykir (^{xx} som) brennesten (^{xx} var) (^R land) fast vidh lipp̄aris (∅∅) Ok skadh̄adhe opta landeno Ok th̄om jnnan landeno bodho: Ok blæste langan wægh ledhan brandh oppa landit: f̄or æn sæctus bartholomeus kom thær til lan̄j: Sidhan fl̄yðbe ^{*}([^] lughin)
- ^{*Bl. 46, verso.} 10. (^R berghit) fran lande swa fiærrin at engin gitir øgtb th̄j Ok hængdhe sik h̄oght jnnan wædhrit jfwer hafwidh Nw see thu sæl m̄j gudhi Ok hel (^{xx} oc sæl m̄j) sælom Thr̄ýswar sæl sancte bartholomee (^R thu æst gudhelikx lius sken) (^{xx} the helgho) kirkio fiskare
15. skiællikka fiska til lifs / s̄ot fruct: lifwandis vinquister Diæfwlsins sarghare som wærlдена sargadhe f̄or ok r̄ofwadhe Glæðj (^{xx} wærlдена sool allom liws) / gudj munder lughande tunga (^{xx} Snillena skenkiare) / wællande helso kiælla Thu vigdhe hafwit thær thu
20. fort vf̄ort ifwer: Thu (^{xx} litadhe) jordbena (m̄j) th̄iao blodhe: Thu æst hem slughin jfwer hymnana Ok skin ther jnnan gudhlikum skara: (^R glæj) Ærona blomster som aldre falna: J fr̄ygdh ok glædhi som aldre liij. Ok engom ledhis: Hær til talar alt theodorus (^x om
25. *sanctum bartholomeum*)

Om S. Bartholomei Moder,
 eller folk-sagan om
 Vinnan utan Vänder.

(Pergaments-handskrift ifrån Vadstena; nu n:o 39 in folio
 af Benzeli samling i Linköpings Gymnasii-Bibliothek.
 Skrifven år 1503—5.)

*Hær æpther star aff the æroffwlla drotnin-^{Bl. 105,}
 genne sancti bartolomei modher som war ^{vers.}
 kære fadher her karl benedicti haffwer
 wænt

5. bokæne som kallas *ortus apostolorum* skrif-
 was / at i syria rike / ærw flere lanþskap
 oc konunga / En konungh i samma rike
 haffde dotter / huilken som förstodh mþ sannom
 skælom / at affgudh waro ey dyrka skolandhe / wtan
 10. en sændher gudh / Før hwilket diæffwllen wredhgadhes /
 mothe hæne / Thy i affgudenom som konungen dyr-
 kade / gaff diæffwllen swar ey entidh / wtan flerom
 sinom bywdænde konungenom swa framt at han wille
 haffwa sik siælfwan oc alt sit rike bewarat / dræpa
 15. sina dotter / oc hænnas hierta oc badha hæna hændher
 offra gudhomen for hælokt offer / Tha nødhgades
 konungen aff allom sinom herrom oc radhe / dræpa

- sina dotter at han ey skulle komma i herrana wredde oc affgudannas/ konungen bødth nakrom sinom radhgiffwærom at the hæne skullo ledha lankt bort i øk-nena / at fadberliket hierta skulle ey aff sorgh pinas
5. om han saghe sina dotter før øghon dræpas huilken wart wtledth sokkandes oc gratandes./ oc kallade oppa høgsta gudh / Thy hændhe aff gudz føresyn at the som hæne skullo dræpa / wordho rørdha aff miskundh/ samman lagdho sin radh thj ower læggiande hæne
10. aff hwgga badha hændrena / oc swa hæne løsa giffwa / ok før aff hæne anamandhe sworn edh / at hon skulle swa lankt bortgaa / at fadher hæna skulle aldrigh enkte aff hæne spøria ællar bora / oc at hon skulle aldrigh enghom thjta sigbia ællar skalt kwngøra /
15. Oc swa wnkrom hon m; lifwet / oc tho handaløs/ æn før hiertat drapo the en hwndh som them foldhe / oc toko hans hierta oc offrado gudomen m; hæznas hændher Sidhan gik thæna salogha iomffru handa løs ower skogha oc slætter søriandhe oc gratandhe lankt
20. fran sit sædhernes landh / Oc kom omsidhe til eth iomfru closter / huilket bygdh war øne affgudizno til hødher / som kalladhes dea veste / Naar the hæne sagho i konungxlekom klædhom / oc kræseleka i sidhom oc tho handaløsa / spordho the hwadhan hon war
25. ællar hwadhan hon kom / Æn hon kwæne enkte annat gratandhe swara æn thjta / sandher gudh weth at iak ær menløs / The anamadho hæne / æpther nakon tirma kom konungen aff thj riket / til thjta closter m; sinom son at søkia tæsa sørnæmdha iomffru / hwar kōnungx-
30. sens son saa iblandh andra thæna konungxleka iomffruna / astuoda han hæne fæsta / oc badh kærleka sin fadher ther om / Oc nar fadhren thj ey wille wnaa tif

- godho / æpther thj han ey wiate aff hænnes slækt
 oc saa hænne wera hændalæn / tha sywknadhe wnge
 mannen konungæsens son / oc swa framt at han ey
 lifles wardha skulle / nødghadhes konungen them
5. saaman fægja i ækteskap / oc brölloppet giordhes m;
 konungzliken stadh / Naer nakor ær framlidhen waro/
 doe konungen / oc konungæsens son oppbögðhes i
 konungæsens sæte æpther sin fadher / Nakot æpther
 wart drotaighen hæffwandhe / j them tima rest
10. konungen hær meth ænoms fiandhom / som hæn lang-
 ændha ækinnadho / i hans fran waru sædhe drotningen
 karakan oc saghran son / aff huilkom allom wart glædhi /
 bodh sændhes til konungen m; breff sen sændha-
 bedet lan ena nat nær en sriboren man / aff huilkom
15. konungen hæfde takit stora æghodela / rætwiseæne wt-
 kræffliande / Naer thænne man hørðhe thænne nyia
 tidandhe diæfflenom tilskyndande / giordhe han sændha-
 bedhet drwkkit / oc honom soffwandhe stal han bort
 aff taskænne breffwet / oc bewaradhe jusiglet belt /
20. skreff eth anna[t] breff / oc besigladhe m; samma ju-
 sigle / swa lydandhe / wari konungenoms witherliket /
 at hæn hændalæn hwætru hæffwer sæth eth trol /
 diæfflenom likast hwilkot som hæffwer stort hwiffudh
 krökotan hale / oc obequæma hændher oc fæther / asna
25. æron / rædhelikan æghon eth owan fæ thj andbra etc
 Oc sagdhe mer / at ey ware loffleket tolket trol loffwa
 konungenom til wanhedher Arla om morgomen stodh
 breffdragaren opp ey wæandhe hwat giort war / ladhe
 a wæghen oc kom til konungen at bodha nygia glædhi
30. presenteradhe honom breffwet / huilket konungen læsande
 wart mykyt drøffder aff tolkom son / bødth breffdra-
 garenom hær om enkte tala / Oc skreff breff m;

- then samna igæm / oc bødþ at barnet skulle bewaras /
 at han matte framdeles thþ siælfwer see / J hem-
 færdhæne gæste ather breffdragaren nær før næmdha
 herra / huilken førwitin war sporde hwat konungen
 5. aat lagdhe / giordhe han drwkin som før / oc stal
 konungxsens breff aff hans tasko / Oc nyt breff skreff
 til konungxsens fræmsta riddara / besighat mþ
 konungxsens jnsigle / Swa lydandhe at the skullo ena
 nat lønluka wtledha drotningena oc mþ sonenom
 10. dræpa swa framt the siælfwe willo sin hwifudh nywta
 Naar riddarane fingho thþ breff / drøffdhos the mykyl /
 oc fragadho breffdragaren hwat konungen bødþ mþ
 sin eghen / mwn / breffdragaren swaradhe ey annat
 æn nær konungen / haffde læsit breffwet bødþ han mik
 15. thþ før engom sighia / Tha gingho thæna wæpna-
 rene til radþ / oc ower lagdho at the willo fælfelia
 konungxsens bodh oc om nattatidh leddo the hærne
 wt mþ barnet i en skogh at dræpa them badhen /
 huilket hon wndherstodh / tok til at ropa til gudh /
 20. oc mþ gratandhe tarom bidhia / at the skullo spara
 menlæso barneno / Oc æpther gudþ wilia rørdhos the
 til miskwndh / oc badho hærne loffwa mþ sworn
 edh / at hoz skulle swa lankt borth gaa i fræmadha
 landh oc rike at engen skulle aff hærne hōra ællar
 25. spōria / oc swa slæpto the hærne / Oc swa gik hon
 wilfarandhe i øknene / the nattena ower sokkandhe oc
 gratande Naar som dagadhes / ledh hōn mykyn tōrst /
 oc kom omsidhe til enna dywpa kællō / oc saa nidh
 i hærne / enkte haffwōnde thþ hōn kwæne øsa mþ /
 30. oc swa wandandhes / bōgdhe sik nidh i kællona /
 slæpte piltē aff armenom nidh i dywpa watnet / Æn
 hwat sorgh / drøffwilse oc grat tha haffdhe the sorgh-

- fulla modhren / som hwar mæniskia tænkia kan / Thy
 ey war mæniskia nær hielpo kwæne / som skriffwas /
 hwar man ær handlæs wtan anbodh / swa war wisse-
 leka tæssen salogha drotnigh / som ey hadde hændher
 5. oc ey anbodh / oc thy ropadhe hon til sin hymnilika
 gudh sighiande / O min gudh hwru iak nw førfar
 mꝯ minom son / som altidh hoppades i tik aff
 första barndom Æn miskwnsammaste gudh hogxswaladhe
 hæne i sinom drøffuilom / sændandhe hæne sin
 10. ængil / huilken kom til hæna i wngxmanꝯ liknilse
 oc ophøgde watnet i kællene / pilten oppe flytandhe
 lifwandhe som lættasta fiædher / huilken han opptok /
 Oc nar modhren wtrækte stompana at taka pilten / tok
 ængillen om them oc gaff hæne badha hændrena
 15. igæn / oc hwarff sidhan borth Tha wart modhren
 oppfylt mꝯ största glædhi / oc kalladhe sin son
 bartolomeum som lydher filius suspendentis aquas Thꝯ
 ær hans son som ophøgher watnet takkande gudhi /
 Tha kwngiordhes hæne aff gudhi thꝯ hon skulle ey
 20. længher gaa wtan the sik til thꝯ closter hon førra
 war hwar hon kærleka war wnlanghiæ / I thæn tima
 kom konungen hem mꝯ sigher aff stridhæne /
 wndherstandande / alt ærandet / foor at søkia æpther
 hustru oc son / oc kom omsidhe gratandhe til thꝯ
 25. samma closter / kwngørandes them jomffrum thær
 jne sina hiærtans sorgh oc we / æn nar iomffrunar
 kwngiordhe honom hustruna mꝯ sonenom helbrigdha
 thær wara / oppfyltes han mꝯ store glædhi / oc
 fördhe hæne til sit palacium / Æpther konungxsens
 30. dødth / waldes bartolomeus til konunggh oc widher-
 kændhes en sanna gudꝯ tro Aff tæssu maa mærkias at

bartolomeus er af kongens slægt og siælffwer konungher/
 swa lydher og legenda sighiande konens wara klæddan
 i purpura og collobio / og i allom hørnem sænkt m;
 perlon / collobium er jomfru mantil sidher midher
 5. oppo hæland

XIII—XIV.

SAGAN OM S. MATHEUS,

SANT

S. SYMON OCH S. JUDAS-SAGAN.

XIII.

SLGAN OM SANET MATHEUS.

S. Matheus .i Blá-manna landet.

- * **M**atheus kom til blamanna land; Ok fan thær ^{*Cod. Bildst. Bl. 40, verso.} twa koklara: swa diæfwl; fulla at the thoko aff mannum helso Ok syntis athir gifwa Annar thera heth þoroes Ok Annar arfaxath :: Ok varo
5. j enom stadh som kallas (^{xx} magdaberg) (^R the waro til sua store høgferdh kompne at the loto sik af allom hedhra for gudha) Thær kom matheus Ok giæste at ens crístins man; som Philippus cristnadhe (^{xx} innan judha lande) ok war renlifuis man wældugher kiæmener
10. blamanna drotningx Matheus predikadhe ther Ok disputeradhe mædh koklarum: Præuadhe sör folke them fara mædh fals: Ok wara falsara Ok gaff them allum bøthir The giordho siwka: hans husbonde spurdhe matheum: hwar han nam all (^{xx} tungo maal) tala: Matheus vi-
15. sadhe hanum huru thæn hæghe ande kom om pigiz-

- dagha dagh ifwir them alla apostolos: fór æn the skildos aat j iherusalem j lughande tungom oc gaff thom thrøst at rædhæs jngin Oc tala oc forstænda alla thungor oc sagdhe / Suasom the fordhum bygdho babel
5. mǫ bældæ tappadhø fōrsto twngo Oc skiptis j flere twngor swa at jngin vnderstodh annan Swa fingo apostoli alla twngo maal tala oc forstænda som vp skulu byggia mǫ ødhmiukt the bælgħa kirkio oc cristna tro / ey mǫ stenom wtæn mǫ dygdhum oc
10. gudbelikom jærtæknom swa hōgha at the som stadhelika (tro) magħo thædhan (vp) stigha til himbla

Drakarne. — **K**onungens son fær lif.

*Bl. 47,
recto.

- ***S**N kom mǫ tidhindum til mathæum ok hans hosbonda. At thær munde koma coelara(na) mǫ thwem størstom drakom som blæsa brænnastens (eldb) wt aff
15. thera munnom. ok næsum. Ok dræpa folkit mǫ siukom røk. swa at ængin lifuar aff thew fore wardher (stadder). Matheus væpnte sik mǫ korsse for bryste ok ænne. Ok gik wrædder wt (^{xx} mote) them / jemskøt fullo drakana hanum til fote ok lagħo som (the waro)
20. dødhe Matheus sagdhe til coelarana. Hwar ær nw idher list ok konst wækkia wp draçana æn j gitħin Hafdhe iak ey bidhit min gudh for idher. tha hafdhe the giort nu thǫ widh idher søm i wilden At the giordhin mik. Sidhan folkit kom mykit samæn. tha
25. bødħ matheus draconim wpstænda Ok thædhan ryma fiærrin til ødhkna. ok ængom aldre skadha gōra. swa

- giordho the som han bødþ. Matheus burdþe ther faghra predican af paradyso huru høgþ thþ ær Ok himnum næst Ok at ther waxe hwarke thorn ælla thiþstil Oc at ther ey falna ros ælla liliu. ælle annat blomster Ok
5. at ther komber hwarke (Y hel ælla xx dødþ æller) ælle Ok ther flygha fughl(a) at manþins budhi (R oc hørís soter ængla sanger). Ok at første (xx mannin var) thædhan wtkastadher thy at han war gudhi ey lydhogher. Ok at war herra læt sik ther til fødhas
10. mþ wara naturu At wi skulim ather hædhan feras til hinna paradís som æn ær ærlikare æn thþ paradyso som adam war wt aff kastadher / wndher thæsse predikan kom tidhande at konungsins son war dødþer Ok (thær) war grather ok alla læto (illa) i konungs
15. gardhe Ther komo (R the badþe) kompano þoroas ok arfaxat (at) gifua liff them dødþa ok gatu (xx thþ ey) giort (xx oc thy) lughu (the oc sagdho) at konungs son ær hædhan thakin i bland gudha(na) ok wil (xx nær thom) bliwa qwar Ok sagdho konungenum
20. sua / affgudha mønster skal vpbyggia(s) thinom syni (til hedþir) Ok bilate (gørás) aff gul. ok skipa hanum offer ok preste. Drotningena kæmmener læt gøma koklarana. Ok læt kalla matheum for konungin Matheus calladþe (a) ihesu christi nampn yfuir thæn dødþa. Ok
25. stodþ wp lifwandþe ok wæl heel(R brøgha) (xx tha) war(dh) conungin swa fægþin at han fioll for matþei føther mþ myklum thakkom
-

Konung Egippus kristnas.

- K**onungin (^R het egypus han) sænde breff ifuir alt sith riki Ok biudber allom koma m̄ offer gull ok silfuer Oc sagdhe gudh wara komin En then dyraste jnnan man̄ hami. Alle komo m̄ gulkronum Ok
5. riko offer Ok wildu hanum offra som gudhi. Matheus sagdhe til them hwat gørin j: Jak ær ey gudh wtan ihesu christi thiæna (ÿste swen ^{xx}ra) som ær en sandher gudh Ok kom them alla ther til at the bygdho ihesu christo kirkio m̄ th̄ gul ok sillf the thiit sordho at
10. offra *sancto* matheo Ok fulkomn (^{xx}adho stort) m̄nster ok dyrt Jnnan ^{xxx} dagha J thee kirkio saat matheus A biscops stole (^{xx} j ^{xxx} aar). Ok kom alt egýpto land m̄ (^{xx} blamanna) (^R land) til cristindom *Egippus blamanna konunger Ok drotningin. Ok alt thera folk
15. ok hærskap døptos til kristnu. Ok thera dotter ephigeniam wigdhe matheus (til) renlifu (ÿis ^{xxe} oc giordhe hona til abbadissam ofuir tu hu)ndratha jomfrwr

*Bl. 47.
verso.

Nunnan Sphigenia. Konung Tyrtaeus dráper S. Mathens.

- S**pter egypum konung (^R wardh hyrtacus konunger) han thrøste ey sik halla rike ok kronu wtan han
20. (^R finge) (^{xx} ephigeniam sik til hustru). Han wiste matheum wara hæne høgxta Radh. Ok andelikin fadher. Ok bødth hanum halft sins rikis jngiæld en han ski-

padhe swa at ephygenia giptis hanum Matheus badh han koma til -kirkiu wm (^{xx} sǫndaghen sua som) ephigenie fadher giordhe Ok hǫra ther hans predikan for ephygenia aff hionalags lofui Huru goth thǫ ær

5. ther thu godh koma saman Conungin for sæghin til kirkiu Oc wænter hǫra the radh hona (^R skulle) wenda Matheus lofuadhe dighirt ræt hionalagh mǫ mangom ordhom. ok alt hǫrdhe konungin thǫ gærna. Oc wænte alt at han wildo swo wænda ephigeniam til hans hionalagh (oc vilia). Sidhan wendhe matheus sina talan til annan ænda. Oc badh folkit gǫrta at gǫma. Ok sagdhe swa mædhan hionalagh ær swa got ok ærlicet ther thǫ ær mǫghelict (^R oc rættelika halǫ). tha witin j wæl alt folk hær sithin. at wm nokor man dirfdhis
10. til at locca til sin konungs fæste mǫ fran hanum. han finge konungs wredhe oc forgiordhe sit eghit liff. Huru matte tha (thu) iordhrikis konunger bedhis ephygeniam til hionalagh som ær fæstemǫ thins herra hinna konungs hanum wigdh wndher hælgho wile
20. Konungin gik wredher ok galin fra predican. Matheus stodh æptir (^R oreddir) ok trǫste (^R folkit) til tholomodh. Ok gaff gudhlic signan ifuer ephygeniam Oc alla hænne iomfrur. ther the alla flullo rædda for hans fǫther. Sidhan mæssan war swngin Ok matheus stodh
25. a sinom bǫnum vplyptum handum gen himnum kom en aff konungs wæghna bak hanom. Ok (ǫlagdhe ^{xx} stak) han(ǫum) genum mǫ spiuthe Alt folkit for mǫ eno hiærta. at inne bræuna konungin for tholika gærning. Preste ok klærka (for)manadhe them ok aff
30. taldu. Ok komo them (atir) til kirkiu oc hioldo hans d(ǫags ^{xx} ǫdǫ) hǫgtidh mǫ glædhi / konungin (^{xx} widhirfrestar sidhan) mǫ budhskapum oc breswm (^{xx} mǫ

- quinnom oc koklarom mǝ thera list at lukka oc vǝnda ephigenie) (^R hugh æptir sin vilia oc kǝrlek oc halp hanom inkte) Sidhan hǝn wardh orwana wm sidhe at wenda hona fra gudhlike lofuan. tha lǝt han eld
5. thǝnda j hǝnna closter Ok bǝdh jone brǝna. alla guǝ iomfrur. Tha tedhis *sanctus* matheus Ok wǝndhe allan lughǝn fra klostreno Oc til konungs gardh Ok brǝn ther inne (^{xx} alt thǝ) ther waar lifuandis (^R oc dǝt). vtan konungin Ok hans enugha son Ok fik
10. (^R ginstan) diǝfwlin wald ifwer sonin. Őc lop diǝfla fulder til *sancti* mathei graf *Ok øpte ok lyste sins fadhurs synde. Conungin thǝr æpte wardh hwarior manne ledher ok fik fulasta spitǝlska soth Ok drǝp sik siǝlfuir wm sidhe aff harme Rikis herra wrdhu
15. thǝs fǝghne. Ok toco til konung rǝttan rikis arfwa brodher ephigenie son egippi konungx godhan *cristin* man som hans fadher / han wǝr konunger lxx (^{xx} aar) Ok æfde som bedhirs herra guǝ dyrk ok *cristindom*. Ok fylte alt blamanna landh mǝ *cristnum* kirkium Ok
20. lefdhe son epter sik fadherlika godhan ok gudhlikan konung som hans forfǝdher waru / joroas ok Arfaxat flydhu for matheo til persie landh. fra thǝn dagh han upreste konungs son aff dǝdha. hans lǝst ǝr (^{xx} verdhugh j the helghe kirkio oc vardhir) lǝsin (optast)
25. Ok hona *predicadhe sanctus* barnabas oc giordhe mǝ henne jǝrtighne. Oc lǝt (^{xx} the sama lǝst han skreff mǝ sinom *handom* nǝr) (^R sik iordha oc fan ner hans benom j gelasij pawa daghum v^c arom æpter wan herra)

*Bl. 49,
recto.

XIV.

SAGAN OM S. SYMONE OCH S. JUDAS.

Vår Herre och Abgarus.

- * Ymon oc judas waro kötlike brödher / badhe ^{Bl. 49.} *sancti jacobī Alpei* [oc] wara fru syster syni / ^{recto.} *Predicadho* badhe saman wm sidhe / j persie lande Ok hörir först til at sighia / hwat judas giordhe
5. før æn the saman komo j persie lande. Abbagarus konunger (*xx* medie) lanþ. aff thæn stadh fordhum heth. rages medorum. Ok nu hether edissa. sende breff warom herra mþ thænna ordhom Jhesu sælum helsara som ær sedher ok tedher j iorsala lande. Abbagarus
10. enchanie son (sændir) godha quæthiu Jak hafuir hørt aff thik oc thinum jærteknun huru thu lækir siuka mþ ordhe ensamnu / ok biudher blindom se Ok haltum ganga spitælskom rena wardha: Ok dødhum lifua. ok alt lydhe thino ordhe Oc wardher som thu biudher
15. Ok hær mþ prøfua jak eth aff thwem At thu æst Antiggia gudhs siælfuir / comin af himnum ælla guþson Oc for thy bidher iak thik mþ (mino) brefue at thu wærdoghas koma til min ok lækia mina langsama sot / iak hafuir Ok thþ forstandit at iudha æru thik ey
20. godhe Ok wilia thik forradha. kom til min jak hafuer en fastan stadh ey swa storan. som han ær ælla godher.

- ok ærliker. Ok tho yfrith rumber (^R os badhum) War herra skref hanum breff ok answar Ather i gen. mǝ siælfins hænde. Ok war brefuet *scrifuat* wm thenna mato. Sæl æst thu mik throdhe (osedom). Swa ær ok
5. *scrifuat*. innan hælgha spamanna bokum. At the skula thro mik aldre saghu. Ok the wantro(nø) wara / mik se ok høra / Wm thina bøn at iak wili koma til thin ær swa fal (^{xx} at mik tilbør) at fulkoma alt thǝ jak ær sændher til. Ok sidhan (^{xx} atir) vp takas aff them
10. mik sænde. Ok sidhan jak ær vptakin sændher iak thik min *discipulum* som thik skal gifua badhe liif ok helso. badhe thæsse hems. ok Annars. Abbagarus sidhan han fan. at gudh munde ey siælfuir til hans koma. Tha sændhe han en (ǝ *scrifuare* ^{xx} malara) til
- *Bl. 48, 15.
verso.
- war herra at lætu *(ǝ *scrifua* ^{xx} mala) thǝ likaste ænlete warum herra han gate (ǝ *Scrifuaren* ^{xx} tha malareǝ) (^R kom til wan herra) gat (han) ey fæst sin øghon Ok ey set (^{xx} mot wars herra ænlite Swa stort) sken (oc) gudhlikt liws oc maghtokt (gik) aff hans æn(^{xx}lite /
20. tha tok war herre aff malaranom hans linna klædhe oc lagdhe vidh sit ænlite oc inthrykte j linna klædhit sins ænlitis skapnadh). ok sænde thǝ Abbagaro konunge Som gladher thok aff allo hiæрта widh / fæghins fund Hwilki(ǝn skap ^{xxn} skapnat) thǝ bilæte hafdhe *scrifuar*
25. Ok witnar *iohannes damacenus*. som ther *scrifuar* (af) mæst / aff allum hælghum mæstarum Ok sigher at æpte thy liknise / war waar herra wæl øgdher ok wæl brynadher hafdhe lankt ænlite ok nidher lut / som wisar godha *complexionem* stadhliks manǝ / Thætta
30. wars herra breff (^R som han konungenom sænde). hafdhe swa dighra dygdh ok makt. at innan (^{xx} edissa) stadh / sidhan thǝ kom (thiit) ma(ǝ ther^{xx}te) engin hedhninge /

- engin *cristno* tro falsare (^R liwa.) engin walþ herra sigher winna. Ok æn ther komber wald mþ orættu gen stadhenom. tha læs et barn wars herra breff (Y fore ^{xx}ofuir) portenum Ok iemskøt biuda fiænda fridh ella
5. flya. Thæssa nadher frælsadhu opta stadhin æff wadba / til (^R thæs thera) synder (thet) hindradho. Sidhan war herra for thil himna / sændhis iudas til Abbagarum konungh Ok sagdhe sik *ihesu christi discipulum* wara. Abbagarus sagdhe sik se gudhlikt lius j hans ænlite
10. Ok wæl kiænnas widh (at) han ware (sannelika) kænneswen *ihesu christi* / som han banum louadhe fordhum sænda / at lækia hanum badhe siæl oc likama. Judbas lofuadhe hanum ok thrøste / fa allan sins hiærtas skællican wilia æn han toke widh *cristna thro*. Ok
15. thrøst (Y æff ^{xxaa}) *ihesum christum*. Abbagarus sagdhe (^R sik) sannalica tro. Ok thrøsta / ok gerna wilia hans hemna Ok alla iudha dræpa æn the waro ey wndher romara wæriu. Judas læt fram bæra wars herra breff Ok lagdhe thþ widh konungs ænne. Ok fik iæmskøt hela
20. bøther af spitælsko sot / som hanum war længe infødh:

De tvenne Troll-karlarne och Hertig Waradach.

- SYmon predikadhe .j. egypto lande. mædhan iudas predicadhe j mesopotamia. ok ponto. ok møttas sidhan j persie lande. Ok funnu ther zoroas ok Arfaxath som flydhu af blamanna lande for *sancto matheo* / Waradach.
25. beth hertugin æff babilonia: han redde sik til stridh

- a mot Indie lanþ hærskap / ok fik ængin answar aff sinom gudhum wm sighers lykku. han læt letha answar aff annar stj gudhum ok fik answar / at hærs gudha thortho ey swara. Sidhan symon ok iudas komo ther
5. til landa. Waradach leth at them letha ok fore sik fœra. ok spordhe them hwa (^{xx} the waro oc om) thera (^{xx} ydhin) ok thera ærande. The swara sik wara iudha at ædble. ok fadhers lande / ok sina idhu / ihesu christi thiænist Ok sit ærande thæssa lanþ liff ok
- *Bl. 49, 10. hel- *-su. Waradach sagdhe them wilia hœra / thea
recto. tima han ather kome hel ok sipher sæll. Apostoli sagdho hanum wara bæthra radh / hœra fœr thera ordh ok sidhan fœlgha thera radhe / ok kœnnas widh them / hanum matte ensamin sipher gifua / ella œwini (^R vidh
15. han) sætta Waradach sagdhe sik forstanda them mera mughu. æn thera gudha som rædde thighia. ok (badh) apostolos sighia sik hœru stridhin ginge Apostoli swaradho wi lofwm idhrum (^{xx} gudhum) swara at i mughin prœfua at the liugha / tha œpte diæflen hardha stridh
20. wardha ok mykit folk falla Tha logho apostoli at thera lyngh / (tha) sagdhe waradach j leen / thþ ey ær lekir / mik rædhis widh aluara Apostoli sagdho til waradach war ey rædder hær ær fridher til landa mþ (^{xx} os) comin. Ok morghon daghs wm thærs tima
25. (koma) til thin Indie lanþ (^{xx} sændebudha) Ok bedhas thiæna thik mþ fridh ok nadhum. Biscopa oc preste logho hœgth aff spoth ok sagdho til waradach / the wilia at thina œwini faa ingang i landbit ok winna thik wanræddan owarandhis. Apostoli swaradho sik ey
30. bidhia bidha han manath helan vtan en dagh ensamin. Ok morghon rœna / waradach læt gœma apostolos badha Ok biscopana Ok sagdhe them scula fa

- hedher ok æru / som sânt hafua sagth Ok them bathe skam ok skadha lugbit hafua. Annan daghs morghon sannadhis alt thȝ apostoli sagdho Ok wilde tha waradach læta biscopa brænna Apostoli sagdho sik sændha
5. wara / dødhum gifua liiff ok ængin læta sin giælda til døȝ. Oc menadho waradach dræpa them / waradach (xx bar thes) dighir(t) (R vndir) at the wildu ey sina owini liiff skadha læta Ok ey thera goȝ hafua / ok læt them mȝ hedher for sin herra konungen koma. Ok
10. sagdhe them wara wældhugha gudha i manna hami Ok sagdhe aff thera wisdom ok dygdhum / ȝoroas ok Arfaxath waro ther nær Ok wændo thȝ alt til wærra. Ok sagdhe them wara falsara. Ok wilia mȝ siin klok-skap swika rikit. Ok forradha landhin / Waradach spur-
15. dhe them / æn the thræsto sik disputera mȝ apostolis / ȝoroas ok arfaxat sagdho at ængin man ær swa wæl talandhe at han mister ey sit mal. æn han wil wit (xx os) disputera Konungin ok hærtughin læto saman koma alla mæsta (wt) mælingia Ok allom dø(xxffidho)
20. the swa male(t) at engin gat thungu rørt ælla nokra lundh teknat / ȝoroas ok arfaxat sagdho til konungin ok hærtughan ther til at (j) witin os sanna gudha wara / wi gifwm them atir maal / ok gorum them swa lamma / at engin gither fot af stadh rørt / ther
25. næst wilium wi gifua them ather ganga. Ok læta them ypnun oghum ey mer sea æn mȝ naccum. Oc lætin sidhan prøfua Æn symon ok judhas gita them hulptit *Alt giordho the som the sagdho mȝ diæfulskap / wm^{BL 49,} the malto ouermer ær sakt Aff sancto Bartholomeo^{verso.}
30. huru diæfla bø(t)te them (R som the giordho sielfue siwka) (xx The skambalnadha) (R mænnena) komo til apostolos. Oc sagho tkem j fatekum klædhum. Tha

- wantrösto the a thera hiælp. Symon talar til them thȝ hittis opta / at innan gul *scrinum* gomas fatoko clute Ok j thræs*scrinum* gul ok gærsoma Ok liwa som gooȝ wil kōpa. han skal mer scudha / hwat j ær j læteno
5. æn i lætit siælfst Ok ey skulin j thy minna thrösta os. at wi ærum ey gulle clædde Jættin thȝ (^{xx} oc) lofwin for idher / at j widher sighin diæfla dyrk Ok thron ensamnum ihesum *christum* / tha wiliun wi gōra corss for idher æne Ok i skulin sidhan vrædde fram ganga
10. Oc gōra coclarum mera skam / æn the idher giordho. Sidhan swa war giort vildu coclara sik hæmna. mȝ mængom ornum som at thera budhi samman komo Conungin læt kalla apostolos / the toko ormana jnnan sin skōt Ok lætu them hugga ok bita coclarana siælfua
15. Ok budhu them tho ey dræpa. Conungin ok alt hærschapith badho apostolos loua ormana at dræpa coclarana. Apostoli swaradho wi ærum sænde at dragha fra dōdh ok til liif. Ok ængin then dræpa som lifuer. Orma rifw swa ok slitu coclara kōt At the tutu for
20. wærk som wlua. Apostoli badho til gudh wm sidhe. Ok budhu ormana aff guȝ wæгна ather swgha alt sit ether aff sælugha coclara liue / ællær waræ thōm ængen wan at liui / wærra war coclaranum ok mer wærkte thōm Ok grætu sarare / tha the gafuo wt etherit æn
25. tha the indrukko. Apostoli tröste thōm til liiff at the wordho hele epter triggia dagha wærk. Ok sidhan swa sannadhīs. At the badhe hele waro Como til thera apostoli ok sagdho. Ath guȝ thiænist ær fræls Ok ængin nōdhgar (^{xx} gudh til siin) Ok badho thōm
30. frælsa fara (^R oc wtwælia) hwilkin wægh the wildu. The hærddho sik i ondschap / ok wordho thæs wærrē. Ok wændo mæstadel aff babylonia til willu amot apostolos

Det nyfødde Barnets svar.

 m then tima fødde en hertugha dottir barn
 ey manne gifwin / ok wittis enom diækna faders
 namn / Ok tha modher frænder barnsins / wildu dræpa
 diæknan Como apostoli honum til hiælp ok læto koma
 5. for sik badhe diæknan ok barnit nyföt. Tha spurdo
 the barnit æn diæknin war thæs fadher Barnit sware
 thenne diækne ær ren ok hælager / ok aldrih
 smittadhe han sit kät The badho sidhan apostolos
 sighia sik fadher barnsins / the sware Os hörir til
 10. (at) orsaka menlösa. oc ængin sacan lysa /

De tvenne Gamarne.

 m then tima (^R wurdhu) thwe gama ^{*(xx löse^{Bl. 50,}}
 som læste oc janelucte waro) ok slitu ok sulghu / ^{recto.}
 hwat them møtte. Apostoli como thit m̄ Acallan ihesu
 christi na^(xxmps) (genstan) wordhu grymi gamæ swa
 15. spaki som faar

Sol-templets fall. — Apostlarnes martyrdöd.

 ha apostoli wildo thædhan til andhra landa / tha
 dwaldos the m̄ mykle bøn cristins folks / æn i babi-
 lonia et ar Oc siæx manadha. Oc cristnadho m̄ konunge

- ok lanȝ herra. siæxtighi thusandh vaxit folk. wtan barn. ȝoroas ok arfaxat fludhu thædhan til en annan storan stadh. som kalladhis svamair ther waru .lxx. afgudha biscopa. ok preste. ȝoroas ok arfaxat (*xx* badho
5. thom oc rædhu) at the latin apostolos (*xx* engalund lenger) lifua: æn the ther koma. om the wildo ey ta(p)pa sin hedher ok æro ok sinna gudha: Apostoli komo til thæn stadh. wm sidbe Ok wordho iæmskøt. draghne til solinna mōnstir. Diælla øpte ther wt aff
10. thera manna munne som the jnnan qualdu. hwat hafuez j mȝ os sysla. guȝ apostoli. Sarlika brænnum wi som innan lugha lagdhe widh idhra como Guȝ ængil tedhis apostolis Ok bōdh them wal sins martirij/ ælla owinum bradhan dōdh. Apostoli waldu sik helder dōdhin
15. siæluum at guȝ owini matto wændas mȝ iærtighnum ok wardha guȝ wini Apostoli tala til folkit. ther til at j fan vitha at idher bilæte æru ful mȝ diæflum biudhum wi them af guȝ (*xx* lydhno vegna) At hwar thera gange wt aff sinu bilæte Oc bryta sit eghit
20. herberghe. J samu stund tedhus (allom) thwe (*xx* suarte) blamen wt aff bilatunum ganga ok brutu sin herberghe Ok flydho sidhan ok thuthu som wlua: Biscopa ok preste hemdu sin harm Ok drapu ther guȝ apostolos. J (*xx* then) sama tima tha wædhrit war blidhast
25. ok solin skiærast kom thordina bresker ok lyghnu elder swa stoor. at monstir brast syndher i thry. Ok ȝoroas ok arfaxat (*xx* brændus j kol) (^R af liung eldenom) Conungin aff babilonia læt apostolorum ben fœra mȝ hedher til babilonia Ok ifuir them byggia
30. wænasta mōnstir ok (*xx* størsta)
-

Om en annan SS. Symon.

- Thre hælge mæstara ysodorus ok eusebius ok iohannes (be)leth m̄ them sighia ok scrifua. at *sanctus* symon sidhan han *predicadhe* jnnan egypto kom ather til *ierusalem* ok war ther *biscover epter sanctum iacobum*
5. dødhan mang ar ok reste aff dødha. xxx druncnadha mæn. Ok lifdhe hundradha ar .ok. xx til trahianus keysare war Ok j hans dagbum. com til *ierusalem* en Rømsker herra Articus. Ok læt fanga *symonem* biscop ok munga lundh pina for throne ok a sid-
10. harsta. a kors fæsta. m̄ hwarman̄ vnder. at swa gamal (xx man) gathe m̄ thøldum tholt tholikin sarøka / æn hwar som gørla gømir at (R oc *granlica*) (xx søker) j thera bokum oc andra mæstara tha finder han m̄ sannu at thærne korsfæste *biscover* war annar
15. symon ok ey *apostolus*. wtan war brodherson *joseph oc ^{Bl. 50.} _{verso.} cleophe (son) Ok modherbrodher symonis ok jude Ok *iacobi sona marie alpei* oc halfbrodher wara fru gū modher Thy at symon *apostolus* war henna syster son:

XV—XVII.

SAGORNA OM S. MATTHIAS,
S. MARCUS OCH S. LUCAS.

SAGAN OM SANKT MATHIAS.

Om S. Mathiae val.

* **M**athias waldis jnnan jude størrathera stath ^{Bl 50.} af apostolis sidhan war herra for til himna/
^{verso.} joseph heth thæn som innan wal war
 lagdher m̄ hanum. hugbnadha son ok rætuis. at wi-
 5. dhernamne. brodher sancti jacobi alpei oc symonis
 ok iude / aff thænna thwem siol loter yfuer mathiam.
 Sanctus dyonisius sigher ok scrifuar at then lother
 mathias waldis m̄ / war ey annat / æn et gudhlict
 lius ok andelict som gudh lyste sin wilia m̄ / for
 10. apostolis. Hwilkin aff them twem (he) sculde til
 apostolum taka / oc ær ængum lofuat m̄ andrum
 lutum / guz wilia leta

Om S. Mathiae företrädare,
 förrådaren Judas.

Ar wiliom wi først sighia aff iudas forradhara.
 Ok ther næst aff sancto mathia apostolo. En iudhe

- heth (Υ symeon) (ruben) aff ysacar slæcth Ok hans kona ciboria / ena nat æpter thera naturu bland / sa cyborea rædhelikan drøm / ok sagdhe sinum bonda / wara m̄ barns æmne Ok th̄ munde wardha bansat
5. barn / ok allum judhum til nidherfal. hon fødde son / ok ræddus badbin hion Ok wiste ey hwat (the) aff ban(Υ nadho ^{xx}satto) barne skulde gōra. wtan lagdhe han innan thætasta car. Ok kastadhe wt j sio / thædhan fløt han (^R lifuandis) Ok til et øland som kallas scarioth Ok hittis ther / ok fōrdis til conungin / ok vpfōddis. til han drap conungs son ok drotningena / thy at han wnderstodh sik siæluan ey wara drøtningana son / som han wente / mædhan han vpfōddis kiærlika m̄ hæne / af thy lande fik han scarioths namn / lønlika drap
15. han konungsson. ok lønlika kom (hæn) wndhan / m̄ skatmannum til ierusalem / som fōrdho pylato skat (Υ loff) aff scarioth. Ok kom sik til thænist j pylati hoff Oc wardh pylato miokit kær thy at (han) hafdhe licaste lund (pylato). En dagh stodh pylatus jnnan
20. sino palacio Ok judas nær hanum. Ok lyste pylatum til æple / som han saa waxa jnnan næsta (træ) gardhe / Judas lop at hænta thædhan æple. Symeon [Ruben] hans fadher wardhe for hanum som gardhin atte / til iudas slo han til dōdh / tho kænde hwarghin thera
25. annan Ok hittis ther symeon [ruben] dōdher Ok ængin wiste banamannin. wtan wæntu han (vara) dōdhan (af) bradhūm dōdha. thy at ænga tedhis wnder (^{Rx} eller saar) / wtan halsin war brutin aff l(^{xx}idhi) / widh howdit. Pylatus gaff judhe symeons (^{xx} hustru) Ok hws
30. ok goḡ / ok ther hon succande (oc) syr(Υ d^{xx}g)hde opta / (^{xx} spurdhe han idhkelica hwi) (^R hon sørgdhe) Ok fik wita (^R om siidhe) huru hon miste sin son /

- innæn *sio. Oc bondha bradhom dødha Ok giftis nødh-^{*Bl. 31, recto.}
 ugh. Tha wndherstodh iudas sik wara son sinna konu.
 Ok banaman sins fadhurs / ok wardh illa widh sin
 misfælle. Han for mꝯ modhers radhe til ihesum. Ok
 5. bedhis nadher / (^{xx}jhesus) giordhe dighrꝯ nadhe widh
 han Scipadhe han tholfta wæraldinna domara / allum
 syndoghum til thrøst ok æpterdøme. Thy wærrer war
 han sidhan / at han brøt amot nadhum / widh hanum
 giordhum / them til ræꝯ / som bryta scriptamall /

Afguda-djefvulen. — S. Mathiæ pina.

10. **M**athias aff juda patriarcha slækt (oc) beethleem
 stædh wæl borin man / (oc) godher klærker / mꝯ
 dygdhum vp sødder / h(^{xx}vghnelikin) Ok miskundh
 (sambir) lætlat(^{xx}ugher) j lykku / tholamodhuger j
 genwærdhu ok oræddir Giordhe e wæl som han wæl
 15. wiste / ok androm visadhe Først (tha) han prædicadhe
 innæn macedonia lande / drak han ethir som guꝯ owini
 banum skæncto Ok skadde hanum hwarte (til) liff ælla
 helsu. Ok gaf helsu ok syn. cc mænnum som før
 wordhu siuke ok blinde aff them sama dryk. Diæfwlin
 20. tedhis them hedhnu i barna like / ok tho (^{xx}grahæ-
 rotter). Ok rædh them dræpa mathiam / Guꝯ owini
 le(t)tu mathiam thre dagha Ok sunnu ey før æn han
 siælfuir wilde Ok gik tho ok war innæn blandh them
 som le(t)to Tridhia daghin tedhe han sik kænnelikan.
 25. Ok sagdhe sik wara mathiam The bundu hanum hænder
 a bak / ok drogho han mꝯ halsrepe Ok mykít illa
 hannadho (^R the han) / ok luctu i myrke (huse) ok

- læstu. Diæfla mødde han mykit ther han sat Ok græniadho thannum gen hanum / æn ey thordho the nær hanum coma / War herra tedhis hanum m̄ myklo liuse / Ok lypte han (vp) aff iordhene / ther han la / honum
5. til fota fallin / Ok løste hans bandh ok thrøste han m̄ søthum ordhom ok læste vp lucum / Mathias kom løs for folkit ok prædike som før vrædder Ok tha æn (R somlike) hærdu sik som (før) gen hanum / spadhe han them att siunka lifuandis til hæluitis Ok i samu
10. stundh ypnadhis jordhin wndher thøm Ok swalgh (R thom) hela Ok ey sæla til hæluitis Alle the thetta hørðhe ok saghu / aff thom æpter waro wordhu cristne Mathias kom atir til iudha land. Ok wænde ther m̄ predican ok iærteghnum manga til cristindom. han gaff
15. blindum sea: Ok haltum ganga. spitælskum helsu. døwm hōra ok dødhum lifua. Abiather iudha biscofer læt han fanga Ok bødth hanum lifs frest at thænkia (R sik om) ok widh radhe taka. Ok ather wænda aff willu. Mathias sware sik wilia wæria m̄ sinu liui
20. gudhlika. sannindh ok cristindom / ok gærna døø for guꝯ skuld / sidhan dømdhis han først til korss Ok sidhan aff korsseno liuandis Ok wndher stencast. Ok sidhærst vndher øxe halshuggin / hans ben fōrdhus først aff *judha lande til Rom Ok thædhan wm sidhe
- *Bl. 51,
verso.
25. til treuir j thydis(Υke) lande

XVI.

SAGAN OM SANKT MARCUS.

Infledning.

Hær næst wiliom wi sighia aff thwem ewangelistis som ey waro apostoli ok aff andrum them hælghum mannum som waru j *apostolorum daghum* før æn wi talum aff flerom pawm 5. ælla *keysarom*

S. Marci **E**wangelium. — **D**ans lof.

MArchus ewangelista aff leui patriarcha slæct ok prestær j judha laghum gudhson *sancte petri* Ok sidhan kennaswen kom til rom mæ hanum. Cristit folk j rom badho *marchum* *scrifua* j læst alla sins mæstara *pre-* 10. *dican* til ewærdhelict *aminnilse cristins folks*/ han giordhe som han war bidhin. Oc screff tryglyka/ aff sins mæstara *murne*. Ok tho lønlika. swa at ey wiste hans mæstare før æn alt war *scrifuat* Sidhan fik han *sinum* mæstara bokena. at prøfua ok rætta Ok fik 15. *dighra thak*. aff thy at thj war alt *gudhlic sænnindh*

- han scroff *Sanctus petrus* confirmradhe the læst. at læsa jnnan (^R the hælgho) kirkiu wm alla wæraldena. *Sanctus petrus* mærkte wæl at *marchus* war fastber ok fulkomin j throne ok sænde han aff rom til
5. *aquileyam* at *predica* / ther kom han wtalict hedhit folk til thro Ok skref ther atir sina læst aff ny som ther gomis æn mǝ hedher j domkirkiu Ok the(e)s for folke innan mæstum høgtidhūm. *Marchus* sænde *sancto petro* til rom ærmogoram bæsta b(ŷonda ^{xxyman}) aff *Aquileya*
 10. sin guǝson ok (badb) han wighia til *biscop*. *Ærmogoras* kom ather til *aquileyam* wigdher *biscope* Ok styrthe kirkiu mǝ ærum til han warth *martir* wm sidhe. *Sanctus petrus* sænde *marcum* thædhan til *alexandriam*. Ok *predicadhe* ther første man *crīstnu* tro *Philo* wisaste
 15. *iudha* mæstare *scrifuer*. at sidhan *marchus* kom til *alexandriam* liuer ther vtalict folk wynder hans mæsterdom. j. gudhelike thro ok thiænist ok renliui alt saman som j eno clostre. *Papias* en visaste *crīstin* mæstare. ok *biscope* af *gerapoli* *scrifuer* hans loff j bok
 20. ok prysa han dighirt mǝ dyrom ordom. *Petrus damianus* Ok en aff them visaste *scripuer* hans loff. mǝ tholikum ordom. Swa mykla nadher giordhe gudh mǝ *sancto* *marcho* / at alt thǝ folk han kom til *crīstnu*. wardh iæmskøt renlifuis folk ok all *alexandria* war
 25. closter licast / han wænde folk til *crīstnu* ok gudhlikan lifnat dighirt mǝ guǝ ordhūm ok storom iærteknūm ok æn mykla mer mǝ *sinum* hælgha lifnadhē / hans ben æpter han dōdhan como ather til *ytaliam* at thǝ land ware wærdhugth hafua han dōdhan som han skref a sina læst mæ- *-dhan han lifdhe. Sæl ær *alexandria*. lǝthat mǝ hans dyra blodhe. jemsæl ær *ytalia* hedhrat ok ærath æff dyru liggiande fū hans

*Bl. 52,30.
recto.

- hælgha bens. Swa ødhmiuker wær *sanctus marcus* Ok swa nødhuger vilde han hafua (^{xx} thesna værdlena) bedher / at han scar thumulfinger sik af (^{xx} haand) ther til at han matte ey biscoper wardha. Tho dugdhe
5. hanum ey ther m̄ flya waldit / thy at gudhlict jfuer bodh *sancti petri*. war rikare æn hans ødhmiukt / Óc wardh *patriarche alexandrinus*
-

ärtecknet med Skomakaren.

- ørst tha *sanctus marchus* kom j alexandriam kiænde han sin sco wara sunder. Ok thaccadhe gudhi
10. som han æ frælsadhe aff døz wærcum som teknas m̄ skom som gøras aff (^R dødha diwra) hudhum Ok fik enom sutara at bota. Ok wardh sutaren saar at första styngæ (^R j sina hand). Ok øpte then hælghæ ande aff hans muæne. en ær gudh (^R en ær gudh) *Sanctus*
15. *marchus* thaecadhe gudhi. Ok trøste sik thæs bæther at gudh munde fulføra hans ærande ok wætte muld m̄ (sinom) raka ok strøk ifuer sarit ok wardh handen j samustøndh hel. Mænnin kiændis widh guthlikt wald innan bradhūm bothum. Oc ledde marchum in j sit
20. hws ok lette gørla hwat mæne ælla hwadhan han ware han sware sik wara thiænisto man ihesu christi. Mænnin sagdhe sik gærna wilia seæ ok kæna then herra tholikar man thiæna Marchus burdhe tber sina predican til husbondin kænnis widh sannan gudh
25. ihesum christum ok døptis ok al hans hion. *Sanctus marchus* wigdhe sin husbonda. innan alexandriam til

biscop han heth *Anianus* ok for siælfuer til pentapolim at predica Ok war ther thu a(a)r ok æfladhe *cristnu* (tro).

S. Marcus drāpes i Alexandria.

- Shædhan kom han ather til *alexandriam* ok fan
5. ther faghran *cristindom* Ok øcte honom m̄ allo godbo som snima war sagth. hedhna biscopu ok preste lagdhu hanum lenge (for) lagbur. Pascha dagh ther han sagdhe mæssu. gripu the han ok drogho m̄ halsrepe thwa dagha til dōdh han thækkadhe æ gudhi til han
 10. gaf vp sin anda. ok sidharste hans ordh waar thæenne psaltare versin *In manus tuas domine commendo spiritum meum* som thydher a wart mal. J thinna hænder min herra (¹ gifuir) (antwardhar) iak min anda. A .lvij are wars herra. do *sanctus marchus*. Ok the
 15. hedhnu wildu brænna hans ben tha kom swa stor thordyna bresker ok lynghn elder at ængin thorde standa. Sidhan toco *cristne* mæn hans ben ok iordadhu (² thom m̄ hedher) jnnan *cristne* kirkiu. *Sanctus marchus* hafdhe langa næsa Ok sidha brune. fagher
 20. øghon ok scalluttan nacca. lankt skæg. Ok bæsta *complexionem* (xx midhaldrugher) nokot hærutter (xx astundande sin herra / oc fuldir m̄ gud̄ nadh)

S. Marci ben flyttas till Venedig.

*Bl. 52.
verso.

*A cccc lxxvij. Are wars herra. komo kōpmæn aff (xx fenedi) til *alexandriam* Ok gatu luccat (oc mutal)

- thwa preste som gømdes *sancti marci* skrin at the læto them lønluka fōra *sancti marci* ben til wænachi. Tha the lyptu benin wt af skrine tha røk swa søth luçt wm allan stadhin at hwar man wndradhe hwat sliçt sætte.
5. køpmæn skynde sik wndan til skips fæghne m̄ godhom fanga. ok sigblidu m̄ andrum flerum dromundum. The sagdhe wm sidhe (sinom) *companum* j andro skipi. at the hafdho godhan inbyrdhis *sanctum marchum*. En aff them wilde ey thro wtan sagdhe them wara dara
10. at fōra nokors bonda ben af egypto Ok them wænta sik hafua *sanctum marchum*. J samu stundh wende sik siælfst skipit som *sanctus marchus* war jnnan Ok grep til hal̄ frambre *stamnin* / annat skipit Ok brøth aff nokor bordh Ok hiolt swa længe At alle kændis wæl
15. widh at *sanctus marchus* war inbyrdhis jnnan thera fylghe Ena nat tha the sigblidu raskan bōr jnnan storme Ok ængin wiste wæl hwart the waru komne. Tha taladhe *sanctus marchus* til en muzk j skipina som hans ben gømdes. Sigh skipmannomen at the lætin skōt
20. (^{xx}stryka) sæghlin. thy at wi ærum ey lanct fran lande The giordho som han bōdh. ok sannadhis hans ordh tha (som) *lystis* ok *fuznu* (the) sik wara komna for et øland a sina ledh. Ok thakkadhu gudbi ok *sancto marcho* godhum ledhsagara. the lōntu sit lig-
25. giande gul æ hwar the til land komo som the bæst gat. Ok thot hwaro kom folkit *floccum* til thera. æ hwar the bygdh landh søcte Ok øptu thōm sæla som *sanctum marchum* j fōlghe hafua. ok beddis jnnelika. at the mattu with como at offra hanum (oc) knæfalla
30. (^x fore hans hælgha benom)

Mannen som djefvulen fick makl med.

EN hardher man innan skipinu war æn wantro. At the hafdhu sænluka. *sanctum marchum*. Diæfwllin fik wald ifuir han. Ok qwalde ok mødde swa længe til han kændis sænnelika. widh gudh ok *sanctum mar-*
 5. *chum* Ok fik j samu stundh hela bøther Ok war allan sin alder gudhi thiænugher ok *sancto marcho*:

S. Marci ben i Marmor-pelaren.

ENeciani. lagdhu. først hælagh ben j en pilara aff marmor sten swa lønluka: at ængin gate wilit. wtan the ena bæjstu oc wisaste aff *stadhenum*. Thy
 10. at the ræddus forradhara. som alexandrini røntu/ tha langer time war fram lidhin. Ok the alle dødhe han ther lagdhu viste ængin andrum wisa hwar hælagh ligiande gul lagh. Clærca sørgdho Ok lekmæn illa læthu oc ræddhus alle at thera fadher ok stj
 *Bl. 53, 15. **wæria(re)* war fra them stolin. (^{xx} Mæn) ok *quinnæ*
 recto. ok gamalt folk thoko widh fastu ok gingo m̄ korsum ok hælghu *domum*. En dagh tha alt folkit wær j kirkiu fastande a *sinum bønnum*. brast pelarin siælfuir. ok stena vmcing fran fiollu ok syntis *allum* hwar scri-
 20. nit stodh ok *funno* ther m̄ *iertignum* faghnadha fundh *sanctum marchum* fæghne ok sæle ok thoko thæn daghin hwart aar hælaghan halda:

Den Sjukens dröm och Skeppels räddning.

- EN man hafde ledha soth. rutnadhe hans kinben swa at mādha flutu ok wollu wt fluckum han kalladhe sik *sanctum marchum* til hiælp m̄ gudhlika hiæta. ok fulkompne thrøst. tha han sofft edbis hanum *sanctus*
5. *marchus* (j) wæghfarandhe man̄ hami ok for rasklika. hanum syntis som han at spurdhe hwat manne han ware Ok hwi han for swa snart. han sagdhe sik wara *marchum* Ok skynde(dhe) til hiælp eno skipi j sios wadha / han ræcte mædhan han sware sina handh
10. ifuir thæn siuka han wæcnadhe m̄ *helum botum* / litla stundh æpter kom skipit in til fænadi. Ok sagdhu skipmæn huru the waru j lifs wadha. Oc *sanctus marchus* com thøm til hiælpa ok nadha Ok gafws tha gudhi thu loff. Ok thakkir for thu iærtighne sender
15. (xx giordhos)

Saracenen i Sjöönöd.

- ENeciani thwe elle flere foro m̄ saracenis a. skipi til *alexandriam* Ok komo innan lifs wadha for storme swa at skipit løstis swndher. wndher theni / the cristnu flögdu j batin ok hioggo sundher bat-
20. fæstuna. ok komo til lan̄ m̄ arom J. samu stundh the skildus widh skipit. gik hafuit luct badhe ifuir skipit ok folkit. En af them iættadhe som han gat *sancto marcho* witia hans skrin. Ok wardha cristin æn han wndan kome. Thaghar tedhis hanum en man fagher

- lius som solin. Ok grep han handum w sionum. Ok ferdhe han ok satte m̄ them *cristnu* j bathin han kom til alexandriam hel m̄ them *cristnu*. han brøt sina lofuan. badhe widh gudh ok *sanctum* marchum. til
5. *sanctus* marchus tedhis hanum andru sinne rædheliker ok awitadhe han m̄ hoʒlum. Sidhan for han ræddir til venecias. at witia *sancti* marchi skrin ok thok widh cristno ok hiolt. ok lifdhe wæl ok doo sæl:

Timmermannens fall.

10. **S**N timb(ʏre ^{xx}ir) man giordhe nokot høghst. jnnan *sancti* marchi thorne. Ok fik badhe sændher falla. Ok *sanctum* marchum til hiælpæ calla iæmskøt sattis han (^{xx}søfdir) søtlika a en biælka til mæn hulpa hanum nidher menløsum. Ok for ather vp gudhi thaccande ok fulkomadhe th̄ han skul- *-de göra:

*Bl. 53,
verso.

Den råddade Trälen

15. **S**N fatikir man aff prouænʒ en(s) herra manʒ thræl louadhe sina færðh til (*sanctum*) marchum ha(ʏn^{xx}ns) (herra) menadhe hanum fara. thrælin ræddis mera gudh æn (^{xx}sin værʒlica) herra ok for wtan hans with / ok atirkom / hærrin bødþ badhin hans øghon
20. wtstinga / han kalladhe *sanctum* marchum sik til hiælp herrans swena actadhe ænkte haus akallan wtan

- castadho mannin widh iordh ok wroko starka ekespitir
 innan hans høs Ok gatu hanum enkte meen giort wtan
 brustu swnder stikkunar hwar' epter andro sum at
 barus Ok swenane (møddus i) armum / herran bødþ
 5. hanum bryta lær Ok fōther aff hugga mǫ þxe Thagher
 wardh øxen bløt som bly. herran bødþ hanum sla
 tænder ok mon swndher mǫ slæggium. æn glømde
 iærnin sina naturu ok wart sliøt ok atirslaghit (^{xx} aff
 gudǫ makt / herren) kiændhis wm sidhe widher guǫ
 10. nadhe ok waldh ok bedhis hans nadhe ok for siælfuir
 til (^{xx} vænedi) Ok swenin mǫ hanum. sancto marcho
 til loff ok fōrst gudhi siælwm:

Riddaren med den afhuggna Hånden.

- EN** þriuin riddare wardh illa saar j stridh swa
 at handin hengdhe widh Armin af huggin. Ok alle
 15. lækiara saghdu at hon(^Ya) skulde aff hugga(s) thy at
 aldre munde hon til nytta wardha Riddarin skændis
 wardha en hænter som war en godha handa ([^] dræn-
 gir) (^R vælborin. man) Ok læt binda handena widh
 lidhin wtan nokon lækedom. Ok badh aff allo hiærta
 20. sanctum marchum sik til hiælp Jnnan samu stundh
 bundus hel samæn handin ok armbrin. swa lytis løss
 ok lasta / ok als hindris. at han war iæmuæl fōr mǫ
 hæne som fōr / tha hanum war enkte wfōrt / Arrit
 ensamit syntis lyta løst til aminnilse guǫ nadha.
-

Riddaren i floden.

- A**nnar riddare ther han rænde sit ørss ifuir ena bro Ok fiol m̄ hæstenum nidher aff brone til gruma han kalladhe *sanctum marchum* sik til hiælpa. J samu stundb recte hanum *sanctus marchus* stæng j hændber
5. ok drogh han lifwandis til landh han kom sidhan siælfuir til venecias ok lyste gud̄ nadha ok løste sina lofuan

Hannen som räddades ifrån fångenskap.

- E**N man i mantua stadh lughin til lasta. laa .xl dagha jane læstir j myrke (hws) hanum leddis vnder
10. løst j langum qualum Ok syrgdhe mykit aff dighrum harme. Ok calladhu *sanctum marchum* til hiælpa. *Sanctus marchus* tedhis hanum. ok badh han wræddan ryma / hanum syfuiadhe for sorgh ok wente th̄j wara diæffa villu ok hæggoma drøma. *Sanctus marchus*
15. tedhis hanum annan tima. Ok tridhia. ok bødth hanum lydha radhe. han trøste a. *christum* ok *sanctum marchum*. Ok saa j. samustundb loour ypna. Ok rymde o ræddir gønum sina gømara / ok allan stadhin / swa at han saa alla mæn ok ængin sa han Ok brustu ha-
20. num iærn af benum som bla for lughu. han kom ok til vene- *chias ok løste sina lofuan *sancto marcho* m̄ thaccum. ok lyste sina løsn af nødh m̄ gud̄ nadhum (x for allum)

*Bl. 54,
recto.

Hungers-nöden.

Tha sylt ok hunger möddu ok øddu alt pul land. ok nær øddu tha visadhe godh godhum mannum. At the plagha war them ifuir comin for thy at the hioldo ey *sancti marchi* dagh hælaghan / thz sama (aar) ther

5. the louadho halda *sancti marchi* høghtidh wrok *sanctus marchus* ey at eno sylt ok hunger aff thy lande wtan gaff iordhinne alzscona fruct jueruætis m̄z wilda vædhrum ok tima regnum:

Predikare-munkens Syn och död.

cc .xli. Are wars herra laa en wnger predica

10. brodher siukir (^R het *iulianus*) jnnan papia. Ren ok hælagher wm sin lifnadh. tha han spurdhe sin priorem hwat hanum syntis wm hans (^R skipilse) Ok prior sware hanum. at han munde skøt skipta hemum. tha wart han aller blidher j ænlite widh the tidhande ok

15. teknadhe sina glædhi m̄z handum ok ællom licamanom oc øpte. Giuin rum brodher mine min siæl giter sic ey længer haldhit j likamanum for sæghnis tidhandum ther næst lypte han sina hænder gen himnum. Ok sang søtelika then sangh. Ok ær et wærs j psaltare-

20. num. *Educ de carcere animam meam ad confitendum nomini tuo domine* Ordin tydha swa: Ledh wt mina siæl aff myrkestofw. at hon mughe losua thit nampn. min herra. Ther næst øpte han thz ordh *sanctus paulus*

- scripuer* hwa frælsar mik salughan man af thessa döꝰ likama. ther næst *sompnadhe* han lættum Ok søthum *sompne* Ok saa *sanctum marchum* koma. ok sæthia sik nær hans siæng. Ok hørdhe ena røst tala til *sanctum*
5. *marchum* ok spordhe hwat han ther giordhe ok *marchus* sware. jak withiar thænna hædhan skal mꝰ os Æn spurdhe røstin. Hwi han withiar bælder han (Ys xxom) æn andhra hæghe mæn (R marchus swaradhe) thy at han war mik særlika thienugher Ok
10. witiadhe mina graff mꝰ godhuilia. thy withiar jak han(Ys) j hans ytharsta tima J samu stundh sa han alt husit fult mꝰ faghra folke j liusum klædhum Ok hørdhe *marchum* spyria them/ til hwars the waro kompne Ok them swara At *presentera* thæssa siæl. J
15. guꝰ asyn. hær mꝰ waknadhe brodherin Ok læt calla sin *priorem* oc sagdhe honum ordh ok ænda ok *sompnadhe* ther næst sælum sympne ok do mꝰ myklu glædhi:

XVII.

SAGAŃ OM S. LUCAS.

S. Lucas' lif och död.

- L**ucas ewangelista syrus at ædhele foddher j antiochia badhe siæla lækir ok likama *sancti pauli discipulus* gømde mødom(ŷs) (oc) renl(ŷifue *xxek*) alla sina dagha lasta løs Corsfæste
5. (sin) likama(ŷn) alla tima af allom hans lusta han fylgdhe ensamin *sancto paulo*. swa at han aldrih widh *han^{Bl. 84, vers. 10.} skildhis. han skref læst. Ok *cristnamanna* bøn swa som han nam aff ware fru siælfue ok *sancto paulo* ok for thy *scrifuer* han ensamin mæst af wara fru budhskap
10. Ok wars herra sǫzlo ok vpsǫdhu Ok af allo thy ware fru særlika til hǫrir swa som innan læstinna prǫfuas. han sighs ok hafua *scrifua*t fǫrsta wara fru bilæte henne licast. hans læst ær ok sottast mal aff allum. *Sanctus paulus* siælfuer louar hans læst Ok callar
15. bona sina læst thy at han war hans *discipulus* han skreff ok ensamin mæst aff *apostolis* hwat the giordho jnnan *ierusalem* mædhan the saman waru aff thæs hælgha anda komo han do naturlikom dǫdh i guz fridhi ok ligger j antiochia.
-

S. Lucas hjelper staden Antiochia.

SN tima komo synda giældh þu antiochiam Ok
 wordhu belagdhe af (^{xx}thom) bedhnum som kallas
 tur(ycidha ^{xx}chi) The cristnu kiændis widh sin brut
 Ok toco wit fulcomne script tha tedhis *sanctus* lucas
 5. *enum* waknom mænne j waru fru kirkiu j tripoli jnnan
 liusum clædhum. Ok sagdhe sik wara *lucam* komin æff
 antiochia: Ok ther apostolos ok *martires* saman com-
 na at stridha for *cristna* mæn Jnnan sama daghum.
 striddu fa *cristne* mæn mþ wtallecum hetbnum Ok
 10. bruthu them vnder sik som leon bither lamb ok lofua-
 dho gudh ok *sanctum* *lucam* /

XVIII.

S. MARIA-MAGDALENA SAGAN.

XVIII.

S. MARIA-MAGDALENA SAGAN.

Magdalenas änger och heliga lefverne.

- * Aria magdalena calladh. aff magdallo borgh sino fædherne / wt komin aff konunga slæcth. henna fadher hetb sirus henna modher eucharria: The waro thry samsyskene. lazarus
5. Riddare. Ok maria ok marta ok skiptu swa (sino) fadherne / at lazarus fik agha. dighran del jnnan ierusalem. Ok maria. magdullum borgh. som hon fik aff nampn magdalena / ok (^R martha) bethaniam. Ok tha lazarus war mæst til houa: Ok maria sølgdhe
10. mæst likams mak. tha styrdhe martha m̄ ærum bæggia thera goz. m̄ sino swa at lazarus hiolt rikt. Riddarskap m̄ hænna forseo ok gaf rika almoso fatikom Ok hiolt dighran del warom herra kost ok hans apostolis ok discipulis. ok kallas for thy wars herra hærber-
15. ghis hustru ok saldu alt sit goz sidhan war herra war farin til himna Ok fingū wærdhit apostolis at sødba m̄ fatikt folk cristit Maria gaf swa længe sinum likama. mac (oc kræslighet) at han drogh hona sriker til fulan lusta. swa længe at hon tapedhe sit
20. hedhers nampn af ædhle magdalena Ok heth af allom syndogh (^{xx} quin)na. Ok glømdhis badhe hærne

*Cod.
Bildst.
Bl. 54,
verso.

- nampn maria ok swa. widhernamnit magdalena. ok
 (Ƿ wisto mæn ^xbeholt) thȝ ena nampnit. som war syndogh
 (^{xx}quin)na Epter longa willu likamans / wændis
 hænna hugher ene stundh widh wars herra predican Ok
5. wardh aller swa Andelikin aff kœtlikum at hon glœmde
 jœmuæl alla wœrldinna blygdh thyt *hughin flœgh
 aldær innan himnomin / ok kom ther in war herra
 sat widh bordh budhin til giæst (R j symons hws)
 ok thwo hans fœther. wnder bordheno mȝ (sinom)
10. tarum miok sarom Ok thœrkadhe them mȝ sino hare.
 husbondin bær thæs vnder at hœlagher man tholde at
 hænna hœnder komo widh hans fœther (oc thœnkte
 vidh sik) æn han ware propheta. wiste (han) hona
 badhe heta ok wara ena syndogha (^{xx} quinn) war
15. herra forstodh hans hugh bæther æn han siælfuir. thy
 at gudh ær nærmœr siælinne æn siælin sik siælfue Ok
 sagdhe til husbondin han heth symon. Symon jæk
 hafuir tala til thin. Symon swarc. Mæstare talin.
 thwe waro enom gœlskylloghe en hundradha pœninga.
20. Annar halft hundrath hwarghin hafde æmne at giælda
 (^{xx} herren gaff) them badha lidhugha hwilkin aff them
 thwem elska sin herra mer. Symon swaradhe thȝ ær
 min w(a)an at thæn. mere nadhe fik / war herra sagdhe
 han ræt hafua fuznit. Ok visadhe bonum at the sa-
25. lugh (^{xx} quinnan) giordhe hanum mera thiænist æn
 han oc aff mere kiærlek thy at henne waro flere
 synde for gifne Ok sagdhe ther næst til mariam For
 thin (Ƿ dighra ^{xx}stora) kærlek æru thik manga synde
 forgifna. Them minna forgifs / han hafuir mindre gudh-
30. likan kærlek ¶ letha hær jfuer annan stadh j læstinne
 siælfue huru gudh forgifuer først hœluitis skuld oc
 wækker ther mȝ hiærtat til gudhlican elskogha. Ok

•Bl. 53,
recto.

- m̄ ælskoghans crapt forgifuir. han sidhan frammer. thesse hems script ok skiærsla eld̄ plict thæssa thwa nadher næmpnas. af hælghum mæstarum. *Gracia operans & gracia cooperans* ¶ Thæsse ær the maria.
5. som gudh gaf swa manga nadher ok godhwilia tekn. han wrok aff hænne siw diælla. han (op) tende ok hona alla m̄ brænnande gudhlikum kærlek. Orsækte hona ther andre læstado / gat ey haldhit tarum. tha han saa hona grata jfuir hæmna brodher / wtan (vp).
10. reste for hæmna skuld. fyra natta (Ȳ dō̄̄ gæst ^{xx}dōdhan) / ok gaf hæmne syster marthe bōther af blodh(Ȳe ^{xx}sot) som hæmne war til mens (R̄ j siw aar). Gaf hæmne thiænisto mō sighia. ok øpa th̄ sōta lofuit / (^{xx} hælgher ær thæn quidhin) thik baar ok sæla the spina
15. th(Ȳik ^{xx}u) didh(Ȳo^{xx}e) / hon thwo wars herra fōther m̄ tarom Ok m̄ (R̄ sino) hare thōrkadhe / hon ær th(Ȳ̄^{xx}e) fōrsta (̄ folk) oppinbara script giordhe / hon sat for gū̄ fotum. ok hōrdhe hans ordh. hæmne bar gudh siælfuir witne at hon (vt) walde (sik) bǣsta(Ȳn ledh
20. ^{xx} delin) / (̄ ok lifuande) hon fōlgdhe (gudhi) ok hans hælgha scara / hon thiænadhe thera tharwm aff sinu fædherne / hon stodh nær (R̄ hanum) korsfæstum / hon withiadhe hans graf m̄ smyrilsom / hon stodh epter ensa- *-min. widh grauena tha apostoli hem foro / hon^{*Bl. 55, verso.}
25. war ok wærdhugh sea ensamin han fōrst ater liua som ensamin stodh (^{xx} ater nær) dōdh(^{xx}um). Sidhan war herra for til himna. Ok iudha drapo *sanctum stephanum* Ok lagdhe (j) wtl(^{xx}æghe) wars herra discipulos Oc the foro widha wm hedhnianno som gudh
30. wilde oc sa(^{xx}dhu) gū̄ ordh (^{xx}xi)iiij Arum sidhan war herra tholde dōdh.

S. Maria Magdalena i Marseille.

- Maximus en aff lxxij discipulis som maria war innan gømo sat af *sancto petro*. sattis j skip j iorsala lande af gudz owinum wtan ledhsaghara. oc styre ok fōdho Ok m̄ hanum lazarus ok maria magdalena Ok
5. martha thera syster ok marthella hezna thiænisto mō ok *sanctus celidon(i)us* som *ihesus* gaf øghon blindom fōddum ok andre flere *crisne* m̄ them. Ok komo m̄ gudhz thrōst ok styre hele ifuer jorsala haf til marsiliam. Ok tha ængin wilde them hærbergha. tha
 10. thoko the sic et skiul til w^(xxaru) som A fast war widh afgudha mōnster thæs lan̄. Ok tha maria sō folkit sōkia til offer tha stodh hon wp gen them blidhu ænlite ok liusu / ok *predicadhe* for them (R m̄) wæltalande thungu (oc badh) ather wænda af diælla
 15. willu ok kiænnas widh sannan gudh *ihesum christum* Alle wndradho jfuir hæanna liusa ænlite ok viso ordh ok sōtu tungu / ok ey ær th̄z wndher at aff them munne gingu wt sōt ordh som *fordhum* sōlika. mintus widh (vars herra) sōta sōther. Wm then tima kom
 20. thit (xx lan̄ hōfdbingen) ok hans hustru. at offra gudhum til at the wildu them barn gifua. Maria magdalena afræth them at offra wtan enom *sannum* gudhi *ihesu christo* ok a han ensamnom trōsta ok tro Epter nokra dagha sidhan tedhis maria magdalena frunc
 25. (ÿ at *luctum lucum* xxj drōme) ok sagdhe. Mædhan j ærin swa rike hwi lætin j them som gudhi thiæna dō for syllt oc frysa. Ok hōtte hæne gudz hæm̄dh æn hon rædhe ey sinom bonda (xx hielpa) thera nōdh

- mȝ klædhum ok fœdho Fruan thordhe ey sighia sinum herra hwat hon sa. Maria magdalena kom annan tima mȝ thȝ sama budskap Ok ey thordhe æn frwn sighia sinum herra. Tridhia tima kom maria magdalena for
5. siæng ther the badhin lagho wredh ok rædhelik (Y swa gloande ^{xx} mȝ glœiande) ænlite (sua) som herbærghit brunne (alt) ok talar. Sofuir thu lanȝ rœfuare / limber thins fadhers diæwlsins / mȝ ether œdblu thinne conu som ey wilde wisa thic mit budskap. Sofuir thu gudȝ
10. owin ok thæs hælgha cors / mȝ stuppadhūm follom bwk aff alȝkons fœdhu Ok læther fortappas af (Y sylt oc frysa ^{xx} hunger oc thørst) hælagth gudȝ thiænisto folk. Ok ligger thu innan palacio swepter innan silkis kyltum (oc) klædhum oc thu *west wæl. ok wandher ^{Bl. 56, recto.}
15. (ey) hwar the liggia wtæn hærberge frusne ok huslœse Ey skal swa længe wara. wtæn thu wili fa guȝ hemd ok wredhe. swa længe sagho the hona som hon talar / ok thagher war hon thædhan. Ther næst waknadh the badhin. swa rædde. at the skuluo oc sagdhe
20. hwart. andhro. hwat the badhin sagho Ok lætu them hem til sin mȝ ærum fœra. ok klædha ok fœdha:

Magdalena och Landshöfdingen.

- IN dagh ther maria magdalena predicadhe sagdhe princeps til hænnæ thrœstir thu thik at fullfœra thin ordh ok tro som thu predicar Maria magdalena sware
25. min thro ær prœuadh ok fullfœrt mȝ predikan ok iær-

- tignum mins mæstare *sancti petri* som j rom ær paue ok biscofer *cristins* folks. *Princeps* ok *principissa* tala til hænnu Wi wiliam ræt thinum radhum lydha æn thin gudh som thu *predicar* gifuir os barn. Maria
5. lofuar af guþ wæghna. ok wardh *principissa* scot hafuande *Princeps* talar til *principissam* Jak wil fara til Rom ok hœra *sanctum petrum* siælfuan. *Principissa* badh at hon matte m̄ hanum fara. han mente hærne fara swa wanføra ok thunge j sio wadha / hon gaf
10. hanum enga roo før æn hæn læt hænnu sina thrætta at hon matte m̄ fara swa (*xx* thungfør). Maria magdalena sœmadhe kors a thera hærdha til thrœt ok wærn a motb diællum ok guþ owin(*xi* *xxum*)^(h) ok godh(r)a manna). Thæn tidh the sattus a skip badhin m̄ goþ
15. (oc)^(R) allom tarfvum) ok fingum maria magdalena hws ok hem at gœma. Epter ens daghs oc natta sighling blæste stormber mykit stor Ok sion gik swa maktugher. at ængin wænte sik lenger lifua Tha qwaldis quinnan m̄ barnneno ok fødde jnnæn the nødh barnit lifuandis
20. ok doo siælf Swebarnit thrænktadhe at modher spina gratande ok illa latande fødhu læst ok alþ hugnat Ok wænte sik fødho aff modher / hwat (*xx* mon) sælugher (*xx* fadher) til radha taka wtan grata ok illa lata: Ok øpte sik vslan som wste sik son ok ta(p)padhe
25. badhe sidhan son ok modher. Skipmæn øctu hæs sorgh ok wæktu / ok badho wtan bordhþ kasta badhe lik ok liks emne Ok sagdhu stormin aldre minskas før æn liken wt castas. Ok øptu bæþbra ware enum dœdhum wtkasta æn allum sionka. Sælugher karl badh
30. them warkuzna barneno Ok miskuzna for guþ sakir Ok bidha litla stundh at prœfua en hon laghe jnnæn dwalo oc kunne en widher fas Mædhan the widher

- talas tedhis them et litit skiær ok fik varla mǫ
 bǫnum ok pæningom lof af skipmannom at the
 lagdhu ther til Ther war ey iordh- *-mun ælla^{*Bl. 56,}
 Rum at grafua wndi likino. wtan fadherin swepte
 5. likit jnnaz sinne wepo ok barnit lifuande. w(ǫn^xi)dher
 modher s(ǫk^{xx}pina) Ok lagdhe ther han lönlicast
 gat for fughlum j eno fiælscoa. Ok sagdhe gratande.
 maria magdalena. mik til (^{xx}ysæld) com thu nokon
 tima til marsiliam / beddis thu mik ther til barn aff
 10. gudhi / at wardha badha sik ok sinnæ modher til
 bana / thǫ thu ærnadhe mik (ǫ thǫ handsall Jak ^{xx}mǫ
 bǫnom thǫ) andhwardha (jak) nw thik ok thinum
 gudhi til gømo swa som alt annat mit goǫ / æn han
 ær alǫwaldugher. tha minn(^{xx}is) han modher siæl ok
 15. warkunnar salugha barne. Sidhan finga the goth wæ-
 dher Ok retthan byr til rom. Ok kom sanctus petrus
 (j) mot wit them Ok sidhan petrus sagh kors ifuer
 herrans hærdhe. Tha spurdhe petrus ok forstodh al
 hans ærande ok misfælle Ok badh han wara wæl komin
 20. j gudǫ fridhi ok sagdhe swa / mædhan thu hafuir
 farit ok fólkt æftir godho radhe bær ærlika thina
 genwærdho for gudhi. thy at han hafuir wald at
 gifua / ok sit eghit ather kræfia / ok fullum giældum
 ater giælda / Ok venda tha (^{xx}han vil) sorgh innaz
 25. glædhi Sanctus petrus fordadhe han til ierusalem ok
 visadhe hanum alla the stædhi war herra predicadhe /
 iertekne giordhe / pinu tholde / ok for til himna. Thu
 ar dwaldis princeps .a. thenna wæghum fór æn han
 ater til rom kom. Ok tok orloff aff sancto petro
 30. sidhan han war wæl throlæ(r)dher /
-

Landshöfdingskans underbara öden.

-
- A**r herra styrdhe swa siælfuer hans sigling. at han kom ræt fram at skærinu som han lagdhe kunu ok barn vndher guz gömo. Ok maria magdalena. Ok fik sea hwar barnit sat ok lek a strandh j sandhe Ok
5. for til landz. Barnit war halft tridhia ar gamult Ok fik aldre sea lifuandis folk før æn tha. Ok stygdhis widh. Ok ran ather vndher modher skøt som thz gat/ tha wardh fadherin en del fæghin han sa sin son lifua wænan ok wæl helan. Ok lofuadhe gudhi (^R oc
10. sagdhe). O. maria magdalena nw ware min glædhi all hel Ok foldher fagnadher æn modherin lifdhe inz barneno. Nu weth iak at thu mat swa wæl dødhe modher liff gifua som thu fødde swa længe barn modher læst/ widh thæssa talan. drogh modherin som hon ware af
15. sømpne væct Ok taladhe. Maria magdalena mykit estu nær gudhi wærdh ok æru ful ok hedhers fru som mik hafuir hulptit aff alle nødh ok mødhu *Princeps* spør badhe for wndærs skuld ok swa bradhæghin æn hon lifuer hon sware Jak lifuir sanlika. nu ather
20. komin af samu pelagrims færdb som thu hafuir farith badhe til Rom ok ierusalem Ok swa som *petrus* wisadhe thik *alla stadba/ war herra *predicadhe* iærtekne giordhe tholde pinor ok død. ok for til himna. Swa wiste maria magdalena. mik alt thz sama. Ok
25. wet jak hwart næmpna sinu næmpne. ok talde ok næmpde swa at han bar thæs dighirt wnder At hon for vil at ængu:
-

*Bl. 57,
recto.

Magdalena döljer sig i en öcken.

- G**ladher sighlde han thædhan badhe m̄z cono ok barne ok komo helbrygdho hēm all saman. The funnu mariam magdalenam predica m̄z wars herra discipulis ok cristna folkit Ok lætu tha maximum dōpa sic.
5. badhe princeps ok principissa ok alt thera landh ok hærskap. Tha brutus nidher innaz marsilia all afgudha mōnster Ok bygdhus vp cristnu kirkiur. Tha w(Υjxxa)lde alt cristit folk lazarom (thær) til biscop (Υ^ thaka). Thædhan foro the til Aquensæn stadh. Ok wændu han
10. allan fra willu til cristindom m̄z predican ok iertignum Ok waldu ther ok wigdhu sanctum maximum til biscop. Maria magdalena fik sidhan swa dighra astundan til himerikis fra wæraldinne At hon lette ok fan et ødhkn thørrast ok thærualøst til licams som
15. gūz ængla (R wisto hæne huar) som ænkte war watn ok ænkte waxte Ok ænkte war/ ther likamin matte lifua widh. Ther lifdhe maria magdalena swo at ænkte folk wiste af hæne xxx Ar widh ensamin gud̄z nadher wtan alla likams fōdha widh ængla
20. sang Ok siælinna glædhi m̄z gudbi Hwar dagh siw sinnum løpte hona ængla høgth gen himnum wp j wædbrit swa at hon hōrdhe søthan ængla sangh. ok himna glædhi m̄z likamlikom ørom ok ther af war hon swa frygdful at hon kiænde enkte likamliet men:

Magdalenas vistelse upptäckes. — Hennes död.

- S**N prester vm sidhe wildhe ok gerna wardha ærmite. Ok fik at taka sik fatøkt rum ey lan[k]t fran hæne. En dagh gaff gudh hanum the nadher at han war wærdugher se buru guþ ængla lyptu hona
5. gen himnum Ok ather nidher sættu epter ena daghs stund. mþ gudhlicum sang ok lofui Prestin wilde gerna wita hwat sliet sætte Ok gaf sik gudhi i wald ok gik nærmer mþ guþ thrøst Tha han kom et stencast nær stadhenum. tha dofnadhe ben wndher hanum
10. ok scalf(ŷs) hanum mergher ok hiæta røtar Ok tha han wilde ræddir ateruænda tha gat han sik ey (mþ) fotum fram ført (ŷ ok ey xxæller) larum/ ok alle andre hans limi wrdhu swa dofne ok wærks fulle at han gat went sik enga wæghna Guþ man forstodh at
15. thþ war nokot gudhliet sacrament ther tedhis. Ok manþ krapter gat ey (ŷ tholt xx nalkas) ok øpte. Jak manar thik a. guþ wæghna. æn thu æst mænniskia ther synis. At thu sigh mik sannindh. aff thik. tha han haf-dhe swa threm sinnom øpt. Tha sware maria mag-dalena. Ok bødth hanum nærmer ganga Ok faa *witha alla the sannindh han wilde leta. Ok sagdhe til hans. Minnis thik af læstizne (ŷ en xxena van) fræg(d)has-ta mariam til lasta: Ok kalladhis som hon war syn-dugh cona/ huru hon thwo wars herra søther mþ
20. tarum ok thørkadhe them mþ sino hare. ok fik nædher ok afløsn aff allom sinom syndom. Prestin sware wæl minnis mik (ŷ ok at thþ xx thþ oc) ær nu xxx arum sidhan thþ predicadhis først. hær jnnan landum Ok the
- hælgha

*El. 57.
verso. 20.

- hælgha kirkiu tror th̄ ok halder hælaght/ Jak ær the sama
 sagðhe maria magdalena ok hafuir jak nu hæR warit
 xxx aar hwar^(xxio mænniskio okunnokt) Ok swa som
 thik war visat ok tet (j gaar) swa lyptis jak vij
 5. sinnum hwar dagh a. xxx arum. aff gū ænglum at
 hœra himerikis sœthan sang. Ok hafuir han mik sidhan
 warit m̄ gū nadhum liff ok glædhi frygh ok sœdha.
 Nw for thy at mik ær visat. œff gū wæghna. at iak
 skal innæn^(xx stuntan) tima skilias widh likamæn
 10. thy skœlt thu finna (*sanctum*) maximinum Ok sigh
 hanum at han wari ensamin j kirkiu pascha nat for
 otto sangs tima Ok at han skal tha finna mik ther
 j blandh gū ængla. ok i thera handum Prestin hœrðhe
 rœstena. som ængils rœst. ok sa tho ængin Prestin
 15. skynde sik til biscopin. Ok wardh biscopin m^(xxykiit)
 gladher ok fæghin af tidhindum Ok waktadhe gœrta
 sama stadh ok stund hanum war visat. Ther fan han
 for sik mariam magdalenam Jnnan ængla handum vp-
 lypta. thwem alnum fra iordh. Ok ther standa ifuer
 20. ængla lowm vp lyptum handum gen himnum j gudh-
 licum bœnum. Ok tha biscopin thordhe ey nærmer
 ganga. Tha tæler hon til hans Ok badh sin fadher ey
 rædhas. ga til sinna dotter. tha maximinus com ner-
 mer. tha sken benne æn^(xxlite) swa (af) gudblicu
 25. liuse ok ængla samwæru. At bæther gathe (j han
^{xx man}) fæst œghum a solinne æn a hærne: Sidhan
 læt biscopin som maria magdalena bœdh saman kalla
 preste ok alla klærka: Ok thok innæn thera asyn af
 biscops^(xx handom) wars herra likama. m̄ sœtum
 30. tarum ther runnu som strœma. aff hærna œghum.
 sidhan lagdh^(xxe hon sik œd) veniam (^R fram lutta)

- for guð altara. ok gaf sina sælastu siæl innan guð hænder ok hans ængla. Seta loct kiende folk vij nætter w m alla kirkiuna sidhan hon war død. *Sanctus maximinus* jordadhe hona .m.j. hedher. som wærdhugt
5. war. ok bødþ læta iordha sik dødhan næst hæna graf. *Egisippus* witnar innaz *sinum* bokum huru ængla lypta hona. gen *himnum*. A bønnum. swa opta som nw ær sagth ok at hon gaff sin anda jnnan gudþ hænder vplyptum handum gen *himnum* for altara. sidhan hon
10. thok wan herra/ oc at hon (xx ey gernā) wilde sea manþ øghon (^R ther hon kunde thþ vnfly) sidhan war herra for til himna:

Magdalenas Ben flyttas.

*Bl. 59,
eto.

- ***E**Erardus hertughin aff burgundia j carlamagnusa daghum giordhe rika almusur (^R j maria *magdalena* hedher) aff sinu goþe thy at han bygdhe mangh kloster til rik ingiæld aff sino goþe thy at han war barnlæs (^R han bygdhe) *werzelliacum* rikt closter af hans *almosum*. Sidhan thþ war bygdth tha sænde han en munk til *aquensem* mþ sagbru sølghe. At fresta æn
20. han gate nokra lundh fanghit ok sørt *maria magdalena* ben til *werzelliacum* the fuznu stadhin øddan ok ena graff af *dyrum* marmorsten æn standa vrißna ok prouadhu at thþ war *maria magdalena* graf thy at hæna hystoria war al scrifuat a *stenenum* w m kring
25. hæna graff Ok brutu nidher w m nat *grauena* ok baru benin hem til herberghis *Maria magdalena* tedhis *munkenum* w m nat Ok bødþ hanum fullføra thþ han

burðhe ok ængin rædhas tha the komo ena milu wægh nær verjelliacum tha wrdhu hælagh ben swa thung. at engin gat them af stadh comit før æn abotin mǫ allum mǫnkum mǫttu mǫ korsum ok hælghu domum
5. ok toko mǫ hedher hælagha fru.

Stærtecknet med den döde Riddaren.

EN riddare for hwart ar en tima til maria magdalena graf han wardh wm sidhe dræpin innan stridh. Ok sordher a bar dødher til fadhers hws ok modher. The gretu ok illa læthu ok kiærdhu sik sārlika widh
10. mariam magdalenam hwi hon læt sin thiænisto man vskriptadhan dö. Mædhan the tala swa. reste then dødhe sik wp vndher roghe Ok bidher kalla sik prest ok stodh vp hel oc osiuker a sina søther ok scriptadhe sik ok thok warn herra ok lagdhis thager Ater
15. nidher/ innan guǫ hendher gaff han sin anda:

Qvinnan i Sjönöð.

ET skip ladhit mǫ als kyns folke bröt jnnan storme En kona thung mǫ barne war ther jnnan lifs wadha som flere hon kalladhe mariam magdalenam sik til hiælpa ok louadhe hæne æn hon liff hiole ok son sódde
20. gifua han j guǫ thiænist Jnnan hæna kloster J samu stundh tedhis hæne en hedhers fru. Ok grep hona wm hacu benit. Ok drogh fra dødhum til lanǫ mǫ lifue conan sódde (son) ok fullsordhe sin ordh ok lofuan:

Den blinde ser.

- S**N blindher man for til *werjelliacum* at bedhas nadher ok sea daghs lius. Tha han kom swa nær at hans ledhare sagdhe sik se kirkiuna. tha øpte thæn blinde maria magdalena ærna mik aff gudhi at jak
5. wrdhe nokon tima wærdugher at sea thina kirkiu. J samu stundh ok stædh fik han bradha bother ok sa wæl ok sæladhe sik. ok lofuade gudh ok mariam magdalenam:

Synda-brefvet.

- *Bl. 58,
verso.
- S**N syndugher man skref sina synde(r) A breff ok
10. lagdhe wndher altara blee. maria magdalena ok badh hona bedhas hanum nadher Epter scaman tima. for æn han gik tædhan thok han ather brefuit Ok fan thȳ alt afskrapat ther war scrifuit jnnan

Den befriade Gåldenären.

- S**N man sat for pæninga giældh jnnan iærunum.
15. thy at han hadhe ey emne at betala han kalladhe mariam magdalenam sic til hiælpa. wm midhia nat kom en fagher fru for hans øghum ok brøt swndher iærnin ok læste wp lasum Ok bødth hanum wndan ryma. Mannin sa sik lidughan ok læsan ok rymde
20. rasklika. som fughl flughi.

Den syndige klerkens omvændelse.

-
SN klærker innan slandher war siuzkin swa diupt
 j synda graf stephan at nampne / at han enkte wiste
 atirbald af illu tho giordhe han gærna hedher maria
 magdalena fastadhe hænnæ apton Ok biolt hænnæ dagh
 5. dighra høghtidh ok dyra. Ok for en tima til hænnæ
 graff / ther tedhis honum maria magdalena ther han
 laa innan doua hwarke sofuan(de) ælla wakin fagher
 fru Ok tho gratande øghom Ok leddu hona thwe æn-
 gla. hon talar til klærkin. Stephan hwi lønir thu mik
 10. illa wæl giort hwi gifs thit hiærtæ enkte widher. at
 jak mødhe mik daghlika for thik mǝ bønūm til gudh
 sidhan thu burdhe først gøra min hedher Stat wp
 stephan. ok thak widh script Jak (for)lather thik
 aldre før æn thu æst sættir widh thin søta scapare
 15. *ihesum christum*. J samu stundh kænne han andhelikin
 bughnadh ok nadher søtleka drypa diupt innan hans
 (hardha) hiærtæ ok bløtte thǝ søter (gudǝ) ælskoghe /
 swa at han widher sagdhe wæraldena ok gaff sik i
 kloster / ok wardh fulkomin j guǝ thænist allan sin
 20. alder. Thæn timæ han doo tedhis maria magdalena
 widh likbarena mǝ gudhǝ ænglum ok sordhe hans siæl
 til himnæ innæn duwu like mǝ ængla sang.

XIX, XX.

SAGORNA

OM DE HELIGE

STEPHANUS OCH BARNABAS.

XIX.

SAGAN OM SANKT STEPHANUS.

Indledning.

* Anctus stephanus ærkedækn wigdher ok *Cod. Bildst. Bl. 58, verso. waldher aff apostolis første martir æpter gudh siælfuan/ aff hans predikan. ok pinu ær i sinum stadh scrifuit for æn apostoli skildus j 5. ierusalem utan hær wilium wi sighia huru sancti stephani ben sunnus Cecc xvij (R arom) epter wan herra søddan.

Gamaliel visar sig för Lucianus.

 EN prestir heth lucianus nær ierusalem en af the ærlicu kirkiumna herrum som gen(n)adius ræknar Ok 10. scrifuir aff/ lucianus scrifuer ok sighir aff sik siælfwm. At wm en fredagb ther han hwiltis hwarke sowin(de) ælla wakin. tedhis honum en gamal karll. høgher at wæxte lius j ænlite ok skipadher m̄ sidhu skægge

*Bl. 59,
recto.

- ok j hwitum klædhum som war sænkt mǫ gyltum corsum ok (Ygim ^{xx}dyrom) stenum ok gyltum skoom Ok hæfðhe *gyltan wand j hænde/ ok kom nær hanum ok sagðhe læt rifua wara grafuer/ ther (vi) liggium
5. laght/ ok os vetis engin wirdbning/ far til ierusalem Ok sigh iohanni patriarcha at han lægge war ben ther os ær ærlekt. At thæn tima vfridher (^{xx}hungir oc) vidhermødha j wæraldinne komber tha mugha mæn (^{xx}niwta) ware bœn at gudh wrðhe blidbir lw-
10. cianus spurde hwat herra han ware hin sware Jak ær gamaliel som lærde paulum moysi lagh for minum fothum Nest mik ligger stephanus første martir ihesu christi som iudhane tyrfdho til dødh mǫ stenum ok kastadho (han) for fugla ok diur/ gudh (for) me-
15. nadhe thǫ wardha for hans reno tro. Jak lagðhe hans been mǫ wyrðhning j the samu graff Jak læt mik siælfuum graua/ (^{xx}thæn tridhi nær os) ligger (ær) nicodemus min syster son som kom wm nat til ihesum/ guþson sanctorum petri & iohannis Ok ther (fore)
20. wildu iudha han dræpa. wtan han nøth thæs at the vetu mik vidher syn tho røfuadho the alt hans goþ ok sættu han aff hedhers waldum som før war en af første iudha lanþ herrum/ ok lætu han lifua halfdødhan illa bardhan til han do jnnan fa dagha. j minu huse Ok iak jord-
25. dhadhe han at sancti stephani fotom. Fiærdha liggir mǫ os min son. abbibas som døptis mǫ mik xx ar(a) gamal j mødom ok hørdhe mǫ paulo moysi lagh. af minum mun. Ethea min kona. Ok min son selomias/ som ey vildu thaka widher cristnu (tro) wrðhu ey wærdug jordhas
30. mǫ os. Ok for thy skal thu finna. thera graf toma. Epter swo thalat hwarff gamaliel aff hans øghum/

SS. Stephani ben upptagas.

- Lucianus wacnadhe ok badh warn herra visa sic thæssa syn tyswar ok thryswar æn thȝ ware guðhlic sænnind ok ey diæflu willu/ næsta fredagh tedhis atcr gamaliel luciano ok awitadhe hanum hwi han giordhe ey
5. som hanum war budhit/ lucianus giordhe sina orskuld. som nw war sakt. Gamaliel talar mer til lucianum ok sigher swa Jak wet ok hwat thik mer wandas hwru thu skalt war ben skilia at ens for annars. Ok tedhe hanum fiughur car thry af gul. Ok eth af
10. silfuir. fôrȝsta gulkarit war fult mȝ røðhum rosum ok Annur thu mȝ hwitum. Fiærdha silfkarit mȝ saffran. Fôrsta carit tekna(r) fôrstu grauena. sancti stephani som ensamin do blodh røðher for trona/ fôrȝsta martir. Annur thu tekna mina graf ther næst ok minus sy-
15. stersons nicodemi som badha hioldum endelica skiæra ok (^{xx}liusa cristna thro) Fiærdha karit tekna fiærdhu wara graf mins sons abibe som ren for aff wæraldinne. Thridhia fredaghin komber atcr godher carl gamaliel. ok læt sik allan wara wredhan at hanz ærandhe *war^{Bl. 59. verso.}
20. ey fulfôrth (^R som hanz bødþ Oc awitadhe lucianum). lucianus skynda(dhe) sik sidhan til ierusalem ok sægdhe iohanni biscope hwat honum tedhis en tima ok flerum sinnum iohannes patriarcha callar saman alla sina biscopta ok komo ther luciano war visat. Thagher the toco til
25. at grafua. tha skalf iordhin. Ok gaff sôthasta luct allu folke Ok fingur ther lxx folk bôther af alscona sottum j the stundh Ther næst sunu (the) alt som luciano war wisat/ ok fôrðhu hælagh ben (^{xxj} syons

kirkio i *herusalem*) som *sanctus stephanus* var valder. ok wigdher ærkedækn Oc lagdhu (*thom*) ther met hedher som til hordhe

Om S. Stephani tvenne Høgtider.

- S**anctus stephanus hafuir thwa høgtidher ena w m
5. annan dagh jula af hans martirio. andra w m høstin tridhia dagh augusti manadh af hans bena fund ok forlj/ hær ær merkelict at *sanctus stephanus* tolde martirium w m høstin ok hans ben funnus w m julin. Ok æru hans høgtidher v m skipta. ok wænda for
 10. thwa sake/ første wmskiptis sak ær (at) hans martirium ær mere høgtidb. ok mærare/ æn hans bena fund ok for thy ær skipat ok skipt at (hans) martirium haldis j mæstum ok mærastum høgtidhis tima. som ær iula tima for wars herra søjslo sculd eller
 15. ware hans mere høgtidb. mindre wærdh ok ey swa dyr. Annar skiæl thæs wmskiptis (ær). at *christus* foddis thy dødhelikir j iordhrike/ at alle the wæl dø/ fødhas til himerikis/ for thy kallas a bok male martirum dødher/ natale/ som tydher a wart mal
 20. søgla/ ok for thy at *sanctus stephanus* war første martir Ok do for thronne til himerikis liiff/ thy halder kirkian hans martirium næst thæn daghin war herra foddis til at dø/ at wi moghum dø til lif/ these skiæl gifuir *sanctus Augustinus* j sinu sermone
 25. all *sancto stephano*:

S. Stephani ben flyttas till Constantinopel.

- Alexander senator. af constantinopolim. ok hans hustru (juliana) foro til ierusalem ok læt alexander ther vp byggia yænasta mønster A sin kost *sancto stephano*/ ifuer hans graff/ ok bødth læta grafua sik
5. dødhan j samu graff. Siw arum sidhan han war dødher ok grauin/ wildhe hans (*xxhustru*) hem til landa fara. thy at hænne giordhis wald ifuir hænna goz hema/ aff rømskom keysarum Ok badh swa længe patriarcha (om) loff hem at føra m̄ sik sins bonda
10. ben at han gaff hænne loff (*xxtho*) sagdhe (hæn) sik ey wita ben for ben *sancti stephani* ælla hænna bonda som badhe laghu saman jthwem silfscrinum (*xxjuliana*) sagdhe sik wæl kiænna sins bonda ben ok for wil som hon wilde ok tok *sancti stephani* ben Ok
15. bort fördhe Ok hørdhis ifuer skipinu ængla sangher Ok kiænde alt folkit søtasta luct Diælla wæctu bylghin ok giordho stridhan storm ok thutu som vlua j wædreno ok øptu swa at folk hørdhe We ær os/ første martir *stephanus* ær a *wæghum ok brænnir os^{Bl. 60, recto.}
20. ok swidher sarom elde. Skipmæn ræddus brytha skipit ok tapa liuit/ Ok calladhu *sanctum stephanum* sik til hiælp. *Sanctus stephanus* tedhis them Ok sagdhe sik m̄ them wara ok them ey thorua rædhas ok wardh i samu stundh spaker sio ok blit wædber.
25. Tha hørdhus diælla røstir øpa til sin mæstara *luciferum* Grymber ok vgudhliker høfdhinge bren skipit ther war owin ær jnnan borz som ær *stephanus* första martir Lucifer sænde wt (fæm) diælla at thænda eld innan skipit swa at ængin gate slækth for æn.

- guþ ængil kom ok sløcte ok sænkte diæflana til grunna. tha the komo til calcedoniam. øptu ather diæfla swa. at folk hørde. Guþ man komber som vguðblike iudha tyrfdu til dødth (mþ stenom) Sidhan komo the
5. hele ok halne til constantinopolim. Ok lagdhe ther hælagh ben jnnan scrin. Alt thætta capitulum ær takit af *sancto* Augustino oc hans ordom

SS. Stephani ben flyttas till Rom.

- Evdoxia theodosii keysare dotter af Rom qualdis innan af enom diæfle. Theodosius spurdhe thþ/ ther
10. han war j constantinopolim ok læt hona föra til sin (^{xx}at halnas af) *sancti stephani* (^{xx}helgho domum) Diæflin øpte vt aff hænne munne ok sagdhe sic aldre ryma sit hærbærghe fför æn stephanus komber til rom thy at swa wilia petrus ok paulus/ theodosius fik
15. godhuilia clærka ok lekmanna j constantinopoli föra *sanctum stephanum* til rom/ ok gifua them ater for hæn *sanctum laurencium* ærkidiækn/ Cardinales aff rom foro til constantinopolim ok fördhu *sanctum stephanum* til rom. Grecj foro mþ At hænta *sanctum laurencium* Romara wildu föra *sanctum stephanum* til *sancti peters* kirkiu som kallas aduincula ok gatu the ey komit Aff wæghenum til kirkiunna som baro swa wardh ærchediækn thwnger Diæfwlin øpte vt af mone munne j ærfdhin tharf löst. Stephanus wæl sic
20. liggia nær *sancto laurencio* ok ey hær som i wilin Tha *sanctus stephanus* fördhis tædhan til *sanctum laurencium* kom eudoxia nær hans hælghu benom. Ok wardh j samu stund frælþ ok lidhugh aff illum

- giæst. Tha the vp lætu *sancti laurencii scriin*. Tha fagnadhe *sanctus laurencius* fagherlika *sinom win sancto stephano* ok ferdhe sik siæluir aff stadh j skrineno nærmer andre wægginne ok gaf honum si-
5. ænga rwm nær sik Grecij wildu tha taka *laurencium* Ok fiollo iæmskøt nidher the nær hans benum como widh iordh som dødhe waro/ ok lagho aff sinna/ til pawin m̄ klærkom ok lekmannum badho gudhi nādha them ok fingus widh ather gen qwælde/ tho dō-
10. dho the alle jnnan .x. dagha/ alle the rømscu som hulpu *grecum* at lypta benin wrdhu alle galne Ok finga ey bōther fōr æn *the lagho badhe j eno scrini^{Bl. 60. verso.}
15. *stephanum* af *ierusalem* ok *laurencium* aff *hyspania*. (thenna samfōghilsen giordes j fōrsta pelagij paua daghum)

Sex döda fá Lif.

- S**anctus Augustinus scrifuer. At vi dødhe finga liff widh a kallan *sancti stephani* En war swa fram farin at hanum lagdhis hændher a bryst saman bindhas ok swepas. the ifuir dōdhum satu badho *sanctum stephanum* nadha hanum til lifs: mædhan the badhu. badh han them læta sik løsan Ok sagdhe gudh hafuir gifwit mik liff for *sancti stephani* bōn. En kona
20. læt bæra sin son brutnan wndher waghne til dōdh. til kirkiu for *sancti stephani* altara. Ok fik ther i samu stwnd badhe liff ok helso. En nuzna burin j *sancti*

- stephani kirkiu lifdhe sidhan hon do. En mæn bar sinna dottor kiurtil dødha: til *sancti stephani* kirkiu ifuir hans altara. ok tædhan hem ifuir likit Ok stodh vp thager hel (*xxoc* helbrøgda) En dødher swen
5. borin for altara *sancti stephani* waknadhe til liiff ok helsu. En annar swen dødher smordher mǝ oleo *sancti stephani* fik liiff ther han laa a (vndi) røghe:
-

Järtecknet med Blommorna.

- S**anctus* Augustinus bær honom witne w m annur flere iærtekne the han wiste for wissu Ok sipher at
10. blomster borit A hans altara (*xxoc* sidhan lact) jfuir siuka lækte them aff alskona sottum. hans altara bløor borna til bota læcte manga siuka. Blomster. af hans altara: gaf blinde conu bötir. En staǝ søghodhe war wildir fra gudhi mǝ wantro. swa at ængin gat han
15. wænt fra willu til *crístnu*. En tima ther han laa. illa siuker tok hans magher godher *crístin* man blomster (q̄wist) af altare *sancti stephani*. Ok lagdhe lönlika wndher hans hofwdh Ok wardh at sompna ok waknadhe widh godhan drøm bødth calla biscop ok
20. beddis *crístindom*. ok æ mædhan han lifdhe sidhan kom aldre annat ordh af hans munne æn thǝ *sanctus stephanus* sagdhe j sin ytharsta tima. *Jhesu christe* tak min anda. Ok tho wiste han ey. at thǝ ordh war sidharst mal *sancti stephani*
-

Petronia

Petronia får bot.

- N**nat miracalum sancti stephani scrifuar han ok
witar tholict. En (*xxquin*)na som het petronia længe
siuk mykt illa lette ok rønte sik gagnløst manga
lækedoma hon badh w̄m sidhe en iudha til hiælpa
5. for pæninga lön/ han fik hæne (en) sten (ok gul-
ring *xx* j gulringe oc) (badh binda) wid hæna bara
(horandh *xx*licama) vnder klædhum m̄ eno bande/
the salugh fru kiænde thæs ænga dygdh. tha læt hon
ledha sik j sancti stephani kirkiu ok badh han aff
10. allu hiæarta. nadha sik. Alt war sændher innan samu
stundh fiol for hæne fœther gulringin vt af knyttu
bande ok vløstum knute nidher widh *jordh ok hon<sup>*Bl. 61,
recto,</sup>
kiænde sik siælfua wæl hela:

Barnen förbannade af sin egen Moder.

- N**nat iemdigbrit vndhers miraculum scrifair ok
15. *sanctus Augustinus* af *sancto stephano* th̄ war en rik
ænkia. hin wægh haff. j cesarea capadocia hon hafde
faghirt barna foster. iij syni. ok iij dötter. Sælugh barn
mødde sina modher som hæne sculde hælder til
hugnadha wæra ok giordhe hona swa wredha. at (hon)
20. bannadhe them aff dighrum harme Ok fingū all sya-
kine harmelika hæmdh j samustundh aff gudhi. (oc)
sculw al swa m̄ wærk at the gatu ængin sin lim
rætt(an) quarrum haldit. The blygdhus bliua j fæ-
Sv. Fornskr. Sällsk. Saml. IV. 19

- dhernis lande for scam skuldh/ (*xxvta*) foro ([^]nær swa) vidha (om) wæraldinna ([^]Yær) allum til wnder syn. Thu syskun aff them como til ypponiam. Paulus ok palladia ther *sanctus Augustinus* war tha
5. lifuandis biscooper/ Ok søctu hwar dagh haluan manadh for pascha: *sancti stephani* kirkiu ok badhu han sik j innerlika til hielpa ok nadha. Pascha dagh thæn tima folk war mæst at kirkiu stodh paulus wp af sinom bonom bradblika. ok gik fram j koor Ok
10. (*xx* lagdhe sik nidher) A korss lundh for altara. Ok tha alt folkit sammadhis wm kring han At wita hwat hanum munde tima. stodh han vp allum limum heel swa at han ænkte skalf ælla wærkte *Augustinus* ledde han helan fram for folkit. Ok *predicadhe* gū loff.
15. Ok *sancti stephani* Ok mædhan (*han*) *predicadhe*. Gik palladia bradblika fram for altara swa som hæna brodher før/ ok fik tagher dwala sømpn. Ok stodh vp æpter litla stundh badhe sænder aff sympne vakin Ok hel aff allom wærk. jemwæl som hæne brodher/
20. hon leddis ok hel fram for folkit til sin brodher ok swngu alle gudhi loff oc *sancto stephano Sanctus Augustinus* hafdhe sænt sin klærk *orosium* wæstan haf til *sanctum ieronimum* j bethleem m̄j brefwm Ok fordhe atir sinum herra af *sancti stephani* benum ok
25. sidhan giordhis all the iærtekne *sanctus Augustinus* scrifuer Aff *sancto stephano*
-

Sm **S**. **S**tephani **U**ngdom.

(Pergaments-handskrift ifrån Vadstena; nu n:o 39 in folio af Benzeli samling i Linköpings Gymnasii-Bibliothek. Skrifven år 1503—5.)

*Hær æpther skriffwas aff tæs hælga her-^{*Bl.100,}
rans sancte staffans sôslo oc wngdoms opp-^{verso.}
børian - - - som allas ware ælskelike oc
kære fadher herr joghan mathei haffwir
5. wænthe aff latino oc oppa swensko idher al-
lom til hugnat

- S**h; war i ierwsalem en friboren man oc ri-
ker/ symon aat nampne/ fødher i anthio-
chia m; siæne hwstru som kallades per-
10. petua/ Tæssen leffdo æpther moysy lagom/ the waro
samman i vj oc xl aar/ tiænandhe gudbi i alle
hæloghet m; fulborda hiærtæ/ oc haffdo tho ey barn/
oc thy sør thæn skuld/ dirffdos the ey jnga i mæn-
stret/ oc, mæst sør offrwktsamlighet skuld/ sidhan
15. gaffwo the sik til mykla bøner/ oc aff thy sør skul-
ladho the sik son/ Nar thænna qwinnan perpetua
afflade oc timen kom at hon skulle fødha/ hørde hon
ængilsens røst i sino hwse sinom mænne ahørande/
swa sighiænde Tæssen piltæn affladher aff tik skal kal-
20. las stephanus th; ær swa mykyt som krona oppa
gresko/ oc oppa hebresko tydher th; swa mykyt som
j regla ællar martirum reglo/ Oc swa som abel war
første martir i gambla testamentit/ swa stephanus i
nyio testamentit/ Nw nar piltæn war fødher kom
25. diæffwllæn ena nat lønlaka/ oc tok piltæn wt w wag-
gonne/ oc lagdhe i hans stadh eth affgudh aff steen

- i piltzēns liknilse / æn om morgonen tha fadher oc modher sagho pilten bortaknan wara / græto the ganska besklīka / thy at theras hwgnadher oc glædhi war nw omwændh i grat / oc swa stodho the i graatenom alt
5. til thæs gudh fik them sin son igæn / Æn diæffwllen bar pilten til mæret / wiliandes drænkia han / at ey skulle ængelsens loffwan oc fœrældranna gtædhi fulbordhas / Tho wille gudh thz ey tilstædhia / som enghen owergifwer som hoppas a han / nœdgadis diæffwllen
10. læra bæra pilten i trayani rike / oc lagdhe han om nat fœr porten juliani biskops som war gresker biskopper / æn om morgonen nar han hœrde pilzēns rœst / ræddes han thz wara wiskipil / oc tha mz gudelike bœn nalkadhes han thy / saa pilten sagdhe mz
15. store glædhi jœuærtes / iak takkar tik herra gudh at thu haffwer gifwit mik son wtan syndh / tok pilten oc oppfostradhe han / kallandes hans namn natanael / Oc lærdhe han moysy lagh / swa at han war aldra størster i frægdizne ¶ Nw tha stephanus som a gresko namne war kalladher natanael / thz ær gudz hws / war sompnadher om ena nat thedes honom gudz ængil sighiandes honom hwru alt war tilgangit / hwardaz han war kommen / oc hwru hans fœrældra sœrgdho at han war bortakin / oc at eth affgudh wart
25. fwanit / i hans stadb / Tha bœdh ængillen honom at han skulle skyndha sik til sinna fœrældra / oc affgudet som the haffdo til gœmo sœndher slaa / fadher oc modher til stora glædhi Tha mz biskops juliani loff gik han til sin fadher oc modher / oc som han kom
30. jn i hwset bœriadhe diæffwllen til at ropa / O stephane gudz hælge wen jnfœr mik ekki større pino / iak wil æpther thino budhi bort gaa / oc hwat thu

- wilt mothe *thinom owenom* / thȳ wil iak gora / Tha
 wȳdradho *sørældrana mykyt* hær oppa / huilkom ste-
 phanus sagdhe *rædhens* ekki / thy at iak ær kōmmen
 at *boxwala idher* / oc til at *hæmpnas* oppa gudȳ
5. wæghna thæn oræf som thæn *diæffwllen* haffwer giort
 idher i langan tidh / Tha bōdh *stephanus* gora opp
 en storan eeld i hwset / i hwilken hæn wrok aff-
 gudit til at bræzna i asko / Tha bēriadhe *diæffwllen*
 til *roppa* / *sighiandes* / thæna eelden aff gudȳ krafted
10. oc makt bræzner mik meer æn *hælfwitis* eeldher /
 Oc nw tha *owenen* war flydher / oppenbarade sik ste-
 phanus *sinom sørældrom* æptber thy som *søresakt* ær /
 huilke aldra mæst gladdis thy at enghen fanȳ hans
 like i wæltalande maal / fæghrind dikt oc wisdom
15. Jnnan thȳ gik han i *doctoris gamalielis* skola oc i-
 blandh *andra discipulos* / fan han thær *paulum* / huil-
 ken *stephanus* owerzik oc owerwan / oc siælfwan *ga-*
malienem i konst oc wisdom Jnnan thȳ hōrdes oc syn-
 tes *cristus* læra oc *predika* oc gora jærtekne / hwars
20. *discipulus* nw war *philippus* wordhen oc giordher /
 Thænne *philippus* sagdhe *stephano* / som aat andro
nampne heet *natanael* / iak oc *mīna* stalbrōdher haff-
 wom seet oc hōrt / *mæssiam* som loffwadher war *gō-*
nom prophetanna mwz sørældromen i laghen / oc han
25. six wara *cristus* *joseps* son aff *nažaret* / *natanael*
swaradhe / aff *nažaret* maa nakot goth wara / som
skriffwat staar / *iohannis* i *sørsto capitlom* / oc thær
 aff wart *natanael* / thȳ ær *stephanus cristi discipulus* /
 thȳ iak ey rættare weth / *Æpther* wars *herra* opp-
30. standilse / sagdhes *honom* aff *cristo* / gak oc *predika*
 gudȳ ordh i *asia* / *cilicia* oc *alexandria* thær skalt
 thu wara *doctor* i *mīno nampne* / han gik oc som

- han kom jn i porten i asia stadh / wt ferdhes ens
 friborens manz kropper til graffwa / oc alle frjborne
 mæn mꝯ honom gratandhe oc latandhe / huilkom ste-
 phanus møtte sighiande / staan oc aatskøten wars herra
5. ihesu cristi iærtækne oc makt oc krafft / strax som
 bønen war fulkomnat / mꝯ clare røst sagdhe han til
 thæn dødha J ihesu cristi namn stat opp aff dødha /
 hwilket han oc strax giordhe / oc talade til *sanctum*
stephanum sigiande / O *sancte stephane* / iak ser tik
10. wara en storan høffdinga nær thinom gudhi / thy at
 aat thino budhi ær min siæl minom kroppe ather
 antwardat / wari thin gudh wælsignadher æwerdelika /
 Tha ropadhe aller almoghen Amen / aff hwilko iær-
 tekne manghe trodho a *cristum* / Thjta oc mangh
15. annor iærtækne giordhe han thær oc annarstadz / før
 huilket mange wændhos til trona / Tha thetta hørdo
apostoli som han wigdho til *diaconum* / sændho æp-
 ther honom / at han skulle wtwælias førestaa qwin-
 notiênisteno / aff huilko staar skriffuat i apostlo bo-
20. kenne *capitulo* siættu / hwar som six at thær oppran
 oc wæxte en rispa / mællan the jwdinnor som fødda
 waro i greka landet oc mællan them som fødda waro
 i jwda landet / oc aldra mæst mællan them aff ihe-
 rusalem som høllo sik qwæmelikare wara æn andra i
25. allo tiænist / oc førsmadde the aff greka landet wa-
 ro / thy at the waro ekki swa / oc thj war kommet
 før *sanctum stephanum* / huilket han fuldber aff the
 hælga anda / førsonade oc førlikte i godhe matto /
 Oc swa ær hær nw sakt aff tæssens hælga herrans
30. wngdom / æn huilken en som mera wil aff honom
 wetba tha ganghe til apostla bokenna

SAGAŃ OŃ S. BARNABAS.

Þvarföre S. Barnabas omtalas här.

- * **I**ff *sancto barnaba* ær *scriuat* Annan stadh alt Cod. Bildst. Bl. 61, recto.
 ther til han skildis widh *sanctum paulum*
 thy at them walde thæn bælgha Ande ba-
 dha sændher *apostolos*. Sidhan *apostoli* walde ma-
 5. thiam. hwi munde iak tha sætia før *sanctam mariam*
magdalenam. ok *sanctum stephanum*. Æn dyra *aposto-*
lum sanctum barnabam. Thz ær giort them til he-
 dber ok hanum til ængin wanhedher thy at maria
magdalena war *apostolorum apostola* som før ær *scri-*
 10. *uat*. Ok *stephanus* fæste trona m; *martirio* før æn
 nokor *apostolus* Ok for thy sætias the wæl j bland
 (m;) *apostolis*. Ok *sanctus barnabas* han fulcomnar
 thera jæmnunga (ÿ brotta xx choor) swa ærlika sattir
 widh Annan ændan som *sanctus/ petrus* widh Annan/
 15. thy at the æru alle iem*-ne at *waldum gud* *Bl. 61, verso.
apostoli:

Tempef-dansen. — S. Barnabas brännes.

- Sancus dorotheus scrifuir. at barnabas prædicadhe vidh rom ok war første biscofer jnnan melan. En dagh saa barnabas carla ok quinnæ danza nakin for sinom afgudhum. Ok (tha) bannadhe (han) mō[n]-
5. streno swa at thz fiol widh iordh. Ok mykit folk wndher thy til bana. Sidhan gripu iudha barnabam ok wildu dragha han for domin ok for thy at the ræddus en wæl burin herra eusebium neronis keysare frenda at han toke han mō wald aff thera handum.
10. drogbo (the) barnabam wtan stadhin ok brændu a bale/ hans ben ok asku lagdhu the j blykistu. ok badh sænkia them til grunda Johannes hans discipulus ok hans thwe compana gatu fangit kistuna vm nat mō benum ok ascu. ok iordhadhu diupt j eno iordh-
15. huse. Ok la næstan .D. ar til gelasius paua wardh ok jeno keysare/ tha visadhe han siælfuir hwar hans ben ok asku lagho Nw wiliuz wi sighia aff Androm pawm keysarum ok hælghom mannum innan thera daghum waro:

XXI—XXVIII.

OM FLERE KEJSARE.

OM TIBERIUS KEJSARE.

Tiberii slákt och skaplyne.

- * **T**yberius war kejsare epter octouianum xiii^{*Cod. Bildst. Bl. 61, verso.} Ar. før æn war herra tholde dødhin ok v. ar sidhan. (han var) stypson octouiani ok magher Ok (ædhla til xxætladhir son til) arfs.
5. thrifuin j wapnum. ok lyccu sæl. mykit bokuis ok wæl talande myrker j skaplynde/ læt sik thz opta ware leet hanum war liuft Ok thz ledhast honum war liuwast. Sidharsta are hans kejsaradøm. waxte han swa blodhgirugher at han drap kunnugha ok vkun-
10. nugha mæn (suæ) vsæta som samsæta ok do mǫ hwars mans glædhi lxxx ok viij Ar gamal. J hans daghum do ouidius poeta/ han sænde ok pylatum til judha landh at radha landum Pylatus sighs wara j lugduno han sænde tyberio breff aff iudha lande til rom. (af)
15. warum herra ok hans ierteknom som ower mer scriuas jnnan hystoria iohannis ewangeliste. Ok ær hæf wæl fallit sighia af pylato badhe æthla ok ændha.

Om Pontius Pilatus.

- S**N conungher j thydbisco lande han beth Atus han afladbe son m̄ ens mølnara dotter som beth (pyla) ok læt hanum gifua nampn saman sat aff namnum fadhers / ok modhers / pylatus første del nampsins
5. af modher nampne / ok annat af fadhurs / han føddis vp j fadhurs gardhe m̄ sinom brødher Drotningena syni sic jemnum at aldre. Ok drap han for awnd skuld. thy at hin kunne bæter alscons leca ok (var) thrifnare til handh ok hæst Conungin gat ey sidban
 10. seet pylatum Ok wilde tho ey dræpa sit eghit blodh vtan forsænde han til rom for gisla wm thæn tima war konungs son aff fran̄ j keysarins gardhe ok sattir for gisla pylatus drap ok han for tholica *samu awndh som han drap sin eghin brodher j fadhurs
 15. gardhe:

*Bl. 62,
recto.

Pilatus i Pontus och Judea.

- D**Omara prøuadhu at han war ilhærdhir. Ok sænde han foghoda til et ølandh poncium som bardhast men bodho ok engin herradom wildu thola Ok hafdhu manga domara dræpit. Pylatus prøfuadbe
20. sin eghin wadha Ok giordhe sik soma mæn til wini m̄ gawm ok soma brøt han wndher sik m̄ wina trøst til alt landbit war hanum lydhugth. Ok ther aff fik pylatus widhernam(̄ne) ponciuspylatus. Romara (for)stodho (han) fulhærdughan Ok sændu han ifuer

- bæff. At radha judha landum thy at the varo mykit hardhe at styra. wm then tima sagdhe en judhe sic wara guþ son ok fylgdhu hanum mange iudha til garizim bergþ j galalea lande. herodis conungs rike At
5. sea han flygha til himna Pylatus kom ifuir them mþ hærskap. Ok drap lyugharæn ok alt hans fylghe. hær fore war herodes hans owin ok trøste judha til at røghia pylatum for tyberio keysare for menløsan manðrap oc Andra flere sakir. Ok wardh tyberius
10. wredher pylato. Ok forsende han hem til fædhersins landh vslan ok fatøkan til han fik ather nadher wm sidhe ok samu wald ifuer judha land. Æn for (æn) gudh tholde dødh ok wrdhu tha første wini ather herodes ok pylatus som scrifuas innan læstene. Si-
15. dhan pylatus dømde gudh til dødh. saklōsan. tha ræddis han tyberium ok sænde en sin wiin til rom. at gøra hans orskuld for tyberio:

Tiberius och Veronica. — Pilati ändalykt.

- Tyberius keysare wardh illa siuker. swa at hanum gat engin both (radhit) ælla læk(ŷia xxiare)
20. hulptit Ok forstodh aff pylati breswm som hanum waro for sænde At j judha lande war(ŷe) then læk(ŷ in xxare) allum gaff bøther / ok sænde budh ofuir haff til pylatum / for æn pylati win com til Rom Ok bødh pylato sænda sik ihesum Wlusionus tyberij sendebudh
25. kom til judha landh Ok sagdhe pylato keysarans budh. Pylatus lōnte hwat giort war ok beddis xiiij. dagha frest jnnan thæssa dagha fik wlusionus tala widh ena

- fru som heth veronica. Ok spurdhe af (^Rhæne) som aff *flerum* huru han matte bæst sinna *ihesum* / Frun war *cristin* hon drogh sin anda høght widh hans ordh ok sagdhe *ihesum* wara sin *herra*. ok sin *gudh* ok
5. *pylatum* ok *iudha* hafua dræpit han for awnd. Ok tha tedde *wlusianus* sit ærande for henne ok læt illa. at han gat ey *keysarens* budh (^Rfulkompnat). Tha sagdhe veronica sik bafua thz klædhe *ihesus* hafdhe. Ok lagdhe for sin øghon ok Æne thæn tima han gik
10. til pinu ok gaff hæne til aminnilse Ok sagdhe At *keysaren* munde bøter faa. æn han finge sea clædhit. Thy at thz war widh *ihesus* enne tholicf sama A lyt. ok lima laghum som hans ænlite *Wolusianus* spurdhe
- *B. l. 62,
verso.
15. Æn han matte fa kø*-pa klædhit mz (for) gul. swa længe han færdhe thz til Rom ok Ater gen til hæne wndher fulla lofwan. Weronica sagdhe at han matte thz wæl faa mz *gudhlika* thro. ok ælscogha. ok ey mz gul oc sagdhe sik siælfua *wilia fylghia* til *keysaran* / *Wlusianus* com til Rom mz veronica ok clæ-
20. dheno. Ok sagdhe *tyberio* hwat han hafdhe hørt Ok til landa ført. *Tyberius* læt bredha gatur mz gul wæfuium ok føra clædit for sic mz *dyghrum* hedher ok fik *jemskøt* helso som han saa clædhit wt væt. Sidhan sænde *tyberius* jfuir hæff ok læt fanga *pylatum*
25. ok (*Ydragha xxføra*) til Rom. Swa sighs ok hittis *scrifuat* at *pylatus* for j thæn kiurtil war *herra* war innan tha han war fangin ok æ mædhan han war j *hanum* tha wardh *tyberius* *hanum* hwarn tima han kom for hans øghon blidher (aff) swa wredhum At han
30. wilde sør han døma til fulasta dødb. Wm sidhe læt *tyberius* afkædha *pylatum* som honum war radhit thy at alle vndradhu. ok mæst *tyberius* siælfuir hwat slict

- sætte Jemskøt hiolt konungiz sina (^Rwredhe) widh han Ok dōmdhe han til dōdh/ før han kom for domin Pylatus dōmdhe sik siælfuir wær æn tyberius. Ok stak sic gōnum liiff m̄ kniwe. Tyberius sagdhe han
5. hafua fangit fulastan dōdh som fiol (Y til hælin ^{xx}j dōdhin) for siælsins hand. Ok læt han kasta dōdhan jnnan tyberim. Ther øptu diæfla swa at alle ræddes til han war ther wp takin Ok fōrdher til viennam. ok sænktir j rodanum. til diæfla giordhu jemdighra
10. vro ther som før j rom. thædhan fōrdhis han lōnluka til losanniam. thyt fylgdu ok diæfla sina bradh m̄ same (r)ope ok (Yorde ^{xx}vro) til the fōrdhu sca sik banzattan buk. ok kastadhu nidher j en brun mællan fyra biærgh som ængin wægher liggir til ok ligger
15. ther æn ok wældher ther dighir diæfwlskapir vp ij wædbrith ifair brunnenom som opta ær (Yth̄ ^{xx}seet) ok prōfuat. Tyberius forsænde ok herodem antipam som drap *iohannem baptistam* ok *herodiadem* hans horkonu ok brodher konu til viennam ok (doo) ther
20. vsul m̄ sorghum:

ON CAIUS KEJSARE.

Caii Gndskap.

- S**Aius sona son tyberii xl. (aar) wars herra wardh Rømsker keysare .iiij. Ar .x. Manadha ok viij dagha Aff hanum ok herode Agrippa ær scriftuat (xx øfwirmeer j) hystoria sancti petri. hæn
5. war manna fulæster. at; sidhum ok lifnadh. hæn laa mǫ thwem sinom systrom. Ok mǫ enne sinne badhe døtter ok systerdøtter. Sanctus jeronimus scriftuer at alle Rømske keysare finga keysara nampn epter gæium. hæn war hvarium grymber oc allum ledher før giri
10. ok fulan lifnadh. Han war dræpin j Rom innan sino palacio ifrit gamal:

XXIII.

OM CLAUDIUS KEJSARE.

Claudii laster. — Om Fogeln Genix.

- Claud(i)us fadherbrodher gajj xliiij wars herra
 Are. war Rømsker keysare xiiij Ar vij ma-
 nadhe xxviiij dagha han brøt wnder sik bri-
 taniam ok wæstra haf(s) øiar som orknøia callas han
5. røctadhe gernu ok øcte almæn*-nis ingiæld han war^{Bl. 63, recto.}
 swa minnis løøs. At litla stwndh sidhan han drap
 sina hustru spurde han hwi hon com ey in til hans/
 j hwarium stadh ok tima. Thok han ifuir alla mæn
 mat ok dryk ifuer matto/ han (Y afdhe xx vidhifre-
10. stadhe) læta scrifua (Y loff j laghum xx j laghin loff)
 til all vrenlik thing (xx som naturen krafde) widh
 bordh thy at han saa en i lifs wadha aff aterhalde
 for blygdh (skuld). J hans ælle lydde han swa for-
 talen sinna (xx hustru) at han dømde sin son brita-
15. nicum fra fadhers arue ok lefdhe sinum dottersyni
 neroni Rømska rike Messalina claudij (xx hustru) war
 m(Y iok søl a xx ykit fwl oc) vdygdhe(lik i) lifnadh
 først lønluka ok sidhan oppenbarlika scam (R oc blygdh)
 thola sins likama. opta mødb aldre mæt Aff fulum

- lusta. swa som scriufuir Juuenalis aff hæne scam J
 claudii daghum com sanctus petrus til Rom Ok cri-
 stin tro mǧ hanum första sinne Ok predicar ther xv
 Ar/ wm thæn tima tedhis fenix fughl j egypto/ som
 5. .Dc. arom war sedir j Arabia før Ok hwarghin ther i
 mællum. Thæne fughl ær aldre mer æn en ok
 lifuer .D. Ar (^RSidhan) Tha brænnir han sik siælfuir
 j sinom redha. ok fœdhis Annar j samu stundh slikir
 sami aff hans asku han ær stoor som ørn. hafuir
 10. camb A hœfdhe som hane halsin (Yhitnar xxskiin)
 som gul vingane som pel (Ywælin ær xxnæfwidh ær)
 røt som roos

XXIV.

OM NERO KEJSARE.

Neros djuriskhet och omensklighet.

- N**ero nequam lvij. Are wars herra war Rømsker keysare xij Ar vij Manadha xxix dagha han giordhe rømska rike (^{xx}swl)t aff fagbro m̄ sinum wsidhum han hafde lekara laet
5. ok clædh(bo)nadh han bar tysuar engin klædhe/ han læt hæsta soo m̄ silff hellum han for i fiske m̄ gulnætum ok silke tyghium Mæst war han skadbliker (oc) custogher. A bygningh. ok h(^{xx}offløst) hoff/ buru rumt (^R oc kostelikit) hans palacium war til hwer
10. dags cost (oc) til thæs bygning (oc bonath) aff gul ok (Y gim ^{xx}dyrom) stenum silf ok fiilsbenum. th̄ ware sent at scrifuà/ j hans daghum restis colosus j rom. Cvij. alna høgher. Nero drap vtalict tal eldbla rømska (mænna). Allum godhum war han grymber.
15. Sin mæstara senecam fadherbrodher lucani poete vi-sastan man ok bæzstan læt nero dræpa m̄ ethers dryk ok adhru blodhe. Brodher ok hustru modber ok mæstara læt nero dræpa/ thy heth han nero nequam som tydher wandwæter (^Ræller skalkelikin) A
20. (Y gøscu thungu ^{xx}waart maal)/ engin man wænte (han) godhan ok rætfærdoghan wara thy at han war (sielfuir) ful ok ilder/ han tænde siælfuer brand J

Rom for foruiti. At sea huru widher ok høgher røkin
ginge/ han læt gifua sik dryke til at hanum matte
nocot lifuandis inføt wardha Ok wt aff hans liue
ganga for foruiti. At vita huru (^{xx} *quinnone*) verker j

5. barnbyrdh (^{xx} *ther æptir*) fødde han (^y en ^{xx} *ena*)
frødh. ok giørdhe hanum mønster Annan wægh tybe-
rim Ok calladhe then delin aff Rom latran som ty-
dher a wart mal siælader frødher han lofuadhe
hwarium w*-renlika lifwa. thy at han war siælfuir

*Bl. 63.
verso.

10. vren. J hans daghum gik judha landh vndan romara
lydhno. Ok sændis thit *wespacianus* aff *neronis* wæghna
m̄ hærferdh/ ther m̄ øcte nero sin ondskep at han
drap *sanctum petrum* ok *sanctum paulum*/ tha ro-
mara gatu ey længre tholth hans folsco. tha flydhe

15. han for them fyra mila wægh wtan rom ther drap
han sik siælsucr oc vlua Ata han j wnapnom

OM GALBA KEJSAREN

Om Linus, den andre Páfven i Rom.

- Linus lxxj. Are wars herra (^Rtydhiskir at ædhle) son esculanj sat. A. *sancti petri* stole .xi. Ar ok iij *Manadha* xiii dagha. han skipadhe som petrus bødð hanum At (^{xx}quinn)a scal
5. hwiuadh j kirkiu ganga. han giordhe mang iertekne frælsadhe sælught folk aff diæssa *qualum* Andelika ok likamlika. Gaff dødhum liiff *Andelict* ok *licamliet* / ok *Annur* wtalic jertighne. ok døpte mangan: *Saturnus* rømsker borghemæstare galt hanum illa wælgjort. Li-
10. nus gaff hans dotter bøther. aff diæfwls *qualum*. *Saturnus* sagdhe han fara mǫ throidom Ok læt han mangan lundh pina. ok sidhan halshugga hans ben laghu først j *waticano* ok sordhus wm sidhe til *sancti laurencij* kirkiu:
-

Om Kejsaren Galba.

15. Galba tok widher *kesare* nampne j Rom lxxi Are wars herra. *vitellius* A jrlande. Otto jnnan thydhisco lande thæsse thre striddu hwar .A. mot androm. ok drapus alle wm eth Ar:
-

OM VESPASIANUS KEJSARE.

Om Vespasiani val.

Vespasianus var um thæn tima wæstan haff mǝ hærfærdh. hærskapit forstodho ther hwat hema war thit. Ok at fule mæn møddu ok øddu rømska rike. Ok kiærdhu sik wara fôrsta til 5. ærfwdhis ok lifs wadha Ok fiærran satta waldum ok landum. Ok toco ther sin forman. *vespasianum* til rømskan *keysare* lxxij Are wars herra. Aff litlu folke foddan ok tho hwarium fôrsta (*xx* jæmfroman) ok war Rømsker kesare ix. Ar. xi Manadha. xxij. dagha/ 10. hær ær wæl til fallit At sighia huru iudha guldu wars herra dødth:

Fârtecknen innan Jerusalems belâgring.

Ar herra soni siælfuir sigher sic ey wilia se syndogha manna dødth æn the wilia bøtha sin bruth. han giordhe som han sâgdhe ok gaff them xl. ara 15. frest. At *scripta* sik ok bæthra som *apostoli* predi-

- cadbe ok rædhu them ok mæst *sanctus iacobus* al-
 phei som hwar dagh war mǫ them j *jerusalem* ok
 predicade Sidhan the lyddo ey guǫ ordhum ok go-
 dhum radhum tha wilde gudh rædha them til got mǫ
5. mangom wndhers thingom swa som *josephus judhe*
scriuuer En brænnande stiærna skapadh som swærdh
 hængdhe etb ar wm kringh ifuer *ierusalem* mǫ ræ-
 dbelikum lugha / wm ena midbia pascha nat kom
 swa dighirt lius wm altaran j gudǫ mønstre At bwar
10. man wænte wara dagh liusan / wm the samu høgh-
 tidh kiælfde qui(^{xx}gha lamb) for guǫ altara. Jnnaz
 them daghum sa-*ghu mæn j wædhreno riddarskap^{Bl. 64.}
 j alscons wapnum ganga samaz flukninghum j skynim
 ok stridha recto.

Mannen som ropte **Ve!** **Ve!**

15. **M** ena pinǫdagha nat hørdhu preste som widh
 offer stodho ok waro / røster wm kring sik / farum
 hædhan aff thæssum sætugardhum / A fiærdhu are for
 æn *vespasianus* com tok en man *ihesus* Ananie son
 at øpa wm en hælaghan dagh / Røst aff østan. Røst
20. aff wæstan Røst aff fyrum wægnum som windher
 blæs. Røst ifuir *ierusalem*. (Røst ifuer *templum*)
 Røst ifuir brudh(ir) ok brutgoma. Røst ifuir alt folkit
Judha gripa mænnin Ok fanga(dho) sla ok bæria. æn
 han gat them enkto Annat swarǫ ella talat wtan øpte
25. æ thǫ sama. ok æ thy mer. At the han mer bardhu.
 The leddu han for *pylatum*. *Pylatus* læt han swa
 bæria Ok hudhstryka: at hans (riff)ben tedhus bar /
 han gret ey / ok ey han badh sik nadha / wtan øpte

- Æ thz sama som før ok ændadhe hwart mǫ ve. Sidhan iudha kændis ey Æn widher sik mǫ tholikom wndirs teknum / tha kom vespacianus xl. Arum epter wars herra dōdh Ok hans son titus mǫ
5. hanum / Ok brutu nidher alt ierusalem widh iordh som war herra spadhe tha han græt ifuir ierusalem. Swa finnum wi scrifuat hwi vespacianus kom mæst a mot ierusalem ok judhum Ater mǫ Andre sak / (xx æ som her æpter sōlghir)
-

Vespasianus fær bot.

10. ylatus ræddis hæmdh. aff tyberio Rømska key-sare for wars herra dōdh. Thy at han skref hanum før aff wars herra dygdhum ok gerningom Ok for thy sænde han en sin win ifuir haf til tyberium. at gōra hans orskuldh for wars herra dōdh. Sændebudhit
15. heth albanus han brōth (sit) skipp for galathia / wespacianus war tha wældugher ifuir galathie rike aff tyberijkeysares wæghna. Albanus kom (til) wespasianum / wespacianus spurdhe hwædhan han waar comin han swara sik wara comin aff ierusalem stadh iudha rikis /
20. wespacianus hafde ena fula sot innæn sinum næsum swa at the wllu (R fulle) mǫ matkum Ok ther aff fik han namþn. thy at vespa thyter en mathk a warth mal / ok for thy taler han til albanum Thu komber Aff thy lande visastu mæn byggia. cant thu mik lækedom
25. wisa vidh theнна sot thu ser mik hafua / ella west thu mik thæn lækir(a) wisa The taladhu swa længe saman at albanus sagde en lækir sniman hafua wa-

- rit j iudha lande som gaff mǝ ordhe dōdhum liiff.
 Ok siukom helso. Ok iudha hafua dræpit han for
 awndh/ ok at han bōther (nw) flerom sidhan æn før.
 Allom them hans guddom throa/ wespasianus swa-
5. re thǝ ær min thro ok thrōst at thæn ma minom næs-
 s(^Ya^{xx}rom) gifua belsu som dōdhum gifuir liiff. J samu
 stwōndh æstir swa talat fik han bela bōther wespa-
 cianus lofuadhe gladher sin lækir(a) Ok for til rom.
 ok fik tyberij loff. fordærfua. ok ødha gudǝ owini
10. iudha. Ok sǝmnadhe mang Ar wapn ok hær/ til
 (^R tyberius doo oc) nero wardh keysare At han *fik<sup>*Bl. 64,
 verso.</sup>
 tha budh aff hanum fordærfua iudha thy at the waro
 romarum falske ok onde

De Christnes ut-tåg från Jerusalem.

- D**Espacianus kom pascha dagh for ierusalem Ok
15. burdhe storma ok stormadhe manga dagha Mykit folk
 widha aff wæraldinna war samaz comit wm hōgti-
 dhena (^R j iherusalem). Ok ænkte war ther cristit
 folk Thy at thæn hælge ande varadhe them. At
 før æn wespasianus kom/ Ok (the) foro bort. Ok
20. waro mǝ godhum fridhi jnnaz eno thorpe som callas
 pella Annan wægh jordan ther til at guǝ hemder-
 gingu ifuir alla gudǝ owini ok ængin Annan. Swa
 laa tha ierusalem bilaght at vmoghelicet war nokrom
 vtkoma.

Josephus och Vespasianus.

- SN visaste judhe Ok ærliker herra. wnger at aldre (^R josephus at nampne) swa at han war tha barn. judha drapo wan herra sa wæl at stadherin munde fordærfuas war forman for et torn ok castel gømdo
5. sik m̄ xi. *companum* wnder eno iordhuse iij dagha til them thok sar hunger / oc the wildu sik tha hælder siælfua dræpa æn swælda / ella sik romarom j wald gifua. The drogho loth hwilkin thera først wndher swærdh skulde / ok drapos .x. til josephus
 10. war epter m̄ enom *compene*. Josephus war raskir ok snar Ok fik handum for swærdhit. Ok rymde fra hanum ok fik tala ifuir murin widh en rømskan herra hemelican. *vespaciani* win / ok røktadhe sik coma. sikran for *vespacianum* *Vespasianus* talar til iosephum
 15. ok sigher han (vara) wærdhan dødb Josephus sigher (^Y sik wæl ^{xx} sit maal wæl) mugha bætras. *Wespasianus* spør hwat en bundin fange ma bætra. Josephus sigher sik nokot th̄ wita. hanum wardha. *Wespasianus* bidher han sighia. Josephus sware nero
 20. Rømsker *keysare* ær dødher ok alt romara borgb radh hafuir thik walt til *keysare*. *wespasianus* sigher til iosephum æn thu æst spaman hwi spadhe thu ey thinu (^Ym) laude ok frændum th̄ them nu ifuir ganger josephus sware xl. daghum for æn nokor annar
 25. viste thina como spadhe iak iudhum th̄ nw ær comit ok ra(d)dhe iak them gifua stadh ok landh j romara wald.

Josephus och Titus.

- Adhan como Rømska herra sendebudha til wes-
 spasianum. At bæra hanum wissu budh af romara
 radh(Ya): At han ær keysare walder ok takin/ we-
 spasianus gaff iosepho lif ok winskap. Ok skipadhe
 5. titum sin son hwarium manne kæræn forman for hær-
 scapit ater blifua til stadherin wrdhe wnnin Ok han
 for siælfuir landh wæghin til rom ok thok widh
 keysare crono liu(f)uir æpter ledhan Titus wardh swa
 bradhfæghin aff fadburs hedber at han fik wædhelika
 10. sot Josephus lette granlika sottiinna sak ok tima ok
 forstodh thz sannasta At han munde sot hafua fangit
 af iferwætis glædhi Ok spurdhe af hans vinum æn
 nokor ware then j the færðinne titus ware wredher/
 ok for*-stodh At ther war en ther aldre matte coma^{Bl. 65,}
 15. for hans øghon. Josephus sagdhe til titum herra wilt ^{recto.}
 thu bætra fa tha lofua mik. at thu wardh hwariom
 manne j dagh blidher widh bordh (^R oc jngom wre-
 dher. tytus lofwadhe hanum thz a sina tro josephus
 let koma thæn man tytus var wredher. oc lofwadhe
 20. han skædhalosan/ oc satte han widh bordh) mʒ sik j
 matunøte genwert tito. Titus fik af hans syn dighra
 stridh j sinu hiæarta/ glædhi ok wredhe ok swa myklu
 mere mødhu at han wilde ey synas wredher a mot
 sinna lofuan/ Ok ther mʒ tempradhis hans ifuerwætis
 25. glædhi. Ok forgik hanum crampasot Ok fik han bøther
 siælfuir Ok gaf hanom winskap som han war wredher
 Ok iosepho hedber ok æro. Titus la tu ar for ie-
 rusalem ok wardh swa digher sylt j stadhenom at
 son ok fadher dotter ok modher rifws wm fædho ok

- drogh hwart andrum maat wt af muzne. wnge mæn ok starke gingu a. gatum som gasta sultne til the fiollu nidher dødhe for wanmæren. The som andre jordadhu. the fiullu for sylvt ifuir them innan grafuena.
5. Sidhan engin gat (tolt) ok lifuat widh rothna lukt tha lægdhis draghara mǝ staǝ ingiældum at casta likin ifuir murin til gropane munde nær fyllas. Titus wardh thæs war ok warkuznadhe vslum ok lypte gratande bender gen himnum. Ok taler swa: Gudh
10. siælfuir thu west thǝ wæl at indha walda thætta siælfua ok ey iak. Jak hafuer them mǝ minne blygdh opta tha fridh budhit ok godha dagtingin oc the wildu hæller stridha. Seltis øla ok sulur. war iudha fødha. hwar the kændu røk aff elde ther brutu the dør hwar
15. ifuir androm thy at the wæntu ther fødhu wara

Hungers-nöden i Jerusalem.

- S**N rik fru som het maria war wm thæn tima j ierusalem. Judha brutu opta hus ifuer hæne. æ mædhan ther war nokot til fødhu ok lefdhu hæne ænkte / wm sidhe / wtan hæna barn som j waggu
20. laa. Modherin thok barnit j sin samþn. Ok taler til thæs Min son hwar skal thik fødha. mædhan iak swælther. mun ey bæther wara. at thu wari sør min fødha. hæller æn (xx røsuara røua thic) æpter mik dødha fødth mik søta barn / Mædhan iak gitir ey
25. længer thik søt / fødth mik iak fødde længer thik / far innan thit eghit hærbærghe ok wardh modher mather Ok læt mik swa længe lifua. at iak mughi

- tik dødhan ok mik mætta grata Tha sørjsta war-
dher sylta sorghin ful iak grater mik mætta wardh
modher mater ok sorgha saki: Epter swa talat. ven-
de hon ænlitit fra barneno Ok scar støkkium sunder
5. steker et stykke Ok gøme flere til annan tima. Alt
war sændher hon war alla mæt ok ille mæn komo
som wani ware/ ok brutu dør ok badho sik æta
gifua: aff stekinne som them wisadhe røkrin ok høttu
hæne dødhan æn hon gafue them ey fødho hon ka-
10. stadbe klæ*-dhe aff sælughu sarghadha like. Ok ^{*Bl 65,}
sagdhe til thera. hær at jak en del aff mins sons lim- ^{vers0.}
mum min(ā siælua ^{xx} o eghno) blodhe Mæstan del
hafuir iak idher gømt. Mænnena stygdhis widher ok
stodho Annars hugha Conan taler til thera. nær war
15. conan hardhare æn mannin Ok mannin (^{xx} bløtare)
æn modherin Tha matte hwar man prøfua gudþ hemd
ifuir iudha syni for guþ son/ ifuir maria son som
modherin at/ for marie son som iumfruan græt/ thþ
hafuer iudhin fangit som haz beddis han gaf wt ihe-
20. sum helsuna lækir(a) Ok beddis barrabam til lifs som
war mazdrapare. Mist hafuir iudhin helsuna/ ok
lifuir hanum engte. utan drap ok dødher:

Jerusalem intages. — **J**oseph af **A**rimathia.

- R**idhia are brøt titus nidher ierusalem mura
wm kring ok templum domini alt widh iordb. Swa
25. som iudha. saldho war herra for xxx pæninga. swa læt
titus sælia xxx iudha. for en pæning. Ni(o)tighi tu-
sænd ok vij. M. iudha saldus wnder trældom wm

- thæn tima. Ok elleuo sinnom hundradh thusandh forforus wndher swærdh ok sylt / th̄ hittis ok scrifuat at thæn tima titus redh ifuir ierusalem fik ban sea en thiuccastan sten mur. ok læt han ginum grafua.
5. ther fuznu the som grouo en gamblan karl sithia inne muradhan wænan man j ænliti ok tho hærughan The spurdho hwat manne ban ware han sagdhe sik wara joseph af Arimathie som warn herra jordadhe ok ther fore insættan aff iudhum. At han giordhe swa. ok
10. sagdhe sik hafua ther sælan lifuat xl. Ar jnne luctan widh ængla fødho ok guddhlict lius. Tho scrifuer nichodemus. At war herra tedhis ioseph jnneluctum ok løste han ok ledde (han) hem til Arimathiam Thætta løsis swa: at han war thyswa fangin ok en
15. tima wt takin af warom herra ok annan tima aff tilo:
-

Försöket att åter-uppbygga Jerusalem.

2. Angan tima ther æptir. wildu iudha ater wpbyggia ierusalem ok fuzno första daghin alla markena fulla m̄ dagh Ok alla daggena falna j cors like. Annan daghin fuznu the all sin klædhe blodugh ok
20. hwa(ri^uxxn) blodh(ŷe^{xxj}) dropan fallin j kors like. Sidhan thrøstu the enkte meer At bygningh göra:
-

Vespasiani döð.

* **V**espasianus stridde ok sigradhe xxxij. (aar) ^{*Bl. 67.} _{recto.}
 oræstur. Ok kom wndher romara borgh rike. star-
 casta landh ok rike Judha landh thydhislandh bri-
 thaniam Allom romarom (^R var haz) kiær herra/
 5. han stodh j bana sot vp gen dødhenum ok sagdhe
 keysarinz søme rættan fara af (^{xx} wærdhlene)

XXVII.

OM TITUS KEJSARE.

Titu ädla sinnelag.

- T**itus vespasiani son lxxxij Are wars herra war Rømsker keysare iij Ar. Alla dygdha fullir man / swa at han kalludhu mæn at ædhla nampne. wærdinnu blomster. (oc) mæniskinna
- 5 frygdh. Sins lifs prouadhun ok forwinnum forradharum gaff han ey at eno mǫ lif ok goð lidhugba / wtan ok jemhemelikan winskap ok samwæru som
- før / han war ok swa giæfmilder herra at han engum swnde mǫghelika bǫn Tha han sat widh bordh At
10. quælde ok forstodh sik enkte hafua gifuit wim daghin tha kiærdhe han sik for sinom winom. At han hafdhe thæn dagh tapat / ok sagdhe gawnlōsan dagh wara g(iæv ^{xx}aghn)lōsan / han do j samu by som hans fadher doo nær sabinos. Alla rømska (romara)
15. gratu hans dǫdh som modher laghe dǫdh. Jnnan hwariu huse Ok æn tho hwaru At hans fadher war dygdha fullir. tha næmdus tho titus før æn wespassianus hwar som the nemnas badhe saman / af titi dygdhum ok gerningum scrifuas meer owermeer j
20. hans fadhers gerningom
-

XXVIII.

XXVIII.

OM DOMICIANUS KEJSARE.

Domiciani elakhet. — Pantheon uppbygges.

- D**omicianus lxxxv Ar wars herra war Rømsker keysare xiiij Ar: ok v. Manadha. han war första Ar sins rikis swa fridhsamber At han gath ey set ælla hørt. At diurin drapus. Ok
5. engte blodh matte koma for hans øghom/ wnger ængil ok gamal (⁠fiænden xpuke) (han) wardh swa grymber wm sidhe At han læt ængin godhan man lifua mꝯ sinum wilia han drap beꝯstan Rømska herra han war första .keysare. sik læt siælfuir gudh calla/ han
10. tholde sik enkte bilæte læta gōras wtan aff reno gul ok silf. han hatadhe cristne kirkiu næstir nerom nequam han war brodher titi ok son wespaciani. swa w^(xx) liker) thæ(na) blodhe som diæfwl gudꝯ ænglum. han bygdhe thꝯ frægha mōnster j Rom star (som)
15. panteon heet Ok nu hether sancta maria rotunda: Ok thꝯ kom swa til Rømska herra *forstodho at persie^{Bl. 67. verso.} landh gik wndan rom Ok badhu agrippam borghamæstara fara mꝯ hærfærdh ifuir haff hanum tedhis wm ena nat før æn han wilde sighia ia. gen fær-

- dhinne en fru oc sagdhe sik wara alla gudha modher
 Ok iætte hanum sigher æn han læte berne eth mōn-
 ster byggia æpter hænnā wilia. Agrippa sagdhe drø-
 min for radheno. Ok the bygdhu th̄ gærna afgudha
5. modher som the wæntu (oc) th̄ war maria gud̄ modher
 (som) dictadhe sik (th̄) til hedher Agrippa for ifoir
 hæff m̄ fem legionibus thrisna manna. Ok stridde oc
 sigradhe persie rike Atir wnder rom En legio hafuir
 v(̄ ij ^{xx}) thousandh ok dc. ok lx ok vj mæn. Do-
10. micianus war dræpin (̄ j galgha napn) aff siælfisins
 mannum for sin on̄skap xxxvj Ara gamal At aldre

XXIX, XXX.

**SAGORNA OM
SANKT APOLINARIS OCH
SANCTA PETRONILLA.**

SAGAN OM SANCT APOLLINARIS.

Apollinaris i Afguda-templet.

- A
Pollinaris sancti petri discipulus tholde for trona dødþ j vespasiani daghum han kom til rauennam sender fra rom aff sancto petro. Ther bømte han enne grefuinnu siøke Ok dømpte
*Cod. Bildat. Bl. 65, verso.
5. hona ok hænnu bonda Ok kom them ok alt there herskap til cristindom. thþ forstodh lanþ herran Rømsker domare Ok læt han fanga ok til afguda mønster sora ok til offer cuska. Apollinaris saa ther dighirt gul ok silf hængt for af*-gudha bilæte Ok sagdhe prestom/
10. at bætre ware gifua thþ fatiko folke/ ther for gripu preste han ok bardho mþ stangom æ mædhan han gat andhat hans discipuli drogho han halfdødhan j hws til enna enkiu. Ok wardb atir sora at fara ep-ter vi() manadha:

Den besatta Wøn.

15. Apollinaris for thædhan til en Annan stadh som callas eliacum At bota enom herra som war dumbe/

- først han kom j hans hus tha øpte en mø som qwaldis aff diæffenum. Diæfwlin øpte wt aff hæne munnæ. Gak bort hædhan gud; thiænisto man ella lætir iak dragha thik vt af stadhenom bundhnum fotum. Apollinaris badh
5. han wt thædhan fara Ok wardb møn j samu stundh wæl heel ok witande. Sidhan calladbu apollinaris gudh; nampn ifuir dumban. Ok fik sæghin skiællict mal. Fæm hundradh(a) mæn (som) th; sagho Ok hørdho trodho ihesu christo / hedhninga bardbu apol-
10. linarem ther illa ok forbudhu hanum næmna ihesum christum. Apollinaris laa wndher stanga huggum ok øpte ihesum wara sannan gudh / tha lætu the han barføttan trudha brænnandhe glødhe ther øpte han som før ok lofuadhe gudh ok ihesum christum. Sidhan
15. kastadhe the han vtan stadbin:

Hertig Rufus och hans Dotter.

- ¶ M then tima rufhus patricius hertughin af ra-uenna sænde budh til apollinarem At han come at bōtha hans dotter Apollinaris kom ok j samu stundh. do hertugans dotter / Hertoghin sægdhe til apollinarem
20. jllum tima æst thu hæz komin / thy at hōghe gudha æru thæs wredhe (vurdhne) Ok drapu mina dotter. Apollinaris sware dræpa tina gudha lifuandis folk. tha ær min gudh ihesus bætre som dødhum gifuir liiff. Jættā hanum thina dotter at (R hon maghe) hanum thiæna
25. æn han gifuer hæne liiff. Alt war sændher fadberin iættadhe Ok dotterin lifdhe ok lofuadhe gudh ihesum christum Ok læt sic døpa. m; sinne modher ok vtal-

- lieu folke. Ok offradhe *mæn sin mæðhom gudhi ihesu christo* Ok thienadhe *hanum j renliui. æ mæðhan hon lifðe.* Afgudhu preste sende budh til romara borgu (oc kærðho) At apollinaris ødde gudha dyrk
5. Ok fingo bref til rømskan foghodha At han skulde nøðha apollinareu til offer mæ pinum ella forsænda han wtlændis. Foghodhin læt Apollinarem bæria mæ stangum. Ok thænia sidhan alt hans liff. ok limi sundher. Ok tha han øpte æ *ihesum christum* wara
10. sannan gudh tha læt han vellande watn ifuir hans blodhugha vnde. Ok sidhan smidha hans ben thungum iærnum Ok forsende han wtlændis. Cristne mæn saghu thæ Ok syr(g)dhru ok stighu j godha hughin Ok striddu mæ them hedhau Ok drapu thu hundradh hedhna som hunda.
15. Foghodin (^{xx}fyðhe) wndæn rædder lønluka. Ok satte Apollinarem j torn til han gat comit Apollinarem j skip Ok *fyra klærka mæ hanum. Ok forsænde han til ødha landa. ^{*Bl. 66. verso.} Them gik stormber ifuir swa strith. At engin kom liuande til lanæ. vtan apollinaris mæ thwem klærkom.
20. Ok thwem riddarum som badhe wrdhu cristne:

Apollinaris dör som Martyr.

- Apollinaris com atir til rauennam ok predicar / bedhnu gripu han ok drogho til afgudha mønster som heth apollo. Apollinaris barnar apollini. Ok fiol apollo thager widh iordh. Afguda preste drogho
25. Apollinarem for en domara. som heth taurus. Taurus hafðhe son blindan. Appollinaris Ærnadhe hanum syn. Ok wrdhu badhe (fædga) cristne Ok bodhe apolli-

- naris iij Ar j hans huse m; friidh. Afgudha biscope ok preste sende budh til veaspasianum ok heddu dom ifuir Apollinarem til dædh. Weaspasianur sware. At hwar som ey wil offra necors sta; afgudha han ma
5. radhit æff stadhenum wt læggia Ok at th; ær engin rættir. At pina them gudhum gora gen wtan hæmnis sin siælfæ æn the goras wredhe. Demostenes domare fik Appollinarem enum greua lænlica cristnum. Ok han rædh hanum ryma til et spital mædhan bethnan(ŷa)
10. ware gælnast. The hedhnu wrdhu thæs wari Ok rændu ok (xx foro) epter hanum. Ok bardhu (ban) -til bana. ther the han fænnu. Tho swo at han lifdhe vij dagha ok thræste cristil folk m; faghre fortalan han ligger j rauenna jordadher m; hedher hans dagh
15. ær næst maria magdalena dagh

— ~~_____~~ —

SAGAŃ OK SĄGTA PETRONILLA.

Es. Jezus gifer Petronilla bót.

-
 Etronilla dotter sancti petri apostoli war en wænasta mō j ænliti ok gudhlik (xx j sinom sidhum oc) latum. Sanctus petrus læt hona liggia siuka længe til likaman. At siælin
5. hiolde thæs helder sina helso. En tima tha sanctus petrus sat widh bordh ok petronilla la. ok skalf. sagdhe titus til petrum Mædhan thu bōther allum siukum hwi lætir thu petronilla (siuka) liggia: Petrus sware thætta ær hænnā siæla helsa bætra. Wtan ther til at
10. gudhi prōfuas enkte vmughelict. stath vp A (^R thina fōter) petronilla mȝ helsu Ok thiæna for bordhe. Petronilla stod wp som han bōdh. hon giordhe som han badh hel ok wæl fōr Sidhan bōdh han hona nidher liggia siuka som fōr Ok laa swa lenge til hon war
15. fulkomalik(ȝa xx in oc) gudhlic. tha gaf han hænnā aŃ gudȝ wæghna fulcomna bōtir:

Petronilla dör. — Flacci grymhet.

- Flaccus greue beddes hona til hustru for hæna fægbrindh Petronilla sware. Wilt thu mik til hustru hafua tha læt koma til min mænga (velborna) iomfrur. At wara nær mik ok fөлghia mik til thin
5. gardh Greuin giordhe som hon badh hon giordhe them alla swa gudhlika som sik sielfua til renlifuis losuan ok laa dagh ok nat A sinum bönnum ok fyrnde ok fastadhe til hon gaf sin anda j guþ hænder *flaccus læt sik mykit forsmadhan wara ok wilde hæmna sina
10. scam A enne henna compan petronille som het felicola ok tha han gaat hwarke fangit henna wilia. At giftas ælla diæflum offra. Tha læt han hona sitia først thry dyghn fədho lösa. Ok sidhan tænia swndher hæna liiff ok limi Aff laghi til hon gaf sin anda. j
15. guþ hænder. Ok kastadhe sidhan hæna ben j fulan sør til *sanctus nichodemus* jordadhe hona mþ hedher. ther fyri læt flaccus bæria nichodemum til ([^]Yhans) dødth. thy at han wilde (oc) ey diæflum offra. ok læt casta hans lik j tyberim elf til en klærker som het
20. iustus iordadhe han mþ hedher.

*Bl. 67,
recto.

[Den öfriga delen af bladet 67, hvilken handlar om *Vespasianus*, *Titus* och *Domicianus*, återfinnes ofvan ss. 319—322.]

SKILJAKTIG UPPTÄCKNING.

(Pergaments-handskrift ifrån Vadstena; nu n:o 39 in folio af Benzeli samling i Linköpings Gymnasii-Bibliothek. Skrifven år 1503—5).

*Vitae s. feliculae et petronillae.

*Bl. 32.

Hær æpther star *sancte feliculae* hælga liffwerne oc *sancte petronille*.

5. *sancte* pædhar appostolus hæfde ena hælogha dotter hænnas namn war petronilla / oc æpther *sancti petri* wilia war hon *paralytica* / th̄ ær nwmmen ællar halffuir horttakin / i hænnas hws plægadhe *sancte* pædhars kænneswena samnas / oc faa sik ther ætha oc driikka / Th̄ hændhe
10. at en aff kænneswenomen / som kalladhes tytus / sægdhe til *sancte* pædhar / alt krankt folk som til tik komber / faa sina helso / hwi tilstædher thu at petronilla ligger krank Appostolen swaradhe / hærne tarffuas bæther wara krank æn helbrigdha / æn oppa
15. th̄ at ey nakrom skuli synas omøghelikit / at hon aff *minom* ordhom maghe helbrigdha wardha / Tha sigher iak tik petronilla / i *ihesu cristi* namn stat opp oc thiæna os / oc iæmsköt stodb hon opp / helbrigdha / oc tiænte them / Oc nar æmbetet ællar tiænisteræ war
20. fulkompnat / bødth *sancte* pædhar hæne gaa til sywka sænghena igæn / Oc nar *sancta* petronilla war fullbordhat i gud̄ ræddogha / tha wart ey at enast hon siælf helbrigdha / wtan iæmwæl manghe andre før

- bænnas gudelika bøn / skult / fingho sina helso igæn /
 aff margskona kraakdomom / æn førtænskul at petro-
 nilla war ganjska mykyt fagher oc wæn / tha kom
 til hæzna en mæktogher grewe / myndogher oc kar-
 5. sker man / haffuandhes m̄ sik sith riddarskap / mē-
 nandhes hæzne strax bortføra / oc haffua hæzne sik
 til bustru / Thæzne mæktoghe greffwen heth flacchus
 oc taladhe hæn mykyt myndhelika om sith ærandhe
 til *sanctam petronillam* ¶ Nar iomffrun hørt haffde
 10. greffwans ordh / swaradhe hon sæfflika sighiandis /
 hedherlike herra / i kommen hær til mik ena blotta
 pigho m̄ manghom wænkto m riddarom / æn ær th̄;
 idart allfwara / at i wilin mik til idhra hustru haffwa /
 tha kommen igæu æpther iij dagha / haffuandhes m̄
 15. idher bøffwiska iomffrun / oc flere hedherlika dandhe
 qwinnor / at iak m̄ them matte hedherlika komma
 til idbart palacium / widh saadana ord gaff greffwen
 sik allaledhis wæl tilfrid̄ / Oc i tæssom sørelagdhom
 thima som war tre dagha / bleff hælgha iomffrun sta-
 20. dhelika i gudhelikom bønöm fasto / oc waku / oc
 miskundhsamikom gærniggom bidbiandes gudh j̄ner-
 lika at hon matte komma til honom / som ær iomf-
 frunna son / m̄ iomffrulikom renlek / ok aldrih til-
 bwndhin wardha them hedhniska greffwanom ¶ Æp-
 25. ther tre dagha som sørelagdhe waro / kom greffwen
 ighæn sarandes m̄ storom skara aff prydhelikom iomf-
 frum / m̄ mæktoghom frughom / Oc om samma da-
 ghen / war til hælga iomffrunna kommen *sanctus ni-*
chomedus prester / oc haffde hæn høgtidelika mæsso /
 30. for *sancta petronille* / oc nar mæssan war ændat / oc
 wælsignisen gifwin / oc hælga iomffrun haffde m̄
 høxsta gudelikkhet anamat wærdogasta ihesu cristi li-

- kama/ nidherbøgdhe hon huffwodhit wnder klædhen
i sænghenne/ oc oppgaff gudhi sina siæl/ Oc wart
tha swa giort/ at thæn iomffruskaren/ oc mæktogha
fræghor som komna ware at felya sancte petronille
5. til høgtidheliket brylloppe/ the wordho tha hæne
æptherføliandes til graffvena ¶ Sidhan mæktoghe her-
ran greffwe flacchus saa sanctam petronillam wara
framlidhna/ m̄ dōden/ wændhe hæn sin hogh oc
hierta till enna wælsælætadha/ oc wænasta iomffru/
10. som kalladhes felicula/ Tæssen iomffrun war cristen/
oc gudelik mænniskia/ til hæna taladhe flacchus
greffwe sighiandes/ tw wilkor lægher iak tik føre/
wt wæl huilket tik tækkes/ Antiggia at thu bliff
min hwstru ællar offra warom gudhom ¶ Sancta fe-
15. licula swaradhe/ thin hwstru wardher iak aldrig thy
iak ær ihesu cristo til wigdh/ ey hæddher skal iak
gudhomen offra/ thy at iak ær cristen mænniskia/
tha grepp flacchus hælga iomffruna/ antwardandhe
hæne sinom wndhe greffua/ oc læth hæne jnælyk-
20. kias i mørko hwse/ wtan alla fødho/ ællar math i
vij dyngbn i hwilken vij dyngbn/ gømarannas hu-
strur gingho idkelika til iomffrunna/ sigbiandis til
hæna/ O aldra kærasta oc wænasta iomffru hwi wt-
wæl thu swa smælekan/ oc wærsta dōdh/ tak hæl-
25. dher wælborna man rikan oc mæktoghan greffua/
tik til brudhgomma oc bondha/ han ær wngher oc
karsker oc kesarens wen Sancta felicula th̄ta hø-
randes/ gaff them enghen annor swar/ wtan sagdhe
Jak ær cristi iomffru/ oc enghen annan skal iak taka
30. mik til brudhgomma/ tha wart sancta felicula fran
them wt skwtes m̄ smælekhet oc ledhes/ til greff-
wans iomffwr huilka han flere hædde/ oc bleff m̄

- them i syw dagha / wtan' maat oc aljskona fødho /
 thy at the kwanno ey i makre matto komma hæne
 til at taka mat ællar nakra fødho aff theras handom
 Tha greffuen thj hørðhe / læth han stwpogreffwana /
5. opp hænghia hælgha iomffrwana / opp fran iordhenne
 m̄j armana i wædbret jz eculeno / thj ær som en
 lagher galghe / i huilkom hedningane plæghado pina
 hælga martires / them thær opphængiandis stwndhom m̄j
 bareth / stwndom m̄j armom stwndom m̄j fœthrena / æn tha
10. *sancta felicula* war swa opphængd / tha ropadhe hon m̄j
 høghe røst sighiandis / ¶ Nw begynnadhe iak skodha
 min ælskara *ihesum cristum* / i huilkom min ælskogbe
 ær fæster / Tha taladhe aldher næst standande almo-
 ghen til hæna / oc iæmwæl stwpogreffwane huilke
15. pinadho hæne sighiandis O *felicula* wænasta iomffru
 tænk thina ædhlabet / oc neka at thu æst cristen
 mænniskia / tha math thu wardha løs oc qwit / aff
 tæsse grymme pino som tik bidbar / Tha ropadhe
sancta felicula m̄j glædhe røst sighiandis Jak skal ey
20. neka min ælskara / huilken før mina skuldh / wart
 mathadher m̄j galla / skænkther m̄j æthikio / krona-
 dher m̄j torn oc korsfæster m̄j spikom ¶ Nar hælga
 iomffrun war nw langha pinadh m̄j hugh oc flæn-
 ghiom / oc wille engaledhes neka *cristum* / toko the
25. hæne nidher halffødha / oc hæne til større smæ-
 likhet kastadho the hæna likama nidher i eth ore-
 nasta priweth / oc ther bleff hon dødth / aff wæste
 lukt / oc siælen anamadhes oc oppfördhes i hymme-
 len / m̄j otalekom ænglaskara / hwar hon nw frøgh-
30. das oc glædj m̄j sin søta ælskara *ihesu cristo* ¶ Æn
 nichomedus prester / nar han hørðhe hwat giorth
 war m̄j *sancta felicula* / tok han om nattatidh hæ-

- næs likama opp aff orenasta priuethet oc twættadhe han oc ferdhe han liket vij waljska milor fran romara stadh lønlika / i them wæghenom som kallas ardiatina / til en æker / ællar iordha mon / som san-
5. ctus nichomedus war siælfuer æghandis / oc ther iordhadhe han sanctam feliculam m̃j største wördhngih oc gudelikhet / oc gōras thær iærtekn / oc manghe nywta hænnas bøner aat oc wnfaa sina hælso for hænnas hæloghety skuldh æn til thænna nær warandhes
10. dagh Tha flaccus greffwe bespordhe / at sanctus nicomedus haffde swa wördhelika begangit hælga iomfrwna / tha læth han gripa honom / oc ledhas til affgudha mōnstrit / The som han leddo sagdho til honom Thu skalt til bidhia oc æra wara gudha Sanctus
15. nicomedus swaradhe / Jæk tilbidher enghen gudh / ællar nakrom gudh / gōr mith offer / wtan herranom ihesu cristo alzmæktoghom som styrer i bymerike æwerdelika / æn tæssom gudhomen / som hær staa jænelykte i mōnstrit / som the bwndhne waro / i nakot
20. kot fangha hws / offrar iak aldrig ¶ Nar sanctus nicomedus haffde talat tæsse ordh / oc mangh annor / straffandhes aff gudha dyrkan / læt domaren honom hardelika slaas m̃j blystøptom kæppom / til thæs han gaff opp sina siæl / i hælgas ænglas hændher / æn
25. kroppen dōdhan / læt han kasta i flodbena thybrim / huilket en cristen præster saa / han kalladhes justus / oc om nattatidh / søkte han kroppen opp / i flodhenne / oc ferdhe til sin yrthagardh som han æghandes war / wtan widh stad̃ mwren i wæghenom som kal-
30. las nwmentana / oc thær iordadhe han sanctum nicomedem / wördhelika / i huilkom stadh / alle nødbstaddhe / wnfa hiælp oc lisaa / aff sinne nødh for

sancti nicomedis martyris .bøn oc forskullan / hvilken
 pino oc dødhd ledh för ihesu cristi tro oc kärlek
 skuld / honom wari koff oc æra aff all creator æwer-
 dhelika / Sancta felicula dagher / ær tridhia daghen
 5. næst æpther sancti barnabe apostoli dagh / thj ær
 xiiij daghen junii manadh

XXXI, XXXII.

SAGORNA OM

S. DIONYSIUS OCH S. GLEMENS.

SAGA OM SÆT DIONYSIUS.

Aftaret at den Skænde Guden.

- * **D**yonisius Ariopagita. tholde dødh for thronne j ^{Cod. Bildst. Bl. 67, versu.} domiciani daghum. Dionisius war philo-
sophus en aff them wisastu wæraldhin haf-
dhe. Ariopagus war en gata j Athenis Ok waru ther
5. høghesta scola hōsto connistæ. Ok for thy at dyo-
nisius radh ok styrdhe them alla thy het han Ario-
pagita. han heth andru widhernampne theosophus som
tydher guþ wis (Y for xxthy) (R han var mykit viis
a gudhelicom thingom æn for) æn han war(dh) cri-
10. stin/ langa fredagh wm thæn tima war herra tholde
dødh. Ok solin war myrk war dyonisius j egypto Ok
forstodh mþ naturlikom skiælum. At thþ myrk war
ey naturliect eclipsis. wtan ifuir al naturu lagh ok
skiæl. Ok sagdhe dyonisius swa At (xx andrum) mæ-
15. star(xxum) At Antiggia wændla wm naturu rættir ok
liugha himna laghin ella naturuna gudh thol gen-
uærdhnø (æ) hwat gudh(Yi) thþ ær. Atenienses mþ

- dyonisii radhe giordhe them gudhi altara Ok for thy at ifuir hwart Altara waar scriuat thæs gudh̄ napn. Altari^(xxi) tilhørdhe / ok the wistu ey thæssa gū nampn. thy latu the ifuir ha^(Yn^{xxns}) (R altara) scriua.
5. at th̄ hōrdhe til vkunnughum gudhi

St. Paulus i Athen. — Den Blinde.

- Thæn tima *sanctus paulus* kom først til athenas. Ok han sa hwat scriuat war ifuir hwar^(Yie^{xxi}) altar^(Yin^{xxe}) Ok philosophi spurdhe hwat gudh han predicadhe Paulus sware. Jak predica idher kiæn-
10. nas widh thæn gudh j hafuin altara giort vkunnugh^(xxum) som en ær sandher gudh ok skapare himins ok iordh Ok wænde sik paulus til dyonisius som han prōfuadhe wisastan wara af them allum. Ok spurdhe aff hanum hwat gudhi thæn weunnughe (gudhin) ware Dyonisius sware. han ær sandher gudh.
15. Ok ey en tedher j blandh gudha os cunnuger / han skal koma j Andre wæraldh til æwærdhelict wald Paulus spurdhe en aff hanum hwat hældher thæn gudh ware ande ælla man. Dyonisius sware han Ær
20. badhe gudh ok man os weunnuger thy at han ær innaz himnum *hema Paulus burdhe aff godhum empanum sina predican huru sandber gū son for nidher aff himnum. Ok thok kōtlīkan licama: Ok tholdhe dōdh. Ok stōdh wp af dōdh. tridhia daghin Mædhan
25. paulus ok dyonisius disputera. Com en blinder gangande fram for them at gatu. Dionisius taler til paulum gifuir thu sea thæssum blindum m̄ A callan en-

*El. 68, recto.

- samins ihesu christi namn utan nokor Annur ordh
 ella m̄ coclara konst. tha ær iak til redha tro tinom
 ordhom ok radhum Ok wardha cristin. Jak wil at thu
 tala til hans engin Annan ordh utan the iak scriuer
 5. thik. at tala these lundh. J napn ihesu christi som
 foddis af m̄onne Ok do korsfæster Ok lifuandhis stodh
 ather wp aff dødhe Ok for m̄ æru hædhan til himna
 ok at ytarsta tima. ater comber at døma (^{xx}werdhlena)
 se thu som blinder est himna sol helum øghum. Pau-
 10. lus til mere wissu sænde dyonisiu[m] aff sina wæghna
 At sighia the samu ordh til thæn blinda. Ok fik thæn
 blinde bötir j samu stundh

S. Dionysius viges till Biskop.

- Dyonisius ok hans hustru damari Ok alt hans her-
 skap toko widh cristindom. Ok war dyonisius m̄
 15. paulo thry Ar. Ok nam af hanum ifuir alla men him-
 na ængla naturu. som paulo war hemelika visat. Tha
 han war lypter ifuer himna. som Annan stadh scrifuas.
 Paulus wighde dyonisiu[m] fulcomin (^{xx}) cristnum
 kiænnedom (til) biscop j athenis. Ok kom dyonisius
 20. mesta(^γn) del. aff them landum til cristindom. Dyo-
 nisius war ok propheta gudhlics spadoms. thy at han
 skref breff til iohannem ewangelistam j pathmos øø
 Ok spadhe hanum Ater coma m̄ fridh. Ok scrifua
 ihesu christi læst han scrifuir ok en stadh sik hafua
 25. nær warith thæn tima. maria mø gud̄ modher do ok
 til himna wp lyptis. Sidhan dyonisius spurdhe At
 petrus ok paulus waro badhe innan rom neronis fanga •

Tha skipadhe han Annan biscop innan sin stadh j athenis Ok for sielfuir ifuer haff til rom Ok kom ey for fram æn the waru badhe dødhe ella widh dødhin:

S. Dionysius i Paris.

- ¶ Lemens paue sænde *dionisium* wt aff rom til
5. franþ at *predica* Ok kom *dionisius* til paris Ok burdhe ther mþ *predican cristna* kirkiu Ok kristnade folk ok wighde klærka: Gudh gaff *dionisio* swa threst ok nadher at opta tha afgudha biscopa. ok preste komo (mþ herscap) at gripa *dionisium* ok dræpa/ tha
 10. wrdbu the *stundum* swa miuke At the fullu widh iordh widh hans ordb hanum til fota. Ok *stundum* swa rædde widh hans syn At the wndan (Yrænu xx lupu) Ok fiærran rymde. Diæfwlin baar awndh dighra at guþ hedher waxte ok oktis Ok hans dyrk
 15. fordærfuadhþis Ok kom *domicianum* ther til at han bødþ allum lanþherrum ok skreff cusca *cristit* folk til afgudha dyrk ælla dræpa. Ok sænde *domicianus* en foghodha som heth **fescenninus* fra rom til franþ wm thþ ærande. Ok fan *fecenninus* *dionisium* i paris
 20. *predicande*

*Bl. 68,
verso.

Det Romerska Sändebudets grymhet.

¶ Escenninus læt gripa *dionisium* ther han stodh ok læt sla ifuer hals ok howdh ok sputta (Rj hans

- ænlite) ok hardblika binda mǫ Andrum thwem (som) mǫ dyonisio waru sende Rustico ok eleutherio preste (ok diækna) ok firi sik fœra / ther the stodbo for bedhnum dom com en (Ƿ kona xx wæ[1]borin fru)
5. kiærande ifuir them at the coclara wændu hæenna bonda (x libium) til willu J samu stund sændis æpter hæenna bonda Ok (han) tholde tagher dœdh for cristindom .xij. Riddare skipadhus at hudhstryka dyonisium ok hans kompana. Ok smidha them sidhan thun-
10. gum iærnb(Ƿænd xx iog)hum Ok innan læsa innaz myrku huse til Annan dagh:

SS. Dionysius halshugges. — Hans ben räddas.

- ANnan dagh wm morghon læt feceninus stekia dyonisium a glødhum. ifuir jærn rist. Ther sang dyonisius gudǫ lof mǫ en psaltara værs. Jgnitum elo-
15. quium tuum uehementer & seruus tuus dilexit illud. thǫ thydher a wart mal. brænnande ær thit ordh gudh vma(xxins) Oc thǫ hafuir thin thiænisto swen kiært. Sidhan kastadhu the dyonisium. for gradugh diur. ok adhugh som tagher mætte girugh ok
20. g(Ƿa xx ri)nande at swælgha han lifuandis. Dyonisius giordhe kors gen leonum. Ok wrdhu iæmskøt spaki som lamb. Sidhan kastadhis dyonisius innaz brænnande (Ƿbæl xx vghn) Ok sloknar iæmskøt balit wm cring han helan ok menløsan. Sidhan korsfæstis dyo-
25. nisius. Ok thæns ok pinas wp a korseno lenge Thædhan løsis han lifuandis. Ok inne læsis Jnnan myrke huse mǫ sinom thwem companum ok andrum flerum cristnum. Mædhan dyonisius sigher ther mæssø ok

- gifer allum crīstnum wars herra likama com war herra siælfuir ihesus oc thok sik siælfwan wt aff hans handom ok gaf hanum ok sagde swa thak thætta min kære win thin lön æru (xx stor oc) my-
5. kin mǝ mik. Sidhan ledhis han ther wt ater (ŷat xx for) hedhan domara (R mǝ sinom kompanom) at thola manga nya pinor: Ok halsbuggus mǝ yxe. The thre. vm sidhe. Dyonisius ok hans compana rusticus ok eletherius widher mercurii mǝnster. Sancti dyonisiū
10. (ŷliikir xx-licame) reste sik wp siælfuir. Ok grep howdhit mǝ armomin. Ok gik æpter ængla ledsag(ŷara xxu) Ok himna liuse. thwo mila wægh fra halshuggeno som nu kallas martyrium biærgh til thæn stadh han ligger nu mǝ guǝ forseo / ok caller sændinis / swa søther (ængla) sanger hørdis ther tha the tholdo dødth At mange hedhne wordhu cristne for vndhers skuld. En ærlík fru (thes fornempda) lanǝ herrans (libii) hustru øpte (xx hoght) (R oc sagde sik) wara cristna Ok ward j samu stundh dræpin Ok
20. døpt(is) innan siælfisins blodhe / hæne son thiænte threm keysarum j *rom. Thriuin riddare. Ok kom sidhan atir til paris ok wardh alt sændher cristin ok kloster man. Hedhnu mæn ræddus at cristn(ŷo xre) (mæn) mundu iorda mǝ hedher som til hørde sanctos
25. martires rusticum. ok euletherium. Ok badhu læta casta thera ben ok sækia jnnaz secanam. En cristin fru bødth them til sit bordh som benin ferdhe Ok staa benin fra them mædhan the atu Ok iordadhe lönlika jnnaz sinnum gardhe til hedhin giæld forgik.
30. Sidhan ferdhis thera ben mǝ hedher til sandinis ok liggia ther mǝ sancto dyonisio / thæsse thre tholdu dødth xc vi. wars herra Arc xc. Arc. Aldirs sancti dyonisiū

*Bl. 69,
recto.

Varleeknet med de trenne sam-martyrerne.

S(^{xx} *anctus regulus arelacensis*) biscooper ther han sagdhe mæssu w̄m thæn tima the tholdo dōdh fik han næmpn (^{xxa} thōm alla thre j canone (i messone) m̄ andrum apostolis) ok vndradhe siælfuir hwi han 5. næmpde them som han wænte æn lifua Tha tedhis honum thre duwr ifuir altarans korsse hwar thera hafdhe ens thera nampn scrifuat .a. sinu bryste m̄ blodh. Ok (tha) forstod hælagher biscooper them wara dōdha ok dræpna.

Konung Dagobert och konung Clodoveus.

10. **D**Agobertus franca konunger hafdhe *sanctum dionisium* kiæran patronum. af barndom ok giordhe hans hedher gerna ok flydhe opta til hans kloster for fadhers wredhe Apter han dōdhan tedhis enom hælghum manne huru dagoberti konungs siæl. fōrdhis for guþ 15. dom. ok at mange hælge mæn rōgdhu hanum At han rōuadhe manga (thera) kirkiur. Ok tha diæfla wildu dragha han til hæluitis kom *sanctus dionisius* honum til hiælp m̄ bōnum for gudhi Thæenne dagobertus war konunger. dc xliij. Arum æpter wa(^{xxn}) 20. herra sōddan. Clodoueus (^R franka) konunger læste wp (^{xx} *sancti dionisij* skrin m̄) mindre hedher. ok gudhlike ræþl. æn til hōrdhe Ok brōth hans arm(^{xx} læg) Ok wardh galin j samu stundh :

SAGAN OM S. CLEMENS.

Matidiana, S. Clemens' moder, i frestelse.

Clemens (*xx* romsker) At ædhle son faustini-
 [ani] Af selio biærghe *xcij* wars herra Are
 sat innan *sancti petri* stadh ok stol. *ix* Ar
 ij .*Manadha*. *x* dagha / hans fadher *faustinianus* Ok
 5. hans modher *matidiana* waro (*xx* badhin) wæl borin
 folk Aff bæjstu rømska slæct. Ok hafðhe thre syni
faustinum ok *faustum* oc *clementem*. *Matidiana* hafðhe
 dighra vro aff sins husbonda brodher til wloflikan
 lusta. ok ælskogha hon war mykit fagher ok dygdha
 10. ful. Ok wilde gernna wara fræls af hwar daghs vna-
 dhum. hon ræddis tho at sighia sinum bonda. ok
 koma them brodher J wandrædhe for sina sak vtan
 dictadhe et Annat radh Ok løgh nødhugh At en gudh
 tedhus hænnna vm nat j sømpne. Ok manadhe hona
 15. flya fiærran til annur landh m̃ minum thwem sunum
faustinum ok *faustum*. til gudh budhi mik ater coma/
 æn iak ok mine syni vilium lif halda. Ok ey dø
 bradhun dødh:

Matidiana skeppsbruten.

- Austin[ian]us fik till radha at sænda modher mȝ
 (ȝ them ^{xx} twem) synum til Athenis badhe til wæriu for
 (ȝ v ^{xx}onde) lyccu. Ok swa til næmis sinum synum. thy at
 Athene baro for-^{*}dum scola pris som nw pagis/ .j. wæ-^{Bl. 60,}
 5. ghenum brutu the skip mȝ lifs wadha/ Ok kom ensamin ^{verso.}
 modhorin ifuir et skiær ok munde næsten firi harme
 hafua sik siælf til grunna sænkt/ (^{xx} oc hafdhe hon
 ey waan haft at fizza sinna so)na lik. Ok (^{xx} ther
 aff hafdhe hon nokon sorgha lisa æn) sidhan hon war
 10. thæs orwana tha ref hon sit har aff holdhe ok slet
 (^{xx} oc sarghadhe sina hæmdir mȝ) tannom til folk
 com wm sidhe Ok en sælugh fru j blandh annat folk.
 gat hæzne nokot til hugbro talat ok sagdhe sik jnnaz
 skipbruti langu hafua tapat vngaz husbonda ok aldre
 15. sik gipta ælla wilia giptas. epter han dødhan Mati-
 diana fik nokon sorgha swala. badhe aff thy at hon
 war ey wsul ensamin ok swa meer af (^R the) sæ-
 lugha (^{xx} frune) dygdh oc tholomodhe Ok walde sik
 wara sælugh ænkia Ok ærfuodha sik til fødho. Jnnan
 20. hæzne huse til hæнна hænder wrdhu v fœra til
 ærwdhis. Aff thy at hon beth them Ok slet fordhum
 J sinne sorgh. hæнна husfru wardh ok wm sidhe
 then tima numin j ðerum limum Ok la længe lam j
 sotta siæng. oc matidiana gik vm brødh them ba-
 25. dhum til fødho for sylt.

Faustiniani bort-resa. — Clemens' visdom.

- ¶ (^{xx} Sno) are sidhan mathidiana sighthde (^{xx} sende faustinianus) budh til athenas. At wita wm sina (^Y cona ^{xx} hustru) Ok syni huru the mattu. ok como the han (wt) sende aldre atir til landa. Andru are sende han
5. andra ok the komo atir ok sagdhu sik enkte gita spurt til thera mōdhgena. faustinianus satte clementem hema vnder frænda gomo. Ok sighthde siælfuir til grezlandh At leta æpter liowom (^Y conu ^{xx} hustru) ok synum. fæni ara war clemens wm then tima. hans
10. modher. ok brōdher sighthdu heman. ok tha siw ara fadher for fra hanum. Ok xx. Ar war han swa at han enkte spurde til fadher ok modher. Clemens gik til scola. ok wardh. wisasta. philosophus Ok wis mæstare j allum listum/ mæste mon war hanum. wm at
15. finna hwru manzins siæl ær fræls for (^Y hel ^{xx} dōdh) ok hænnu lif ok dyghd ær vd(^{xx} ødhelikit) Ok thz war hans mæst ok mærast disputeran hwar mæstara saman como. ok fæghin war han hwaru tima han (æller) nocor gat thz prouadh :

Clemens blifver Schristen.

20. ¶ Arnabas com til Rom wm then tima Ok (^{xx} philosophi straffadho oc hæddo hans) predican. Ok giordhe hanum mang Argument. wm mang (^Y an hæggoma ^{xx} a flæthio) Clemens war en aff them som (^Y hafnadhæ ^{xx} mz hadh oc) mz spot (fix) vidh barnabam. Ok spurde

- ([^] m̄ spot) aff hanum (t**h**onna) *questionem*. Mædhan lus ær liti (l ^{xx} n) Ok hafuir vj fether hwi hafuir fylin. swa (y dighirt ^{xx} stoort) diur. ey mer æn fyra fether Barnabas sware Thætta ware mik læt at lōsa. Æn thu
5. spurdhe ther til. at thu wilde vita / æn iak finder wæl at thu far m̄ *frestningum*. oc heggoma. Jak ær comin. at wisa them ther vilia wita hwat gudh ær siælfuir ella siælinna *helsu. Ok *acter* iak enkte no-^{*Bl. 70, recto.}
10. hiærtta. At han losuadhe barnabe *cristna* thro ok for m̄ hanum aff rom. At finna *sanctum petrum*. siæluan. Ok fan ther fæglin sǽnnindh huru siælin ær hel ok sæl. ok vdødblic m̄ gudhi jnnan himerike

Matidiana återfinner sina trenne söner.

- Symon magus hafde thwo discipulos ha (y vit ^{xx} st)
15. som hethu aquila. ok nicheta. Ok waru fra vender hanum. Ok til *sanctum petrum*. godha ok gudhlika. Petrus spurdhe en dagh. *clementem* hans æth ok ædhle. Ok tha *clemens* talde for hanum fadhurs færdh. ok modher. Ok sinna brodhra Ok at hans war engin.
20. Annar wenta. wtan at hans modher ok brodher munda druzkna Ok swa fadher. Ælla dødha aff sorghum. Tha warkuznadhe *petrus* hanum ok gat ey haldit tarum. Petrus for en dagh a skipi m̄ sinum discipulis til eet øland. vi vicu sio. fra rom. Ok war ther ma-
25. thidiana *clementis* modher comin sælugh fru at tiggia sik fødhu. Ok kom ther farande. som *sanctus petrus* stodh for wndhers skuld ok scudadhe stora pilara som

- af glar waru giordhe. *Petrus* auitadhe matidianam hwi hon ærfwdhe ey sic til. fødho. Matidiana sware. Jak hafuir. godher herra hamm(^{xx}en) aff handomen ensamin ok ænkle mæghin. swa hafuir iak them bithit. Ok mǫ
5. tannom slitit. At the æru mik dofna. wrdhna / ok vsyni kom iak tha lifuande til lanǫ helder matte mik siælfua (^{xx} haua drenkt / *petrus*) sware. hwi taler thu swa sælugh fru. weǫst thu ey at thera siæla thola dighra nødh ok pinu som sik siælfua fordærfua: Sæ-
10. lugh fru sware. wiste iak at siælin lifdhe epter licaman. Jak drape mik gærna siælf ther til at min siæl matte fa ena stundh se (^{xx} mina kæra syni) sidhan spurde *petrus*. Ok hon sagde hanum. all sin misfælle. tha sagde *petrus* til hænna. En vnger swen
15. som ær mǫ mik som hether *clemens* han sigher tholic misfælle wara til comit sinne modher ok brødhrom. Mathidiana fiol for petri føther mǫ tarum ok sagde sik wara sanlika swensins modher. Ok badh hæn læta sik sea swenin *Petrus* sagde thǫ gernu wilia gøra.
20. Ok badh hona haldha sit modh. tha hon sagde swenin. Swa længe skipit fore fra lande. hon iættir hanum. *Petrus* ledhir hona til skips som *clemens* war Ok lo *clemens* for vnder. tha han sa *petrum* ledha (^{xx} *quinnu*) mǫ sinne (^{xx} hand) Førsta salugh fru saa
25. *clementem* Ok kiænde hanum aff sæghn tha gat hon ey længer haldit sino modhe mǫ hofue. wthan fiol hanum jnnan famn. ok kyste ok clappadhe. *Clemens* wardh Annars hugha. widh *quinnona* (^R laot) ok wrok hona wredher fran sik. ok gaf *petro* skuldh *Petrus*
30. badh *clementem* sin kiæra son ey illa lata. ok ey wraka sinna modher fra sik mǫ wredhe Swa bløttis bradhlika *clementis* hiæarta widh thæsse ordh. At ha-

- num runnu swa tar aff øghum som strømbær af adhrum
 Ok fiol bradh fæghin ifuir modhers Arma m̄ glædhis
 grat Petrus læt hænnu herbærghis hustru for sik
 fœra (Ys) som limom la numin. ok gaf hænnu hel-*^{Bl. 70,}-su_{verso.}
5. ok bœther m̄ a callan namps ihesu christi O[k] wardh
 cristin. Mathidiana spurdhe clementem hwat han wiste
 aff sinum fadher. Clemens sware. At han for leta
 (xx hona oc) sina syni. Ok kom aldre meer atir til
 landa. Mathidiana succadhe syrghelika. Ok swaladhe
10. tho dighran del sina sorgh m̄ clemente. Jnnan then
 tima como the fram farande badhe til skips af lande
 Nicheta ok Aquila the spurdho clementem hwat quinna
 th̄z ware som hanum swa kærcomin ær. Clemens sa-
 dhe hona wara. sina modher. Ok gudh oc sanctum
15. petrum hafua hona sik atir gifuit. som han wænte
 wara dødha. Nicheta ok aquila hørdhu. aff hænnu færðh
 ok misfallum som hon sagdhe sancto petro Ok petrus
 them. Ok stødho vp ther the satu vndhirs fulle ok
 sagdho. herra gudh som allo radher mun thætta wara
20. wi hœrum ordh ælla drøma Petrus sagdhe ther ænkte
 fals J wara. vtan th̄z alt sant wara. ther sagdhis/
 Nicheta ok aquila saghdæ til petrum. Wi ærum fau-
 stinus. ok faustus som fadher. oc modher wænta wara
 dødha / Ok (Yrunnu xx lupu) badhe J modher fampn
25. Ok kystu sœtlika. Modheren fiol widh iordh widh
 fæghins fund. Ok wiste ey wæl hwat hon skulde
 venta. fœr æn petrus thrœste hænnu thro / at the waro
 oc hænnu syni. Matidiana spurdhe sina sœtasta syni
 huru the komo m̄ liue til landa / the sware. Sidhan
30. skipit lœstis alt syndher. Ok wi flutum ifuer eno fiol
 tha fupnu os rœuara ok saldu os enne fru iustine /
 hon lœste os til frælse aff thrældom. Ok hiolt os cost

- ok clædhe til scola til wi wrdhum thwe aff them
 forstu jnnan allum boklistum. The os salde wændu os
 nampne (^R oc kalladho os) nicheta ok Aquila. Sidhan
 fylgdum wi diæfwls willu m̃ symone mago til petrus
5. predicadhe os rættan wægh fra willu ok thokðm kri-
 stindom aff matheo:

Matidiana återfinner sin man **F**austinianus.

- A**Nnan dagh arla ther petrus war ^þ sinum bo-
 nom. lönlika. vtan stadhin oc the thre brødher m̃
 banum faustinus faustus ok clemens taler til thera. en
10. ærlikir carl. At ænnis laghum ok sidhum Ok fatikir
 af klædhum. Jak warkunnar idher brødher mine At i
 farin mykit wille w̃dher gudhlike wæntu. tapadhu
 hopi thy at ængin ær gudh som j wæntin wara ther
 allu radher/ wtan all thing styras af skyæpno
15. laghum Ok hwar man aff ødhno ok lykko. Ok sielf-
 sins blodhe Ok ængin ær Annur gudhlic forsyn. Jak
 hafuir rønt (^{xx} j) mik (^{xx} sielfuum) ødhnu lagh mykit
 rik ok skiæpno lagh mykit thung. Ok mughin j mik
 thæs hælder thro At iak hafuir næmpn at wara wis
20. ifuir manga. som wita natura mæghin Jak ær wrdhin
 mæst wis af misfallum. clokir j bokum. Ok mer af
 (Y^o ^{xx} onde) lykko Wenden ater af willu warin ey
 dara. enkte dugha bøne (Y^{gen} ^{xx} mot) ødhnola-^e-ghum
 Ok skiæpno skipan. Clementis hiærta qualdis mykit
25. widh hans ordb. Ok syntis hafua seet mannin. Ok
 kiænde tho ey kiæran karl. Thy at han war wrdhin
 sielfwm

*Bl. 71,
 recto.

- siðlfwm sik vlikir aff (^{xx} store sorgh) Petrus lot them
 thre brødher faustinum faustum ok clementem Dispu-
 tera widh carlin mǫ boklistum. Thy at the waru vise
 philosophi, Carlin sagdhe til theru. wm sidhe. wæl
5. vǣte jak at gudblik forsyn rædhe wærlidizne wm ey
 hafdhe jak rønt yfrith skiæpnu lagh min ok minna
 hustru / hon war fōdh wndher them stiærnum som
 gōra konur. At thrælum kiæra / Ok wilia bætir an-
 drum. æn sinum bondum / druzkna j watnum. ok dō
10. wtlændhis thæssa ødhna sannadhiss hænne / hon lagdhe
 sin swen (Ƿjnnan ^{xx} mǫ sik j) siæng ok rymde fra
 lande thy at hon ræddis scam ok skadha Ok ligger
 dōdh (Ƿdiupt jnnan sio ^{xx} a hafs) grunde swa som
 min brodher sagdhe mik sidhan / hon frestadhe han
15. først til fulan last. Ok ledhan lusta / sidhan hon gat
 ey draghit hæns hugh til wdygdh tha fik hon thrælin
 swa kiæran at hon rymde af lande mǫ hanum. Engin
 ma tho hænne nokra skuld gifua. Thy at hona droglio til
 vdygdh blodh ok ødhna. Ther næst (Ƿthedhe ^{xx} sagdhe)
20. han hænne lyghna drøm Ok huru hon (^{xx} badh han) losua
 sik fara til athenas mǫ thwem sinum synum Ok tap-
 padhos innan skipbruti: tha wildu the thre brødher
 kiænnas widh sin fadher. wtan petrus bōdh them æn
 ena stwndh bidha Petrus talar til carlin. æn iak giter
25. thik wist. At thin hustru lifuir ok hæfuir lifuat mǫ
 dygdh til thænna dagh læsta lōs ok vlofliks lusta Ok
 alla idhra syni lifua menlōsa. tha skalt thu giærna
 kænnas widh gudh. Ok at ængin ær Annur ødhna æn
 gudǫ forsea. Ok at fræls (Ƿwar ^{xx} ær) wilin som mǫ
30. dygdh ok witi ma styra stiærnum Ok radha blodhe
 mǫ juirbudhi: ok mena likamanum oloflican lusta. mǫ

- guz nadhum. Carlin sware. Swa ær eth vmoghelic
 som annat At min (Ykona xx hustru) ok syni lifua.
 ok at ødhnan ær ey wældugh ensamin. Sidhan wiste
 petrus hanum. Ok fulførdhe sin ordh mȝ iærtighnum.
5. At (the) thre swena fore hanum (R stodho) waru hans
 syni. ok sagdhe thera namn. Ok hans siælf. At han
 heth faustinianus. Tha fiol faustinianus widh iordh.
 widh wndhers tidhande. hans thre syni fiollu gratande
 ifuer faders hals Ok kændis hwar thera fægbin widh
10. annan. Ok forstodh faustinianus aff thera færðh Ok
 thera modher ordh ok ænda. Matidhiana kom widh
 thera samtalan Ok wardh swa ful fægghins fundh. swa som
 hwart thera ware comit af dødhia Ok fulladhis ther mȝ
 thera faghnadher. at the al funnu sannan ihesum chri-
15. stum wara (R sannan gudh) ok waru (the) al saman
 fægghin (h mødhgine) j gudȝ fridhi Ok sancti petri
 werskapi.

Faustinianus och Simon Magus.

- ¶** M en dagh fik faustinianus vita At thwe hans
 beȝste wini Apion ok am*-bion waru komne til
- *Bl. 71.
 versu.
20. rom. Ok hærbærghe takit nær symoni mago. fausti-
 nianus gik at wit(i)a sina wini. Symon magus for-
 stodh. At keysarans budh war comit til antiochiam
 At lata leta coclara. Ok dræpa them. hwar the sur-
 nus Oc ræddis at wardha drapin. han bar ok awndh
25. mykit dighra. widh faustinianum thy at hans thwe
 syni vendos fræ hans willu til sanctum petrum. Ok
 fan sik tha thȝ til radha for lifs wadhæ. At wænda

- mannum syn ok ænlitis lyt swa at *faustinianus* syntis allom wara symon magus Ok war *faustinianus* epter j lifs wadha mædhan symen kom sik wndan aff landomen *faustinianus* kom atir hem til hustru ok suna
5. tha flydhu the fyærin fra hanum som for diæfle Ok tha han badh sina (^{xx} hustru) ok kiæra syni bidha sik tha sagdhu the at the kiændu han wæl wara symonem magum Ok ey *faustinianum* æn wæl hõrom wi sagdhu the *faustiniani* røst. æn sanlika hafuir thu
10. *symonis* ænlite. Ensamin *sanctus petrus* kiænde hans naturlika(ÿn) lyt Ok prøfuadhe wæl. at the foro wil af coclara list. *Faustinianus* øpte sik wara mæstan v(^{xx}sælan) man hafua sunnit conu ok syni længe tapadhu. Ok mugh(ÿa) ey wara m̄ nadhum m̄ them
-

Faustinianus och S. Perr i Antiochia.

15. **S**ymon magus hadhe frawænt. *sancto petro* Alt Antiochie folk ok kallat han coclara ok mandrapara. ok ilgerningis man. til ængin gat hørt *petrum* næmpdan. wtan alle soro sik vpa hans skadha. æn han atir come *Petrus* sænde *faustinianum* j *symonis* hami til
20. *Antiochiam*. *Faustinianus* com thit. Ok wæntu alle han wara symonem. *Faustinianus* j *symonis* hami talar til alla mæn j *antiochia*. hwat jak hafuir illa tølæt wm *petrum* for idher th̄ hafuir jak giort for awndh skuld. ok lughit ok idher darat. Jak kiænnis ther widher.
25. At han ær sander himna gud̄ sændebudi *mannum* til helsu kiænnadom Taler iak nokon tima for idher annat (*her æpter*) tha witin th̄ nu at jak lingham tha.

- Thȝ angra mik nu At jak hafuir hær til lughit. thron
 thȝ iak nu idher sigher æn j wilin ey fordærfuas.
 Ok idher stadher / hw[a]rs mans hiæarta wændh(^{xx}is)
 widh hans talan. Ok hafdbu *petrum* swa mæran Ok
5. kiæran som guȝ ængil. Sidhan *faustinianus* kom thæ-
 dhan atir til *petrum*. wænde *Petrus* hans ænlite til
 naturlik(^{xx}an) (^R skapnadh oc lit) Ther æpter kom
petrus til *Antiochiam*. oc toko mæn widh hanum mȝ
 dyghrum hedber. *tholicum* som owermer *scrifuas*. Sy-
10. mon *magus* forstodh at swa wart giort. Ok kom til
antiochiam. ok gaff them skuldb for *petrum* the hioldu
 tha *symonem* for liughara. Ok kastadhu han mȝ myklu
 scam wt af *stadhenum*. Oc sat *petrus* ther a *biscops*
 stole til han for thædhan atir til rom

SS. Clemens blir Biskop i Rom.

15. SS *Anctus petrus* skipadhe *clementem* (til) pawa j
sinum lifdaghum Swa *scrifuar* *clemens* til *jacobum*.
 Alpei. *Sanctus petrus* thæn tima han wiste wæl. At
 gudh wilde han hædhan kalla. tok han mik wm bē-
 gbro hand j kirkiunne for *cris*-*-nu folke Ok sægdhe
- *Bl. 72,
recto.
20. til thera. thænna *clementem* skiper iak romara borgh
 staff ok stol æptir mik som mik hafuir længe fylght.
 Ok tha iak fiol hanum til fota. Ok sægdhe mik wara
 thæs hedber ok wald v wærdughan sware mik *sanctus*
petrus. thu wr(^{xx}dhir) sigher wald, rædder siæla
25. wadha. wær thæs wis thik ær mere wadhe widher
sighia (hielpa) *flerum* siælum. Ok læta ængin. wtan
 thik enan nyuta. the nadhe gudh hafuir thik gifuit.

At gaghna mangom/ linus ok cletus som scrifuas hafua warith før paua en clemens. The callas for thy ok scrifuas paua at petrus gaff them fult biscops waldh ok siæla røkt j sinum daghum. sic til lisa thy at han
 5. gat siælfuir ey mera æn predicat Ok gudhi thiænt dagh ok nat j gudhlikom bønnum swa waru the som cardinales æn clemens war sannelika næstir paue *sancto petro*

¶ Clemens ompänder Theodora, Sisinii fru.

¶ Clemens war wiis man ok dygdha fulder. jnnan
 10. sinum waldum thækkir ok liufuir badha judh(*xxum*) ok hedhn(*xxum*). Ok kæraster *cristnum*/ han læt scrifua sik napn hwars fatøks folks j hwariom stadh ok lande wm kringh Ok læt enkte *cristit* folk gaa wm brødh. wtan fødde them ok clædde m̄ kirkiuna
 15. *almus*(*γ*a *xx* o). han kom mykit folk til *cristnu* han giordhe m̄ gudh̄ nadhum. *domicillam cristna*/ syster *domiciani keysare*. Ok swa fulcompna j gudh̄ thiænist (at) Hon wigdhes wnde(r) wil af *clemente*. han *cristnadhe* ok *theodoram ricasta fru romara borgh*/ hus-
 20. *stru sisinnii* (eens) aff them første j konungs radhe. ok lofuadhe hezna liua j renliue som hon gerna wilde Ok war th̄ (vel) loflic. thy at hedhne hafdho ey fasta hionalaghs fæstu

Järtecknet med Sisinnus.

- Sisinnus gik hedhin til *cristna* kirkiu Ok wilde wita hwat *theodora* giordhe ther daghlika. Ok kom tha. *clemens* sagdhe tidher Ok j samu stundh wardh *sisinnus* badhe blinder .ok. døfuir. Tha *cristit* folk øpte.
5. Amen. *Sisinnus* bødth *sinum swenum* sik wiledha døfuan ok blindan *Swena* leddu han længe wu kring kirkiunna innan Ok gat engin thera set ælla funnit kirkiu dyr ella wtkomit. *Theodora* spurde *swenana*. hwat sliet sætte. the sagdhe sin herra wrdbin badhe
10. blindan ok døfuan for forwiti skuldh/ thy at han wilde sea ok høra hedhin som hanum ey til hørdhe lønluka guþ thænist *Theodora* badh wa(^ran) herra. at the matin wt koma. Ok iæmskøt funnu *swenane* kirkiu dør Ok leddu sin herra til hus blindan ok
15. døfuan. *Theodora* sigher *clementi*. huru til ær burit. Ok bidher han mōtha sik hem(ŷa) til *sisinnum*. *Clemens* komber Ok bidher gudh ther til han gifuir. Atir *sisinno* syn Ok øron wæl hørande *sisinnus* lik sea *clementem*. Ok bødth *sinom swenom* binda han. Ok
20. dragha til dødh Ok sagdhe han wara *coclara*. Ok giort sik blindan. ther til at han matte wræddher wara mþ hans hustru. *Swenane* wildu göra sins herra budh. Ok tha the wentu sik dragha *clementem* bundhin. Tha drogho the stokka ok stena. swa syn-^u-tis
25. ok *sisinno* som hans *swenum*. At the drogho *clementem* ok hans klærka.

*Bl. 72,
verso.

Sisinnus antager Christendomen.

- Clemens talar til sisinnum Thu lætir illa göra widh thina gudha. Thina gudha æru stokka ok stena. Ok them dragha thina swena Clemens læt them dragha fast mædhan them løste Ok han gik hem til sit hus.
5. Ok badh theodoram bidhia gudh innærlika. Ok idlielika for sinum bonda/ til gudh gafue hanum sina nader. Sanctus petrus tedhis theodore ther hon war A bønnum for sinum bonda. Ok sagdhe til hæenna. Sæl ok borghin wardher (^{xx}thin) bonde for thina bøner.
10. swa som min kære brodher scref fordhum paulus At hedhnom manne hiælper cristin (Ykon ^{xx}quinn)a. J samu stundh æpter thæsse syn ok samtalan com hæenne budh aff hæenna bonda at bidhia fore hanum. Ok læta clementem koma til hans i gudþ fridhi. Clemens com
15. ok cristnadhe sisinnum Ok mþ hanum hans folk ok hion (Yc)ccc. xiiij/ mþ thenna sisinno. Ok hans radhe ok æptedøme gat clemens comit til cristno mangin wælburin herra af them fyrstu j keysarins gardhe:

S. Clemens landförvises.

- Empla greuin gaf mangum gul Ok koin them til
20. at wilia gripa clementem mþ wald ok giordhe dighiranz storm i romaraborgh. Mamertinus borghamæstara læt sora clementem j sinum fridh(Yi) hem til sit hus helan ok menløsan/ ok awitadhe han vinlica At han lokk(^{xx}ar) folk til cristindom. wtan frænda radh ok

- næsta Ok kombir sik ther mȝ .J. storm ok stridh som han matte wara j godhum fridhi/ æn han wilde. Clemens sware gudh gafue mik thȝ iak yskir. at thu siælfuer skiælliker ware ¶ wilia hunda os mæn bita
5. ok slita Hwar wil thȝ sighia at wi mæn hafwm mindre skiæl æn hunda som ængin skiæl hafwa ¶ thænne stormber (oc stridh) blæs (vp) ok byrias aff folsku folke/ hwi skal iak heta fol for thera folscu. Mamertinus scref til thraianum keysare. Thraianus
10. skreff ater mamertino (at) nø(d)gha clementem til offer ælla forsænda fra fadherȝlande. ifuer ponticum haf til eth ø(dhe)lant nær tersonam stadh Mamertinus sagdhe gratande til clementem thin gudh thu thiænar enum i renlifue/ wari thin hiælp ok wæria Ok fik
15. hanum skip ok kost Ok alla tharue. Mange cristne badhe lek(ȝir ^{xx}mæn) oc lærdher fylgdhu hanum vtan nødh vtlændis fra winom ok frændum :

S. Clemens dränkes. — Järtecknet med hans Ben.

- Slemens kom thit han sændis Ok fan ther for sik meer æn thu thousand. cristna mæn thit, sniman for-
20. sænda at bryta malmara sten til keysarens bygnigh tha the grata sin fadher forsændan tha hughnadhe clemens thera grat ok sagdhe swa Jak ær lilla lona wærdher for gudhi/ vtan gudh sænde mik bit. at wardha lottakin idhrä lona/ han forstodh at the for-
25. dhu færst watn/ borit a sinum bak sex mila wægh ok warkuznadhe thera ærfwdhe Ok badh them bedhas

- aff gudhi nadbe ok watn nermer. J samu stvædh
 *mædhan the waru a bönun mǝ hanum tedhis banum<sup>*Bl. 73.
 eth lamb ifuir ene hal stan(dan)dh(ŷa xxe) ok hoghra_{recto.}
 fotin vplypta. Clemens forstodh thǝ wara ihesum chri-
 5. stum Oc slo stenin wndher lambsi[n]s fothe Ok brast
 wp wællande kiælda swa at bredher beckir ran wt aff
 kiældizne stridhum ströme Cristne lofuadhe guǝ nadhe
 for sin lisa / bedhne hørdhu thæsse iærtagne Ok wr-
 dhū cristne / v hundradh folk. Ok waxte cristnan J
 10. them landum mǝ clementis predican (ŷOk xx sua at)
 ther bygðhus vp jnnan eth ar lxxv kirkiur. thǝ for-
 stodh thrayanus keysare threm arum epter Ok sænde
 thit en hertugha Ok tha han sa at alle wilde gernā
 martirium thola (R oc ingin vilde afgudhum offra) tha
 15. vilde han ey ødha landhit. vtan læt fanga clementem
 ensamin Ok bindha ankar widh hans hals Ok kasta
 lanct vt i sio. til grunda. at ey skuldu cristne mæn
 finna hans hælagha ben Cristit folk stodh widh strandh
 gratande. Cornelius ok febus clementis discipuli badho
 20. them bidhia gudh! visa sik hælagh ben Jnnan samu
 stundh thørkadhiss hafwit ifuir thre milur. Ok gaf
 cristnu folke thørran wægh til sin kiæra fædher the
 funnu ther mōnster a[ff] malmur sten gudǝ ængla byg-
 ningh ok ther innan scrin laght sancti clementis ben
 25. Ok ankarit widh scrinit Gudh visadhe them / enkte
 hans ben thædhan søra. wtan hwart ar wm hans høgh-
 tidh thingat fara thørrum fothom. Siw dagha hwart
 ar wm sancti clementis høgtidh gik sion thre mila
 wægh fra lande at folk gat (væl) thit gangit Ok
 30. gudǝ lof swngit :</sup>

Det räddade barnet.

- S**M ena *sancti clementis* högtidh gen thy hon ændadis kom sion atir gen rinnande swa stridhir. at hwar rymde (som han) mæst gat / wtan en salugh fru bradhlika rædh glömde sit barn m̄ sik bæra til hon
5. kom m̄ andro folke til lan̄ tha græt hon ok illa læt thy at sion gik tha luctir ifuir allan wæghin Ju til lan̄ / Hon sat længe widh strandh gratande Ok wanadhe wenugh at likit nokor til lan̄ fluti. Sidhan gik hon hem orwana wm sidhe ok lifde th̄ arit
10. widh sara sorgh ok digir angir At are for hon atir som sidher war ok kom (f̄r) fram æn annat folk frestin at finna nokot aff sins barns benum. Sidhan hon la ena stwndh A b̄num for *sancti clementis* scrine / sa hon sin son lifua ok soua / j samu st̄dh
15. hon widh han skildis Ok lypte (han) vp helan ok wecte / swa at alt folk sa. Ok lofuadhu gudh ok *sanctum clementem* Modher spurdhe hwar han hafde warit sonin sagdhe th̄ ey vita Ok ey wænta th̄ længer hafua warit æn ena nat Ok sagdhe sik hafua
20. mykit søtlika sofuit :

S. Clemens' ben flyttas till Rom.

Eo *episcopus* *hostiensis* scriuar / At wm than thima michael var grēlan̄ konunger kom en prester som heth *philosophus* til *tersonam* Ok spurdhe folk wm the thing af *sancto clemente scriuas* Ok forstodh

- at ierteknen waru forgangin for lanȝ(ins) folks syndhe skuld Ok at hedhne mæn hafdho nidher brutit hans mænstir wæn ena hans høgtidh. Ok badh innerlika. warn herra. wisa sik oc *crisno* *folke *sancti cle-*^{Bl. 73, verso.}
5. *mentis* ben mȝ *sinum* iertegnum. Gudh visadhe *prestenom* Ok *prestrin* enom *biscope* af *georgia*. ok foro thit mȝ *lekmanom* ok *klærcum* til eth ølandh ok *fuznu* ther/ *philosophus* badh vp *graua clementem*. Ok *Ancarit* bundit widh (*x*·benen) Ok giordhus ther *mang*
10. godh iertigne. *Philosophus* ferdhe *clementem* sidhan til rom ok liggir ther mȝ hedher j the kirkiu som *callas clementis*

XXXIII—LV.

**OM FLERE HELGON,
PÅFVAR OCH KEJSARE.**

SAGA ON SÆT IGHACIUS.

Om Nerva Kejsare.

* **N** Erva xcix Are wars herra war Rømsker ^{*Cod. Bildet. Bl. 73. versoo.} keysare .i. Ar Ok iiij. Manadha. han dømde vgilda alla domiciani keysares doma. Ok ther mǝ kom iohannes ewangelista hem til ephes. 5. sum aff pathmos

Kejsar Trajani mildhet.

T Rayanus C. Ar wars herra war Rømsker keysare xix Ar. han war spaniol at ædhle vpsødder swannan biærgh til keysare takin j colne widh rin/ han (R var) w(i)idh farul Ok sigher sæl/ han wan wnder rom asiam ok babiloniam. Ok all rike til indie landh. æ hwar han war j rom ella Androm stadhom (æller landom) tha war han (^{xx} dygdhelikin oc allom ælskelikin) Ok alla godha mæn hiolt han swa wærdugha som sik siælfuan/ foor landa mællan ok stadh. 10. dha/ bya ok bolstadha/ at witia sina (^{xx} vnderdana) Ok them han spurde siuka/ Allum war han milder

- ok miskundhsamber Epte octouianum øcte han mæst rømsca rike. Epter mangan faghran sigher do han af sot westan haf Ok fòrdhus hans ben til Rom j gul scrin Ok liggia ther wnder enum dyrum stolpa. ella
5. pylara xl. alna høghum. hwilkin tima romara wilia nokrom manne mæst loff gifua. ella æru yskia Tha plægha the æn. swa at øpa. Sælare (^R vardhe thu) æn augustus bætre æn traianus/ hans foghodha ok ey han siælfuir møddu ok qwaldu the hælghu kirkiu.
10. tridhia tima Ok kristin domin/ wm ensamin ignacium war han sakir :
-

S. Ignacius och Jungfru Maria.

- S**anctus ignacius discipulus sancti iohannis ewangeliste tholdhe dødh j traiani keysares daghum. Jgnacius war biscooper antiochie han skreff til wara
15. fru breff Ok badh hona scriua sik Ok andrum cristnum til thronna trøst the thing hon wiste sannast aff sinum søta syni som hanum war hemelikast hon hanum ok han hæne. Maria guþ modher scrifuar hanum atir Ok bidher han hafua iohannes læst for
20. gudhlik(a) sannindh Ok manar han wara stadughan j cristna thro Ok ey gifuas widh nokra genwerdhu ella lifs wadha Ok iættar hanum koma til hans mþ iohanne Sanctus dyonisius scrifuer af ignacio. at thþ war hans ordh j hans kænneDOM scrifua. min ælskoghe
25. ær thæn korsfæste. han hørdhe søtan ængla sangh ifuir eno biærghe. Ok ther dictadhe han først (the) hælgha kirkiu sangh. antiphanos ouer psalmos :
-

Ignacii Bref till Rom.

SAn møtte traiano *keysare*. ok sagdhe sik wara *cristin* wrædder. *trayanus* lydde for talan sinna *manna*.

Ok læt sora *biscopin* bundin til rom Ok hõtte hanum

wara diura mat Ok sætte han innan gømo *x. rid-^{Bl. 74.}
recto.

5. dara. A wæghenom skref *ignacius* æ hwar han for til *cristnu* kirkiu(xr) Ok thrøste them j throne. Et breff scref han til rom. Ok manær *cristna* mæn ey hindra sin dødth Jnnan the brefue talar han swa af syria wæstan haff ok til rom. stridir Jak nat ok dagh mǝ
10. *diurum* / x lebardha (xx æru mik tilføgðhe thǝ) æru x riddara (R som mik gøma) æ thæs grømare. Jak gør bæther widh them. tho nimber iak dygdh. aff therá odygdh. thæs mere tholomod(ǝa). At the mer mødha mi(xx t moodh) A helsam diur mik skula rifua
15. nær munu the koma / nær wrdhu the ledhugha af *bandum*. nær gifs them lof. æta mit kõt. Jak skal biudha them mit blidha ænlite at slita ok swælghia. Jak skal bidhia them ey blyghas at bita som the göra : widh soma *martires*. at the thora ey nalkas
20. hælgha folke Rædhas the mik Jak skal radha før til thera ok wæckia them at. wreckia wredhe. (xx takin ey til mistykkio) min ordh. Jak weth siælfuer hwat mik bæǝst haghaf. Elder ok corsfæsta. diur ok benbrut all limaløsn i hwarium lith. (comin) ifuir mik.
25. ther til at iak matte (sææl) sea *ihesum christum* (min herra)

gnacius grufveligen pinas.

- Rayanus bødþ ignacio offra gudlum. ok wærdha wærdoghastan biscoop thera gudha presta Jgnacius sware sik hwarke wilia. gudlum offra ella. nokon hedher aff them hafua Trayanus bødþ gisla hans
5. h(^xærdha) ok rifua m̄ iærncambum. kōt af hans sidhum ok gnoasidhan sarin m̄ hwassom flinto stenum. tha th̄z war alt giort Ok aldre hans hiæarta fra tronne rōrt Tha læt trayanus han trodha barfōtthan lughande glōdher Jgnacius lofuadhe gudh. ok sagdhe.
10. Hwarke elder loghandhe ælla watn wællande slōckia gudh̄z ælskogha (^R j mino hiæarta) Trayanus sagdhe ignacium wara trulscan ok thy ey gifuas widh tholika pinur Jgnacius sware wi eristne mæn dōmum til dōdh the som thruldōm idhna. Wtan j hedhne thiænin. trol-
15. lum ok diæflōm. Thrayanus bōdh rifua kōtit. alt af hans baki m̄ iærncambum ok strō sidhan sarin m̄ salt. Jgnacius øpte rōster m̄ gudh̄z thrōst enga thæssa hems pinur wara nokors wærdha (^{xx} vidh) himmerikis æru Trayanus bōdh smida biscopin ok gōma han tre daga.
20. gha. matlōsan j myrku huse. Oc sidhan gifua han leona tannum / tridhia daghin kom rōmska radh ok herscap at sea biscopin af antiochia halda camp m̄ leonum:

gnacius kastas för ejonen.

- Rayanus læt wt coma tu leon a mot hanum atbugh grym ok hungrugh. Jgnacius talar til folkit/
25. Rōmska herra ey wardher mit ærfdwhe j thy lōna

- løst Sæl ær Jak for ærfuodhis løn. Thy at iak tol død i dagh for dygdh. Ok ey for vsidhi: Jak ær ihesu christi hwete korn Jak skal malas vnder leona tannum Oc wardha rent wars herra brødh Tray-* -anus ^{Bl. 74, verso.}
5. sagdhe til sina mæn (^R mykin ær *crisna manna*) dygdh. Ok digh(^Yer^{xx}ert) tholomodh(^Yo) hwilkin aff *allom grecum* wilde slict thola for sina gudha. Jgnacius sagdhe sik enkte gita tholt wtan alt m̄ ihesu christi throst. Ok (^{xx} fram kalladhe diwrin) Ok badh them
10. *biscopenum* bistaða leun swalgh hans howdh (^{xx} oc qwafdhe han til død) (^Roc huarce) slet æller bet (hans kōt oc) engin hans lim. Trayanus bar thæs dighirt vnder Ok bōdh engum forbiudha. iorda hans lic. Tha ignacij hiærla war swnder scurit. Tha syntis ihesu
15. *christi* nampn *scriuat.* a hwariu stykke Ok prōfuadhis th̄j wara sant / han war wan at sighia sic hafua *ihesum christum* j (sino) hiærla :

Trajanus angrar S. Ignacii död.

- S**(^{xx} inius) en wis mæstare skref ena bok til trayanum. aff *crisn*(^Yu^{xx}a manna) sidhum Ok
20. wende hans hugh af thera hati. Ok sagdhe at enkte bittis (^{xx} værra m̄ thom æn) at the wilia ey offra stockum ælla stenum Oc at the standa wp wm næltir ok lofua *ihesum christum* sannan gudh. Sidhan læt trayanus sic angra (^{xx} alt th̄j) han illa giordhe widh
25. *ignacium* Ok forbōdh m̄ breffwm dræpa nocon *crisn* man ella pina for *crisna* tro sidhi / wtan han ællis brutu keysarans ræt

SAGA OM SÆLT EUSTACHIUS.

Þjorten. — Skiljssmessan. — Aterfinnaudet.

- S**Anctus eustakius placidus at øknampne var trayani keysare mar skalk. hanum tedhis j iægghan (^R en hiortir oc) mællan hiortins horna (^{xx} et kors oc ihesu christi liknilse skinande
5. som solin oc) sagdhe til eustachium. Jak læter thik ena stundh iæggha mik (ther) til at iak git(^Ya ^{xx} i) iægghat thik. Eustachius wndirs fulder spurdhe hwa ther taladhe. Ok (^{xx}hanum swaradis)/ eustachii iak ær thæn som skapadhe him(^Yna ^{xx} il)ok iordh ok mankønit
10. aff moldh Ok wardh siælfuir man wm sidhe. Ok løste Jak mannin mꝯ minom dødth. Ok stodh iak vp tridhia dagh. af dødth Ok ær mit napn ihesus christus Eustachius fiol widh iordh for gudhliet wald. Ok bedhis nadher/ ihesus bødth hanum mꝯ conu ok barn(um)
15. wardha cristin. Samuledh tedhis ihesus hans (^{xx}hustru) ther hon sat hema mꝯ samu ordhum Pawin cristnadhe them al mødthgene Jhesus tedhis them annan tima. Ok waradhe them widh manga genwærdhu. them punde til coma. Ok manadhe them til tholomodh(^Ye) jætta them sina thrøst Ok æn æpter badhe thæssu

- hems (^{xx} oc annars glædhi oc æro) hær æpter kom
 bradh sot innan thera hærskap Ok doo badhe quinnor
 ok carla bædhe sæ ok folk. ther næst stalu thiufua
 alt thera gof. ok gul (oc silfuir) Sidhan fluthu the
5. siælf lønluka til skips ok komo til egyptum Skipher-
 ran hiolt hans konu m̄ wald for skipleggho Ok han
 gik bort gratande ([^]m̄ barnum) (^Rm̄ twem sunom)
 Ok kom til eth stort flytande watn. Ok bar først
 ifuir Annan smaswenin Ok for atir æstir andrum. tha
10. han kom mit syndhis. grep en wluir thæn smaswenin
 ifuir war ferdher Ok leon then epter stodh Ok baru
 bort badha. Sælugher fadher saa ok syrgdhe Skipher-
 ran do bradhlika før æn eustachii (^{xx} hustru) com j
 hans siænggh Ok swa hwar thæn hænnu vilde men
15. *gøra. Ok hon thiænte sith brødh m̄ ærfuodhe / (en)<sup>*Bl. 75,
 recto.</sup>
 hirdh(ŷinge ^{xxe}) m̄ hundom fræste Annan (sma)swen-
 nin aff leons tannum Ok Annan ploghmæn aff wlfis
 walde Sælugher fadher wænte them (vp) æthna Ok
 thera modher Annur(s) kona wrdhna. (sma) Swenane
20. thiænte sit brødh hwar sin(s) wægh at strandinne.
 Jnnan samu grefwaskap. hwar andrum vkænder ¶
 Keysaren Ok alt rom syr(g)du tholican herra tapa-
 dhan Ok sændu (for) ørløgghs nødh (skuld) widha wm
 wærældinna leta eustachium Ok funnu wm sidhe han
25. sælican (man) vkiændan. The han funnu hafdho warit
 hans siælfis riddara. Gørla kiænde han them ok bødth
 them til sit bordh ther han war landbo xv ar. The
 kiændus widh han wm sidhe Ok mæst (a) eno hans
 howdh sars Arre. som han fik innan stridh tha the
30. nær waru han thiænte badhe fæghin. Ok stundom
 gratande sinum mann(ŷe ^{xxom}) Ok fylgdhe them til
 rom epter sagdh misfælle Ok wardh ater m̄ al̄ rømska

- rikis glædhi wælduger bertughe Ok for j hærfærdh gen rømsca rikis owinum mǝ wt budbnum alla landa ledhunge/ badhe hans syni vt budhis vt i ledhunge vkiænde hanum Ok komo til thǝ landh thera modher
5. thiænte. Ok wrdhu ther aff widbertalan hwart andrum nǝmkunnugh. Jnnan adriani keysare daghum tholde the badhin hion dødth ok all mǝdhginne for thronne The(ǝm^{xx}n) dagh nw ær alla hælghuna dagher. Ok wende thǝ wndher eustachium til cristindom. Ok dǝp-
10. tis han ok hans cona ok barn Ok tholdu sidhan badhin hion dødth ok all mǝdhginne m(^{xx}ykla) mǝdhu fore sit himerike. J trayani keysare daghum tholde symon cleophe syǝlunge sancti jacobi dødth jnnan ierusalem som han war biscooper epter sanctum jacobum:
-

Trajanus och de tvenne Qvinnorna.

15. Aff trayano scrifuas At en tima ther han sculde til stridh ridha Ok stegh a bak sinum hæste Com en sælugh. ensætu fru for han gratande Ok grep(^{xx}hans foot) til halǝ. Ok kiærdhe sin son dræpin (vara) sælōsan. Ok beddis ræt ifuir draparana. Trajanus jætta
20. hæanne gerna ræt gǝra fǝrstæ han hem comæ Salugh fru sware (R hwa gǝr mik ræt æn thu aldri komber atir. traianus swara[dhe] thææ æpter mik keysare vardher frwn swaradhe) Hwat hiælpir thik at Annar wælgǝr/ thu æst mik skyldugher ræltan (ǝdǝma ok gǝma^{xx}dom
25. at dǝma) thu taker lǝn thinna doma. thǝ ær swik ok fals ey giælda sin giældh/ then epter thik komber

- han gør for sik Thik frælsar ey annars rætuisa / hans hierta bløtis widh hænnu grat Ok stegh nidher ater aff hæstenum Ok prøsuadhe malit. Ok dømde ok giordhe hænnu hierta blit m; rættenum. Thæssa materiam
5. lætu romara mesterlika göra m; støptum malm jnnan stadbenum ¶ hans son som han rende catum beste. trodh vndher hæst fotum ena fatøka ænkia son til dødh / Ænkian kiærdhe for trayano. Trayanus gaff hænnu sin eghin son dræparan for hænnu dødh^(xxa)
10. ¶ for mangu tholiga dygdhe fik han meste pris aff allam keysarum epter octouianum. frammer ther aff *sancto gregorio paua scriuas (scriuas) ok meer aff^{Bl. 75. versao.} trayano keysara :

OM KEJSAR ADRIANUS OCH
S. SERAPIA.

Adrianus öfvergifver trenne landskap —
Bygger Adrianopolis.

- Adrianus sonason traiani cxix Are wars herra war Rømsker keysare xxi. Ar. han slæpte m̄ siælls wilia Thry landh wndhan Rømsca rike. Syriam mesopotamiam Armeniam. All hin
5. wægb haff. Thy at han awundadhe fadherfadhers bedher som them wndher sik wan. Swa wilde han Ok slæppe danmark æn han siælfuir (hafdhe) radhe(t) for Rømsca herrum som han(am) aff radde th̄ Ok talde hwat rom costadhu før æn trayanus gat wnnit ok
10. haldit danmærk. Ok huru trayanus fördhe widha wæghna. aff allum landum folk til danmark At byggia landh ok halla borgher. Thy at dani waru nødhugha (thera) wndi(r)dana / wm all annur mal war Adrianus hedhers herra. han bøgde iuda landh til (xxly)dhnu
15. Ok brø(ÿdh ^{xx}) nidher ierusalem Ok bygdhe vp Annan stadh Ater ther vp nær wm kring wars herra pinu stadh. Ok kalladhe stadhrin heliam Aff sik siælfw̄m Thy at han beth helyus. Adrianus. han forbød hwa-

- riom judha At boa jnnaz stadhenum wtan han ware cristin. HAn forbødh m̄ brefwm. At göra nocot meen nokrom cristnom manne for cristna thro: wtan Annur nokor bruth funnis m̄ them M̄ fridhi war han wældugher
5. alla sina dagha. han lagdhe dighra røct A riddarscap. ok fatuburs ingiæld Han war wæl talandhe badhe innan latino ok grescu male. Epter sælika lifnat. ok m̄ godhum ræt landum radhit. doo han innan *campania*

Martyrerna S. Serapia och S. Sabina.

- Innan hans daghum j rom tholde dødth *sancta*
10. serapia for tronne hon kom aff grecia til rom. Ok wænde m̄ lönlika predican bejstu fru Jnnaz rom sabinam til thro Ok ther fore doo serapia først for throne Ok eptir hona sielf sabina. thy at hon sparthe ey iordh widh dødhan:

Philosofen Secundus.

15. S. Adriani daghum war *secundus philosophus* mæær som skref sin wisdom. Ok lifdhe langhan alder thi-ghiande/ han las. Ok hørdhu innan scola disputerat. At hwar (^{xx} *quinna*) ær naturlika skør. Ok wilde røna *savnindh*. Ok frest(^{xx} adhe torkender sina) mo-
20. dber ok fik hæenna jaa Sidhan hon badh han folkompna th̄ han beddis Ok han sagdhe th̄ wara vmughelict At sør(u)gha sit eghit hærberghe Tha kiændhis

hon widh: at han var hænna son. Ok drap sik siælf for scam (^{xx} aff) harme Ther fore at hans ordb waru hans modbers dødher. Thok han sik siælfuir script vskiællika Aldre tala ordb mædhan han lifdhe. J hans

5. daghum burdhis gud; thiænist siungas ok læs(^{xx}as j kirkiom aa) greacu af kristnum klærcum som for lasu alt Ok sungu. A iudba tungu:

OM ALEXANDER PÅTVE.

Alexanders Lyrko-stadgar.

- Alexander rømsker at ædhe son alexandrj sat j sancti petri stadh viij Ar v. Manadha .ij dagha. Cxxij. Are wars herra. Ok stodh paua stol tomber epter han xxxv. dagha. han skipadhe
5. wighia watn m̄ salt ok stænkia / han skipadhe *blanda^{Bl. 76, recto.} watn m̄ wini j mæsso sacramento til tekn sam-bland(ÿis^{xs}s) Ok samfun(ÿdis^{xs}ds) cristna manna m̄ ihesu christo / han skipadhe ok swo rent Ok clent brødh til wars herra likama. han tholde dødth for throne J
10. adriani keysare daghum Aff them ær meer scrifuat owermer. ther (som) scriuas af sancto petro Ok m̄ hanum hermes Rømskar borghamæstara. Ok ewencius presbiter Ok theodolus diækn Ok mange Andre:

OM SIXTUS PÁPVE, OCH
S. PEREGRINUS.

Sixti kyrko-stadgar. — Peregrini mödor.

- Sixtus Rømskir at æthle son pastoris. Cxxx.
 Are wars herra sat innan *sancti petri* stadh
 x. Ar iii. *Manadha*. xxj *dagha* Ok stodh
 paua stol. ij *dagha* tomber. han skipadhe siunga
 5. *sanctus sanctus* j mæssu/ han skipadhe ok (at) *scapa*
corporale aff reno oc wlitadhu linclædhe Ok at engin
 (*xxquinna*) ælla nunna sculde them hanna. ella nær
calcum comma (*xxvtan*) preste ensamne (som) mughu
 hanna gudþ likama *sacrament*: J hans *daghum* *qualdis*
 10. ok møddis (sua) *crisnau* ok kirkian j franþ (oc) j
 thydislandh (*xxat*) hon mykit nær øddis til thæs *cri*
stit folk beddis aff *sixto* paua nokon fulkomin kæn-
 nefadher Ok han sændhe them *sanctum peregrinum*.
biscop rømskan At ethle. Ok flere mþ hanum ful-
 15. komna mæstara *crisna*. *Peregrinus* tende Ater tronna
 mþ sinu *martirio*. Ok gudþ *jertignum*. swa At widha
 lugha the gudþ ælskogha som næstan war sløctir
 Sixtus paue war halshuggin for tronne j romaborgh:

XXXVIII.

OM ANTONINUS PIUS KEJSARE.

Antonini godhet. — Faustina och Gladiatorm.

Antonin[us] milde. Ok hans syni cxi Ar wars herra war Rømskir keysare xxij aar ok iij Manadha. han kalladho mæn for thy mildan At han gaff landhin all lidhugh af alskons tol-
5. lum Ok vtgiældum tho lesde han gul ok gørsama mere æn firi hanum funnus. ok rikare cronunna goz/haz hafðbe cristne mæn mykit kiæra. Swa war han sæuir j waldum at rikum ok fatikom war han fadher han war adriani keysare magher han war swa
10. fridhgiærn at han sagdhe sik hælder wilia. en sin man liua. æn thusanda owini dræpa ¶ hans dotter faustina fic sot aff ælskogha. ens skirmara Ok sagdhe siælf sottena. sinum bonda. marco antonino han læt som lækiara rædhu dræpa skirmaran. Ok hæna
15. (b(ÿeli smida xxwk stryka) mǰ hæns blodhe Ok fik hon ther mǰ bötir hadhe aff sot oc siukum lusta.

Om Gallienus och flere vise Mästare.

- ¶ **G**allienus hans daghum war j rom mær mästare til lækedom gallienus fødder J pergamo / wm then tima war pompeius trogus mästara. spaniol (a^yt^{xxff}) slæct. han scref x(l)iii bøkir a latino. Alla wærlidinna alder ok ger-
5. ninga. fra nino första ninine konunge Ok til keysarins dagha. Justinus scref alt thz sama. hans discipulus sidhan m^z færrum ordhum ok bokum. Thænne justinus scref til Antoninum keysare bok aff cristne thro Ok wænde hans hugh ok giordhe han godhan cristno
10. folke / wm thæn tima war ptholomeus himna mæstare mær j alexandria han fan ok scref af himnum. ok himna gange Ok thera naturlikum craptum ok gangum. mere æn alle mästara *fore hanum waro. han scref munga bøkir. Ok dictadhe godh andbudh
15. at mærkia m^z timana epter solinna gang. Hans ordbquædhe war' et thætta. han ær hoxster innan bland manna som minst w(^{xx}andar) j hwars hænde ær wæraldin han lifdhe lxxx viij Ar :

*Bl. 76,
verso.

OM M. ANTONIUS VERUS KEJSARE.

M. Antonini ädla sinnelag.

M. S. Potenciana och S. S. Praxedis.

- Arcus antoni[n]us verus m̄ sinum brødh(ÿer^{xx}rum) som beth(o) lucius aurelius comodus Cxlij. wars herra are war Rømskir keysare xix Ar. wm thæn tima burdha romara
5. at hafua thwa keysare Tha wardh marcus enwældugter epter lucium dødhan. Thænna marcum giter engin füllelika m̄ saam ordhom losuat / aff barndom til ælle war han swa sæuir j sino modhe At aldre møddis hans hugher ella høghdis / han war wisaste mæstare
10. til alla philosophiam. hwarke wald ella vit ella lycka lypta hans hiarta. til høghfærdh ella (vp) vecte hans hugh / epter stridha sigher gaf han rika gawr / før æn han gat vndher sic brutith fran̄ Ok thydhisland. d(ÿani ÿæna) ok gøta Ødde han swa siælsuan sik
15. at hwarke han ælla hans (^{xx} bustru) hafde gul J sinu ægha ella silfuer j bordhkarum ælla klædhum Ok engte landh skattadhe han sik til hiælp wtan sik siælsuan

- ok *crowna* goꝝ. thy at han wilde hwarium bughæadh ok nadhe gora ok ængum tunga. Sidhan han sighradhe stridhe Ok fik fridh. wm sidhe. Tha wardh han swa riker wtan landa thunga. At han gaff all landin
5. lidhugh aff skattom / lanꝝ herrane vidha wm wæraldena wtan hans budh ok wit qualdu kirkiuna. Oc mœddu *cristindomin* fæmta tima. Ok drapus mange vtallike martires østan haf ok wæꝝtan J asya *sanctus policarpus* Ok xij dyra herra mꝝ hanum / thænna
10. wægh haff *sanctus iustus biscopir* aff vienna Ok foghodhius biscop aff leons mꝝ andrum vtallicum / j hans daghum wara thwa hælagha syster *potenciana* ok *praxedis* som dighra rœkt oc mœdho hafðhe iordha martires. Ok do(o) siælfua wm sidhe j gudꝝ fridhi
15. J hans daghum war ok *egisippus* mer mæstare som scref dighirt aff *apostolis* ok andrum fœrstu kirkiuna for *mana* dygdhum:
-

XL.

OM SANGTA EUGENIA.

SS. Eugenia räddar sig i mans-kläder.

Comodus clxxxix. Are wars herra war Róm-
 skir keysare xiiij Ar. Ok war m̄ hanum
 lucius Antoni[n]us. w̄m then tima wardh
 eudochion mer m̄estare som tholkadhe bibliam. aff
 5. ebreꝛscu Ok til greꝛscu. Comodus war [ey] (^{xxæm})
 dygdbeliker sinum fadher marcō wtan at han en tima
 stridde faghran sipher aff thydiscum han do bradhūm
 dōdha m̄ hwars manꝫ glædhi han sænde en ærlikan
 heran en aff them fōrstu som beth alexander til
 10. egyptum at styra ok radha. rikeno. aff romara wæghna
 Alexander hafdhe dotter cristna som beth eugenia. ^{sancta}
 hon flydde lōnlīka fra hedhnum fadher m̄ thwem ^{liwene}
 wælbōrnūm swenūm som sic latu cristna m̄ hōenne ^{sōk an-}
 hon thok widh carmanꝫ clædhūm. At fadher gat(^Yu^{xre})
 15. (^{xthæs}) sidher spurt epter hona: Ok sagdhe sik heta
 eugenium carmans nampne Eugenius Ok the badhe hænna
 swena gafws j kloster Protus ok iacinctus. Ok epter thes
 clostris Abota dōdhan. wardh eugenius abote *En thæs ^{*Bl. 77,}
 lanꝫ fru melancia at nampne. diæfwls andbudh beddis ^{recto.}

- synda ofdiærf mꝯ eugenio Ok for thy at eugenius
 sagdhe ney gen ondscāp lōgh melancia . At eugenius
 abote vilde hona (*xx*waldtagha oc hænna) (Rhedher
 oc æro krænkiā) Eugenius mꝯ sinum kompanom for(dhis)
 5. til alexandrum at dømas til dōdh. Eugenius (*xx*fōrdhe)
 aff sik klædhe. Ok prōuadhe sik wara mō ok ey man
 Ok kiændis (tha) alexander fæghin widh sina dottir
 Ok wardh dighir glædhi innan hans gardhe ok lande.
 Ok wardh alexander cristin ok alt hans hærschap. Gudh
 10. hemde melancia lygdh ok odygdh hon bran til bana
 jnnan lyghnu elde :

—•••••

OM ELEUTHERIUS PÁPVE.

Sändemánnen ifrån Brittáien.

L
eutherius grejsker son Abundii Cexij Are
 wars herra sat j *sancti petri* stadh ok stol
 xv Ar vj *Manadha .v. dagha*. Ok stodh
 pauastol vj dagha tomber *Lucius* konunger aff britania
 5. beddis mǫ́ breswm *crisindom*. Ok *crisna* klærka mǫ́
 them for *skiælum* : At folk j hans rike matte lifua
 widh alþskuna fódho. *Eleutherius* sænde hanum thwa
 renlifuis mæn *fuganum* ok *dumianum* the *crisnadhu*
 Conungin ok alt rikit. Ok wigdhu thre ærkebiscopa
 10. ok xxv biscopa. Epter thy sama tali som the waro
 for *Archiflamines* ok *flamines* formen for afgudha dyrk

OM VICTOR PÅFVE.

Þáskfesten. — Þóð-dop.

- Victor aff africa. son felicis. C(c)xix. Are wars herra. sat j *sancti petri* stadh ok stol .x. Ar. ij. Manadha x. dagha. Ok stodh pa-uastol tomber xij dagha. han skipadhe halda pascha
5. dagh æ wm siundagh nællin thæs *Aprilis* manadher ær xiiij natta gamul. Mange Asye biscope ok østan hæf hioldu for pascha thæn tina judha halda pascha / til victor paue for ifuir haf oc hiolt *consilium* j alexandria. Ok skipadhe som nw war sagth / jnnan thy con-
10. silio waru thæsse første m̄ *pauanum narcissus episcopus ierusalem* *Theophilus episcopus cesariensis*. *hyreneus episcopus lugdunensis* han skipade at folk ma dōpas j nødh innan alscona watne friscu ok saltu m̄ acallan namps fadhurs ok sons Ok thæs hælgha anda.
15. han do for throne :

XLIII.

OM CALIXTUS PÅFVE.

SAlixtus Rømskir son demeturi. C(c)xviii. Are wars herra sat j *sancti petri* stadh ok stol v. Ar ij. *manadha*. x. dagha. Ok stodh paua stol tomber vj daghà. Annan wægh tiberim bygdhe 5. han waru fru kirkiu. Oc skipadhe fasta *quatuor tempora* han bygdhe thæn kirkiu gardh som callas calixti Ok manga hælgha martires liggia:

OM URBANUS PÅPVE OCH S. CECILIA.

Urbani vandringar och Martyr-död.

S. Cecilias kyskhed.

Urbanus Rømskir son ponticiani (ccxxiiij) Are wars herra sat innan stadh ok stol sancti petri viij ar. ix manadha xii dagha. Ok stodh paa stol tomber xix. dagha. han war af førstum

5. Rømskom herrum wt comin cristin af barndom. dyr predicare opta wtlændis for sænder for tronne skuld Oc æ lønluka inførdher ater af cristnom mannom han kom digbran del af rom til cristin-*dom ok wælborna mæn swa som tyburcius ok (R hans brodher)

*Bl. 77,
verso.

10. walerianus sancte cecilie fæsteman. Sancta cecilia war for cristin æn manne fæst. Ok swa folkomin j throna At hon kom sin fæsta man gryman som leon til lamba lundh. swa lydughan. At han for fra brudha siæng Ok til wrbanum oc thok cristindom Tha cecilia rikista jumfru leddis til brudha siæng Ok alskons lekir ok sangir for hænne. Tha sang hon gudhi j sinum hugh wardhe mit hiærta Ok min likame ren ok menløs ok scamløs for hwariom manne. Swa bødhe gudh hænne bøn. at hon hiolt renlifui mædhan

Sancta
cecilia
star j
andre
bokene.

- hon lifdhe Ok do j mødome dræpin for thronne Walerianus badh ceciliam bidhia gudh at hans kæraste brodher tiburcius matte ok cristin wardha. Gudh hordhe wæl hænnæ bøn. Ok wardh tyburcius swa
5. fulkomin j tronne mȝ sinum brodher. At the thuldo badhe dødth for thronne Ok thedhis thera siæla j duw like flygha til himla. Wrbanus skipadhe at all altare kar (skulu) war(^Yo^xa) aff gul ælla siluir ehta tin. han war gripin ther han predicadhe Ok dœpte
10. ok draghin til dom Ok dræpin æptir mang qual j myrkustuw ok mænga mœdhu.

**OM ALEXANDER SEVERUS KEJSARE,
SANT OM ORIGENES.**

Severus och Elpiannus.

Origenes' oerhörda lärdom och stora flit.

- Alexander. cc.xiij. Are wars herra. war Rømskir Keysare xiiij ar riddara giordhu han. vtan romara borgha radh. Ok kalladhe han augustum. han wan persie rike m̄ swerdh
5. han hafdhø o(f)kiæran en mæstara som heth wlpi[a]nus Ok dømde all mal epter hans radhe. han styrdhe riddar scap m̄ hardum ræt ok ræfst. han war Romarum kiær herra. Riddara. drapu han som han (til) keysare giordhu J hans daghum war origenes mæra-
10. ste mæstare Sidhan apostoli waru. (R hans) lifnadhø ok mal oc cunnist fōrdhu han fram ifuir alla (R andra) xiiij scrifuare gatu ænkte mer giort æn scrifuat daghlika j bøkir wisdom aff hans munne. Sanctus ieronimus sigher sik hafua seth ok læsit vj thusandh bø-

kir som origenes giordhe. Aff origine sagdhe mæn. swa at tholikir war hans kiænnedomber som han (R var sielfuer) aldre soff han j siæng. Aldre kom sko ifuir hans fot. Aldre at han k t ella drak win.

5. Gud  owini ok *cristna* thro falsara som kallas heretici impatu widha oc jnsætto innan hans b kir sina willu. ok wantro Ok nidhrado thera n pn ther m . ok hether b  sta ki nnafadhur(s) Ok hans boka Alexandher R mskir keysare drap sina modher thy at
10. hon h rde g rna origines p dican :

OM FABIANUS PÁFVE.

Fabiani underbara val.

*Bl. 78,
recto.

- F**abianus Rømskir son fabii. cc. xxxviiij Are wars herra sat jnnan sancti petri stadh ok stol xiiii Ar. xi. Manadha. x. dagha. Ok stodh paua stol. vij dagha tomber han kom for (for)
5. witne til farande ther folkit war saman komit vælia paua ther fløgh en hwit duwa ifuir hans howdh. Ok øpte mænniskiu male. Thu skalt wighias biscopir j romaborgh. Folkit war sæghit. Ok waldu *fabianum (til pawa) han sende. vii (mæsson) diækna. wm cring
10. landhit. Ok mǫ them vij subdiækna At scrifua alla hælgha martires. Ok thera pinur ok dygdhe ok iertigne han skipadhe wighia crismo hwaru skiær thorsdagh. Decius keysare læt han halshugga. wm then tima war en rom(ar)a kirkiu prester hereticus. han
15. heth nouacianus hans willu war mykin wadhelik gen gudh; nadhum. At engin gate bøth sin brut mǫ scriptamalum. Alle the hans wantro fylgdhu toco han til paua. girughan til walda. Tha calladhis radhit til saman ok komo til rom lx biscopa Ok bandhsatto
20. han Ok hans willu. Ok dømdu gild scriptamal syndugha folke til himerikis nadha. Ok fæstu sin dom mǫ gudh; ordhom :

XLVII.

OM PHILIPPUS KEJSARE.

Den stora kyrkogården.

Philippus (xxcclv) Are wars herra war Rømskir keysare (vij aar) Ok m̄ hanum hans son philippus thæsse thwe waru første cristne Rømska keysare J thera daghum waru fulkom-

[Här vidtager åter Codex Buræanus.]

5. *na iamn þusand ar fra første bygning romara borgh ok hiöldo romara þær for dighart hof ok höghtiþ miok dyra þre dagha mæþ dighre glæþi ¶ vn[ge] philippus varþ sua harþlyndar .i. scaplýnde at ængen (gat han) m̄ lek ælla nokrom latom comit at le
10. þæsse tue kunuga giorþo først klærka ok kirkio rika ok gauo kirkiom gul ok gǫrsema næst alt cronanna ligianda fæ decius en heþen hærra for ræþ þǫm baþa tel dǫþ ok drapos baþe (fædhgha) faþeren .i. rom ok sonen .i. verona

XLVIII.

OM DECIVS KEJSARE.

Decius celi are var rømscar kunugar tu ar
siura manaþa han var umal mal ildar han
bar hat við fatðkt folk han uar siunde som
qualde þe hælgho kirkio. han uar væl sör riddare
5. sôðar af hungari dræpin .i. striþ

XLIX.

OM CORNELIVS PÁFVE.

Cornelius rømscar son iusticii celi are vars
hærra sat .i. *sancti petri* staþ ok stol þry
*Sp. 2. ar tua manaþa tiio dagha han gaf præstom
lof at suæria sannind .i. nõþ æn *þe velia han sörþe
10. *sanctorum petri* ok pauli ben af staþ for *sancte lucie*
skuld cornelius þolde døþ for trona af decio

L.

**OM GALLUS OCH VOLUSIANUS
KEJSARE.**

Gallus ok volusianus cclv [are] varo rømske
kunuga tu ar tua manaþa gallus do af of
ato vm þæn tima var ciprianus biscopar
af cartagine mæer mæstare ok prædicare

LI.

OM LUCIUS PÅFVE.

5. **L**ucius rømskar son porfirii sat .i. *sancti* pe-
tri staþ ok stol þri ar þre manaþa þre
dagha han scipaþe at huar biscopar scal
haua tua præste ok þre diækna (nær sik) þa han
prædica for vitne skuld at falsara maghen eigh væn-
10. da hans orþ tel villo han for sændes fõrst for trone
ok siþan þolde han døþ af valeriano kunugi.
-

OM STEPHANUS PAFVA.

Afguda-templets fall.

- Stephanus. Rømskar. son iuliani celviii are sat .i. sancti petri staþ ok stol fugur ar tua manaþa sæmtan dagha han scipaþ[e] præstom ok diaknom *eigh klæþas ¶ vighþom klæ-
- *Bl. 42, verso.
Sp. 1. 5. þom vtan .i. sinom æ[m]bites tima ¶ Siþan vænde han dighart heþet folk tel cristendom ok iorþaþe mæþ heþar mangha martires ¶ þa læto gallus ok valerianus hans leta ok dragha tel (martis) mǫnstar at ofra diæulom ¶ Stephanus baþ varn hærra ok siþl
10. afguþa mǫnstar viþ iorþ ok þe heþno rýmdo rædde v[n]dan ¶ valerianus sænde flere ridara ok sunno stephanum sightha mæsson ok drapo han þær vreddan æp[te] varn hærra takin

SKILJARTIG UPPTÆKNING.

(Pergaments-handskrift ifrån Vadstena; nu n:o 39 in folio af Benzeli samling i Linköpings Gymnasii-Bibliothek. Skrifven år 1520—5).

*Thetta ær aff then hælga oc wærdhoga^{Bl. 104, recto.} herranom sancto stephano pawa hans dagher komber næsta daghen petri ad wincula oc honom wændhe herr ions ewangelista

5. aar thenne hægaste herran oc fadhren sancte staffan/ haffde mangha hedhnigga wænt til christi thro m̄ ordhom oc æpthedomom/ oc iordhat mangha hælga martyres kroppa oc likama/ kesarana walerianus oc gallienus m̄ aldra största
10. abth/ latho the oppsøkia thenna hælga herran oc hans klærka/ at the offra skuldo affgudhom ællar dræpas m̄ grymom dhød/ Oc gaffwo the kesara wranghan dom/ at huilken them kwæne finna oc them oppenbara the skullo haffwa allas thera æghor/
15. sør hwilket x hans prester wordho fangadho oc dræpne strax wtan alla ythermera ranzsakan/ Ther æpther fangbades then hælge herran pawen/ oc ledhes til affgudha mø[n]stret martis at han skulle offra th̄z affgudh oc tilbidthia ¶ Nar han jn kom i tem-
20. plet/ badh han til gudh at mønstret nidher fyl stør-

ste delen oc hedningane aff storom ræddogha flyddho
 sin wægh / pawen foor til *sancte* lucine kyrkio gardh /
 hwilket kesaren walerius hørde sændhe han flere rid-
 dara æn før / Nar the kommo fwæno the han sighia
 5. mæssu / wtan ræddogha / oc gudelika fulbordhade
 sith æmbete han bøgynnat haffde / oc halshuggo ho-
 nom i sith sæthe i samma sæthe stadh Arom æpther
 gud; byrdh cclx

LIII.

OM VALERIANUS OCH GALIENUS
KESJARE.

Det Persiska öfvermodet.

* Valerianus ok galienus hans son cclvi are vars
 hærra varo rømske kunuga sæmtan ar ¶ han
 van atar vndi rom gøtland ok grekland ok
 øde macedoniam ok asiam han tapæþe sighar þær han
 5. stride við persie kunung ok varþ fangen vnd[i]
 skændelean þrældom allan sin al-^{*}-dar ¶ han lagþe sp. a
 sit bals ben við iorþ vndi persie kunungs fot huarn
 t[i]ma kunugen stegh a hæstbak. Valerianus var
 harþar ok grymbar cristno folke ok mýkit hælagn
 10. bloþ læt han vt giuta ¶ Galienus var fòrst spakla-
 toggar man ok [si]þar (grymber) vm siþe ok guþi
 for gangen tel aurelius hærtoghe drap han mý sui-
 kum ¶ Galienus hæt andro namne decius dighar guz
 ouen ok cristna kirkio

*Cod.
Bur.
Bl. 42.
verso.
Sp. 1.

OK TVENNE HELIGA UNGERSVENNER.

Ern i döden. — Gyskhetens seger.

- E**m þæn tima gripus tue vnge suena (*crisne*)
ok pintos for trona som flere ¶ annan
þera dröpto þe heþno allan mæþ hunagh
ok laghþo (bundin) nakin for sarbetta flugur ok
5. mæþka þa solen sken hetast ¶ annan laghþo þe ok
nakin bundnan .i. blötasto siæng þær (fugbla) sungo
.i. sötaste lukt viþ rinnande. vatn þær alscons blom-
star væxste ok læto coma tel hans ensamna mō
diærua tel odygh at fresta mǫ listom ok fulom la-
10. tom hans licama tel

[Här fattas tvenne blad. Det felande är uppta-
get ifrån Codex Bildstenianus.]

*Cod.
Bildst.
Bl. 78,
verso.

- *vloflikan lusta. Swa at gudǫ riddare (ǫ finge xx fik)
enga ro for diæfwls andhbudh som engin lat blygðhis.
Ok enkte war hanum Annat til radha ther han la
bundin handum ok fotum vnder siæla wadha. wtan
15. beth j sma stykke sina tungu mǫ tannum. Ok spot-
tadhe blodhit j hæne æne til hæne leddis widh
ledhan lek. Ok han slycte swa sin lusta mǫ sarum
wærk / widh tholika frestninga ræddis mange. Ok

trøste ey sinum cranklek At thola / wtan flyddu til
 ødhkna. Ok lifdhu widh nødh j scogha skiulum Ok
 burdhis swa. ther mǫ ærmita lifnader.

Om Ermiten Macharius.

¶ Sanctus macharius war ok en ærmita han
 5. fan en dødhan howdh scal (Y a A ødhe xx la a ene)
 mark. Ok manadhe han ifuir gudhǫ nampn (at
 sæghia sik) hwat mæzniskio han hafde warit / han
 swara sik hedbin hafua warit / Ok innaz hæluiti wara.
 Macharius spurde hwat vndi hedhnu folke ær j hæl-
 10. uiti / han swaradhe at iudha Ok nidherst vnder iu-
 dhum (ær) falst cristit folk ok want :

**OH PAULUS OGH ANTONIUS
EREMITER.**

Elfen. — Korpen. — Lejonen.

- Aulus (eremita) war en aff them ^{hæsa}
(Ræmetum). Ok lifdhe længe. mannum
lønliker / widh gudhlika fœdhu som en rampn
hanum fœrdhe (R huan dagh) Sanctus antonius annar
5. ærmitte wænte sik wara thæn fœrsta. thæs lifnaz / til
rœst j sœmpne wiste hanum Annaz. wara lanct wt j
œknum. ældre ok hælaghare. Sanctus antonius far
widha. wm œdhescogha at leta ok fik m(ÿœdh^{xx}oot) wm
sidhe rædhelict diur. halft j manz hami. Ok halft j
10. hæst like / ok wiste hanum wægh A høghru handh /
ther næst mœtte hanum et Annat diur m̄ byrdhe
palma træs fruct. thæs howdh war mænniskio lik
Æn (xx bwk oc ben hafdhe th̄ som) raget Han sag-
dhe sik wara ok heta satyrum scogs gudh. Sidhan
15. mœtte hanum en wluir. Ok wīste hanum wægh til
her-*bærghe sancti pauli Paulus forstodh hans comæ
Ok læste locom. Antonius badh sik inlæta Ok soof
sik ther blifua ok bidha dœdhin. Æn han gate ey
fœr inkomit Paulus læt vp lucum. Ok fiollu hwar

*Bl. 79,
recto.

- androm j famna sæghne. At mat male kom rafn(in) mǝ twæggia mala fōdhu. Ok tha Antonius bar thæs vndher. Tha sagdhe paulus huru gudh sænde hanum daghlika fōdhu til hwart mal. Ok nw twæggia mala.
5. sændher. thy at gudh wiǝste wæl. At gæstir war comin Antonius for sæghin hem gladher af godho funde. Ok tha han kom hem til sin cellam lystis innan hans hiæarta ok saa huru gudǝ ængla fōrdhu pauli siæl til himna. Antonius wænde wægin j samu
10. stundh. Atir til paulum. Ok (fan) hans likama standa som lifuande / knæfallin vplyptum handum gen himnum swa som han stodhe rōscer A bōnum Ok wænte han lifua: sidhan han forstodh han dōdhan. tha øpte han ok sagdhe swa. sælæsta siæl thu prōf-
15. ner thin lifnadh j dōdhum likama. hwilka lund thu han wande mædhan han lifdhe. Antonio wandadhis wm andbudh. at graua likit Ok como jæmskōt thu leon ok grouo grauena. Antonius thok bort mǝ sik pauli kiurtil. aff palm træ løfue (giordhan) Ok bar
20. han hwarn hælaghan dagh mædhan han lifdhe han do. cclxxxvij Are wars herra j clarj keysares daghum ok prōfuas ther mǝ at han war ærmete æntiggia .xx. Ar. ella littu minna.

LVI—LVII.

SAGAN OM
S. LAURENCIUS, S. YPOLITUS
OCH
SANCTA AGATHA.

SANCT LAURENCIUS-SAGA.

S. Laurencius och Páfven Sixtus.

- S**hænne galienus decius læt Ok gripa sixtum ^{*Cod. Bildst. Bl. 79. recto.} paua. Ok dragha til martis mønster At offra (Y^{xx} oc bidhia til) afgudh ælla pinas til dødh. Sixtus (var) vlydhugher keysaran (^R oc thy)
5. badh (keysaran) han ledha til myrkustuw Ok thewe hans preste m̄ hanum felicissimum ok agapitum laurencius ærkediekn øpte til pauan. Hwart far thu min fadher vtan sona fylghe hwart far thu hælagher biscopir vtan (mæsso) diækens thienist Aldre wast thu
10. wan offra a gud̄ altara vtan diækn Hwat ær thæs m̄ mik thinum fadherlik(a kerlek) ær let. Hwat odygdh hafuir thu m̄ mik prøuat Prøfua for wissu. æn thu hafuir wærdught wald at thiena gū sacramento. ok skipta wars herra blodh (vtan thienara)
15. Cristit folk thok opta wars herra likama aff prest ælla biceps hænde Ok (mæsso)diækn gaff allum. wars herra blodh aff calke them gud̄ likama toco. Ok war æn thæn sidher j sancti laurencij daghum. Sidhan fortoks then sidher wm sidhe for wadha skuldh. at
20. sacramentum spiltis. Sixtus swarc. ey widher sigher

- iak thik (min) søte son thik standber hærdare stridh for handum. wi gamble (^{xx}mæn) tholum l(^{xx}ætlan) dødth. Thik wngom man søme (^{xx}hardhare stridb oc mere sighir) Tridhia dagb æpter mik dødhan skalt
5. ^{*Bl. 70, verso.} thu mik fylghia. Ok bødth laurencio skipta fatøko folke (^R kirkione liggiande fæ) gul ok silf. thþ phillippus keysare gaf kirkiu. Epter swa giort. leddis wt *sixtus at halshugga(s) thy at han wilde ey offra afgudhum (^R oc lydha keysaran) Laurencius øpte til
10. sin fadher som før oc sagdhe sik hafua wtgiuit (oc skipt) gul ok silf som han bødth/ keysarans swena drapu pauan Ok gripu diæknan til skiæla wm gul ok silff han sagdhe sik hafua wtgifuit af pauans wæghna

Kyrko-skatten. — Lucillus ser. —
Ypolitus omvändes.

- L** Laurencius ok wincencius waru syßslunga badhe
15. af ysperia. Sixtus pauæ fördhe them til rom j sino fylghe. Ok før vincencius ater hem til landa: Ok tholde ther dødth for thronne mykit hardhan som frammer scrifuas. En laurencius bleff æpter j rom til han tholde dødth for tronne han war swa girugher at
20. thola dødth for thronne (^R at han ropadhe æpter sixtum oc bødth sik til at dø mþ hanom) Laurencius lette dagh ok nat cristit folk fatøct. Ok giordhe sins faders budh twa(dhe) thera søther ok gaf them almoso Ok siukom helsu Ok særlika blindom godh

- øghon m̄ kors thekne. Sidhan sixtus war dræpin før-
dhe riddara han til *keysaran*. *keysaran* fik han enum
foghudha *valeriano* Ok bødth kræfuia aff hanum gul
ok silff ella nødbga han at offra diæflom ælla pina
5. til dødth *Valerianus* fik han andrum foghodha. som
ypolitus beth m̄ samu forlaghum ypolitus læste han
inne m̄ androm fangum Ther war en hedhin fange
som heth *lucillus* blinder af grat *Sanctus laurencius*
lofuadhe hanum godh øghon æn han lofuadhe gudhi
10. *crístna* thro *lucillus* lofuadhe fægbin ok fik fægbin skæra
syn (^{xx} oc døptis) / thætta spurde flere blinde Ok komo
til *laurencium* ok fingū bøtir ypolitus sa tholik iærtekne
gøras j sinu huse. Ok badh *laurencium* wisa sik kir-
kiuzna liggjande fæ. *Laurencius* sware Wilt thu *cri-*
15. *stin* wardha tha visar iak thik fagnadha fæ (^R ævin-
nelikitt liff) m̄ glædhi. Swa længe *predicar lauren-*
cius At ypolitus wardh *crístin* Ok sagde sik sea tha
han døptis menløsa manna siæla gladha ok sæla Lau-
rencius kom for *valerianum*: Ok fik thriggia dagha
20. *frest*. At visa gul ok silff (oc) liggjande (fæ). Lau-
rencius sampna(r) halta ok blinda ok siuka fatøko ok
alscons almosa folk. Ok ledde fram tridhia daghin for
decium ok *valerianum* Ok sagde them hafua ført
liggjande fæt til *himerikis*:
-

SS. Laurencius pinas hårdeligen.

- Decius læt sik wara daradhan. Ok bødþ laurencio offra / laurencius spurdhe hwat rættare ware gora them hedher som alt skapadhe / ella hans handauer-kum. Decius wreddis widh hans ordh ok læt han
5. bæria / ok bæra fram for hans øghon Alþskons pinur ok hōtte hanum thola them alla. wtaþ han offradhe gudhum Laurencius sware vsæl man mik hafuir længe langat m̄ astundan til tholica crasa. Decius sware thykker thik tholik thing wara craser tha sigh os
- *Bl. 80,10. flere thina kompana som thine *gilbrødher skulu (vara) recto. Laurencius sware thera nampn æru nw scriuat j hymmerikis bok. Ok owærduger estu sea thera øghon Decius bødþ bæria han længe (oc hardlica) m̄ stangum. Ok læggia lughande iærn fram m̄ hans sidhum
15. Laurencius øpte røscer m̄ gudþ trøst herra ihesu christe sandher gudh miskunna

[Här vidtager åter Codex Buræanus. Men då bebearbetningen i Codex Bildstenianus här tydligen skiljer sig från den i förstnämnda handskrift, fortsättes berättelsen efter den sednare, tills denna olikhet upphör.]

- mik thinum manne Jak nekar thik ey. ther bær skuld for thik / spurdher ok frestadher widherganger iak thik min herra. Decius munde galin wardhæ æff barne
20. Ok sagdhe thu dœuir pinur m̄ coclara konst. Æn aldre dare thu mik ella dœuir Jak swær th̄ badhe wm gudh(a) ok gudhur til thæs thu them offrar thu

- skalt røna all scozs pinur Tha læt decius hermélíka bæria laurencium (^Rsua at han) øpte ok (badh) warn herra taca sin anda. Ok ænda sina pinu Ok mōdhu Tha kom røst af himnum swa at decius hōrdhe
5. Æn stande thik manga pinur epte ok stridhe Tha øpte decius j giæld ok harme ædhla romara hōrin j diæfla. tala ok trōsta (thenna) afgudha man som ey (^Rvil) dyrka gudhana. ok ey gifs widh pinur ey wirdher waldit ey wærahs herra wredhe/ bærian fast
10. ok budhstrykan laurencius loo ok thaccadhe gudhi ok badh for allum wm cring stodho Ok nær waru :

Romanns döpes. — S. Laurencius stekes
till döds.

- S**N riddare som het Romanus trodhe j samu stundh ihesu christo Ok øpte til laurencium. Jak se standa for thik wænastan jūnkhera Ok stryka thin sar ok
15. limi linlika m̄ lin(*no*) clædhe. Jak manar thik af gudh̄ wægna læt mik ey længer hedhin wara wtan dōp mik skōt j ihesu christi nampn Decius sagdhe til valerianum han (*xx* vinder) os m̄ coclara const ok bōdh hanum ater ledhe jnnan gōmu ypoliti ther kom ro-
20. manus ok bar siælsfuir saa m̄ watn. Ok fiol for fōther laurencij. Ok beddis ok thok dōpilsē Decius fik th̄ spyria ok læt romanum hermelika bæria ok halsbugga wm sidhe. Thy at han øpte sik wara dōptan ok kristin man

[Här vidtager åter *Codex Buræanus*. Se anmärkningen sid. 412.]

*Cod.
Bur.
Bl. 43,
recto.
Sp. 1.

- *mik þinom manne. iak neka þik eigh þær iak bæsculd ok vite for þik spurþar ok fraghaþar. viþargangar iak þik min hærra ¶ decius monde galin af harme varþa. ok saghþe þu dõve pino mæþ truldom.
5. æn ændelega sculu þæ sarleca bita ¶ þæt viti allæ guþa. at þu scalt alla pino fresta tel nokor bitar. æn þu vilt eigh guþum ofra. ok læt gisla vmata længe. tel laurencius õpte ok baþ varn hærra taka sina siæl tel sin

miraculum

10. **R**õst af himnom suarar. sua at decius hõrþe ok saghþe. laurencii þik standar en harþ striþ æpte. ok faghar sighar ¶ decius õpte af harme. hõren romura at diæfla tala tel hans. ok trõsta gen guþum. ok læt bæria han længe ¶ laurencius þakaþe guþi. ok lo
15. þær han la. ok baþ væl for illom ¶ en riddare romanus at namne. õpte tel laurencium. iak se en vænastan ionkara. standa for þik. ok stryca þin sar mæþ
- *Sp. 2. linno klæ*-þe. iak beþes cristen varþa. ok duæl eigh at cristna mik ¶ decius õpte af harme tel valerianum
20. ¶ Mik ræþe at þæne diæwls man. vm striþer os alla mý truldom. ok læt han insætia .i. ypoliti gõmo. þær com riddar romanus ok bar siæluar vaz æmbar. ok fiql for sõtar laurencii. ok baþ sik dõpa

Decius saghþe tel laurencium. ok spurþe huar kirkionna goz: ok gul uar. ok þa laurencius vilde hanom ængte andsuara. ælla rækning gðra. gaf decius han i vald. valeriano. rðmscom borghamæstara. ok
 5. kusca han mæþ pino. tøl viþargango ligianda goz. valerianus fik han .i. hændar enom foghata hætt ypolitus

Ypolitus fik buþ af valeriano. læta laurencium for dom. laurencius ok ypolitus foro sæghne. ok fik *laurencius þrigia dagha frest vndir ypoliti louan ¶^{Bl. 43. verso. Sp. 1.}
 10. laurencius liþughar vorþen. gaf gul ok self .i. guz namn. ok giorþe alt som sðr ær scrivat .i. sama ýstoria

Sn ridare som hætt romanus tok ok viþ cristen- dom. som ok var sðr saght ¶ decius fik þætt spðria.
 15. ok lætt romanum bæria ok halshuga vm siþe: þy at han ðpte sik vara cristen man.

[Här upphör skiljaktigheten emellan Cod. Buræanus och Cod. Bildstenianus.]

þæ samu nat. ledes laurencius atar sðr decium. ypo- litus grætt ok vilde sik þa openbara siælvar. ok ðpte sik vara cristen. laurencius baþ han biþa. ok hylia
 20. cristnona .i. sino hiarta. tel han vurþe callaþar. al- sconns pino andbuþ baros fram som sðr sðr decium ¶ decius saghþe tel laurencium. vætt huatt þu uilt hæl- dar ofra guþum. ælla scal al þæsse nat tæras .i. þi- nom pinom. laurencius suarar. min nat huar ængte

- *Sp. 2. mǫrk. vtaz. al *Þing scina .i. liuse ¶ decius bǫþ fram bæra iærnsiæng. ok lægia laurencium (Y hin stora ok starke) at buila sik. Þaghar varþ laurencius afklædar. ok up iui ristena þandar. ok eldar vndi
5. tænder han ouan (Y a) mæþ iarn grepom þrængdar. laurencius saghþe tel valerianum. vndistat vsal. at þin eldar gǫr mik suala. ok þik sialuom æuinnelekan bruna. Þy at var hærra vet væl. at iak nekar eigh hans namn. Þær iak bær sculd for hans saki.
10. spurþar ok frestaþar. viþargangar iak ihesum christum. ok stektar þaka iak ok giuar guþi lof. laurencius tala ok tel decium. leiande ok bliþo ænlite ¶ Se usal annaz vægh hauar þu nu stekt. vænt braþena ok æt þæn del nu ær stektar ¶ Guþ sialuar iak
15. þaka þik. at iak ær værþoghar. at inganga at þinom lucum. ok gaf guþi sin anda sua talande ¶ decius skæmdes mǫ valeriano. ok gik hem fra likeno. som þæt la æpte .a. glǫþom ¶ ýpolitus *gref liket arla. ok læt iustinum præst iorþa mǫ heþar. som væl var
20. vært ¶ cristet folk fastaþe þry dýgn. iui hans graf gratande

*Bl. 44,
recto.
Sp. 1.

Þjelken i S. Laurencii kyrka.

- Scriuar sanctus gregorius turonus. at en præstar vilde bǫta þæt af fat (war) sancti laurencii kirkio. ok þa en biælke uar of skambar. sua at eigh rækte
25. þuart iui vægia motet. þa baþ præstren (laurencium) miscunna sinom fatǫkdom. sua som ban forþom varkunnafte.

kunnaþe. Þa han scipte kirkionna goz mællan þera. ok .i. samu stund vaxte bialken sua langar. at han var fulæmna ok æn iui. sua at af sculde huga ¶ af buget læt præstren sundar scæra .i. sma stykke ok
5. lagia við alscona siukdom. ok bõtes mangom

Þartecknet med Brödet.

¶ Scriuar sanctus gregorius paue. at en præstar som hæet sanctolus. vilde ok up resa ok rætta sancti laurencii kirkio. som longobardi brændo. ok leghþe tel ma[n]gha gær-*niges mæn. ¶ vm en dagh brast^{3p. 2.}
10. hanom brøþ tel þerra sǫþo ok þær han var a sinom bǫnom tel guþ ok sanctum laurencium. ok bedes brøþ. Þa teþes hanom .i. ogne en levar. þo eigh mere æg vinnas matte þrem mannom at male. ok þo sua dryghan ok mæctoghan. at han war allom gærniges man-
15. nom. tuo dagha tel fulla sǫþo

Kristall-Kalken.

¶ En calcar af cristallo var .i. sancti laurencii kirkio .i. melan. ok fiðl en hælgha dagh v diaknens handom. ok brast sundar .i. sma stykke ¶ diæknen græt ok illa læt. ok las þa saman al stykken. ok laghþe
20. iui altara sancti laurencii. ok baþ han varþa sik naþoghan .i. samu stund stoþ calkren hel .a. altareno

Nunnans Lið.

En nuzna som hætt sabina. renfærþogh vñ allan sin limnaþ. vñan miok orþom ok besk .i. tungo. do ok iorþaþes .i. *sancti laurencii* kirkio ¶ diæsla scaro hæenna licama sundar .i. tu styke. for *sancti laurencii*

5. altara. þa folk com arla tel kirkio. þa la annar loteren af hæenna ^{al}licama hel ok o spiællaþar. ok annar uar brændar ok suiþin.

•Bl. 44,
verso.
Sp. 1.

Domaren Stephanns' straff och nåd.

En domare var .i. rom stephan at namne. han tok gerna (gafwor) ok uænde doma ¶ han tok m̃ vrættio

10. þry hus af *sancti laurencii* kirkio. ok en þre *sancte* agnetis. ok egnaþe ranet ¶ han do ok varþ draghin for guz dom ¶ *Sanctus laurencius* vrefþ hans arm. sua at sarleka værkte for uarom hærra ¶ *Sancta* agnes sa ok vrefþom ðghom tel hans. ok vænde sit

15. anlite fra hanom ¶ Guþ gaf sialuar þænna dom. þy at han egnaþe annars. ok salde gærn[a] at gauom. þy scal han .i. iude mins for raþara værþscapi uara ¶ en hælaghar man *sanctus: proiectus*. som *stephanus* domare mæþan han lifþe hafþe værþoghan hauat.

20. baþ *sanctum laurencium* ok *agnetam* uara naþogh hanom ¶ *laurencius* ok *agnes* ok *proiectus*. mæþ

varra fru nafom ok hialp. lingo hanom næ[þ] bōn
 lifs nafē at limna. ok liua þrætighi dagha. ok bōta
 sin brut mǫ rætte script ¶ var fru *bōþ hanom *Sp. 1.
 særleca læsa daghleca. næþan han lifþ[e] en saltara

5. salm. som byrias beati immaculati in uia ¶ þa sialen
 com atar tel licaman. þa teþos hans limi sua suiþne.
 som þe a barene varo brænde. ok þæs bruna märke.
 bær hans armbar. æ mǫ han lifþe ¶ han galt atar
 alt þæt han hafþe sanget mǫ orætto. ok bōto sin
 10. brut mǫ script. ok do tel himerikis þrætiughunda
 daghen.

Kejsar Henrik och hans Guld-kalk.

- Henrich kesare ok raþegund kesarinna. boþo sa-
 man .i. renliues hionalagh. ok gǫmdo guþleca sin mǫ-
 dom lǫnleca ¶ kesaren mistroþe hæne vm siþe. vm
 15. en riddara. ok dǫmde hæne skærsla at troþa sæm
 fota brænnande iarn hal ¶ þa raþegu[n]d stegh .a.
 sǫrsto iærn ¶ brænande. þa ópte hon ihesu *christe*.
 som væl vest at iak ær skær mǫ. baþe for hinriche
 ok huariom androm manne. hiælp mik. kesaren skæm-
 20. des ok gaf kesarinno *pust uiþ æne .i. samu stund ^{*Bl. 45.}
 com rǫst af himnom ¶ goþ mǫ þik hiælpær mǫ ^{recto.}
 maria. troþ oræd. ok sua menlǫs som hon mǫ var. ^{Sp. 1.}
 vt iui alla iarn halla ¶ þæn tima kesar hinrich do.
 þa teþos. siax þusand ok siax hundraþ. ok (lx) ok
 25. siax diæða. enom ærmita hælaghom ¶ ærmiten spurþe
 þæn siþarst com at. huat aruuþe þe uaro sua mange

ut cumne ¶ han suarar þǫm vara ut sænda. tel ut-
fært hinrichs kesara. at prǫua huat ræt þǫm bare tel
hans sial. ærmiten mannaþe han .a. guz vægna. atar
coma siþan þæl uare prǫuat. ok sighia sik sannind.

5. han com som han uar mannaþar. ok saghþe vi gatom
ængte fræmt. þy at þæn tima annan vægh uaghena
lagþo goþgærningana. ok annan vægh hans synde.
ok særleca at han vitte sina husfru osanna sak. þa
com þæn stekte laurencius. ok kastaþe ena gul gryto

*Sr. 2. 10. annan vægh i uaghena. *ok siþan vogho mer goþ-
gærningana ¶ þa varþ iak ureþar. ok grep iak annan
vægh grytona. ok brǫt iak af annat ǫrat ¶ kesar
hinrik hafþe giuit en calc af gul. sua storan tel
sancti laurencii kirkio. at han lýptes up mǫ tuem gul

15. ǫrom. ok þæn calken callaþe diæuulen gul gryto.
þætta mal puouaþes ok hites. at a. þem dagh ok
stund do kesar hinrek. som ǫrat var brutit af calke-
nom .i. eno sancti laurencii clostre. fiærran fra þem
staþ kesaren do

SAGA OM S. YPOLITUS.

Vilda hǫstar slápa **S.** Ypolitus till döds.

- S**anctus ypolitus síþan han iorþiþe *sanctum laurencium*. ok sattes tel borþ i sit eighet hus. ok læt al taka vars hærra licama. af iustini præst handom ¶ Siþan sattes han tel borþ:
5. ok fór æn han tok nær mat. þa como decii kesara mæn. ok toko han fran borþe. ok fórþo for sin hærra ¶ decius tala te[1] ypolitum mæþ spot. ok spurþe æn han uare ok uændar tel villo. mæþan han iorþaþe *sancti laurencii* lik ¶ ypolitus suaraþe. sik þæt
10. haa giort *som rættan cristen man. ok eigh fra væn-^{Bl. 45} dan tel nokra villo ¶ decius ópte som han var galin.^{verso. Sp. 1.} ok bõþ gripa ypolitum. ok (^Bhan afklædha riddarlikom klædhum och) sla hans tændar sundar mæþ stenom. ypolitus suarar sik eigh af clædan. þý at
15. cristen tro ok guþleka dygþe. clæþa bæst siælana ¶ decius bõþ hanom ofra guþum. ælla mista liuet som laurencius miste ¶ ypolitus saghþe sik sælan uara. æn han uare værþoghar. at þola martirium som laurencius þoldé. ok saghþe decium o værþoghan
20. vara. at næmna laurencium fulo (munne). þa læt

- decius riuu saghum svndar kiøt af hans benom. mæþ
iarn cambom: ok ýpolitus øpte biøght vtan uenan mæþ
mýclom røsclek. sik vara cristen. ok forsmæþe alla
hans pinor. decius læt han atar clæþa mæþ ridara
*Sp. 2. 5. clæþom. ok bøþ hanom atar venscap. ok *riddarlekan
heþar. æn han uilde hans raþe lýþa. ýpolitus suarar
sik vara guz riddara. ok eigh annars mot hanom ¶
decius fik han .i. hænder valeriano. rømscom borgha-
mæstara. at cusca han tel af guþa ofar ok gaf hanom
10. alt hans goz ¶ valerianus fik vita. at alt hans folk
ok varþnaþar. var tel cristendom ganget. ok læt
þømm al for sik sþra. ok tel afguþa offar cusca.
folstor moþer ypoliti. som hæet concordia. suarar
sþrst for alla þømm. at þe vildo hæddar dø. mþ
15. sinom hærra ærleca: æn oærleca liua. valerianus læt
hana sua længe mæþ stangom bæria. tel hon gaf vp
sin anda. ypolitus þakaþe guþi. at han sa hænnu ænda
faghran. ok trøste sina mæn ok varþnaþ. tel mar-
tirium. mþ faghre fortalan. valerianus læt þømm alla
20. hals huga. for hans øghom. ok ypoliti fotom. ok ypo-
liti sþtar læt han binda.

[Här fattas många blad i Codex Buræanus. Det
felande är upptaget ur Codex Bildstenianus.]

*Cod.
Bildst.
Bl. 82,
recto.

- *widh otama hæsta: ok læt swa hæstana löpa mþ ha-
num ther torn ok thistil waxte næst ther til ypolitus
gaf wp sin anda J gudþ hænder Justinus prestir jor-
25. dadhe them alla wu nat (nær sancti laurencii likama)

Guds hämnd på Decius och Valerianus.

- Her decius oc valerianus (Ygingo^xforo) sidhan saman (R j gyltom vaghne) at leta mera cristit folk til pino tha grep diæfwlin decium ok qwalde ok mødde swa hermelika at decius øpte sik wara bundin af ypolitio
5. hærdum bandum ok drogh(Yæs^xs) valerianus øpte sik wara bundin af laurencio ok drogh(Yæs^xs) brinnande bandum ok do valerianus j samu stwndh en decius lifdhe thry dyghn j diæfwls qualum ok øpte Æ mæ-dhan han lifdhe ok badh laurencium lena sinom bandum ok doo thrydia daghin ¶ Triphonia decij keysares (Kesarina hustrw) ok jomfru cerilla henna dotter ræddus gudþ hænd ok foro til sanctum justinum prest ok beddus cristindom ok (for)læto diæfwlsins (villo) oc do triphonia annan daghin epte hon
15. war døpt ok cristin wrdhen. Sanctus Justinus jordade henna liik nær sancto ypolitio xlvij riddara spurdo. at kesarinnan ok hænnas dotter varo cristna. komo til justinum ok bedhos cristindom ok døptus Claudius keysare som wallogher war(d) epte decium
20. læth halshugga cerillam (keysarens dottir) thy at hon wilde ey lyda hans radhe ok offra asgudum. ok xlvij riddara ok thera husfrur mþ henne :

Det afbrända Benet.

- SN legho swen kordhe for waghne yghsn *sancte*
 marie magdalene dagh ok bannadhe økenum hermeliika
 j æm skøt slo lyghn elder aff himnum ok brænde lar-
 benit aff swenenom oc økin allan j asko. Sælugher
 5. swen læt sik søra til enna wara fru kirkio ok off-
 radhe benit brænt j eet stanga hwl mwrsins/ ok
 beddis nadhe af milde mø (^R maria) ok *sancto* ypo-
 lito w m ena nat sidhan/ tedhis hanum war fru ok
sanctus ypolitus m j hæne ok syntis hanum at war
 10. fru bødh *sancto ypolito* (^{xx}lata) swenin helan warda/
ypolitus thok hans brænda ben ther th j laa. ok satte
 ater widh larit m j swa myklum verk at swenin
 wækte m j (r)øpe al hion som w m kring sowo ok
 stodho brat wp aff sømpne ok sagho mæznin helan
 15. m j nyiom limom ok spurdho hwadhan hanum war
 swa tilkomit Han waknadhe w m sidhe vtan allan
 wærk helum limom ok (bleff) tho halter första arit
 thy at ater gifwit been war bløtare en Annat/ epte
 iæmlanga dagh. waro badhin hans been iamtrøst ok
 20. w(a)rdh jerteknet ther aff fræghare. *sancti* ypo-
 liti dagher komber fiærda daghin epte laurencij dagh:

SAGA OM SÆFTA AGATHA,

Agathas pina och död.

- * Decii *keysares* daghum pintis ok *sancta A-*^{Bl. 82, verso.}
gatha belagh siæl wndi wænastom likama ^{*Sancta agatha eciam in secundo libro habetur*}
bejt borit blodh j cecilia rikis landum. *Quin-*
cianus lanþ herran lustuger at bæna likama ok girugher
5. (at) bæna goþ (^{xx}haadþfuldir) widh hæna *cristin-*
dom thy at han war hedhin (han) læt agatam koma
fore sin dom ok bødþ at hon skulde offra afgudum.
Sidhan han forstodh bæna hærdho tha fik han hona
j hænder enne ogudblike *quinno* som bet affrod(^his-
10. sa^xosia) ok bæna nyio döttrum jemfulum som thea
modher at wænda hæna hugh til hans / xxx dagha
war agatha mþ them ok gudh trøste hona gen allom
frestilsom swa at affrod(^hissa^xosia) sagdhe til *quin-*
cianum lættare ær bløta stenin ok iærnit en wænda
15. thæssa mþ hugh *quincianus* læt Agatham æter for sik
siæluan koma. ok sagdhe til hæna / mædhan thu ær
vel boret barn hwj wil thu wanslæctas fra faderins
sidhum ok gudha dyrkan Agatha suare thþ ware dy-
rasta dyrkan. at thiæna ihesu *christo*. *quincianus* bødþ

- hæne wal (^{xx} at tola) pino(r) ellir offra affgudum
 ¶ Aghata sware. tholike æru idhre gudha *son* j
 siælfue / *quincianus* læt hona fast pusta ok hette
 hæne alscons pinor. Agatha sware læt koma gryma-
5. sto dywr rifwa. ok slita min likama the scolu spe-
 kias widh akallan nampn ihesu *christi* / læt tænda baal.
 ok brænna mik / guþ ængla scolu swala mik mþ himna
 dag / Mødher thu min likama mþ alskins sarøka thæs
 hælgha anda nadhe (skulu) gøma mik fra allom wadha /
10. *quincianus* læt agatham dragha til myrkostow glad gik
 agatha thiit som hon ware budhin til krasa ok gaf gudhi
 sit maal j waldb ¶ Annan daghin læt *quincianus* hengia
 hona ok thænia henna limi mþ *bandum* ¶ Agatha
 sagdhe sik (a)stunda (^{xx} *martirium* oc lustas j pinom
15. som thæn ther godh tidhande hørir) eller saghe thæn
 (vin) han længe (^{xx} æpter lænktadhe) ellir then som
 funne (^R badhe gul oc silf oc) dighirt liggiande
 (Y gul ^{xx} fæ) ¶ Ey komber hwetit j *bondans* binga
 vtan thþ wardher før thryskit ok bart Ok ey komber
20. gulringer a konungx arm før æn gullit wardher wæl
 brænt ok smidat. Swa ma ey min siæl fa *martirii*
 krono. vtan hon wardher margfallelika pinad ok mødb
 ¶ *Quincianus* læt dragha ok tænia henna spena ok wm
 sidhe afskæra. Agatha øpte han gryman wara ok
25. ogudhlikan som ey skæmdis skæra then (^{xx} lim aff
quinno som) thu didhe aff thinne mødher Jak hafuir
 tho hela mina siæl gudhi wigdha. af *minom* barndom
 ¶ *quincianus* bødþ bona atir j myrkstono sæthia. at
 engen lækiare matte til hæna koma. ok vtan mat
30. ok dryk: Wm midhia nath kom en gamal karl ok
 en swen mþ liuse for hanum in til heuna : læstum
 durum ok sagdhe sik wara lækiara ok hafua mþ

- sik alskyns lækedom ok sagdhe sik nær wara tha hon pintis ok seeth ok scudat at hon ma bøter fa. ok sagdhe at sarane war *quinciani* *^{(xx harmbir ba-}^{Bl. 89,}^{num)} æn hænna wærker (var hænne). Agatha sagdhe
5. sik aldre hafua idhnadh lækedom vtæn iak thrøste a ensamin *ihesum christum* som alt gør thz han wil. mð ensamno ordhe han ma mik lækia en han wil. godher karl lo at hænne anðswarum ok sagdhe sik wara wars (*herra*) *apostolum petrum* sændan a gudhð wægghna
10. hænne til thrøst ok botha Jæm skøt fiol agata hanum til fotha. oc kiænde sik alla hela. ok wæl lækta Ok *apostolus* hwarf fra hænne øghom. Waktara ræddus widh guð lius ok lætho vppit standa myrka hwsit Ok rymdo ok hadho hona. ryma en hon wilde ¶ A-
15. gatha swaradhe aldre vardher thz at iak rýmir ok tappar mino *martirii* krono ok koma mina waktara j lifs wadha for mina sakir. Fiærdha daghin læt *quincianus* hona wth ledha. ok bødð hænne offra afgudum ellir thola en flere pinor. Agatha kalladhe han
20. with løsan som bødð lofua stokka ok stena. ok widhersighia sannan gudh. *Quincianus* spurdhe huru hon fik sina spina atir ok aldra sinna lima bøtir agatha sagdhe sin gudh *ihesum christum* wara sið lækiara. ok engin Annan ¶ *Quincianus* sagdhe hona ofdiærfua
25. wara. som neinde *ihesum christum* for hans ørom ther han gat ey hørt nemdan ¶ Agatha swaradhe at *ihesus* nampu ginge hænne aldre v munne æller minne mædhan hon lifdhe. *Quincianus* sagdhe til hænne nu skalt thu se ^(xx æn thin) gudh *ihesus* giter thik holpit.
30. Ok læt strø wndi hona brutna sio scala ok eld wndi thænda ok hona ther jwi binda. ok wænda J samu stund thz war giørt kom ^(xx iorddýn) swa digher at

- aldir stadrin skalf ok digber del fiol nidher vidh oc do. mykit folk ok thwe quinciani hoxsto radhgifuara/ tha lop att folkit saman til quincianum ok sagdho thj wara syndagiæld for meæløsa mø han pinade/
5. quincianus reddis annan wægh jorddynnen ok Annan wægh folkit ok læt ater indragha agatam ok lykkia wndi lase ¶ Ther badh agatha sina bøn til warn herra ok sagdhe herra ihesu *christe* ther mik skapadhe ok gømde min likama. aff barndom renan ok
10. mik hafuir fra takit wæruðinna wilia. Ok gaf mik sigher ifui alla pinor ok tholomodh j lifs nødh thak min anda J thina hænder ok biud mik koma hem til thinna nadha epter swa bidhit gaf hon wþ sin anda j gudj hænder :

—

Huru S. Agathas lik hedrades.

—

15. **E**ha cristit folk røktadhe hænnu lik mj hedher som tilhørdhe tha thedhis wænaste smaswen koma gulle klædher ok silke mj hundradha mannum væl (^Rklæddom j huitom) klædthom som aldre waro før sedhe j them landom. smaswenin satte en malmara
- ^{•Bl. 83, 20.} sten at hænnu hofdumu ok hwarf af (thera) øghom. ^{verso.} *a malmara stenum war swa scrifuat (^{xx}Mentem sanctam spontaneam honorem deo & patrie liberationem Thj haur swa mykit inbæra) (^Rhon hafdhe hælghan hugh hon offradhe sik siælfuiliande gudhi hon gaff gudhi
25. hedherin hon giordhe lanjsins frælse) Hær æptir giordho badhe cristne ok hedhne hænnu graf (storan)

hedher. *Quincianus* fik gudꝫ hæmd som han redh at ransaka *agathe* goꝫ thve hæsta *aznar* beeth han til dødþ ok annar (^{xx} slo) han til *hælia* mꝫ (Yhofdhe ^{xx} hoff) j quaf swa at aldre kom hans liik til lanꝫ ellir been

5. til bygdhe

Järtecknet med Vulkanen.

Sidhan iæmlange war lidhin ok wtgangin fra hæna pinu dagh ok til hæna høgðidhis (aartidha) dagh tha brast eth biærgh nær hæna statꝫ borgh ok gik wællande eldir j biærgheno ok brænde (^{xx} alt 10. thꝫ fore var) ok iæmuæl watnit Ok bar sik fast at borghene/ (^{xx} stadꝫniænnene oc) borghamæstarana (toko) eth klædhe af (*sancte*) *agathe* graf ok sordho gen eldenum ok j samu stundh a *sancte* *agathe* dagh lægdis lughin ok eldrin stodh som stæmder ware *Sancte*

15. *agathe* dagher komber fiærdha daghin epte kyndilmæssu dagh swa at kyndilmæssu dagher ær første ok *agathe* fiærdhe

LIX—LXXVI.

OM FLERE HELGON OCH PÅFVAR.

LIX.

SJU-SOVVARE-SAGAN.

Förföljelsen. — Sönnen i bergs-hålan.

*De vij dormientibus

*Cod.
Bildst.
Bl. 83,
verso.

Decius keysare kom til ephesum greklanþ stadh
mþ them wilia som han war før wan at
fordærfua cristindom ok bødþ vpbyggia af-
gudha dyrgh ok dræpa cristit folk hwar thþ funnis/
5. eller gudhum offra Swa dighir ræþl var tha at sonin
widhersagdþe fadherin ok fadher sonin tha funnus j
blandh mþ andbrum siw mæn kristne j stadhenum
maximianus malchus martirianus dionisius johannes
serapion ok constantinus Førsto (^R oc mæreste) mæn
10. til keysarans hof/ the sagho cristins folks nødh mþ
sorgh ok lonto (sik) j gudhlikom bønnum ok fasto j
sino huse/ the funnus ok ferdus for decij keysares
dom/ ok war them daghir gifuin til anþswara til
keysarens komo ater/ thæs mællan saldho the sæ-
15. dherne ok mødherne ok gafuo mæstadel fatekom/ ok
mþ thy ater war foro the til selio biærgþ ok lifdho
ther lönlika j biærgþa hulum j gudhlikom bønnum En

- aff them for æpter thera tharfuom j stadhin j stafkarla klædhum ok kopte them thera tharfue ¶ Han sik wita wm sidhe at decius war aterkoinin j stadhin galin ok grymber a mot cristno folke ok sagdhe sinom kom-
5. panum/ som the sathu alle syrghiande for dædenom fingo the sompna ok sofuo cc. ar vij arum minne. Decius læt leta æpter them thy at han kiændis widh at han hafdhe scadha aff at swa wæl borne mæn waro hanum fra wænde ok læt koma for sik thera fræn-
10. dher ok forældra the orsækto sik ok kiærdo them hafua giort mot thera radhe ok wisto hanum (^R th; næsta the visto) at the mundo nokor wara j biærgha *hulum selio biærghs Decius bødth atirfylla alla ingangana biærghsins m; hallum/ thwe cristne mæn
15. ruphinus ok theodorus scriuado alla thera atbyrdh ok lagdho (skriptena) mællan stenana ther ingangane ater luctus ok huru the waknadho ok lifnadho epte langan thima th; ma finnas m; gu; nadhum j theodosij keysares gerningom/ tho synas the bøkir ey
20. rætta som sighthia at the sowo ccc aar ok lxx ok thw aar thy at ey war swa langer time mellan decium ok theodosium en man ræknar ræt.

*Bl. 84.
recto.

SKILJAKTIG UPPTÆKNING.

(Pergaments-handskrift ifrån Vadstena; nu n:o 39 in folio i Linköpings Gymnasii-Bibliothek. Skrifven år 1520—25).

DE VII DORMIENTIBUS.

*Thetta ær aff the hælga vij soffwara hwru^{Bl. 63.}
oc før hwat sak gudh læt them opp wækkias^{recto. Sp. 2.}
som soffwit haffdo i ccclxij aar *Oc ær her^{Bl. 63.}
allaledhes all thera færðh ytherlekare wt-^{verso. Sp. 1.}

5. skriffwat æn thz som wi før aff them haffdom/ thz wændhe war kare brodher her jøns ræff

10. æssa hælga herrana waro fødde i ephesi stadh i greka landh/ nar thenne omildhe kesaren decius hatadhe cristna mæn Tha han kom til then sørnæpdha ephesi stadh/ læt han göra affgudha mønster/ oc bødð wiidher liff oc godz at alle skullo ther affgudha dyrk göra/ Oc læt mz hardasta pinor oppsøkia cristna mæn/ Tha wart swa græ-
15. selik pina ræddoghe i allom mannom/ at fadhren widhersagdhe oc nekadhe sonenom/ oc sonen fadhrenom Tha waro i them stadh thenne vij crisne mæn/ Maximianus/ Malchus/ Marcianus/ dyonisius/ iohan-

- nes/ Serapyon/ oc constantinus/ hwilke som sagho the drøffwilse oc sørgdho mykyt/ Oc mædhan the waro the ypersia i kesarens palacio/ æn the forsmadhø affgudha dyrk/ oc doldho sik hema/ oc
5. gømdho i theras hwsom oc idkadhe sik i fasto oc gudelika bøner/ The wordho før kesaren klaghade oc owerwæne at the cristne mæn waro/ them gaffs dagher til thæs decius komme i gæn i samma stadh/ som tha foor sin wægh/ at the skullo ather komma
10. til affgudha dyrk/ Jnnan thæs skippto the/ theras fædherne jnnan blandb cristet fatikt folk/ toko the
 *Sp. 2. sik før radh *oc gingho aff stadhen til bærg hit celion/ oc toko m̄ sik nakot aff theras pæninga oc gømdho sik i enne bærg hwlu/ mædhan the ther swa lönlikan
15. waro/ en aff them malchus at næmpne/ gik wt at skaffa them theras bærnigh/ nar han jngik i stadhen/ gik han i pilagrimis liknilsom oc klædhebonat/ at enghen honom kændhe/ nar han wilde kōpa brødh oc kost sinom kompanom ¶ Nær kesaren decius ather-
20. kom i stadhen oc læt letha æpther them/ at the skuldo offra affgudhom/ ræddes malchus nar han th̄ hōrdhe/ oc kom til sina kompana/ oc kwngiordhe them kesarans il̄sko/ nar the th̄ hōrdho ræddos the storlika mykyt/ malchus lagdhe fram brødhet/ oc
25. badh them ætha oc storkias mænlika til stridhena/ Nar the haffdo æthit/ satho the i storom grat oc sorgh/ oc talado sin i mællan/ Oc som gudhitæktis sompnadhø the alle/ Om morghonen nar the søktos i stadhenom oc ey fwanos/ Ther aff sørgdhe kesaren/
30. at han haffde tappa[t] swa froma wngha mæn/ wart honom sakt at the sik gømdo i bærg hit celion/ oc at the giffwit haffdo theras æghadela fatiko folke cristno/

- oc waro stadboge i theras akt/ bødñ kesaren allas
 thera fœrældhra/ fadher oc modher fœr sik komma/
 oc hœtte them m̃ dœdhenom/ at the sighia skullo hwat
 the aff them wisto/ The klaghado oppa *them som<sup>*Bl. 64,
 recto.
 Sp. 1.</sup>
5. flere oc sagdho them haffua fœrskingrat iblandh fatikt
 folk/ theras æghor oc god̃/ Tha tœnkto the hwat
 the skullo aff them gœra/ æn æpther gud̃ wilia læt
 kesaren athermwra iordh kwlonā/ ther the j̃ne waro/
 at the dœð skwillo aff hwngher oc torst/ Ther waro
10. twe godhe cristne mæn/ theodorus oc rufinus som
 skriffwo thenna hælga mannanna martyrium oc liff-
 wærne/ oc warlika lagdho the/ the skreffst iblandh
 stenana ther holet i gæn mwradhes m̃ ¶ Nar kesaren
 decius dœdher war oc alt th̃ folk oc slækter/ Oc
15. framlidhin waro ccclxxij aar/ ther æpther oppran
 stor willa oc kætteri i the hælge tro i the lande i
 kesar theodosii tidh/ a hans xxx` are/ at manghe
 waro som ey throdo at opstandilse skulw wardha æp-
 ther dœdhen/ ther aff græt kesaren oc sørgdhe stor-
20. lika/ thy han war aldra bæste cristen hœffdinge at
 cristi tro skulle swa waffra/ fœrdhe han sik i haar-
 klædhe/ græt oc sørgdhe th̃ i alla tima/ huilket
 herran gudh mildelika skodhade/ wiliandes hwgna
 them som i drœffuilsom waro/ oc stadfæsta tronna
25. hopp om opstandilsen/ the fœrnæmdha martyres op-
 wækte han/ Oc jnskøt i ens borghæra hiærta tæs
 stad̃sens ephesi at han byggia wille stal oc hws si-
 nom hyrdhom oppa th̃ fœr næpmdha bærgbet celion/
 tha brwtbu mwro mæstarana opp hælga mannanna
30. iordh kwlor/ Oc strax stodho the *opp/ oc helsados^{*Sp. 2.}
 jnbyrdhis m̃ godhan morghon/ oc tœnkto sik ey
 længher haffwa soffwit æn the ena nattena/ Oc kom-

- mo ihogh the drøffwilse m̄ hwilkom the sompnædho/
 oc spordho thera skaffara malchum/ hwat kesaren
 decius wilde aff them göra/ han swaradhe som iak
 idher sagdhe i jafftons at han søker æpther idher/ at
5. i skolen offra affgudhom/ The sagdho see hwat ke-
 saren tænker om os/ swaradhe maximianus war gudh
 weth at aldrih skolwm wi offra affgudhom/ oc hwg-
 nadhe sina kompana/ oc bødð malcho jnga i stadhen/
 at kōpa brødð flere æn han i gaar kōpthe/ Oc hwat
10. kesaren bwdhi om them/ skwlde han them th̄ kwn-
 göra/ malchus togh m̄ sik v ørtoghr pæningha aff
 iordbkwlōne/ Oc nar han wtgik saa han stenana for
 bolit liggia/ hwar han wndhradhe oppa hwrw the
 ther waro komne/ han gik til stadhen/ nar han
15. m̄ ræddogha kom til stad̄ porten/ wart han mykyl
 wndrandes/ thy han saa korsstens tekn malat ower
 porten/ han gik til then andra stad̄ porthen/ oc saa
 samma tekn/ wndradhe han æn mykyl meer/ han
 saa alla porthana m̄ korsstens tekn mærkta/ oc sta-
20. dhen om skiffan/ han signdhe sik oc kom ather til
 första porthen/ oc tænkte sik haffua drømt/ æn han
 trøste sik ihoghen/ oc gik jn i stadhen/ tith som
 brødhit saldes/ oc hōrdhe folket tala om wan herra
 ihesum christum/ oc wndra- *-dhe æn thæs meer/ hwat
- *Bl. 64.
 verso.
 Sp. 1. 25.
- ær thetta i gaar tordhes enghen næmpna christum/ oc
 i dagh widherga alla honom/ iak tænker at thetta ær
 ekki ephesi stadher/ thy han ær androledh bygdher
 æn han sōrra war/ æn tha weth iak enghen stadh
 her ænnan wara/ Oc hōrdhe han at th̄ war ephesi
30. stadher tænkte han sik fara willan oc atherganga til
 sinna kompana/ Tha likkawæl frambødð han pæningga
 for brødhet/ Oc the sagdho som brødhet salde sik i

- mællan/ theenne wnghe mannen haffwer fwñnit lig-
giandhe haffwor oc godþ i iordbenne før thy at the
ey kændho thþ mynthe/ Malchus saa them talas widh
sin i mællan/ tænkte han at the wildo dræpa ho-
5. nom/ oc nw dragha han til kesaran/ Oc badh them
mþ ræddogha at the honom skullo latha gaa sin wægh/
The toko faat oppa honom oc sagdho hwadhæn ær
thu/ thy thu haffwer fwñnit gambla kesara haffwor
oc pænigga myntetþ kwngør os thþ/ wisa os them
10. oc wi wiliom wara thina kompana/ ællegis kwñnom
wi thþ ey gøra/ Malchus wiste ey hwat han swara
skulle før ræddogha/ The lagdho rep oppa hans hals/
oc ledho om alla gatwr/ til thæs the kommo oppa
tørgit oc kom rykte at then wnghe mannen haffde
15. fwñnit dyra kesara haffwor/ alle kommo om kringh
honom/ han wille gærna gøra thera nøghio oc wara
them qwitter at han enkte haffde fwñnit/ oc sagh
sik om alla stadþ/ en- *-gen kændhe honom oc han ^{*Sp. 2.}
kændhe engen/ oc saa hiit oc tith i allan almoghan/
20. oc mente fa see nakon aff sinom frændom ællar we-
nom/ som han sænelika trodhe leffwa/ oc fan en-
ghen/ oc stodh i blandh folket som han wethløs
ware/ hwilket biskoppen sanctus martinus oc ante-
pater borghamæstare fingham spøria/ som nyleka waro
25. i stadhen komne/ budhu the at han skulle før them
komma/ nar malchus ledhes til kirkionna til them/
tænkte han at the honom dragha willo til kesar de-
cium/ nar han kom/ wndrado biskoppen oc borgha-
mæstaren oppa silff pæniggana/ Oc spordho honom
30. hwar han haffde them fwñnit okændha haffwor/ han
swaradhe sik enkte haffua fwñnit/ wtan tok them aff
sins fadhers pwnggh/ the spordho aff hwat stadh hæn

- war / han swaradhe om thetta ær ephesi stadher / tha ær iak fōdher i benescio stadh / borghamæstarez sag[d]he / læt komma thina fōrældhra at swara fōr tik / nar han næmpdhe them / oc enghez kændhe them /
5. sagdho the at han wilde swa m̄ swek vnkomma / borghamæstarez sagdhe / hwru skolom wi tro tik / at thenna pæniggen hōrdhe thinom fōrældhrom til / mædhan skriffen som kringh om thez standher / ær wæl vij oc lxx oc ccc ara gammwl / oc æra
10. thenna aar fōrsta kesar decii dagha oc tidh / oc engaledhes æro the like warom pæniggom / hwru kwnno the hōra thinom fōrældhrom *til som waro fōr swa langhan tidh / oc thu ær en wngher man / swa wilt thu dara os gambla wisa mæn i ephesi stadh /
15. Thy skalt thu wndhergiffwas laghomen oc plaghas til thæs thu sipher th̄z sant ær / Tha fyl malchus nidher fōr them oc sagdhe / ffōr gud̄z skuld sipher mik th̄z iak idher spōr / oc iak sipher idher th̄z i mith hiærta ær / decius kesare som war i thenna stadhen hwar
20. ær han nw / biskoppen sagdhe min kære son / han ær nw ekki til i iordherike som kesar decius hētber / fōr langan thima oc mangh aar war han / O herra sagdhe malchus i thetta wndrar iak oc engben wil tro mik / wtan fōlien mik oc iak wil wisa idher mina
25. kompana som æro i celyons bærg / tron them mædhan i tron ekki mik / Th̄z weth iak fōr sant at wi flydrom fran kesar decii asyn / oc iak i afftons saa kesar decium jnganga i thenna stadhen / om th̄z ær ephesi stadher / Tha tænkte biskoppen m̄z sik oc
30. sagdhe til borgamæstaran / th̄z ær nakot mærkeliket ther gudh wil the i thenna wngha mannen / The foro til bærghe m̄z storom mogha ¶ Fōrst jngik mal-

*Bl. 65,
recto.
Sp. 1.

- chur til sinna kompana / oc biskoppene / følgde honom / oc fan iblandh stenana eth breff jnsighlat m̄ siiffwer jnsighle / han samman kalladhe almoghan / oc las th̄ breffwit før them / alle wndradho a tolket ny-
5. mære / the sagho oc skodhado the hælga mæn i kwlonne sitia / oc theras ænlete som blomstrande roser / nidher *fyl biskoppen før theras føther m̄ sith *Sp. 2. følghe / oc æradhe gudh / Strax sændhe biskoppen oc borghamæstarens breff til kesar theodosium / oc badho
10. honom ey tøffwa / wtan snart komma / skodha oc see gud̄ i ærtekne nyleka oppenbarat / hwilken strax oppstodh aff iordhenne i haar sækken ther han laa oc græth / kom han aff constantinopolim til ephesum ærandes i alle matto / oc følgdhos alle samman til
15. bærg kwlona / Oc swa snart the hælge mæn / sagho kesaren skeen theras ænlete som solen / kesaren gik jn før them / oc fyl a knæ / ærandhes gudh før talka nadh / Oppstodh han sidhan oc kyste them / oc græth ower hwan thera / oc sagdhe til them swa
20. seer iak idher / som iak saghe herran gudh opresande lazarum / Tha sagdhe sanctus maximianus til honom / Thro os at før thina skuld / opreste herran gudh os / før æn thæn store oppstandilsa daghen komber / at thu tro skal otwækelika / at dødha manna
25. oppstandilse ær sænnelika / wi stodhom opp oc liffwom / oc som barnet ær i modhrensas liff / ey kænnes nakot onth ællar sarghan / oc liffwer / swa warom wi liffwandes lighiandis oc soffwandes / ok enkte onth kændom wi / Nar the haffdo thetta sakt nidher bøgðho
30. the theras hwffudh til iordhenna / til at soffua / oppgiffwandes thera andha æpther gud̄ budhi / Tha oppstodh kesaren oc fyl nidher ower them gratandes oc

*Bl. 65,
verso.
Sp. 1.

kyssandes them / Oc *bødh gøra føygylt skrin / ther
theras likama skullo i læggias / J samme nath kommo
the til kesaren sighiandis att swa som wara likama
ligbat haffwa a iordbenne i sinne kwlo / swa skulw
5. the lighia til thæs gudh reser them opp andhra færdb
a doma dagh Tha bødh kesaren thæn stadhez prydha
mꝯ føygyltan marmer stena / Oc alla biskoppa affløsas
som ey widhergingho oppstandilsen

OM S. ABDON OCH S. SENNES.

Anmärkning.

Hær æpte *scriuas* huru mange *keysare* mæl-
lan *decium* ok *theodocium* varo ok huru
længe hwar *thera* war :

*Cod.
Bildst.
Bl. 84,
recto.

Djuren. — Martyr-döden.

Decius kesare kom til *babelonem* ok læt dræpa
5. mykit *cristit* folk *thwe cristne* (*xx konunga*) *abdon*
ok *sænnas* læto *jordha* *thera* lik. *ther* for *wrdho* *the*
røghdhe for *decio* ok *gripne* ok *førdhe* for *romara*
radh ¶ *Decius* gaff *them* *wal* *offra* *gudhum* ok *halda*
(*R waldum*) ok *lifue* *ellir* *dø* *wndi* *leona* *tannum* *the*
10. *ræddus* *mer* *gudh* *æn* *diur* *ella* *død.* ok *sputtadho* *at*
thera (*xx aff* *gudhum* *giordha* *aff* *stokkom* *oc* *ste-*
nom) ¶ *Sidhan* *droghos* *the* *wt* ok *leddus* *a* *moth*
them *thu* *leon* ok *fyra* *biørna* *the* *giordho* *them* *enkte*
men *vtan* *stodho* *them* *hælder* *til* *wærn* *for* *owinum*
15. *ther* *til* *the* *fiollo* *mꝯ* *them* *for* *swerdum* ¶ (*xx the*
drogho *thera* *lik*) *for* *afgudha* *belæte* (*R* *oc* *lagho* *ther*)
til *en* *cristin* *subdieln* *som* *heth* *quirinus* *jordhadhe*
them / *thera* *høghtiidh* *komber* *næst* *sancti* *olaui*
konugx *dagh* :

OM S. CORNELIUS.

Den helade Qvinnan. — Halsuggningen.

- Ecius *kesare* laghde *wtblægha cornelium* paua (^R Oc sidhan lot han atirkalla oc læmias oc hudhstrykas) Sidhan læt han ledha ban til afgudha mønstir ok gaff honom wal at offra
5. afgudum ellir halshuggas (j *wæghenum* tha han wtledis badh) en hedhin riddare ([^] badh) han inganga j sit hws som war nær *wæghenum* ok gifua bøther sinne husfru som mang aar hafdhe lighat *paralitica* som wi kallum modhstulin Medh pauans *bønnum* fik hon b-
10. ther ok trodho badbin hion *christo* ok wrdho *cristin* ok x. riddara m̄ hanum som nær waro ok the led- dus ([^] m̄ x æpter) *kesarens* budh(ŷi) til afgudha møn- stir (ŷ ok xx at) offra. ellir halshuggas the sputtadho a belaten / ok (x at) hedn(ŷa xx o) (ŷ dullia xx villo)
15. for thy halshuggus the alle m̄ *cornelio* paua gurthan nattum for michelsmæsson apton :

SAGA OM SANCTA JUSTINA.

Justinas kyskhjet. — **P**on. och **C**iprianus
halsbyggas.

[de] *Sancta iustina & cipriano*

- J**Them daghum war j antiochia *sancta iustina* ens afgudha biscops dotter hon bødhe gudhꝫ læst lesna ok predicadha thy at *cristin* kir-
5. kia war j hæenna fadhers huse ok thænkte mꝫ sik ok throdhe *christo* ok thalde for fadher oc modher/ wꝫ ena nath ther æpter thedhis them siælfuir *ihesus* mꝫ hælghum ænglum ok sagdhe komin til min Jak gif- uir idher himna rike fadher ok modher justine tryg-
10. dus widh the ordh ok thoko widh thro ok *cristindom* Wꝫ thæn tima war en diæfwls *man fulkomin j^{Bl. 84, verso.} diæfla willo ok diæfla giordho allan hans wilia (^R hæn het *ciprianus*) Han bran allir innan at synda mꝫ *iustina* ok bødth enom diæfle vændha (^R hæenna) hugh til
15. sik en hæn gathe ¶ Diæfwlin swæra. Jak gat wt kastat mannin aff *paradiis* iak kom cayn til at dræpa sin brodher Jak styrkte iudha at korsfæsta *christum* ok skall iak ey gita ena mꝫ modh wænt tha ware

- thj mik mæsta skam / ok ther nest fik han hanum
 ennehanda smørilse at smøria hænnu hws wæggi
 vtan / han sagdhe (sik) wilia tænda henna hiærtu in-
 nan mʒ olofikom lusta ¶ Førsta iustina kænde diæfwls
5. æggian j sinum hugh tændas / tha giordhe hon cors
 a brøste ok slækte wt allan fulan lusta. Diæfwllin
 ræddis widh thj hælgha kors som hundher widh thæn
 staff ellir gisl som han ær opta slaghin mʒ ok flydhe
 fiærran. Ciprianus spurde han / hwi ey kom iustina
10. mʒ hanum han sagdhe hafua seet mʒ hænnu eth ræ-
 dhelikit tekn swa at all min dygh dufnadhe ok all
 min crapt skalff ¶ Ciprianus sænde annan diæfwl som
 mera matte ok samulundh for han som then førre
 Ciprianus kalladhe then tridhia mest moghande / diæwlin
15. (^{xx} skop) sik j enna mø (^{xx} like) ok (^{xx} kom til ju-
 stinam oc sagdhe) Jak ær komin til thin at thiæna
 gudhi mʒ thik j renlifue. tho wil jak witha aff thik
 hwilikin æru renliuis løn. Justina sagdhe wara litla
 mōdhona ok lønin ærlekin ¶ Diæfwlin j mō(ne)ham
20. sagdhe til justinam ¶ Hwi bōdh war herra mænne-
 nom. at waxa (^{xx} oc øxlas oc) ·fylla wæruðinnu
 (^{xx} Jak rædhis) en wi haldum renlifue Ok giptum ey
 os mænnum ok fōdhum (ey) barn at wi gōrum gudh
 wredhan thy at wi brytum gudhʒ budhordh ok faam
25. hardhan dom (h)ellir æn godh løn ¶ Hær mʒ thænde
 han brandh olofiks lusta jnnan hænnu hiærtu. alt
 wændis hænnu hugher at lydha hans fortalan / til thæn
 helghe (^{xx} ande) lyste henna hiærtu / tha (^{xx} vndir-
 stodh) hon nær komin wadha (^{xx} nom at thj var diæ-
30. fwlin oc giordhe kors fore bryste / oc blæste at
 diæfennom / diæfwls list) wek ok wektis som wax
 firi kors tekne Ok iustina kænde sik wara frælsa aff

- frestilsom. ¶ Sidhan skop han sik j wngs manþ ham ok kom luktum durum til hænnu siængþ j hænnu fampn ¶ Justina wistte wæl at thþ war diæfwls willa. ok brøt (^{xx} hans krapt til inkte) mþ kors tekne. Si-
5. dhan (^{xx} mødde han hona mþ kaldasot aff lønliks gudhþ tillate Oc han lot sina spamæn spa/ at bradødhe skulle koma j alt landit/ for thy thera) gudha waro wredhe wrdhne thy at Justina wilde ey wardba mans viis ok at swa skulde døø folk som fææ vtan
10. justina giptis (^R oc boriadhe genstan fast at døø badhe folk oc fæ/ oc stodh plaghan vppa siwnda aar) ¶ Tha kom alt stadhsins radh til iustine fadhers hws ok bødþ *hanum gipta iustinam. Justina badh warn herra^{Bl. 85, recto.} (^R fore thom a siwnda areno) ok thagher wænde fæ
15. dødhin atir ok lifdhe badhe fææ ok folk ok hiolt swa iustina sith renlifue. tha wantrøste diæfwlin sik at swika iustinam. Ok letadhe list at (^{xx} dara) ciprianum siælfuan. han wppinbaradhe sik i iustine ham ok kom løpande til ciprianum som (hon) galin (ware)
20. ok siuk af hans ælskogha (^R oc kyste han oc klappadhe) ¶ Ciprianus wente Justinam wara. ok fagnadhe hænnu mþ mykle glædhi ok badh wæl wara kompna justinam vænastan quinnan. Jæmskøt wardh djæfwlin swa rædder widh at ciprianus nemde justinam at han føk fiærran som røkir j wædher. ok stodh ciprianus atir hemskir ok harmfuller. Ok wndherstodh at diæfwlin wilde han dara ¶ Ciprianus (^{xx} mþ diæfuuls konst skop sik sielfuan j) fughla ham ok kom flyghande til justinam ok iæmskøt han kom for iustine øghon tappadhe han fughla ham ok henghde ciprianus høght j hænnu hws vindøgha han war ey før fotum fly(tia) (ÿ eller ^{xx} oc ey) flygha. Justina ræddis

- at han munde (Y springa xx falla) til dødha en han fioll(e) nidber / ok læt han vtan (til) nidber taka mȝ stigha thy at hon wilde ey wara mandrapare / mangum sinnom giordhe ciprianus som nu ær sakt ok ænga sina
5. list gat han for iustina lōnt. Diæfwlin gik widh sinne skam wm sidhe for cipriano ciprianus skæmde han mȝ ordhom at han læt ena mō wmstridha sit waldh. ok spurdhe mȝ hwat krapt hon gat han wmstrit Diæfwlin badh han først swæria sik edha. wm hōgh-
10. sto diæfla waldh at han aldhre wænde sik fra hans lydh(n)o hælder sidhan æn før ¶ Sidhan ciprianus swor / tha gik diæfwllin widh sanno At justina gik yuer han mȝ thæs (helgha) kors thekn som ibesus war corsfæster a / ok (xx at han) miste sith mæghin
15. widh (Y the xx kors) tekn(e) ¶ Ciprianus sagdhe sik thæm wilia thiæna. som mera matte / ihesu christo corsfæstum. Diæfwlin manadhe han mensworen wara ¶ Ciprianus swaradhe Jak forsmær thina makt ok widdher sigher jak alla diæfla list ok signar iak mik mȝ
20. thȝ hælgha kors Jæmskōt hwarf diæfwlin som rōkir j wædhre. Ciprianus for til cristin biscop ¶ Biscopin øpte tha han sa ciprianum læt thik nōghia at thu hafuir wndhi thinne willu alt thȝ ey ær cristit enkte skalt thu (for) mogha (Y gen xx mot) gudȝ folke
25. (R oc hans makt) ¶ Biscopin wænte han vara komnæ at lukka gudhlika mæn til willu ok wantro ¶ Ciprianus swaradhe Jak weth at mykit ær guȝ mæghin ok ouinlikit (xx ær hans) wald ok taladhe til biscopin all sin tilfælle tha trode biscopin hanum ok
30. dōpte som han beddis ¶ Ciprianus nam swa gudhlika tro (xx at om sidhe vardh han) biscoper epte sin
gudh-

- gudhfadir dødhan Han bygdhe sidhan nunno clostir
ok wigdhe iustinam (til) abbatissam Ciprianus scref
bref til alla ihesu *christi martires som han hørðhe<sup>Bl. 85,
verso.</sup>
quælias for thronne ok pinas ok thrøste them til tho-
5. lomodh. lanþ herran læt gripa them badhin ciprianum
ok iustinam ok kwska til afgudha dyrk ok læt læg-
gia them badhin j wællande þanno ifuir elde fulla
mþ olio vax ok istir. Gudh gaff them sinna nadha
swala swa at the kiændo enkte men j wellenom af-
10. gudha biscopir stodh nær ok kalladhe sina gudhar
arculem ok jouem oc øpte them wara mykit moghanda.
ok iæmskøt gik brunin (ʌ af x vndan) þannone wt
ok brænde biscopin til dødþ Ciprianus ok iustina
droghus wt af þannone ok halshuggus Thera ben la-
15. gho vj dagha for hundum ok ramnum ok hittus af
cristno folke hel ok ospiældad ok ferdhus til rom
wm sidhe thøn thøldo dødþ iiii daghum for mikiæls-
mæsson :

LXIII.

OM SIKTUS DEN ANDRE, PÅFVE.

Sixtus Annar swa kallader gresker at edble son sophii. cclij Are wars herra sat j stadh ok stol *sancti petri* ij Ar. xj manada vj dagha ok stodh paa stool tomber epter han xxii 5. dagha/ han skipadhe først at mæsson skulde sigbians mǫ þoghtidis sidhum. ther til sagdhis hon som *sanctus petrus* hona sagdhe.

LXIV.

OM DIONISIUS PÅFVE.

10. **D**ionisius munkir ccl(γ x) iiii Are wars herra sat j *sancti petri* stadh ok stol ij aar iij manadha ok ængin wiste hans eth ællir edhle oc enghin mærkelik thing scrifuas aff hanum:

LXV.

OM FELIX PÅFVE.

 Elix første swa kalladher Rømskir edhle son constantini ccl(^{xx} vj) Are wars herra sat j stadh ok stol *sancti petri* ij ar. x. manadha .xxv. dagha enkte mærkelika scrifuas af hanum:

LXVI.

OM LUCIANUS PÅFVE.

5. ucianus første swa kalladher thydiscan at edhle son marini ccl viii Are wars herra sat j stadh ok stol *sancti petri* .xi. aar x. manadha ok stodh pava stool tomber epter han viij dagha. han skipadhe først at vighia. alþskona jordhizna
10. fruct for altara. han iordadhe ccc ok ij *martires* som dødth tholdo j *decii daghum* oc siæluir wardh han *martir* vm sidhe vndi *claudio*.
-

SANCT VALENTINI SAGA.

Kejsar Claudius. — Valentinus halskugges.

- C**laudius Rømskir kesare ræd for romara rike x aar ok xi manadha han wan wndi rom. greklandh ok gøtland ok rygalandh. Valentinus prestir sordhis for cladium Claudius spurde
5. han hwi han wilde ey hælder halda hans winskap ok dyrka gudha ok widdersighia cristnom heggoma. Valentinus swaradhe aldre taladhe thu swa en thu wisteste gudh; nadhe vtan widher sagdhe heller afgudh (Y a) ok dyrkadhe sannan gudh ¶ En af them nær stodho
 10. claudio sagdhe til valentinum Hwat sipher thu wm wara hælgha gudha. valentinus sware Jak sipher aff them th; sannasta at the æru thæssa hems vsle mæn ok fulle m; (allom) ondhskap ¶ Claudius sagdhe til *valentinum ok badh han sighia th; sannasta aff ihesu
 15. christo en han ær sandher gudh. Valentinus swaradhe. sannelika ær han ensamin gudh ok engin annar/ ok æn thu thror A han/ tha wardher thin siæl hel ok sæl ok rømska wald skal økias ok sipher sæl skalt thu wardha. ok (for) vinna (thina) ouini ¶ Claudius ta-
 20. ladhe til (Y sinna mæzna xx sina mæn) oc sagdhe

*Bl. 86.
recto.

mannen (*xx* tala wæl) rømske borghamæstara sagdho. wara last at kasta fædhernis sidhum Ok wendo claudii hugh fra godho radhe Claudius fik valentinum enum høfdingia til gømo Walentinus tha han kom J

5. hans hws badh til gudh (*R*oc sagdhe sua) herra gudh som sant liws ær liws thȳta hws Høfdinghin sagdhe til hans gifuir thin *ihesus* minne dotter daxliws tha wil iak lydha thino radhe/ valentinus badh wan herra ok fik the blinda j samu stund godh øghon.
10. høfdingin ok alt hans folk wardh *cristit* Sidhan lat claudius halshugga: valentinum xiiij dagha æpter kyndelmæsso dagh/

SAGA OM S. MARIA EGIPCIACA.

Synden. — Angern. — Sknen. — Rötet
 med Sozimas. — Böden. — Lejonet.

maria egipciaca

- S**claudii daghum gaf maria egipciaca sik j ærmeta lifnadh som andro nampne calladis syndogh kona. ok war sidhan ærmite xl. vij
5. aar til (een) hælagir abothe sozimas foor iwi jordhan at letha ok finna nokon helghan ærmeta. ther fik han see ena nakna mænniskio ganga alla swarta ok solbrændha ok (¹ ran xx flydhe) vndhan hanum ok han øpte (R æpter hæne) hon nemde hans napn ok
10. saghdhe hælagher sadher sozima hwi æltir thu mik Jak ma ey venda mit ænlite til thin. thy at iak ær en nakin kona/ kasta til min nokot af thinom klædhum at iak maghe sea (til) thik/ sozimas hørdhe mʒ wnder sith nampn af okiænde kunu ok ka-
15. stadhe til hæna sin mantol ok (han) fiol widh iordh ok beddis af hæne signan. hon swaradhe/ hanum thʒ bætir til høra som prestir ware sozimas wndradhe tha en mer at hon wiʒste badhe nampn ok

- æmbite ok beddis andelika signan aff hæenna. muune ok hænde. tha melte maria wælsignadher wardhe wara siæla. aterkøpare ok løsare han signe thik / mædhan hon badh thæssa bøn vplyptum handum tha
5. sa þoþimas at hon lyptis alna høght fra iordizne tha fik þoþimas jæfwgħa. at thþ munde wara nokor ilder ængil ok ey likamlik mænniskia. Maria badh gudh forlata hanum hans lønluka hugh þoþimas manadhe hona a gudþ wægna sigħia sik sith nampn.
10. Maria swaradhe. miskuzna mik hælagher fadher thy at (om) iak sigħer thik aff minom lifnadh tha fly thu fra mik. ok styggis som widh en orm ellir ødhlo ok thin øron syr(o)għas widh min ordh ok vædrit smittas. þoþimas badh swa længe at hon sagdhe. Jak (^{xx}ær føð) j egýpto / xij ara gamul. kom iak til alexandriam ther war jak *xvij ar mþ løsum likama. til ^{*Bl. 86. verso.} fwlan ok oloflikan lusta. swa at iak (^R nekadhe mik ingte oc) sagdhe engom ney gen onþskap ¶ Aff alexandria siglde mæn til ierusalem for thæs hælgha kors
20. dyrkt. Jak beddis (^x at) fylgh(^Ye aff ^{xx}ria) them the beddis af mik skiplegħo. Jak bødħ them min likama. the lytto at the legħo Jak kom mþ them til ierusalem. ok tha iak wilde søkia gudþ mønster som annat folk tha wrok wædher mik fra kirkio dwrum Jak frestadhe en
25. thwem ok threm sinnum. jnganga. ok æ wardh (iak) vsul wrekin wt ther alle mæn ingingo. Tha kændis iak widh mik. wm sidhe. at jak war owerdogh gudhliks verdscaps for min ledha lifnadh. ok bardhe jak mik for mit bryst ok gret iak æff allo hiæarta.
30. ok brast wt mykit beskir (^{xx} anger) for liwan synda lusta. Jak (^{xx} vardh varse) wara fru belate j kirkio gardh ok fiol jak widh iordh for belætīt ok

- badh iak wara fru miskuzna mik ok erna mik nadher ok lofuadhe iak hæne bætra min likama ok lifnadh Sidhan gik jak thrøst frøst til gudþ mōnstir ok iak gat thagar ingangit for thþ hælgha kors swa at enkte
5. menthe ¶ Sidhan jak hafðhe bidhit mina bōne for thy hælgha korse mþ sorgh ok angir for mina synde tha gaff en man mik thre leua brødh ok hørdhe iak ena røst. til mik tala. far Annan wægh jordan tha wardher thin siæl burghin Jak for jwi iordhan som mik
10. war radhit j thænna økn ok hafuir jak nw hær warit xl (vi) ar swa at iak aldre man sa før æn nu thik the thri leua wnnus mik til fōdho xvii ar ok wrdho wm sidhe hardhe som stena Sidhan jak hær kom tholde iak likamans frestilse xvij ar ¶ Snima
15. rotnadho min klædhe aff mik J thænna xxx. arum kiende jak aldre likamans frestilse ok aldre kiende iak sidhan olofikkan lusta ¶ Nw hafuir jak saght thik allan min lifnadh ok bidher Jak thik at thn bidh warn herra for mik. þojimas fiol widh iordh ok lofuadhe gudh for alla nadher Maria badh han atir koma: at Are wm skæra torsdagh mþ wars herra likama ¶ þojimas for hem til closter ok at iæmlanga. dax thima. gen skæra thorsdagh kom han atir til iordhan strandh ok sa maria^m annan wægh strandena
20. gōra kors for sik ok gik sidhan thørføtis jwi wathnū til hans ¶ þojimas fiol hæne til fotha for wndhers skuld. Maria menadhe hanum swa at gōra. badhe for thy at han war prester ok swa at han baar thþ hælgha sacramentum. Sidhan hon thok warn herra/
30. badh hon (æn) atirkoma abbotan at are/ ok giorde swa kors fore sik ok gik thørføtis iwi jordhan. abotin kom ater til sit kloster ok kom atir at are

- *thit som han hafde først widh bona talat ok fan<sup>*Bl. 87.
recto.</sup> ther hænna likama dødhan ok græt ifui hænna like ok thorde ey nær koma eller hanla før æn han fan eth breff at hænna hofdum swa scriual zozima jordha
5. marie lik ok giff atir jordinne sina muld ok bidh warn herra for mik som mik skilias bødth aff wærl-dinne annan dagh aprilis manadh/ tha wnderstodh aboten at hon muude tha døø hon hafdhe (¹ tha) ta-kit wars herra likama af hans hand ok hon hafdhe
10. atir komit fra iordhan j enne stundh swa langa ledh som han hafde farit xxx dagha ¶ Gamal karl gat ey grauit hænna graf ok hafdhe ther ey andbudh til han sa leon koma. ok sagdhe til leonit hælagh guz thiæn-nista *quinna* badh mik iordha sit lik. Jak giter ey
15. thy at iæk ær gamal. ok jak hafuir ey andhbudh Jak biudher thik a gudz wægna ok hænna at thu graf (^R *griptena*) thz lydde hans radhe ok grof gra- uena ok gik thædhan spakt som lamb zozimas foor ater hem til sith kloster. hænna dagher komber iiij da-
20. ghum æfter wara fru dagh. wm warena :

OM S. SIMPHORIANUS.

† Restelsen.

 Vrelianus Rømskir kesare ræd for roma
 rike v. ar. føddir j (ǰ)ripa juda lang
 howdh stadh han hatadhe ok cristna kir-
 kia † Sanctus simphorianus vnger swen pintis j bans
 5. daghum † Hanum iættad(h)us rika gafwr ok thæssa hems
 hedher † Hedhne mæn drogho han til afgudha bilæte
 at offra ok wardh særlika hudhstrukin thy at han
 sagdhe ney gen afgudha dyrk ok j mœrkostofuo sattir/
 sidhan leddis han wt ok jættadhis hanum mykin rikt
 10. ok thæsse hems hedher en han offra wilde

† Svaret.

 Simphorianus sware war gudh ther badhe lœnar
 wælgerninga ok plicta synde wi ærum hanum skyldoghe
 lifwit wtgifua/ som os gaff liiff/ ok gaf wt sith liiff

- for os/ gifwm gudhi wart liiff gerna/ th̄ wi scolum alle (wt) gifua n̄dogbe wm sidhe idhra gafwr æru honagh blandadha wtan (til) ok innan (til) eterblandadha. Jdhar giri tha hon hafuir alt. tha ægher hon
5. ænkte Jdhur glædhi liknas widh (^{xx} skørt glas tha) th̄ ær skærast (^R brister th̄ raskast).
-

Salshuggningen.

- S**omaren wredhis vidh hans an̄swar ok d̄mde han til d̄dth hans modher øpte epter hanum tha han leddis til d̄dth son min min̄ æwinnelikt liiff se gen himnum ok
10. th̄enk a himna konungh thu tappar ey liiff. vtan thu skipter j bætra. han war thagher halshuggin cristit folk (^{xx} toko) hans liik ok iordadhe m̄ myklum hedber ok wrdho jui hans graf swa mangh iærtekne at iæmuel hedhne (som cristne) giordho hanum hedber hans dagher
15. komber enom dagh for *sancti bartholomei* apton :
-

SAGAN OM S. SAVINIANUS.

Versen. — Hárteckinet vid Døif-skjutningen.

*Bl. 87,
verso.

- Savinianus ok savina. waro thu syzkene / hærn savini ens erleks herra Sa-^{*}vinianus gik til scola m̄ androm barnom cristnom som namo læsa saltara ok hørðhe them opta læsa en wærs.
5. asperges me domine ysopo & mundabor lauabis me & super niuem dealabor som tydher a wart mal. stenk mik herra m̄ ysop tha mon iak ren wardha. thu skalt thwa mik tha wardh iak hwitare en snio Savinianus war sagir giærn. ok fik engho ro hwarce nat
10. ællir dagh før æn han wrde thwæghin ok græt aff harme thy at han wiste ey hwa han mathe thwa swa (renan) gudh̄ ængil tedhis smaswene (∫^{nxx} num) ok badh han ey grata ok sagdhe han (xx hafua fuznit) gū nadh (xx Tha thu vardhir døptir Och) cristin tha faar
15. thu wita. hwat wersin thyder. Savinianus wardh mykit fæghin ok widhersagdhe thager fædhernis (gudha) dyrk ok rymdhe lønluka fra fadherins huse / thy at fadher aftalde han fra cristne thro ok kom savinianus til fran̄ til eth stort watn som kallas secana ok be-

- dhis dōpas ok dōptis til *crisindom* tha sagdhe guḡ
 ængil til hans nw faar thu witha hwat *versin* tydher/
 nw ær thin siæl hwitare ok renare æn nokor snyo
 thḡ til prouilsa. at swa ær/ seth thin staf j iord-
5. hena ok see guḡ iertekne/ jæmskøt gaf thør stafuir
 grena. ok qwista wt aff sik ok blomster (*mangom*)
 næruarande ok aseande/ swa at M^o mæn ok ij cc.
 ok viij trodho *christo* ok thogo widh *crisindom* som
 thḡ sagho. *Aurelianus keysare* spurde ath folk sam-
10. nadhis til *saunianum* ok dōptis ok sændhe sina mæn
 at fangha *saunianum*/ the hitto han a sinom bōnum
 ok wrdho swa rædde for gudhlike kraft at the thordo
 ey fara fram til hans. *Aurelianus* sendhe flere the foro
 fram ok wændhis thera hugher swa at the fiollo a sin
15. knæ mḡ hanum ok badho gudhlike bōne-oc sagdho
 til hans tha the vpstodho. kesaren stundher til thinna
 widher talan *Saunianus* kom wilhogher (^R for key-
 saren) ok for thy (han) sagdhe ney gen gudha dyrk.
 bōdh *aurelianus* binda (^R hanom) hænder ok fōtir. ok
20. sla mḡ stangom *Saunianus* badh fresta sik mḡ har-
 dare pinom. *Aurelianus* læt tænda baal j midhiom
 gardhe mḡ eldh ok mḡ oleo ok ther *saunianum* wt a
 kasta : kesaren saa han standa j myklum lugha ok
 lofua gudh. *kesaren* fiol widh iordh for wndhers skuld
25. ok stodh atir wp ok sagdhe til *saunianum* thin ondha
 wæt læt thik nøghia at thu hafuir manga siæla swi-
 kit at thu ey (æn) fresta at dara mik ok dragha til
 willu mḡ thinne koklan. *Saunianus* swaradhe æn
 skulu mange mæn kænnas widh sannan gudh *ihesum*
30. *christum* oc æn thu siælfuir skal widh han kænnas
 for mina skuldh ¶ *Aurelianus* *ogudhlikir(^R gat ey hørt)^{*Bl. 88,}
 (ḡ war) guḡ nampn (ḡ ok) læt *saunianum* binda widh ^{recto.}

- stolpa ok skiuta som at male skøtin drifw hwarn wegh wm kringh han ok ænkte kom nær hanum. Annan dagh kom aurelianus siælfuir at see huru han skutis ok sagdhe til sauinianum. hwar ær nu tbin
5. gudh. komi nw siælfuir ok frælse thik wndan skøtum en han githir Jæmskøt kom eth skøte widh kesarans øgha ok slo wt øghat m̄ allo ¶ Aurelianus bødh kasta sauinianum j myrka hws/ ok halshugga. annan dagh ther næst Sauinianus badh til gudh at
10. han matte atir koma. thit han døptis før æn han halshuggis. Jæmskøt brutus dør ok læstos vp laas ok sauinianus gik wt fram wm wardhin thit som hans stawer stodh j bloma ¶ Aurelianus spurdhe th̄ ok sænde æpte hanum (^{xx} at lata) halshugga ¶ Sauini-
15. anus gik thorrom fotum ifwi secanam ¶ Riddara komo æpte hanum ok ræddus göra hanum nokot men før æn han badh them diærflika til hugga. oc bæra kesarenum af hans blodhe at stryca wm hans øgha ok fa thagher bōtir ther til at han ma kœnnas at ihesus
20. ær sandher gudh the giordho som han badh ok rædh ok wardh (alt) som han (^{xx} sagdhe) ¶ Tha øpte aurelianus tha han fik bōther af hælgho blodhe sannelika ær ihesus sandher gudh ¶ Hans dagher ær x. daghum fyri kyndilmæsson :

SAGA OM SANGTA SAVINA.

Þhordönet. — Samtalet. — Afsommandet.

- Auina systir sauiniani. gret sidhan sin bro-
dher (oc illa lææt) guþ ængil thedhis
hæne ok taladhe widh hona. widhersigh
fadher ok modher tha skalt thu finna thin brodher
5. miok rikan ok ærlikan ¶ Hon sagdhe hwat hæne
tedhis for sinne thiænisto mø ok flydho badha fra
fædhernis lande til rom Pawin dõpte sauinam ther gaff
han enom blindom (^{xx} øghon) ok hon bøtte thwem
blindom ok thwem krøplingom ok dwaldus j rom sæm
10. aar vel thaken ok erlika hannadh som san hælagh ¶
Hænna fadher lette længe til honum leddis ok sagdhe
swa: wm sidhe. Er thu alþwallogher himna gudh tha
fordærwa mina gudha ok bryt nidher thera bylæte
som ey gato gømt min barn helbrygdho mik til hug-
15. nadh ¶ Jæmskøt slo thorden ok brøt nidher all bi-
laten ok wardh sauinus ok mykit folk cristit som sa
guþ waldh ok naddher ok døptus ¶ Guþ ængil taladhe
til sauinam (j rom) hwi blifuir thu hæer qwar (^R kaat
oc kælen) far hædhan til en stadh som kallas cretas
20. ther skalt thu finna thin brodher hon sagdhe tidhande
sinne thiænisto mø ok rymde fra Rom til rauennam

- til ens riks mans hws som græt sina dotter nydødha. Sauina thok j liksins handh ok reste hona wp hela af (Y hel ^{xx} dødha) ok war ther ena nath husbondhin ok aldher stadhin badho hona ther blifua. ok iætto hæne
- *Bl. 88, 5. mykin hedher. (R oc alla tharfuar) *¶ Sauina wilde
verso.
thz enga lundh göra wtan for thædhan nær threkas [cretas] ok sagdhe til sinna mø Hwilom os hær wm stwndh thy iak ær al mødh ther kom ridhande en rikir man som the satho af stadhenom ok spurde
10. hwadhan tha waro ¶ Sauina sagdhe sik ther ægha hema : Mannin spurdhe hwi hon taladhe wtlæjnt maal ¶ Sauina sagdhe sik wtlænska wara ok leta ther sin brodher sauinianum ok ther wara mz hanum. Mannin sagdhe at sauinianus do ok wardh ther dræpin for
15. cristno thro ok hælagher mz gudhi ¶ Sauina fiol widh iordh ok lypte hænder til himna ok lofuadhe gudh ok sagdhe Herra ihesu christe som mik læt kalla fra wærdilinne til thinna thiænist thu threst mik til renlifuis ok gøin mina siæl ok likama. hela
20. ok lastlösa thu ændha nu mina nødh ok mødho ok læt mik fa sea min brodher mz thik j himna rike ok blifua nær hanum. Mina thiænisto mø gifuir iak j thina hændher ok gømo epte swa bidhit gaf savina sin anda j guz hænder ok do j sama stadh ok stundh
25. ¶ Hænna thiænisto mø lop in j stadhin gratande at hon hafdhe enkte at iordha sina iomfru mz. thæn rike mannin widh savinam taladhe. læt wp (ropa) wm allan stadhin alment at iordha hælgha iomfru mz hedher sancti saviniani syster thz giordho alle giærna
30. ok iordhade hona nær sinom brodher ¶ Wm sancti iohannis baptista dagh komber hænna dagher. wm hesten. aurelianus kesare do for lygn eld :

LXXII.

OM GAIUS PÅFVE.

- G**Aius første swa kalladher aff dalmacia. af diocleciani kesares slækt son galli oc lxx arum ok viii are wars herra sath j *sancti petri* stadh ok stol xi aar iiij manadha. ix dagha.
5. ok stodh paua stool thomber epte han xj dagha. han giordhe *decretum* vigxle hwilka vighsl før skal thakas en annur swa at fyrst vighis hwar *hostiarius* swa *lector* sidhan *exorcista*. swa *acolitus* ¶ Sidhan *subdiaconus* swa *dyaconus* swa *prester* ¶ Han tholde
10. dødh i diocleciani daghum sins frændha.
-

[GAcit]us j gatii paua daghum war rømske *kesare* ii Ar bedhirs herra ok (h ofskamliwir x lifdhe litlan tima) han hindrade enkte kristna kirkior:

- R**obus j gatii paua daghum war *kesare* vi ar.
15. iiij Manadha ey mødhe han dighirt *crisindom*
-

Glorianus j gatii paua daghum war Rømskir *kesare* iij Ar. iiij Manadha han do af adhiro blodh ey mødhe han dighert *crisindom*

OM MARCELLINUS PÅVE.

Marcellini svaghæt och bot.

-
 Arcellinus Rømskir (at) edhle son proiecti
 cc. xc Are wars herra sat j *sancti petri*
 stadh ok stool vij Ar ij *Manadha*. xxv.
 dagha. ok stodh paua stol tomber epte han vii Ma-
 5. *nadha* xxvj dagha han tholde død af diocleciano for
 tronna sculd. tho ræddis han først tho*-la død ok
 væghde for liueno. ok gik nødogher til. afgudha offir.
 ¶ Sidhan læt han sik th; Angra. ok røghde (sik)
 for clxxx *biscopum* ok drogh a sik harclædhe næst
 10. lifueno ok strøde sit howdh m; asko ok giorde sina
 script oppinbarlika ¶ *Dyoclecianus* læt gøra sæ hws
 aff the hælgho kyrkio ok *marcellinum* gøma sææ til
 han do. j there nødh ok armødho ¶ Hans dagher ær
 iiij daghum fra attundadagh jula: (th; ær tolfte dagh
 15. jwla)

*Bl. 89,
 rev to.

SAGAN OM S. CRISANTUS
OGH
SANCTA DARIA.

Crisanti kyskhjel. — Darias omvændelse. —
 Lejonet. — Begravningen.

- C**larus m̄ sinom synum carino ok numer[i]ano j
 marcellini paua daghum war Rømskir ke-
 sare ij ar ¶ J thera daghum sanctus cri-
 santus bejt boren smaswen thok widh cristindom vtan
 5. fadhers radh swa stadhlika : at hans fadher gat m̄
 æn(ŷkte kusk ^{xx}ge ræsl) wænt hans hugh ¶ Han
 læste han inne. m̄ wænastom m̄iom (^Rfæm) at
 lukka han til oloflikan lusta ¶ Crisantus badh sik
 wan herra til hiælp at slækkia sins likama lusta ¶
 10. Jamskøt somnadhø m̄iana : som the warin dødha.
 engin lusta hafdhø (^{xx}the ey hældir til mat) ok dryk
 en til likamans før æn the wt leddis fra hanum ok
 (^{xx}jngen lusta thæntidh) the atir inleddos ¶ Hans
 fadher læt koma. ena væna m̄. som het daria. at
 15. dara crisantum. clædh som konunghx dottir. Crisantus
 awite hona. at hon swa (^{xx}wiis m̄) vilde bæra a

- sin likama ywer(^{xx} Dødhis klædhe fore synd oc) hæggoma skuldh ¶ Daria swarade sik ey göra th; for hæggoma skuldh. vtan att venda hans hugh til bætra radh til (^{xx} gudha) dyrk ok fædhers lydhno ¶ Cri-
5. *santus* sagdhe / mæn kalla thik vithra (^{xx} dariam) (^R jæk kallar thik darotta dariam) (^{xx} hwi ælskar thu thom fore) gudha som før varo fulaste mæn thessa hems vm sin lifnadh swa som varo jupiter ok venus som idhre vise mæstara scifua ¶ Daria swaradhe
10. vare mæstare vndirstandæ. m; thera nam(p)num elementa. *Crisantus* sagdhe en een man dyrkar iordhena for gudh ok annar pløgher hona hwilkin thera hafuir mera gagn af hænne ¶ *Samulundh* ær tala. vm hafwit. ok annur elementa ¶ Daria war ey dare (lenger)
15. vtan kændis vidh at *crisantus* sagdhe santh ok thok widh cristindom. The bundho sik widh tholikt hionalagh som maria ok joseph ok wenthe folk them kottlika saman bo / th(^æon ^{xxe}) komo mykit folk til cristindom. *claudium* hertugha som them (før) mødde til afgudha
20. dyrk. ok hærtoghinnona ok alt thera hærskap ¶ *Numerianus* *kesare* spurdhe th; ok læt kasta *crisantum* J (^R værstloktaude oc) fulasta (^{xx} torn) ok wændhis thagar (ond lukt) j sötasta (^{xx} lukt) ¶ Daria war draghin til onda *quinn*(^{xx} o hus) thagher kom leon
25. af scoghe ok giordhe sik dorauardh at ængin gath inkomit til hænnæ. leonit thok en ofdiærfuan man ok bar fram for *dariam* ok (^{xx} hafdhe sik) til hænnæ. m; teknum (^R swa som th; vilde spørja) hwat af hanum sculde göra(s) ¶ Da-*
30. *mannin* ¶ *Mannin* løs wrdhin lop thædhan ok øpte *dariam* vara gudhu som leon(it) thiænær. skoghman ok iæghara sendus wt at vedha leonit. ¶ Leonit grep

*Bl. 89,
verso.

them alla lifuandis ok bar for darie fœtir the thoko alle widh *crístindom* ok dœptus ¶ Kesarin bœdh thæn- da bal ok brænna badhe *dariam* ok diurit Leon bed- dis loff aff *daria* til skoghs hon bœdh thy engom men 5. gœra ok *atir* til skoghs fara ¶ Epte margha pinur tholda bœdh greuin grafua them (badh *crisantum* oc *dariam*) osmittad leuandis i jordh Ok ændadho swa sit *martyrium* thera dagher komber næst *sancti* An- dree dagh :

SAHET VINCENTII SAGA.

Diocletiani jern-bord. — Hans grymhjet.

- D**ioecianus var Rømskir kesare j marcellini paua daghum ok rædh for Rømska rike xvij Ar grymber ok galin guþ owin ok alla godha manna ¶ Han lagdhe sik alla win wm at
5. ødha cristindom x. aar vidha vm wæruðena han kom swa til walda epte numerianum dødhan letto romara som the waro wani faa andþswar aff diæflum ok afgudhum hwar kesare skulde warda them andþswaradhis at leta epte them manne som aathe af
10. iærnbordhe ¶ The letto længe til the spurdho en kotkarl ætha a. sinum akre ok hafðhe sit ploghiærn at bordheno the gripu then sama karl ok ferdho til rom ok sik kesare waldh som diæfla valdo. ok hafua vildo j hans daghum. stodh sancti petri stool. thom-
15. ber mangh aar. thy at ængin thordhe paue wardha. for døþ ræþl. ¶ Han læt første kesare sætia sin klædhe mþ dyrom stenum ther alle kesare som før waro. drogho slæth peld ok baldakin :
-

S. Vincentii fasthet i tron. — Hans långa pina och död. — Korpen och liket.

- S. Sanctus vincencius tholde dødth j hans daghum. dyr at ædle ok dyrare at gudhlikom lifnadh / ærchediækn valerii biscops / ok systunge sancti laurencij
- ¶ Hans biscopir (var) greskir ok minne van widh la-
5. tins thwngo fik hanum wald ath predika ok andhuar-dadhe (^R hanom swara) til ærandæ ¶ Decianus dyo-cleciani kesare foghodhe jwir all spania landh grep them badha biscopin ok ærchediæknan satte (thom) j iærn ok torn først / til han wænte them
10. (dødth) sultna wara / ok sidhan fram for sin domstol ledha / gladhi ok blidhe (^{xx} komo the fram) Decianus war swa myklo wredare at the waro gladhi ok spor-dhe biscopin hwi han thiænadhe nakrom gudhi gen kesarans budhi ¶ Valerius biscopir war blygher man ok
15. swar (^{xe} løn ^{xx} adhe tys)lika ¶ Vincencius sagdhe til sin herra biscopin ¶ (^{xx} Hedhir) wærdhogher herra (^{xx} nw) bær ey (^{xx} at) hwiska laght (^R æller ræddelica) vtan øpa frelselika ok høght. gerna swarer iak / en thu (mic thz) biudher ¶ Valerius (^R biscopir) sagdhe
20. til vincencium kæraste son. Jak hafuir sør fangit thik gudhþ ordh fram at søra / nw f(a)ør iak thik j handh thronna andhswar ¶ Vincencius vænde sik orædder til decianum. Ok sagdhe with ok kæns widh / at thz ær olofiikt oc otolande mþ cristno folke at widher-
25. sighia ihesum christum (^R oc tro diæflom) ¶ Decianus harmslaghin lagdhe wtlæggha biscopin / ok wincencium

*Bl. 90,
recto.]

- swa som fol diærfuan læt han tæ*-nia lim fra limi. mǝ hardhom bandom/ ok badh (decianus) vincencium warkuzna sinom limom før æn the thandus sundher/ vincencius sagdhe sik thǝ hafua fangit som han længe
5. til langadhe ¶ Decianus hōtte alǝskona pinor hanum æn han lydde ey hans budhi ¶ Uincencius sware sæl ær iak at thu ær wredher ok æ thy (ʸ bættra x sælare) at thu æst wredare ¶ Riis vp j thin wærsta hugh ok allo pino ilǝska. thu skalt se at iak ma
10. mera mǝ gudhǝ dygd som pinas/ æn thu som pinar ¶ Decianus øpte aff harme ok bōdh hudhstryka mǝ limum ok bæria mǝ stangom/ the bārðho til thæs the throttos. ok gato ey mer ¶ Vincencius sagdhe til decianum. thu hemne thin harm a thina mæn mǝ
15. mōdho jwir thera mæghin ¶ Decianus skænde sina mæn mǝ ordom at the gatho ække thōkt en man. som manga mæn hafdhe (før) vmstriit ok bōdh (xx rykkia) ok slita mǝ iærnkambum alt hans hwlðh af hanum in til bena. ¶ Decianus badh wincencium
20. warkuzna sina salogha lifue ok gōma sin vnga alder for them pinom hanum epte stodho ¶ Wincencius swaradhe (xx o/ etir) blandad diæwls thunga ey rædhis iak thina pinor. vtan thǝ rædhir mik. at thu warkuzna(r) mik ok wardher blōtare at pina æn iak
25. at thola/ fresta mik mǝ allom pinom at thu ma prōfua thik j allom (xx vara) wuznin Minǝska engha mina pino at ey minǝskis min krona. Decianus bōdh (xx dragha) bradhlika han til bal ok brænna ¶ Han kom æn før til balit en the han skuldo dragha ok
30. for vp siælfuiliande a (xx halsterit) gladher han stektis ok brændis ok stōttis wt j lughan mǝ iærn(xxstangom) (ʸ til) (x lughin lægradis) wndi hans sidhom

- (af hans blodh) ok lughin. læk blodh blandadher ok hwart sarith (^{xx}lagdhis) widh annat: eldrin ströðhis mǫ salt/ ok øktis verkrin widh at saltit sprang wm brandana j hans wndhom/ lughin swedh ey at eno
5. hans lidhi ok limi (^{xx}vtañ til vtañ iæmwæl) al mælnin ¶ Uidh alt swa giordh. gaf wincencius enkte vtañ vænde sin øghon til himna ok bad sina bøne til warn herra ok lofuadhe gudh Decianus spurde at swa war ok sagdhe. Awi gifwin hanum lisa at lifua
10. længer mǫ (^{xx}dröfuilsum) til at han ma thola flere pinor. læsin han inne i myrkasta thorn stroin alt gulluit mǫ hwassom skalum/ stokkin hans ben som hardast/ ok lætin han liggia vtañ alla hiælp ok hughnadh ok sighin mik nar han ær dødher ¶ Swe-
15. nane gömdo gørla. ok lyddo sins herra budhi Himna konungger røktadhe sin riddara. ok sænde hanum liws mǫ englum/ skalana blotnadhø som lilio blomster (^{xx}fwl lokt) vendis j søta (^{xx}lukt) ok stokrin sprak aff hans benom/ engla swngo for hanum mǫ
20. glædhi ¶ Vincencius throðh lidughir bløt blomster ok sangh mǫ ænglom swa at søtir sanger hørdis vidha/ oh helsam lokt (^{xx}kæudis) fierrin/ wardhmæn wrdho annars hugha. oc sagho (^{xx}han hafua stora glædhi) ok throdo *christo*. *ok wrdho *cristne*. Deci-
25. anus spurdhe thǫ ok munde galin wardha af hærme ok øpte sik wara wnnin af wincencio ok bødth bæra wincencium j bløtha siængh. at han matte starkir wardha (at) thola flere pinor. Vincencius laa j bløthe siængh. ok gaf wp sin anda j guǫ hænder. Decianus
30. spurdhe thǫ ok øpte af hærme gat iak ey wnnit wincencium leuande tha skal iak vinna han dødhan ok bødth kasta wt hans lik for hund oc rampn een

Bl. 90,
verso.

rampn kom ok wårdhe likit for allom fuglom ok diwrum ok thrj ængla gømdo m̄ hanum ¶ Decianus spurde th̄ ok venadhe sik wnnin af vincencio dødhum ok bødth ro wt j hafuit m̄ hans like ok kasta wt

5. byrdhis the giordho som bidhit war ok kom likit for ater til lan̄ en the som wtkastado. ¶ En fru fan likit ok ferdhe lønlika til graf til cristnan vaxte ok ferdhis sidhan til room m̄ hedher hans dagher komber xiii daghin æpte xx dagh iula

SAGA ON SANKT SEBASTIAN.

De tvenne bröderna. — Den dumbe talar. —

Afguda-belätana.

- Ebasianus war (en) första herra ok her-
toghe aff melan j dyocleciani daghum swa
kær kesarenom. at han gat ey warith vian
daghlika j dyocleciani garde ¶ Han lönte sik cristin
5. wara: ther til at han gathe swa myklo hemelikare
mj godhe fortalan tröst cristit folk som j sængilsom
war som möddis ok gafs widh hårda pinor ¶ Wm
thæn tima waro thwe ærlike vngø mæn. køtlike brø-
dber (^R marcellianus oc marchus) fangadhe ok j pi-
10. nom prøfuadhe for thronne skuldh ok (^{xx} vnder)
swærdh dømde ¶ Thera modher gamul fru kom løso
hare for harme ok sleth sin klæde oc thede them
sina spina. oc sagdhe awi sötasta syni hwar hafwer
hørt mera vsald en minn / othylða fulder er min
15. grater. ¶ Awi mik salugha som mista scal (mina)
sona liif som sik biud(h)a siælfue til dødhin ¶ Saghe
iak them j owina handom. valdsördhæ / jak munde
gønum swærdhin smyugha ok them atir grypa en
iak gate ¶ Jak wilde borghena bryta ther the waren

- inne lukte Thz ær ny wrdhit at nokor biud(h)er sik til dødhin / ok bidher en annan sla sik bowdh fra halse liuit øskis at lidha / dødherin (^{xx} bitz) ey dwælia / thzta ær sorgh at wngom aldre ledhis widh lifuit / ok
5. vsul ellin wil (Y længe ^{xx} æpte) lifua ¶ Sidhan kom fadherin ofør ok lamber ok ledder holdo hofdhe wndi muld ok øpte høght til himna. Jak ær miok nykommin. at bidhia min barn wæl fara til (Y helia ^{xx} dødhin) (ˆ ok helsea hælena) ¶ Awi mine syni mins
10. aldirs thrøst hwi hafwin j dødhin swa liwan / wnge ok gamble gratin mʒ mik / wnge (^{xx} gratin ofuer) wngom ok gamble iwi mik gamblum som bættre ware dødhum en se mina syni stunda til dødhin ¶ Awi øghon gratin swa at iak giter ey seet min barn
15. (^{xx} vnde) (R swerdha døø) ¶ Ther næst koma thera konur mʒ thera barnum gratan- *-de hwem wilin j (^{xx} os lata / hua skal) (R thenna barnana herra vara) ellir thera rika sædherne (skipta) ¶ Awi hart hiæta som forsmar fadher ok modher ok ænkte aktar hwat
20. wini wilia / som widhersighia husfrur. ok kærare hafua (Y helin ^{xx} dødhin) æn barnin. ¶ Ther widh bløttus gudʒ riddara hiæta. ok gaws widh (^{xx} thera grat) ¶ Sebastianus stodh nær ok hørðhe ok gat ey længer tholt vtan øpte / thrifne gudʒ riddara rædhiz
25. ey (forlata) wærdlinna / ok kastin ey bort æwærdhe- lika krono ok løn for stunta (^{xx} glædhi) ok vslan lusta ¶ Sebastianus taladhe ok til thera vardhnadha: the skilias ey widh idher vtan fara for idher ok redha idher himna boo. ok stiærno satta stola aff wp-
30. hof wærdlinna. thæssa hems liff allom them thæt hafua liwft ok a thz thrøsta bryster them / ok dara alla them (a) thz thro swa at engin lifuir trøstir

*Bl. 91,
recto.

- wndi thæssa hems (\times lifwe $\acute{\circ}$ thrygdh) ¶ En thessa hems dødher er litla stundh hardher ok ther næst glønder han endhar, alla vseld/ ok ær wphof aat allom faghnadhe/ ok byriar helsona ok endar stunt
5. ($\acute{\circ}$ γ skamt) liiff ok siwkt/ ok byriar æwinnelikt liiff ok helso allom them (ther) thro a *ihesum christum* som enkannelika er liiff ok helsa/ vidh thæsse ordh fiol en fru til sebastiani søther ok taladhe m γ teknum. thy at hon war dumbe. hon het zoe. hushærrans husfru
10. ¶ *Sebastianus* øpte wm all thæsse ordh æru san jak nu sagdhe ok æn jak nu thiænar *sannum* gudhi *ihesu christo* tha gifui han at thæsse (\times *quin*)na faa sith mal atir for mina bøn (R som hon hauer mist) Widh these ordh øpte zoe ok sagdhe ¶ Wælsignadh ær
15. thin thunga ok wælsignadhe æru alle the thik throa. Jak sa. gudh; ængil. halda bok for thinom øghom ok war all th γ sama *scriuat* a bokinne som thu taladhe ¶ *Nichostracus* het husherran ok fiol thaghar til fotha sebastiani ok beddis nadhie ok læt thagar løsa hælgha
20. martyres ok fara lidhugha ¶ The sagdho sik enga lundh wilia mista sina martirij krono. Swa mykin dygdh følgdhe *sancti* sebastiani ordhum. at ey (at) eno stodho the stadughe *marchus* ok *marcellianus* vtan ok thera fadher ok modher ok flæster thera
25. warnadher wrdho alle cristne. *Sanctus polycarpus* døpte them/ rømskir borghamæstare (R *cromacius*) war længe siukir han hādher thera fadher *marchi* ok *marcelliani* (R *tranquillinum* at *nampne*) lata kona til sin then lækiara hanum bōtte thy at *tranquillinus*
30. hafde lenghe lighat siwker ok fik iæmskōt bōther som han døptis- ¶ *Sebastianus* ok *polycarpus* prestir komo til borghamæstaren ok sagdho hanum en han

- wilde bötir fa at han skulde för vidhersighia afgudha (dýrk) oc all thera belæte bryta. cromacius (^R borgbamaestare) bødth sinom swenom nidherbryta belætin sebastianus sware at (^{xx} suenane) mundo rædhas thy
5. at the waro ey fulkompne j throne ok en diæfla giordho them *nokon skadha for thera ræjl. tha fæstis ther m̄j thera diæfla wald oc willa. ¶ The badhe polycarpus oc sebastianus brutu tw hundrat belate j enne stundh oc sagdho til cromacium mædhan thu
10. fikt ey bötir. vidh at wi brutum belatin tha ær th̄j wissa at thu hafuir gømt en nokot belate ob(^{xx} rutit) eller oc at thu hafuir ey æn fulkompna thro ¶ Cromacius sagdhe sik hafua gømt æn eth belate obrutit som hans fadher kostadhe .cc. pund gul th̄j war giort
15. epte allom himna ok thungla gangh ok hafdhe spadoms krapte. sebastianus sagdhe swa længe thu gøme th̄j tha fordærfuar thu siælfuan thik ok thina helso ¶ Cromacius gaf ja. at bryta belatit ¶ Tyburcius hans son sagdhe ey wilia vtan fulla visso læta for-
20. dærfua swa godha gerningh. wtan bødth thænda thu baal ok kasta. belatit j annat balit ok them badha polycarpum ok sebastianum j annat en hans fadher finge ey bötir ¶ Sebastianus ok polycarpus gafwo ja widher forlaghin ok j samu stwndh bilatit bran kom
25. guz ængil. ok gaf hanum bötir m̄j akallan namns ihesu christi. Cromacius lop hel epte englenom ok beddis minnas widh hans søther engelīn sagdhe th̄j omøghelikit wara för æn han ware døptir ¶ Cromacius ok tyburcius hans son thoko thagbar widh cri-
30. stindom ok døptus ok m̄j them thera folk ok warnadher thw thusandh ok fyra hundrath mæn:

*Bl. 91,
verso.

Pil-skjutningen. — Sebastiani Martyr-död.

- Hær næst var *joe* (^R hws herrans hustru) gripin til martirium ok do widh otholda pinor tha øpte *cromacius* til them hedhno. a hwat skam thz ær at konur skolu sør kronas en mæn. ¶ Ther fore wardh
5. han gripin ok tordder m^z *stenum* til dødth ¶ Tha wardh ok *tyburcius cromacij* son gripin ok gafs honum wald at offra gudhum ellir trodha : barsfötter. a brænnande glødhum ¶ *Tyburcius* giordhe kors for sinom solum ok throdh orædder barsföttir wt a glø-
10. dbena ok sangh guz loff ok sagdhe. mik thykkir som iak gange fram at rosa blomstre j mins herra ihesu *christi* nampn ¶ Tha sagdhe *fabianus* borghamæstare hwa thwækar thz at *ihesus christus* hafuir kært idher thrudom ¶ Tha swaradhe *tyburcius* thigh vsal man thu
15. æst owærdogher at næmpna thz hælgha nampnit *Fabianus* læt halshugga *tyburcium / marchum* ok *marcellianum* lat han skiuta ginum m^z *spiutum* til dødth. *fabianus* sagdhe *diocleciano* at *sebastianus* wær *cristin* wrdhin ¶ *Dioclecianus* læt kalla *sebastianum* ok sagdhe. Jak hæfuer
20. haldhit thik for en första Rømska rikis. oc thu æst sunnin lønliker owin mins lifs ok hælgha gudha ¶ *Sebastianus* swaradhe Jak thiænar sannum gudhi ok bidher *iak daghlika fore Rømska rikis æro ok thinne
25. helso ¶ *Dioclecianus* bødth dragha han wt a. *mar-*
chena. ok binda widh en stolpa ok skiuta som at male til han ware allir skötum fuller (som) jghulkuttir (^R m^z borstum) ok skyldus alle widh han m^z thy. at the wænto han dødhan wara / sëm daghum

*Bl. 92.
recto.

- æpter stodh han hel for kesara øghum ok gaf hanum skuldh a. gudhꝝ wæghna. for alt thꝝ ilt han giorde widh guꝝ folk ¶ Dioclesianus spurde en han war sebastianus som skutin war til dødh. Sebastianus
5. swaradhe sik ther til wara vprestan at wara han widh rædhelikan guꝝ dom ¶ Dyoclecianus læt han bæria mꝝ stangum til han gaf atir sin anda j guꝝ hænder ok bødth kasta hans liik. vndi sørogh hemelik hws at cristit folk gate ey funnit hans ben ok giort hanom
10. dødhum hedher. ¶ Sebastianus tedhis enne fru som het luciana. ok sagdhe hænne hwar hans lik la. ok bødth henne jordha sik at *sanctorum apostolorum petri & pauli fotum.* swa fæn luciana som han wiste hænne ok giordhe som han bødth hænne :

¶ **S**ærtecknet med den nygifte **Q**uinnan.

15. **S**ANCTUS gregorius scrifuar at en nygigt kona wilde ey wara wthan sins bonda bland kyrkmæesso nath *sancti sebastiani* kirkio. hon dirfdis for manna blygdh skuldh at ganga j kirkiona. epte wm daghin Jæmskøt som *sancti sebastiani* ben barus kring wm
20. kirkiona tha wardh konan galin ok wtgifuin j diælla wald ok qwaldis længe til en hælagher man bøtte hænne mꝝ bønnum

S. **S**eba-

S. Sebastiani Ben hämma Bräd-döden.

- S**N thima kom swa dygher braddödhe j lombardia at nepleka lifdho swa mange som the dödho gatho jordhat. Godher gudhꝫ ængil thedhis enom diæfle oppinbarlika. at biudha sla folkit ok diæfwllin slo a
5. husin(a) som (husin) *flerum sinnum* / ok som *færrum sinnum* ok swa mangh hugh han slo a husin swa mange dödhe droghos thagar wt aff huseno. ¶ Gudh siælfuir wiste enom helghum manne at aldre wænde the(ŷn) (*xx plaghan atir*) sör æn altara giordus *sancto*
10. sebastiano j papia lombardie stadh som braddödhin war mæstir ¶ The giordo samulundh ok sördhus hans ben til papiam aff rom ok jæmsköt wænde braddödhin atir ¶ Hans dagher komber xv. daghum epte xiiij dagh Julia :

LXXVII—XCIII.

OM FLERE HELGON OCH PÅFVAR.

SAGA OK SAGTA ANASTASIA.

Þárlecknet med de trenne **Q**uœerna. — **S.**

Anastasias pinor och martyr-död.

- A**nastasia bæzt boren. *Rømska* slækt dotter
 hedhins herra ok *crístna* fru *han* het *pretaxan*
 ok hon *fausta* ¶ *Modhorin* ok *sanctus* *crisogo-*
nus kænde hæne *crístna* thro ¶ *Anastasia* *festis* manne
5. som het *papilius* hon læt sik siwka wara thy at hon wilde
 ey i hedhna siængh ¶ *Papilius* wnderstodh at hon gik
 daghlika at vithia *crístna* fanga ok fik them sœdho m̄ enne
 thianisto mø ok læt hona gripa ok hardhlika gøma ok
 sœdhona (for) mena ok wilde hona m̄ sølt dræpa ok
10. eghna sik hæna goz ok rikedom. *Hon sændbe *sancto* <sup>*Bl. 92.
veroo.</sup>
crisogono lœnlikt breff ok sœrg heliكت ok han sænde
 hæne (atir) hugnadz breff ¶ Ther næst do *papilius*
 ok *anastasia* wardh lidhug af bandum ¶ Hon hafðhe
 wæna thre thianisto møiar *crístna* som hætu agapen.
15. kyonia. yrene ¶ *Rømsker* borghamæstare vilde kуска
 them til afgudha dyrk ok sinna siængh ok læt them
 inne læsa. j eno stekara huse som kæða oc grytor
 stodho inne. Ther kom han siælfuir m̄ gyruhugum

- lusta ok ward awita først han inkom ok grep soto-
gha grytho j sin sampn som han mente wara mōia
ok kyste kætlanā. til han wardh sotogher. w̄m alt siit
ænlite ok hæn^(xx) dir sua at alle) wænto han wara
5. trol tha han wtkom oc somi ruzno vndan honum ok
somi bardho han ¶ Han thok vndra w̄m sidhe hwi
mæn giordho swa mykin wanhedher af hanum som
waro ferra vani at bedhra thy at han sa ey siælfuir
huru ful. han war wrdhin. ok tha han wilde inganga.
10. for dioclesianum ok kæra sik swartir som kættil botn
tha sputtadho somi j hans øghon ok somi slogho han
(oc kastadho thræk æptir hanom) alt ^(xx) thykte hanom
sielfuom som han oc alle mæn varo huite oc huit)
15. sagdho huru han war daradher ok witte ^(xx) møyomen
) at the varo trolska ok wænt hans ham m̄ throl-
dom ok bōdh æfklædha them for sinom øghom ok for
allom mannum ok gōra them skam ok hæmna sina
skam m̄ thera blyghd. thera klædhe sæstus. widh
20. thera likama. swa at ængin gat them æfklæt ¶ Dyo-
clecianus læt them threa halshugga. ok anastasiā gaff
han enom sinom foghodha en han gathe kuskat hona
til afgudha d̄yrk først han kom j herbærghe m̄ hæn-
ne tha wardh han stenblinder ¶ Han læt ledha sik
25. til afgudha mōnster ok lette an̄suar en han matte
bōther fa ¶ Diælla swaradho. han sik wara gifuin ok
m̄ them skola fara til hæluitis thy at han oroadhe
anastasiā/ han do j sinna swena handom som the
han hem leddo ¶ Dyoclesianus fik hona androm fo-
30. ghodha til gōmo ok at wændha hænnā lugh. Han ta-
ladhe til. hænnā wilt thu wara cristin ok cristindom
halda tha gōr th̄j christus biudher. gif bort alt th̄j

- goz̄ thu ægher ¶ Gif mik alt thit goz̄ ok war *cristin* for mik j godhum nadhum ¶ Anastasia sware thz̄ ær ey minz̄ herra budh at gøra. allom *crístnom* mannom. vtan radher thz̄ allóm honum wilia. fulkomplika thizæ-
5. na. j renlifue / swa at the scolu gifua siith goz̄ fateko folke ¶ Nw ær thu yfrit rikir. ok æn iak gafue thik thz̄ min herra biudher gifua fatiko folke tha giordhe iak a mot minz̄ herra budhi thz̄ iak ey wil at iak ey ma. ¶ Foghadin lukte hona jonne ok formen-^{*-te} Bl. 09, recto.
10. hænne sōdho. Sancta theodota som snima war dræpin for thronna skuldh sōddhe hona thwa manadha widh himna (Y brōdh ^{xx} sōdho) ¶ Sidhan sændhis hon fra sædberne ok mōdherne m̄z̄ cc. *crístnom* jomfrwm til enna øø som mange *crístne* waro fore them forsænde
15. for thronna skuld ¶ Epte stuntan tina kom foghodhin siælfuir til ønna ok læt binda anastasian̄ widh en stolpa ok thænde bal wm kring ok brænde (hona til dōdh) ok alt Annat folkit m̄z̄ alskons pinom (R læt han) dræpa ok j blandh allom them som *pintus* øpte
20. Anastasia æ hwat j thakin aff mik liff æller liufua koste *christus* ær swa fast widh mik festir at engin skil mik widh han m̄z̄ pinom. En rik fru (som het appollonia) jordhadhe (^{xx} anastasiē liik j sinom yrto-gardhe) ok byghde ifwi hænne rika kirkio henna
25. dagher komber a. iula dagh :

SAGA ON S. CRISOGONUS.

Þref-vefingun. — S. Crisogonus drápes.

- S**anctus crisogonus pintis j dyocleciani daghum/ ok sattis først j myrkehws at sweltas ¶ Sancta anastasia fødde han lönlika ¶ Sidhan anastasia war insæt wndi syllt aff si-
5. nom sæsteman/ tha skref hon bref til *sanctum crisogonum* (^R som sör var saght) mǫ þænne matho. ¶ Hælaghum confessori ihesu *christi* anastasia. qwædio guǫ Jak ær gifuin wndi ogudliks maus waldh/ ok Jak vidhersigher hans siængh/ ok sölgher iak *ihesum*
10. fatök/ ther min man for rikir af mino sædherne. Nw vente han mik throlkonu vara/ ok swælte mik j hæptum/ swa at mik ær enghin lifs wan thæssa hems/ ok æn tho hwarist/ at mik thykkir wara erlekt at döo for guǫ skuldh/ tha æter thǫ tho mith hiærta. at
15. hedhne mæn ok fule/ scolu nythia mit sædherne ¶ *Sanctus crisogonus* scref henne *atir* gen. Wakta thik at thu mödh enkte thit hiærta ther wm/ at thu

[Här vidtager åter Codex Buræanus.]

- *þol genuærþo þins lifs ælla þins goz for guzs sculd : ^{Cod. Bar. Bl. 46, recto. Sp. 1.}
 guþ frestar þin ok svikar þik eigh : soýt giuar han
 þik hughnaþ for genværþo ¶ lysteleck lius for nata
 mörk : varma æpte (iis ok) frost. skært væþar æpte
5. mulit : lunct væþar æpte storm ¶ tröste þik (widh)
 ihesus biþ for mik ¶ anastasia möddes æn sua vm
 siþe af svylt at hon scref atar tel *crisogonum* (hæl-
 ghum *confessori ihesu christi crisogono/ anastasia*)
 goþa guz quæþio ¶ Nu liþar : at licamans lifs ænda.
- 10 mins min. i. þinom bönom at han taki tel sin siælena
 som iak gaf licaman vt fori ¶ *Sanctus crisogonus*
 suarar þæt ær naturlect at mörket gangar for liuseno
 soten for helsonne sua iates os lif æpte döþen ¶ ba-
 þen ændas þæssa hems lycca ok genværþa þær tel
15. at eigh sculu saloghe van hopa ok eigh sæle ok cate
 trösta sik ¶ .i. eno haui sighla mang scip som cuma
 tel hamu ok som brýta. aldra manna licame sighla
 þæssa hems væ- *þar vndi enom styre man ¶ heþna^{Sp. 2.}
 manna lif ær löst ok sionkar tel hæluctes þa þæt
20. bristar cristna manna lif ær mæþ guþlekom ælscogha
 saman sat ok sua fast viþ himinen at ængla dragha
 þæt tel himna þa licamen lusna ¶ guz mö casta
 þina fæsto .i. guz cors ok var tel reþo tel þæt guþ
 vil haura giort. *dioclecianus* fik vita vm *crisogonum*
25. ok læt han for sik cuma ok böþ hanom fæþærnes
 greua döme (ok rømska raaþ hedhir) æn han vilde
 guþum offra *crisogonus* suarar iak offra sannom guþi
ihesu christo ¶ þit værulz uald ok heþar forsma iak
 som sör ok troþar som dy ¶ *dyoclecianus* læt han hals-
30. hugha ¶ zelus præstar iorþaþe han alt saman huwþet ok
 buken hans daghar cumba. a *sancte katerine* apton

SÆKT GÖRANS SAGA.

Den räddade **S**ön och den dödade **D**raken.

Sanctus georgius pintes ok (i) hans daghum
dyocleciani bæzt borin man .i. capadocia
¶ han com entima tel libie land. som troya

*Bl. 46,
verso.
Sp. 1.

- *var forþom bygh. tel en staþ som callar selena.
5. viþ staþen la en stor sio. som eet stort haf. ok .i.
sionom boþe en draki. som drap dighart folk af sta-
þenom. m; sin etarblandaþa blæst. ok alt þærra hæ-
skap vænde han tel ryggia. huarn tima þe vildo tel
hans raþa at dræpa han. byia mæn væghþo for sik.
10. ok gauo hanom daghleca siu far at æta. ælla blæste
han sua gen staþenom etar ok ilsco. at ængen gat
liuat som siri var: þa al faren varo dōþ. þa gauo
þe hanom eet folk daghleca som lutar viste tel ¶
folket oðes fast. lutren var sua takin. at ængen toks
15. vndan .a. hniliken han siþl : ok siþl vm siþa .a. ku-
nughs dottor hans enga barn. kunugen bōþ vt gul
ok self. mæþan þe vildo haua tel lōsn hæнна. þe
suara. han þæn ræten baua giuit. ok þerra barn al
oð ok dōþ af draconom. ok nu varþar *hans dotter

*Sp. 2.

- ganga (* mǫ) ælla hanz sialuar innebræna. ¶ kunugen talar grōtleca tel sinna dottor. ¶ Sōfasta dotter, huat scal iak suara, huat scal iak af þik gōra, nær scal iak þins bruþlōps hof haldra, han bedes af folkeno
5. atta dagba frest, ok sik mǫ bōnom, ok do mykit folk .i. þōm atta daghum (af drakans blæst). ¶ attanda daghen como þe æple lifþo tel kunugs garþ, vrefþe ok miok hugh mōdde. ¶ kunugen sa ok sōrghþe, at at han gat eigh frælsat sina dottor fra dōþ, ok klæd-
10. de hana mǫ gulvæfiom, ok satte ¶ gulcrono .a. hænnæ huwþ, allæn bonaþ som hon sculde sittia .a. bruþa bænk, ok saghþe iak ællaþe kununga ok hærtogha biuþa tel þit bruþlōp, at glæþias þær viþ vrgho sang, ok alscona lek, ok gaf vt sina dottor at giua
15. dracanom, ok saghþe guþ giui min dotter at iak vari sōr dōþar æn þu, ¶ gratande gik hon fran safur ok tel strand, ok sat þær vt giuin *ok bidde leþan^{Bl. 47, recto.} sionom ok spurþe hui hon sat þær ensamen, ælla Sp. 1.
20. huem hon græt, ¶ Mōn suarar ok baþ æþla vngan man sla fast sin hæst, ok flý ok eig dō mǫ hænnæ, ¶ georgius baþ hana eigh ræþas, vtan sightha sik huem hon þær bidde, kunugs dottor suarar, iak se goþar vngar man, at þu æst storhughhaþar, æn huat
25. hialpar mik at þu dōr mǫ mik, ¶ georgius saghþe sik ænghalund vilia flýia, sōr æn han viste for livem, ¶ hon saghþe hanom orþ fra ænda, georgius baþ goþa dottor eigh ræþas, ok saghþe sik trōsta a christum, ok fralsa hana fran dōþ, ¶ Mæþan þen talas
30. viþ, ok (hon) baþ han eigh biþa sin eghen scaþa, ok trōsto sik (ey) at dræpa dracan, ¶ lypte dracin huwþ .v. vatne, vrefþar ok ræþelecar, sua at mōn monde dana

- for bana. georgius stegh .a. sin bæst ok væmte sik
 mǫ cors tekn. ok riste kæssio mǫ afle. ok andvarþa
 *Sp. 2. sik .i. *guz gǫmo. ok læggar glæuio gen dracanom.
 ok sarghaþe han ok við iorþ castaþe. ok saghaþe tel
 5. mǫnna bint vm hans hals. mǫ þino bælte. ok var eigh
 ræd. Mǫn hughæþes af hans orþom. ok gærnigom. ok
 giorþe som han baþ. ok drogh dracan æpte sik.
 som spacan rakca. vm staþen. ¶ folket fluþe vndan
 ok rýmde. ¶ sanctus georgius ópte æpte þǫm. ok
 10. baþ þǫm biþa oræd. ok saghaþe sik sændan .a. guz
 væghna þǫm at frælsa. æn þe vildo tro. a. *ibesum
 christum*. ok dǫpas te[1] cristendoms (¶ Han drogh
 sith swærdh ok drap drakan / ffyre økia drogho han
 wt aff stadhenum) (^R konungen oc alt folkit toko vid
 15. *cristindom* oc) *ther cristnadus*) ok dǫ[p]tos tiughu
 þusand mæn vtan quinno ok barn. ¶ kunugen byghþe
 rika kirkio .i. varra fru heþar ok *sancti georgii*.
 liuandes vatn rindar vndan altarano. ok bǫte allom
 þǫm siukom þær af drikar. kunugen bǫþ hanom gul
 20. ok gǫrsema. som han mæst vilde. ¶ georgius bǫþ
 giva alt þæt fatǫke folke som han hanom vnte. ge-
 orgius manaþe kunugen þry þing. afla *kirkio heþra
 præste. hǫra gærna guz þiænist ok hialpa fatǫkom.
 ok mintes við kunugen. ok andvarþaþe riket .i. guz
 25. gǫmo. ok reþ sin vægh tel yspane land.

*Bl. 47,
 versn.
 Sp. 1.

Dacianus. — Troll-karlens omvændelse. —

Härteeknet med Asguda-templet. — S.

Görans Märtyr-död.

- ¶ Dacianus var þær vældoghar foghate dyocle-
 ciani. sua grymbar ok galin mot cristnoz mannom.
 at .i. en manaf drapos tu þusand ok tiughu. mange
 uaro ok þe som gauos uif pinor tel asgufa dyrk.
5. sanctus georgius sa þæt ok sörghþe. ok öpte af
 harme sua at mänge hörþo. ¶ alle heþna manna guþa
 æru diælla. var hærra giorþe himin. ok iorþ. dacia-
 nus spurþe huaþan han sik þa dirue. at calla þerra
 guþa diælla. ælla huaþan han uar cumin. ok hans
10. namn ok æþle. ¶ Georgius suarar mit namn ær ge-
 orgius. af bæsto slækt capadocie rikes. iak sighraþe
 palestine rike vndi cristendom. mþ hans tröst. iak vi-
 þar saghþe siþan værulde-^{*sp. 2.}na. at iak ma lifpughar
 þiæna guþi fatðkar fatðkom. for mina skuld. ¶ þa
15. fan han georgium sua staþughan. at eigh var vaan at
 vænda hans hiarta fran christo mþ orþom. ¶ þa læt
 han kæmba hans limi ok lif mællan stulpa bunden.
 ok þandan harþom bandom. ok slita sundar alt hans
 huld af hanom mþ clodiura ramum ok fotom. ¶ han
20. læt ok tænda blus vndi hans siþom. ok hrænna tel
 inæluen teþos. ok ströþe al hans sör mþ salt. ¶ næsto
 natena kom ibesus sialuar mþ himna liuse. ok tröste
 han mþ söte viþar talan. at han actaþe siþan ænga
 pino. Dacianus fan at han var o vinne[le]ken .i. al-

- scons pinom. ok læt koma en ilgærniges man. som
 bæþe var vis tel etar ok tel galdra. ok kærþe for
 hanom at cristet folk mǫ truldoms listom. forvinna
 alla pinor. ok virþa for ængte afguþa dýrkt. ¶ Þæn
- *Bl. 48, 5. diæwls man (xx var) sua trǫstar .a. *o trǫst. at han
 recto. bant sik sialuan vndi suærþ. æn han gate eigh um
 Sp. 1. giort georgium. an tuigia mǫ dyrk ælla draghit mǫ
 galdrom tel afguþa dyrk. han læt sik uara bæstan
 georgii ven. ok skænkte hanom etar i. vine. ¶ geor-
10. gius giorþe cors tekn for karino. ok drak sua at
 ængkte soaþaþe. ¶ han skæncle haanom annat mera etar
 blandat. ok drak georgius vtan (skadha) mæþ hæns
 gærningga. tel saloghar villo man siþl hanom tel sola
 ok bedes naþe at varþa cristen. ok varþ þaghar
15. halshugen. ok dǫptes .i. siælfeins bloþe. ¶ annaz dagh
 læt dacionus georgium sætia .a. hiul. hiulet sat vm
 cring mǫ haassom suærþom. bialeit brast ok giorþe
 georgio ængen soaþa. ¶ þa læt dacionus georgium
 sciuta .i. panno mǫ uellanda bly. georgius giorþe cors
20. tekn for pannonne. vændes hanom (Y valdar x malmen) .i.
 panno tel suala. dacionus sa at georgius var o vinneleken
 *Sp. 2. .i. allom pinom. ok væn- *-te han gita luccat þæn han
 gat eigh cuscat. ok saghþe tel hans. ser þu væl ok
 prǫua goþe georgii. huru naþoghe æru vare guþa.
25. som þola þik sua længe. sik genuærþoghan. ok varþa
 þik æn bliþe. æn þu beþes af þǫn naþe. ok vænde
 atar af villo tel þera dyrk. ¶ Sǫtaste ven vægh gu-
 þum naþoghom. ok vænt þik fran vilto. ¶ georgius
 suarar mǫ spot leiande. hafþe þu talat tel min þaghar
30. sǫrst þolict orþ. þa hafþe iak lango lyt þino raþe.
 þy at iak ær miok þrolyndar ok þryscar gen cuske.
 ok aldar ær iak blǫtar gen bliscap. nu ær iak aldar

- æpte þinom vilia. ¶ dacianus miok sæghin læt hlæsa ok þpa at alle mæn sculu saman coma. at seia georgium ofra guþum. som sua længe uar guþum gen værþoghar : ok þa alle uaro saman cumne tel afguþa
5. mōnstar. þa siþl georgius a knæ. ok baþ ihesum christum sua bryta niþar (belatin ok) mōnstar. *þær^{Bl. 49, VERM. Sp. 1.} tel at alt folket matte viþ kennæs. at han en vare sandar guþ. ¶ iamskyt com eldar af himnom. ok brænde .i. asco alt mōnstret. ok þæs præst ok þpna-
10. þes iorþen ok sualgh alskuna (ok alla levona). ¶ Sanctus ambrosius vitnar .i. mæssu sang at sua var giort. ¶ dacianus spurþe þæt ok syrghþe. ok (læt) leþa for sik georgium ok saghþe. mȝ huat truldom far þu som þolican onscap hauar giort ¶ georgius
15. suarar. tro eigh þðm folket sighia. com sialuar at se huru iak offra guþum. ¶ dacianus suarar. iak vndistar at þu darar mik. ok vil at iorþen suælghe mik som hon sualgh mōnstret. mȝ biscopom ok præstom. ¶ georgius saghþe tel hans hærra foghate. huru ma-
20. gha þine guþa hialpa þik. som eigh gato hulpet sik sialuom. ¶ dacianus saghþe tel alexandriam sinna busfru. iak mon dð af harme. at iak gilar eigh en man cuscat tel *min vilia. ¶ alexandria suarar iak hauar^{*Sp. 2.} þik þæt opta sact. at þu sculde eigh gðra cristno
25. folke men. þy at þerra guþ ær mactogbare æn þine guþa. ok vit nu vsal maþar at iak vil vara cristen. ¶ han þpte sik ve at hon sculde ok daraþ varþa. ok læt hana up hængia mȝ hære. ok længe huþstryca. hon þpte tel georgium. hælaghar georgii. huat ær min
30. vaan annars hems. mæþan iak for eigh dðpelse. ¶ Sanctus georgius suaraþe : var eigh ræd goþa guz dotter. þit bloþ scal þik standa for dðpelse tel himirikes

- crona. ¶ hon baþ varn lærra sik tel naþa : ok vndi þæsse bõn gaf hon sin anda .i. guz hænder. þætta vitna sanctus ambrosius .i. mæssa sang. ¶ dacianus gaf þa dom iui georgium. at dragha han sþrst vñ
5. alla stassens gatu mý fotom. ok siþan halshuga ¶ þa baþ sanctus georgius varn hærra hõra alla tima bõne (þera som han kalla sik til hiælp. ok throst); røst com af himnom ok saghþe *ia viþ hans orþ. ¶ halshugen ændaþe han sit martirium. hans daghar
10. eumþar tuem daghum for litlo gangdagh. ¶ dacianus gik þæþan hem þær georgius la halshugen. ok com eldar af himnom ok brænde han tel bæna. sþr æn han com høm tel sit palacium.

*Bl. 49,
recto.
Sp. 1.

SS. Göran fæktar emol Saracenerna.

- ¶ **S**n tima langt æpte hans martirium. for cristen
15. hær at vinna ierusalem. þa teþes enom præst vænste ungar man ok væl klædar. ok saghþe at sanctus georgius. sculde forman vara for cristna manna hær. ok ræþ þõm at sþra sin hælgho ben. mý sik. þa þe como ok striddo tel ierusalem. ok cristne mæn þorþo
20. eigh stigha staþen. þy at saraceni stoþo manleca tel værn. ¶ þa teþes allom lærenom sanctus georgius .i. huito(ym) hærnisko(ym). mý røþo corse ok trøste þem stigha staþen. ¶ mæn hugnaþos af hans trøst ok gripu ierusalem mý mæghin. ok drapo alla saracenos.

LXXX.

SANCT CHRISTOFFERS SAGA.

Den starkaste. — Stafven.

Martyr-döden.

Lärtecknet med S. Christoffers blod.

- Sanctus cristoforus uar *vm þæn tima manna^{*Bl. 49.}
længstar. ræþelecar a synom. tolf alna^{recto.}
högbar. ¶ en dagh hæz stoþ. for sinom^{Sp. 2.}
hærra canaan riks kunugh. þænkte han mǫ sik. eigh
5. vilia þiæna. vtan vældoghastom væruls hærra ¶ han
com tel en mæstan ok mærastan. at frægð rican kun-
nugh. ok varþ hans man. ok varþ kunugen sæghin
af þoliks manz þiænist. en dagh stoþ en goliardus
for kunugs borþe. ok hafþe for skæmptan. opta
10. diæw[1]s namn .i. munne ¶ kunugen va[r] cristen ok
stygdes við. ok giorþe cors for sino ænne. gen diæ-
wls namne ¶ cristoforus vndraþe huat þolikt sætte.
ok spurþe kunugen huat corssset sætte ¶ kunugen
suarar. sik ræþas diæwlen næmpðaz. ¶ cristoforus sua-
15. rar. iak lette vældoghastan væruldezza hærra. ok þu

*Bl. 40,
verso.
Sp. 1.

- varþ mik vistar. at þu monde þæn vara. nu prouar
iak. at diæwlen *ær vældoghare som þu ræþes. ¶
cristoforus tok orlof af kunugenom. ok for tel han
fan diæwlen sialuan .a. enom scoghe. ok þe talaþos
5. viþ. tel cristoforus vndistoþ. at þæt var þæn sami han
æpte spurþe. ok varþ hans man. ¶ En dagh riþu þe
baþe. þær cors stoþ .a. væghenom. ok rymde diæw-
len ræddar. ok crōkte vm cring corset stenogha sti-
gha ok þranga. ¶ cristoforus spurþe hui han sua
10. giorþe. ¶ Diæwlen suarar. ok vilde lõna længe sina
blýgh mæþan han gat : tel cristoforus saghþe. sik
eigh vilia hanom fylgia. vtau han saghþe hanom hui
han vek af væghenom ¶ Diæwlen gik nõþoghar viþ
sanno. ok saghþe sik ræþas en man. som do .a. corse
15. han hæet *christus*. ¶ cristoforus saghþe. iak hughþe
þik vara vældoghastan hærra. nu findar iak at *chris-
tus* ma mer æn þu. hans vil iak leta ok hanom
þiæna. ¶ cristoforus lete længe *christum*. (eller) tel
*Sp. 2.
han *fan nokon cristen man. ¶ han hitte vm siþe. en
20. ærmita. han cristnaþe han ok kænde hanom cristna
siþi. ok saghþe. var kunugar kræuar fasto ok sōrma
af sino folke. ¶ cristoforus saghþe. biuþe mik andra
þiænist þolica han vil. mit lif vil haua fulla sōþo. ¶
ærmiten suarar. at han skulde vacar vara ok bōia sin
25. ben .i. gu[d]lecom bōnom. ¶ cristoforus saghþe þæt
eigh gita ok eigh vita huat bōne uaro. ¶ ærmiten
saghþe. þu saat væl oet sund þa þu hit fort. som
mange fara iui mȝ lifs vaþa. ok ær almanna væghar
riks folk[s] ok fatōks. ¶ cr[i]stoforus saghþe. uæl vita
30. sundet. ærmiten saghþe. þu æst maþar starcar. ok
stor. ok orka væl æruuþa ¶ var færiokarl fatōks
folks iuir þæt sundet. ok bær þōm armo iuir .a. þi-

- nom armom. þæt ær þe þænist þik gøþi þækan.
 ¶ cristoforus saghþe sik þæt væl gita giort. ok
 gærna vilia. ok bygde sik boþ .a. sundsens strand. ok
 stude sik mǫ *stang. ok sǫrþe fatǫkt folk iuir mǫr-<sup>*Bl. 50,
recto.</sup>
5. kia mællan ¶ sirla at quelde mangom daghum. siþan^{Sp. 1.}
 han þær com. ok han la .i. boþ. lambar af mǫþo ok
 huilte sik. hǫrþe han rǫst fatǫks barns annan vægh
 sundet. ok calla cristoforum at sǫra sik iuir ¶ cri-
 stoforus skyzde sik. ok fan ængen þa han iuir com
10. ¶ vtan sǫrsta han atar iui com ok vilde sik huila.
 þa hǫrþe han samu rǫst. ok fan ængen for sik hæl-
 dar æn sǫr. ¶ þriþia sinne hǫrþe han sik callaþan.
 ok fan sma suen. ok sǫrþe han .a. sinom arme. ok
 troþ ut .a. uatnet. sma suennen vaxte sua þungar vm
15. siþe. at bǫlia qualde han. at varla monde cristoforus
 vaþalǫs. iui cuma. ok saghþe tel smasuenen .i. my-
 clom vaþa var iak for þina sculd. ok þyngre var þu
 æn al værulden ¶ smasuennen suarar. þæt ær vndar-
 lǫst. þy at þu bar cristum. som giorþe ok vppe
20. haldar alla væruldena ¶ iak ær *christus þin kunu-^{*Sp. 2.}
 gar. þæt vil iak prǫua þik mǫ iartignom. sæt þin
 staf .i. iorþena viþ þina boþ. sua þǫrran. han scal
 morghoæ palm quista bæra ok dactilla frukt. sua
 giorþe cristoforus ok sua varþ ¶ cristoforus for þæ-
25. þan tel eet annat land ok staþ. som han cunne eigh
 tungo. ok uar nat ok dagh .a. bǫnom. at guþ gaue
 banom tala (ok) vndistanda lanz tungo. siþan gik han
 diæruar for domen þær cristet folk pintes. ok trǫste
 þǫm tel þolughmoþo. ¶ domaren slo cristoforum pust.
30. cristoforus saghþe sik. minna þæn pust. æn han eigh
 cristen vare. ok gaf guþi hæmdena. som guþ bǫþ ¶
 cristoforus satte sin staf .i. iorþ. ok baþ guþ giua ha-

- nom (blomster ok) quista. tel at folk matte við kæn-
nas sannan guþ. þæt var alt sændar talat : ok gíort :
ok atta þusand manna troþo *christo*. kunugen sænde
tu hundraþ ridda[ra] fanga **cristoforum*. þe como
*Bl. 50,
verso.
Sp. 1.
5. nær hanom þær han la .a. bõnom. ok þorþo hanom
ængte men gõra. ok eigh sighthia hanom sit ærande. ¶
kunugen sænde haluo flere. ok þorþo þa þe fram
cumo. hanom ængte men gõra ¶ *cristoforus* spurþe
sialuar þõm huat þe vildo. þe saghþo sik sænda
10. vara at fanga han ok binda. han saghþe þõm eigh
gila hanom nõþghom. þe baþo han fara liþughan. ok
saghþo sik vilia sighthia at þe sunno eigh *cristoforum*
¶ *cristoforus* saghþe sik eigh sua vilia. vtan gærna
giua sik vndir dõz dom. som *iherus* siæluar giorþe.
15. ok baþ þõm binda sik hændar .a. bak. ok sõra som
fanga for kunugen. ¶ þe giorþo som han bõþ ok
vrþo alle *cristne*. kunugen spurþe hans namn ok
æþle. *cristoforus* suarar. sik haua hetet *reprobum*. sõr
æn han varþ *cristen*. ok siþan *cristoforum*. þy at han
20. *christum* iuir sund sõrþe ¶ kunugen saghþe han
*Sp. 2. hemscan haua takit við hemsco namne. af **cristo*.
som *corsf[æst]*ar var ok callaþe han ilgærniges ma[n].
ok baþ han bætra sik ok offra guþum. ¶ *cristoforus*
suarar. rættleca fikt þu sant namn *dagnus*. som þyþer
25. væruldenna ok diæwls *cumpan*. kunugen saghþe han
vpfõdan .i. scoghom mý *diurom*. ok þy osinneleca
tala. ok bõþ hanom heþar ok æro .i. sino rike. æn
han vilde guþum offra ælla þola manga pinor. ok
læt han leþa tel mõ[r]ko hus. (thy at han vilde ey
30. *gudhum* offra) ok alla þõm halshuga æpte hanom varo
sænde ¶ kunugen læt inne (mý *hanum*) læsa tua væna
iugfrur. ok iæte þõm rika gauo. æn þa gaten han

- lukæat. m; oloflecom lusta tel afguþa dyrkt ¶ cristo-
 forus sa sin uaþa ok siþl .a. knæ. ok baþ varn hærra
 sik tel værn. ok þa han gat eigh for þõm .i. na-
 þom varit. þa spurþe han þõm for huat sak þa
 5. varo þær cumna. hans ænlite sken sua (tha) han sa
 gen þem som sol. at þa siollo rædda við iorþ tel
 hans fota. (^R oc sagdho hælager gu; man miskunna
 os at wi maghum tro a thæn samma gud thu thror
 .oc prædicar/) kunugen spurþe ok læt þõm cuma
 10. for sik. ok hõtte *þõm illan dõþ. æn þa eig vanda^{*Bl. 51,}
 sik atar tel guþa dyrk. þa suara. þæt (skal) þa^{recto.}
 m; myclom guþa heþar vara. at þe wnet haua^{Sp. 1.}
 christum ¶ lætin alla gatuna strõ m; blomstar. ok
 alla vægiana klæþa vm cring. ok calla saman allan
 15. staþen tel bõghtiþ ¶ kunugen giorþe glaþar som þa
 baþo. ok þa þe stoþo for guþum. castaþo þa þerra
 linda vm þerra hals. ok castaþo við iorþ ok brutu
 sumdar .i. sma styke. ok õpto. lætin nu cuma sara
 lækjarana. ok binda saren ok spiælca guþana ¶ ku-
 20. nugen vredes ok læt hængia andra m; hareno. som
 hæet aquilina. ok læt binda við hænnu sõtær stora
 stona. ok þænia hænnu lim fræn limi. tel hon gaf sin
 anda .i. guz hændar. ¶ annur som hæet niceta. læt
 (hæn) casta bundna .a. bal brænnande. ok þa eldren
 25. gat hænnu ængte giort. þa læt kunugen halshuga
 hana. ¶ siþan læt kunugen cristorum vt leþa. ok
 huþstryca han m; iarn gislom. ok sætia eldaþan
 hialm *iuir hans huuþ. ok lægia han bunden iui^{*Sp. 2.}
 eet iarn borþ. ok tænda bal vndi iarnborþeno. ok
 30. blanda m; tiæru. iarnborþet ok boiona brusto iam
 scyt .i. sma styke. ok cristorus gik hel fram .v. el-
 denom ¶ kunugen bõþ hau binda við stulpa. ok af

- siughur hundraþ riddara sciutes som tel mals. pilane
 siughu vm cring han ok hængdo. .i. væpre. sja at
 ængte scut. scaddé han ¶ kunugen vænte han vara
 scuten tel dōþ. ok baþ *crisoforum* se sik wnen ok
 5. *christum* sighraþan af sinom guþum. iamscyt vændes
 en pil .i. væpreno. ok scōt ut kunugh[s] ógha. *criso-*
forus saghþe tel kunugen ¶ *Morghon* uil iak at mit
 martirium ændas mý halskuge. þa scalt þu drōpa mit
 bloþ .i. þit ógha. ok seia siþan iam væl som ·fōr
 10. þa þu bæzt sat ¶ *Sua* giorþes som han saghþe. *sua*
 sannaþes som han spaþe ¶ *cunugen* varþ *cristnaþar*.
 *siþan han bōlar. fik. ok dōmde. ¶ huar man vndi
 suærþ. som uærleca talaþe vm *christum* ok *crisoforo-*
rum ¶ *Sanctu[s]* *ambrosius* vitnar. al þæsse ma[ð]
 15. ok martiria ¶ hans daghar cumbar. vm *sancti iacobi*
 dagh vm hōsten

*BL 51,
 verso.
 Sp. 1.

SAGA OM SANCTA CHRISTINA.

Den grymme Sadern. — Christinas
manga pinor och martyr-död.

af sancta cristina

- Christina lönleca cristen var heþens hærra dotter. ricasta maanz. af tiro ytalie: hænnu saþer fik hænnu tolf þiænisto mjöia. ok
5. scipaþe hænnu eet vænt palacium. som ængen carman tel come. ok fik hænnu guþa af self ok gul. ok gaf hænnu tel guþa dyrk ¶ Mange hærra baþo hænnu. ok saþir vilde hana ængom giua. vtan guþum sialuom tel dyrk ¶ cristina tok alt þæt rökelse. hænnu saþer
10. sænde hænnu. at offra guþum. ok gømdde høghl .i. vindøghom. ok offraþe christo knæfal ok bønne. þa saþeren com ok vitia (sinne) dottor. saghþo þiænisto mjöia. at hans dotter forsma offra gambлом guþum. ok *calla sik cristna ok knæfaldar christo. saþer^{sp. 1.}
15. baþ sina kæro dottor offra sæþernes guþum. cristina suarar sik offra þøm lof. som lofs offor sømme ihesu christo ¶ saþer baþ sina dottor ofra at minsto enom guþi. at hænnu wrþen eigh alle guþa vreþe.

- cristina svara iak ær guz dotter. ok aldre þin mæþan þu diæflom þiæna. þo gaff þu mik got raþ vtan vit ok vilia. iak offra enom guþi ihesu christo. ok eigh virþer iak huat alle þine guþa æru vreþe.
5. æ[n] han ær mik bliþar. faþer gik vreþar ok harmsfuldar fran hæne 7 cristina brøt gulguþa ok silfguþa .i. sma styke. ok gaf gul ok self fatōco folke 7 faþeren com atar annan dagh at offra guþum. ok vndistoþ af þiænisto mōiom. huat cristina hafþe giort
10. guþum. ok hærþes þa faþur hiarta við dottor. ok læt hu[þ]stryca hana sua hæremeleca. ok længe. at tolf mæn þrōtos huar æpte annan. ok svoro sik eigh mera magha. faþer læt hana leþa *tel mōrcohus. hon saghþe tel faþuren. biþ nu þina guþa giua þinom
15. mannom. mæghin mera striþa við mōbarnet. Moþeren spurþe at sua vør telburit. ok slet af sik klæþe. ok ref sik har af hōþþe for harme. ok lop som galin vare tel mōrko hus. ok fiol for dottor sinna sōtar. ok saghþe. mit bæzta barn. mik iamkært som min oghon.
20. miscunna mik. cristina suarar. hui callar þu mik þit barn. mæþan þu þiæna diæflom. iak ær guz dotter. ihesu christi. ok hans namn ær scriuat iui mino hufþe. 7 Moþeren gik iamharmful þæþan som þit. ok saghþe sinom bonda dottor anzuar. faþeren vredes æn
25. mer æn sōr. ok hōþ raka hæenna huld fran rifiom m; clodiura fotom (ok ramum). tel hæenna limi lusnaþo ok saghþe tel hæenna 7 nu huar þu mist dottor namn af þinom faþar 7 cristina suarar. nu vete þu mik dighavan heþar. ok væl vænder þu mit namn. at iak
30. scal eigh længar heta diæwls dotter. þy at þu æst sanne[le]ca diæwls fa- *-þir. ok grep eet stykke af sino bloþogha kioti. ok castaþe fran sik .i. faþurs

*Bl. 52,
recto.
Sp. 1.

*Sp. 2.

- æne. ok baþ han æta þæt kiøt af hans kÿti ær kumit ¶ þa læt saþer dottor .a. hiul sætia. ok eld mÿ oleo vndi tænda. lughin læk vndir hiuleno ok brænde sæm þusand mæn vndi stoþo. ¶ saþeren troþe guz
5. iartigne vara truldom. ok bõþ *christinam* atar inne læsa. ok bõþ sinom suenom binda storan sten við hæenna hals. ok vt .i. haf casta vm miþia nat ¶ Sue-nane giorþo sins hærra buþ. ængla af himnom lypto hana lætta fran grundom liuandes. sialvar *ihesus* døpte
10. bana tel *cristina* namn. sins guþsaþurs .i. saltom sio ok saghþe: iak döpe þik .i. mins saþurs. namn. ok mins hans sons *ihesu christi*. ok þæs hælgha anda varra bægia. Micael arcangelus tok *cristinam* döpta af guz hænde. ok satte .a. land .i. saþurs huse ¶ sa-
15. þer varþ annars hugha. ok saghþe huat troldoms *makt sölgher þik. som ræner hauet sins mæghins. ^{*Bl. 52, verso.} ok bõþ hana inne læsa tel annan dagh. ok þa hals-^{Sp. 1.} hugas. vm samu nat do *vrbanus* hæenna saþir braþom döþa .i. sinne siæng ¶ æpte han döþan. com annar
20. domare som hætt dius. han læt smiþa vagnh af iarn. ok fylla mÿ oleo quaþo ok tiæru. ok læt tænda bal vndi. ok brænna. tel vagnnen val. ok læt casta *cristinam* .i. miþian vællen. ok læt siura mæn røra vagnnen mÿ iarn stangom. ¶ þa louaþe *cristina* cri-
25. stum ok saghþe. iak þaca þik min guþ saþir. at þu lætar mik annar tima vaga þino nýsøða möþarne ¶ Dius domare læt raca alt har af hæenna höfþe. ok leþa hana nakna vm staþen. tel appolinis afguz mönstar at ofra. *cristina* giorþe knæfal *christo*. ok iam-
30. scýt siøl appollo við iorþ. ok löstes .i. sma muld som malin vare ¶ Dius domare varþ annars hugha *viþ þolikt iartigne. ok varþ sva ræddar at han do^{*Sp. 2.}

- .i. samu stund. julianus fik vald ok dom æpte han dōþan. haz læt elda ogbn som hetast. ok cristinam in casta. þær sang cristina guz lof m̄ ænglom. fæm dagha scaþalōs. ¶ julianus hōrþe ok troþe troidom
5. vara. ok læt in tel hæenna siþa[n] slyktar var vngnen. tua øþlor ok tua slar. ok tua orma. þe slekto vm hæenna sōtar. ok slungo sik vm hæenna spina. ok bals. hæenne menlōst. ok sualaþo hæenna suet m̄ þerra blæst ¶ julianus baþ en man som orma galdar kunne. in-
10. ganga tel hæenne ok prōua: huat ormane giorþo. ¶ þe bitu han tel dōþ .i. samu stund. ¶ cristina gaf ormomen hemlof tel skogs ¶ julianus læt hæenne skæra spina fran bryste. ok ran af þōm miolk for bloþ. þær næst læt iulianus hæenna tungo af skæra. ok þo
15. miste hon eigh malet tel guz lof ¶ hon grep tungona (afskærdh.) *ok castaþe tel iulianum. ok slo vt hans øgha. iulianus sænde tv scot .i. hæenna hiarta. ok eet .i. hæenna siþo. ok sva ændaþe cristina mōþo ok martirium. hæenna daghar *cumbar sancti iacobi* apton.

*Bl. 53,
recto.
Sp. 1.

SAGA OM S. MAURICIUS.

Kejsare-brefven.

Den Christna Legionens sjelf-upposfring.

- S**yoctecianus þær tel at han gate mera men ok ilt
 giort cristno folke giorþe maximianum sin cum-
 pan kesara m̄ sik at oþa cristendom viþa vm
 væruldena þe sændo buþ vm allan hemen alle lanz hærra
 5. bundo sik vndi þerra lyþno ¶ Ensamet cristet folk
 saghþe ne gen afguþa dyrk ¶ kesarane læto scriua
 annat bref tel cristet folk vm þænna mato ¶ Huat
 hygar iþart harþa hiarta ok musa mæghin ¶ sculde
 al værulden dela eet mal ok annan vægh vare rom
 10. ok annan vægh al værulden þa sculde aldar hem-
 brez uiþ romara mæghin ok sculin .i. ensamne verþa
 vart vald ¶ þe læto suara m̄ gōru raþe ok *vi lyþom *Sp. 2.
 gærna værulz raþe ok valde .i. allom þōm malom
 eigh æru gen varom guþi ok kans buþi. vi viliom
 15. gærna hærscaþet vt giua tel roma rikes værio þy
 at sua funnom vi buþit af guz væghna gōrin kesara
 kesarlekan ræt ok guþi guþlecan ¶ vm þæn tima
 var en staþar aldar cristen stor ok starcar m̄ hun-

- draþ portvarþom østerst gen solenne nær paradís som callaþes thebe af þòm staþ ok hans lande giorþos vt hærschap tel kesarans garþ siax þusand ok siax hundraþ ok siaxtighi ok siax riddara ok suena þriuine
5. mæn tel gærning þera forman ok hærtoghe var mauricius ¶ Førsta baner bar candidus annur bar innocencius (exuperus ok victor [ok] *constancius*) þe foro cristne heman ok sæsto sina cristno m̄ patriarca .i. ierusalem ok m̄ marcellino paua .i. rom ¶ vm þæn
- *Bl. 33, 10. tima sænde dyoclecianus **maximianum* .a. mot franz
verso.
Sp. 1. ok þyþiscland otallecom hæer ok m̄ þòm mauricium hærtogha ok hans kumpana ok værþscap. ¶ Þa þe como iui italie bærgþ þa bõþ maximianus allom offra afguþum ok sværia sik saman .a. mot allom
15. rømscom rikes olyþnum ok mæst .a. mot allom cristnom mannom ¶ Mauricius ok hans cumpana vndistopþo almoghans buþ ok satto sin tiald atta milo vægh fran heþnom hæer .a. vænasto ængþ við rodonum ælf ¶ Maximianus sænde þem buþ at coma tel offor þe
20. svarar sik ængom guþum magha offra vtan ihesu christo ¶ Maximianus læt sik forsmaþan. ok sagþe min van heþar vaxe af þy at himna dyrk (økias) ok rømsca reatliue forsmaþ ¶ høghmøþoghe riddara sculu við kænnas at iak forma læmnas min ok minna guþa
- *Sp. 2. 25. ¶ Maximianus sænde tel þerra røm- *-sca mact ok bõþ þòm val at offra guþum ælla giua huarn tiiunda man tel halshugs þæt var baþe faghart ok ømblekt (at se) þa guz riddara deldo huiliken mate sōr martir varþa æn annar Mauricius hærtoghe stopþ vp ok
30. talaþe tel værþscapel mik grøter af glæþi at ia[k] se iþar sua fasta ok trøsta .i. cristne tro at .i. vilin sōr vndi suærþ ganga æn afguþum offra væl for-

maghom vi *cumpana* .i. dagh taka vart værþ ok seia
 var suærþ bløþa .i. heþnom siþom æn mik eigh atar
 droghe guz æpte dōme som bōþ petro draghit suæ[r]þ
 atar halda ok þor iak eigh nokrom amot han[s] buþi

5. biuþa vtan louar iak þæs guþ at .i. ærin guþi ly-
 þoghe ¶ þa gauos vt huar tiunde man vndi suærþ
 atar com annat buþ mȝ samu forlaghom sanctus mau-
 ricius suarar vi ærum kesarans mæn tel at væria
 rōmsca rike ok ihesu *christo* *ærum ui scýldughe sial^{Bl. 54.}

10. oc lif som os bathe haur gýuit for hans tro uilium ^{recto.}
 ui gerna dō *Maximianus* bōþ ringia (sin her) um ^{Sp. 1.}
 cring guz riddara oc leua engin guz riddara liuandis
 ¶ þera dager cumber siu natum for michialsmessu dagh

OM SANCTA EUFEMIA.

Andren. — Martyr-döden. — Lejonen.

- Eufemia væl bur[i]n iuglfru fôrsta manz dotter af rômseca rike þa hon sa cristet folk þola pino þa ôpte hon tel domaran þu gôr oræt vælborno folke þu sænde fôr tel himirikes sa-
5. tœkt folk æn mik som rik ær ok af riko folke fôð ¶ Mange cristne mæn som fôr varo rædde hughnaþos af eufemia orþom ¶ domaren dictaþe ræþelekt hiul at bryta m̄ eufemiam þæt iarnhiulet sculde styras m̄ brast ok hiulet gik af laghi ok brôt hiulmæstaran tel
10. dœþ ¶ þæs dœþa frændar vredos ok tendo eld vndir hiulet : ok vildo brænna eufemiam þær hon stoþ ôuærst .a. hiuleno hel ok hiulet bran ok guz ængel lôte banden af eufemia fôr æn eldren com nær hæenne ok satte hana hōght vp .a. eet bærgþ menlōsa ¶ en
15. man mælte tel domaran alla pino dœua þe cristno *vtan iarnet læt hana halshuga ¶ þæn hana halshuga sculde varþ iamscýt numin han hand vp lypte ¶ annar dirþes tel at halshuga ok siþl iamscýt stendœþar niþar ¶ Eufemia æn som fôr sa huru cristet folk
20. pintis ok ôpte tel domaran ok saghþe : sik oræt gôras

*Sp.2.

- at han sænde sǫr tel himirikis eigh hænne iamborit folk ¶ domaren bǫþ hana tel mǫrkehus leþa ok annan dagh obundna vt leþa for sin dom: hon ǫpte ok kærþe hænne sparþos band: ok boior mer æn andro
5. cristno folke: domaren læt hana fast kusca mǫ pustom langa stuud ok com þær tel hænna sialuar: ok vilde sin vilia mǫ vald hana ¶ hon varþe sik mǫ dygh: guþ giorþe mannen vansǫran sua at hanz ǫpte sik forgiort uara ¶ han sænde tel hænna sin stallara
10. at lucka hana tel sins hærra vilia ok samvaru: ok han gat ængalund in tel hænna kumit: ok eigh lasen uplæst ok eigh dǫr brutit mǫ ýgssom ok uarþ vm siþe galin: ok diæfla fuldar: sua at han slet: ok ref sik sialuan ok *monde varla liuandes þæþan cuma: ^{*Bl. 54, verso.} þa Sp. 1.
15. domaren sænde en annan: at halshuga mǫna ok þa han vilde tel huga þa vændes hans hughar sua at han castaþe suærþe ok bedes sǫrst naþe af hænne ok lop siþan tel domaran ok ǫpte sik sǫr villia dræpa sik siæluan æn hænne men gǫra som guz
20. ængla gǫma ¶ domaren bǫþ sinom cancelario lata coma tel hænna stora mæn ok kiǫtgirugha ok mǫþa hænna licama ok lif af hænne ¶ Fǫrste som in com fik seia vænasto iungfrur vmcring hana sitia ok sunggo sǫtleca guz lof: ok varþ cristen viþ hænna prædicar
25. ¶ Domaren læt hana uphængia mǫ lukom længe ok atar in .i. mǫrkohus sættia siu dyghn vtan sǫþo ok dryk ¶ Siuzda daghen var hon iam faghar ok fri som sǫrsta þa baþ domaren mala hana tel miǫl mælan tuægia quærn stena (ok valdus til store stena)
30. ¶ iamscýt som hon com vndi quærnstenana vændos siæluæ stene .i. sma muld ¶ domaren kændes sik .i. allom lutum vara wnen ok *læt eufemiam incasta *Sp. 2.

- þær (^{xx}grymmasta le)on lagho sua at þøn swlgho
 (^{xx}hwan then) for þøm com liuandes ¶ þe mōtto mōne
 bliþ ok scipaþo sik sua uæl at lion gat sitit .a. þøm
 sua væl som .a. stolom domaren monde þa dō af
5. harme tel en hans suen laghþe hænnan siþo ginum
 m̄ suærþe sua ændaþe hoz sina mōþo ok martirium
 ¶ (Domarin klæde swenin m̄ syndal ok gul (^Rrin-
 ge)) leion mōtto hanom som haz gik stoltastar ok
 drogho haz dōþan tel scoghs ok ato ¶ hans frændar
10. leto længe ok funno vm siþe slitin klæþe ok gul-
 ringen m̄ fæm hans benom priscus domare het ok
 slet sik sialuan m̄ tannom ok do .i. gæld ¶ Sancta
 eufemia do m̄ heþar .i. ca[l]cedonia ¶ alle þe vm
 cring boþo iuþa ok heþne: wrþo cristne ¶ Sanctus
15. ambrosius uitnar ok visa al hænnan martiria som hæ
 scriuas ¶ hænnan daghar cumbar fiughartan natom for
 michials mæsson

LXXXIV.

SAGA
OM DE HELIGE
COSMAS OCH DANIANUS.

Läkare-penningen. — Silarne.

Af cosma

- C**osmas ok damianus varo kiçtleke brøðar. þerra moðer hæf þeodoche cristen ok guþlek ¶ þe brøðar varo goðe læchiara. allom
5. siukom bōto þe / baþe folke ok sæ pæniga lōst ¶ en fru *hon hæf paladia. bōþ þōm for bōtar rica. Bl. 55, recto. Sp. 1. gauor. þy at hon uar længe siuk. ok vanhopa wrþen at fa bōtar ¶ siþan hon forgiorþe rikt sæþærne. for lækedom .a. heþna lækera. ok fik aldre þæs hældar
10. bōtar. fōr æn þe brøðar bōto hæne. þe saghþo ne gen gauom. ok saghþo guþ haua giuit sik lækedom list. okōpta. ok vara skyldogha. vtan kōp giua þæt

okðpes var giuit. ¶ hon manaþe damianum ensamen iuir guz namn. taca við eel litet present. ok eigh forsma guz namn som hon manaþe han mǫ. ¶ þæt present var eigh sua rikt. at han tok þæt for fikt.

5. vtan han tok við for þæs ena sculd. at han vilde eigh forsma guz namn ok hæenna goþuilla: sanctus cosmas fik þæt vita vm siþe. ok vænte sin broþor þæt hua giort for giri sculd. ok forböþ nokrom manne. iorþa damianum döþan .i. graf mǫ sik döþom.

10. ¶ Næsto nat teþes guþ cosme .i. symne ok saghþe hanom. ¶ damianus tok við guþleke gauo. eigh for giri vtan for guz namns heþar. ¶ lisias greue læt þðm coma for sin dom. ok böþ þðm ofra guþum.

*Sp. 2.

*ok for olyþo tel guþa dyrk. læt han binda hændar

15. ok sǫtar .a. þðm. ok þænia pinleca þera sinur: ¶ þe forsmaþo hans pinor: ¶ þa læt lisias sæncia þðm .i. qual. guz ængel fræste þem fra grunne. ok satte þðm liuandes .a. land. ok leddos in for greuan. ¶ Greuen sighthar tel þðm. ok baþ þðm kænna sik sin

20. troidom. som iamuel huar crapt iuir hauet. ok vil iak iþro raþe sǫlghia. ¶ iamscyt como tue diælla ok pustaþo greuan fast. lisias baþ hælgho martires biþia for sik tel þerra guþ. ¶ cosmas ok damianus baþo for hanom. ok varþ lisias þaghar fræ[1]s af diælla

25. qualum. lisias saghþe tel þerra. saghen .i. huru vreþe guþa uaro. við at iak uilde mik vænda tel iþar. ok þðm viðarsighia. ¶ fra þænna tima vil iak eigh iþar þola længar guþa vanheþar: ¶ lisias læt casta þðm .a. baal. lughin giorþe þðm ængte men.

30. vtan (brænde) manga þem vm cring stoþo. þa læt lisias hængia þðm *baþa iui en stulpa. ok þænna þerra limi ok lif. guz ængel lǫste þðm af bandom.

*Bl. 53,
verso.
Sp. 1.

- ok ledos liþughe in for greuan. lisias bǫþ binda þǫm
ok sciuta þǫm tel dǫþ. ok tǫrua mǫ stenom. ¶ pila
ok stena vændos .i. væþre. ok slogho guz ovini som
vm cring stoþo. ok g[i]orþo guz martiribus ængte men.
5. lisias [varþ] vrefar ok harms suldar. ok læt þǫm
ok mǫ þǫm þerra þre brǫþar halshugga. ¶ cristet
folk mintes huru cosmas forbǫþ. at iorþa mǫ sik
damianum. ok iauaþo huat þe hældar sculdo gǫra.
tel en vlualde com ok talaþe som man. ok bǫþ þǫm
10. baþa iorþa .i. ena graf ok sua giorþes.

—

ártecknet med det nya enct.

—

- rom ær þerra kirkia som felix pauæ læt up byghia.
fæþer sancti gregorii paua. ¶ j þerra kirkio þiænaþe
en man gærna þǫm brǫþrom. en sot at af hanom
annat laret. gǫrla vm ena nat. teþos hanom cosmas
15. ok damianus .i. sýmne. ok hafþo mǫ sik iarn ok
smýrilse. annar spurþe annar. huar sculum vi fa
*annat lar. at giua þænna larlǫsa varom ven. annar^{3p. 2.}
suarar .i. dagh iorþaþes .i. sancti petri kirkio en
blaman: takum hans larben þæt ær færst. giuum va-
20. rom larlǫsom manne. sua syntes þǫm siuka. at hans
siukt ben som alt kiǫtet var af ætit. ok sinur scaros
af. ok blamans ben impaþes i sama staþen. ok smor-
þes æpte saran værk. mǫ sǫtom smyrilsum ok linum.
¶ Maþren vaknaþe. ok kærde sik hua baþen laren.

- værklø̄s. ok tok at iaua. huat han sanneleca var.
 þæn sami ællar eigh. ok varþ vis vm sic (X um siþe)
 ok fløghþe ut af siangenne sæghin. ok teþe allom.
 huat hanom timde ¶ Mæn sændo. tel blamanzcens
 5. graf. ok sunno liket larlø̄st. ok siuca manzens larben
 .i. iorþenne m̄ þøm dōþa. þerra daghar cumbar
 enom dagh for *sancti* michials dagh

Djefvulen och den räddade Hustrun.

- En man þiænoghar *sancto* cosme ok damiano.
 sculde fiærran fara. han gaf sina husfru .i. guz gōmo.
 10. ok þerra brōþra. ok gaf hænne trygo tekn þæt
 hælgha cors. *husfrun var miok guþlek. ok diæwlen
 bar þæs awnd. ok bra sik .i. manz ham som sændar
 uar .a. husbondans vægna. tel hænna. ok saghþe hænne
 huat ærande han vilde m̄ cors tekn. husfrun troþe
 15. teknenno væl. utan tok iæwgha af þy. at han næmde
 eigh cosmam ok damianum hænna malsmæn ok gō-
 mara. ¶ Diæwlen .i. manz hami bōþ hænne. af hus-
 bondans væghna. m̄ trygo tekne. fara m̄ sik. ok
 mōta bondanom. hon þorþe eigh ne sighia. gen
 20. tryggo tekne. vtan for m̄ hanom : han ledde hana
 hōghht vp .a. eet bærg. ok vilde hana þær for vt
 sciuta for en clint. ¶ husfrun callaþe cosmam ok
 damianum. sina gōmara tel bialp. som hænna bonde
 scipaþe hænne malsmæn. ok saghþe sik þøm trōsta

*Bl. 86,
 recto.
 Sp. 1.

ok tro. ¶ Þaghar teþos þe hænne baþe brøþar. ok
 mange hæghe mæn mǫ þø̄m. liuse som sol. ok fræl-
 sto hana. af diæwl(^x s) valde. ¶ cosmas ok damianus
 sagh[þ]o tel hænna sik vara þø̄m hon trø̄ste. ok
 5. hænna husbonde scipaþe hænne tel *gø̄mo. þerra ben^{*Sp. 2.}
 ligia .i. þyþisland. i. enom bý heter essend

SAGAN OM SANEI ADRIANUS.

Matalias sjáls-styrka. — Vanden. —

Safs-färden.

af adriano

- Adrianus var ok pintar .i. dyocleciani daghum
 ¶ Maximianus diocleciani cumpan com tel
 nicomediam ok læt þær cusca folk tel af-
5. guþa dýrk ¶ þri mæn ok þrætighi sörþos for kunugen stæpleca cristne Maximianus saghþe tel þerra hauin .i. eigh hōrt huliken dombær giuin ær iui cristet folk þe saghþo sik væl haua domen hōrt ok vita ok han eigh virþa ¶ Maximianus læt þōm huþstryca
 10. ok bryta þerra tændar mǝ stenom ok sætia þōm smida .i. mōrke hus ok bōþ scriua huars þerra namn ok ansuar ¶ adrianus marscalk sa þōm sua staþugba ok saghþe tel þerra huat lōn vænten .i. iþar annars hems mæn .i. þulin manleca þæssu pino ¶ þe saghþo
 15. ænga tungo gita talt þe lōn guþ giuar sinom mannom adrianus baþ scriua sit namn mǝ þerra namnom

- ok sin ansvar *mæþ þem at adrianus var cristen^{*Bl. 56, verso.} Maximianus læt han smiþa (mǫ jærnnom) ok .i. Sp. 1.
 mǫrke hus mǫ þǫm sætia ¶ Adriani husfru spurþe sin bonda fangen ok slet af sik klæþe ok har for harme
5. ok græt ok illa læt ok siþan hon hǫrþe at han var cristen wrþen þa uændes hænnu gratar .i. glæþi þy at hon var lǫnleca cristen ok hafþe længe biþit guþ at han matte cristen varþa ¶ hon lop sæghin þit han la fangen ok kyste hans sǫtar ok mintes viþ hans
10. boior ok saghþe ¶ Stel æst þu adriane þy at þu eghnar þæt goz huarte lefþe þik saþir ælla moþer ok sæl ær iak som þik se cristen: þæt goz hauar þu nu fanget som þa sǫrsta hialpar: þær ængen af androm sa lan ælla gauor. ok þa ængen lǫse annan
15. af nǫþ eigh saþer eigh moþer eigh dolter eigh ven sin ven eigh gozet hærran: forsma min hærra alt þæt ¶ viþ þik scal skelias þæssa *hems vini ok frændar^{*Sp. 2.} ok varþnaþar (ok girnas the) rikedomu af hiarta ok hugh tel þet þu mat ævinneleca viþ vara ¶ adri-
20. anus callaþe hana sina systor ok baþ hana væl fara hem tel sit hus ok saghþe hana vilia tel calla þa hans pina sculde ændas ¶ Natalia giuar han .i. guz gǫmo ok andvarþa han hælgho martiribus ok trǫsto hans hiarta mǫ prædican ¶ Gen þǫm dagh adrianus
25. sik vita at þera time var nær þa fik han borghan for sik [af] (hælgho martyres ok gaff stupo grewin gaffvr) ok com hem tel sinna husfru nataliam ok uara hana viþ þerra tima en (henna thiænisto quinna) sa adrianum coma ok lop in for nataliam ok varaþe
30. hana ok saghþe sik se adrianum coma lǫsan ok liþughan hem ¶ Natalia varþ illa viþ ok rædes han vara fra gangen tronnu ok venaþe sik ok saghþe:

- aldre varþe mik þen gen værþa at min bonde skils
viþ hælgha martires ok stoþ braþleca up ok lukte
durum ok saghþe tel adrianum *þa hæm baþ sik in
lata ¶ siærren se han fran mik som guþi ær fran
- *Bl. 57,
recto.
Sp. 1.
5. gangen ¶ aldre nælkes þæn mundar minom monne
som guþ havar viþarsaght ¶ Saloghar man har nõdde
þik tel at þæt vptaca þu vilde eigh frambalda ¶
huat skilde þik viþ hælgho martires ¶ hui rymde
þu sör æn striþen hō[r]iaþes vart þu sar sör æn
10. bughiz bændes ¶ Mik matte ok væl undra æn nokot
wrþe guz offor af diæwls gifno bloþe ¶ awi mik
salogha som viþ bænset bloþ ær sambuuden eigh var
iak þæs af guþi værþ at vara nokra stund guz rid-
da[ra] husfru ok mærtiris cona : scam glæþi var mik
15. giuin ok lang blygh ¶ adrianus hōrþe gærna al
hænna orþ vndarsfuldar af vnge kono ok væne ok
væl borne ok siughurtan manaþom nygipte : ok varþ
af hænna orþom æn hetare ok harþare tel martirium.
ok baþ hana for sik vp lata ok saghþe sik eigh
- *Sp. 2.
20. rym- *-dan ælla tronne forgangen vtan borghaþan
hem tel hænna at calla hana tel þerra striþ at seia
sina ændelykt : ok saghþe læt scyt vp ælla se þu
mik aldre mer : þy at iak ma eigh længar duælia :
ok þola hælgho martires som mik borghaþo mere
25. pino for mina sculd æn iak cumbar eigh atar at næm-
dom tima ¶ þa sörst trygdes natalia viþ at han var
staþughar .i. tronne ok læt vp for hanom ok siþl.
sæghin. a knæ ok lovæþe guþ ok gingo sua baþen
tel mōrkohuset ¶ Na[ta]lia þiænte þær siu dagha
30. hælghom martiribus þuo þerra sar ok strōk mǫ selke
¶ siþan com kesarans buþ at martires sculdo tel
doms sōras ok baros .o. sōre .a. barom sva uæro þe

- forbarþe ok pinte ¶ adrianus (gik) æpte þðm bak
 bunden ok bedes þaz sðrst fram for domenz ensamen
 Natalia saghþe tel hans min hærra *gifs eigh við^{Bl. 57.}
 pinor som litla stuzd liþas ok sænde guþ þik ængla^{verso. Sp. 1.}
5. glæþi som ældre sa ænda ¶ adrianus hængdes sðrst
 ok þandes alle hans limi sundar ok varþ þær næst
 huþstrukin ¶ Natalia lop atar tel lælgho martires ok
 saghþe sin hærra byria striþena ¶ Maximianus ma-
 næþe eigh illa tala vm hans guþa ¶ adrianus suarar
10. mæþan iak þol pinor for þa sak at iak tala illa tel
 þinna falso guþa: þa var þæs vis þu varþar vær
 pinaþar som illa tala um min sannan guþ ¶ Maxi-
 mianus saghþe þolikt orþ haua þik cristne falsara
 kænt ¶ adrianus suarar þe þu callar falsara. æru
15. æuinneleks lifs prædicara ¶ Natalia lop sæghin tel
 martires. ok saghþe þðm sins hærra andswar ¶ Maxi-
 mianus læt fiura starka mæn sua han huþstryca at
 inæluæ mate synas Natalia gik mællan þazs ok an*-dra^{Sp. 2.}
 martires ok saghþe þðm hans (andþswar) ok þolo-
20. moþo ¶ Maximianus læt adrianum atar smidan .i.
 mörkohus ¶ adrianus var vngar ok manna vænastar:
 tuem arom minna æn þrætighi ara gamal ¶ Natalia
 sa sin kæra hærra viðþöpnan ligia allan sundar slit-
 nan ok laghþe sin arm vndir hans nacca ok saghþe
25. sæl æstþu min hærra værþoghor wrþen lælghra
 manna tal ok værþscaps: sæl æstþu mit liuua lius
 som þol möþo for þðm som döþ þolde for þina
 sculd: far nu hel ok sæl søte hærra at seia (xx han)
 sælan innan glæþi ok æro ¶ Maximianus spurþe at
30. frur gingo at vitia mörkohuset ok þiænto þðm ok
 forböþ þðm in læta ¶ Natalia torkænde sik mþ car-
 manna klæþom ok læt skæra sik har som carmanne

*Bl. 59.
recto.
Sp. 1.

- ok (gik swa) dagbleca mællan mörkohusa ob þiænte som sör mæþ þuat ok sörþo ¶ Maximianus spurþe at flere frur gingo sua ok *læt nu scynda martires (til martirium ok læt bæra fram eet stort stæþ ok bōþ
5. bryta aldra þera larben mý slægiom sundar .i. sma styke ¶ Natalia fik vita ok vitiaþe þaghar sin hærra ok manæþe han .a. guz væghna þola manleca ænda .a. sina nōþ litla stund ok haua for øghom ængla glæþi ¶ Natalia gik daghþingande mællan sin hærra
10. ok andra martires ok stōrkte þōm alla ok gik iam væl tel stupogreuan ok baþ þōm ængom sör ben sundarbryta æn sinom bonda ¶ þæþan gik hon ok tel sin hærra ok baþ han biþia sin guþ gōma hana þæssa hems osmittaþa ok calla hana scyt æpte sik af
15. þænna heme ¶ Adrianus leddes sōrst tel benbrut þa benen brutus þa baþ æn natalia biuþa sina hand vndi afhug sua giorþe adrianus som hon baþ ¶ ok hon grep handena ok gōmde for hælghodoma .i. sina scōte: þær næst laghþo alle martires sik siælue fram
20. .a. stæþ vndi slægor ok gauo benbrutne andan .i. guz hændar: Maximianus bōþ brænna þera ben .a. bale þa vilde natalia casta sik *sialua .a. balet mý benomen ¶ sua mýkit rægn com þa af himnom at þæt slōkte balet ok gōmdo hælghodoma obrænda ok
25. natalia gōmde sins bonda hand mý heþar skrinlaghþa iui sinna siang hosþa gærþ ¶ en hærtoghe sænde buþscap tel nataliam ok bedes hana tel husfru ¶ Natalia suarar sōmeleca sændebuþum: ok saghþe sik heþar buþin at varþa hærtogha ok marscalks husfru
30. ok beddes þo þrigia dagha frest tel ansuara ¶ Natalia siþl .a. knæ for guþ ok baþ han calla sik scyt osmittaþa af þænna heme ¶ en hælaghar martir af

*Sp. 2.

- þóm hon þiænaþe saghar ok fryghþafuldar teþes hæne ok bõþ hæne scynda sik þæþan þit þerra ben (x o)brænd lagho scrinlaghþ annan vægh ens hafs sund ¶ Natalia leghþe lönleca scip ok for fran
5. lande mæþ myclo cristno folke ¶ hærtoghen spurþe at hon rymde ok sænde æpte hæne mykin sciphær ¶ guþ vænde væþren sua mý iartignom sua at þóm vrak atar *ok hon sighalde goþan bõr fram ¶ vm^{Bl. 58, verso.} miþia nat syntes annat scip mōta ok uaro diælla .i. Sp. 1.
10. scipino .i. manna hami diælla spurþo natalie fōlghe huaþan þe foro ælla huart þe uildo þe sagþo sik haua sighalt af nicomedia ok vilia tel constantinopolim : diælla saghþo þóm fals haua stæmt ok visto þóm væghen þvart af rætto þy at þe vildo þóm
15. drænkia tel grunda ¶ Sanctus adrianus com þóm tel hialpa ok mōte þóm .i. andro sciþi ok saghþe sit namn ok haþ þóm eigh fōlghia diælla villo vtan stæmna hældar æpte sino stýre ¶ Natalia kændes viþ sin kæra hærra ok sighalde sæghin æpte liuwom leþ-
20. saghara ok com tel constantinopolim .i. fōrsto dagh-nigh Natalia læghþe sins bonda hand nær androm hans benom ok somnaþe þær .a. guþlecom bõnom ¶ Sanctus adrianus teþes hæne .i. sōmne ok bõþ hæne þær ligio ok soua langan symn tel doma dagh .i.
25. guz friþi ¶ Natalia vak- *-naþe ok saghþe drōmen^{*Sp. 2.} allom næruerandom ok gaf .i. samu stund sin anda .i. guz hændar : cristet folk iorþaþe mý heþar nataliam næst adriano hæenna husbonda : hans daghar cumbar annan dagh æpte varra fru dagh þrem vikum for mi-
30. kialsmæssu

LXXXVI.

SAGAN

OM DE HELIGE

GORGONIUS OCH DOROTHEUS.

Gorgonius ok dorotheus s̄rsto riddara .i. dyocle-
ciani daghum .i. hans garpe s̄de .i. nicomedia.
viþarsaghþo opinbarleca mandom viþ dyocle-

cianum ok saghþo sik ængom manne vilia þiæna mer vtaꝛ

5. ensamnom ihesu christo. ¶ Dyoclecianus gafs dighart viþ

þerra orþ ok syrghþe sin scaþa at mista bæsto mæn

ok upf̄da .i. kesarans garpe ok lukcaþe þ̄m s̄rst

bliþom orþom ¶ Siþan han sa þ̄m fasta .i. tronne

þa læt han þ̄m s̄rst uphængia m̄ armom ok þænia

10. m̄ bandom lim fran limi ok þær næst huþstryca m̄

iarn gislom ok siþan kæmba þ̄m alt kīt fran be-

nom ok vækia sara værken m̄ salt ok ætikio : ok

siþan læt han þ̄m *stekia .a. rist : þe lagho þær

værkl̄se som .a. bl̄te siang ¶ R̄kren uar þ̄m s̄tar

15. som lilio blomstar dyoclecianus d̄mde guz riddara

tel galgha ok b̄þ casta þerra ben for hunda ¶ cri-

stet folk hænte þerra ben saman o spiellaþ ok ior-

þaþo þ̄m m̄ heþar þerra daghar cumbar ok .a.

sama dagh som *sancti adriani* daghar

*Bl. 59,
recto.
Sp. 1.

LXXXVII.

SAGAN

OM DE HELIGE

VITUS OCH MODESTUS.

Engla-besöket. — Den besatte botas. —
Räddningen.

- S**anctus vitus æþla tolf ara, barn barþes opt af heþnom ¶ saþer (thy) at han forsmaþe afguþa dyrk. valerianus dyocleciani foghate iuir cicilie land læt gripa sma suenen ok bæria mǫ
5. stangom ¶ hans armbar som bæria sculde varþ oför ok foghatans þæt bǫþ sua at han venaþe sik ok øpte sik haua mist sina höghro hand: ¶ vitus baþ han calla sina guþa tel bota valerianus spurþe vitum æn han trøste sik bǫta hanom: vitus gaf hanom bǫtar mǫ
10. .a. callan ihesu christi namns valerianus baþ hans saþur rǫkta smasuenen tel guþa dyrk ¶ vm ena nat kænde saþeren sǫtasta luct vt *ganga af barnsens hærbærghe *Sp. 2. þær uitus la ensamen .i. siæng ok stoþ up for vndars sculd ok sa ginum uindǫgha huset alt liust ok

- siu ængla standa cringh vm smasuenen : ok ðpte guþa uara cumna hem tel sin ok .i. samu stund varþ han blindar : aldar staþren vaknaþe viþ hans op. ok como tel hans iam væl valerianus foghate : ok spurþe huat
5. hanom var ¶ han saghþe sik haua set okunnogha guþa .i. sino huse skinande som sol ok sik wrþen blindan viþ ofskært skin þe ræþo hanom offra ioui tel bota en þiur m̄ gulhornom ok han sua giorþe sik gagnlōst ¶ faþer baþ vitum sik bōta : vitus gaf
10. faþur bōtar m̄ bōnom : eigh var han þy bætre ok *christo* þæs tronare vtan ællaþe dræpa vitum (sin) son ¶ goþar guz ængel teþes modesto viti tykto-mæstara. ok baþ han rýma m̄ smasuenenom halleþes tel anat land han giorþe som hanom var buþit ¶
- *Bl. 59. 15. vitus giorþe mangh iartigne *.a. þy lande som þe
versn.
Sp. 1. tel como ¶ vm þæn (tima) la dyocleciani son .i. gæld ¶ diævulen ðpte aldre rýma sit hærbærgbe ok suenen liþughan lata s̄or æn vitus lucanus come ¶ vitus letes ok hitted ok bōtte suenenom m̄ acallan nams
20. ihesu *christi* ¶ dyoclecianus baþ han offra guþum æn han vilde eigh d̄o illom d̄oþa ok leddes olyþoghar tel m̄orke hus m̄ sinom mæstara ¶ J samu stund brusto boior ok m̄orcohus lystes som middax sol ¶ dyoclecianus læt casta vitum .i. brænnande bal
25. ok eldren giorþe vito engte men ¶ siþan læt han casta vitum for wreþ leion ok vorþo iamscyt bliþ for cors tekn þa b̄oþ dyoclecianus hængia vitum ok modestum ok crescenciam viti fostar moþor som aldre skeldes uiþ sin folstar son ¶ j samu stund com
30. þord̄n (ok iord̄n) sua ræþelecar at m̄ykit folk do ok af guþa m̄onstar brusto ok dyoclecianus rýmde ræddar ok ¶ venaþe sik wneæ af enom suene ¶

- Guz ængel lyste martires ok sör- *-þe þóm þæþan :^{3p. 2.}
 tel þe lunno sik ena floþ : þær huiltu þe sik .a.
 guþlecom bõnom ok gauo sina siala .i. guz gõmo :
 en õrn varþe þera lik ospiellaþ tel en ærlek fru
 5. florencia saz þóm (som) sanctus uitus uiste hæne
 þerra daghar cumbar tuem daghum for botolfs mæssu

—•••••—

LXXXVIII.

SAGA
OM DE HELIGE
PRIMUS OCH FELICIANUS.

Ståndaktighet i döden. — Djuren.

- Primus ok felicianus uaro kiøtteleke brøðrar afguða
biscopa ok præste røghþo þømm for dyocle-
ciano ok saghþo sik ængen ansuar af guðum
sa utan primus ok felicianus ofraþo þømm dyoclecianus
5. læt gripa þømm ok .i. mörco hus casta tel guz ængel
þømm þæþan lōste ¶ siþan skilde han þømm at ok tok
at luka felicianum tel afguða dýrk ¶ felicianus saghþe
sik attatighi ara gamblan at aldre ok þrætighi ara
at cristendom ok omøghelekt vara at vændas fran
10. sannind mý lukkan som barn dyoclecianus læt naghla
hans hændar ok sōtar ginum mý (iærn)naghlom ok
bøþ lata standa han sua matlōsaz *¶ Siþan talaþe
dyoclecianus tel primum : nu huar þin broþer takit
uif

*Bl. 60,
recto.
Sp. 1.

- uif kesarleco bufi ¶ primus suaraþe nu liughar
 diaewls vngen. þo var þæt sant at han lydde himna
 kesara bufi ¶ Dyoclecianus læt leþa *primum* tel fe-
 licianum ok læt giua drikka primo vællande blý
 5. han drak blyt sik mǫþolǫst som calt kældovatn ¶
 Dyoclecianus læt casta þǫm baþa brǫþar for tu gryn
 leiom som þaghar wrþo bliþ ok spak som lamb ok
 samulund wrþo tue biorna ¶ tolf hundraþ mæn stoþo
 nær ok sagho þæsse iartigne þær af wrþo sæm hun-
 10. draþ cristne ¶ halshugde ændaþe þe sit martirium
 þerra daghar cumber sæmtan daghum for miþsumars
 apton

SAGA ON SANKT THEODORUS.

Christus besöker Martyren.

Simla-rösten.

- Sanctus theodorus var gripin ok kuscaþar tel asguþa dýrk : innan stuntan tima tende han eld vndi martis mǫnstar ok brænde al asguþa dýrk .i. asko ¶ Siþan var theodorus gripin ok
- *sp. 2. 5. *.i. mǫrcobus sattar ok dǫmdar tel svylt ¶ Siælvar ihesus christus teþes theodoro ok trǫste han ok saghþe trǫst þik væl min man theodore þy at iak ær mǫ þik hinna hærschap .i. scinanda klæþom fylte huset luktom durum ok lysto ok sungo sǫtleca guz lof mǫ
10. hanom : varþ næn sagho ok rymdo rædde ¶ annan dagþ leddes theodorus ok for domen ok gafs hanom val guþum offra ælla dǫþ þola ¶ theodorus svarar smiþen mit kiǫt ok steken : aldr[e] viþarsighar iak ihesum christum mæþan min ande gangar ginum
15. mina næsa ¶ domaren læt han up hængia mǫ armom ok raka hans huld mǫ iarn cambom alt intel rifa ok siþan .a. baal casta þær gaf theodorus sin anda .i.

- guz bændar ok la hans lik obrænt .a. brandom. sþ-
 taste rþkar gik af hans like ok ypnæþe himinen sua
 at alle sagho þe um cring stoþo ok hþrþo rþst af
 himnom *væl cumin kære theodore gak in .i. guz<sup>Bl. 60.
 verso.</sup>
 5. glæþi hans daghar cumbar tuem daghum for *sancti*^{Sp. 1.}
 (Y martini) dagh

SAGA OM S. QUINTINUS.

Þorsfästelsen. — Líkets underbara upptäckande.

Af sancto quintino

- S**anctus quintinus var ok vm þæn tíma sǫrst
 barþar mǫ stangom sua at mæn módos:
 ok síþan allom limum þandar ok bunden
5. sua at hans aþro brusto up ok þær næst súþin .i.
 uællande oleo ok tíæru ok istre saman blandat han la
 .i. vællenom ok lo at domaranom þa læt domaren
 stупpa hans strupa fullan mǫ lim sinap ok ætikio ¶
 síþan læt han næghla hans sǫtar ginum mǫ tuem
10. iarnspicom ok mǫ tuem hans huwþ ok þær næst bals
 huga ¶ sancti quintini lik la sǫm ar ok sǫmtighi .i.
 sio tel guz ængel viste þæt enne blinde fru : ok baþ
 hana þit fara ok liket vp taka ok mǫ heþar iorþa
 ¶ hon sor þit ok mykit folk mǫ hæne : þa þe baþo
15. sina bǫne .a. strandenne slǫt hælakt lik vp fran grun-
 *Sp. 2. *-nom ok sik frun som blind var baþe sændar seia
 himins lius ok lik upslutit ospíællat hans daghar cum-
 bar alla hælghona apton

SANCTA KATERINA-SAGA.

Gurn **M**axentius blef Kejsare.

Domara satto dyoclecianum ok maximianum
 fran valdom bæða ok giorþo þðm slætta
 böndar: ok toko sik þre kesara valerium
 constantinum ok licinium ok varo vældoghe tu ar ¶
 5. constant[i]nus van vndi rom britaniam m̄ sværþ ok
 tok sik tel husfru kunugs dottor af britania helenam
 ¶ Maxencius drap þem alla þre ok vilde varþa ke-
 sare ok varþ aldregh: þo scref han sik kesara ok ræþ
 for inangom romara landom m̄ vald vtan þerra vilia
 10. tel vnge constantinus vp vaxte

Katerina och **M**axentius. — **De** 50 **Q**uest.

Drottningen. — **G**mvändelserna.

af *sancta katerina*

Maxencius com tel alexa[n]driam egipto lanz huup
 staþ ok böþ allo rikeno saman coma at offra guþum.

ok dræpa cristet folk ¶ *costus egipti* kunugar var snima dōþar katerina hans enga

[Här slutar *Codex Buræanus*, tyvärr för alltid!
Fortsättningen är ifrån *Codex Bildstenianus*.]

*Cod.
Bildst.
Bl. 103,
verso.
5. ther
bon saet
j sino
palacio
/ huru
nøt bæliadho
/ ok
faar
brekto
ok
afgudha
preste
tuthu
som
wlua
for
sinom
gudhum
/ ok
offradhe
them
alskona
sææ
¶ Ka-
terina
gat
ey
længer
tholt
gudꝝ
wanheder
ok
diæfla
dyrkan
/ vtan
*gik
diærflika
fram
/ aff
sino
palacio
10. for
kesaran
/ ok
taladhe
(^R til
hans
oc
sagdhe
sua
/)
thik
børdhe
(væl)
til
/ faghir
sæghnan
(^R oc
ødhmiuk
helsan)
en
thu
wilde
kænnas
widh
thin
skapara
/ ok
ey
dyrka
diæfla
¶ Hwi
kallar
thu
swa
mykit
folk
saman
/ til
(^{xx} gudꝝ
wanheder
at)
offra
dieflum
thꝝ
gudh
ska-
15. padhe
folke
til
fødho
/ thykke
thik
thꝝta
mønster
(swa)
faghirt
vara
/ ellir
belætin
af
gulle
gutin
/ them
hafua
manna
hænder
giort
/ oc
(thy)
ær
thꝝ
oskælikt
at
mæn
offra
manna
banda
gerning.
¶ Lypt
op
øgho-
nin
gen
himnum
ok
prøfua
(^{xx} solina)
gangh
ok
stiær-
20. nur
/ dagh
ok
naat
/ fra
wæru-
ldinna
yphofu
(^Y i ^{xx} e)
fra
østir
til
vestir
/ fra
vestir
til
østir
/ ok
spør
/ en
thu
west
ey
/ hwar
them
styrir
mannum
til
gagbna.
¶ Hwar
regn
gifuir
iordinne
til
afuæxt
¶ Hwar
gul
ok
gørsama.
ok
alscona
malm
latir
vaxa
J
iordhinne/
25. han
ær
dyrk
wærdher
/ ok
ængin
annar
som
thik
gaf
siæl
J
modher
lifue
ok
naturlik
skæl
/ en
thu
wilt
them
fylghia.
offra
(thy)
hanum
lofs
offer.
¶ Hans
ær
æran
ensamins
/ som
alla
æro
gifuir
ok
wænt
atir
af
diæfla
willo.
¶ Maxencius
wardh
vndhers
fulder
/ af

- *barn war hans arwe / vænasta (^{xx}jomfru) ok wisast j allom boklistom / adartan ara gamul ¶ Hon hørde
5. ther bon saet j sino palacio / huru nøt bæliadho / ok faar brekto ok afgudha preste tuthu som wlua for sinom gudhum / ok offradhe them alskona sææ ¶ Katerina gat ey længer tholt gudꝝ wanheder ok diæfla dyrkan / vtan *gik diærflika fram / aff sino palacio
10. for kesaran / ok taladhe (^R til hans oc sagdhe sua /) thik børdhe (væl) til / faghir sæghnan (^R oc ødhmiuk helsan) en thu wilde kænnas widh thin skapara / ok ey dyrka diæfla ¶ Hwi kallar thu swa mykit folk saman / til (^{xx} gudꝝ wanheder at) offra dieflum thꝝ gudh ska-
15. padhe folke til fødho / thykke thik thꝝta mønster (swa) faghirt vara / ellir belætin af gulle gutin / them hafua manna hænder giort / oc (thy) ær thꝝ oskælikt at mæn offra manna banda gerning. ¶ Lypt op øghonin gen himnum ok prøfua (^{xx} solina) gangh ok stiær-
20. nur / dagh ok naat / fra wæru-ldinna yphofu (^Y i ^{xx} e) fra østir til vestir / fra vestir til østir / ok spør / en thu west ey / hwar them styrir mannum til gagbna. ¶ Hwar regn gifuir iordinne til afuæxt ¶ Hwar gul ok gørsama. ok alscona malm latir vaxa J iordhinne/
25. han ær dyrk wærdher / ok ængin annar som thik gaf siæl J modher lifue ok naturlik skæl / en thu wilt them fylghia. offra (thy) hanum lofs offer. ¶ Hans ær æran ensamins / som alla æro gifuir ok wænt atir af diæfla willo. ¶ Maxencius wardh vndhers fulder / af

- henna fæghrindh ok wittrom ordhum/ oc læt hona ledha mǫ þedher til sith palacium/ til offrat war ¶ Sidhan kom maxencius hem fra offre/ ok taladhe til katerinam ¶ Wi hørdum thin ordh ok tina sniello
5. thungo/ ok gatum ey alt wæl forstandit/ otamad(h)e for gudhana (^R dyrk oc) (^{xx} offer)/ ok gatum ey tha atgømt eller swarath. ¶ Nw ær thik swa mykit swarath ok sakt/ at thu wardher endelika pino thola/ ellir gudhum offra ¶ Katerina swarade thy ær konungur/ at han skal allo styra jæmuæl sinne wredhe/ ok ey wreden konungunum/ swa skref en wiis philosophus ¶ Thæn ma manga wæl styra/ som sik styre siælfuan wæl først ¶ Talin til min mǫ skælum/ ok ey mǫ wredhe ¶ Maxencius forstodh at mōn war
10. mykit wiis (^{xx} j boklighe konst/ ok wt sænde) bref jwi alt egypto rike/ epte bæystom mæstarom/ ok komo (til hans) fæmtighi (the) bæysto mæstara ok mæraсто j allom (^{xx} bokligha konstum som waro j thom landom) ¶ The forstodho hwi the waro kalladhe/
20. ok taladho smæleka til kesarans (oc sagdho) huru høght ær kesarans radh/ at kalla saman swa manga visa mæstara. aff (^{xx} frōmadha landom) at disputera mǫ eno mōbarne ¶ Maxencius sagdhe (j sik) ærlekare (^R vara) venda henna hugh mǫ skælum/ en mǫ pinom/ swa myklo hælder/ at hon thrōste sik meir. a boka list ¶ Jhesus (*christus*) siælfuir witiadhe sinna mō/ oc trōste hona til stridh/ mǫ fæmtighi mæstarom/ ok jættadhe hæenne at the skuldo alle warda cristne. ¶ Annan dagh byriadhis thera striidh/ (^{xx} tha sagdhe) katerina skal iak mǫ tholikom mæstarom sigher stridha/ tha skulde iak min lōn vitha/ epte (^{xx} wuznan sigher)/ vtan iak (^{xx} wæntir mic bætra
- 30.

*Bl. 104,
verso.

- løn aff ihesu christo / oc thy *gifuer jnc mic mȝ hans
eghnom ærandom / i hans anduardhan) (^R han ær
min gud oc min herra / han ær sander wisdomber
oc æwinnelik sælighel / allom thom som a han tro /
5. han ær thæn sami som lifsins wægh hauir bewiist /
mȝ sinom hælgha budhordhum Oc alle the som hans
budhordh halda / sculu fa æwinnelikit liff til lona /
han ær thæn sami / sik forbarmadhe ouir mankonit
som swikit var oc fortappat aff diæfwlsins kloke
10. fund / han tok mandom oc soddis aff renasta jumfru
vtan synd / j sannom manȝlicom licama / han bewiiste sik
vara badhe gud / [oc man /] gud j thy / at han giordhe
stoor jærtekne oc vnderligha gerninga / givande dødhum
liff / blindom syn / dumbom maal / haltom gang oc ren-
sadhe spitælska / oc giordhe andra otalica vnderlica
gerninga æ huat han vilde / han beviiste sic vara man
j thy / at han omgik synlikin mȝ mannom her j werdlene /
oc lot sik pina oc dræpa j mandomenom / for mankon-
sins helso / stodh vp aff dødth oc for vp til himbla /
20. han ær min sigher oc min krona / han ær min viis-
domber / oc mȝ hans mact oc dygdh / trøster jæc
forvinna / all thȝ mote mik bærs) ¶ (^{xx} Mæstarene swa-
radho omø)ghelikt wara / gudh mogha wardha likam-
likan ellir dødth thola ¶ Katerina (^{xx} sagdhe) / som
25. sant war / at the mundo litit (^{xx} akta cristna manna)
boka skiel ok ænkte wyrda hwat prophetana spadho.
¶ (^{xx} Oc thy bant hoz them oc forvan /) mȝ hedh-
nom bokum / platonis ok sibille. ¶ Plato skref ok mȝ
skælum (be)wiste / at wæruoldin skulde wm kring.
30. ganga. / ok minste cirkiȝ jwi høghesto circla. ¶ Thȝ
war (tha) alder gudhdombrin / widare en wæruoldin /
la j (^{xx} jumfrune) lifue / ok thees (nu) daghlika. litin

- vndi brøꝝ liknilse. ¶ Sibilla spadhe at gudh skulde skøt koma ok (^{xx}pino oc) dødh thola (^Rvilin jække tro thꝝ j hørin mꝝ øromen / oc seen j ierteknom opinbarligha mꝝ øghomen / tha maghin j tro diællomen /
5. som vidher kænnas han vara thera gud mot allom sinom vilia / vilia j ey thom tro / tha moghin j tro idbrom eghnom mæstarom / som bæra thæs vitne j sinom bokom / at ihesus *christus* ær sandir gudꝝ son /) ¶ (^{xx}Mæstarene) slaghne mꝝ siælsins swerde /
10. gafuo sik for hænnas skælum / ok sannadhis tha thꝝ som paulus sigher / at gudh sighra mæsta crapt mꝝ minsto mæghine (ther) til at enkte køt (scal) trøsta a sik ¶ Maxencius bødh alla mestara brænna a hale. ¶ Katerina trøste them til tholemodh / ok
15. sagdhe them for fult vara. at dōpas j siælsins blodhe. ¶ The bruzno swa .j. gudhlike tro / at enkte mein fingo thera likama. ¶ Maxencius taladhe til katerinam thu ær wæl borit barn / lydh mino radhe / tha skalt thu vara nær kesarinno thit belate skal ginstan af
20. gul scrifuas / ok sætia wndi skiul a midio gatu ok alle the a knæ falla. som fram ganga. ¶ Katerina sware thꝝ ware mik hedber at fugla lagdho sin sør ifui mino hofdhe. ¶ Jhesus han ær min fæste man / han ær min æra / han ær min ælskoghe / widh han
25. skill mik hwarte blid(^{xx}laat) / ellir bani ¶ Maxencius læt hudhstryka katerinam ok i myrkahws sættia ok (var) tolf dagha / swa at hōn fik (af them) hwarte math ellir dryk ¶ (vtan) gudꝝ ænghil j dwo like / fōrdhe henne daghlike fōdho. J them daghum for
30. maxencius / fierren til lanꝝ endha / for æranda skuld. ¶ Hans drōtning fik wita huru katerina predikade / som hudhstrukin war / oc witiade henna / ok mꝝ henne

- porphirius marskalk / the (sagho) skinæde lius j myrkiohuse / oc gudþ ængla wæla wm hænnna saar ok lækia / ok fiollo widh jordh for gudhlike ræþl. ¶ Katerina predicadhe them cristna thro til midbonath
5. war / ok wardo cristne / ok mþ them thu hundrat riddara / katerina satte krono a drotninginna howdh / ok spadhe. at hon skulde þunna faa dagha martir wardba ¶ Jhesus siælfuir vithiade hona mþ ængla skara ok badh sina dotter kænnas widh sin skapara /
10. ok sagdhe sik wara then hon predikadhe / ok hon tholde pino fore / ok badh hona ey rædhas vndi sinom skiolde ¶ Maxencius kom atir gielda fuldir / at hon war ey sultin (døthat) ok bødh hænnne wal / afgudha dyrkan ok wæruþ þedher / eller pinor thola
- *Bl. 105, 15. ¶ Kateri-^{*}-na sagdhe sik gernna offra sith blodh ihesu
reoto. christo / som hona løste mþ sino blodhe ¶ Maxencius bødh gøra fiughur hiwl / ok sæthia them all wm kring mþ iærnsþikom / ok skipa at thu hiwlin / gingo moth androm thwem / ok bødh katerinam sætia øwærst
20. mellan hiwlin / (xxtha) the fastat wm kringh gingo / ok swa slita swndher henna likama ¶ (^Rsancta katerina badh sik gud til hielp / oc æmskøt kom) Gudhþ ænghil (oc) brøth swndher hiwlin som katerina badh / ok slo til dødh fiughur thusandh hedhna mæn ¶ Drot-
25. ningin som før war cristin lønlika / hughnadhis widh gudhþ iærtigne / ok awite konungin for grimileka (giort vidh) menløst folk / oc sagdhe sik siælfua cristna wara ¶ Maxencius bødh af harme / skæra henna spena af bryste / ok sidhan halshugga ¶ Ka-
30. terina trøste hona mþ faghre fortalan / ok badh hona gladhlika skipta thessa hems æro / j æwinnelikt himerike ¶ Porphirius jordadhe henna lik / ok spurdis

- thagar ok røgdhis / ok dømdis til halsbugh / m̄
 thwem hundhradh riddarom som m̄ hønūm wrdo
 cristne ¶ Sidhan læt maxencius kalla katerinam / ok
 bødþ hæne / gudþum offra ok wardþa sørjsto fru /
5. epte drotningena dødþa / eller miȝsta lifuit ¶ Kate-
 rina walde dødþin ok dømdis at halsþuggas / þa
 bødþ katerina sina þøn til gudþ ok sægþe / gerna
 gær iak for þina skuld wndi swærdþ jhesu gudȝ
 son þak widh minne siæl / ok gif þina miskundþ
10. allom them / a mith namþn minnas (ȝ m̄ akallan)
 Røst kom af himnum ok sægþe / swa at alle hør-
 dho / kom j gudȝ glædhi guȝ fæste m̄ Hwar war-
 dher burghin som þik hedþrar ¶ Sidhan rækte hon
 fram halsin orædh / ok ran miølk for blodþ af hæna
15. lifue ¶ Engla af himnom gripu likit halsþuggit / ok
 ferdho tiughu dagxledir (ȝ a^{xx} j) litle stundþ / til
 synai bergh / ok iordado hona ther m̄ hedþer :

Sancta Katerinas Finger.

- ¶ Godþer man thiænogher sancte katerine for
 fra rom han war munkir til synai bergh ok thiænte
20. ther fæmtighi aar j hæna kirkio. ok hafþe astundan.
 a[1] sœa nokot aff henna hælghodomum sør æn han
 þem fore ¶ Sancta katerina tedhis hanum j sømpne
 ok sik hanum sin finger ¶ M̄ hanum for han sæghin
 til landa ok giordhis mangh jertigne hwart han kom
25. ¶ Henna daghir komber siex dagþum for sancti an-
 dree dagher :

SANCTA MARGARETA-SAGA.

Den saga Herdinnan. — Draken. —
 Delinorna.

Quere
 de
 sancta
 Marg-
 areta
 in se-
 cundo
 libro

*Bl.105,
 verso.

- S**Ancta marghareta var dottir theodocij he-
 dins mans som var wældogher patriarcha
 afgudha dyrk Fadir war henne wredher
 thy at hon war *cristin* wrðhin ¶ Margareta flyde fra
 5. fadher wredhum til sinna foster modher xv milor
 vægh fra anthiochia som hænnas fadher bodhe ¶ Hel-
 dir wilde hon thiæna satok gudhi j fostermoder hwse
 ok gøma hænnas faar *mꝯ (andrum) *crisnom* mœiom
 en offra dieflum j fadhers rikedomum ¶ Olibrius
 10. grewe kom fram ridande at wæghenom ok sik sea
 hwar marghareta gik mꝯ fostermodher farum *quinna*
 wænast ok saghirt mœbarn ok bœdh sina swena thaka
 hona hanum til husfru en hon fræls ware ellir til
 frillo en hon ofræls ware ¶ Swena komo ok sagðo
 15. margharete greuans ordh ¶ Marghareta græt før gudhi
 ok sagðe. Jhesu guꝯ sen war mik nadogher ok thrœst

- mit hiærta til anjswara. sænt mik thiu ænghil at læggia mic ordh i thungo Jak ær nw stadh som faar for wluom ok fiskir a næti ¶ Margharetā kom for greuan ¶ Greuin spurdhe henna napn ok edhle ¶
5. Hon sagdhe sik beta margharetam ens bedhins herra dottir oc sik siælfua cristna wara. Olibrius sagdhe til hænna thu ma wæl margarete nampn bæra. thy at swa ær thu wæn jfuir alla quinnor som margarita iwi alla stena. thik some ok wæl at thu æst wtko-
10. min. aff frælsō folke æn ey thykke mik quemlikt wara at swa wæn mō ok wælborit barn thror a corsfæstan gudh ¶ Margareta sware hwadan west thu at *christus* war korsfæster ¶ Greuin sagdhe sik thz hafua læsit j *cristnom.* bokom ¶ Margareta sware mæ-
15. dan thz scriuas badhe aff hans pinom ok ierteghnum ok gudbleko walde hwi forsmar thu hans pinor ¶ Hans dōdher ær hedir wærdogher som han løste mʒ alt mankōnit ok lifuir æwinnelika alʒweldogher konunger. ¶ Greuen vaxte wredher ok grymber aff
20. hænna ordom ok læt hona j myrkahws dragha. Annan dagh læt han hona wt ledha ok manadhe wælburna mō warkuuna thinom wænlek ok offra minom gudhum ok war sæl alla dagha j wærulʒ walde ¶ Margareta sware sik offra them enom gudhlika dyrk
25. som hafwit vplypter ok jordhinne lætir skælfua ¶ Greuin bōtte hænne hænna kōth (mʒ) saghum swndher slita en hon ey lydde hans budhi ¶ Margareta sagdhe sik gerna wilia thola dōdh for them som pino tholdhe for hænne ok gifuer æwinnelikt liiff ¶ Gre-
30. uin grymber ok galin bōdh (^R hona) (^{xx} flængia) ok hænna limi (^{xx} tænia) til blodher flōt ok ran som adhiro ok watn aff skære kældo flæʒste som wm kring

- stodho sagdho sik warkuana hæzna wænlek ok rædho hæne rædhas dødhin oc gøra greuans vilia at hon matte lifua ¶ Hon badh illa radgifuara fra sik ga. ok sagdhe likamans mōdha er siælinna helsa ok sag-
5. dhe til greuan skælaløs hunder ok ofyllelikt leon thu hafuir wæl walddh fanghit (^R ofuer min licama) en *christus* siælfuir hafuir siælinna wald ¶ Greuin hulde sith ænlite mȝ mantle ok gat ey seth swa dighirt blodh aff mōbarne ¶ Sidhan læt han hænnā bandh
- ^{*Bl. 106. recto.} 10. lōsa ok hona atir j myrka-^{*}hws sæthia ¶ Himna lius sken j myrkohuse hon badh warn *herra* læta sik sea sin owin hæne tedhis diæwlin j draka like stoor ok rædheliker ok swalgh hænnā howdh ok rækte sina thungo iwi hezna ilia at drogha hona alla saman j sith swelghiande ¶ Marghareta stodh swolghin j drakans muzne ok giordhe kors for sik ok sprak drakin for kors thekne swnder j midhio ok margareta stodh ther som hon korssit giordhe heel ok helbryghdo ¶ Diæfwlin wilde hona en meir fresta ok
20. thedis henne j manȝ hami ¶ Margareta fiol .a. knæ ok badh warn *herra* sik til wærn ¶ Diæfwlin thok wm hænnā handh ok badh hona ey gøra mere skam af sik ¶ Hon stodh wpp mȝ gudhlike thrøst ok kastadhe diæfwlin wndi sina fōther ok throd ok sag-
25. dhe diæfwl war nu quinona fota throdh ¶ Diæfwlin øpte helaggh ok sæl marghareta Jak wsal ær wnnin. mindre skam ware mik trodas wndi carmans fotum thȝ økir min anger at iak ær skamhaldin aff mōbarne ok mæst af thy at thin fadher ok modher ware
30. mine godhe wini ok alle thine forældra ¶ Margareta sagdhe til hans sigh mik hwi thu frestar *cristit* folk swa mangom lundum ¶ Han sagdhe sik hafua natur-

- likt hat ok avndh wider cristit folk ok mæst widh
 them beþste som gudhlika lifua. thy at the wilia hi-
 mérique eghna som hæn forgiorde ok sagdhe sik thȝ
 enghum wna ¶ Han sægdhe ok frammer at salomon
5. wise læste othalleka diæfla j eno kari ok ther la-
 ghum wi mædhan han lifdhe ¶ Æpte han dødhan
 røk war hæluitis eldir som wi mȝ os bærum. æ
 hwar wi ærum vp af karino ok wænto mæn dyghirt
 liggiande gul. j karino wara ok brutu karit. tha
10. fôrsto lypte marghareta foot af hans hofdhe ok bødth
 wslom fanga flya ok flydhe fæghin aff hænna handh
 ¶ Marghareta thrøste sik bætir æn fœr winna diæf-
 wls lim gryman gresua. mæn hon wan diæfwlin
 siælfuan ¶ Annan daghin ledhis margareta wt for
15. greuan ok hængdis vp mȝ fothum ok tændis elder
 wndj hona. til alt folk vndradhe hwi swa wnkt
 møbarn gat tholika pino tholt. Sidhan hængdis hon
 vp mȝ armum j kaldo watne ok frøs iæmfast som
 (hon) fœr bran ¶ Tha kom (^{x2} iordhdyn mykit) ræ-
 20 dheliker. swa at iordhin skalf ok hænna bandh bru-
 sto ok wardh lidhugh. ¶ Fæm thusandh mæn wrdho
 cristne widh thæssa iærthigne ok tholdo dødth for
 throne mȝ halshugge ¶ Greuin ræddis tha. at flere
 mudo cristne warda en hon længer lifdhe ok bødth
25. som skiutast halshugga margaretam ¶ Margareta
 badh sina bøn til gudh fœr æn hongik wndi swærdh
 badhe for *them som henna mintus mȝ hedher ok ^{*Bl. 106.}
 akallan ok swa særlika for them quinnom j barns-
 byrdh qwælias ok hwilikin hona kallar sik til hiælp
 30. thæskuns nødth hon skal helbryghdo skilias widh
 lifuandis barn ¶ Tha hørdis røst af himnum ok sag-

dhe henna røst wara ok wardha. af gudli hordha.
¶ Sidhan sagdhe margareta til mannin ok badli sin
brodher til bugga. som hanum war budhit ¶ Ok
swa ændadhe hon sina mødho ok martyrium thwem
5. daghum for marie magdalene dagh :

—*—*—*—

SKILJARTIG UPPTÆKNING

AF

Margareta-Sagan.

(Hds. A. 54. Skrifven 1434—1450.)

*Passio de sancta margaretha

*Bl. 75,
recto.

 Æpter th̄ var herra ihesus var pinter oc vp-standhin af dødha oc vparin til hymmerikis glædhi. Tha trodho margha a han oc
5. tholdo pino for sinne tro skuldh oc vardho kronadho ij hymmerike m̄ varom herra ihesu christo. Tha tok iac theotimus dōpilse ij nampn fadhirs oc sons oc thæs hælgha anda / oc huxade iac m̄ visso at kænna oc scriwa huru sancta margareta stridde mot diæw-
10. lenom oc lastade thæssa værild Sancta margareta var enda doter theodoci. oc han var hedhna manna patriarcha. oc dyrkadhe afgudha Tha sancta margareta var fødth af sinne modher / tha var hon ful m̄ them hælgha anda. oc sændis til en stadh fæmptan
15. milor af asiæm oc til antiochiam at hon skulde ther vpfstras. Tha hænne modher var dødth. tha haf-

- dhe hænne foster modhir halwa mera kerlek til hænne oc kær var hon sinom fadher oc kær ihesu christo oc ælskadis af honom. Tha hon var fæmptan ara gamwl tha gaf hon sik gudhi skyllogha som hona gior-
5. dho hela swa til licaman som til siælina / Hon gømdo sinne foster modher faar. mȳ flerom møyum ther af stadhenom varo. J them sama daghom kom olibrius høfdinghe farande af asia oc til antiochiam at bidhia til sina afgudha, som varo døwe oc blinde oc maløse.
10. oc hulka han hordhe som trodho a ihesu christo Tha læth han them alla bindha mȳ jærn bandom oc pino hardhelica, tha han sa sancta margareta nær sinom foster modher farom ganga iæmbrath girnadis han til hona olofica, oc sagde till sinom swenom, farin oc
- *Bl. 73, 15.
verso.
- takin mik the mōna *ær hon fræls tha vil iac hawa hona mik til hustru ær hon ey fræls tha vil iac gifwa pæninga for hona oc hawa mik hona til frylla, oc swa væl skal hænne vardha som mik siælwom. Tha the havdhe gripit hona, tha tok hon at bidhia
20. oc akalla gudh sighiande. Miscunna mik ihesus christus, laat mina tro oc mina siæl ælla min licamma af omillom mannom ey smittas, sænt mik thin ængil til værn at han kænna mik at swara thæssom omilda høfdingha, thu ser mik vara komin som faar ij blant
25. vargha, oc gripin som fisk a krok / hiælp mik nw min herra oc min gudh, oc gif mik ey omildom mannom ij valdh, tha komo swenane oc sagdhe høfdinganom thet valdh ma ey vara mȳ hænne, for thy at hon tror ey a varom gudhom, hon kallar a then gudh som judane korjæsto.
30. tha olibrius thȳ hørdha badh han lafa mōna til sik koma, oc sagdhe til hænne / sigh mik vn̄i thu æst fræls æller ey fræls Sancta margaretha swaradhe / iac ær

fræls oc cristin. til hulkin gudh bidher thu. Jac cal-
lar a then hælgha anda oc a alþwalloghan gudh oc
a hans signadha son ihesu christo. ther min jumfru-
dom hauer gömdh uskaddan til thænne dagh oc

5. osmittadhan Tha sagdhe olibrius. tha kallir thu a
then gudh som judhane korþfæsto. tha swaradhe hon
thy forforas the oc mins guþ rike ær æ for vtan ænda
Tha vrædhgædis höfðingin oc bødth hona sætia ij myr-
kio stwo til thæs at han funne the smittilse at han
10. matthe hæenne jumfrudom spilla Sidhan foor thæn
vranga höfðingha til antiochian at bidhia til sina
gudha som yaro dowe oð blinde oc maløse

annan daghin saath olibrius a domstol oc boøth
møna lata til sik koma oc sagdhe til hæenne. fanyt

15. mø varkunna thins licamans fægriðb. oc lydth hællir
mik oc bidh til mina gudha. jac skal thik gifwa
mykit goþ. oc væl skal thik vardha ower alla mina
mør Sancta margaretha swarade. thþ skal gudh vita
ther mik skop. at thu fær mik ey af then rætvisa
20. væghenom ther iac tok først at ganga for thy iac
bidher til then gudh ther iordhin rædis oc hawit oc
al lifvandis creatur lydha. oc hans budhordh blifwa
stadhugh for vtan ænda Tha sagdhe olibrius vm thu
bidher ey til mina gudha. tha skal mit swærdh ga
25. ginom thit køt. oc thin ben skulu kastas ij eth bri-
nande baal Sancta margaretha swaradhe Jac vil *min<sup>*Bl. 76,
recto.</sup>
licamma læta pina fore guþ skuldh at iac moghe kro-
nas ij hymmerike mþ androm møiom. oc for thy at
han thulde dødth for mik. oc iac tholde aldrigh dødth
30. for hans skuldh. oc tha han skapadhe mik æpter sik
siælwan. Tha bødth olibrius at hon skulde hænghias
vp ij vædhrith. oc slås mþ hwassom limmom tha sa

- sancta margaretha* til hymilin oc sagdhe. styrk mik *ihesus christus* til thin ær alt mith hop. see mik m̄ thinna varkunnan. oc sænt mik thina hiælp. at min sorgh moghe mik varda til glædhi. Swa badh hon
5. oc the omilda slitu hænne spædha *licamma* m̄ hwas-som limom. oc hænne blodh fløth af hænne *licamma* swasom vatn af kældo Stupagræwin øpta. tro a os oc væl skal thik vardha ower alla lifwandis m̄or. oc alle the ther varo vmkringh grætu sārlica. tha the
10. sagho hænne blodh mykit vflyta oc sagdo til hænna. *margaretha*. sannelica syrghiom vi at vi sem thin *licama* sōnder slitas. oc thu tappar thina sægrindh for thina tro skuldh. tro æn høfdinghenom thy at han vil taka thik af thæssa værildh. lydh hanom æn rasklica
15. tha mat thu lifwa æn længe oc væl *Sancta margaretha* swarade. hwat huxan ij vm iac læter pina min *licamma* for gū skuldh. tha kronas min siæl ij hymmerike m̄ hælghom m̄iom. Thy moghin ij hældir tro a min gudh. thy at han hauer valdh badhe ower lif
20. oc siæl. oc han vpl[æ]ter paradīs port for allom them ther thiit jnstunda. lydhin thy hanom tha moghin ij lifwa æwerdhelica. Jac lydher ey idhrom radhom oc iac bidher ey til idhrom gudhom. Jac tror a then hælgha anda oc a hans son *ihesum christum* som
25. vælsignadher ær oc styrar æwerdhelica. tha sagdho hon til olibrio thin onda hundhir thu ḡor thins fadhers gærninga diæwlsins. æn tho at thu hauer vald ower mith lif. tha takir min gudh mina siæl af thinnom handom thin onda hundir thu vardher banzater
30. af minom gudhi. oc nidher sæncter til hæluitis pino ij æwerdelikin eldh. tha bødth olibrius at hon skulle vphængias ij vædhr̄it som før oc slas m̄ hwassom

limom. tha sa *sancta margaretha* vp til hymilin. oc
sagðhe/ styrk mik *ihesus christus* ij godhom than-
kom mǫ thinne nadh at iac matte manlica stryda mot
minom owinom Sidhan badh olibrius binda eth linit

5. clædhe for sin øghon at han skulde ey se løpa hænne
[blodh] af hænne **licamma*. oc sagde til hænne marga-<sup>*Bl. 70,
verso.</sup>
retha lydh mik oc bidh til mina gudha. tha far thu
ey ondan dødth tha sagdhæ *sancta margaretha*. hwat
huxsar thin fula hundir. Vm iac spar mit kōt. tha for-
10. fars min siæl æwerdhelica/ tha bødth olibrius at hon
skulde ledas ij myrkio stwnne

- thȳta var then siætta timan a daghin tha hon gik
ij mörkia stwnna. tha giordhe hon kors fore sik. oc
badh nadhelica til gudh hænne foster modher fødde
15. hænne daghlica ginom eth litit vindøgha fik hænne
vatn oc brødth. oc skræf hænne pino margfallelica. tha
vpstodh ij vranne en rædhelikin draka. oc syntis hawa
øghon af gul. oc hans skægh var la[n]ght oc hans tæ-
der varo swasom iærn. vt af hans næssa gik røkir.
20. vnr hans hals var en ormbir/ ij hans handom var eth
brinande eld. af hans mwnne vtgik swa mykin el-
der at al myrka stwan jnnantil lystis. Tha bleknadhe
sancta margaretha oc vardh rædh oc fiøl nidher a
knæ oc sagðhe. herra min gudh *ihesus christus* hiælp
25. mik oc var min værn/ Jac væt mik ænkte vare bröt-
likin vith them som mik amote stridha. tha hon hafde
swa sakt tha rækte drakin fram sino tungo owir
hænne hals oc swalgh hona ij sik æn af thy hælgha
korsse som hon hafde giort fore sik tha sprak dra-
30. kin sunder ij twa luti. oc hon gik swa ren af hans
lifue som hon var fœrra. Tha sa hon en anan diæwl
a sinne vinstra handh. swartan. oc hans hændher

- vare bundna vidher hans knæ. tha tok hon at bidhia til gudh oc sagdhe Jac lowar thik min herra *ihesus christus* at iac ser min owin vara dræpin oc nidher kastadh til hæluitis. oc trodhir han m̄ minom fotom.
5. tha hon hafde swa sakt tha gik diæwlin fram oc tok ij hænnæ handh oc sagde *margaretha* th̄ ær ymnat at thu drapt min brodher som iac sænde til thik at han skulle spilla thin *jumfrudom*. oc thina sægrindh tha lowade hon gudh oc græp diæwlin vm harlukin
10. oc kastadhe han nidher til iordhinne / oc sagdhe til hans lat af thin fule anda af thinne orena talan vm min *jumfrudom* for thy at [iak] haur *christum* mik til hiælp *tha hon hafde swa sakt tha lywstis alt busit myrkia stwan innantil oc th̄ hælgha kor̄ af hym-
15. merike syntis oc then hælgha anda kom oc sagdhe. hælagh æst thu *margareta*. paradis portir ær vplætin fore thik Tha sagdhe hon til diæwlin oc stægh a hans hals m̄ sinom høghra foot oc sagdhe til hans sigh mik thit k̄on. diæwlin swarade *margareta* lat
20. vp thin foot af minom hals m̄jan iac sigir thik mit k̄on. Swa giordhe hon oc han sagde Jac heter bel-sabub thu vt crystade mit øgha oc drapst min brodher. for thy at gudh ær m̄ thik. for æn thu trodhe a gudh tha vast thu ænkte vtan aska. Nw thykis
25. thu hawa andra skipilse Jac ær then som stridhir mot allom rætuisom mannom. oc iac vpvækir them af sømpne som mik lydha at ganga at stiæla / oc røwa oc annat ondh at gora / Them iac ey gitir vækt af sømpne tha latir iac them synda ij sømpne Nw æn
30. iac vare wunnen af nokrom mænne tha vandade iac th̄ ænkte. Nw syrghir iac mest af thy at en spædh m̄ hauer mik for wunnit. Thin fadhir oc thin modhir

*B1. 77,
recto.

the trodho badhin a mik. oc thu villt ey lydha mik
Sancta margaretha swarade sigh mik hwa thik fødde
 ælla thik bødth stridha mot rætuisom mannom. Diæw-
 lin swaradhe sigh mik huru thu sik swa mycla tro.

5. tha siger iac thik mit køn. tha sagdhe *sancta mar-
 garetha* thu æst owerdhoghir at høra guz ordh thy
 at iac ær ænkte vtan guz nadh. tha swarade hæn
 lucifer ær var konunger som vt vardh kætadher af
 hymmerike for sina høgfærdh skuldh Salmom vise
10. hafdhe os lukt ij eno glaskari. swa komo mæn af
 babilonia. oc huxadhe thz vara gul. oc the brutu ka-
 rit oc sidhan fyltom vi alla værdina mʒ ether Jac
 manar thik *margaretha* vm lifuændin gudh ther thu
 tror a lat mik aldriqh optar mer koma vt af thæssa
15. huse. vtan lat mik swa bundnan nidher fara ij ior-
 dhina thz iac aldriqh *optar meer stridhar mot ræt-
 uisom mannom. J thz sama ypnadis iordhin oc hæn
 luktis ther innan

*Bl. 77,
 verso.

20. Annan daghin bød olibrius at *sancta marga-
 retha* skulle koma fore hanom. oc tha hon vtgik af
 myrkio stwæne. tha giorde hon kors fore sik Oc
 komo badhe mæn oc quinnor af stadhenom at se
 hæenne pino Tha sagdhe olibrius til hæenna *Marga-
 retha* lydh mik oc tro a mina gudha *Sancta mar-
 garetha* swarade. thz mat thu hællir tro a min gudh
 25. Thu dyrkar afgudha som æru dowa. oc blinda. oc
 maløsa. Tha bødth olibrius hona binda. oc gøra haal
 vnder hæenna. sidan tha hon bran sagde olibrius. *mar-
 garetha* lydh mik. ok bidh til mina gudha. tha
30. swarade hon. iac bidher ey til thina gudha som
 æru dowa. Jac tror a then hælgha anda lifwandis guz
 son ther mik skapade Tha bødth olibrius fylla eth

- kar mǫ vatne. oc binda hænna hendher oc føther saman oc dræpa hona swa. tha tok hon bidhia til gudh sighiande Min gudh løøs mik af minom bandom oc sænt mik thin hælgha ængil J them sama tima kom
5. then hælgha anda ij dwa like. oc hafde ena gul krona ij sinom mwne owir karit oc hon vardh løøs oc frælst af karino. oc lowadhe gudh værdhelica. tha kom røstin af hymmerike mǫ the hælgha korsse. oc sagdhe til hænne. hælagh æst thu margaret oc alle
10. the thǫ tro J them sama tima trodho a ihesu *christo* .v. hundradhe mæn oc quinnor / tha bødð olibrius at the skulle alle hals hugghas. oc the vardho alle dræpne vidher en stadh som hetir armenia. Ther æpte bødð then o milda høfðingan. at *sancta margaretha* skulde halshuggas. ok the ledde hona ginstan vt aff stadhenom. oc en af them som heet malkus sagdhe *margaretha* ræk fram thin hals vndir mit sværdh. oc miskunna mik. thy at iac ser *christum* nær thik standa mǫ sinom ænglom. Tha swaradhe hon
20. Jæc bidher thik brodher æn thu seer *christum* tha lowa mik at bidhia til hans oc fa hanom ij handh mina siæl. tha sagdhe han bidh. hwat thu vilt. tha tok hon swa bidhia *Jhesus christus* aldra værdinna skapare. hør mina bøn *at hulkin mina pino læs ællir
25. lir høra læsna. ællir kombir til the kirkio ther min ben ligghia j them tima forlat hanom hans syndir. oc hulkin mina bok scriuar ællir køpir til aminnilse mina pino tha fyl han mǫ them hælgha anda. oc the quinna barn skal sødha. læs mina pinor ællir lata
30. læsa owir sik tha løs hona af them vanda hon ær ij stadh mǫ thinom nadhom Tha kom røstin af hymmerike oc sagde hælagh æst thu *margaretha* at thu

*Bl. 78,
recto.

- mintis a marghan man. Tha hon thȝ hōrdbe. fiol hon
 nidher a sin knæ oc alla the ther nær varo giordho
 samedh Tha gik rōstin af hymmerike ij dwo lik-
 nise. oc sagdhe Margaret thȝ swær iac a mina æra
 5. at thik ær gifwin/ alt thȝ thu bedis. oc ther som
 thin pina vardher læsin. ther skal diæwlin fly mȝ alla
 sina makt. oc guȝ nadh skal ther nalkas. frydhir oc
 kærlek skal ther vara. hælagh æst thu margaretha.
 oc kom skōt ij then stadh ther gudh hauir thik bidhit.
 10. Tha stodh hon vp oc sa sik vmkringh. oc sagdhe.
 hōrin badhe mæn oc quinnor Jac manar idher ij guȝ
 nampn at ij minnins a mik. æn tho at iac ær syn-
 dogh skal iac bidhia for idher til christum at ij mo-
 ghin koma til hymmerikis glædhi sidhan sagdhe hon
 15. min brodher tak nw thit swærdh oc af hugh mith
 howdh. Tha sagdhe han thȝ vardher aldrigh at iac
 dræpir thik. thy at iac ser christum tala vidher thik.
 Tha sagdhe hon/ vm thu gōr ey thȝ tha faar thu al-
 drigh lut mȝ mik ij paradis. tha fiol han nidher a
 20. sina knæ oc sagde bidh for mik guȝ thiænista mō.
 tha badh hon oc sagdhe/ min gudh for gif hanom
 thæssa syndh. oc sla swa ij eno hugga af hæna
 howdh. oc sagdhe/ herra gudh for gif mik thȝta oc
 fiol swa ginstan nidher mȝ hænue oc blef dōdh Si-
 25. dhan nidher komo ænglane af hymmerike oc vigdho
 hæna licamma. oc diællane øpta alla ij sændir Æn
 ær gudh starkare oc valdoghare æn vi alla sa-
 man Sidhan *fōrdhe ænglane hæna siæl til hymme-
 rikis lowandis gudh. oc syonghandis Sanctus Sanctus
 30. Sanctus. dominus deus sabaot pleni sunt celi & terra
 ossanna in excelsis ther finga blinda sywn oc dōwe
 hōrilse oc alla finga bōther som nadha beddis fore

*Bl. 78,
verso.

the hælgha *jumfru* skuldb Sidhan fordha *theotimus*.
 hæna licamma til antiochiam oc lagdho hona ij eth
scrin. oc iac *scriuadhe* alla hæna pino. hon tholdo
 sith *martirium* ij thrættande manade som hætir *Julius*
 5. af *olibrius* høfdinghe stridhande mot varom herra. som
 væl signadhir ær oc styrande nw oc æ for vtan ænda

SAGAN OM SANCTA LUCIA.

S. Lucia och hennes Moder.

De inorna — De aschasi straff.

- * Lucia bezt borin iomfru j siracusa stadh ce-
*Cod. Bildst. Bl. 106. verso.
 cilie rikis for mȳ sinne modher til *sancte*
 aghate graf ¶ Lucia modher hæt euticia
 hon hafðhe blodhsot fiughur aar ok hafðhe forgiort
 5. mykit godhȳ a lækedom sik gagnløst ¶ Then tima the
 mōdhgor waro for *sancte* agathe graf a bōnum tha
 war læsin læst j mæsso som sigher huru en fru sik
 bøther af sama soth mȳ thy at hon kom nær wars
 herra klædhum ¶ Lucia taladhe til sinna modher thro
 10. them ordhom thu hørde læsas ok lægh thina handh.
 a *sancte* agathe skrin. ok wil iak lofua. at thu faar
 bōtir æn thu thror at agatha ma mykit mȳ *christo*
 som hon toldhe for pino ok dōdh ¶ Sidhan folk war
 alt hera farit ok tha lagho badha ensamna a bōnum
 15. tha sompnadhe lucia ok saa j sømpne *sanctam* aga-
 tham j midhiom engla skara cronadha mȳ dyrom ste-
 num tala til sin ¶ Min kæra systir lucia hwi thorst

- thū thȝ bedhas af mik som thū forma^(x1) (ȝ at) wæl
 siælf gifua thizne modher henne ær bōt for thinoz
 bōnum ok thro ok swa som thænne stadher hafuir
 bedher af mik (R sua skal siracusa stadh hafua bedbir)
5. ok æro for thina skuldh ¶ Lucia taladhe til sinna
 modher. thū hafuir bōtir fanghit. Jak manar thik iwi
 henna nampn som thik bōtir gaff at thū mik fæste
 aldre manne vtan ihesu christo ok alt thȝ thū wilt
 mik gifwa til gipto mins likama (thȝ) gif mik at giptas
10. mȝ ihesu christo moderin badh hona bidha til hon
 doe ok sidhan gōra mȝ goȝ ok pæningom hwat hon
 wilde. Lucia sware thȝ ær dygdhalōs lōn ok lōna lōs
 at gifua goȝ tha han gȝtir ey længer lifuat. gif gerna
 mædhan thū lifuir ok wænt thik af gudhi godh atir
15. giæld ¶ Thȝta war dagblik daghtingan thera mōdghna
 ¶ Lucia gaf rika almosor lōnlīka fatōko folke vtan
 modher vilīa ¶ Henna feste man spurde thȝ ok kær-
 dhe for paschasiī dom sina feste mō forgōra mō-
 dherne ok warȝ cristna Paschasiū læt dragha luciam
20. for dom ok gafs ther hænne skuld badhe for hænna
 gud gen kesara budhi oc forgiort mōdherne vtan feste
 manȝ vilīa ¶ Lucia swaradhe swa witerlīka. at pa-
 schasiū læt sik skendan ok sagdhe thiin ordh varda
 fære tha bardagha mōtha ¶ Lucia sware guȝ ordh
25. wara veldogh ok æwinnelik ¶ Paschasiū spurde en
 hon ware gudh. lu- * -cia sware sik wara gudhȝ thiæ-
 nisto mō. som sagdhe tha i sōrens for wærulȝ waldh
 tha wardhin i ey siælfue talande vtan thæn hælge
 ande talar ¶ Paschasiū spurdhe en i henne ware
30. thæn hælge ande ¶ Lucia swaradhe At the som ren-
 lika lifua. æru thæs hælgha anda mōnstir som sanctus
 paulus scrifuar ¶ Paschasiū hōtte hænne læta dragha

*Bl.107,
 recto.

til herra bodha ok skilia hona swa widh thæn hælg-
gha anda ¶ Lucia sware hiærtat gyter ey smittas
nödoght ok en min likame smittas gen hiærtans (vilia)
ja tha höghis min renlifuis krona mǫ thwæfaldom

5. lönun ¶ Paschasius bødþ hona dragha mǫ mangha
manna afle ok enghin gat hona aff stadh fōrt ællir
rōrt ok ey aff marghum økiom som sidhan fore fæstus
mǫ thusand mannom ¶ Paschasius mykit harmslaghin
læt thænda baal wndi hona ok øsa a hona wællande
10. thiæra ok oleum bade saman blandat. gudh gaf lucie
gut tholemodh ok thrighia dagha fræst. widh tholika
pinor hedhnum til skam ok cristnom til thrōst ¶ En
vin paschasii wilde hemnas hans harm ok skar hæenna
strupa swndher mǫ swærdh tha hiolt hon badhe liiff
15. ok maal til preste komo ok gafuo hæenna gudhǫ li-
kama ¶ Hon badh alt cristit folk helt lifua ok glæ-
dhias aff godhum thidandum. at kirkian hafuir fridh
fanghit ok at maxencius do thæn sama dagh dræpin
af constantino ¶ Hon sa ok paschasium bakbundhin
20. ledhæs for sinom øghom til rom at halshuggas. thy
at han ødde cecilie rike som han war foghadhe ifwir
¶ Lucia gaff sin anda i gudhǫ hænder cristit folk
jordadhe hona j sama stadh ok bygdho ther kirkio i
gudhǫ hedher ¶ Henne dagher komber attunda dagh
25. sancti nicholai

XCIV — CVI.

OM FLERE

HELGON, KEJSARE OCH PÅFVAR.

XCIV.

OM EUSEBIUS PÅFVE.

Kyrkan får frid.

- * **E**usebius grezsker at edle sættis j stadh ok stol ^{*Cod. Bildst. Bl. 107. recto.} *sancti petri* .ccc. x are wars herra ok lifdhe paue thu aar iij *Manadha*. ok xx dagha ok stodh paa stol thomber vij dagha æpte han dødhan
5. ¶ J hans daghum fik *cristin* [kir]kia fræmd ok fridh thæssa hems han *crisnadhe sanctum eusebium* ok gaf hanum sith namn aff them *eusebio scriuas* frammer tha han do :

OM MELCHIADES PÅFVE.

Melchiades' Kyrko-stadgar.

- M**elchiades föddir aff affrica sattis i stadh ok stool *sancti petri* .ccc. xij are wars herra ok lifdhe paue thu aar ok stodh paaua stool tomber epte han thwa dagha ¶ Han for-
5. bødth hwarion *crisnom manne* fasta synnedagh han bødth ok halda iæmuæl hælaghan ok wærdoghan hwan thorsdagh som sonnodagh thy at swa som war herra föddis ok vpstodh af dødth sonnodaghin swa for han til himna thorsdaghin ¶ En sidhan *martires* thokos
10. swa mange til hælghd tha syntis allom *pawm atir-* kalla hælgha torsdagh hælghd vtan en thima vm arit

XCVI.

OM CONSTANTINUS MAGNUS,
SANT
SAGAN OM S. SYLVESTER.

Constantinus är segersäll, genom det
Heliga Korset.

Constantinus var Rømskar Kesare xiiij aar ok
xx. J daghum *eusebii paua melchiadis ok^{Bl. 107,}
siluestri. han war son constantini som max-^{verso.}

encius drap han redde sik amot maxencio at hæmnas

5. fadhers (dødh) ok atir wndi sik winna. mangh landh

rømska rikis som maxencius hiolt ¶ Maxencius haf-

dhe mykla makt / ok constantinus war jawgher wm

sigher. ¶ Gudh; ænghil wækte han vm midhia nat ok

bødh hanum sea gen himaum han saa vp ok fik see

10. thes helgha cors tekn swa liust som sool ok scriuat

a korseno m; gulstawm m; thesso tekne skal thu

sigher stridha ¶ Constantinus læt arla kalla til sin

afgudha biscopa ok præste oc spurdhe them hwat

tekne th; war ok sagdhe them ey hwat ængelin

15. sagdhe. ¶ The sagdho hanum at cristit folk plæghar

- tholikt tekn ¶ Siælfuir *ihesus* thedis *hanum næsta* nath ok hōðh *hanum* gōra kors tekn j wæðhre gen hans enne ok pr(*xx ydha*) sin hiælm ok baner m̄ kors thekn ok bæra gul cors j hænde for swærdh ok
5. (*xx jættar lofuar*) *hanum* wissan sigher. ¶ *Constantinus* læt kalla *eusebium* pawa ok nam af *hanum* *cristna* tro ok wardh *catecuminus*. th̄ thyder bryn-signader ok ey dōpter ¶ *Constantinus* motte *maxencio* widh *danubium* ther la *maxencius* m̄ myklom skipber
10. ok war swa bradher at bærias at han stegh wtbyrdis ok sank til grunda ok siælin til hæluitis ok wardh *constantinus* en wældgher herra wæraldiuna. Amen.
-

Constantinus ännu icke Christen.

- Constantinus kiændis ey æn tha widh gudh som han skulde thy at mange aftaldo han wardha *cristin*
15. til han thok hata *cristit* folk. som flere for *hanum* ok war th̄ lōnluka guz domber at fæsta *cristna* thro m̄ flerom iærtegnum :
-

S. Sylvesters mod. — Constantini Döpelse och Döbnd.

*Bl.108,
recto.

* Sylvester föddir j rom son rufini sættis j *sancti petri* stadh ok stool ccc. xv ara wars herra ok lifdhe

- paue xxiiij ar. ok stodh paua stol tomber epte han xv. dagha ¶ Hans fadher ok modher fōddo han vp j *crīstnom* sidhom vndi tiri prest hende ok kænnedom ok æpte thera dōdh fōdde han mykit fatikt folk vidh
5. sith fædherne a. vngom aldre. ¶ Tha kom en til rom som heth timotheus ok predicadhe *christum* for hedhno folke ¶ Thȝ thorde engin biscoper ellir prester gōra for kesarans ræȝl ok romara ¶ Siluester ensamin herberghiade timotheum til han tholde martirium ¶ Tar-
10. *quinus Rōmsker* borghamæstare læt grypa sidhan siluestrum oc (^R smidan) j myrkahus sætia ok hōtte hanum dōdh næsta dagh / æn han vilde ey gudhum of-^{*}-fra. ¶ Siluester sware salug(h)æ fool morghon ^{Bl. 108, verso.} for æn daghas taka diæssa thina siæl aff thino lifue at
15. fōrsto morsale ¶ *Tarquinius* aat at natuardhe ok vendis eth been j hans strupa ok sat swolghin til dōdȝ widh boordh ¶ Epter melchhiadem paua dōdhan valdo alle siluestrum til paua ¶ Han rymde aff rom for *constantino* til eth biærgh mȝ allom sinom klærkom ¶
20. gudh plæghadhe *constantinum* mȝ spitelske sooth *constantinus* (^{xx}lette) lækedom / afgudha (^R biscopa oc) preste rædhu hanum dræpa mangh spæad barn ok badha sigh j thera varmo blodhe ¶ Th(r)y thusand spædhȝ barn fōrdus til Rom ¶ (^{xx}thera modher) mōtto
25. *constantino* gratande tha han gik til blodh badhit ¶ Gudh gaff *constantino* dygdh oc (han) staddis (^R oc sagdhe) hōrin mik riddara ok swena ¶ Rōmskir rættir domir til dōdh hwan then som barn dræper i ørlōgh hwru ma iak swa grymber war(^Ydha ^{xx}a) at iak lætir
30. dræpa minna vnderdana barn ok gōra thȝ siælfuir som wi (androm)^ȝ forbiudum ^ȝ hwat hielper (^{xx} *vizna* landiz oc bryta laghin oc) thæna grymlekenum. ¶ Mȝ

- mæghins krapt wnum wi wæruðena. m̄ dygdh vin-
nom vi osidi/ th̄ ær rættir domber (at) thiæna
dyghdom/ erlekare er mik enom siwkom lifua/ ok
allom skadaløst/ en kōpa (gr̄ymlekk) helso m̄ swa
5. mango menlōso blodbe/ ok bōdh hwarre modher atir
gifua sith barn leuandis/ ok (be)g^(xx) awadhe) them
alla m̄ rikom gafwm/ ok læt them saghna hem fara/
som gratande (thiit) komo ¶ Næsto nath thedos con-
stantino petrus ok paulus ok saghdo/ thy at thu
10. hafðhe j dagh styg(ŷdh) widh odygdh/ sende os
ihesus christus at wisa thik tha keldo som thik skal thwa
(renan) badhe til liiff ok siæl/ sent epte siluestrum
paua. som rymde rædder for thino walde/ ok bōer j
biærghe seraphthi han weeth kældona ok han kan thwa
15. ¶ Thætta skalt thu gudhi atir giælða (ŷ at ^{xx} m̄)
(^R thy at thu skal) brytha nidher afguda mōnstir ok
økia cristno kirkio(r) ¶ Constantinus sænde thaghar
sina godha mæn gen siluestro ¶ Siluester sa them
koma ok (^R vænte) sik kallas til martirium ok soor
21. sæghin m̄ them ¶ Constantinus stodh wp mot sil-
uestro/ ok thok gen hanum wærdelika/ ok sagðhe.
hwat hanum war wisat i sømne ¶ Siluester dōpte
constantinum j fundkars kieldo ok kom swa skinande
lius æff himnum at enghin øghon gatho seth kesarin
25. mæðhan han i funkari war. ¶ Constantinus for (al-
thingx) hel vp v karino ok sagðhe sik hafua seet
siælfuan ihesum christum ¶ Førsta dagh(^{xx} sins) dō-
pise gaf han lagh oc læt lysa at ihesus skulde dyr-
kas for sannan gudh. ¶ Annan dagh læt han lysa
30. lagh. at hwar som ogudhlika thorde tala vm ihesu
nampn han hafðhe forgiort sit liiff ¶ Tridhia dagh
læt han lysa. at hwar som nokro cristno folke giordhe

- oræt han forgiorde alt halft sitb gooz ¶ Fjærda dagh
 *læt han lysa at swa som rømske konunger er aldra<sup>*Bl.109;
 recto.</sup>
 konunga herra swa skal rømske biscooper vara wæl-
 dogher iwi alla biscoopa ¶ Fæmta dagh gaff han lagh
 5. oc læt lysa at hwilkin man brutliker ware sins lifs
 gen rættenom ok rynde [rymde] til cristna kirkio.
 banum matte ther engbin man men göra vndi gudh
 ok kesarins fridhi ¶ Siætta dagh læt han lysa at
 engbin man matte j nokrom stadh kirkio byggja vtan
 10. biscoops minne aff stædhenom ¶ Siwnda daghin læt
 han lysa at tiunde deel aff allom konungx ingiældom
 sculde til cristna kirkio bygningh ¶ Attunda daghin
 gik han siæluir til *sancti petri* kirkio ok fiol a knæ
 for (xx guz altara) ok røgdhe sik gratande (fore sina
 15. synde) ok grep ther næst siælfuir spada ok grof for
 grunduale *sancti petri* mønster ok bar a sinom her-
 dum tolf byrda muld vndhan grundualenom

(Den i handskriften här följande Legendan Om
 det Heliga Korset återfinnes sidorna 80—89.)

Constantinus, S. Sylvester och Draken.

- *A) the skumman thima kiærdho afgudha biscoopa.<sup>*Bl.111.
 verso.</sup>
 ok preste for constantino at gudha waro (xx mykit)
 20. wredhe sidhan han war cristin swa at en draki dræ-
 pir hwan dagh at minzsto .ccc. mæn m̄ sinom etir-
 blæst ¶ Con-^{*}stantinus hafde radh m̄ siluestro. sil-<sup>*Bl.112.
 recto.</sup>
 uester lofuadhe thro at fræljsa rom aff thæsse plagho.

- ¶ Afgudha biscopa jætto sik *cristna* vardha en lan gathe th̄ giort. *Sanctus petrus* tedhis siluestro ther han war a *bønom* ok bōdh hanum orædder fara ni-dher til drakan m̄ thvem *prestum* ok tala til dra-
5. kans thæssa ordh. war herra *ihesus christus* fōdder aff skære mō ok korsfæster jordadher ok aff dōdh vpstandin ok til hinna vpstighin som sither a. gudh̄z sins fadhirs hōghro handh ok atir skal koma dōma lifuandis ok dōdha han biudher thik her bidha siin
10. til domadax ok engom men gōra ¶ *Sanctus petrus* badh ok *siluestrum* bindha drakans howdh m̄z silke thradhe ok insighla m̄z kors tekne ¶ *Sanctus silvester* giordhe alt samulundh ok swa sannadhis som *sanctus petrus* sagdhe. Thwe thrul̄ke afgudha mæn gingo
15. lōnluka epte siluestro at see hwat han giordhe oc fan silvester them badha dōdha aff drakans etir ok reste them badha vp m̄z akallan *ihesu christi* nampns ok wrdho the badhe *cristne* ok alle afguda biscopa.

Kejsarens dröm och Constantinopels uppbyggande.

S. Sylvesters död.

- ¶ *Constantinus* gaf siluestro ok allom pawn alt
20. *cecilie* rike *apuliam* ok *calabriam* ok for siælfuir til greklan̄z m̄z ørlōgh ok wan wndi sik alt greklandh/ til en stadh som kallar bisant. stormadhe han miok længe fore ok broth allan murin nidhir. vm sidhe aff harme ¶ Vm nattena ther æpte kom hanum en fru j

- drömi gamul ok badh kesaran sik til hiælpa ¶ Ha-
num syntis i sømpne som han sætte sina krono a
hænna howdh ok at hon wardh iæmsköt vngh ok
aldra quinna wænast ¶ Constantinus læt scrifua sil-
5. uestro drömin at radha / siluester rædh hanum atir
vpbyggia nidher brutin stadh ok gifua hanum crono
iwi alla stadha ok göra han wenare ok erlekare æn
han før var constantinus lydde hans radhe ok byghde
wp stadhin swa godhan. at han dömdis jampn widh
10. siælfst rom ok kalladhe han constantinopolim aff sino
nampne ok gaff wt rom pauanom til hofwdh stadh.
ok sat siælfuir j constantinopolim ok kesara æpte ha-
num ¶ Tha constantinus hafde giort kirkiona swa
rika tha hordhis røst aff hinnum hælage kirkio er
15. gifuit. ¶ Siluester manadhe klærka hafua. kærlek. at
vakta kirkio thiænist oc gøma cristna siæla fra
diæfwls willo ok doo j gudꝫ fridhi. ¶ Hans dagher
komber siwnda dagh jula :

SAGAÐ OM SANCTA AGNES.

SS. Agnes' kyskhjet. — Gorbäfnungen.

Simla-synen.

*Bl. 107,
verso.

quere
secun-
do li-
bro de
sancta
agneta

- A**M then thima tholde agnes dödhi for thron-
ne xiij ara gamul. En jonkare beddis hona
til fæste mø ok sörde hænne rika gafwr at
hon skulde hænnum sit ja gifua ¶ Agnes sware Jak
5. ælskar thæn bætir ær burin æn thu ok badhe ær
venare ok wældoghare ok mik hafuir erlikare klæth
en thu orkar mik klædha ok sænt rikare gafwr ¶
Hans modher ær mø hans fadher er gudh aljwaldogher
10. dhir. rømske borghamæstare. spurde sin son forsmadan
ok siukan aff harme ¶ Han læt hona sora for sin dom
ok bødhi hænne wal gudhum offra ellir draghas til
fula quinna hws ¶ Agnes sware oc sagdhe sik thro-
sta (a) christo at gøma osmittadhan hænnu likama ok
15. sagdhe sik hafua gudþ ænghil til gømo ¶ Domarin
bødhi. æfklædha. møbarnit *gudh gaff hænna hare swa
mykin hedher at thi hulse alt hænnu liiff ok stodh

*Bl. 108,
recto.

- bætir klædh en sør / skamløs for hwars manz øghom
 ¶ Hon saa guz ængil for sik i sulø huse m̄ himna
 liuse alle ræddus gudlika hemd. oc engin thorde in-
 ganga vtan jonkarin en diæfwl fik wald vm han
5. (ofdierfuan) ok fiol dødher widh jordh ¶ (hans)
 kompana forstodho han dødhan / sidhan han dwaldis
 swa længe / ok witto møna for hans fadher / hafua
 (han) dræpit (hans son) m̄ thruldom ¶ Fadher
 kom wredher til hæenna. hon vrsækte sik ok sagdhe /
10. alle the som ræddus himna lius / ok guz ænghil /
 finge enkte mein / thin son doo soldieruir (xx oc fik)
 guz hæmd / faderin sware / giter thin gudh gifuit
 minom son liiff m̄ thinom bønnum tha wil iak widh-
 kænnas at thin gudh ær godher ¶ Agnes badh / ok
15. gudh gaff l (xx iiff) them dødha / han restis wp / ok
 prædicade ihesum christum / wara sannan gudh ¶ Af-
 gudha preste badho dræpa trolkonu / som scaplyndin
 wm skipte / ok hugha(na) wænde ¶ Jonkarins fadher
 wilde gerna hiælpa mønna lifue / ok thorde ey / ok
20. gik sielfwer syrghiande fra domstole. ¶ Aspasius wndi
 foghote / læt skæra hæenna strupa swndher m̄ swær-
 dhe / cristit folk iordhadhe hona m̄ hedher / hedhne
 mæn mento cristnu folke withia hæenna graff / eme-
 renciana catecumina fostersystir agnetis varde gra-
25. uena / til the hedhno tyrfdo hona m̄ stenom til
 dødher / ok hon døptis i sino blodhe Jordh(d)yn ok
 thordhyn komo j samu stundh ok drapo digritli he-
 dhit folk / swa at engin thordhe sidhan grauena til
 gangh mena ¶ Attunda daghin epte hona dødha kom
30. fadher ok modher tha første (xx oræd) (til hæenna
 graff) for hedhnom ¶ Them thedis waknum jomfru
 koor aff himnom ok agnes thera dotter J midiom

- korenun ok alla klædda mǫ dyrom klædhum / ok
 hǫrdho agnetem tala til sin / varin gladh æff minne
 glædhi / mǫ allom thæssom sitir iak sæl / j himerike
 a liusom stole ¶ For thætta halǫ agnetis hǫgthidh
5. annan thima henna atunda dagh ¶ *Sanctus ambrosius*
 witnar alla henna pinor ok anǫswar hænnu dagher
 komber xvi daghum epte trætlanda dagh jula

(Den i handskriften nu förekommande fortsättningen af Sagan Om Constantinus Magnus, återfinnes ofvan, sidorna 564—9.)

XCVIII.

OM MARCHUS PÅPVE.

- * Archus rømsker at edle son *priscii* sattis j ^{Bl.112,} _{recto.}
sancti petri stadh oc stol ccc ok xl [ar]
epte wars herra byrdh ok lifde paue thu
aar ix manada xx. dagha ¶ Han giordhe decret at
5. *cardinalis hostiensis* var(^xi) hoghste (y) paue) *car-*
dinalis ok vigh(^xe) paua. ok bær(e) *pallium* j hans
daghum doo *constantinus*

XCIX.

OM KEJSAR CONSTANTIUS.

10. onstantinus ok *constantinus* [constans] ok *con-*
stancius syni *constantini* wrdo kesara epte
sin fadher ok brukadho sith mæghin ok
rømskan af *m₃ stridum til *constancius* wardh w^{Bl.112,}
sidhe enweldogher ok var kesare xxv aar j hans _{versh}
daghum varo flere ædla *confessores* :

C.

SAGAŊ OM SANKT NICHOLAUS.

Erenne ungfrnr fã hemgift af
icholas.

- Anctus nicholaus [var] fœddir æff ædhla folke ok helghu som renliue lofuado epte han engha barn fœddan/ ok war thagar ny fœddir fulder m̃ iærtighnum. ¶ Han stodh fœr̃sta dagh
5. rættar j lœgha kari ¶ Han dide hwan odinsdagh ok fredagh ey vtan en thima. ¶ Epte fadher ok modher dœdha/ klædde han fatekt folk m̃ riko fædherne ¶ En hans nagraene fateker wrdhin vilde gifua sina thre dœttir til fulan lifnadh ok næra (sik) m̃ thera
10. skam (oc) armœdo ¶ Nicholaus kom thiit wm nath ok kastadhe gulklimp. gœnum vindœgha ¶ Mannin hughde gũ ængil hafua gifuit gullit ok gifte m̃ hœdher sina el̃to dottir ¶ Swa giordhe nicholaus thwem siinum sidhan ok halp them allom systrom til gifto.
15. thridio nattena vaknade madrin vidh gulskastit ok lop at witha hwat gudh̃ vini th̃ giorde ok fioll gratande fœr nicholai fœtir ¶ Nicholaus manade mannin enghum th̃ sighia sik leuandis :
-

ES. Nicholas väljes till Biskop.

- ¶ Anghe biscopa som sculdo vælia biscop lettho answar af gudi n̄ fasto (oc hønun) enom hælghum biscop kom røst aff himnum ok saghde then klerk scola biscop vara først kome til otto sangh. ok sagdhe
5. at han het(ir) nicholaus ¶ Biscopin waknadhe ok gik til kirkio doræ. ok sa nicholaum okændan (først) inganga. ok sagdhe flerom ok wældo han ok wigdho til valda ¶ Han war en aff ecc biscopum som hafdho concilium nicenum ok fordømdo arrium prest ok hans
10. villo som frammer aff sighs ok giordo credo in vnum deum at sionga hwarn synnodagh.
-

ES. Nicholas hjelper folk i Sjö-nöd.

- ¶ Skipmæn j sio nødh kalladho nicholaum (æn lifuande) sik til hiælpa. ok iæmskøt tedhis han them j fræmbra stampne ok halp them helbrygdho til hampn
-

ES. Nicholas förökar Hwete-kornet.

15. ¶ Syll thima / ok oarans / komo skip ladhin n̄ hwete / til sancti nicholai stadh / oc wildo sighla

til annan stadh ¶ *Sanctus nicholaus* beddis skæppo hwete till lans/ af hwario skipi: ok alle sagdho thz ey thora for kesaranom som hwetit atthe ¶ *Sanctus nicholaus* iætte them enkte skard skula finna hwete-

5. sins hema/ the throdo *biscopenum* ok hitto som han them iætte ok wardh *miraculum* for kesaran fræghit gudhi til loff ok *sancto nicholao* ¶ *Sanctus nicholaus* skipte swa hwetit ok økte mz *bønnum* at *allum* wanþ yfrit wm thu ar til fødho ok sææd

De räddade Höfdingarne.

10. ¶ *Thry* wældoghe höfdinghia. sændhudha *constancii* til greklans/ komo budhne til *sancti nicholai* bordh ¶ *Nicholaus* fik vita widh bordhit at lanþ herran dømde thre menlösa riddara til halsbugh/ han stodh thaghar fræ bordhe ok hans godho gæste mz hanum.
15. ok lupu som snarast thiit the rækto halsin ok (en) man hafde draghit swærdhit (xx til slag) j wædher vp lypt ¶ *Nicholaus* *gref swærdhit aff hans handum mz afle ok ledde menlösa mæn mz sik for lanþ herran ok gaf honom hardh ordh ok saðdhe mordaran
20. ofdiærfuan thora see sins *biscops* øghon ok frælzste thera liiff ok hans siæl swa at han gret sina syndh for *biscops* fotum ¶ Sændebudha komo atir (^R aff grekland) hem til sin herra vel takne for sagrau sighra ¶ Epte skamman thima løgh thera awnþ man for
25. *constancio* them wara hans lifs forradhara/ the sættus for

*Bl. 113,
recto.

- for oprouat mal j myrkahus. gen qwelde / oc dømde til dødh J første dagning tha mintus the hwat nicholaus giordhe (^R for thom næruarandom mǫ trem riddarom) ok badho han gratande sik til hiælp ¶
5. Nicholaus vækte *constancium* vm midhia naat ok bødþ hanum skøt vpstanda. ok frælsa menløsa mæn ok hōtte hanum æller ofridh af guǫ wæghna ok i striidh falla. for hundh. ok ramfn ¶ Kesarin spurde hwat diærfua manne thǫ ware ok huru han kom jn til hans vm
10. natta tima ¶ Nicholaus sagdhe sit nampn ok embite ok sins staǫ nampn / samulundh tedhis han hans soghoda. ok hōtte hanum hans kōt vella mǫ leuandis madkom en han læte ey skøt løsa menløsa mæn the sagdho hwar androm sīna drōma ¶ Kesarin læt koma
15. for sik mænnena / ok witte them rōra manna biærna mǫ truldom til drōma ¶ The sagdho ne(y) gen truldom vtan sik sakløsa. insætta. ¶ Han spurde the en the kændo en man som nicholaus hete the sagdho sik gōrta han kænna ok sagdho huru han frælse thre
20. menløsa (^h mæn) (riddara) them næruarande. ok sik hæfua kallat alla nat han til hiælppa. Kesarin sændhe them lidugha til nicholaum mǫ thakkum ok gafwm ok bōnum At bidhia (til) gudhǫ (^h son) for hanum ok hans rike :

Ǫártecknen vid S. Nicholas' Ben.

25. Sōter engla sanger hōrdhis tha nicholaus do oleo kælda ran v hans hofde ok renasta watn af hans fotum.

- ¶ Hans malmar skriin gifuir olei swetta alskona solum til botba ¶ En biscofer epte han lagdhis saklæs j wllægha. ¶ Ey gafuo ben eller skriin oleum for æn han fik fridh (i gen) ¶ Riddara aff baar sordho hans
5. ben aff mirrea til baar/ epter langan tima/ vndan hedbna manna handum som mirream nidher bruta.

Juden och den guld-fyllda Stafven.

- ¶ In iudhe bødth enom cristnom manne edh iwi sancti nicholai namn fore burgat gul som then cristne løgh sik hafua guldit judanum. ¶ Ath næmpdum dægh
10. kom then cristne at ganga edhin ok fik mædhan han swor. judhanum sin staf at halda helan ok fullan m; gul ok soor sik hafua iudhanum mera gul aterfanghit. en han borghade. ¶ Han somnædhe a wæghenom ok wardh thrudin til dødth vndher waghne ok sunno mæn
15. gullit vtfallit aff brutnom stafuenom ey wilde iudhin widh *taka gulleno vtan thæn dødhe ginge til liifs ok iætte sik wardha cristin en nicholaus gate th; giort /- thæn dødhe fik liiff ok iudhin døptis.

*Bl. 113.
verso.

Ærtecknet med den döde Små-svennen.

- ¶ In godher man giordhe hwart aar. klærkom
20. sancti nicholai gilde m; høghtidh for sin son. vngom

- pæplingh ¶ En *sancti nicholai* dagh drap en diæwl smaswenin a gatu mædhan mæssa sagdhis fadher hulde sin harm ok lonte likit ok sagdhe swenin wæra siwkan ok giordhe gildis brødher blidha ok kærde tho
5. lønluka for *sancto nicholao* ok sagdhe sik hafua wænt bætre løn af hanum ¶ Smaswenin stodh wp aff dødth som aff sømpne ok giordhe gildit gladhare m̄ gudh̄ iærtignum
-

Det falska Guld-karet.

- ¶ **S**n rikir man iætte *sancto nicholao* sit gulkar
10. en han arnadhe hanum son af gudhi ¶ Han hafdhe karit miok kiert ok læt annat göra iæmgot at vækt sidhan sonin foddis ok sighilde at offra th̄ *sancto nicholao*. Wndi standande sæghle som smaswenin stodh nær fædher m̄ fœrra gulkarino siol han wt-
15. byrdis m̄ gulkarino fadher for gratande fram ok offradhe th̄ gulkarit som sidhan war smidhat *sancto nicholao* ¶ Karith sprang wt af altaranom siælst ok wt a guluit en thima ok annan thima. ok swa opta madrin bar sik widher at offra karit m̄ hwars man̄
20. wndher som wm kring stodho til hans son kom m̄ fœrra karino ok læa qwart throlouat offir. ¶ Alle lofadho gudh ok *sanctum nicholaum* widh at smaswenin sagdhe huru *nicholaus* gømde han wndi watne ok drogh lifuandhis fra grundom.
-

Den bortrøfvade Små-svennen.

- ¶ **S**ns riddara son af normandia. som hafde *sancti nicholai* capellam j sinom gardhe ok (hiolt) wærdogha hans høghtidh han for ifuir haff ok wardh k̄r [ther?] soldans fanghe mangh ar ¶ hwarn *sancti*
5. *nicholai* dagh græt smaswenin særlika for aminnilse ok glædhi j fadhers gardhe ok sagdhe spurdher w̄m sidhe hwi han swa læt ¶ Ther fore læt soldan bæria swenin swa myklo sarare ¶ Smaswenin græt sin wærk for *sancto nicholao* til han fik. at sompna. ok wak-
10. nadhe hema j fadhers capella fader ok frændom til glædhi ok gudhi til hedher oc *sancto nicholao* hans dagher ær siw daghum fra *sancti andree* dagh

SAGAŃ ON S. ALEXIUS.

S. Alexii kyskhjet, ödmjukhet och helighet.

Alexius war ok j *constancii* daghum ok *thera* brødhra/ son *eufeminiani* första manz j *kæsara* gardhe *hanum* thiænte (⁠^ thry) *thusandh(a)* ni(Anna ^{xx}æn) som mʒ gulle giurdus ok

5. (j) peldh ok silke klæddus ¶ J hans huse ræddus thry bordh hwarn dagh fatøko folke (ænkiom) fadherlōsom barnom ok pilagrimum ¶ *Renlifuis* mæn atho hwarn dagh widh hans bordh ¶ Fru *aglaes* hans husfru war jamgudlik ok trolouade badhin *renlifue*
10. sidhan gudh gaff them *alexium* engba barn ¶ *Alexius* nam alla bokliste fadher sæste *hanum* mō nær skylda *constancio* ¶ Vm bruda nath *predicadhe* han sinne brudh *renlifue* ok fik hænne sin gulring ok gulbelte at *gōma ok badh hona hela *lifua*. j *renlifue* til han^{Bl. 114. recto.}
15. atirkome ¶ Han kom lōnlīka skipledhis vestan haf ok gaff fatøko folke alt thʒ goʒ han atte ok mʒ sik fōrde *Jamuel* klædhin ok sættis ther for vare fru *kirio* dōr ok thagh sik fōdho mʒ fateko folke hwat *hanum* gafs ifuir sinā nerningh thʒ gaff han fatøkum

- ok siwkom. ¶ Fadher sænde sina mæn widha wæn wæruledena letha sin son ok komo somi thiit the waro kende af honum okiendom ok thaagh fæghin almuso af thera hendom ok louade thes gudh at han
5. var værdogher wrdin likas widh gudh; son som thagh thessa hems siælfins brødh ¶ Fadher ok modher lifdho m; harm hans fæste m; biolt renlifuis losuan ¶ En dagh ther alexius sat for kirkio durum taladhe vare fru belate (^R til klokkaren) ok bødþ inledha
10. bæ;sta gu; wiin for (sit) altara ok sagdhe them hwar han saat ¶ Alexius leddis in m; hedher. ok hioldo alle mæn. han sidhan mykit værdoghan som gudh; ænghil. ¶ Alexius flude fra hedher thæssa hems som hanom var ledher han wilde sighla til asiam ok gudh
15. styrde skipit in til rom. Alexius sattis m; stafkarlom .a. gatu ther hans fadher gik fram m; myklo folke klædder som kesare ok badh sik gifua brødh ok hema hws for sins sons saky ¶ Eufeminianus giordhe som han badh ok læt hanum faa særlikt herberghe ok en
20. swen bæra hanum daghlika fødho ¶ Fanta ok ilhyde sputtadho hans knæfal ok fasto ok slogho(s;oo^{xx} w)dh a han ok orent watn ther widh lifdhe han m; godho tholomode okiænder j fadhers gardhe siwttan aar ¶ Alexius forstodh sin ytharsta tima wara komin ok
25. bedhis blek' ok perman ok skref hemelika. sina færðh ok lifnadh nampn ok edhle ok gømde nær sik Tha kom røst aff himnom ok bødþ leta gu; win j eufemiani hwse ok (lata) bidhia for rom ¶ Eufemi[ni]anus spordher sagdhe sik engin thæm witha j sinom gardhe
30. før en then swen som daghlika bar alexio fødho sagdhe sinom herra hans lifnadh ok tholomodho ¶ Eufeminianus gik til hans hærberghe ok fæn han dødhan

- ok hans enne (skinande) som engils ok hafua breff scriuat j luktum næua th; ængin gat fangit aff hanum før en kesarin kom (^{xx}sielfuer oc) pauin ¶ Siælfwm pauanom læt han brefuit ok pauin læs brefuit oc lyiste. at ther la alexius eufemiziani son dødher oc alla hans fardh [færdh] ok lifnadh ¶ Tha munde fadher ok modher ok fæstemø gifuas illa widh. Ok enghin swa hardher vmkring stodh. at tharum gat haldhit ¶ Pauin siælfuir gat varla ifwi læsit brefuit
10. for grate ¶ Budh kom wm allan stadhin at gu; win war fuznin ok førdos thiit siwke vanføre *ok fingo^{Bl. 114, verso.} alle bøther. Kesarin ok pauin baro siælfue liik barena j swa myklo thrange (^R at the ey gato fram komit) før æn the læto kasta gul ok silf wm gatana. at faktokt folk mate swa myklo helder ater standa ok vp hemta. ¶ Kesare ok alle romara førdo han til graf m; myklom hedher ok læto hanum smida dyrt skriin aff gul oc dyrom stenom ¶ Hans dagher komber xvj daghum før æn augustus inganger :

 Sagan om S. Alexius.

(Pergaments-blad i Linköpings Gymnasii-Bibliothek, från början af 1500-talet. — De ord och bokstäfver som äro inom [], fattas i handskriften, hvilken är illa faren.)

*Recto.
8p. 1.

*Aff sancto alexio

- lexius war j constancij daghom/ oc thera brødhra son eufeminiani. första manz j ke-sarans gardhe/ honom thiænte tusande mæn som m̄ gulle gyurdhados/ oc j pæld oc silke klæd-
5. dos/ J hans huse reddos thry bordh hwar dagh/ fatiko folke ænkiom fadherløsom barnom oc pilgrimom/ renlifswis mæn ato hwar dagh widh hans bordh Frw aglaes hans hustru/ war iæmgudhligh oc troloffwado badhin renlifswi. sidhan gudh gaff them alexium engla
10. barn./ Alixius namp alla bokliste/ fadher fæste honom m̄ nær skylda constancio/ vm brudha nat predikade
- *Sp. 2. han sinne *brudh renlifswi oc [fik hæne sin] gulringh oc gulbæl[te at gøma] oc badh bona bela lifswa j renlifswi. til han atir komme/ Han kom lönlika
15. skipledhis wæstun haff. oc gaff fatiko folke alt thz han aatte/ oc m̄ sik sørde jæmwæl klædhin. oc sattis ther for warfru kirkio døør/ oc thigdhe sik sedbo m̄ fatiko folke. huat honom gaffs øffwir sina næringh/ thz gaff han fatikom oc siwkom/ Fadher sændhe sina

mæn widha om wærlðhena / leta sin son. oc komo
 somme thit the waaro kænde aff honom okændom. oc
 togh sæghin almosa aff thera handom / oc loffuade
 thæs [gudh at han] warde ther werdu[gh at liknas

5. w]idh gudþ son / som ligdhe tæs[se hems] siælffsins
 brødh. fadher oc modher lifðho mþ harm. hans fæ-
 stemø hiølt renlifwes loffwan / En dagh ther alexius
 sat for kirkio durom. taladhe warfru bi[læte] til klok-
 karen / oc bødþ jnledha bætþsta gudþ wen for sith
10. altara oc sagdhe them hwar han sat / Alexius leddis
 jn mþ hedher och store wørdhningh / tha folkit thþta
 forstodh. wildo the honom hedher oc æra gøra / huil-
 kit han engaledh wilde haffwa / Thy gik *[han lønlik]a<sup>*Verso-
 Sp. 1.</sup>
 borth / ok kom sik [til et haff / wilia]nde thit fara /
15. som enghin man han kænde / Thæn tidh han vppa
 mærit kom / wændhis wædhrit æptir gudþ wilia / oc
 dreff skipit til room / Tha tænkte alexius swa mþ sik
 Jak ær allom aff kynskap gangin / oc mik kænner
 her nw engin Jak wil gaa j mins faders hws / oc
20. bedhas ther almosa / fyra aar haffdhe han borto wa-
 rit / Nw thæntidh han gik fram aat gatuzne. møtte
 honom hans fadher mþ mangom thiænarom oc store
 følghe. tha gik alexius til hans oc sagdhe / kære
 herra miskuzna [thik] owir mik fatighan [pilagrim pa]
25. thþ gudh miskuz[ne sik owir thin] son alexium / æ
 hwar han ær herran swarade ther til at gudh wili /
 wara minom kæra son alexio nadogher oc miskun-
 sambir. wil iak gærna giffwa tik sødho oc klæde /
 swa længe thu liffwir oc læt ledha han j sith hws
30. fik honom en kamara han skulde bliffwa wth j / oc
 en swen som honom skulde wakta / oc bæra honom
 daghlika sødho. ther lifðhe han okænder j sins faders

*Sp. 2.

- gaardh j syttan aar/ lidhande mykin smælek. aff
drængiom oc piltom/ the sloghon. the hæddon/ oc
giordho leek oc daar aff honom. the begu-tu han* mǫ
sodh/ oc diska watn. oc mangh annor obrygdilse
5. ledh han/ hwilkit han alt saman mǫ størsta tulomodb/
gladhlika tholde oc vinbar vtan kæro. han sagh sin
fadher/ sina modher sina brudh hwar dagh ganga for
sinom øghom/ sørghiande oc gratande for hans skuld.
æn ey kunde thǫ hans hierta wekia/ swa at han
10. sik oppenbara/ Naar alexius forstod at hans ytarste
time nalkadhis/ j huilkom han skulde aff thæsse vsle
wærlðhinne fara/ til wan herra som han owir all
thing ælskade. beddis han blæk oc perman oc screff
sith napm/ sina færðh oc alt sith lifwerne/ oc lukte
15. scriptena j sinne handh. oc gaff swa vp sin anda/
thǫ war a enom synnodagh/ thæn tima folkit war
mæst til kirkio/ Tha hørdis en røst j kyrkionne swa
ludhande Venite ad me omnes/ qui laboratis et one-
rati estis/ et ego restituam vos/ huilkit swa vth thy-
20. dhis a wart maal./ komen til mik alle j som ær-
wodhin oc thyngde ærin mǫ byrdhom. Jak skal wi-
dher qwekia jdher. Aff the røstenne wart al folkit j
kyrkionne forfærat/ oc fwl nidher til jordhena. Æn
taladhe røstin annat sin. Gangin oc vpletin gudǫ win/
25. som

[Slutet fattas.]

SAGAN OM SANCT EUSEBIUS.

Gjættaren Arius.

- * **E**rius war en forbannader prestir aff alex-
andria han mødde m̄ sinne villo the
hælgho kirkio fridh han sagdhe ihesum
wara guz son ok tho æy gudh ¶ Hans willa fordøm-
5. dis j concilio niceno ¶ Han war swa gudhi fra gan-
gin at han sadhe sina villo swa vidha sidhan som
før til thes constancius konunger smittadhis aff hans
willo ok wardh kættare ok hatadhe alla godha cristna
mæn ¶ Mange biscopa (huldo) m̄ hanum oc j̄muel
10. liberius paue som sættis j stadh ok stol sancti petri
ccc. l. iiij are vars herra ok war i paue x. aar vij
manadha oc siw dagha :

*Cod.
Bildst.
Bl. 114,
verso.

E. Eusebii ståndaktighet emot Arianerne.

Em thæn thima war eusebius biscoper varselensis
han war hælagher aff barndom. enghla hænder lypto

- han aff funkari the gømdo han ok mento qwiðnom koma nær hanum. ¶ Sidhan han wardh prestir thedhis j hans handh j mæssu gudh̄j likame j naturlikom hami ¶ Sidhan han war biscopar warde han *crístna thro a*
5. moth arrio. ¶ Constancius læt atir læsa alla *crístna kyrkior* ¶ Eusebius fiol a knæ for sina kirkio dør ok kom wædher aff himnum ok blæste wp læsin ok dørrin. ¶ Constancius læt kalla saman xxx kættara biscoþa ok bødþ eusebio ther til koma. ¶ A them
10. væghenom tha han kom til enna ælf tha kom skipit ensamit aff andro lande epte hans budhi ok ferdhe han iwi vtan Ara ok styre ok manna hiælp ¶ Eusebius kom til *concilium* ther kiættara biscoþa sato ok hafdho tha *scriuat* hwar m̄ sinne handh kiættara villo
15. ¶ Constancius bødþ eusebio *scriua* the samu villo epte biscop *dyonisium*. ¶ Eusebius sware J sighin at gud̄j son ær ey iæm^{xx} pn sinom fadhir) hwi haldin j mina syni tha værdoghare (R som æru) mina lyd-biscoþa. en mik som fadherin er. ok ærchebiscopar ok
20. biudhin mik *scrifua* mina tro (æptir thøm) ok grep breuit ok brænde ok skreff annat ok alle biscoþa æpte hanum rætta tro/ fæghne (at) fôr̄sta brefuit war brænt. ¶ Constancius gaff eusebium j kiættara waldh the hudhstruku han fôr̄st til blodh ran (R af allom hans
25. likama) ok sidhan kastadho the han nidher aff høghesta pallacij torne sidhan drogho the han bakbundin ifwi alla gatur ¶ Constancius lagdhe (i) wtlæghe alla andra (rætta tro) biscoþa ok eusebium læt han j kysto (læggia) skembre en han war langher ok thrængre
30. en han war thiokkir ther la han længhe til *constancius* do :

CIII.

SAGAN OM S. HILARIUS.

Arrii död. — S. Hilarii rätt-trogenhet och
Färtecken.

- L**iberius paue som Andro namne heth leo kalladhe saman *concilium* ok **confirmerade* ^{Bl. 115. recto.} Arrii wantro ¶ Alle biscopa som ther komo varo kiættara vtan hilarius *episcopus pictauiensis*
5. han kom okalladher til thera stem(p)no ¶ Liberius forbødh gifua hanum *rwm* vtan standa til answara ¶ J samu stundh fik liberius othølda tharma verk ok bødh hilario bidha siin til han ater inkome ¶ Hylarius sagdhe sik jæwghan vara *wm* hans atirkomo alle
10. liberij tharma gingo wt v hans lifue tha han war wt gangin ¶ Thæn sama dødh fik arrius prester juda wantro mæstare sidhan sattis ylarisus nidher a (^R gulff) ther andre biscopa sæ(^{xx} to a bænkiom) Jordin lypte sik vp vndi hanum ok giorde hanum sømelikan bi-
15. scops stol (øfrit høghan) ok tha kom budh (in) at pauin war dødher ¶ Hylarius burdhe *sermonem* for biscopum ok fæste swa the hælgho thro mꝯ (the)

- hælghe script (^R at alle biscopa) (^{xx} gauo ja til) rætta tro ¶ *Sanctus* hylarius war først lekman. giftir bonde ok sidhan munkkir / j klostre nam han swa bok ok hælgha sidbi at han wardh biscooper thæn visaste (oc
5. rætaste) tha war j væruldinne ¶ Eno dødho barne gaff han liiff m̄ bønun ¶ Han kom til eth siohwor(ſ)uit landskapp fullt m̄ ormun orma fludu for hanum. han sette sin staff mith i landhit fra them thima vardh alt (^R halft) landhit frælst for ormom annan vægh til
10. stafwin ok enkte ma ther lifua th̄ etir hafuir. ¶ Hans dagher ær thrættanda dagher jula

Om Liberius Påfve.

- ¶ Th̄ ær her witande at liberius var først cristin paue ok wtlæggha laghder for thronna skuldh ok wardh felix *constancij* prester (pafue) epte han ij ar iij ma-
15. nado ok iiii dagha mædhan han war wtlæggha ¶ Felix war kiættare før ok sidhan rættir cristin paue han hiolt ok *consilium* ok fordømde xlvij kiættara biscopa ther for laghde *constancius* han wtlæggha ok drap wm sidhe. ¶ Hans dagher komber *sancti* olafs apton ¶
20. Liberius war tha kiættare wrdhin. ffor thy læt *constancius* han atir kalla ok paua vardha (^x som før)

CIV.

SAGAN
OM DE HELLIGE
JOHANNES OCH PAULUS.

Kejsaren Juliani af-fall till Afguda-dyrkan.

Julianus systir son *constantini magni* var Rømsker *kesare* j daghum *felicis* ok *liberij* paua ij ar ok ix manada ¶ Han gafs j kloster. tha han war wnger for sinna sizlunga ræzl som han 5. vildo dræpa at han ey *kesare* wrde ¶ Han brøt clostirs *depositum* oc stal thre grytor m̄ gul som en fru hafde ther insath til gømo ok kom swa til scola tolkændir ok nam *nigromanciam* ¶ En dagh ther han sat ensamin ok las kom hanum en rædelikir diæwl 10. for øghon *Julianus* bradrædder giordhe cors for sik. diæfwlin ræddis ok flydde ¶ Tædhan fraa matte *iulianus* aldre (børa) corssith nemt æller (se) giort thy at han war diæffenom gifwin som flæste *nigromantici* ¶ *Julianus* wardh swa framber aff thruldom. at han 15. wardh en aff rømska radhe tho okiænder ¶ En dagh

*Bl. 115.
verso.

- *epte *constancium* dødhan tha munge rømske herra ridhu saman at gatu oc mangha cronor (vte) henghdo som rømskir sidher war (at) crona stadhin vm høgh-tidher. siol en krona nidher. jwi Juliani howdh the
5. øpto alle enum muzne Julianus ær *kesare* ok øpto til thes at alt *herskapit* thok han til k(ŷonungh *xx* eysara) tha gik han widh æt ok ædle ok plæghadhe (ŷtha *xx* swa) *nigromanciam* (^R sidhan) som sør ¶ Han sænde ifuir haf en diæfwl (ŷ ok *xx* at) wita hwat tidhønde ware
10. j them landum ok kom ther en muncker la a bønnum ok dwaldis ther x. dagha (mꝯ) bønnum bundin ¶ Julianus awitadhe diæwlin (^R tha han atir kom) hwi han war swa seen ¶ Diæfwlin orsakadhe sik (oc sagdhe) at en muncker mente hanum x dagha (ferdh) mꝯ bønnum / ther fore
15. hatadhe *julianus* hwan then man a *christum* kalladhe ok bødth atirlæsa *crístna* kirkior ællir nidher bryta :

Gallicanus omvändes.

Johannis och Pauli martyr-död.

- ¶ M then thima. sigrade swerikis konunger vndi sik ij *Rømska* rikis landh danmark ok windland. thiit sændhis *gallicanus* *Rømsker* hertughe atir winna lan-
20. din mꝯ romara makt ¶ *Gallicanus* tappadhe sigher ok bilagdhis j enne borgh (^R Mædh) *gallicano* (*xx* waro oc twe) ærlike *crístne* (*xx* hærra) *johannes* ok *paulus* the taladho til *gallicanum* losua thik wardha *crístin* tha wiliom wi losua thik sigher mꝯ guꝯ thrøst ¶ Han lydde

- lydde there radhe ok i samu stundh thedis hanum en wnger man ok bar cors a baki ok badh gallicanum taka sith swærdh ok fylghia hanum ¶ Thwe riddara thedus mȝ hanum gallicano til hiælp the leddo han
5. ok han følgdhe them fram gønum allan swærikis hær ok drapo enghin vtan giordho them (^Rsua) rædda at the gafuo sik wndi romara wald ¶ *Julianus* forstodh at *iohannes* ok *paulus* waro *cristne* ok sagdhe til there. wilin j *cristne* vara tha skulin j widher sighia
10. alt thȝ goȝ j æghin swa biudber (idher) *christus*. at enghin ma hans scola barn wara vtan han widher sigher alt thȝ han ægher / varin helder erlike herra som før (^Roc mine fræmste riddara) the swaradho wi thiænadam gerna (ȝidhrom xx thinom) foreldrom thy at
15. the thiæn(^{xx}tho san)num gudhi ok iamgerna thik en thu ware ey gudhi fragangin ¶ *Julianus* gæff them fræst til anȝswara (^Rx dagha) innæz the x. dagha. gafuo the alt sith goȝ fatiko folke ok ther næst gingo the for konungx dom ok gafuo sik gerna wndi dødth ok tholdo
20. *martirium* vndi halshugge ¶ There dagher komber threm daghum epte midhsomar

SKILJAKTIG UPPTÆKNING.

*Bl. 167,
verso.

*Hær bõrias *Sanctorum iohannis oc pauli*
lifwerne oc pina

- S**ohannes oc paulus varo twe køtlike brøðher
annar var foghote oc annar hofmæstare enna
5. ærlika iomfrw som heth constancia hulkin
var constantini kæsara dotter Vppa then tidh ther eth
landskap som heeth Sitia skinnadhe oc mote ræth til
Sik wælladhe tu annar landskap Som them *fornæmpda*
kesarenom constantino til hørðho Som war daeia oc
10. tracia tha sculde kesaren sith folk thiit sænda æn
gallicanus riddare som hærenom sculle forestaa han
bedhis til lona kesarins dotter *constanciam* sik til
hustru Oc thz var aldra romara hõfðbinga vili oc
aluarlikin bøn til kesarins ath thz matte skee Tha tok
15. *constantinus* her vm mykit drøuas for thy han viste
at hon hafðhe sua stadhlika takit sik fore sidhan hon
af *sancta* agnete iomfrw vardh heladh at hon meente
iomfrudom balda æ mæn hon lifðhe oc viste han thz
væl at hon hafðhe ferra lidhit en hardhan dødh æn
20. hon hafðhe kwnnit vikas bort af them hælgha vilianom
An tha jomfrwn Saa sin fadher hær vm mykit drøf-
dhan tha gaf hon sik gudhi i valdh hopandis stadh-
lika vppa hans nadh oc miscundh oc gaf sinom fa-
dher thz radh at han sculle diærflica them sama gal-
25. licano hona lofua at gifua vm han kunne th(Υ) xx e)
landskapi(Υ) t xx n) vinna oc koma vndher hans valdh
oc naar han kome mz sigber i gen tha sculde (han)
hona hafua sik til hustru Oc tho mz sua skæl at thæs

- sama gallicani dötter twa/ som han atte m̄ förra lus-
trane sculdo blifwa nær henne ther til han aterkome
at hon matte nima af them hans tro oc sidhi Oc han
sculde ater m̄ sik hafua twa häenna hoxto thienara
5. oc kærasta iohannem oc paulum ther til at th̄ som
lofuadh̄is sculde thæs stadhughare blifua Th̄ta thæktis
allom oc nøgdhe væl oc gallicanus vardh gånst fæ-
ghin ok thok ginstan iohannem oc paulum til siin oc
drogh a stadh m̄ allom hærenom bort i th̄ fornæmpda
10. landit oc æn tho at han hafdhe mykit otalikit folk m̄
sik tho likouæl tapadhe han stridhena oc flydhe in i
en stadh oc ther vardh han belagdher af fiændomen
tha gingo these hælghē *herrane Johannes oc paulus<sup>BL.108,
recto.</sup> til hans oc sagdho honom lofua gudh(i) i himirike at
15. thu vilt hans thienare blifua tro a han oc döpilse
taka tha scalt thu bætre sigher man vardha æn thu
hafwer hær til varit oc ginstan sætte han thōm oc
giordhe Som the han badho Oc ginstan ther æpter
syntis honom en væn vngher swen huilkin eth kors
20. bær a sinne axl oc sagdhe honom Tagh thit swærdh
oc fölgh mik Sua giordhe oc han/ han tok suærdhit
sit oc gik m̄ honom vt ginom sinna owina hær oc
kom til thera konungh oc greep han oc drap tho
ingin vtan m̄ fasa oc ræddogha vardh han aldra
25. thera som a markinne varo owirman oc giordhe alt
th̄ landit skat skyldoght romara herrom Oc twe
vænkte riddara som honom syntis the styrkto han
hwar han foor fram/ tha han var vordhin cristin tha
foor han ater til room i gen m̄ sigher oc vardh
30. vntfangin af allom m̄ storom hedher oc badh kesaren
at han væl giordhe oc hafdhe honom fordragh at han
sculle ey fæsta hans dotter constanciam som sakt var

- for thy han sagdhe hafwa lofwat gudhi alꝥualloghom til hedher lifua i reallikhꝫ i alla sina dagha Thyta thæktis kesarenom mykit oc aldra mæst iomfrune oc the iomfruna som gallicani dōtter varo thōm kænde
5. *constancia* the hælgho tro oc læth thōm *cristna* oc gaf thōm i closter oc sik sielfua mædher Sidhan vidhersagdhe *gallicanus* thy vældeno oc gaf ower værdinna safængo oc alt thꝫ han atte gaf han fatigho folke i gudꝫ nampn oc thiænte gudhi mꝫ ændrom
10. fatighom gudꝫ thiænarom i sannom fatikdome Oc mangh iærtekn giordhe han lifuandis Sua at han oc mꝫ sinne syn wt dref diæflana af thōm kroppom som the i varo sua at nar han saa vppa thōm tha flyddho the ginstan Oc hans godha frægdh tok sua væxa i
15. alle værillinne at badhe dōstan oc væstan fiærran til komo mange see han oc funno han twa fatigha manna sōther thiæna thōm / oc alꝥskonis kærlekx oc dōbmiukx fulkompnise fwnno the vara i hanom Oc vm sidhe leedh han dōdh for gudꝫ tro sculdh oc sua foor han
20. af these værild oc til ævinnelica æro Nar *constantinus* kesaren var dōdher tha vardh hans son Som oc het *constantinus* kesare æpter han oc han hafdhe en brodher oc han heth *constancius* oc nar then sami *constancius* blef dōdher tha hafdhe han *twa syni æp-
25. ter sik lifwandis Annar thera heeth *gallus* oc ænnar *iulianus* An *constantinus* giordhe *gallum* til konungh oc sænde han i iudha landhit at han sculle iudhans vinna hwilke vppa then tidh varo romara kesara fiænda / æn tha nakot ther æpter læt then sami *constantinus* then fornæmpda *gallum* dræpa Sidhan then andre brodherin som heet *iulianus* saa at han hafdhe dræpit hans brodher tha rædis han at han sculde ho-
- 30.

*Bl. 168,
verso.

- nom samuledh göra Oc gaf sik in i eth kloster oc læt; vara ganst gudhliken oc vardh skikkadher lector i klostreno oc foor m; myklom trwldom oc diæfwl-skapi oc diæfwlin han sagdhe hanom at han sculde
5. vardha kesare Ther æpter for stora thranga sculdh tok constantinus kesare oc giordhe han til konungh oc sænde han i eth land;skap som hether gallia oc ther foor han fornompstelica m; allom thingom the likamlikin varo æn naar then romara kesaren con-
10. stantinus var dødher tha wardh iulianus thæn kloster løparin kesare æpter han Oc sidhan han kom til vælle tha bødher han at gallicanus thæn godhe riddarin som ferra var af sakt sculle antigia hedra af gudh hæller oc bort fly Egh thordhis iulianus han dræpa for thy
15. han viste han vara en hælghan man Æn thæn ærlike herran gallicanus vilde ey hedra hans affgudh vtan flydhe bort i eth landh som hether alexandrja oc var han næstan eth aar ther m; androm gud; hælghom mannom Som ther varo oc sidhan foor han vt i eth
20. ykn oc ther thiænte han gudhi i langan tima æn vm sidhe bedhningane vildo at han sculde af gudh dyrka oc the kunno han ey ther til koma tha stungo the han vt ginom sit hiærta oc sua do han gud; marthir Æn iulianus kesaren tok sua mykla giri saa vppa
25. cristna manna goo; at th; var vtan matto oc læd; han at han giordhe alt ræth for thy nar han røfuadhe af cristnom mannom thera good; plæghadhe han sighia idhar christus sigher j læstinne hwilkin ekki vidher sigher allo thy han ægher tha kan han ekki vara
30. min kennesuen Oc naar iulianus hördhe at the hælgho herrane iohannes & paulus foddoo oc klæddoo fatikan cristna moghan m; thøm rikedomom som theen ærlica

- iomfrun *constancia* hafðhe aath Tha bødð han thòm badhom at sua som the hafðho ferra thiænt *constantino* kesara oc hans syni sua sculdho the oc nu thiæna honom oc tha swaradho the honom sua for thy at the
- ^{Bl. 169.} 5. ærofullo herrane oc kesarene *Constantianus* *oc hans
rectu. son the varo *cristne mæn* oc gudþ thiænara oc thy thiæntom vi thòm / æn thu ower gaf thþ hælgha lifwernit thu vast i komin oc æst en closter lópara thy viliom vi thik ekki thiæna oc forsmar os nakot lyðba
10. thic Tha læt han sighia thòm sua J the hælgho kirkio hafðhe iac presta æmbite længe / æn iac thok thænka mik vm at thþ var ænkte vtan drafwil at skøta sliko sawitþsko oc flætio Sidhan iac vændæ min hogh til hof thiænist oc dyrka gudhana oc mþ there
15. hiælp kom iac til kesara vælde Oc thy mædhan i badhe ærin vpfostradhe i konungx thiænist oc vmgango thy soulin i altidh vara vidh mina sidho at iac hafui idher for the høgxsto oc fromasta i mino palacio Oc ær thþ sua at idher forsmæ thþ góra tha soal iac
20. sua mykít góra ther til at i sculin ekki kunna forsmæ mik Tha swaradho the sua honom Vi badhom mera af gudhi æn af thic oc vi rædhoms ænkte thit through for thy vi viliom ekki æuinærlíks gudþ ovinþskap ther mþ forþiæna Tha sagðhe *iulianus* til there
25. Ær thþ sua at i innan tio dagha mþ godhom vilia vilin ey koma til min oc mic thiæna tha sculin i thþ sidhan góra nõdhoghe thþ i aktadhin ey góra mþ godhom vilia tha sagðho the hælgho mænnene til hans laat nw sua som the tio daghane varo framlidhne oc
30. gør thþ i dagh som thu hætis tha vilia góra os *Julianus* sagðhe thòm profwin i at *cristne mæn* sculu halda idher for martyres vm iac læther forðarfua

idher/ ne thz scal ey skee æn lydbin i ey mik tha vil iac plagha oc næfsa idher som mina oppinbara fiænda oc ey som nakra martyres Tha toko these hælgho herrane oc gafuo alla the tio daghana vm

5. kring almosor fatigho folke oc skipto alt thz the atto mællan fatigha mæn oc samuledz thz som the hafdho a andra hælgha manna væghna Æn vppa ælloпта daghenom ther æpter sænde iulianus sin hofmæstara *terencianum* til thera oc fan them liggia a knæm oc
10. bidhia til gudz oc han sagdhe them sua Var herra iulianus kesaren han sænde mik til idher nu lônlica mz iouis býlate ath i sculin thz dyrka annars scal iac lônlica dræpa nu idher thz bør ey at i sculin thz dyrka annars scal iac lônlica dræpa nu idher thz bør
15. ey at i sculin vppinbarlica fordarfwas mz i ærin vpfódde j konungz gardhe tha sagdho the til hans Ær iulianus thin herra tha haf fridh mz honom vi hafwm ængin annaz herra æn gudh fadher son *oc thæn^{Bl. 109, verso.} hælgha anda han viliom vi hedhra dyrka oc æra oc
20. ængin annan Sidhan læt *terencianus* grafwa ena grop i thera huse oc lææt hals hugga thòm lônlica oc vræka thera likama ther nidber oc lææt gaa ordh af at the varo sænde wt af rikeno oc biltogethe lagdhe Oc ginstan ther æpter kom diæfwllin i thæns sama
25. *terenciani* son oc hõriadhe rædhelica ropa ther i sama huseno oc sagdhe *Awi sancti iohannes* oc *paulus* the brænna mik then tidh *terencianus* thzta saa oc hõrdhe tha thogh han vidh *cristne* tro oc kændis vppinbarlica for allom at han hafdhe myrt the hælgha herrana
30. æpter thy keysaren honom bõdh Oc ginstan vardh hans son frælster fran diæfllenom oc vardh *cristin* Oc alle the som diæfwllin var i oc komo the i thz hu-

- sith som the hælgho herrane lagho oc myrdhe varo
 tha skildis ginstan diæfwllin fran thòm Oc thessa
 hælghra manna pino skref saman thæn sami teren-
 cianus som thòm drap Oc the vordho pinte arom
5. æfter gud; byrdh fyrhundradha oc vppa thridio areno
 oc siæxtionda *Sanctus gregorius* han sægher af at
 naar en godh quinna Sökte idhkelica thæssa hælghra
 herrana kirkio oc las ther sina gudhlica bønir Oc
 naar hon sculde en dagh thædhan gaa oc heem til
10. siin oc kom vt for kirkio dorena tha saa hon staa
 twa mæn for sik i muncka klædthom oc thænkte
 them vara twa pælagrima oc badh sin redhoswen at
 han sculle gifua thom almoso j gud; hedher oc nar
 han sculde hafua gangit oc gifuit thom som hon badh
15. tha varo the hart nær hæne oc sagdho til hæna
 thw sökir nw os oc thiæna af allo hierta Sua
 sculum vi gora thik a doma dagh oc hwat vi kwan-
 nom ænda for thina sculdh th; sculum vi gerna gora
 tha the hafdho th;ta sakt tha varo the borta oc syn-
20. tos ey tha meer *Sanctus ambrosius* sægher af thessom
 herromen sua *Johannes* oc *paulus* the fulkompnadho
 th; prophetin *dauid* sægher Seen huru goth oc hug-
 nelikit ær at brødhrene byggia saman the bigdho sa-
 man i enna modhirs lifwe the varo saman fògdhe j
25. enne hælghre tro like i pinonne oc altidh ærofalle
 kompana j ens herra thiænist som var fadhirs sons
 oc thæns hælgha anda huilkom lof hedher oc æra
 vari æ for vtan ænda **Amen amen**

SAGAN OM S. BASILIUS.

S. Basili helighet. — Juliani död.

Ändret med kyrko-dörrane.

- * Julianus læt lysa ofridh ifui alla *crístna* mæn ^{Bl. 115.}
^{verso.}
 vtan the vidhersagdho alt thæssa hems goꝝ
 ok (han) fæste sin ordh mꝝ (the) hælge
 scrift som snima war sakt *Julianus* for til persidem
 5. stadh mꝝ ørløgh. *basilius* bisco^{per} møtte hanum ok
 badh han wara nadoghan *crístnom* mannom ok pre-
 senterad(h)e hanum tholika fødho som han ath sielf-
 uir thꝝ war biogh brødh ¶ *Julianus* sagdhe thꝝ *wara ^{Bl. 116.}
 hørsa fødho ok kastadhe hanum ater j næsa. ok hōtte ^{recto.}
 10. hanum bryta nidher hans stadh ok dræpa alt thꝝ *cri-*
stit folk ther war(e) första han atirkome aff perside
 ¶ *Basilius* bødth allo sino folke iij dagha fasta ok a
 bønnum wara til gudhꝝ hiælp ¶ *Basilius* ther han laa.
 a bønnum wm midia nath. sa han vara fru j midiom
 15. engla skara ok hōrdhe hona biuda kalla sik *mærcu-*
rium riddara at dræpa *Julianum* ¶ *Mercurius* var
 martir skrinlaghder j *basilii* kirkio *basilius* gik til

- scritit ok bitte th̄j tomt ok hans vapn bort takin som m̄j hælghodomom gømdus ¶ Morghon w̄m midhian dagh waro benin ater j skrineno ok vapnin ther the (R for) gømdus ¶ Fæm daghum æpte komo
5. san thidande at en okuznogher riddare kom brædblika ridhande ther *Julianus* la j sino thielde midwæght j romara herskapi maght ok laghde hans liiff gønum m̄j glafio ¶ Widh dødhin øste *Julianus* (xx sit blodh m̄j handom oc kastadhe høct) vp gen himnom oc sagdhe
10. nu hafuir thu wnnit galilea ¶ Han mente m̄j galileo *ihesum* som vpsøddis j galilea ¶ *Persie* konunger læt fla hans lik ok kasta bukin for hunda, ok læt (be-) dragha sin (y ?skacka xx sadhel) m̄j hudinne ¶ *Basilus* hitte *sancti mercurii* glafio. blodugha: ¶ Effrem
15. ærmete sa en lugha ganga fra iordiune jamhøghan himnom ok hørdhe røst jamliws ok høgher er *basilius* for gudhi ¶ Effrem kom til yconium trættanda dagh jula at sea *basilium* swa hælaghan ok dømde han høghfærdoghan j *biscops* bonadhe til han. saa hans
20. thungo lugande v̄ndi prædikan ¶ Tha øpte effrem sannelika mykin ær *basilius* *biscoper* han ær liws himna Inghi. thæn hælge andh(e) talar m̄j hans thungo ¶ *Basilus* taladhe til *Julianum* tha han lifdhe læt læsa ok insigla m̄j siælfins (thins) insigle alla
25. *crístna* kirkior ok kættara. kirkior ok thro them som gudh gifuir ingang helom insiglom ¶ Swa giorthis som han badh ¶ *Ariani* frestade ok systo enkte m̄j thrigia dagha fasto ¶ Sidhan gik *basilius* / m̄j klerkom ok allom *crístnom* til *crístna* kirkio oc stotto
30. (a) kirkio dør m̄j *biscops* stafui ok sagdhe. attollite portas &c ¶ Th̄j thydher lætin wp lukur / gud̄j ængla lætins vp siælfwer æwiænelika porta ærumæ

konungber skall inganga thz scriuadhe dauid j psal-
 taranum Jamsköt blest(e) vædher aff himnum ok (gen-
 stan) læt(z) vp kirkio dør helom insiglom

Mannen som hade förskrifvit sig åt Djefvulen.

- ¶ En ærlikir cristin herra er(Υ claius ætladhe^{xx} ælius
 5. at nampe) (R hafdhe stædhelika thænkt) sina enga dotter
 (Υ til ^{xx}j) klostir(Υs) (R gifua) som b(Υ a^{xx}o)n (oc) gerna
 wilde ¶ En herrons swen bran aldir jnan (^{xx} aff) olofli-
 kom lusta (R til hæne) ok thrøste sik ey gita fræmt sin
 vilia m̄jomfrunne før en han *gaff sik diællenom ¶ diæfwlin<sup>Bl. 110,
 verso.</sup>
10. sagdhe til hans J cristne ærin false J brytin opta m̄
 scriptamalum idhra losuan sidhan j hafwin widhersaght
 christum. ok mik trolofuat ok(^{xx}actin) mik sidhan
 enkte Jak hafuir idhan vilia fræmt. ¶ Scrifua breff.
 ok insighla m̄ (^{xx} thino eghno) insigle at thu widher
15. sisher gudh ok biudir thik m̄ mik wndi æwiznelikan
 hæluitis eld ¶ Han screff bradsæghin ok insigladhe/
 ther næst bran m̄on en mera en han ok sagdhe fa-
 dher ok modher en thima ok flerom sinom j gield sik
 aldre faa b̄tir før/ eller ḡyta lifuat vtan hon giftis
20. them sama swene. ¶ Fædher læt illa badhe at hon
 skulde wanbyrdoghom swene gifwas ok mæst at hon
 bruti gudhlika losuan ok gaff hona swenenom m̄ wina
 radhe ok frænda. ¶ Sidhan the bodho saman fik hon
 witha at han aldre gik til kirkio/ ok aldre cors
25. giorde/ ok forstodh af hanum siælfwm (R om sidhe) at
 han war diællenom gifuin for hæenna saki ¶ Hon kom

- gratande for basilius han (Yfik^{xx} sende) budh hæenna
 bonda ok waradbe han widh sin vadha ¶ Bondhin
 sagdhe gernu vilia skilias widh sin vadha vtan (vara)
 swa bundin m̄j brefue at han ey gatbe ¶ Basilius
5. giordhe kors for hans ænne ok læste han jonne thry
 dyghn fastande/ ok spurde han sidhan huru han ma-
 thæ/ han sagdhe sik thola mykla mødho aff dieffenom
 ¶ Basilius gaf hanum litit brødh ok læste han inne
 som før/ basilius spurde sidhan/ ok han swaradhe/
10. sik høra diælla ok tho ey nær (sik) koma. ¶ Tridhia
 tima j æm længhe j æne læstir/ oc spurdher/ sware
 han (R basilio) j dagh sa iak thik strida m̄j diællenom
 ok sigher winna ¶ Tha læt basilius klærka ok lek-
 mæn. göra processionem/ ok ledde siælfuir mannin
15. til kirkio. ¶ diæfwlin m̄j androm diæflom fløgh j
 wædhreno/ ok kærde basilius göra sik walj wærk/
 ok grep mannin j biscops h(Yænde^{xx} andom) ok
 drogh han swa at biscopin wek af wæghenom. ¶ Ba-
 silius bōdh allom siwngha kyrieleyson ¶ Mannin badh
20. annan wægh hiælpæ sik/ basilius taladhe til diæfwlin
 (xx jak manar thik a gudj vegna læt) gudj creatur
 j nadhum wara ok læt thik nøghia. at thinne forder-
 uilse ok bōdh hanum æpte længha delo/ atirgifua bon-
 dans breff jnsiglat ok kom wm sidhe brefuit nidher v
25. wædhreno/ j biscops handh. swa at alle sagho ok
 sunghe kyri[el]eyson ¶ Basilius satte bondanom script
 ok gaf hanum gudh j likama. fæstum oc fastum j gudh-
 like thro:

Qvinnan med Synda-brefvet.

- EN syndogh kona scref sina vadelika syndh a eeth pernian ok baar basilio ok badh han bidhia for sik ok sagdhe sik. aldre hafua thrøst til nadha før æn gudh siælfuir scrapade aff scriptena. basilius sagdhe
5. sik syndo-*ghan (vara) ok sænde hona til effrem^{*Bl. 117. recto.} ærmeta effrem sagdhe sik (vara) syndoghare ok sænde hona atir til basilium oc kom som basilius lik bars til kirkio ok kærde a han dødhan sin siæla vadha ok kastadhe brefuit vp a barenø ok (genstan) fiol ater
10. brefuit nidher j hænnæ hænder alt af scrapat:

Den Judiska Läkarens spådom och omvändelse.

- Oseph iudhe viis lækære sag^(xx) basilius siukdom oc sagdhe) ¶ J dagh mon sool sæthias m̄ solinne oc (Ythænkte ^{xx} mente) ther m̄. at han muzde dø tha solin sættis ¶ Basilius swaradhe hwat en iak lifuir morghon
15. en vm messo thima ¶ Joseph sware iak mon tha dø en thu lifuir ther til ¶ Basilius sware thu skalt dø j wantronne ok lifua j cristne thro ¶ Joseph bant sik wndi at warda cristin en han lifdhe ifwi the nath til mæesso. basilius do (Yat ^{xx} om morghonen) sama tima.
20. Ok joseph døptis til cristindom ¶ Hans dagher komber sancti pauli apton som heter *conuersio*:

CVI.

OM JOVIANUS KESARE.

Joviani val. — Krigs-folket dopes.

- J**^(xx ouenianus) j liberii paua daghum var Rømsker kesare eet ar. ok atta manada han war cristin ok fromaste riddare sins liifs. swa at alt herscapit thok han til konungh m̄ hærop
5. epte Julianum dødhan ¶ Jouenianus sagdhe sik cristin ok ey wilia wara hedhna manna konunger ¶ The hedno øpto alle wi viliom gerna vardha cristne vndi thik cristnom herra. ok gingo swa stadrin ok alt landit wndi cristindom som Julianus kom vndi hedhno
10. J hans daghum do sanctus nicholaus.
-

CVII.

**SAGAN
OM DE HELIGE
BARLAAM OCH JOSAPHAT.**

CVII.

SAGAN
OM DE HELIGE
BARLAAM OCH JOSAPHAT.

Josaphat i sitt slott, rådes för döden.

* Alentinus war Rømsker kesare xi aar J li-^{Bl. 117,}

- berii ok damasi paa daghum han war først
fatøkir repakarl. Julianus giordhe han til
riddara. for sins starkleks skuld Vm thæn thima war
5. en vældogher (^{xx} india) lanꝝ konunger som het
awennir han hatadhe cristit folk (^R af alle mact) ¶ Ha-
num føddis en son som kalladhis Josaphat han hafde
dighirt hoff han bødh allom offra afgudhum for sins
sons liiff ok lykko ok leta(dhe) Answar af spamannom
10. ¶ Fæm ok fæmtighi astrologi. sagdho alle enom
muzne at han munde fødhas vndi the stiærno. at han
(^{xx} skulle vardha) vældoghare konungh æn hans fa-
dher ær. een aff them war swa fram syn at han
spadhe han skula vardha cristin konungh. ¶ Faderin
15. stygdhis widh the thidande ok læt byggia wænasta

- palacium ok sætte ther (in) sin son ok marga ionkara mǫ hanum ok alþskona lek ok skæmtan ok forbøð allom (vndir lifs vadha) at næmpna for hanum soot ælla fatøkt død eller nokor skons genuerdho ther til
5. at han sculde enkte thænkia vtan thæssa hems skentan ¶ Smaswenin thok. at lænkta. wm sidhe ok leddis at sithia enom stad. fadher læt han wtridha mǫ mykit hcrskap ok danǫ ok leek hanum mǫttho thwe mæn. annar blindir ok Annar spitælskir ¶ Josaphat spurde
10. sina næsto mæn hwat them (salughum) mannum war(e) the sagdho tholika siwkdoma mannom til koma ¶ Josaphat spurdhe en the thwe ene eller flere æller alle mæn varda swa siwke the swaradho at somi mæn ok yfrit manghe wardha swa siwke *ok ey alle ¶
15. Josaphat spurdhe en mæn wisto wæl hwar wm sik siælfuan tholiks siwkdoms angist ellir helso visso/ the swaradho engin wara vissan for misfallum ¶ Ther næst sath a wægh for hanom en gamal (kryk)kio karl ¶ Josaphat spurdhe hwi mannin var swa misca-
20. pader j enlite ok wanfær a benum the swaradho at thǫ wlte hans elle Josaphat spurdhe hwru lenghe mæn matto lifua. fær en. ellin faar thera vald the swaradho at mesto lxxx aar ellir C. josaphat spurde hwat fylgher ellinne the swarado (Y helin xx dødhin)
25. som ær ellinna endhe ok lifs vtan endha ¶ Jonkarin grep thǫ swa hardlika j sith hiæarta. at han fik ro hwarte nath æller dagh for døjins rælǫ [ræǫl] ok siwkdoma

*Bl. 117,
verso.

Den helige Barlaam får inträde till Iosaphat.

- ¶ M then thima war en muzkker ok ærmete visaste (man) ok hælægster han hæt barlaam han fik witha en del aff männom ok mera af gudhi. hwat thidhande war m̄ iosaphat. ¶ Han klædde sik som
5. köpman ok kom til konungx gardh ok kom j talan m̄ (xx iuzkherrans) petagogho ok sagdhe sik hafua fala dyra stena som blindom bøtha ok alla siwkdoma lækia / ok fola göra sniella. ¶ Swenin badh han faa sik stenana atb bæra sinom herra ok sagdhe ok the
10. waro honom wæl rætte ok at han munde vara wæl komhin til rika lona ¶ Barlaam sagdhe at stenane bota blindom / ok siwk øghon göra the blindh m̄ allo / oc sagdhe petagogum hafua krank øghon: ok beddis ingangh for jonkarin sielfuan / som han hafde
15. spurt hafua godh øghon ¶ Barlaam kom jn for jonkarin sielfuan / wæl takin ok nær hanum sættir

BARLAAMS FÖRSTA LIKNEELSE.

Konungen och Döds-trompeten, samt de fyra Skrinen.

¶ Barlaam burde talan til iosaphat

¶ En rikir konunger ther han redh m̄ (sit) hærskap fik ens fatöks manz moth som badhe war wan-

- før ok illa klæddir konunggin stegh aff (sinom hæst) ok fiol them fatøka til fota konungx(sins) brodher awithe konungin hwi han bøghde konungx krono. wndi stafkarls fōtir ¶ J konungx gardhe war sidher
5. lata blæsa ludhe for thæs manz durum som dōmder ware til dōz ok læt (konungen) blæsa the (sama) naat ludh for sins brodhers durum broderin war ræddir dōdhin ok fiol for sins brodhers fōther arla wm morghon gratande ok heddis nadhe(r) ¶ Konungin sware thu
10. rædhis at min stupo greue b(^{xx}udhar) thik dōdh / ok awither tho mik at iak ælskar (oc vyrðbir) guz sæn- debuda fatyka (oc siuka) som visa mik hwarn tima Jak them seer (Y ok ^{xx}at) iak ær kranker aff mik som han / ok mith konungx waldh wnde hans dome som alla
15. dōme til dōdh wm sidhe ¶ Konungin læt ok inbæra for sin brodher fiugur skriin thu gylt vtan ok innan ful(Yt) mʒ rutnum likom ¶ Annur thu wtan bikat ok innan ful mʒ dyrom stenom ok læt all skrinim vp-^{*}-læsa ok sagdhe / at the liknas widh fōrsto scrinin som wæl
20. klædhæs vtan til mʒ wærlʒ hedher / ok innan æru fule j sinom lifnadh / vidh annur thu liknas the fatøko. som wtan æru forsmadhe for wæruðinne ok j sam- uiti rike at dyghdom / swa giorde thu sagdhe bar- laam til josaphat som then konungin / thu læst mik
25. thæs wærdhan arman man. at koma mʒ thik j thalan ok burdhe swa barlaam sina predican huru gudh skapadhe mannin ok styrir han mʒ budbordum ok lōste sina wini fra hæluitis elde til himna glædhi / ok at alle hedhne mæn ok ogudhlike æru hæluitis
30. barn

*Bl. 118,
recto.

BARLAAMS ANDRA LIKNEELSE.

Näktergalens trenne visa råd.

¶ **S**an gaf ok eet exemplum a mot them som offra
stokkom ok stenom mȝ thrøst

¶ **S**n man fik gripa ena nektergalu gudh gaf nek-
tirgaluzne tala oc sagdhe til mannin læt mik lidugha

5. Jak gifuir thik thry radh som thik æru bætre æn
min (^R little) kroppir a diske ellir (min) sanger for
ørom ¶ Mannin ward vnderfulder vidh at fughlin ta-
ladhe ok badh sighia sik radbin. fughlin sagdhe.
Fresta aldre omogelikt syrgb aldre fortappat thingh

10. som thu thrøste thik aldre atir vinna/ tro aldre otro-
likt ¶ Gøm these thry tha ær thu ey dare ¶ Man-
nin slæpte nektergalune ¶ Nektergalan fløgh. oc øpte
han sælughan (vara) at han wiste ey nektergalunna
hafua dyran sten ok dyghran j quidi større æn æg

15. struconnis ¶ Mannin badh fughlin ater til sin flygha
fughlin sputtadhe (at) mannenom ok sagdhe ¶ Nw
wet iak thik wara (en) dara. ok enkte vitran af
minom radhum ¶ Thu syrgber at jak ær sluppin som
aldre komber mer j thina hændher thu frestar at faa

20. mik atir som omøghelikit ær/ thu thror omøghelikit
at iak hafuir størra ægh en iak ær siælf. ¶ widh
thenna man sagdhe barlaam liknas the som afgudhum
trøsta swa hemske at the ventha stokka ok stena
wara sins lifs gømara som mæn gøma. vndi sinom

25. lasum

BARLAAMS TREDJE LIKNEELSE.

Mannen, Enhörningen och de tvenne Råttorne.

Gridia exemplum gaff barlaam a moth thæssa hems lusta.

- Set rædbelikit diur vnicornis jæghade en man wth a en musa. Dytande oc grundhløsan swa at han gath
5. sik enghin stadh hallit. vtan widh en litin qwist som ruznin war vpp af enne thorfuø ther sa han thwa. mys andra hwita ok andra swarta. skæra quistins røther ok en draka. nædhan. wm kringh toruona blæsa. lughande ether oc vilia han swælgha ok fiughur ødlo
10. hofwdh vpsmygha vm hans føtir (R aff torfwone) ¶ Han vard oc war litit. hunagh. a. quistenom oc aat swa søtleka hunaghit at han glømde sins lifs wadha ok wiste ey sør en quistrin brast ok fiol i drakans mun ¶ Vnicornus tydhe dødhin som alla mæn iæghar.
15. ¶ Mosin thydher væruldena thy at hon ær sørogh ok hæenna giri grundløs. ¶ Drakin tydher hæluite qwistrin thæssa hems liiff ¶ Hwit mus ok swart. *dagh ok nath som nøta mans(ins) liiff til thz ændhas. Fiughur ødlo howdh thydha fyra elementa krapta. mz hwilikom
20. manzins likame er saman sættir thørka. ok wætha/hiti/ ok kulde ¶ Litit honagh thydher likamans lust som alt ofmangom. ær swa søtir at the gløma sinna siæla vadha

*Bl. 118,
verso.

BARLAAMS FJERDE LIKNELSE.

Mannen i olyckan, och hans trenne Vänner.

¶ Siærdha exemplum gaff barlaam. a moth væruldenna fals ok othrygdh.

- En man hafde thre vini. en kærare æn siælsuan sik. Annan iæmkæran sik. Tridhia minna kæran. ¶
5. Mannin vardh for konungx wrede ok for dom. kalla-dher vndi liifs wadha ¶ Han beddis hiælp oc radh aff sinom första vini Vinin sagde sik ey han kiænna. vtan gaff hanum thwa. harklædbis kluta at bindha for sin æghon en han dæmdhis til dædh ¶ Mannin gik gra-
10. tande til annan han sagde. sik wara tomløsan oc tho wilia bonom fólghia. lithit a wæghin. ok tagher atir vændha ¶ Thæn tridhi vinin som han hafde minne kæran. oc han beddis hiælp af hanum m̄ blyghd ¶ Han swaradhe min kæraste win th̄ litla godha thu
15. hafuir mik giort th̄ skal iak thik. wæl atirløna iak skal for thik daghtinga m̄ konunge at thu scalt vara sikir badhe lifs ok gō ¶ Første winin ær thæssa hems æghor som ey kennas lenger widh mannin en han skal for gudh̄ dom ok g^(xx)ifuir) engom meer
20. (m̄ sik) en swa mangha kluta han swepis j ¶ Annar winin æru frænder hustru (oc) barn som fylghia them dædha til graff ok litit tæma sik sidhan eller kostha daghtinga for hanum m̄ almosom ok messom ¶ Thrydi vinin tydher dygdher ok almuso(r) ok
25. (xx andra) godha gerninga som mangom æru minna

kæra en the sculdin th(ŷa^{xxe}) fylgbia hwarionn manne for gudꝫ dom swa som scrifuas opera enim illorum secuntur illos. ok the daghtinga tha bæjst for domarenom (tha) som vidh thorf:

BARLAAMS FEMTE LÉKNÆLSE.

Konungen för ett år, samt Slandet.

5. ¶ Sæmta exemplum. gaff barlaam. a moth thæssa hems hedher ok valde.
- ¶ Snom stadh war sidhuænia. ath mæn thoko sik. hwart æar wtlændis konungh som (ŷj) thera (ŷlande^{xx} sidbi) varo okunnoghe ok lætho hæn (rike) radha
10. som han wilde til iæmlangha dagh tha laghdo the hanom krono aff hofdhe ok (fördho hæn) afklædd(ŷo^{xxan}) ok (ŷfördhu^{xx} fatikan) til eet ob(ŷly^{xy})ght ølandh ok sætto han ther fødho løsan oc klædha ¶ Swa giordho the hwart aar til en godher man kom nytakin til konungh ok
15. wardh waradher aff sinom win ok fik wita (Rhuart ølandit la) ok sænde thiit goꝫ for sik ok gørsama. alt arit wm kring til han sændhis thit siælfuir ok lifde fulrikir alla dagha ¶ Thꝫ konungh rikit thydber wæruelena som alla sina herra forsænde. fatøka. vtan
20. the sændin sielfue for sik dyra ok godha gerninga.
-

BARLAAMS SJETTE LIKNELSE.

Den rike Svennen och hans fattiga Brud.

Ⲙosaphat hugher vændhis swa widh barlaams ordh at han *sagdhe hanum. wilia sølghia. fra fadher ok ^{Bl. 119y} fæderne. _{recto.}

- Ⲙarlaam sagdhe en (wælborin) vnger (rikir) swen.
5. flyde fra rike brudh (^Roc wælborne) ok fan en stadh ena fatøka mō a (knæfallum oc) gudhlekcom bōnum. ok spurde hwi hon thiænadhe swa mykit gudhi mædhan gudh hafuir hænne swa litit goꝝ gifuit. mōn swaradhe gudh hafuir mik mykit goꝝ gifuit liiff ok
10. helan likama. mꝝ sēm s(^{xx}kælum. samuit) ok siæl ok cristindom ok gudhlikan godhuilia til hans thiænist. ok (^{xx}louar) mik æwinnelika. himna glædhi mꝝ hans ænglum. ¶ Swenin forstodh hænna ordh ok badh hænna fadher gipta sik sina dottor ¶ Faderin sagdhe sik
15. fatøkan vara ok han rikan ok hanom ey erlikt swa rikom at giptas fatøkleka. ok æstalde swenin swa længe han gath / swenin stodh stadugher a bōna malum til hondin gaff hanum sina dotter ¶ Han bodhe mꝝ hænne .j. kotkarls gardhe jæmfæghin som j riko
20. fædherne all hans glædhi waro gudhlike sidhi. ¶ Kotkarl kalladhe til sin swenin vm en dagh ok visadhe honum mera liggiane goꝝ (oc gul) j sino huse.

Barlaam döper Josaphat.

- ¶ Josaphat swaradhe these parabola thydher vel mik ok spurde barlaam huru gamal han war. barlaam sware sik wara xl ara. gamblan ¶ Josaphat swaradhe thu synis tholikt thw gamal. barlaam swa-
5. radhe. Jak thøor ey rekna gudhi the aar Jak thiænte wærludenne tha wildhe josaphat for ens sölghia barlaam fra fædherne oc modherne. barlaam afrædh hanum thz ok sagdhe thu wardher tha atir gripiin ok swa myklo flere cristne drepne ¶ Barlaam dæpte jo-
10. saphat (fæghin) fastan J throne ok for hem til klostirs.

Nakor i Barlaams hamu.

- ¶ Lonungh awænnir fik witha sin son kristin ok munde sörghia sik til dødth til hanum war visat at kalla en visan mæstara hedhin likan barlaam at
15. ænniis laghum ok allom latum then sami kom swa som fanghe ¶ Josaphat sporde thz ok sörghde/ til gudh wiste hanum j sømpne ey wara barlaam fanghin vtan en annan hedhin man radhin til hanum likan (barlam) at først væria mz hanum cristna thro mot
20. hedhnom mæstarom ok gifua sik wm sidhe swa som wnnin ¶ False barlaam hætt nakor ¶ Næsta dagh sidhan nakor war komin taladhe awænnir til josaphat ok sagdhe sik sorgfullan wara sidhan han wardh

- gudhum fra gangin Josaphat sagdhe sik vændan wara fra villo ok til sannindb (^R fra myrker oc til liws) oc sagdhe thz ær ofaderelikt at sørgia sin son sælan ok omoghelikt vara sik vændhas fra sannum gudb for
5. lukkan ælla ræzl ¶ Awemur sagdhe thæn barlaam thik daradhe han ær nw min fange. han ok alle galylei skolu morghon koma til ansvara. gen warom mæstarom ok scolum v(γith xxi) badhe fædhgha lydha thera redhe [radhe]som gudha gifua sigher ¶ Stola sættos
10. ok disputeran burdhis. ¶ Josaphat taladhe fōrjst til nakor som wæntis vara barlaam stat manli*-ka til ^{Bl. 119.} wærn cristna thro ok en thu sigrar disputeran tha ^{verso.} fōlgher iak thino radhe mædhan iak lifuir vtan wakta thik wæl thy at tappar thu sigher ok gōr skam
15. cristne thro tha skalt thu dōð for minne handh ok aldre dara flere cristna mæn ¶ Nakor saa sik nōdhbundhin ok wtualde sik at wæria cristna tro mō konungx syni ¶ En thæn fōrjste aff hedhnum mæjstarom sagdhe til nakor ¶ Thu barlaam weth wæl at
20. wisasto wæruoldinna mæn hafua dyrkat ok dyrka en hælgha gudha hwadhan ær thu swa wiis wrdin at thu vender wæruoldinna sidhi ¶ Nakor sware. Caldei: greci. egyptii foro ok fara wille j gudhlike thro ¶ Caldei hioldo for gudha eld ok wædher jordh ok
25. watn thy at the gōra mangum gagn ok prōfua ey huru. hwart thera spiellas aff andhro ok æru wmskiptetik / ok (the) glōma sannom gudhi odhødelikom ok o omskiptelikom som gifuit hafuir tholik thing mannom til gangna ¶ Greci dyrka for gudha ogudhlika
30. mæn swa som saturnum som at sina syni ok læt kasta sina naturlika limi afskorna. wt i hafuit ok ther aff fōddis hans dotter som heth venus / ok sighia

- hona wara elskogha gudo. the haldha ok jupiter for
 gudh saturnii son som kastadhe fadher aff rike til
 hæluitis han scrifuas aff. idher høgste gudh hafua
 skipt hamum ok giort mangh hoor ¶ Egipte mæn
5. dyrkado for gudha sith eghit fææ kalua ok søde en
 ware cristne mæn dyrka en gudh som alt skapade ok
 ihesum hans son som alt løjste. swa mænnelika varde
 nakor cristna thro oc skemde the hedhno. at han fik
 thes daghs sigber
-

Josaphat och Vngmön.

10. ¶ Josaphat gladdis aff allo hierta ok badh siin
 fadher læta barlaam nær sik vm the nath (R josaphat
 prædikadhe sua for banum om nattena) at han thok
 widh cristindom ok døptis aff josaphat ¶ Theodes
 koklare kom til auennir ok ræd hanum fresta sma-
15. swenin mꝝ vngom quinnom ¶ Tha hans hugher munde
 næstan wændas vidh frestilse tha sompnadhe iosaphat
 som gudh wilde ok gudhꝝ ængla (ax tedho) hanum j
 sømpne hæluitis pinor ok himerikis glædhi ok wak-
 nadhe swa fulkomin at han (sidha) gafs widh æn-
20. gin frestilse
-

Josaphat Kung och Eremit.

- ¶ Her næst vardh theodes cristin oc swa siælfuir awennir. konunger ok gaf vp rikit sinom syni ok lifdhe siælfuir J gudhlikom lifnadhe ¶ Josaphat thok widh rike. ok hiolt swa længe til han gath
5. sæst trona fulkomplika ¶ Sidhan gaff han wp rike sinom frænda. ok kom siælfuir lønlika bort til barlaam (^R xxv ara gammal) ok lifdhe ther j gudbz thiænist ermete fæm aar ok xxx ok jordadhus ther badhe saman barlaam ok Josaphat til barathias konun-
10. ger sordhe thera ben hem til alexandriam ¶ Hans dagher komber aldra hælghona dagh
-

CVIII—CXIV.
OM FLERE
HELGON OCH PÅFVAR.

CVIII.

OM FRANKA RIKE.

Frankernas stam-delning.

*¶ **S** valentini daghum burdis Franka rike ther ^{*Cod.}
komo af libie lande. som troya var ok ^{Bildst.}
S vnder wnnin sik all landin fra burgun- ^{Bl. 120.}
dia til riin the som byghdo J thydiske thungo kal- ^{recto.}
5. ladus franker ok the som bygdho j valsco thungo
kalladus françesa.

CIX.

OM SANKT JERONIMUS.

Om Damasus etc. afve.

(^{xx} **D**amasus) første spaniol at ædle sættis i
stadh ok stol *sancti petri* coc lxxj are
wars herra ok war pæne xviiij aar ij
manadha x dagha ok stodh (^R pæua stol) tomber epte
5. han dødhan xxi dagh

S. Jeronimi heliga lesverne.

¶ **H**ans daghum war *sanctus ieronimus* mæær
mæstare først *cardinalis* oc swa munkker han rynde
aff rom *Cardinala* verdschap som laghdo hanum (for)
laghur thy at han prædikade a moth *thera* osidhum
10. først ifuir haff (^o ok) til *egyptum* at sea hælgha

ærmæta ok munukka ok skreff allan thera lifnadh ok lifdhe mȳ them længe widh watn ok brødh ok dyghra lifs nødh ¶ Thædhan for han til bethleem ok war ther l. oc v. aar ok vij manadha vidh dygirt

5. ærfuodhe ther nam han ebrejsko thungo ok kalde(gh)sko ok las sidhan jwi alla hælgha bøker ok wænde them fra ebrejsko til latin ¶ Swa wardh han wm sidhe wanfør aff mødho. at han laa j siæng ok drogh sik vp at sithia mȳ repe bundit widh bielka. ey forlæt
- 10.-han thæs hæller clostirs syslo

S. Jeronimus och Lejonet.

¶ En dagh kom eeth leon in j hans kloster hal-
tande alle lupu. vtan jeronimus. ensamin han møtte
ok faghnadhe geste leon lagdhe sin fot j hans handh
Jeronimus læt thwa fōtin oc wtdragha en thorn leon

15. lifdhe længe spakt j clostre Jeronimus fik thy syslo at
gōma clostirs asna leon gōmde oc at syslo thimum
them hem kōrdhe ¶ En dagh tha leon sof komo kōp-
mæn ok gripu en asnan ok bortfōrdho. leon læt illa
tha thȳ waknadhe oc lette længe til wruana war ok
20. kom (xx sua som) syrghiande for klostirs port ok
thorde for blygdh æy inganga ¶ Jeronimus forstodh
asnan tappadhan ok bōdh leone alla asnans syslor
leon drogh sækkiā ok widh som asne ok fødde sik
siælt j skoghe. En dagh fik leon se kōpmæn atir-
25. koma. ok sin asna fōrstan j færdhinne vndi byrdinne
leon rōthade ok slo iordh mȳ rumpo kōpmæn ræddus

ok lupu til skoghs leon kørde hem til klostirs alla
thera wlualla ok asna m̄ sinom asna ok fiol for fø-
ther *sancto* jeronimo han forstodh th̄ ok læt atirkalla
køpmænnena oc fik hwariom sith ok awitbe them for
5. bort taknan asna:

Den mærkelige Drømmen.

¶ **S**anctus ieronimus dictadhe Gloria patri ok
sænde damaso paua ok badh læta læsa ok sionga j
kirkio æpte psalma. ok mang annur thingh erlek
badhe til damasum ok swa til augustinum ¶ Han
10. scrifuar aff sik siælfuum eth mærkelikt thing at a
hans wngom aldre tha han studerade mæst j hedhna
manna bokum tha drømde hanum drøm som han ware
draghin for gud̄ dom ok hard*-leka bardher til
ængla badho for hanum ok han lofuadhe sik aldre
15. mere læsa hedhna bøkir ther widh waknade han m̄
blaam sidhom ¶ Hans dagher komber næsta dagh
sancti michaelis:

*Bl. 120,
versao.

—→→→ ←←←—

SAGAN OM S. MARTINUS.

Valens och Gøterna.

SRacianus ok valentinianus ok valens varo
 Rømske keysare J damasii paua daghum
 iiiij aar valens lifde lengst aff them ok vard
 arrianus/ frødhgeer gøta konunger scref til hans ok
 5. beddis af hanum cristna predikan ¶ Valens swek them
 (xx oc sænde thom en) arrianum oc wrdo gøta ar-
 riani ok varo langhan thima ¶ Valens vilde wm sidhe
 land winna atir aff gøtum som the hafdo gripit ¶
 Gøta striddo sigher m̄ hanum ok brændo han inne
 10. for synda gield

Martinus bortgifver halfva sin mantel.

Wem thæn tima war sanctus martinus mær
 mæstare ¶ Han var først riddare xv ara gamal wr-

din katecuminus ¶ Han skar sin mantul swöðher mǫ
 swærdh ok gaff enom frusnom manne thy at han haf-
 dhe alla pænigha gifuit fatøko folke ¶ Næsto nattena
 saa han var herra kleddan mǫ sinom almosom ok tala
 5. til sinna ængla. ¶ Martinus klædde mik æn katecu-
 minus ok ey døpter martinus døptis xvij ara gamal
 ok wardh klærkir

Röfvarena. — De tvenne Døde.

¶ Han kom j röfuara hændher oc (tha) annar
 wilde hugga (^Rhan) mǫ øxe tha fik annar huggit han
 10. predikadhe swa fangin ok bundin at röuarin wardh
 cristin ¶ Sidhan bygdhe han kloster widh pictauiam
 ther reste han thwa mæn aff dødh ¶ Annar thera
 sagdhe sik sændan wara j fulan stadh myrkan ok
 hetan ok ther hafua hørt sændebudha tala lætin thenna
 15. lidughan thy at martinus bidher for banum

S. Martin väljes till Biskop.

Hans Kloster.

¶ Martinus waldis til biscofs J turonis a mot
 mangom som sagdho mannin orøkin wara vm sith
 haar oc illa kleddan ok forsmælekan wæruðizna bis-
 cop wara. han bygdhe klostir mǫ hardare lifnadh en

för war fierren fra stadhenom til mere roo ¶ Ther wiste enghin hwat wiin war vtan siwker ok kranker the klæddus m̄ sækkia klædum ok haarklædum ¶ Attatighi muzka waro J martins kloster ¶ Mange aff
 5. them wrdo biscope oc hwar stadher læt sik wara æradan en han finge biscop aff martins muzkom

Den förmente Martyren. — S. Martin
 och Valentinianus.

¶ Cristit folk. biolt enim martir hwars aars høgh-
 tidh ¶ Martinus wiste ey ok wilde vita hwat martir
 ther laghe ¶ Han swaradhe (sielfuir) manader iwi
 10. gū nampn sik hafua warit en forbannadan røsuara.
 ok ænkte hafua sysla m̄ martiribus ¶ Martinus bed-
 dis ingang for valentinianum kesare for ærandis skuld
 ok ward en tima wt wrakin ¶ Annan tima kom han
 In enghom vetande. kesaren war ther for wredher
 15. sat qwar widh q̄wædio hans til stolin bran *wndi^{BL. 121,}
 hanum tha stodh han wp widhkænnandis gudblikt ^{recto.}
 vald ok wette m̄artino hwat han beddis för æn han
 wiste hwat th̄ war ok giordhe hanum fadirlekan
 hedher

Flera S. Martini Järtecken.

- ¶ **M**artinus reste ok en aff dødth sidhan han vardh biscopir ok vende mykit folk til *cristo* m̄ thy iærthigne. ¶ Han tende eld vndi afguda m̄nstir the hedhno vildo kasta han wt a eldin wædher kom aff
5. *himnom* ok vende lughan fra *martino* ok brænde *hedningana* ¶ *Martinus* vilde nidherbugga eth blotat thræ. the hedhno budu sik til at nidher bugga ok han gen taka Vædher kom aff *himnum* ok blæste (nidbir) thræt fallande fra *martine* iwi the hedhno
10. ok drap manga/ the wrdho alle *cristne* som æpte lifdho ¶ Alskens dywr lyddo hans radhe ok budhi thy sagdhe *martinus* oskiælik diur lydha mino radhe oc ordhom (oc) mæn ensamne æru mik olydughe ¶ En spitelkan man J paris som alle styghdus widh blæj-
15. sade han ok mintis widh hans mun ok fik thagar b̄tir ¶ *Petrus* ok *paulus* maria ok agnes ok tecla funnos opta tala widh han hemelika ¶ Hans øghon sagho æ til himilin vp lyptum handum. aff hans m̄zne gik aldre *ihesus* nampn ¶ Hans dyna war
20. aska ok lintakan haarklæde han redh en dagh. a wæghenom a moth *hofmannom* thera hesta styghdus widh hans swarto klæde ok kastadho mæn widh iordh ¶ Mæn vento han wara kutkarl ok bardho *martinum* ¶ Sidhan gat engin bæstir fram komit før en the
25. kiendus widh *martinum* ok beddus nadhe aff hanum. Diæfwlin (af)vitte *martinum* hwi han thok syndogha mæn til nokra botha *martinus* sware iak thorde thik iætta gudh̄ nadher en thu vilde til nokra botha ganga

stafkarl mätte martino a wægh nakin martinus bødþ klædha mannin sin klærk ok klærkin. Dwaldhe stafkarlin kom in j sacrastiam til martinum han gaff hanum sin eghin kiurtil ok for siælfuir lönlika j staf-

5. karls kiurtil som klærkin fram bar vm siide köptan j hanom saghde martinus messo ok sken tha himna liws ifui hans hofðhe

S. Martini död, och Andren dervid.

¶ Martin waradhe sina discipulos sik skola sköt döo the sagdho wæl withum wi thina astundan til

10. christum thiin wisso lön vaxa mædhan thu lifuir ok ey minzskas. varkuzna os som epte lifwm. ¶ Martinus sagdhe til gudh siælfuan længe hafuir iak j stridh standit wæl ær mik æn thu endar mino mødho. tho siger iak ey ne gen eruodhe vardhe thin wili gømt.

15. siælfuir thina siæla. som iak hafuir hær til gømt. a thina wæghna ¶ Alt folk græt martinum dødhan ok ængla swngo/ hans liik sken som sol. ¶ Sanctus seuerinus kolne biscofer hørde sanghin ok sagdhe

20. fœra hans siæl til himna mȝ sangh. arkediaknin hørðhe *sanghin ok sændhe til turonis ok forstodh mar-^{BL121, versao.} tinum dødhan j samu stundh ¶ Sanctus ambrosius sompnadhe thæn sama dagh. J mæssø oc sagdhe tha han waknadhe sik hafua warit gladhan mȝ gudhȝ

25. ænglom jwi martins like ¶ Then thima sancti mar-

tini þen ferdus til turonis þettis allom siwkom a.
 væghenom. thwe kompana en blinder ok annar kröp-
 linger. the ræddus faa þether ok mista rika. almuso
 ok vildo flyia wægbin tho fingo the þether nødoghe
 5. ¶ Hans dagher ær hwarion manne kunnogher.

CXI.

SAGA OM SANKT BRICCIUS.

(Cod. A. 3, folio. Skrifven år 1502.)

Hær bœrias *Sancti bricci* hœlga lifwerne som war fadher her tœrkil haffwer wœnt

Bl. 65.
recto.
Sp. 1.

*B*riccius och *S.* *M*artinus. — *S*pådomen.

5. *S*anctus briccus war *sancti martini* mæsso diækne/ oc war *sancto martino* mykit genstridoger *oc giordhe honom mykla^{sp. 2.} nesso. Som wi haffwom æptedøme aff/ at entidh nar en fatigher man spordhe æpther *sancto martino/ Briccius* swaradhe honom oc sagde. spør thu æpther them galna mannenom tha see altidh wp/ for thy at

- han ær then som allidh seer wp j̄ hymelin som en galin man Thentidh thæn fatighe mannen haffde *fw-nit sanctum martinum* / oc faat aff honom th̄z han beddhis. tha kallade han *sanctum briccium* til sikh
5. oc sagdhe / hwi sagdhe thu mik wara galnan / Æn *briccus* nekadhe sikh th̄z sagt haffua for blygdh skuld Tha sagde *sanctus martinus* / waaro ey thin øron wid thin *mwn* / thentidh thu th̄zta talade wp j̄ høgt Jak sisher tik for sant at iak haffwer th̄z forwærffwat
10. aff gudhi / at thu skalt komma æpther mik j̄ biscops sæte oc æmbite Æn with th̄z at thu skalt mykit ilt lidha j̄ thino biscops dōme Thentidh *briccus* th̄zta hørde / giordhe han leek ther aff sikhendis, sant sagde iak thenna vara galnan Æn æpther *sancti*
15. *martini* dōdh / wart *sanctus briccus* waldher til biscop. hwilkin ther æpther war idhkeliga j̄ gudelikom bønōm Oc æn tha at han war mykit hōgsærdo²-gher j̄ sinom wngdom Tha likowæl war han ren til sin likama

*Bl. 85,
verso.
Sp. 1.

Barnet. — S. Briccii landsflygt och återkomst.

20. Ober æpther naar han war a sino trættande aare / j̄ sino biscops æmbite / haffde han ena *qwinn*a j̄ sinom gaardh. hwilkin som hølt sik for ena renlifwis *mærniskio* j̄ sinom klædhebonadh. oc the samma *qwinn*an plægade twa hans klædhe / hon affladhe oc fødde

barn m̄ androm man/ Tha b̄riadhe ont rykte at sp̄rias. oc alle trodho biscopen ther til. tha sankade allir almogin sigh for hans hws m̄ stenom oc sagdo. wi haffwom længe omburit m̄ tik om thina sk̄orbeet/

5. for sancti martini mildhet skuld/ Æn nw gitom wi ey længher kyst thina orena hændber. biscopin nekade længe/ oc manliga nogh for slika gærningh. om sidhe beddis han liwd aff them oc fik om sidhe/ han sagde them. lætin barnit til mik komma/ Thentidh th̄

10. war fram burit. hwilkit barn ey war ældre æn xxx dagha gamalt/ tha manadhe biscopin th̄ sighiande Jak manar tik a gud̄ sons wæгна. at thu sigh oc oppinbara for allom/ om jak affladhe tik ællir ær thin fadher/ Barnit swarade engaledis æst thu min

15. fadher. Æn almo*-ghen wilde ændeliga at han skulle*^{sp.} 2.

wt fraagha aff barneno hwar fadhren war/ Æn sanctus briccus swarade them. th̄ b̄r ey mik wt leta vtan iak giordhe th̄ mik bordhe at ḡora/ Æn allir almoghiz ropado owir honom oc sagdo at th̄ war

20. alt truldombir som han soor mædher Oc sagdo til hans. engaledis skalt thu længher herras owir os/ wndir falsko biscops nampne Tha thog sanctus briccus sith beræth som han plægadhe bæra a sino hoffdhe. oc fylte th̄ m̄ brænnandis glødhom/ oc bar

25. th̄ swa til martini graff obrænt oc oskadh aff glødomen/ swa at th̄ alle saagho. tha eldin war wt kastadher/ tha bleff berættit o brænt oc oskadh Tha sagde hælge mannen. swa som th̄ta mit klædhe ær obrænt aff glødomen som her j laagho/ swa ær san-

30. neligha min likame reen oc osmittadher aff qwizno sambland ¶ Almoghiz wilde honom ey tæss bællir troo/ wtan m̄ myklom smælek oc oræth. kordho

- the han aff sinne wærdoghet oc biscops sæthe/ At
 thj skulde fulkomnas som *sanctus martinus* haffde hon-
 nom forespaat Ther æpther foor thenna hælga herran
sanctus briccus graatande til pawan j room. oc bleff
 5. ther j siw aar/ At *huat som hæl̄st han haffde
 syndat mot *sancto martino*/ thj skrapade han aff m̄
 storom angher. æn allir almoghin som honom haffde
 wt kørt fran sigh. waldo sigh en annan til biscop
 som heet *iustinianus* Oc honom sændo the til room
 10. at forwærffwa sigh biskops dømit mot *sancti briccij*
 wilia. oc tha han war j wæghenom bleff han dødher/
 Ther æpther waldo the sigh en annan til biscop som
 heet *armenius* j hans stadh som dødher bleff/ A siwada
 aareno æpter aat/ at han haffde warit j room. kom
 15. *sanctus briccus* j gen til sit biscops dōme m̄ pa-
 wans mekt Oc vi/ milor fran stadenom thog han
 sigh herbærge/ oc a samma nat han war thit kōmen
 tha doo *armenius* biscopir Nw tha *sanctus briccus*
 th̄ta wndirstodh j them hælga anda. oc j gud̄ op-
 20. piabarilom/ Tha sagde han sinom tiēnarom oc badh
 them skynda sigh at fara jn j stadh̄n/ at han maatte
 komma oc iordha m̄ them turonem biscop som tha
 war dødher. hwilkit the oc swa giordho. Oc naar
sanctus briccus jakom farandis gynom amnan porten/
 25. tha bars biscopia dødher wt aat them andra portenom/
 Tha han war iordadher tok *sanctus briccus* sith sæte
 j gæn Oc bleff sidhan biscopir j vij aar ther æpther.
 *Sp. 2. *oc haffde sidhan som før eth hæl̄gt oc gudelikit
 lifferne Oc naar han haffde framlidhit xl vij [aar] j
 30. sino biscops dōme ærlika oc wæl. doo han j gud̄
 fridhi oc foor til æwerdelika glædhi.

SAGA ON S. AMBROSII.

Om Kejsaren Theodosius.

Theodosius j damasii paa daghum var Róm- Cod. Bildst. Bl. 121. verso.
sker kesare xi aar spaniol at ædle. a mot

hanum valdis annar (bet) eugenius kesare
ok striddo ¶ Sancti iohannes ok philippus apostoli
5. theodus theodosio ok sagdho sik wara senda hanum til
throst ¶ Annan dax morghon the komo til stridh
flughu all eugenij skote atir j hans eghit folk ok fiol
eugenius sielfuir j stridhinne ¶ Vm then thima soddis
eeth vnderlikt barn thz hafde thu howdh. hwart

10. howdit aat ok talade

S. Ambrosius och Theodosius utanför
Kyrkan i Milano.

- ¶ En stadh drapo mæn en riddara mykit kæran theodosio Theodosius hemdis swa sarlika. at han læt dræpa badhe skyldogha ok oskyldogha meer en vij thousand mæn ok kom epte drapit til melan ok wilde
5. pascha apton j kirkio gaa. ¶ Sanctus ambrosius mente hanum kirkio gangh ok sagdhe hans blodogha hænder wara ouærdogha nalkas guz altara theodosius sware dauid konunger drapp menlösa mæn ok gik tho j gudh; mønstir ¶ Ambrosius swaradhe. dauid græt
10. sina syndh for gud; propheta for æn han kom j gudh; mønstir. ¶ Swa længe auitte han k^(xx eysaren) mj hardhum ordhum til han thok gratande widh script ok stodh vtan kirkio til biscoper han inledde han wilde sidhan standa j klærka choor ¶ Ambrosius
15. mente hanum ok saghde thu ^(xx æst keysare) ok ey til prest vighdir ¶ Theodosius kom til constantinopolim ok patriarcha bødhanum j koor standa tha sagdhe theodosius. at ensamin ambrosius er rættir kirkionna herra ok cristin mæstare

Ambrosii helighet. — Børn han blef Biskop.

20. Ambrosius war son Rømska borghamæstara. wm kringh hans mwn tha han laa. J waggio. swærmdo
bii

bii til tekn at han varðh søtlika talande. ¶ Valenti[an]us kesare giordhe han thwægga landa herra han kom til melan m̄ rikt hærskap / tha cristit folk walde biscop / tha øpte eet vaggo barn Ambrosius

5. biscop. ambrosius biscop alt folk øpte enom munne m̄ barneno / han sættis a domstol. ok hōtte hwarior manne dōdh som han biscop nemde oc ey gat han them thōkt m̄ hōxlom thy rymde han stolin ok kom atir at qwælde j stadhsins port. ¶ B(Υura^{xx} ymæn) læsto

10. jwi hanum alla stadhsins porta. ok. *sændho breff til ^{Bl. 122, recto.} keysarin (oc beddos han til biscop) ¶ Walentini[an]us wardh. m(Υiok^{xx} ykit) fægghin at hans (^R bæste man oc) fōrsta (Υman^{xx} herre) valdis til biscop ¶ Ambrosius var en tha katecuminus ok dōptis thagar ok vighdis
15. til biscop. attunda daghin (æpte) Han diktade fōrst ymnos ok sangh j (the) hælge kirkio.

Arrianerne. — Fogden Macedonius.

¶ Sen hwas arrianus (kættare) disputeradhe moot throne ok ouendeliker fra willo fik se wm sidhe guz ænghil widh ambrosii øra. oc visa hanum hwart
20. ordh han predicade ¶ Enom arriano (kættara) varðh bandin onyth som han wilde hugga ambrosium han bōtte manghom siwkom ¶ Macedonius foghadhe lukte sinom port for ambrosio thy at han wilde ey hōra hans bōn for fatōko folke ¶ Ambrosius læt hanum
25. sighia thu komber skōt for kirkio dōr ok wilt gerna

inganga ok komber ey in (aat) ypnom durom. ¶ Fæm daghum æpte rymde han (ræddir) til kirkio for owinum ok gat ey helder seet kirkio dør æn han blinder ware

Den rike Giriges straff.

5. ¶ Ambrosius scref siælfuir the bøker hæn giorde (R utan at hæn var siukir) han vekte til grat syn-doght folk som scriptade sik widh han mæj sinom tarum. han geste ens riks manj hws ok forstodh j widher talan at mannin war mikit rikir ok fik aldre
10. (mote gang æller) genuerdo ¶ Ambrosius bød sinom klærkom ok swenom thaghar skynda færðh aff them gardhe ok sagðhe at gudh war ey ther (Y^h tha) hema Jæmskøt han aff garde for/ swalgh iordin bondan ok hans værdskap mæj hws ok hem swa at grafuin stan-
15. der æn yppin

SS. Ambrosii bana-sot och död.

- ¶ Ambrosius giordhe bok. ifui psaltara. j sinne bana sooth hæs notarius saa jwi hans hofðhe himna lugha swa som en skiold ok ganga in gønnum hans mun/ ok biscoop(s) ænlite wara hwit som snio ok
20. war then daghir ytherste som ambrosius screff ella

læt scrifua. ¶ Greuin aff melan mȝ allom lanȝ herrom kom til ambrosium j hans bana soot ok badh han længher lifua thy at gudh giordhe væl hans wilia ok sagdhe hans dødth skadha dighirt landit ¶ Ambrosius

5. sware Jak hafuir swa mȝ mannum lifuat at iak thør oblygher lifua. Jak rædhis ok ey dødthin thy at iak hafuir godhan herra ¶ Gudh siælfuir bødth *episcopo* verselensi skynda sik til melan ¶ En biscopper ok en prestir fingo bradhan dødth ther the satho widh bordh
10. ok asmelto ambrosio oc saghdo han ey (vara) hælghan ¶ Hans dagher komber fiærda dagh aprilis manadh:

OM FYRA RØMERSKA BISKOPAR

Om Siricius Páfve.

¶ Siricius sættis j stadh ok stool *sancti petri* ccc° lxxx (ix) [are] vars herra ok lifde paue xv aar xi. Manadha. xxv dagha ok stodh paua stool tomber epte han xx dagha ¶ J 5. hans daghum. waro mange kiættara som saghdho gudh hafua skapat himerike ok diæfwlin hæluite/ jwir them ok thera willo lyste pauin ban.

Om Páfvarne Anastasius, Innocentius och Zoimus.

¶ Archadius son theodosii Rømska kesara epte sin fadher *dødhan xij aar vndi ciricio paua ok epte 10. han honorius hans brodhir. xv aar the waro badhe brødher godhe ok gudhlike ¶ J thera daghum waro flere paua første anastasius cd (iiii) are wars herra

*Bl. 122,
verso.

ok war thu aar ok xxvi dagha. ok stodh paua stool
tomber epte han xxi dagh ¶ Annar innocencius (^Rfør-
ste) cd. vi wars herra are ok var xv aar thwa ma-
nada ok xx dagha ok stodh paua stool tomber xxij

5. dagha ¶ Epte han war zojimus cd. xx are wars
herra ok war iiij ar ok viij manadha fæm dagha ok
xx ¶ (^{xx}Thæn) første aff thæssom threm forbødh
(^{xx}wighia nokon (til præst) limum læstan Oc) han
bødh standa widh (helgha) læst j kirkio/ Annar
10. skipadhe lögordax fasto ok gifua pacem j mæssu
ok døpa cristna manna barn som hedhna ok olea
siwkt folk

CXIV.

**SAGAN OM DEN HELIGE
AUGUSTINUS.**

Goterne i Rom.

- ¶ **W**m thæn thima komo gotha til rom mǫ
ørlogh. ok drapo romara radgisl thera
konungh (^RAlrikir konunger) epte han
van vndi sik rom oc forbødh tho at dræpa eller
5. røua j. hælge kirkio ok sagdhe sik. ørløgha widh
romara ok ey widh gudhǫ apostolos. ¶ Alricus soth
do vidh rom gøta lætho. dika alt vatnit v enne elf.
ok. jordado alricum mǫ gul ok gørsamum J midio
elfuinne. ok lætho sidhan watnit ifuir ganga. ok drapo
10. alla grauarana. at engin finge vita grauena Askuluir
alriks frænde konunger epte han dødhan giordhe
brølløpe j rom mǫ placida systir honorij Romara
kierdo (tha) a *christum* at the wrdho træla *crístne*/
som iordrikis herra waro hedhne:
-

S. Augustinus tröstar Romare-folket.

- S. Sanctus Augustinus swaradhe m̄ enne store book som bether de ciuitate dei. Ok pr̄fuar huru opta the waro wne j hedbindom ok enghe sighrande herra varo them nadhoghare en gōta/ ther scrifuar han ok
5. at ensamit himeriki er swa goth at gudh an th̄z enghom vtan sinom winom ok ensamit hæluite swa ill. at han an th̄z enghom. vtan sinom owinum/ ok thæssa hems goō ær ey swa goth at han lætir ey th̄z stundum sinom owinum ok æn ensamne godhe
10. mæn hafdo gō ok wald tha matho the venta. th̄z wara. siin andelik lōn/ th̄z ær ok ey swa ill. at han lætir th̄z ok ey stundom sinom vinom at mæn wænta ey th̄z til hōra diællenom. ok ey gudhi som manichei saghdo oc for thy later gudh stundom godha mæn
15. vældogha. vara. ok stundom illa mæn:

S. Augustini ungdom och omvändelse.

- A. Augustinus vel borin man aff affrica nam m̄ sielfsins akt swa fulkomplika alla book liste vtan mæstara swa: at ængin war bætre klærker før æller sidhan han war manicheus jx. ar aff vngom aldre ¶
20. Hans modher war hælagh fru ok gret opta for gudhi ok badh at hænne son matte cristin wardha ¶ Hænne drōmde at augustinus stodh j hænna. rōkline m̄ hænne

*Bl. 129,
recto.

- *ok rædh sielf drømin for hanum at han kunde skøt warda *cristin* som hon/ *augustinus* thok th̄ for spoth ok sigilde (bort) lønluka (^Rfran modher) ok kom til melan han hørde *gera* æn hedhin/ *ambrosii*
5. prædikan ok hafde männin (hiertelica) kæran bans modher kom æpte hanum ok fan han fægbin at ban war wændir fra willo ok tho ey *cristin* ¶ En bælagher gamal man *simplicianus* talde for banum. hwro *victorinus* (mæreste) mæstare wardh *cristin* j rom m̄
10. hwars man̄ wndher. ¶ *Augustinus* gafs mykit. widh th̄ *exemplum* tha kom oc en hans win aff *affrica* ok talde (^Rfore) han (om) mangh *exempla*. aff *sancto antonio* ermeta/ tha øpte *augustinus* skam ær os lærdhom männom. at olærde fa himerike ok wi bok-
15. lærde siwnkom til hæluitis (^R j warum visdom) Mon ey skam løst waro. heldir følghia them (^{xx}mædhan vi vildom) ey for(̄faras ^{xx}eganga) ¶ Ok tha han gat ey lenger tarum haldit lop han som snarast fra sinom bønnum til en trægardh ok kastadhe sik widh iordh
20. vndi eth thræ ok græt (^Rharmelica) til han bødhe ena røst. thak bok ok læs. thak bok ok læs han saa sik wm kring oc fan *epistolas sancti pauli* oc læt wp bokena ok fan j fôr̄sto *capitulo*. klædins (j) *cristnom* klædom ok farin j siælfuan *ihesum christum*
25. widh thæsse ordh gik alder iæwgehe v hans bryste som skugge widh solskin.

Augustinus döpes.

- S**anctus Ambrosius döpte han pascha apton tha hordus ængla siwnga iwi funkari. te deum laudamus ok augustinus swarade te dominum confitemur. oc swa swngo the badhe Ambrosius ok augustinus allan thæn
5. sangh wt första sinne æ hwar theras sin wærs; ¶ Augustinus gaff sik allan at thenkia thz diupa gudlikt radh jfuir mankyns helso ok thz war aldir hans mæste luste/ vidh kirkionna sangh græt han søthlika/ ok bran allir innan aff hælghom gudz ordhom/ thæ-
10. dan for (han) hem til affricam til sith. fædhernis goz ok diktade dagh ok nath gudliks kiennedoms bōkir ok lærde olærda oc fastade mykit ok wakade a gudhlekome bōnum:

Klostret. — Augustini lærdom och helighet.

- A**lerius biscooper wigdhe han nødhghan til præst
15. (hanom gratande) ok øpande sik owærdoghan (vara) ¶ Augustinus (j diktadhe xx bygdhe) thagbar kloster ok (R diktadhe) regulam epte apostla lifnadb aff hans klostre mædhan han lifdhe valdus x biscoopa ¶ Valerius biscooper røktadhe sik af løsn (af) biscoops æmbæte
20. ok hanum lifvandhe valdis Augustinus til biscoop mykit nødogher ¶ Sidhan stridde han swa manleka gen alskyns kættarom ok brøt atir alla kettara villo (j ok xxat)

- hælghe mæn kallado han ok scrifuo maktogbasta
 kjættara sleggjo ¶ *Sanctus* remigius sipher at enghin
 gate alla. hans bøkir scrīuat ellir iwi læsith en tho
 han lase badhe nath ok dagh aff hanom scrīuar
5. (R volusianus oc sipher at jnkte ær thz scrīwat) som
 *Bl. 123,
 verso.
 augustinus weth æy ¶ *Sanctus* *Jeronimus scrīuar
 han høght flygha j kænnedom ifwi alla mæstara
 som ørn jfwi alla fughla ¶ *Sanctus* gregorius likar
 hans bøkir widh semblo brødh/ ok sina bøkir widh
10. sadha/ han tholde engha konu (bo) j sinom garde ey
 sina syster eller systirdotter som tho waro gudh
 thiænisto folk/ ok aldre taladhe han ensamin widh
 konu vtan j scriptamalom/ han læt bryta swndher
 kalcana/ at fødha fathokt folk j nødh/ silfkar komo
15. aldre a hans bordh vtan therde sith silf a fatøko
 folke. ¶ En nokor presenterade hanom dyr klædhe tha
 selde han klædhit ok mz wærdeno klæde han sik en
 deel sielfuan/ ok en del gaff han fatøko folke ¶
 Bakmal gat han aldre hørt han sa en diæwl læsa
20. breff vm naat. widh. lampo. ok sporde hwat han laas
 han swaradhe sik læsa hans synde ¶ *Augustinus* bødth
 hanum faa sik brefuit ok fan ther enkte scrīuat thz
 ey war afskrapat. vtan eeth *completorium* glømt sidhan
 han wardh prestir han botte mangom siukom mædhan
25. han lifdhe ¶ Gudh ordh predicade han mz myklom
 skælom. æ til han gaff sin anda for elle ok ærfuodhe:

Helgona-tåget.

- S**N hælager biscofer som hafde mykit kæra
 (belagha) *doctores* sa ther han la vm naat a sinom bō-
 num ena *processionem* fram ganga. mykit wæl klædda
biscopa ok klærka cronadha oc helsadho han/ han
 5. forstodh (fæghin) them wara sina *patronos* ok spurde
 en aff them hwat herra han war ¶ Han sagdhe sik
 wara *gregorium* pava/ ok sagdhe hwars thera nampn
 m; hanum waro *biscopin* spurdhe hwar *sanctus* Augu-
stinus waar/ *gregorius* swaradhe han ær høgt jwi
 10. alla os ok talar widh (siælfuan) gudh

Augustinus och den Heliga Tre-enigheten.

- S**N fru mædhan han lifdhe kom til hæs at spæra
 radh af hanum ther han sat ok dictadhe bøkir. de
sancta trinitate ¶ Swa helsadhe hon han ok taladhe
 sith ærande en tima ok annan tima ok aldre lypte
 15. haz siin øghon vp ællir nokot swaradhe/ hon gik
 sørghiande borth ok sagdhe han wara. høghfærdoghan.
 ¶ Annan dagh kom hon til kirkio ther *augustinus*
 sagdhe mæssso oc tha wars herra likame lyptis. sa
 hon sik standa høgt j himnom for *sancte trinitatis*
 20. stole/ ok ther sithia *sanctum augustinum* for stolenom
 oc *disputera*. mykit mannelika. aff *sancte trinitatis*
 æro/ ok hørde røst til sin tala. swa *disputeradhe*

augustinus j gaar ok wiste ey hwar thu wast eller hwat thu taladhe. kom atir. til hans ok lydh hans radhe frwn giorde samu lundh ok fan han allan blidhan ok hullan radhgifuara. ¶ Thz ær ok prøfuat
 5. atb hans hiærta ther thz ligger (orutit) j cristallo hæfuir sik ok hoppar tha (som) siungs eller læs de *sancta trinitate*.

Døds-dagen.

¶ **S**n godher man thiænogher *sancto augustino* badh han innerlika sik aldre læta døø. vtan a hans
 *Bl. 124, 10. dagh ¶ En aptonsangs tima kom en *vænasta pro-
 recto. cessio ok en weldogher biscooper gik epte til hans
 ther han laa. krankir ok thok sømelika hans siæl
 ok ferdhe til himna/ en aff them aath spurdir saghde
 thz *augustinum* wara ok hans kanunka.

Særtecknet med den sjuke Klerken.

15. ¶ **S**n prouester mykit thiænugher *sancto augu-*
stino la iij ar a siengh j soth een *sancti augustini*
 apton som han badh sik vara *sanctum augustinum*
 nadoghan. thedis hanum *augustinus* tha apton sangh

ringde ok badh hen skøt vpstanda ok (*xx* helda) officium j chorenū m̄ hwars man̄ wnder. kom han (hel oc) helbrygdho til choors (*R* oc biolt officium)

De blinde. — S. Augustini ben-flyttning.

- ¶ **S**nom blindom mænne som idherlika badh *san-*
 5. *ctum augustinum* sik wara nadhughan *Augustinus* thedis hanum ok strøk vm hans øghon m̄ (sinne) handh ok wardh iamskøt væl seande ¶ xl mæn somi blinde. ok somi krømplinga foro til rom ¶ *Sanctus augustinus* tedhis them. a væghenom ok badh them
 10. koma til sinna graff ther fingo the alle bøther ¶ Konungin aff *lumbardia* ferdhe hans hen langhan wægh m̄ hedher til *papiam* ¶ Enghin morghon gatho mæn lypt vp barena sør en konungin iætte byggia *sancti augustini* kirkio a hwario nath bole ok
 15. giordhe som han jætte hans dagher ær fæmte dagher epte *bartholomei*
-

HV

BD 83

